

วารสารวิชาการและนวัตกรรมทางสังคมศาสตร์ Journal of Academic and Innovation in Social

กำหนดการเผยแพร่

วารสารวิชาการและนวัตกรรมทางสังคมศาสตร์ กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ

วัตถุประสงค์

วารสารวิชาการและนวัตกรรมทางสังคมศาสตร์ เป็นวารสารสำหรับการเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ของคณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาผู้สนใจทั่วไปและแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นผลงานในเชิงบูรณาการเพื่อเผยแพร่งานวิชาการด้านการบริหารธุรกิจและเศรษฐศาสตร์ เทคโนโลยีการศึกษา รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์และสาขาสังคมศาสตร์ที่เน้นนวัตกรรม ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกให้กับปัญหาที่อยู่ในความสนใจของสังคม โดยมีรูปแบบการตีพิมพ์ฉบับพิมพ์ ISSN (Print): 2774-1028

บรรณาธิการ

รศ.ดร.อภินันท์ จันตะนี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ผศ.ภัทรพร จันตะนี

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

กองบรรณาธิการ

รศ.ดร.อัฉรา หล่อตระกูล

มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต

ผศ.ดร.สมโภช ศรีวิจิตรวรกุล

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผศ.ดร.สมเดช นามเกต

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผศ.ดร.วาสิตา เกิดผล ประสพศักดิ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ผศ.ดร.อภิญา ฉัตรช่อฟ้า

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ดร.บุญชिरา ภูชนะจิต

มหาวิทยาลัยปทุมธานี

ดร.เมธรัตน์ จันตะนี

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ดร.สุมาลี บุญเรือง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ดร.ชมพูนุช ช่างเจริญ

สำนักงานวิจัยและนวัตกรรม มูลนิธิแสงสีวิชาการ

ดร.ธีรวัฒน์ มิ่งขวัญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ดร.อภิวัฒน์ จำตา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เลขานุการ: ผศ.ดร.สิริกาญจน์ ธนวุฒิพรพินิต

ผู้ช่วยเลขานุการ: น.ส.กรกนก เจริญทอง, น.ส.รัตนภรณ์ จันตะนี

สำนักงานวิจัยและนวัตกรรม มูลนิธิแสงสีวิชาการ

เลขที่ 199/538 ซอยซิดี 12 (ด้านหลังศูนย์ราชการอยุธยา) อำเภอพระนครศรีอยุธยา

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13000 โทรศัพท์ : 085-4217676 e-mail: aphinant.jais@gmail.com

จัดพิมพ์โดย: เจ.ปรีณ เลขที่ 94 ตำบลพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (Peer Review)

ศ.ดร.พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศ.ดร.จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศ.ดร.อุไรวรรณ ธนสถิต

มหาวิทยาลัยปทุมธานี

รศ.ดร.วิภาส ทองสุทธิ

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

รศ.ดร.ชุติมา มุสิกานนท์

มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

รศ.ดร.ดวงตา สราญรมย์

มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

รศ.ดร.ปาริชาติ ผลประเสริฐ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

รศ.ดร.เดชา พวงดาวเรือง

มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

รศ.ดร.วันทนี แสนภักดิ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

รศ.ดร.เพ็ญศรี ฉรินัง

มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

รศ.ดร.อัจฉรา หล่อตระกูล

มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต

รศ.ดร.จันทนา โรจน์รุ่งเสถียร

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

รศ.ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รศ.ดร.อดิพร เกิดเรือง

มหาวิทยาลัยชินวัตร

รศ.ดร.อภิวรรณ ศิรินันทนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการและนวัตกรรมทางสังคมศาสตร์ ฉบับนี้เป็นปีที่ 5 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม-มิถุนายน 2566 กองบรรณาธิการได้พิจารณาบทความโดยเสนอบทความต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรอง (Peer Review) พิจารณาตรวจแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของบทความก่อนการลงตีพิมพ์เพื่อคัดเลือกและกลั่นกรองบทความให้เกิดความสมบูรณ์และมีคุณภาพมากที่สุด เพื่อควรค่าแก่การตีพิมพ์เผยแพร่ และเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางวิชาการและเพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ

ขอขอบคุณคณาจารย์ นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปทุกท่านที่ให้ความสนใจร่วมส่งบทความเผยแพร่ ในวารสารวิชาการและนวัตกรรมทางสังคมศาสตร์ และขอขอบคุณกองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาถ้อยแถลงบทความทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

รองศาสตราจารย์ ดร.อภินันท์ จันทะนี

บรรณาธิการ

สารบัญ (Content)

	หน้า
กองบรรณาธิการ (Editorial Board)	(1)
คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ (Peer Reviewers)	(2)
บทบรรณาธิการ (Editorial)	(4)
รายงานการติดตามผลการใช้สื่อประสมวิชาเลือกเสรี เพลงโคราชสำหรับนักศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยอำเภอเมืองนครราชสีมา.....	1
ประสิทธิ์ ตั้งประเสริฐ	
การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการปกครองของผู้นำท้องถิ่นอำเภอ เนินสง่าจังหวัดชัยภูมิ.....	16
นพเดช เพ็ชรขุนทด, ไพรัตน์ เอิบสำโรง, พระอินทร์นุช สุวณฺโณ (บุญต้อง)	
การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียน บ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง.....	33
ดำรง ศรีอร่าม	
การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนด้วยกลไกสถานักเรียนเพื่อเสริมสร้างภาวะ ผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1.....	51
พนิดา อูสายพันธ์	
รายงานผลการประเมินโครงการ การบริหารจัดการเรียนการสอนภายใต้ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1.....	66
พนิดา อูสายพันธ์	
การพัฒนารูปแบบการบริหารงานในการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริมความรู้ คู่คุณธรรมนำสู่มีอาชีพ.....	83
จำนงค์ เพี้ยกขุนทด	
รายงานผลการประเมินโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศ ของโรงเรียนปรางค์ชัยชุมชนห้วยหว้าวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา.....	98
เฉลิมยศ พุทธา	

สารบัญ (Content)

	หน้า
การบูรณาการหลักพรหมวิหารธรรมเพื่อการปกครองของผู้บริหารเทศบาลตำบล สุนารี จังหวัดนครราชสีมา.....	113
กุลิสรา อินอัญชัย, พิชิต ปริมาตร, ณัฐกานต์ หงษ์กุลเศรษฐ์	
การประยุกต์หลักสาราณียธรรมเพื่อส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ ในการบริหารงานเทศบาลตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา.....	132
พระเจ้าภา สุจิตโต, สุริยะ มาตรฐาน, พระมหาปัญญาวรรณ สิริภทโท	
การประเมินโครงการการผลิตสื่อภาพยนตร์สั้นส่งเสริมความรู้คุณธรรม นำสู่มีอาชีพ.....	150
จำนงค์ เพี้ยขุนทด	
คุณลักษณะผู้นำทางการเมืองตามหลักพุทธธรรมของนักการเมืองท้องถิ่น ในเทศบาลตำบลโพธิ์กลาง จังหวัดนครราชสีมา.....	164
ศิริพล บุญยัง, ไพวรรณ ปริมาตร, ชุตินันท์ วงษ์อมรวิทย์	
การสื่อสารทางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาของพระเทพวิทยาคม (หลวงพ่อคุณ ปริสุทโธ).....	183
สมบุญ โสถถอนันต์, พรเศรษฐี วุฒิปญญาอิสกุล, พระครูปลัดนิเวศ ชินวโร	
การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ของโรงเรียนปรางค์ชัยชุมชนห้วยวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3.....	201
เฉลิมยศ พุทธา	
บทบาทการเมืองท้องถิ่นต่อการส่งเสริมประชาชนเพื่อการเข้าถึงสวัสดิการ ของรัฐในเทศบาลเมืองนครนายก.....	218
อาราดา ศรีคร่ำ, เบญญาภา อัจฉฤกษ์, พระสมุห์ธงชัย สุนทราจาโร (ธนวัฒน์กุล)	
การประเมินโครงการพัฒนาทักษะการคิดของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง.....	239
ดำรง ศรีอร่าม	
ทฤษฎีรัฐศาสตร์กับทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์ต่างกันหรือไม่อย่างไร ?.....	253
พระมหาสมเด็จ มหาสมิทธิ, คิต วรณดี, อภินันท์ จันทะนี	
การพลิกโฉมเพื่อบริหารจัดการหลักสูตรให้ผลลัพธ์การเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ และมาตรฐานสากล.....	271
สมเดช นามเกต, อภินันท์ จันทะนี	

สารบัญ (Content)

หน้า

การบริหารหลักธรรมาภิบาลในหน่วยงานภาครัฐ.....	286
กรรณก เจริญทอง	

ภาคผนวก.....	
--------------	--

หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์

รายงานการติดตามผลการใช้สื่อประสมวิชาเลือกเสรี เพลงโคราช
สำหรับนักศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองนครราชสีมา
A Follow-Up Report on the use of Mixed Media for Free Elective
Subjects, Korat Song for High School Students Center for Non-
Formal Education and Informal Education, Mueang Nakhon
Ratchasima District

ประสิทธิ์ ตั้งประเสริฐ¹
Prasit Tangprasert

บทคัดย่อ

การติดตามผลครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาและหาประสิทธิภาพของสื่อประสมวิชาเลือกเสรี เพลงโคราช สำหรับนักศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองนครราชสีมา ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และ 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการใช้สื่อประสม วิชาเลือกเสรี เพลงโคราช สำหรับนักศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กศน.ตำบลในเมือง ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองนครราชสีมาที่ลงทะเบียนเรียน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 22 คน ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) แบบทดสอบระหว่างเรียนและหลังเรียน สื่อประสม วิชาเลือกเสรี เพลงโคราช 2) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการใช้สื่อประสม วิชาเลือกเสรี เพลงโคราช ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองนครราชสีมา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการติดตามมีดังนี้ 1. ประสิทธิภาพของสื่อประสมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ วิชาเลือกเสรี เพลงโคราช สำหรับนักศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองนครราชสีมา มีประสิทธิภาพ E_1, E_2

Received: 2022-08-12 Revised: 2022-09-18 Accepted: 2022-09-21

¹ ผู้อำนวยการ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายศูนย์การศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองนครราชสีมา Director, upper secondary level, Center for Non-formal Education and Informal education, Mueang Nakhon Ratchasima District. Corresponding Author e-mail: aphinant.jais@gmail.com

82.23/83.70 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ 80/80 2. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการใช้สื่อประสม วิชาเลือกเสรี เพลงโคราช สำหรับนักศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับแรก ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รองลงมาคือ ด้านสื่อประสมการเรียนรู้ และด้านเนื้อหา ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับสุดท้ายคือ ด้านการวัดและประเมินผล

คำสำคัญ: สื่อประสม; ประสิทธิภาพ; ความพึงพอใจ

Abstract

The objectives of this result monitoring are 1) To study and verify the efficiency of elective subject's multimedia, Korat song, on senior high school students at Mueang Nakhon Ratchasima district non-formal and informal education center. The efficiency is to meet the requirement of 80/80 and 2) To study students' satisfaction towards the usage of elective subject's multimedia, Korat song, on senior high school students at Mueang Nakhon Ratchasima district non-formal and informal education center. The sample group is 22 non-formal education senior high school students, who enrolled in the first semester of academic year 2019, from Nai Mueang subdistrict, Mueang Nakhon Ratchasima district non-formal and informal education center. The sample group is chosen by purposive sampling. Monitoring instruments are 1) The test during the study and the test after the study on Korat song, elective subject's multimedia. 2) Students' satisfaction survey on the usage of elective subject's multimedia, Korat song, on senior high school students at Mueang Nakhon Ratchasima district non-formal and informal education center. The statistics involved in information analysis are average ($\bar{X}$) and standard deviation (S.D.) **Result monitoring are as follows:** 1. The efficiency of elective subject's multimedia, Korat song, on senior high school students at Mueang Nakhon Ratchasima district non-formal and informal education center is 82.23/83.70 which complies with the standard requirement of 80/80. 2. Overall students' satisfaction survey on the usage of elective subject's multimedia, Korat song, on senior high school students at Mueang Nakhon Ratchasima district non-formal and informal education center is good. When determining the satisfaction in each aspect, it can be seen that every aspect has good satisfaction. The highest average satisfaction aspect is learning activities arrangement. The

second and third aspects are learning multimedia and content respectively. The lowest average figure is assessment and evaluation.

keywords: Multimedia; Efficiency; Satisfaction

1. ความนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 5 มาตรา 54 ได้กำหนดหน้าที่ของรัฐไว้ว่า รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่างๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตและจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน ในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล โดยการจัดการศึกษาต้องมุ่ง พัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และ มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ อีกทั้งใน มาตรา 57 รัฐต้องอนุรักษ์ ปั่นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณี อันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ จัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วม ในการดำเนินการ (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. 2560)

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เรียกโดยย่อว่า สำนักงาน กศน. มีนโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพคน ด้านทักษะและความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Literacy) พัฒนาความรู้และทักษะเทคโนโลยีดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้ใช้ Social Media และ Application ต่างๆ ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน และส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้ประชาชนมีทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันรวมทั้งสร้างรายได้ให้กับตนเองได้ตลอดจนด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ให้ครูและบุคลากรผลิตและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้เชื่อมโยงและตอบสนองต่อการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสถานศึกษา เพื่อกระจายโอกาสทางการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ให้มีทางเลือกในการเรียนรู้ที่หลากหลายและมีคุณภาพสามารถพัฒนาตนเองให้รู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร อีกทั้งส่งเสริมให้ครู กศน. จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านช่องทางออนไลน์ต่างๆ เช่น Youtube facebook Website หรือ Application อื่นๆ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2562)

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองนครราชสีมาเป็นสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนครราชสีมา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้จัดทำและพัฒนา

หลักสูตรสถานศึกษา วิชาเลือกเสรี รายวิชาเพลงโคราช รหัสวิชา อข 03309 เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งเป็นวิชาเลือกเสรีที่ให้นักศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้เลือกเรียนตามความสนใจ โดยขอบเขตเนื้อหาวิชาเพลงโคราชจะประกอบด้วย ภูมิหลังประวัติความเป็นมาของภาษาโคราช ทักษะการรำ และการร้องเพลงโคราช จุดมุ่งหมายของการพัฒนาหลักสูตรวิชาเพลงโคราช เพื่อเป็นการอนุรักษ์ฟื้นฟู ปรดกวัฒนธรรมท้องถิ่นอันดีงามของจังหวัดนครราชสีมาให้คงอยู่สืบไป สำหรับรายวิชาเลือกเสรี “เพลงโคราช” เป็นวิชาที่นักศึกษาจะต้องเรียนรู้ทั้งทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เพื่อให้เกิดทักษะจนสามารถพูดภาษาโคราช รำและร้องเพลงโคราชได้ หลังจากทีนักศึกษาได้ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาดังกล่าวแล้ว สื่อการเรียนรู้ที่สถานศึกษามีอยู่ได้แก่ หลักสูตรและหนังสือเรียนอ่านประกอบวิชาเพลงโคราช ทำให้นักศึกษาไม่มีความกระตือรือร้น และไม่สนใจในการเรียนรู้เท่าที่ควร ประกอบกับการร้องเพลงโคราช จะต้องมีการเรียนรู้และฝึกพูดภาษาโคราช ฝึกท่ารำ และฝึกการร้องเพลงโคราช ประกอบไปด้วย จึงส่งผลให้การจัดการเรียนรู้วิชาเพลงโคราชเกิดปัญหาไม่บรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตร

ผู้ติดตามซึ่งเป็นครูที่รับผิดชอบในการจัดการเรียนรู้รายวิชาเพลงโคราช ของ กศน. ตำบลในเมือง ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองนครราชสีมา จึงได้เห็นถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าวที่สถานศึกษาและครูผู้สอนจะต้องแก้ปัญหา จึงได้จัดทำสื่อประสมขึ้นมาเพื่อส่งเสริมประกอบการจัดการเรียนรู้ เป็นสื่อประสมหลายอย่างที่มีเนื้อหาสาระที่มีความสัมพันธ์กัน และส่งเสริมซึ่งกันและกัน มีความน่าสนใจ เข้าใจง่าย และมีวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้นักศึกษามีแรงจูงใจและมีส่วนร่วมกล้าแสดงถึงความสามารถ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้บรรลุเป้าหมายและจุดประสงค์ โดยผู้ติดตามได้จัดทำและพัฒนาสื่อประสมเพื่อเป็นสื่อเสริมในวิชาเพลงโคราช 3 รูปแบบ ประกอบด้วย รูปแบบที่ 1 รูปแบบชุดการเรียนรู้เพลงโคราช เป็นกิจกรรมที่สร้างและพัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบมีความสอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้ ประกอบด้วย จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา แบบทดสอบระหว่างเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน รูปแบบที่ 2 วิดีโอชุดการสอนเพลงโคราช ใช้เป็นสื่อที่นำเสนอทั้งภาพและเสียงโดยผ่านเทคโนโลยีเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ และเกิดทักษะสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ประกอบด้วยวิดีโอชุดการสอนเพลงโคราช จำนวน 7 เรื่อง ได้แก่ เรื่องที่ 1) ประวัติความเป็นมาของเพลงโคราช เรื่องที่ 2) เพลงโคราชประยุกต์และเพลงโคราชดั้งเดิม เรื่องที่ 3) การร้องเพลงโคราช ดั้งเดิม เรื่องที่ 4) การร้องเพลงโคราชประยุกต์ เรื่องที่ 5) การอนุรักษ์เพลงโคราช เรื่องที่ 6) ภาษาโคราชในบทเพลงโคราช และเรื่องที่ 7) ช่องทางในการประกอบอาชีพเพลงโคราช รูปแบบที่ 3 หนังสืออ่านเพิ่มเติมอิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) วิชาเพลงโคราช เป็นเอกสารประกอบการสอนหรือหนังสือที่จัดทำขึ้นเพื่อให้นักศึกษาอ่านหาประสบการณ์เพิ่มเติม มีเนื้อหาสาระอิงหลักสูตรแต่มีรายละเอียดเฉพาะเรื่องมากกว่าการดำเนินเรื่อง มีการเรียบเรียงเนื้อหาให้สนุกสนานแฝงด้วยสาระเหมาะสมกับวัยและความสามารถในการอ่านของแต่ละบุคคล ประกอบด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติม จำนวน 8 เล่ม ได้แก่ เล่มที่ 1) ภูมิหลังโคราช เล่มที่ 2) ประวัติ

โคราช “ท้าวสุรนารี” เล่มที่ 3) หมอเพลงโคราช กำป็น บ้านแท่น เล่มที่ 4) คำนามในภาษาโคราช เล่มที่ 5) คำกริยาในภาษาโคราช เล่มที่ 6) คำวิเศษณ์ในภาษาโคราช 7) นิทานพื้นบ้าน เล่ม 1 และ เล่มที่ 8) นิทานพื้นบ้านเล่ม 2

ทั้งนี้ผู้ติดตามได้ใช้ช่องทางการจัดการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ Website [sites.google.com view/prasit99](https://sites.google.com/view/prasit99) เพื่อให้นักศึกษาได้ใช้กระบวนการเรียนรู้และฝึกทักษะด้วยตนเองและจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีเรียนแบบชั้นเรียน มีการเชิญวิทยากร “หมอเพลงโคราช” มาสาธิต และฝึกทักษะในการพูดภาษาโคราช การฝึกทำรำ และฝึกการร้องเพลงโคราชอีกด้วย

จากเหตุผลดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ติดตามในฐานะของครูผู้สอน วิชาเลือกเสรี เพลงโคราช จึงได้มีกระบวนการติดตามผลการใช้สื่อประสมทั้ง 3 รูปแบบ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานในการจัดการเรียนรู้ บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรซึ่งจะส่งผลดีต่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาให้สูงขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาและหาประสิทธิภาพของสื่อประสม วิชาเลือกเสรี เพลงโคราช สำหรับนักศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองนครราชสีมา ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการใช้สื่อประสม วิชาเลือกเสรี เพลงโคราช สำหรับนักศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองนครราชสีมา

3. ขอบเขตการวิจัย

การติดตามครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตที่ใช้ในการติดตามสื่อประสม 3 รูปแบบ ประกอบด้วย

รูปแบบชุดการเรียนรู้

รูปแบบวิดีโอ

รูปแบบหนังสืออ่านเพิ่มเติม

ทั้งนี้ขอบเขตการติดตามทั้ง 3 รูปแบบจะอยู่ใน วิชาเลือกเสรี รายวิชาเพลงโคราชตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กศน.ตำบลในเมือง ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองนครราชสีมา ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 308 คน (งานทะเบียนนักศึกษา : ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองนครราชสีมา. 2562)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กศน.ตำบลในเมือง ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองนครราชสีมา ที่ลงทะเบียนเรียน

วิชาเลือกเสรี เพลงโคราช ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 22 คน ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ตัวแปรที่ใช้ในการติดตาม

ตัวแปรต้น ได้แก่

สื่อประสม วิชาเลือกเสรี เพลงโคราช มี 3 รูปแบบ

1. รูปแบบชุดการเรียนรู้
2. รูปแบบวิดีโอ
3. รูปแบบหนังสืออ่านเพิ่มเติม

ตัวแปรตาม ได้แก่

1. ประสิทธิภาพของ สื่อประสม วิชาเลือกเสรี เพลงโคราช
2. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการใช้สื่อประสม วิชาเลือกเสรี เพลงโคราช

4. การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยจัดการเรียนรู้ในระดับชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ต่อมา กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศปรับปรุงหลักสูตรดังกล่าว เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ.2555 เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการยกระดับการศึกษาให้กับประชาชน มีการปรับเพิ่มจำนวนหน่วยกิตในการลงทะเบียนในแต่ละภาคเรียน และปรับเพิ่มเวลาในการจัดการเรียนรู้ เพิ่มสาระสำคัญในส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้หลักสูตรสมบูรณ์ยิ่งขึ้นสอดคล้องกับสภาพการดำเนินงานในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2555)

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยได้กำหนดหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไว้ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) โครงสร้างของหลักสูตร และ 4) หลักสูตรวิชาเลือกเสรี ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. หลักการ

หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่ยึดหลักการที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นด้านสาระการเรียนรู้ เวลาเรียน และการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นการบูรณาการเนื้อหาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความแตกต่างของบุคคล และชุมชน สังคม ส่งเสริมให้มีการเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยตระหนักว่าผู้เรียนมีความสำคัญสามารถพัฒนาตนเองได้ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพและส่งเสริมให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

2. จุดมุ่งหมาย

หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียน มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงงาม และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข มีความรู้พื้นฐานสำหรับการดำรงชีวิต และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีความสามารถในการประกอบสัมมาอาชีพ ให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดและตามทันความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง มีทักษะการดำเนินชีวิตที่ดี และสามารถจัดการกับชีวิต ชุมชน สังคม ได้อย่างมีความสุข ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความเข้าใจประวัติศาสตร์ชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย ภาษา ศิลปะ วัฒนธรรมประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ความเป็นพลเมืองดี ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนา ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ สามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้และบูรณาการความรู้มาใช้ในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

3. โครงสร้างของหลักสูตร

โครงสร้างของหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แบ่งระดับการศึกษาออกเป็น 3 ระดับได้แก่ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วย 5 สารการเรียนรู้ ดังนี้ 1) สารทักษะการเรียนรู้ เป็นสารเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง การใช้แหล่งเรียนรู้ การจัดการความรู้ การคิดเป็น และการวิจัยอย่างง่าย 2) สารความรู้พื้นฐาน เป็นสารเกี่ยวกับภาษาและการสื่อสาร คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี 3) สารการประกอบอาชีพ เป็นสารเกี่ยวกับการมองเห็นช่องทาง และการตัดสินใจประกอบอาชีพ ทักษะในอาชีพ การจัดการอาชีพอย่างมีคุณธรรม และการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคง 4) สารทักษะการดำเนินชีวิต เป็นสารเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สุขภาพอนามัยและความปลอดภัยในการดำเนินชีวิต ศิลปะและสุนทรียภาพ และ 5) สารการพัฒนาสังคม เป็นสารเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การเมือง การปกครอง ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี หน้าที่พลเมือง และการพัฒนาด้านตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคม

4. หลักสูตรวิชาเลือกเสรี

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองนครราชสีมา ได้จัดทำและพัฒนาหลักสูตรวิชาเลือกเสรี ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย รายวิชาเพลงโคราช รหัสวิชา อข 03309 เพื่อมุ่งพัฒนาให้นักศึกษา มีคุณธรรม มีสติปัญญา ฝึกปฏิบัติการร้อง รำ แต่งกลอนเพลงโคราช เพื่อเป็นทางเลือกในการตัดสินใจประกอบอาชีพนักร้องเพลงโคราชหรือที่เรียกว่า หมอเพลงโคราช และเพื่อการสร้างความภาคภูมิใจในการอนุรักษ์วัฒนธรรมอันดีงามที่มีคุณค่าของจังหวัดนครราชสีมาที่มีมาแต่โบราณ ซึ่งองค์ประกอบของหลักสูตรวิชาเลือกเสรี รายวิชาเพลงโคราช มี 2 องค์ประกอบ ดังนี้

4.1 โครงสร้างหลักสูตรวิชาเลือกเสรี รายวิชาเพลงโคราช

เพลงโคราชเป็นวัฒนธรรมของคนโคราช ที่ใช้ภาษาผสมผสานทั้งภาษากลางและภาษาอีสาน เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวในการขับร้อง เพลงโคราชนิยมร้องเล่นในงานประเพณีต่างๆ หรือใช้ในวิถีชีวิต เช่น ร้องเกี่ยวสาว ร้องไหว้ครูบูชาครู หรือร้องในการแก้บนอธิษฐานถึงความเชื่อของบุคคลซึ่งได้สืบทอดกันมาเป็นเวลายาวนาน การจัดทำหลักสูตรเพลงโคราชเพื่อให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจภูมิหลังประวัติความเป็นมาของวัฒนธรรมและภาษาโคราช ตลอดจนเป็นทางเลือกในการตัดสินใจในการประกอบอาชีพเป็นหมอเพลงโคราช อีกทั้งเพื่อให้นักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของวัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่นและภาษาโคราชให้เป็นเอกลักษณ์อยู่คู่กับสังคมโคราชตลอดไป

หลักสูตรวิชาเลือกเสรี รายวิชาเพลงโคราช รหัสวิชา อช 03309 ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กำหนดผลการเรียนที่คาดหวังให้นักศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจภูมิหลังประวัติความเป็นมาของภาษาถิ่นโคราช เพลงโคราช และฝึกทักษะร้องเพลงโคราช เป็นทางเลือกประกอบการตัดสินใจที่จะประกอบอาชีพหมอเพลงโคราช ให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมในชุมชนท้องถิ่น และภาษาโคราชมีค่านิยมที่พึงประสงค์ของชุมชนมาประเพณีปฏิบัติจนเป็นนิสัย โดยมีขอบข่ายเนื้อหา ประกอบด้วย 1) ภูมิหลังประวัติความเป็นมาของภาษาถิ่นโคราช 2) เพลงโคราช และ 3) ทักษะการร้องเพลงโคราช

วิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้รายวิชาเพลงโคราช ประกอบด้วย การบรรยายและการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากเอกสาร คอมพิวเตอร์ช่วยสอน CAI อินเทอร์เน็ต นักศึกษาสามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน โดยวิธี 1) สัมภาษณ์ภูมิปัญญา 2) พบกลุ่มอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 3) สาธิตและฝึกปฏิบัติ ณ แหล่งเรียนรู้ในชุมชน 4) ฝึกปฏิบัติด้วยตนเองจนเกิดความชำนาญที่บ้านหรือ ณ แหล่งเรียนรู้ 5) ฝึกเขียนและตรวจสอบความเป็นไปได้ของกลอนเพลงโคราช 6) สรุปและนำเสนอเพลงโคราชที่นักศึกษาไปฝึกปฏิบัติในช่องทางการสื่อสารต่างๆ นอกจากนี้ นักศึกษายังสามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ ดังนี้ 1) สื่อเอกสาร ได้แก่ หนังสือ โคราชของเรา ผู้แต่ง สุวัจน์ ลิปตพัลลภ ปีที่พิมพ์ 2542 โรงพิมพ์ บริษัท มังกรการพิมพ์ (1994) จำกัด และ หนังสือ เพลงโคราช : การศึกษาในเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์ ผู้แต่ง ถาวร สุงกง และคณะปีที่พิมพ์ 2536 โรงพิมพ์ บริษัท ที.พี.พรินท์ จำกัด 2) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ CD เรื่อง เพลงโคราช และ CD เรื่อง ประวัติความเป็นมาของเพลงโคราช 3) สื่อภูมิปัญญา หมอเพลงโคราช ได้แก่ นายกำป็น บ้านแท่น บ้านเลขที่ 334 ถนนจระ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา โทร 044-264467 นางกาเหว่า บ้านแท่น บ้านเลขที่ 334 ถนนจระ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา โทร 044- 264467 นายใหญ่ วิเศษพลกรัง บ้านเลขที่ 1235 ชุมชนวัดทุ่งสว่าง-ศาลาลอย ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา โทร 081-5473-409 นางเล็ก หวังตรงกลาง บ้านเลขที่ 1234 ชุมชนหน้าย่าโม ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา โทร 081-5473-409 นายขอบ หวังร่วมกลาง บ้านเลขที่ 1236 หมู่บ้านวรการ ตำบลหัวทะเล อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา โทร 081-5473-409 4) สื่อแหล่งเรียนรู้ ในชุมชน ได้แก่ ชุมชนวัดหัวสะพาน ตำบล

ในเมือง อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ลานอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารีตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ชุมชน วัดศาลาลอย ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา สมาคมเพลงโคราช ชุมชนบ้านเก่า ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมืองนครราชสีมาจังหวัดนครราชสีมา เป็นต้น

สรุปได้ว่า วิชาเลือกเสรี รายวิชาเพลงโคราช อช 03309 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 4 หน่วยกิต (160 ชั่วโมง) มีองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ 3 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ภาษาโคราช 2) เพลงโคราช 3) ทักษะการร้องเพลงโคราช เพื่อมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียน มีคุณธรรม มีสติปัญญา ฝึกปฏิบัติ การร้อง รำ แต่งกลอนเพลงโคราช เพื่อเป็นทางเลือกในการตัดสินใจประกอบอาชีพเพลงโคราช และเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของจังหวัดนครราชสีมา

5. ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กศน.ตำบลในเมือง ศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองนครราชสีมา ที่กำลังศึกษาอยู่ใน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 308 คน (งานทะเบียนนักศึกษา : ศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองนครราชสีมา. 2562)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กศน.ตำบลในเมือง ศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองนครราชสีมา ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาเลือกเสรี รายวิชาเพลงโคราช ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 22 คน ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการติดตาม

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่

1. แบบทดสอบระหว่างเรียนและหลังเรียนของสื่อประสม วิชาเลือกเสรี เพลงโคราช ประกอบด้วย

- 1.1 รูปแบบชุดการเรียนรู้
- 1.2 รูปแบบวิดีโอ
- 1.3 รูปแบบหนังสืออ่านเพิ่มเติม

2. แบบสอบถามความพึงพอใจในการใช้สื่อประสมของนักศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองนครราชสีมา

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือในการติดตาม

ผู้ติดตามได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ดำเนินการสร้างสื่อประสม 3 รูปแบบ ได้แก่ ชุดการเรียนรู้ วิดีโอ และหนังสืออ่านเพิ่มเติม(E-Book) มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

- 1.1 ศึกษาเนื้อหาเรื่อง วิชาเลือกเสรี เพลงโคราช ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

1.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสื่อประสม และการหาประสิทธิภาพของแบบเรียน

1.3 สร้างชุดสื่อประสมวิชาเลือกเสรี เพลงโคราช สำหรับนักศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วยสื่อประสม ดังนี้ 1.4 ชุดการเรียนรู้ 1.5 สร้างสื่อประสมรูปแบบวิดีโอ 1.5.1 เรื่องที่ 1 ประวัติความเป็นมาของเพลงโคราช

1.3 สร้างแบบประเมินประสิทธิภาพสื่อประสมไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีรายนามผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

1 ดร.จรรรัตน์ เพ็ชรจันทิก ตำแหน่ง ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา

2 ดร.พิษณุพงษ์ ญาณศิริ ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนราชสีมามหาวิทยาลัย จังหวัดนครราชสีมา

3 รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ตั้งประเสริฐ ตำแหน่ง อาจารย์ประจำคณะหลักสูตร ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

4 ผู้ช่วยศาสตราจารย์เรขา อินทรกำแหง ผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

5 นายบุญสม สังข์สุข นายกสมาคมเพลงโคราช

1.4 นำผลที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยเก็บคะแนนการใช้สื่อประสมอย่างละชุด ระหว่างเรียน และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังจากเรียนครบทุกชุดเพื่อให้ได้เกณฑ์มาตรฐาน (80/80) (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ อ้างอิงจาก มานิตย์ อาษานอก. 2561)

1.5 นำผลที่ได้จากการทดสอบมาวิเคราะห์ สรุป และอภิปรายผล

2. การสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ

ผู้ติดตามได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถามความพึงพอใจตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ และวิธีการสร้างเครื่องมือ เก็บรวบรวมข้อมูลประเภทแบบสอบถามจากเอกสาร หนังสือ ตำราที่เกี่ยวข้อง

2.2 กำหนดนิยามความพึงพอใจเพื่อใช้เป็นกรอบในการกำหนดข้อคำถามของแบบสอบถาม และออกแบบโครงสร้างของแบบสอบถามความพึงพอใจที่เลือกใช้

2.3 กำหนดรายการสอบถามและสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจตามโครงสร้างของแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ ความพึงพอใจระดับมากที่สุด ความพึงพอใจระดับมาก ความพึงพอใจระดับปานกลาง ความพึงพอใจระดับน้อย และความพึงพอใจระดับน้อยที่สุด โดยกำหนดเกณฑ์ให้คะแนนและเกณฑ์แปลผลความพึงพอใจ

2.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องระหว่างรายการสอบถามกับนิยามความพึงพอใจ โดยกำหนดเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

- +1 เมื่อ แน่ใจว่าแบบสอบถามสอดคล้องกับนิยามความพึงพอใจ
- 0 เมื่อ ไม่แน่ใจว่าแบบสอบถามสอดคล้องกับนิยามความพึงพอใจ
- 1 เมื่อ แน่ใจว่าแบบสอบถามไม่สอดคล้องกับนิยามความพึงพอใจ
- นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่ปรับปรุงแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย
- 2.4.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์สังวาลย์ ตุ๊กพิมพ์ ผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
- 2.4.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร ก่อกิจกุล อาจารย์ประจำหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ดิจิทัล มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
- 2.4.3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริกาญจน์ ธนาวุฒิพรพินิต ผู้ช่วยผู้อำนวยการต่างประเทศวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยปทุมธานี
- 2.4.4 นางสาวสุภาพร ลาภจิตร ศึกษาานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสุรินทร์
- 2.4.5 ดร.ดวงธิดา พรหมพันธ์ใจ ครู กศน.ตำบล ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการติดตามครั้งนี้ ผู้ติดตามได้ดำเนินการทดลองกับตัวอย่างตามลำดับ ดังนี้

1. ทำแผนการเรียนรู้ ตามเนื้อหาในชุดสื่อประสมวิชาเลือกเสรี เพลงโคราช สำหรับนักศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กศน.ตำบลในเมือง
 2. ในระหว่างสอนผู้ติดตามได้ทำบันทึกการประเมินกระบวนการหรือกิจกรรมระหว่างเรียนกับนักศึกษากลุ่มตัวอย่างด้วยชุดการเรียนรู้สื่อประสม วิชาเลือกเสรีเพลงโคราช ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กศน.ตำบลในเมือง ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองนครราชสีมาที่ผู้ติดตามสร้างขึ้น
 3. ผู้ติดตามนำคะแนนเฉลี่ยแบบทดสอบหลังเรียนของแต่ละชุดของนักศึกษา มาคิดเป็นค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละ
 4. หาประสิทธิภาพของสื่อประสมวิชาเลือกเสรีเพลงโคราช สำหรับนักศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษา ตอนปลาย โดยการหาผลการประเมินกระบวนการหรือกิจกรรมระหว่างการใช้สื่อประสม (E_1) กับผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการใช้สื่อประสม (E_2)
- ผู้ประเมินโครงการใช้แบบสอบถามแต่ละฉบับที่จัดทำไว้จัดส่งไปยังกลุ่มตัวอย่างตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

แบบสอบถามฉบับที่ 1 และฉบับที่ 2 จัดทำขึ้นต้นปีการศึกษา 2563 สำหรับใช้ประเมินบริบทและด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการสร้างคนดีศรีนครินา 10 ตามแนวโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ประจำปีการศึกษา 2563 ของโรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง 10 เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะกรรมการ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานเมื่อได้รับแบบสอบถามแต่ละฉบับจากกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามแล้ว ผู้ประเมินได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
2. นำแบบสอบถามแต่ละฉบับมาตรวจให้คะแนน และหาค่าทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ได้แก่ ผลการประเมินโครงการสร้างคนดีศรีนครินทร 10 ตามแนวโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ประจำปีการศึกษา 2563 ของโรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง 10 ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต โดยใช้เกณฑ์การประเมินตามแนวคิดของลิเคอร์ท์

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ติดตามใช้สถิติสำหรับการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือและสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การหาประสิทธิภาพของสื่อประสม ตามเกณฑ์ 80/80 โดยใช้สูตร (E_1/E_2) วิชาเลือกเสรี เรื่องเพลงโคราช ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. วิเคราะห์แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกระบวนการเรียนรู้ โดยใช้สื่อประสม วิชาเลือกเสรี เพลงโคราช สำหรับนักศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองนครราชสีมา โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

7. สรุปผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของการใช้สื่อประสม วิชาเลือกเสรี เพลงโคราช สำหรับนักศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองนครราชสีมา จำนวน 22 คน นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยกระบวนการหรือกิจกรรมระหว่างการใช้สื่อประสม ร้อยละ 82.23 และคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ของการใช้สื่อประสมร้อยละ 83.70 สรุปได้ว่าสื่อประสมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ 82.23/83.70 เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ 80/80 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้

2. ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการใช้สื่อประสม วิชาเลือกเสรี เพลงโคราช โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับแรก ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รองลงมาคือ ด้านสื่อประสมการเรียนรู้ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสุดท้าย คือด้านการวัดและประเมินผล เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีดังนี้

2.1 ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการใช้สื่อประสม วิชาเลือกเสรี เพลงโคราช ด้านเนื้อหาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับแรก ได้แก่ เนื้อหามีความเหมาะสมกับเวลาที่ใช้เรียน รองลงมาคือ

การนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบชัดเจน เข้าใจง่ายตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับสุดท้าย คือ เนื้อหาแต่ละรูปแบบมีความน่าสนใจใคร่เรียนรู้

2.2 ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการใช้สื่อประสม วิชาเลือกเสรี เพลงโคราช ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ นักศึกษาทุกคนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง หรือร่วมกับกลุ่ม รองลงมาคือ กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้เข้าใจง่ายและเรียนรู้ ได้เร็ว ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับสุดท้าย คือ กิจกรรมที่ประกอบในแต่ละรูปแบบ มีความน่าสนใจ และชวนติดตาม

2.3 ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการใช้สื่อประสม วิชาเลือกเสรี เพลงโคราช ด้านสื่อประสมการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับแรก ได้แก่ สื่อประสมและคำสั่งใช้ภาษาที่ชัดเจน เข้าใจง่ายต่อการปฏิบัติกิจกรรม รองลงมาคือสื่อประสมในแต่ละรูปแบบมีจุดเด่นน่าสนใจ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับสุดท้าย คือ สื่อประสมและกิจกรรมมีการกำหนดขั้นตอนได้อย่างเหมาะสม

2.4 ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการใช้สื่อประสม ด้านการวัดประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับแรก ได้แก่ สื่อประสมในแต่ละรูปแบบมีการกำหนดเกณฑ์ชัดเจนและครอบคลุม รองลงมาคือ สื่อประสมในแต่ละรูปแบบมีความสอดคล้องกับเนื้อหา ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับสุดท้าย คือ สื่อประสมในแต่ละรูปแบบมีความสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

8. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านเนื้อหา ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครู ควรมีการศึกษาและจัดเตรียมเนื้อหาแต่ละรูปแบบให้มีความน่าสนใจใคร่เรียนรู้ โดยเนื้อหาแต่ละรูปแบบมีประโยชน์ต่อนักศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

1.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูผู้สอนควรออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้หลากหลายและมีรูปแบบที่น่าสนใจ ชวนติดตาม และเปิดโอกาสให้นักศึกษาเป็นผู้ค้นหาคำตอบหรือหาความรู้ด้วยตนเอง ทั้งรายบุคคลและเป็นรายกลุ่ม

1.3 ด้านสื่อประสมการเรียนรู้ ครูผู้สอนควรจัดหา ผลิตและพัฒนาสื่อประสมที่มีกิจกรรมสอดคล้องและสัมพันธ์กันโดยมีเนื้อหา รูปแบบและกิจกรรมการเรียนรู้ที่น่าสนใจ ตลอดจนกำหนดขั้นตอนการใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม และให้นักศึกษามีความสะดวกต่อการนำไปใช้

1.4 ด้านการวัดและประเมินผล ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ควรมีการวางแผน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสมที่ใช้ในแต่ละรูปแบบให้มีความสอดคล้องกับผลการ

เรียนรู้ที่คาดหวัง ทั้งนี้สื่อประสมในแต่ละรูปแบบจะต้องมีความง่ายเหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สื่อประสมวิชาเลือกเสรี เพลงโคราช สำหรับนักศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองนครราชสีมา

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้สื่อประสม สำหรับนักศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอน ปลาย ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองนครราชสีมา และ กศน. อำเภออื่นๆ ในจังหวัดนครราชสีมา

9. เอกสารอ้างอิง

พรวิณ ศรีริรักษ์. (2551). ความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อการให้บริการของร้านฉัตรสุยาคลินิก แพทย์แผนไทยและสปา อำเภอหัวหิน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พรณวิภา รัชตธนกุล. (2558). การพัฒนาชุดการสอนสื่อประสมเรื่อง ปฏิบัติการเคมีด้วยการจัดการ เรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับเทคนิค KWLH Plus โดยใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้ แบบกลับด้านชั้นเรียน เพื่อพัฒนาความสามารถในการทำโครงงานวิทยาศาสตร์และ จิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ไพศาล หวังพานิช. (2546). การวัดผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2557). เทคโนโลยีและสื่อการสอน หน่วยที่ 1 -7. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

มานิตย์ อาษานอก. (2561). การพัฒนาและหาประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพนวัตกรรมสำหรับการ เรียนรู้ด้วย ตนเอง. วารสารเทคโนโลยีและสื่อทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 1(2): 9 – 18.

เรขา อินทรกำแหง. (2553). การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง วิชา 150203 สุนทรียภาพของชีวิต ทางด้านนาฏศิลป์เรื่องโขน ละคร และระบำ รำ ฟ้อน สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมา. รายงานการวิจัย. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

รัชนก ธีระแก้ว. (2555). รูปแบบรายการวิทยุทัศน์เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักเรียน ประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

วรางคณา บุญการ. (2555). การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมชุดระบบนิเวศเขาคอหงส์ สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร มหาบัณฑิต. สงขลา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- วัลลีย์ ปราสาททองโอสถ. (2550). *แนะนำหนังสือเรียน : สามัญศึกษา .* พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิชชุดา กรุงศรี. (2554). *สร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เรื่อง Plants for Life โดยใช้รูปแบบการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านแม่ทราย (คุรุราษฎร์เจริญวิทย์) อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการเรียนรู้). พระนครศรีอยุธยา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.*
- วิรุฬ พรรณเทว. (2542). *ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของหน่วยงาน กระทรวงมหาดไทย ในอำเภอเมืองจังหวัดแม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*
- เวธกา หนูเพชร. (2550). *การพัฒนาชุดกิจกรรมเรื่องน้ำเสียในชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมนาควาอุปถัมภ์. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 8(2) : 41-53.*
- ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองนครราชสีมา. (2555). *หลักสูตรเพลงโคราช. นครราชสีมา : สมบูรณ์การพิมพ์.*
- สมชาย แก้วเจริญ. (2556). *การใช้สื่อประสมเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านทอองเสนาะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal. 6(2) : 56-75.*

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการปกครองของผู้นำท้องถิ่น
ในอำเภอเนินสง่าจังหวัดชัยภูมิ
Buddhadhamma Application for Promoting
the Leader's Administration in Noen sa-nga District
Chaiyaphum Province

นพเดช เพ็ชรขุนทด¹ ไพรัตน์ เอิบสำโรง² พระอินทร์นุช สุวณฺโณ (บุญตอง)³
Noppadet Petchkhuntod, Pairat Erbsamrong, Prainnut Suwanno (Boontung)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการส่งเสริมการปกครองของผู้นำท้องถิ่นในอำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ 2) ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการส่งเสริมการปกครองของผู้นำท้องถิ่นในอำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) เพื่อนำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการปกครองของผู้นำท้องถิ่น ในอำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ
ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธีทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 165 คน ผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์จำนวน 9 รูปหรือคนเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบบรรยายอธิบายและพรรณนาความ ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพทั่วไปของการส่งเสริมการปกครองของผู้นำท้องถิ่นในอำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย เป็นบุคคลที่ได้รับความไว้วางใจ เป็นที่เคารพนับถือของประชาชนในพื้นที่ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพเป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรที่ทำกินให้กับประชาชน คอยดูแล รักษาผลประโยชน์ของที่สาธารณะด้านความอาญา เป็นผู้ให้ความรู้ข้อกฎหมายเบื้องต้น ให้คำปรึกษาชี้แนะแนะนำข้อปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมายด้านการทะเบียนต่างๆ เป็นผู้ให้รับรองบุคคลไม่ว่าจะมีการเกิดการตายการย้ายที่อยู่อาศัยด้านอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายอื่นเป็นผู้แจ้งให้ประชาชนผู้มีอายุถึงเกณฑ์ที่จะขึ้นทะเบียนทหาร 2)

Received: 2022-10-17 Revised: 2022-11-10 Accepted: 2022-11-25

¹มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา
Mahachulalongkomrajavidyalaya University Nakhon Ratchasima Campus. Corresponding Author
e-mail: aphinant.jais@gmail.com

²มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา
Mahachulalongkomrajavidyalaya University Nakhon Ratchasima Campus

³มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา
Mahachulalongkomrajavidyalaya University Nakhon Ratchasima Campus

การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการส่งเสริมการปกครองของผู้นำท้องถิ่นในอำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ จำแนกตามอายุเพศสถานภาพ รายได้ต่อเดือน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการปกครองของผู้นำท้องถิ่นที่ต่างกัน 3) นำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการปกครองของผู้นำท้องถิ่นในอำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิท่านเป็นผู้ให้หรือแบ่งปัน ผู้เสียสละให้ทรัพย์สินเงินทองให้ความรักความเมตตา ไม่เห็นแก่ตัว ปิยวาจา เป็นผู้ที่ พูดจาดีด้วยคำสุภาพ พูดจาไพเราะ มีความจริงใจ ในการพูดไม่มีการบิดเบือนข้อเท็จจริง ไม่โกหกประชาชนอัตถจริยาประพฤติตนและปฏิบัติตนให้อยู่ในหลักศีลธรรมอันดี เป็นตัวอย่างที่ดี ต้องเป็นผู้ที่เสียสละตนเองทั้งร่างกายและแรงใจ ต้องไม่เห็นแก่ตัว สมานัตตตา ประพฤติปฏิบัติตนอย่างเสมอต้นเสมอปลาย ต้องปรับตัวเข้ากับกับชุมชนเป็นที่พึ่งของประชาชน ต้องไม่เอาเปรียบประชาชน

คำสำคัญ : ผู้นำท้องถิ่น; ส่งเสริมการปกครอง; การปกครองท้องถิ่น

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the general state of promoting governance of local leaders in Noen Saeng District; 2) The level of opinions towards the promotion of local leaders in Noen Sang District. Chaiyaphum Province Classified by personal factors. 3) To present the application of Buddhist principles to promote the administration of local leaders. in Noen Saeng District Chaiyaphum. Province Chaiyaphum research methodology combines both quantitative research and qualitative research. Data were collected from a sample of 165 people, nine informants from interviews. Data were collected by using questionnaires and interview forms. Data were analyzed using statistics: percentage, mean, and standard deviation. in-depth interview Descriptive and descriptive data analysis methods were used. The results of the research were as follows: 1. The general state of promoting governance of local leaders in Noen Saeng District. Chaiyaphum Province in administration and maintaining peace and order is a trusted person It is respected by the people in the area. Development and career promotion Being an assistant to government officials involved in the allocation of land for the people Overseeing and maintaining public interests in criminal matters Providing advice, suggesting legal practices various registration matters Is a person certifying whether there is a birth, death, moving of residence Powers and duties under other laws is the person who informs the people who have reached the age of majority to register for the military 2. The comparative effect of the level of opinions towards the promotion of local leaders in Noen Saeng District. Chaiyaphum Province classified by age, gender, status, monthly income There are

opinions on the application of Buddhist principles to promote the governance of different local leaders.³ Present the application of Buddhist principles to promote the governance of local leaders. in Noen Saeng District Chaiyaphum province. Than is a sacrifice that gives wealth and gold. give love kindness Piyawaja is a person who speaks well, is sincere in speaking, does not pretend, does not distort facts. Do not lie to the people, be attentive, behave and behave in accordance with good moral principles. a good example Must be a person who sacrifices himself both physically and mentally Must not be selfish, samanattata, behave consistently. must adapt to the community is dependent on the people must not take advantage of the public

Keywords: Local Leaders; Promote Government; Local Government

1. ความนำ

บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านที่ปฏิบัติงานได้จริงในปัจจุบันตามกฎหมายและที่ควรจะเป็นในอนาคตนั้น จะเห็นได้ว่าอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านบางอย่างได้เปลี่ยนแปลงไป มีการกึ่งตามกฎหมายหลายประการที่กำนันผู้ใหญ่บ้านมิได้ปฏิบัติอันเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ เช่นไม่ทราบว่ามีอำนาจหน้าที่ในเรื่องนั้นๆอยู่หรือเกินกว่ากำลังความสามารถที่จะปฏิบัติได้หรือมีหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรงอยู่แล้ว(สถาบันดำรงราชานุภาพ, 2548)และความสำคัญของกำนันผู้ใหญ่บ้านนั้นมีอยู่ที่เป็นตำแหน่งที่ได้ตั้งกันมาเป็นเวลานานเท่านั้นแต่ตำแหน่งกำนันผู้ใหญ่บ้านนั้นเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อชุมชนตำบลหมู่บ้านซึ่งจำเป็นจะต้องมีผู้นำที่เป็นผู้นำโดยธรรมชาติและเป็นผู้นำโดยทางการในบุคคลเดียวกันเป็นผู้ที่สามารถทราบข้อมูลต่างๆของตำบลหมู่บ้านได้เป็นอย่างดีและเป็นผู้ที่ประชาชนในท้องที่ให้ความศรัทธาเคารพนับถือให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่างๆของชุมชนดังนั้นกำนันผู้ใหญ่บ้านจึงเป็นบุคคลสำคัญและจำเป็นต้องมีอยู่คู่กับสังคมไทย (ราชนิพนธ์ฯ, 2550)

ภารกิจที่สำคัญประการหนึ่งของฝ่ายปกครอง คือ ภารกิจเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายในประเทศ เพื่อให้ประชาชนมีความมั่นคง ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของตน เพื่อให้เกิดความสงบสุขในสังคมอย่างยั่งยืน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านนับว่าเป็นบุคคลที่สำคัญอย่างยิ่งในการทำหน้าที่ช่วยเหลือนายอำเภอในการปฏิบัติหน้าที่ดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยให้แก่ราษฎรในพื้นที่รับผิดชอบของตนมาอย่างยาวนานนับร้อยปีในการปกครองส่วนภูมิภาค ตามอำนาจหน้าที่ที่ปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 มาตรา 27 และมาตรา 28 อีกทั้งยังเป็นผู้ปฏิบัติงานตามนโยบายเร่งด่วนหรือภารกิจที่ได้รับมอบหมายพิเศษจากรัฐบาล

กระทรวงมหาดไทย และกรมการปกครอง กำหนดให้ผู้ใหญ่บ้านจึงเปรียบเสมือนดังทัพหน้าผู้ช่วยเหลือแม่ทัพใหญ่คือนายอำเภอในการทำสงครามต่อสู้กับปัญหาต่างๆในพื้นที่ที่ตนเองรับผิดชอบ

ทั้งนี้เนื่องจากพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ฉบับปัจจุบัน มีผลให้ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งถึงอายุ 60 ปี ในอดีตที่ผ่านมาพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่เคยกำหนดให้ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งถึงอายุ 60 ปี มาก่อนแล้วการดำรงตำแหน่งติดต่อกันเป็นเวลานานในเชิงลบทำให้ผู้นำท้องที่เป็นผู้มีอิทธิพลในหมู่บ้านตำบลมีพฤติกรรมส่อไปในทางทุจริตประพฤติมิชอบใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์ค่าตอบแทนจากประชาชนซึ่งสภาพปัญหาการปกครองส่วนท้องที่ ที่สำคัญคือการวางตัวไม่เป็นกลางของผู้ผู้นำมีการทุจริตในหน้าที่เข้าลักษณะที่เรียกว่า “ทองไหลมา” คือผู้มีตำแหน่งทางการเมืองการปกครองได้มาซึ่งเงินทองของมีค่าเป็นค่าตอบแทนโดยไม่ได้เรียกร้องแต่ในความรู้สึกของผู้ให้ให้เพื่อต้องการได้รับความสะดวกในการได้รับการบริการจากผู้มีตำแหน่งทางการเมืองการปกครอง “เงินลอย” ผู้ที่มีตำแหน่งทางการเมืองการปกครองได้รับค่าตอบแทนโดยไม่ได้เรียกร้องจากการปฏิบัติหน้าที่หรือเว้นจากการปฏิบัติหน้าที่เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้ให้รวมถึงการใช้ดุลพินิจตามตำแหน่ง หน้าที่ที่เป็นคุณเป็นโทษแก่บุคคลกลุ่มบุคคลรวมถึงการใช้ตำแหน่งหน้าที่ทางการเมืองการปกครองเรียกร้องเงินทองของมีค่าสิ่งตอบแทนโดยไม่คำนึงถึงความทุกข์ยากของประชาชนและการปฏิบัติหน้าที่ของตนเพื่อเป็นประโยชน์แก่ประชาชนและสมดังเจตนารมณ์ทางการเมืองการปกครองในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ประชาชน (ศรีณยุ ชูพินิจ, 2555) ยังผลให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนในท้องที่ ดังนั้นกำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ควรมีคุณคุณธรรมและจริยธรรม ตามแนวทางพระพุทธศาสนา ยึดเป็นแนวปฏิบัติควบคู่ในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการปกครองของผู้นำท้องที่ในอำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ เพื่อเป็นการศึกษาหลักพุทธธรรมใช้ในการเปรียบเทียบและการนำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมส่งเสริมการปกครองของผู้นำท้องที่โดยเป็นการศึกษาแนวคิดทฤษฎี หลักการและหลักพุทธธรรม จากเอกสาร ตำราและคำภีร์ทางด้านพระพุทธศาสนาหลักพุทธธรรมที่มีความเหมาะสมในการนำมาประยุกต์เพื่อส่งเสริมการปกครองของผู้นำท้องที่ คือ “สังคหวัตถุ” (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), 2543) ธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวคือยึดเหนี่ยวใจบุคคลและประสานหมู่ชนไว้ในสามัคคี, หลักการสงเคราะห์อันประกอบด้วย 1. ทาน (การให้หรือแบ่งปันคือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เสียสละแบ่งปันช่วยเหลือกันด้วยสิ่งของตลอดถึงให้ความรู้และแนะนำสั่งสอน) 2. ปิยวาจาหรือเปยวัชชะ (การพูดจาดีด้วยคำสุภาพวาจาเป็นที่รักจากจิตที่เมตตาใจหรือวาจาซาบซึ้งใจคือกล่าวคำสุภาพไพเราะอ่อนหวานสมานสามัคคีให้เกิดไมตรีและความรักใคร่นับถือตลอดถึงคำแสดงประโยชน์ประกอบด้วยเหตุผลเป็นหลักฐานจงใจให้นิยามยอมตาม) 3. อัตถจริยา (การประพฤติประโยชน์คือชวนช่วยช่วยเหลือกิจการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ตลอดถึงช่วยแก้ไขปรับปรุงส่งเสริมในทางจริยธรรม) 4. สมานัตตตา (ความมีตนเสมอคือทำตนเสมอด้วยปลายปฏิบัติสม่ำเสมอในชนทั้งหลายและเสมอในสุขทุกข์โดยรวมรับรู้ร่วมแก้ไขตลอดถึงวางตนเหมาะสมแก่ฐานะ

ภาวะบุคคลเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมถูกต้องตามธรรมในแต่ละกรณีการประยุกต์หลักพุทธธรรม เพื่อส่งเสริมการปกครองของผู้นำท้องถิ่น ซึ่งเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้สถาบันกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นสถาบันที่ถือได้ว่าเป็นฟันเฟืองสำคัญของกระทรวงมหาดไทยเป็นด่านหน้าในการ “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข” (สำนักงานเลขาธิการกรมการปกครอง, 2564) ให้บรรลุภารกิจของกระทรวงมหาดไทย จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะนำหลักพุทธธรรมนำมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการปกครองของผู้นำท้องถิ่นให้มีคุณธรรมและจริยธรรมเพื่อประกอบกับการปฏิบัติหน้าที่ให้ยึดถือปฏิบัติตั้งแต่เริ่มกระบวนการเข้ารับการดำรงตำแหน่งและขณะดำรงตำแหน่ง จะได้นำหลักพุทธธรรมไปปรับใช้ในการรักษาความสงบเรียบร้อยตามอำนาจหน้าที่ เพื่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชน สังคม และประเทศชาติ ได้อย่างมีประสิทธิภาพที่ดีอย่างยั่งยืนสืบต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการส่งเสริมการปกครองของผู้นำท้องถิ่นในอำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ

2.2 เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการส่งเสริมการปกครองของผู้นำท้องถิ่นในอำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

2.3 เพื่อนำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการปกครองของผู้นำท้องถิ่น ในอำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ

3. ขอบเขตการศึกษา

3.1 ขอบเขตด้านพื้นที่และสถานที่

ผู้นำท้องถิ่นในอำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งมีจำนวน 4 ตำบล โดยแบ่งเป็นแต่หมู่บ้านนั้น ในอำเภอเนินสง่า มีจำนวนหมู่บ้านทั้งสิ้น 48หมู่บ้าน

3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

มุ่งศึกษาผู้นำท้องถิ่นในอำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบลสารวัตรกำนันผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

3.3 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ได้แก่ ผู้นำท้องถิ่นในอำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบลสารวัตรกำนันผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านจำนวน 165 คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึกได้แก่ ได้แก่ นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนานักวิชาการด้านการปกครอง นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ นักวิชาการด้านการปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 9 รูปหรือคน

4. การทบทวนเอกสารและงานวิจัย

ประวัติความเป็นมา บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านที่ปฏิบัติงานได้จริงในปัจจุบันตามกฎหมายและที่ควรจะเป็นในอนาคตนั้น จะเห็นได้ว่าอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านบางอย่างไม่เปลี่ยนแปลงไป มีการกีดตามกฎหมายหลายประการที่กำนันผู้ใหญ่บ้านมิได้ปฏิบัติอันเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ เช่น ไม่ทราบว่ามีอำนาจหน้าที่ในเรื่องนั้นๆ อยู่หรือเกินกว่ากำลังความสามารถที่จะปฏิบัติได้หรือมีหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรงอยู่แล้วและความสำคัญของกำนันผู้ใหญ่บ้านนั้นมีใช้อยู่ที่เป็นตำแหน่งที่ได้ตั้งกันมาเป็นเวลานานเท่านั้นแต่ตำแหน่งกำนันผู้ใหญ่บ้านนั้นเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อชุมชนตำบลหมู่บ้านซึ่งจำเป็นจะต้องมีผู้นำที่เป็นผู้นำโดยธรรมชาติและเป็นผู้นำโดยทางการในบุคคลเดียวกันเป็นผู้ที่สามารถทราบข้อมูลต่างๆ ของตำบลหมู่บ้านได้เป็นอย่างดีและเป็นผู้ที่ประชาชนในท้องที่ให้ความศรัทธาเคารพนับถือให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนดังนั้นกำนันผู้ใหญ่บ้านจึงเป็นบุคคลสำคัญและจำเป็นต้องมีอยู่คู่กับสังคมไทย (ราณี นินวงศ์ษา, 2550)

ภารกิจที่สำคัญประการหนึ่งของฝ่ายปกครอง คือ ภารกิจเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายในประเทศ เพื่อให้ประชาชนมีความมั่นคง ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของตน เพื่อให้เกิดความสงบสุขในสังคมอย่างยั่งยืน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านนับว่าเป็นบุคคลที่สำคัญอย่างยิ่งในการทำหน้าที่ช่วยเหลือนายอำเภอในการปฏิบัติหน้าที่ดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยให้แก่ราษฎรในพื้นที่รับผิดชอบของตนมาอย่างยาวนานนับร้อยปีในการปกครองส่วนภูมิภาค ตามอำนาจหน้าที่ที่ปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 มาตรา 27 และมาตรา 28 อีกทั้งยังเป็นผู้ปฏิบัติงานตามนโยบายเร่งด่วนหรือภารกิจที่ได้รับมอบหมายพิเศษจากรัฐบาลกระทรวงมหาดไทย และกรมการปกครอง กำนันผู้ใหญ่บ้านจึงเปรียบเสมือนดังทัพหน้าผู้ช่วยเหลือแม่ทัพใหญ่คือนายอำเภอในการทำสงครามต่อสู้กับปัญหาต่างๆ ในพื้นที่ที่ตนเองรับผิดชอบ

ทั้งนี้เนื่องจากพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ฉบับปัจจุบัน มีผลให้ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งถึงอายุ 60 ปี ในอดีตที่ผ่านมาพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่เคยกำหนดให้ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งถึงอายุ 60 ปี มาก่อนแล้วการดำรงตำแหน่งติดต่อกันเป็นเวลานานในเชิงลบทำให้ผู้นำท้องที่เป็นผู้มีอิทธิพลในหมู่บ้านตำบลมีพฤติกรรมส่อไปในทางทุจริตประพฤติมิชอบใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์ค่าตอบแทนจากประชาชนซึ่งสภาพปัญหาการปกครองส่วนท้อง ที่หน้าที่ที่เป็นคุณเป็นโทษแก่บุคคลกลุ่มบุคคลรวมถึงการใช้ตำแหน่งหน้าที่ทางการเมืองการปกครองเรียกร้องเงินทองของมีค่าสิ่งตอบ

แทนโดยไม่คำนึงถึงความทุกข์ยากของประชาชนและการปฏิบัติหน้าที่ของตนเพื่อเป็นประโยชน์แก่ประชาชนและสมดังเจตนารมณ์ทางการปกครองในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ประชาชน (ศรีณยู ชูพินิจ, 2555)ยังผลให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนในท้องที่ ดังนั้น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ควรมีคุณคุณธรรมและจริยธรรม ตามแนวทางพระพุทธศาสนา ยึดเป็นแนวปฏิบัติควบคู่ในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการปกครองของผู้นำท้องที่ในอำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ เพื่อเป็นการศึกษาหลักพุทธธรรมใช้ในการเปรียบเทียบและการนำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมส่งเสริมการปกครองของผู้นำท้องที่โดยเป็นการศึกษาแนวคิดทฤษฎี หลักการและหลักพุทธธรรม จากเอกสาร ตำราและคัมภีร์ทางด้านพระพุทธศาสนาหลักพุทธธรรมที่มีความเหมาะสมในการนำมาประยุกต์เพื่อส่งเสริมการปกครองของผู้นำท้องที่ คือ “สังคหวัตถุ” (ศรีณยู ชูพินิจ, 2555)ธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวคือยึดเหนี่ยวใจบุคคลและประสานหมู่ชนไว้ในสามัคคี, หลักการสงเคราะห์อันประกอบด้วย 1. ทาน (การให้หรือแบ่งปันคือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เสียสละแบ่งปันช่วยเหลือกันด้วยสิ่งของตลอดถึงให้ความรู้และแนะนำสั่งสอน)2. ปิยวาจาหรือเพียรวัชชะ (พูดจาดีด้วยคำสุภาพ วาจาเป็นที่รักจากดุจดั่งน้ำใจหรือวาจาซาบซึ้งใจคือกล่าวคำสุภาพไพเราะอ่อนหวานสมานสามัคคีให้เกิดไมตรีและความรักใคร่นับถือตลอดถึงคำแสดงประโยชน์ประกอบด้วยเหตุผลเป็นหลักฐานจงใจให้นิยามยอมตาม)3. อัตถจริยา (การประพฤติประโยชน์คือชวนช่วยช่วยเหลือกิจการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ตลอดถึงช่วยแก้ไขปรับปรุงส่งเสริมในทางจริยธรรม4. สมานัตตตา (ความมีตนเสมอคือทำตนเสมอด้วยปลายปฏิบัติสม่ำเสมอในชนทั้งหลายและเสมอในสุขทุกข์โดยรวมรับรู้ร่วมแก้ไขตลอดถึงวางตนเหมาะสมแก่ฐานะภาวะบุคคลเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมถูกต้องตามธรรมในแต่ละกรณีการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการปกครองของผู้นำท้องที่ จึงเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้สถาบันกำนัน ผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นสถาบันที่ถือได้ว่าเป็นฟันเฟืองสำคัญของกระทรวงมหาดไทยเป็นด้านหน้าในการ “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข” (สำนักงานเลขาธิการกรมการปกครอง, 2564)ให้บรรลุภารกิจของกระทรวงมหาดไทย จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะนำหลักพุทธธรรมนำมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการปกครองของผู้นำท้องที่ให้มีคุณธรรมและจริยธรรมเพื่อประกอบกับการปฏิบัติหน้าที่ให้ยึดถือปฏิบัติตั้งแต่เริ่มกระบวนการเข้ารับการดำรงตำแหน่งและขณะดำรงตำแหน่ง จะได้นำหลักพุทธธรรมไปปรับใช้ในการรักษาความสงบเรียบร้อยตามอำนาจหน้าที่ เพื่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชน สังคม และประเทศชาติ ได้อย่างมีประสิทธิภาพที่ดียังยั่งยืนสืบต่อไป

5. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยจะได้นำเสนอขั้นตอนการดำเนินการวิจัยมีกระบวนการวิจัยและขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี(Mixed Methodology) ตามลักษณะการศึกษารวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยการแจกแบบสอบถาม (Survey Research)และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)ศึกษาเอกสารข้อมูลทุติยภูมิ โดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Documentary survey) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

การวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)ในการวิจัยครั้งนี้ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่เป็นผู้มีความเกี่ยวข้องกับการวิจัย ๑) ตัวแทนด้านพระพุทธศาสนา จำนวน ๒ รูป ๒)นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ จำนวน ๒ คน ๓) ตัวแทนด้านการปกครองจำนวน ๓ คน๔)ผู้ตัวแทนด้านการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน ๒ คนรวมจำนวนทั้งสิ้น จำนวน ๙ รูปหรือคน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แบบสัมภาษณ์ (Interviews Form)ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสัมภาษณ์ที่ใช้เป็นแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) มี 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับส่งเสริมการปกครองของผู้นำท้องที่ ได้แก่ 1.ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย 2.ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ 3.ด้านที่เกี่ยวกับความอาญา 4.ด้านการทะเบียนต่างๆ 5.ด้านที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายอื่น

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสังคมวัตถุ 4 คือ 1.ทาน2. ปิยวาจา 3. อตถจริยา 4. สมานัตตตา

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ขออนุญาตจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์

2) ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้

3) ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนดนัดไว้จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์

4) นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยวิธีการดังนี้

- 1) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ
- 2) นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย
- 3) วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)
- 4) สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากร ได้แก่ผู้นำท้องที่อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 165 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 1) แบบสอบถาม

ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยการสร้างแบบสอบถามตามกรอบปัจจัยที่กำหนด โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนโดยมีลักษณะ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับส่งเสริมการปกครองของผู้นำท้องที่ ได้แก่ ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ด้านที่เกี่ยวกับความอาญา ด้านการทะเบียนต่างๆ ด้านที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายอื่น ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ โดย

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามสังคหวัตถุ 4 คือ 1. ทาน 2. ปิยวาจา 3. อตถจริยา 4. สมานัตตาที่ใช้วัดซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการปกครองของผู้นำท้องที่ในอำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ

การหาคุณภาพเครื่องมือ

- 1) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้

2) หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ เสนอประธาน และกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม จำนวน 5 ท่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัยก่อนนำไปใช้เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระ และโครงสร้างของคำถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบ

คุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์หรือหาค่า IOC (Index of Item-Objective Congruence)

3) หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้(Try out) กับ ผู้นำท้องที่อำเภอภักดีชุมพล ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.96

4) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้แจกกลุ่มตัวอย่างจริงในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา ถึงนายอำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ

2) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามกับกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้นำท้องที่อำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 165 คนซึ่งในการแจกแบบสอบถามผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ดังนี้

2) สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนาสถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3) สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการปกครองของผู้นำท้องที่ในอำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ สถิติที่ใช้คือการทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.)

6. สรุปผลการวิจัย

สรุปผลสภาพทั่วไปของการส่งเสริมการปกครองของผู้นำท้องถิ่นในอำเภอ เนินสง่า จังหวัดชัยภูมิดังต่อไปนี้

จากการสัมภาษณ์สามารถสรุปได้ดังนี้

1. **ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย** เป็นบุคคลที่ได้รับความไว้วางใจ เป็นที่ความเคารพนับถือของประชาชนในพื้นที่ ยังเป็นตัวแทนของประชาชนได้นำผู้นำข้อมูลข้อปฏิบัติข้อสั่งการมาแจ้งต่อประชาชน ทั้งยังช่วยแก้ไขปัญหให้กับประชาชนอำนวยความสะดวกและช่วยเหลือเจ้าหน้าที่รัฐ และเป็นผู้ประสานงาน ที่มีความใกล้ชิดกับประชาชน รวมไปถึงคอยควบคุมและนำชาวบ้านให้ร่วมมือกับหน่วยงานราชการอื่นๆ

2. **ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ** เป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรที่ทำกินให้กับประชาชน คอยดูแล รักษาผลประโยชน์ของที่สาธารณะ นำชาวบ้านพัฒนาพื้นที่สาธารณะ และเป็นผู้ประสานงานกับชาวบ้านให้ช่วยกันแก้ปัญหาแหล่งน้ำทำการเกษตร ประสานเจ้าหน้าที่ของรัฐในการที่จะฝึกสอนอบรมให้ความรู้ ในการฝึกอาชีพ ช่วยขับเคลื่อนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นำชาวบ้านทำการขึ้นทะเบียนเกษตรกรเพื่อเก็บเป็นฐานข้อมูลในให้กับหน่วยงานราชการต่างๆ

3. **ด้านความอาญา** เป็นผู้ให้ความรู้ข้อกฎหมายเบื้องต้น ให้คำปรึกษาชี้แนะแนะนำข้อปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมาย รายงานเหตุต่างๆที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประสานขอความช่วยเหลือพร้อมสอดส่องดูแลพฤติกรรมหรือของลูกบ้าน รายงานพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน ให้คำปรึกษาข้อพิพาทไกล่เกลี่ยปัญหารวมไปถึงเป็นพยานบุคคลให้กับประชาชนในพื้นที่ของตน

4. **ด้านการทะเบียนต่างๆ** เป็นผู้ให้รับรองบุคคลไม่ว่าจะมีการเกิดการตายการย้ายที่อยู่อาศัย การรับรองเป็นพยานการรับรองบุคคล ประชาสัมพันธ์ระเบียบข้อกฎหมายข้อบังคับต่างๆ ทำการขึ้นทะเบียนจดทะเบียนรูปพรรณสัณฐ์ ปรับปรุงทะเบียนข้อมูลจำนวนราษฎร การสำรวจ จัดทำเก็บรักษาและปรับปรุงสำมะโนครัวให้เป็นปัจจุบันรวมถึงเป็นนายทะเบียนผู้รับแจ้งและต้องกำหนดบ้านเลขที่เมื่อมีการปลูกสร้างที่อยู่อาศัยใหม่

5. **ด้านอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายอื่น** เป็นผู้แจ้งให้ประชาชนผู้มีอายุถึงเกณฑ์ที่จะขึ้นทะเบียนทหาร สำรวจและจัดทำบัญชีสัตว์ที่ยังไม่ได้ทำตัวรูปพรรณ ให้คำรับรองความประพฤติของผู้ขออนุญาตมีหรือใช้อาวุธปืน นำชาวบ้านเข้าจัดการคลี่คลายสถานการณ์ที่เป็นอันตราย สนับสนุนการจัดการเลือกตั้ง ทำการตรวจสอบและดูระดับของแหล่งน้ำในชุมชน รวมไปถึงเฝ้าระวังพื้นที่ป่าตามกฎหมายป่าไม้

สรุปผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการส่งเสริมการปกครองของผู้นำท้องถิ่นในอำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผู้นำท้องถิ่นที่มีเพศอายุสถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการปกครองของผู้นำท้องถิ่น ในอำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ แตกต่างกัน

นำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการปกครองของผู้นำท้องถิ่น ในอำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ

การนำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการปกครองของผู้นำท้องถิ่น ในอำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ ต้องนำสังคหวัตถุ 4 มาใช้เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

ด้านทาน เป็นผู้ให้หรือแบ่งปัน เสียสละให้ทรัพย์สินเงินทอง ให้ความรักความเมตตา ไม่เห็นแก่ตัว ให้โอกาสหรือสิ่งที่ดีๆ เสียสละแรงกายแรงใจความเสียสละเวลา ความสุขส่วนตัวเพื่อช่วยเหลือเพื่อนร่วมงาน อุทิศตนต่อหน้าที่ ยึดถือ หลักเหตุผล ความยุติธรรม ความจริง ความถูกต้อง ในปกครองชุมชน

ด้านปิยวาจา เป็นผู้ที่ดีการพูดจาดีด้วยคำสุภาพพูดความจริง มีความจริงใจ ในการพูด ไม่แสสร้ง ไม่มีการบิดเบือนข้อเท็จจริง ไม่โกหกประชาชน ไม่ พูดหยาบคายก้าวร้าวต่อประชาชน เพื่อเห็นว่าตัวเองเป็นผู้นำ มีความประณีตในการใช้คำพูดไม่พูดจายกตนข่มเหงประชาชนในชุมชนของตนเอง ไม่พูดในทางที่ก่อให้เกิดความแตกแยกในชุมชน

ด้านอัตถจริยา ประพฤติตนและปฏิบัติตนให้อยู่ในหลักศีลธรรมอันดี เป็นตัวอย่างที่ดี ต้องเป็นผู้ที่เสียสละตนเองทั้งร่างกายและแรงใจ ต้องไม่เห็นแก่ตัว ต้องมีความตั้งใจที่จะพัฒนาชุมชน ต้องยึดการปฏิบัติตนเพื่อประโยชน์สาธารณะมากกว่าที่จะถือเอาประโยชน์ส่วนตนเป็นที่ตั้ง ต้องมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือประชาชนในชุมชนของตนด้วยความจริงใจ ต้องใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา มากกว่าการใช้อารมณ์ คอยส่งเสริมให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลอื่นเมื่อบุคคลนั้นได้มีโอกาสได้รับสิ่งที่ดี

ด้านสมานัตตตา ประพฤติปฏิบัติตนอย่างเสมอต้นเสมอปลาย ต้องปรับตัวเข้ากับกับชุมชน เป็นที่พึ่งของประชาชน ต้องไม่เอาเปรียบประชาชน จะต้องร่วมเผชิญกับปัญหา ร่วมคิดหาทางแก้ไข ปัญหา ไม่ถือตน เป็นมิตรกับทุกคนในชุมชน จะต้องไม่ทอดทิ้งประชาชนในยามที่ลำบากหรือได้รับความเดือดร้อนต้องสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในชุมชน

7. การอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการปกครองของผู้นำท้องถิ่นในอำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

สภาพการการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการปกครองของผู้นำท้องถิ่นในอำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิประกอบด้วย ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพด้านความอาญา ด้านการทะเบียนต่างๆ และ ด้านอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายอื่นแล้วแต่เป็นปัจจัยสำคัญทั้งสิ้นที่มีผลต่อการส่งเสริมการปกครองของผู้นำท้องถิ่นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุญชลี วรรณโร ได้ศึกษาเรื่อง “บทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบัน : การศึกษาความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา” ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบัน ที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามกฎหมาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านนโยบายเร่งด่วน รองลงมา คือ ด้านป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านทะเบียนต่าง ๆ และด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ และควรมีบทบัญญัติไว้ในกฎหมายต่อไปทุกด้าน และมีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการทำงานของของกำนันผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านบทบาทการทำงานกับประชาชนในพื้นที่รองลงมา คือ บทบาทการทำงานกับนายอำเภอ บทบาทการทำงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ ความต้องการสนับสนุนจากกรมการปกครอง ข้อเสนอแนะพบว่า อันดับหนึ่ง การพิจารณาเรื่องเพิ่มค่าตอบแทน รองลงมา คือ ต้องการให้เพิ่มสวัสดิการด้านต่างๆ ควรให้มีสภาของกำนันและให้มี งบประมาณโดยตรง เรื่องดูแลการปราบปรามยาเสพติด และสุดท้าย ควรให้มีการอบรมหลักสูตรต่างๆ และสอดคล้องกับ อภินันท์ คำเจริญได้วิจัยเรื่อง “การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่นที่พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน ในเขตพื้นที่อำเภออุ้มทองและอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี” ผลการศึกษาพบว่า ผลการวิจัย พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภออุ้มทอง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรีมีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ด้านการนำข้อราชการ ไปประกาศแก่ราษฎร มากที่สุดรองลงมา คือ ด้านกิจการสาธารณประโยชน์ ด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครอง ด้านการรายงานต่อทางราชการด้านการป้องกันโรคติดต่อ ด้านการจัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ด้านการจัดทำงานทะเบียน และด้านที่เกี่ยวข้องด้วยความอาญา ตามลำดับ ส่วนผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านพบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีอายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาการดำรงตำแหน่งต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ไม่แตกต่างกัน (กุญชลี วรรณโร, 2563)

จากผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการปกครองของผู้นำท้องถิ่นในอำเภอนีนสง่า จังหวัดชัยภูมิ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

1) ระดับการการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการปกครองของผู้นำท้องถิ่นในอำเภอนีนสง่า จังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากในด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพด้านความอาญา ด้านการทะเบียนต่างๆ และ ด้านอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายอื่นสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยศพล อินทฤทธิ์ ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่ควรจะเป็นในอนาคต ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์” ผลการวิจัยพบว่าจากผลการวิจัยพบว่า บทบาทที่เป็นอยู่ตามกฎหมายที่กำหนด ผู้ใหญ่บ้านได้ปฏิบัติจริงหรือสามารถปฏิบัติได้อยู่ในเกณฑ์ปานกลางในทุกด้าน สำหรับปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในปัจจุบัน พบว่าค่าตอบแทนน้อยไม่สมดุลกับการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเป็นปัญหา อุปสรรคในการปฏิบัติงานมากที่สุด ส่วนบทบาทที่ควรจะเป็นในอนาคตกำนัน ผู้ใหญ่บ้านควรเพิ่มบทบาทให้มากขึ้นในทุกด้านโดยบทบาทด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อยเป็นบทบาทที่ควรให้ความสำคัญที่สุดในอนาคต (ยศพล อินทฤทธิ์, 2545) และสอดคล้องกับ นรินทร์ อุ่นเรือน ได้วิจัยเรื่อง “การปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ศึกษากรณีอำเภอพุนสนิม จังหวัดชลบุรี” ผลการวิจัยพบว่าข้อมูลระดับการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่อำเภอพุนสนิม จังหวัดชลบุรี ในภาพรวม พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ปฏิบัติตามบทบาทอยู่ในระดับมาก โดยบทบาทการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาบทบาทป้องกันบ่อนการพนัน แหล่งอบายมุข บทบาท การให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์ ผู้ประสบภัยพิบัติต่าง ๆ บทบาทการป้องกันอาชญากรรม และบทบาทการป้องกันอาวุธสงครามตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภอพุนสนิม จังหวัดชลบุรี ค้นการรักษาความสงบเรียบร้อย พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน ปฏิบัติหน้าที่ในเขตพื้นที่อำเภอพุนสนิม จังหวัดชลบุรี ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยไม่แตกต่างกัน สำหรับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีอายุ ระดับการศึกษามาสูงสุด และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งต่างกัน ปฏิบัติหน้าที่ในเขตพื้นที่อำเภอพุนสนิม จังหวัดชลบุรี ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยแตกต่างกัน (นรินทร์ อุ่นเรือน, 2549)

2) หลักหลักสังคหวัตถุ 4(หลักธรรมอันเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ) โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดในด้านทานและ ปิยวาจา อยู่ในระดับมาก ในอัตถจริยา และสมานัตตตา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ราชนัย ธงชัย ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการในการลงบัญชีทหารกองเกินตามแนวสังคหวัตถุ 4 ของหน่วยงานสัสดีอำเภอมือง จังหวัดระยอง" ผลการศึกษา ความพึงพอใจของประชาชนต่อการ

ให้บริการในการลงบัญชีทหารกองเกินตามแนวสังคหวัตถุ 4 ของหน่วยสัสดีอำเภอเมือง จังหวัดระยอง มีความพึงพอใจต่อการให้บริการในด้านทานเป็นอันดับแรก รองลงมามีความพึงพอใจต่อการให้บริการในด้านปิยวาจา และสุดท้ายมีความพึงพอใจต่อการให้บริการในด้านสมานัตตดา โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก(ราชนัยธงชัย,2551)และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระสมสุก ติสฺสุวโส (มโนธรรม) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง"การบริหารบุคลากรทางการศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร" ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารบุคลากรทางการศึกษาตามหลักสังคหวัตถุโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตธนบุรี กรุงเทพมหานครโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน เรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อย คือ 1) ด้านการใช้หลักทาน 2) ด้านการใช้หลักปิยวาจา 3) ด้านการใช้หลักอรรถจริยา 4) ด้านการใช้หลักสมานัตตดา 2) ปัญหาและแนวทาง การบริหารบุคลากรทางการศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร พบว่า ปัญหาด้านทาน ผู้บริหารสนับสนุนการจัดกิจกรรม เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำงานน้อย, ด้านปิยวาจา ผู้บริหารขาดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในกรวางแผน และขาดการให้คำแนะนำที่ดี ด้านอรรถจริยา ผู้บริหารมีอคติต่อผู้ใต้บังคับบัญชา และวางตนไม่เหมาะสมในหน้าที่การงาน,และด้านสมานัตตดา ผู้บริหารขาดระเบียบวินัย ขาดความเป็นภาวะผู้นำ และขาดความยุติธรรมในการบริหารบุคลากร, ด้านทานควรให้มีการติดตามการทำงานและสนับสนุนกิจกรรม จัดสรรงบประมาณ สวัสดิการให้พอเพียง, ด้านปิยวาจาควรให้ผู้บริหารแสดงนโยบายชัดเจน เปิดโอกาสให้บุคลากรแสดงความสามารถในที่ประชุม และการทำงาน, ด้านอรรถจริยา ผู้บริหารควรให้ขวัญกำลังใจต่อบุคลากรวางตนเป็นแบบอย่างที่ดี สงเคราะห์ผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยมิตรไมตรีที่ดีและด้านสมานัตตดา ผู้บริหารควรมีการประสานงานกับบุคลากรด้านมนุษยสัมพันธ์ที่ดี อย่างเสมอต้นเสมอปลาย”(พระสมสุกติสฺสุวโส (มโนธรรม)), 2552)

จากผลการวิเคราะห์การนำเสนอแนวทางโดยการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการปกครองของผู้นำท้องที่ในอำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิพบว่า หลักสังคหวัตถุหมายถึงหลักธรรมที่การส่งเสริมการปกครองของผู้นำท้องที่ได้แก่ ทานปิยวาจาอรรถจริยาสมานัตตาด้านทาน เป็นการให้หรือแบ่งปันสิ่งของเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น รวมถึงการให้ความรู้หรือคำแนะนำสั่งสอนให้ความอนุเคราะห์และหยิบยื่นความช่วยเหลือ แก่ผู้อื่นบริจจาคทรัพย์เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นในขณะยากลำบาก เมื่อผู้อื่นทำผิดด้วยความไม่รู้ ทานให้อภัย และแนะนำในทางที่ถูกต้อง มีความหวังดีต่อเพื่อนร่วมงาน และผู้อื่นคอยแนะนำและให้ความรู้ที่มีประโยชน์ในการทำงานถนอมน้ำใจ ไม่ดูต่ำหรือกล่าวคำหยาบคายด้านอรรถจริยา เป็นการประพฤติตนเป็นประโยชน์ เป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่นด้วยจิตใจอาสา เพื่อสาธารณประโยชน์ ขวนขวายช่วยเหลือกิจการต่างๆ ของส่วนรวม มีจิตสำนึกในการให้บริการแก่เพื่อนร่วมงานอย่างเต็มความสามารถ รวดเร็วและถูกต้องเสนอตนเองในการช่วยเหลือชุมชนโดยไม่ต้องร้องเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญสาธารณะประโยชน์มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือกิจกรรมของชุมชน

ด้านสมานัตตตา เป็นการปฏิบัติตนเสมอต้นเสมอปลาย และเปิดโอกาสให้พนักงานปฏิบัติงานเหมาะสมตามศักยภาพของตน(มณีนุชไพรดี, 2553)สอดคล้องกับปณิธาน เจียรชัยพฤกษ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง"การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อสร้างความผูกพันต่อองค์กร : กรณีศึกษา โรงพยาบาลกรุงเทพฯ ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อสร้างความผูกพันต่อองค์กร ของพนักงานโรงพยาบาลกรุงเทพฯ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าระดับคะแนนการเห็นด้วยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านปิยวาจา ด้านสมานัตตตา ด้านทาน และด้านอรรถจริยา อยู่ในระดับมากทั้งหมด ตามลำดับผลการศึกษาพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสังคหวัตถุ 4 ของพนักงานโรงพยาบาลกรุงเทพฯ กับความผูกพันต่อองค์กร มีความสัมพันธ์ในเชิงบวก โดยมีค่าสหสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง 2 ด้าน คือ ด้านปิยวาจา และสมานัตตตา และ อยู่ในระดับปานกลาง คือด้านทาน และอรรถจริยา"(ปณิธานเจียรชัยพฤกษ์,2552)

8. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีนโยบายในการออกกฎระเบียบเพิ่มอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมการปกครองของผู้นำท้องถิ่นให้มีอำนาจหน้าที่ในการปกครอง
2. ควรจัดสรรงบประมาณโดยตรงให้กับผู้นำท้องถิ่น ทั้งกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการบริหารการปกครองในระดับตำบลและหมู่บ้าน
3. ควรจัดสรรสวัสดิการด้านต่างๆให้แก่ผู้นำท้องถิ่นเพื่ออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ในการปกครองท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัย การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการปกครองของผู้นำท้องถิ่น ในอำเภออื่นในจังหวัดชัยภูมิและจังหวัดอื่นๆ
2. ควรทำการศึกษาวิจัยการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการปกครองของผู้นำท้องถิ่น ในจังหวัดชัยภูมิและจังหวัดอื่น ๆ
3. ควรทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการปกครองของผู้นำท้องถิ่นในอำเภอเนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ

9. เอกสารอ้างอิง

กฤษณ์ วรรณโร. (2563). บทบาทการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบัน : การศึกษาความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอคอนเียง จังหวัดสงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- ธวัชชัย รักขนาม. (2538). สถานภาพและภาวะผู้นำของผู้ใหญ่บ้านกับบทบาทการปกครองท้องถิ่น :
ศึกษากรณีอำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี: มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์.
- นรินทร์ อุ่นเรื่อนา.(2549). การปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในด้านการรักษาความสงบ
เรียบร้อยในพื้นที่ : ศึกษากรณีอำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปณณธร เทียนชัยพลภัก.(2552). การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อสร้างความผูกพันต่อองค์การ
:กรณีศึกษาโรงพยาบาลกรุงเทพ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2543).พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสมสุก ศิสวิโส (มโนธรรม).(2552).การบริหารบุคลากรทางการศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4
โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย.
- ภาณุพงศ์ศิริ. (2560). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในเขต
พื้นที่ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- มณีนุช ไพรดี. (2553) การนำหลักสังคหวัตถุ 4 ไปประยุกต์ใช้เพื่อสร้างความผูกพันต่อองค์กรของ
พนักงานบริษัทพรอพเพอร์ตี้แคร์เซอร์วิสเซส (ประเทศไทย): มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย.
- ยศพล อินทฤทธิ์.(2545). บทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่ควรจะเป็นในอนาคตศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอ
เมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ราณินวงศ์ษา.(2550).ความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำกับความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของ
กำนันผู้ใหญ่บ้านตามความคิดเห็นของประชาชนในจังหวัดอุดรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุดรธานี.
- ราชันย์ ธงชัย.(2551) .ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการในการลงบัญชีทหารกองเกิน
ตามแนวสังคหวัตถุ 4 ของหน่วยงานลัสดี อำเภอเมือง จังหวัดระยอง: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ศรัณยู ชูพินิจ. (2555).ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาททางการปกครองของกำนันผู้ใหญ่บ้าน
งานอำเภอลานกระบือจังหวัดกำแพงเพชร.กำแพงเพชร:มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สถาบันดำรงราชานุภาพ.(2548).ประมวลสรุปผลงานวิจัยของสถาบันดำรงราชานุภาพ.
กรุงเทพมหานคร : สถาบันดำรงราชานุภาพ

การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียนบ้าน
ค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง

The Development of School Administration Model in the Education
Sandbox of Bankhai School under the Secondary Educational Service
Area Office Chonburi Rayong

ดำรง ศรีอร่าม¹

Damrong Sriaram

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง 2) พัฒนาและตรวจสอบรูปแบบการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง 3) ทดลองและประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยการวิจัยมี 3 ขั้นตอน: 1) ศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง 2) การพัฒนาและตรวจสอบรูปแบบการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง 3) ทดลองและประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนโรงเรียน บ้านค่าย กลุ่มตัวอย่าง 76 คน ใช้ตารางเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan . 1970: 607-610) และผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ทั้ง 4 ฝ่าย หัวหน้างานประกันคุณภาพ ศึกษาพิเศษ รวมจำนวน 9 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) ตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบประเมินความพึงพอใจ และแบบประเมินความเป็นประโยชน์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ในภาพรวม มีการปฏิบัติมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.31$, S.D. = 0.59) 2)

Received: 2022-06-17 Revised: 2022-09-10 Accepted: 2022-09-11

¹ ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง Director of Ban Khai School Chonburi Secondary Educational Service Area Office, Rayong. Corresponding Author e-mail: aphinant.jais@gmail.com

ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1. การพัฒนาการจัดการศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม 2) การบริหารแผนนวัตกรรม 3) การบริหารหุ้นส่วนองค์กร 4) การพัฒนานวัตกรรม องค์ประกอบที่ 2 คุณภาพการบริหาร ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ผู้บริหาร 2) การส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน 3) ปัจจัยการพัฒนาโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา 4) กลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ซึ่งใช้การขับเคลื่อนด้วยกระบวนการบริหาร 4 ขั้นตอน ผู้ใช้รูปแบบมีความพึงพอใจต่อรูปแบบฯ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.10) และรูปแบบมีความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.06)

คำสำคัญ: รูปแบบ; การบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the conditions and guidelines of school administration in the Education Sandbox of Bankhai School under the Secondary Educational Service Area Office Chonburi Rayong 2) to develop and examine the school administration model in the Education Sandbox of Bankhai School under the Secondary Educational Service Area Office Chonburi Rayong and 3) to experiment and evaluate the efficiency of the school administration model in the Education Sandbox of Bankhai School under the Secondary Educational Service Area Office Chonburi Rayong. The research consisted of 3 phases: 1) studying the conditions and guidelines for school administration in the Education Sandbox of Bankhai School under the Secondary Educational Service Area Office Chonburi Rayong, 2) developing and examining the school administration model in the Education Sandbox of Bankhai School under the Secondary Educational Service Area Office Chonburi Rayong and 3) experimenting and evaluating the efficiency of the school administration model in the Education Sandbox of Bankhai School under the Secondary Educational Service Area Office Chonburi Rayong. The samples used in quantitative research were the school director and teachers of Bankhai School. The representative sample of 76 used the Krejcie & Morgan table (Krejcie & Morgan, 1970: 607-610) and informants in qualitative research, including the director, deputy directors in 4 departments, head of quality assurance, and supervisors, totaling 9 of people who were selected by purposive sampling based on the criteria of the researchers. Research instruments included questionnaires, interview forms, satisfaction assessment forms, and usefulness

assessment forms. The data was analyzed by basic statistics and content analysis. The results of the research revealed: 1) conditions of school administration in the Education Sandbox of Bankhai School under The Secondary Educational Service Area Office Chonburi Rayong in overview, the practice was at a high level ($\bar{X}$ = 4.31, S.D. = 0.59), 2) The results of the development of school administration model in the Education Sandbox of Bankhai School under The Secondary Educational Service Area Office Chonburi Rayong consisted of 2 components: Component 1. Educational management development consisted of 4 aspects: 1) Innovative Leadership, 2) Innovation Plan Administration, 3) Organization Partnership Administration, and 4) Innovator Development and Component 2. Quality of administration consisted of 4 aspects: 1) executives, 2) promotion of teaching and learning, 3) factors for school development in the Education Sandbox, and 4) school development strategies in the Education Sandbox. These were propelled by a 4-step administration process. Users were satisfied with the model in overview at the highest level ($\bar{X}$ = 4.55, S.D. = 0.10), and the model was helpful at the highest level ($\bar{X}$ = 4.58, S.D. = 0.06).

Keywords: Model; School Administration in the Education Sandbox

1. ความนำ

การศึกษาเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นรากฐานในการพัฒนาประเทศทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมืองและการปกครอง ตลอดจนเสริมสร้างและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามให้เกิดขึ้นกับคนในชาติ ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคนให้มี คุณภาพ เริ่มตั้งแต่การอ่านออก เขียนได้ การเพิ่มพูนความรู้ และฝึกทักษะที่จำเป็น การปลูกฝัง หน้าที่การเป็นพลเมืองดี เพื่อนำไปสู่การประกอบอาชีพที่มั่นคง สามารถพึ่งพาตนเอง อยู่ร่วมกับ ผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีคุณค่า และมีความสุข อันจะนำไปสู่ความเข้มแข็งของสังคม (ประจักษ์ จันทอง. 2558)

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาว่า ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็น มนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและ วัฒนธรรมในการ ดำรงชีวิต และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมาตรา 22 ได้ระบุไว้ว่า ผู้เรียนทุกคนมี ความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด โดยกระบวนการ จัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ (3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึก

การปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) เป็นแผนแม่บทในการจัดการศึกษาทุกช่วงวัยและตลอดชีวิต ได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” กรอบการพัฒนาทางการศึกษาจึงได้รับการปรับเปลี่ยนให้เป็น “การศึกษา 4.0: ผู้เรียนสร้างนวัตกรรมได้” การจัดการศึกษาในยุคใหม่จึงจำเป็นต้องใช้นวัตกรรมการศึกษาเพื่ออนาคตสำหรับการศึกษาทุกระดับ โดยผู้สอนนักวิชาการ และผู้บริหารต่างต้องร่วมมือกันพัฒนานวัตกรรมมาช่วยในการบริหาร และพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ การเรียนการสอนในยุคใหม่ หรือยุค 4.0 จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมียุทธศาสตร์ใหม่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ และแก้ปัญหาการทำงานที่แตกต่างไปจากรูปแบบเดิม ๆ พื้นที่นวัตกรรมทางการศึกษาจึงถือว่าเป็น National Action Research ซึ่งอาจจะเป็นอันที่ใหญ่ที่สุดอันหนึ่งของโลกโดยบางคนอาจเรียกว่า Implementation Research เป็นวิจัยปฏิบัติการที่ให้แต่กรอบวิธีการในการขับเคลื่อน แล้วให้ผู้ที่อยู่ในกระบวนการเป็นผู้ที่เลือกสรรสิ่งที่ตัวเองจะนำมาใช้ โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ เหมาะสม สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของชุมชนและพื้นที่และมีการเรียนรู้ และขยายผลของนวัตกรรมที่ได้จากพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาสู่การจัดการศึกษาในพื้นที่อื่น ๆ โดยให้ทุกภาคส่วนต้องมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนไปสู่การเปลี่ยนแปลงการศึกษาของประเทศ(ศรเนตร อารีโสณพิเชฐ 2561: 537)

ดังนั้น การศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นการจัดการศึกษายุคใหม่ที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะแห่งอนาคต เป็นการศึกษาเพื่อเปลี่ยนแปลง (Education for change) เน้นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเป้าการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนยุคใหม่อย่างสร้างสรรค์ 4 ลักษณะได้แก่ (1) เรียนรู้ด้วยการคิดสร้างสรรค์ ให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดสร้างสรรค์เป็นพื้นฐานของกระบวนการคิด (2) เรียนรู้ที่จะสร้างสรรค์สิ่งใหม่ได้ด้วยตนเองพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง (3) เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันบนความหลากหลาย มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความเข้าใจความหลากหลายของคนในสังคมที่มีความแตกต่างกัน ทั้งเชื้อชาติ สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ให้เรียนรู้วิถีอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและ (4) เรียนรู้ที่จะแบ่งปัน และรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งเป็นความท้าทายของโรงเรียนหรือสถาบันศึกษาต่าง ๆ ใน การพัฒนากระบวนการทัศน์ใหม่เพื่อสร้างนวัตกรรมการบริหารการศึกษาสู่การพัฒนาการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงที่สามารถเชื่อมโยงการพัฒนาคนและการพัฒนาชุมชนและสร้างกระบวนการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์โลกอนาคตการศึกษาจึงได้รับความคาดหวังจากทุกภาคส่วนว่าจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว (ศรเนตร อารีโสณพิเชฐ 2561: 537)

จังหวัดระยองจัดอยู่ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ซึ่งมาจากข้อเสนอของภาคีเพื่อการศึกษาไทย (Thailand Education Partnership: TEP) ที่ก่อตั้งขึ้นจากการรวมตัวกันขององค์กรภาคเอกชนภาครัฐ และภาคประชาสังคม ที่มีจุดร่วมกันในการมุ่งปฏิรูปการศึกษาไทย ภายใต้แนวคิดระบบการศึกษาที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกคนในสังคม เสนอแนวทางการดำเนินงานพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาผ่าน

คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาเข้าสู่สภาการศึกษาต่อมาจึงมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาขึ้น โดยเห็นสมควรว่าประเทศไทยควรต้องมีการพัฒนาการจัดการศึกษาขึ้นพื้นฐาน อันเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาคนไทยให้มีคุณภาพ มีความใฝ่รู้ มีความคิดสร้างสรรค์มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถอยู่และทำงานร่วมกับผู้อื่นซึ่งมีความแตกต่างหลากหลายได้ มีความรู้เท่าทันโลก และมีทักษะในการประกอบอาชีพตามความถนัดของผู้เรียนแต่ละคน และให้รัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ร่วมกันพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพและลดความเหลื่อมล้ำในการจัดการศึกษาขึ้นพื้นฐานได้อย่างแท้จริงสมควรกำหนดให้มีพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ซึ่งเป็นพื้นที่ปฏิรูปการบริหารและการจัดการการศึกษาขึ้นเพื่อสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมการศึกษาอันเป็นการนำร่องในการกระจายอำนาจและให้อิสระแก่หน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษาขึ้นพื้นฐานให้เกิดการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพและลดความเหลื่อมล้ำ รวมทั้งมีการขยายผลนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนและวิธีการปฏิบัติที่ดีไปใช้ในสถานศึกษาอื่น การจัดการศึกษาใหม่ตามพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษานี้จึงเป็นการบริหารจัดการการศึกษาแบบล่างขึ้นบน (bottom up) โดยใช้พื้นที่เป็นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขึ้นพื้นฐาน. 2562: 1) ดังนั้น คณะกรรมการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ซึ่งถือเป็นฟันเฟืองหลัก และกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาในแต่ละพื้นที่ โดยก่อนที่พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจะมีผลบังคับใช้ ได้มีการดำเนินการตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการจัดตั้งพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา 3 พื้นที่ ได้แก่ พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดสตูล ศรีสะเกษ และระยอง โดยประกาศจัดตั้งพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยองเดือนกันยายน 2561 และมีการประกาศพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเพิ่มเติมอีกในหลายจังหวัด การประกาศใช้พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 ถือเป็นสัญญาณของรัฐบาลที่เอื้ออำนวยให้คนในพื้นที่ในทุกภาคส่วนทุกคนคิดและลงมือทำอย่างเต็มกำลังความสามารถในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่จะทำใหระบบการศึกษาไทยมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงขึ้นกว่าเดิม เพื่อให้การจัดการศึกษาขึ้นพื้นฐานอันเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาชาติสามารถพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีคุณภาพ เพื่อให้เกิดรูปแบบใหม่ในการบริหารจัดการ และจัดการศึกษาในระดับพื้นที่ มุ่งพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนให้เหมาะสมกับศักยภาพผู้เรียนตามบริบทพื้นที่ และความต้องการของประเทศสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ ที่มุ่งเน้นความร่วมมือของทุกภาคส่วนการจัดการศึกษาของพื้นที่นวัตกรรมการศึกษานี้จึงต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 โดยกรอบหลักสูตรการจัดการศึกษาจังหวัดระยอง กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน ดังนี้ 1) เด็กระยองเป็นผู้นำที่สร้างสรรค์สังคมดิจิทัล 2) คนระยองรู้รากเหง้า เท้าพันสังคม อุดมปัญญา จิตใจดี มีวินัย มีรายได้ ใส่ใจสุขภาพ 3) คนระยองมีจิตสำนึกในการพัฒนาเมืองระยองให้เป็นเมืองน่าอยู่ 4) คนระยองมีคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคม (แผนยุทธศาสตร์การศึกษาจังหวัดระยอง. 2561: 14)

โรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ระยอง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขึ้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จัดการเรียนการสอนในระดับระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 ถึงระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 โดยมุ่งให้บริการด้านการศึกษาอย่างทั่วถึง ให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ซึ่งโรงเรียนได้กำหนดแนวทางพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

คือ 1. ผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ครูและบุคลากรทุกคนได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพมาตรฐานเหมาะสมกับวิชาชีพชั้นสูง สามารถจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และให้ความสำคัญกับพื้นฐานและศักยภาพของผู้เรียน 3) สถานศึกษามีศักยภาพและความพร้อมในด้านฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ของสิ่งสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้โรงเรียน มีความเข้มแข็งในการบริหารและจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านค่ายมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ เพื่อมุ่งเน้นผลิตนักเรียนตามนโยบายของผู้บริหาร “การจัดการศึกษาโดยยึดพื้นที่เป็นฐานอาศัยความร่วมมือของชุมชน เพื่อพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนให้มีการปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ในห้องเรียนโดยตรง และสร้างสรรค์นวัตกรรมผ่าน PBL (Project Based Learning) เน้นภาษาในการสื่อสาร เป้าหมายคือนักเรียนมีคุณภาพ” โดยโรงเรียนได้มีการเปิดสอนรายวิชา PBL มีจุดมุ่งหมายส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้พื้นฐานในการวิจัยเพื่อการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยใช้ชุมชนเป็นพื้นที่ในการเรียนรู้เพื่อศึกษาปัญหาต่างๆ ใช้กระบวนการเรียนรู้ผ่านโครงงานผลงานการใช้ภาษาในการสื่อสาร แต่จากผลการประเมินโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ระยอง โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา องค์กรมหาชน (สมศ.) ในรอบที่ 3 (วันที่ 6 ถึง 8 เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2554) ผลการประเมินดังกล่าว ผู้วิจัยพบว่า ปัญหาจุดที่ควรพัฒนาคือ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในกลุ่มสาระคณิตศาสตร์ และภาษาต่างประเทศอยู่ในระดับต้องปรับปรุง ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ต้องปรับปรุงอย่างเร่งด่วน และสาระการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับพอใช้ให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นการพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนด้านกระบวนการคิดให้กับผู้เรียนทุกคนมีความสามารถกล้าคิด กล้าแสดงออกให้มากขึ้น ไม่ควรพัฒนาเพียงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง พัฒนากิจกรรมให้มีความโดดเด่นขึ้นอีกหลายๆกิจกรรมโดยผู้เรียน คิดเอง และแก้ปัญหาเอง พัฒนากิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียนตามกระบวนการและวิถีประชาธิปไตย สถานศึกษาควรวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดจากการเรียนรู้ของผู้เรียนและปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงและผู้เรียนควรได้รับการสอนเสริมอย่างจริงจัง มีความต่อเนื่อง และดำเนินการเป็นระบบในการจัดการเรียนการสอน ออกแบบการเรียนรู้และการวัดประเมินผล สถานศึกษามีการติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องส่วนด้านคุณภาพผู้เรียน จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2563 ของชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ กล่าวคือ วิชาภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 56.91 วิชาภาษาอังกฤษ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 36.00 วิชาคณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 23.77 และวิชาวิทยาศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 30.78 รวมคะแนนเฉลี่ยทั้ง 4 วิชาของโรงเรียน มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 36.87 ซึ่งสูงกว่าระดับเขตพื้นที่การศึกษา (มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 36.33) และต่ำกว่าระดับจังหวัด (มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 37.82) และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2563 ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ กล่าวคือ วิชาภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 43.92 วิชาภาษาอังกฤษ มีคะแนนเฉลี่ย

ร้อยละ 27.80 วิชาคณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 24.62 วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 36.45 และวิชาวิทยาศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 33.52 รวมคะแนนเฉลี่ยทั้ง 5 วิชาของโรงเรียน มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 33.26 ซึ่งต่ำกว่าระดับเขตพื้นที่การศึกษา (มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 34.13) และระดับจังหวัด (มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 37.03) และด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบปัญหาคือ ควรพัฒนาทักษะในการคิดวิเคราะห์ขั้นสูง โดยเฉพาะทางด้านคณิตศาสตร์ ซึ่งส่งผลให้มีคะแนนเฉลี่ยของผลการทดสอบระดับชาติ ทั้งระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2563 ต่ำกว่าปีการศึกษา 2562 ครูบางส่วนยังไม่ใช่วิจัยในชั้นเรียนในการแก้ปัญหาผู้เรียน โรงเรียนมีบุคลากรที่บรรจุใหม่หลายคน โดยมีครู คศ.1 และครูผู้ช่วยรวมกันเกินร้อยละ 50 ซึ่งยังมีประสบการณ์ในการสอนและการแก้ปัญหาในชั้นเรียนน้อย ทำให้ยังไม่สามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนได้ดีเท่าที่ควร ซึ่งต้องใช้เวลาพัฒนาครูสู่การเรียนการสอนอย่างจริงจัง (แผนปฏิบัติการประจำปี. 2563:)

จากข้อมูลข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า โรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ระยอง ต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นไปตามมาตรฐานการจัดการศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพ การศึกษาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการจัดการศึกษาตามแผนยุทธศาสตร์การศึกษาจังหวัดระยอง: RAYONG MARCO เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน และเกณฑ์คุณภาพของโรงเรียนที่ได้กำหนดไว้ เกิดการพัฒนาโรงเรียนให้ก้าวหน้าประสบผลสำเร็จตามมาตรฐานการจัดการศึกษาของชาติ ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของภูมิภควัฒ์ ภูมิพงศ์ชศร และคณะ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบนวัตกรรมการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ส่วนวาทีณี พูลทรัพย์ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ดังนั้น โรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ระยอง จึงต้องมีการพัฒนาสถานศึกษาให้คงอยู่ได้ด้วยการดำเนินการบริหารให้มีคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการเรียนการสอนการบริหารจัดการของสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา การพัฒนาด้านทักษะสูงงานอาชีพให้แก่นักเรียนในอนาคต ควรมีแนวทางการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพตลอดจนส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนเพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนบ้านค่ายสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครอง ชุมชน/สังคมผู้ประกอบการ รวมถึงนักเรียนเป็นสำคัญ ผู้วิจัยในฐานะผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านค่ายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ระยอง เล็งเห็นความสำคัญดังกล่าวนี้ จึงจัดทำวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ระยอง เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายการจัดการศึกษาของโรงเรียน และประเทศชาติ สืบไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ระยอง
2. เพื่อพัฒนาและตรวจสอบรูปแบบการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ระยอง
3. เพื่อทดลองและประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ระยอง

3. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ชลบุรี ระยอง

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ระยอง

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา โดยทำการศึกษาแนวคิดของการจัดการศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาตามแนวคิดพื้นที่ นวัตกรรมการศึกษา (Education Sandbox) เช่น การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนการจัดตั้งสถาบันการสอนและการเรียนรู้จังหวัดระยอง (Rayong Teaching and Learning Academy) โครงการผลิตนักเรียนทุนครูศึกษาจังหวัดระยอง หลักสูตรระยอง หรือ Rayong MARCO และศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์ของสภาพการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ระยอง โดยใช้แบบสอบถาม

ขอบเขตของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในขั้นตอนที่ 1 จะดำเนินการโดยจำแนกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา แหล่งข้อมูล ได้แก่ เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยและงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ และเผยแพร่ผ่านอิเล็กทรอนิกส์ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ประกอบด้วย 7 ด้าน คือ 1) การบริหารฐานนวัตกรรม 2) การบริหารสมรรถนะองค์กร 3) การบริหารหุ้นส่วนองค์กร 4) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม 5) การพัฒนานวัตกรรม 6) นวัตกรรมเชิงระบบ 7) การบริหารแผนนวัตกรรม

1.2 ศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์ของสภาพการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ชลบุรี ระยอง โดยใช้แบบสอบถาม

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา (ผู้อำนวยการ, รองผู้อำนวยการ) จำนวน 5 คน และครูผู้สอนในโรงเรียน จำนวน 89 คน รวมทั้งสิ้น 94 คน

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา (ผู้อำนวยการ, รองผู้อำนวยการ) และครูผู้สอน ได้มาจากการใช้ตารางเครจซีและมอร์แกน (Krejcie; & Morgan . 1970: 607-610)ซึ่งได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 76 คน หลังจากนั้นใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สัดส่วน

ตัวแปรที่ศึกษา คือ ทางการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ชลบุรี ระยอง ประกอบด้วย 7 ด้าน คือ 1) การบริหารฐานนวัตกรรม 2) การบริหารสมรรถนะองค์กร 3) การบริหารหุ้นส่วนองค์กร 4) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม 5) การพัฒนานวัตกรรม 6) นวัตกรรมเชิงระบบ 7) การบริหารแผนนวัตกรรม

1.3 ศึกษาแนวทางการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ชลบุรี ระยอง โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) โดยการเจาะจง (purposive sampling)ตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น

ตัวแปรที่ศึกษา คือ แนวทางการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียนบ้านค่ายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ชลบุรี ระยอง ระยะเวลา ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในการศึกษาองค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียนบ้านค่ายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ชลบุรี ระยอง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาและตรวจสอบรูปแบบการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ระยอง

ขอบเขตด้านเนื้อหา

2.1.1 การยกร่างพัฒนาและตรวจสอบรูปแบบการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ระยอง ผู้วิจัยนำผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลมาใช้ประกอบการยกร่างรูปแบบฯ

2.1.1.1 ประมวลความรู้เกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจากการศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร (Content Analysis) การสังเคราะห์องค์ความรู้ (Content Synthesis)

2.1.1.2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบทางการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ระยอง

2.1.2 การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้เรื่องการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียนบ้านค่ายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ระยอง ประกอบด้วย 7 ด้าน คือ 1) การบริหารฐานนวัตกรรม 2) การบริหารสมรรถนะองค์กร 3) การบริหารหุ้นส่วนองค์กร 4) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม 5) การพัฒนานวัตกรรม 6) นวัตกรรมเชิงระบบ 7) การบริหารแผนนวัตกรรม

2.1.2.1 ผู้วิจัยนำข้อมูลข้างต้นมาวิเคราะห์หาข้อสรุปร่วม จัดทำเป็นองค์ประกอบ

2.1.2.2 ผู้วิจัยนำร่างรูปแบบการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ระยองที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความเหมาะสมและการใช้ภาษาและนำข้อเสนอแนะไปดำเนินการปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จัดทำร่างรูปแบบการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียนบ้านค่ายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ระยอง

2.1.3 การตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ระยองในการตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ระยอง ผู้วิจัยใช้กระบวนการจัดสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เกี่ยวกับร่างรูปแบบการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ระยอง ด้านความเหมาะสมความถูกต้องความเป็นประโยชน์ และความเป็นไปได้ โดยผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ และอาจารย์มหาวิทยาลัยวัดพระธรรมพิทยาลักษณ์จำนวน 5 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับรูปแบบ การบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ชลบุรี ระยองประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาอาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาการบริหารการศึกษาจำนวน 7 คนซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)(หทัยชนก พรศรีเจริญ, และคนอื่น ๆ 2561 : 23)

ตัวแปรที่ศึกษา รูปแบบการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ระยอง

ขอบเขตด้านระยะเวลา ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในสภาพและแนวทางการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ในระหว่างวันที่1 พฤศจิกายน 2563– 14พฤษภาคม 2564

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองและประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ระยอง

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในขั้นตอนที่ 3 ของการวิจัยนี้ จำแนกออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 สร้างคู่มือเพื่อการทดลองใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ระยองโดยนำไปทดลองและประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ระยองไปให้กับฝ่ายบริหารของโรงเรียนบ้านค่ายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ระยองทดลองใช้ โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นระยะเวลา 1 ภาค

การศึกษา และประเมินความพึงพอใจของผู้ทดลองใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ระยอง

ส่วนที่ 2 การประเมินประสิทธิภาพ (ความเป็นประโยชน์) ในการนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ระยอง

ขอบเขตของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร รองผู้อำนวยการ และครูผู้สอนโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ระยอง รวมจำนวน 93 คน

กลุ่มตัวอย่าง รองผู้อำนวยการ และครูผู้สอนโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ระยอง รวมจำนวน 50 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง(Purposive Sampling)(หทัยชนก พรตเจริญ, และคนอื่น ๆ 2561 : 23) ดังนี้ 1. รองผู้อำนวยการ จำนวน 4 คน 2. ครูผู้สอนโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ระยอง รวมจำนวน 50 คน

ขอบเขตด้านระยะเวลา ระยะเวลา ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในการทดลองและประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ระยอง ในปีการศึกษา 2564 (14มิถุนายน2564 –30 เมษายน2565)

4. การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บริบทโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง

โรงเรียนบ้านค่าย ตั้งอยู่เลขที่ 04/1 หมู่ 6 ตำบลหนองละลอก อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง ก่อตั้งขึ้นเมื่อพ.ศ. 2492 โดยอาศัยที่ดินของวัดบ้านค่ายในเนื้อที่ 12 ไร่ โดยมีนายอร่ามเวช ประสิทธิ์รักษาการในตำแหน่งอาจารย์ใหญ่และต่อมานายเอี่ยมจันทร์สว้างเป็นผู้บริหารคนแรกเปิดทำการสอนเมื่อ วันที่ 17 พฤษภาคม 2492 ในระดับชั้นม.1-ม.3 ต่อมาในปีพ.ศ. 2496 เปิดทำการสอนระดับชั้นม.4-ม.6 ปี 2506 มีเฉพาะม.ศ.1- ม.ศ.3 ปีพ.ศ. 2518 เปิดสอนระดับ ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย(ม.4-ม.6) ในปัจจุบันโรงเรียนได้ขยายเนื้อที่ 42 ไร่ 325 ตารางวา เปิดทำการสอนแบบสหศึกษาประเภทเดินเรียนแผนการเรียนเต็มรูปแบบในปีการศึกษา 2553 คือ 12:12:12/6:6:5

โรงเรียนบ้านค่ายได้นำยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และพันธกิจและเป้าประสงค์ของเขตพื้นที่ มากำหนดทิศทางการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนบ้านค่าย ตลอดจนเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยได้กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์ ดังนี้

วิสัยทัศน์ “โรงเรียนบ้านค่าย เป็นผู้นำไอซีที วิถีพุทธ วิถีไทย ก้าวไกลสู่สากล บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

พันธกิจ

1. จัดการศึกษาให้กับประชากรวัยเรียนทุกคน ได้รับการพัฒนาให้เป็นบุคคลที่มีคุณธรรมนำความรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. จัดการศึกษาตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ วิถีไทย ให้ได้มาตรฐานสากล
4. พัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา

เป้าประสงค์

1. ประชากรวัยเรียนทุกคนทั้งปกติ พิการ และด้อยโอกาสได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ตามสิทธิอย่างเท่าเทียมกันและทั่วถึง
2. ผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. โรงเรียนมีความเข้มแข็งในการบริหารและจัดการศึกษา
4. ผู้เรียนทุกคนได้รับการพัฒนาให้สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง รักการอ่าน มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน ตลอดชีวิต สามารถสื่อสาร คิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาและคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัย เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม สามารถทำงานเป็นกลุ่ม มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึกและความภูมิใจในความเป็นไทย ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
5. ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทุกคนได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพมาตรฐานเหมาะสมกับวิชาชีพขั้นสูง
6. โรงเรียนมีผลการประเมินตนเอง ผลการประเมินภายในจากหน่วยงานต้นสังกัด และผลการประเมินจากหน่วยงานภายนอก อยู่ในระดับดีมาก ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 และไม่มีมาตรฐานการศึกษาใดได้รับผลการประเมินต่ำกว่าระดับดี

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารความหมายของการบริหาร

มีผู้ให้ความหมายของการบริหารไว้หลายคน มีทั้งที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน ดังเช่น ดรึกเกอร์ (Drucker. 1954) ได้ให้ความหมายของการบริหาร (Management) ในเชิงเปรียบเทียบไว้ว่า การบริหารนั้นก็เปรียบเหมือนอวัยวะในร่างกายมนุษย์ที่สามารถทำงานได้หลายอย่าง ดังนั้น การบริหาร (Management) ก็คือ การบริหารในหลาย ๆ ด้าน เช่น การบริหารธุรกิจ การบริหารพนักงาน และการทำงาน เป็นต้น เทอร์รี่; และแฟรงคลิน (Terry; & Franklin. 1968) ให้คำนิยามว่า การบริหาร คือกระบวนการที่มีการวางแผนอย่างต่อเนื่อง การจัดการอย่างต่อเนื่อง การกระตุ้นอย่างต่อเนื่องและการควบคุมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการกระทำเหล่านี้จะนำไปสู่การประเมินความสำเร็จ ต่อเป้าหมายของการบริหารทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรอื่น ๆ แมคฟาร์แลนด์ (McFarland. 1974) กล่าวว่า การบริหารเป็นกระบวนการซึ่งผู้จัดการจะต้องสร้าง กำหนดทิศทาง บำรุงรักษา และดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ขององค์กรอย่างเป็นระบบ รวมทั้งต้องอาศัยการประสานงาน และความร่วมมือกันของบุคลากรในองค์กร ในขณะที่ เดจอน (Dejon. 1978) กล่าวว่า การบริหารเป็นกระบวนการที่จะทำให้วัตถุประสงค์ประสบความสำเร็จโดยผ่านทางบุคคลและการใช้ทรัพยากรอื่น

กระบวนการดังกล่าวรวมถึงองค์ประกอบของการบริหารอันได้แก่การกำหนดวัตถุประสงค์ การวางแผน การจัดองค์กรการกำหนดนโยบายการบริการ และการควบคุม ส่วนโรบบินส์ (Robbins. 1978) ให้ความหมายของการบริหารไว้ว่าการบริหาร หมายถึง กระบวนการในการกำหนดเป้าหมาย การจัดสรรทรัพยากร และการประสานงานให้บุคลากรปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ

นักการศึกษาไทย เช่น สันติ บุญภิรมย์ (2552: 42) ได้สรุปความหมายของการบริหารว่าการบริหารเป็นการดำเนินการร่วมกันของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยใช้ปัจจัยต่าง ๆ เข้ามามีส่วนสนับสนุนในการดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จ สัมมา ธนินิธย์ (2553: 37) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึงกระบวนการทำงานร่วมกันของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป โดยอาศัยกระบวนการวางแผน การจัดองค์กร การสั่งการ การควบคุม และการดำเนินการ วิโรจน์ สารรัตน์ (2555: 1) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดหมายขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยอาศัยหน้าที่ทางการบริหาร และสุนทร โคตรบรรเทา (2560: 17) ให้ข้อสังเกตว่า การบริหารมีคำหลักอยู่ 4 คำ คือ งาน คน เป้าหมาย และองค์การ และมีคำที่เกี่ยวข้องอีก 2 คำ คือ กระบวนการ และการปฏิบัติ ซึ่งแต่ละคำมีความหมาย ดังนี้ งาน (Work) หมายถึง สิ่งที่ต้องปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ คน (Man) หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ทำงาน เป้าหมาย (Goals) หมายถึง สิ่งที่ต้องไปให้ถึง สิ่งที่ได้รับ หรือสิ่งที่บรรลุจากการปฏิบัติงานองค์กร (Organization) หมายถึง สถานที่/หน่วยงาน หรือความสัมพันธ์ระหว่างสองคนขึ้นไปมาอยู่รวมกันโดยมีเป้าหมาย

จากความหมายการบริหารดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การบริหารหมายถึง กระบวนการในการปฏิบัติงานกับคนและโดยคนเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายขององค์กร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยการวิจัยมี 3 ขั้นตอน: 1) ศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง 2) การพัฒนาและตรวจสอบรูปแบบการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง 3) ทดลองและประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนโรงเรียน บ้านค่าย กลุ่มตัวอย่าง 76 คน ใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan . 1970: 607-610) และผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ทั้ง 4 ฝ่าย หัวหน้างานประกันคุณภาพ ศึกษาพิเศษ รวมจำนวน 9 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) ตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบประเมินความพึงพอใจ และแบบประเมินความเป็นประโยชน์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1. การพัฒนาการจัดการศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม 2) การบริหารแผนนวัตกรรม 3) การบริหารหุ้นส่วนองค์กร 4) การพัฒนานวัตกรรม องค์ประกอบที่ 2 คุณภาพการบริหาร ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ผู้บริหาร 2) การส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน 3) ปัจจัยการพัฒนาโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา 4) กลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ซึ่งใช้การขับเคลื่อนด้วยกระบวนการบริหาร 4 ขั้นตอน ผู้ใช้รูปแบบมีความพึงพอใจ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ประเมินได้นำข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาจัดกระทำข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
2. ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนาทักษะการคิดของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของข้อมูลดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2553: 102-106)

5. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล รูปแบบการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง

1.1 ผลการวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับองค์ประกอบของการจัดการศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาพบว่า องค์ประกอบการจัดการศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ประกอบด้วย 7 ด้าน คือ 1) การบริหารฐานนวัตกรรม 2) การบริหารสมรรถนะองค์กร 3) การบริหารหุ้นส่วนองค์กร 4) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม 5) การพัฒนานวัตกรรม 6) นวัตกรรมเชิงระบบ 7) การบริหารแผนนวัตกรรม

1.2 ผลการศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์ของสภาพการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.39, S.D. = 0.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.51, S.D.

= 0.54) และด้านนวัตกรรมเชิงระบบ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.28 , S.D. = 0.58)

1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) การบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา 2) การส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมทางด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา 3) หลักการสำคัญของการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาในด้านการบริหารงาน 4) ฝ่าย 4) ปัจจัยหรือองค์ประกอบการบริหาร และพัฒนาโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา 5) กลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ดังนี้

1.3.1 ด้านการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง พบว่า ผู้บริหารเป็นผู้มีวิสัยทัศน์มีการบริหารเชิงรุก เป็นผู้นำด้านการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ สอดคล้องกับประภาภัทร นิยม และคณะ (2563) ได้ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการเรื่อง การพัฒนาต้นแบบพื้นที่นวัตกรรมการจัดการศึกษาระดับจังหวัด:กรณีศึกษาจังหวัดระยองและจังหวัดศรีสะเกษผลการจากวิจัยพบว่า กรณีจังหวัดระยองมีโรงเรียน 19 โรง ที่สามารถแสดงผลการประเมินตามตัวชี้วัดและจากข้อมูลการบันทึกผลได้นั้น เกิดการเปลี่ยนแปลงโรงเรียนทั้งระบบ มากกว่าร้อยละ 80 การบริหารเป็นระบบการบริหารจัดการที่ต้องใช้ทฤษฎีการบริหารที่เหมาะสม โดยนำกลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ได้แก่ 1) กลยุทธ์การพัฒนาหลักสูตรการจัดการศึกษาที่เน้นพื้นที่เป็นฐาน 2) กลยุทธ์การส่งเสริมพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนการสอน 3) กลยุทธ์ในการพัฒนาครูและบุคลากรให้มีทักษะความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน 4) กลยุทธ์การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน ส่วนองค์ประกอบด้านหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นนวัตกรรมในพื้นที่ให้สอดคล้องกับบริบท และความต้องการของชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมายการศึกษาที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย 7 ด้าน คือ 1) การบริหารฐานนวัตกรรม 2) การบริหารสมรรถนะองค์กร 3) การบริหารหุ้นส่วนองค์กร 4) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม 5) การพัฒนานวัตกรรม 6) นวัตกรรมเชิงระบบ 7) การบริหารแผนนวัตกรรม โดยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นแบบเชิงรุก (Active learning) ครูต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นครูมืออาชีพ กลยุทธ์ในการบริหารงานของโรงเรียน งบประมาณการบริหารจัดการที่เพียงพอเหมาะสมกับพื้นที่ของโรงเรียน มีการประชาสัมพันธ์โรงเรียนในเชิงบวก/สร้างสรรค์ทีมงานเป็นหนึ่งเดียวกัน มุ่งเน้นด้านความร่วมมือจากผู้มีส่วนร่วมได้ส่วนเสีย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานผู้ปกครอง ภาคประชาชนและภาคประชาสังคม ภาคอุตสาหกรรม/เอกชน ต้นสังกัด/หน่วยงานการศึกษา

1.3.2 ด้านกระบวนการบริหารพบว่า ผู้บริหารใช้กระบวนการบริหารแบบ POLC โดยมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโรงเรียน (Swot) กำหนดแผนกลยุทธ์ในการบริหารโรงเรียน กำหนดแนวทางการดำเนินการ นำนวัตกรรมการบริหารเข้ามาช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพในการ

บริหารจัดการสถานศึกษา กำหนดนโยบาย การบริหารโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมโดยกำหนดอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ ความสัมพันธ์ กำหนดเกณฑ์การปฏิบัติงาน วางแผนระบบใหม่หรือเปลี่ยนแปลงระบบที่ดีอยู่ในปัจจุบันให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน เน้นคุณธรรม จริยธรรม สร้างรูปแบบในการบริหาร ร.ร.พื้นที่นวัตกรรมโดยใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยสร้างความตระหนักและค่านิยมของโรงเรียนร่วมกัน สร้างแรงจูงใจในการทำงานขับเคลื่อนของครูและบุคลากร มอบหมายภาระงานให้ครูและบุคลากรดำเนินการอย่างชัดเจน สร้างเครือข่ายความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ผู้บริหารเป็นผู้นำด้านวิชาการในการขับเคลื่อนการพัฒนาวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน โดยจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นนวัตกรรมในพื้นที่ให้สอดคล้องกับบริบท และความต้องการของชุมชนสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดปัตตานีและคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (2563) ได้ทำวิจัย เรื่องการศึกษาและพัฒนารูปแบบการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมทางการศึกษาด้านแบบบองค์รวมด้วยกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม: กรณีศึกษาจังหวัดปัตตานี จากผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาและการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาต้นเป็นแบบบองค์รวม เป็นรูปแบบคณะกรรมการร่วมจากหน่วยงานในพื้นที่ ประกอบด้วยคณะกรรมการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดปัตตานีเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมายการศึกษาที่กำหนดไว้ 7 ด้าน คือ 1) การบริหารฐานนวัตกรรม 2) การบริหารสมรรถนะองค์กร 3) การบริหารหุ้นส่วนองค์กร 4) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม 5) การพัฒนานวัตกรรม 6) นวัตกรรมเชิงระบบ 7) การบริหารแผนนวัตกรรม โดยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นแบบเชิงรุก (Active learning) สร้างความเป็นหนึ่งเดียวกันในองค์กร เป็นแบบอย่างที่ดี ควรมีการติดตามผลการปฏิบัติงาน (ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ) เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการบริหารโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรม การติดตามและประเมินผลนิเทศติดตามแบบกัลยาณมิตร การสรุปและรายงานผล และมีการใช้เทคโนโลยีในการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรม

6. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนของโรงเรียนโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาในแต่ละภูมิภาค
2. ควรศึกษาตัวบ่งชี้คุณภาพโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาในระดับต่างๆ

7. เอกสารอ้างอิง

กรรณิกา เจริญเทียนชัย. (2539). การพัฒนารูปแบบการประเมินประสิทธิภาพของการของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- กระทรวงศึกษาธิการ.(2545).พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ฉบับที่ 2) และ
ที่แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ: บริษัท สยามสปอร์ต ซินดิเคท จำกัด.
จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2555). การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ:วี.พริ้นท์.
- จุฬารักษ์ มาเสถียรวงศ์ และคณะ สถาบันรามจิตติ. (2556). จัปกระแสนการพัฒนาครูในศตวรรษที่
21 : ข้อคิดและทิศทางเพื่อการพัฒนาครูไทย : โครงการ INTREND. กรุงเทพฯ : สำนักงาน
กองทุนสนับสนุนการวิจัย
- จำเนียร พลหาญ และคณะ.(2560). รูปแบบการปฏิรูปการเรียนรู้เชิงพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม.
มหาสารคาม:มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ทีศนา แคมมณี. (2557). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มี
ประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นัยนา ฉายวงศ์. (2560). การพัฒนารูปแบบการนิเทศตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อ
พัฒนาความสามารถด้านการวิจัยในชั้นเรียน ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประภาภัทร นิยม และคณะ. (2563).โครงการวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาต้นแบบพื้นที่นวัตกรรมการ
จัดการศึกษาระดับจังหวัด:กรณีศึกษาจังหวัดระยองและจังหวัดศรีสะเกษ.รายงานวิจัยฉบับ
สมบูรณ์ โครงการวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาต้นแบบพื้นที่นวัตกรรมการจัดการศึกษาระดับ
จังหวัด.กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
(สกว.).
- ประภาส เกตุไทย. (2556). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
ในวิทยาลัยเทคนิคกลุ่มภาคเหนือตอนล่าง. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา
ยุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา. กำแพงเพชรมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2550). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางวัฒนธรรมโรงเรียนกับการพัฒนา องค์กร
แห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก.
พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 เฉลิมพระเกียรติ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7
รอบ 5 ธันวาคม 2554. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- เรชา ชูสุวรรณ. (2550). รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของสมรรถนะบุคคลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ
ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์
ดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- วาทีณี พูลทรัพย์. (2563). องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา. ดุษฎีนิพนธ์
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิสุทธิ วิจิตรพัชรภรณ์. (2547). การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจใน
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- วันทนา เมืองจันทร์. (2542). วิสัยทัศน์ผู้บริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: วันทิพย์.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2553). สถิติประยุกต์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: สุวิริยสาส์น.
- วิจารณ์พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-

การพัฒนาแบบการบริหารโรงเรียนด้วยกลไกสภานักเรียน
เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1
School Management Model Development with Student Council
Mechanism to Strengthen Leadership Creativity of students at
Anubannonthaburi School Under the Office of Nonthaburi
Primary Educational Service Area 1

พนิดา อูสายพันธ์¹

Panida Usaipan

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษากรอบแนวคิดรูปแบบการบริหารโรงเรียนด้วยกลไกสภานักเรียนเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี 2) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ปัญหาและความต้องการจำเป็นของรูปแบบการบริหารโรงเรียนด้วยกลไกสภานักเรียนเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี 3) เพื่อพัฒนาแบบการบริหารโรงเรียนด้วยกลไกสภานักเรียนเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี 4) เพื่อตรวจสอบรูปแบบการบริหารโรงเรียนด้วยกลไกสภานักเรียนเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดยประชากร คือนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานปีการศึกษา 2564 ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนครู และนักเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบประเมินและแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า 1) กรอบแนวคิดรูปแบบการบริหารเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย 4 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบทางการ รูปแบบเพื่อนร่วมงาน รูปแบบการเมือง และรูปแบบวัฒนธรรม โดยแต่ละรูปแบบมี 8 องค์ประกอบ ส่วนกรอบแนวคิด

Received: 2022-10-12 Revised: 2022-11-04 Accepted: 2022-11-12

¹ ผู้อำนวยการ โรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง 1 ตำบลแม่น้ำคู้ อำเภอลวกแดง จังหวัดระยอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 Director of Nikhom Sang Ton Tueng School, Rayong Province 10 Mae Nam Khu Subdistrict, Pluak Daeng District, Rayong Province Rayong Primary Educational Service Area Office, Region 1. Corresponding Author e-mail: aphinant.jais@gmail.com

คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วยคุณลักษณะหลัก 6 ด้าน ได้แก่ (1) ความสามารถทางปัญญาและการรู้แจ้ง (2) บุคลิกภาพสร้างสรรค์ (3) ความกล้าหาญ (4) ความใจกว้างและเชื่อมั่นในผู้รับมอบหมายงาน (5) ความปรารถนาและมุ่งมั่นให้สำเร็จ และ (6) ความรอบรู้ 2) สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ปัญหาและความต้องการจำเป็นของรูปแบบการบริหารโรงเรียนด้วยกลไกสถานักเรียนเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี พบว่า เป็นรูปแบบเพื่อนร่วมงานและรูปแบบทางการ ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนด้วยกลไกนักเรียนเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี ส่วนใหญ่เป็นรูปแบบเพื่อนร่วมงาน รองลงมาคือ รูปแบบทางการ และรูปแบบวัฒนธรรมตามลำดับ 3) รูปแบบการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนประถมศึกษาที่พัฒนาขึ้น คือ รูปแบบเพื่อนร่วมงานอิงทางการ (CFM Model) และ 4) ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบมีความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบ; การบริหารโรงเรียน

Abstract

The objectives of this research were 1) To study the conceptual framework of school management model with student council mechanism to enhance creative leadership of students in Anubannonthaburi School 2) To study the current and desirable conditions. Problems and necessities of school administration model with student council mechanism to enhance creative leadership of students in Anubannonthaburi School 3) To develop school administration model with student council mechanism to enhance creative leadership of school students 4) To examine the school administration model with the student council mechanism to enhance the creative leadership of students in Anubannonthaburi School. This research was a mixed method research with the population being students at Nonthaburi Kindergarten School. Under the Office of the Basic Education Commission, academic year 2021, the data providers were school administrators, teachers and students. The research instruments were the assessment form and questionnaire. The results of the research were as follows: 1) The conceptual framework for the management model to enhance creative leadership of primary school students consisted of 4 forms: formal style, colleague model, political model and cultural patterns Each model has 8 components. The conceptual

framework of creative leadership characteristics of primary students. It consists of six key attributes: (1) Intellectual ability and enlightenment (2) Creative personality (3) Courage (4) Generosity and trust in the assignment (5) Desire and determination to accomplish. and (6) knowledge; 2) present and desirable conditions. Problems and necessities of school administration model with student council mechanism to enhance creative leadership of students in Anubannonthaburi School found that it was a colleague model and a formal model. As for the dependent condition of the school management model with the student mechanism to enhance the creative leadership of the students of Anubannonthaburi School. Most of them were colleague models, followed by formal and cultural models, respectively. 3) The school administration model to enhance creative leadership of elementary school students developed was the formal colleague model. (CFM Model) and 4) the results of the suitability and feasibility of the model were consistent at a high level.

keywords: Model Development; School Management

1. ความนำ

ด้วยระบบการศึกษาของโลกเรามีพื้นฐานมาจากการอบรมสั่งสอนคนไว้เพื่อสนองต่อสังคมที่มีรากฐานมาจากการปฏิวัติอุตสาหกรรม ซึ่งให้ความสำคัญกับการฝึกทักษะและเทคนิคที่เหมาะสมกับงานของยุคนั้นรวมถึงทักษะที่ใช้สำหรับการทำงานได้ยาวนานตลอดชีวิต (อีแวนส์ และรัสเซลล์, 2545) แต่ทุกวันนี้การเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับความท้าทายของยุคข้อมูลข่าวสาร และการพัฒนาทักษะส่วนบุคคล เช่น การคิดและการวางแผนงาน ภาวะผู้นำ การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และความสร้างสรรค์ กลายเป็นเรื่องที่สำคัญของสังคมปัจจุบัน อีกทั้งการเรียนรู้ในกระแสโลกาภิวัตน์เป็นสังคมฐานความรู้ (Knowledge-Based Society) ที่ขับเคลื่อนด้วยพลังความคิดสร้างสรรค์ และแข่งขันด้วยศักยภาพความรู้และภูมิปัญญาผสานกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ทำให้ระบบการศึกษาได้ถูกพัฒนาปรับเปลี่ยน ดังเห็นได้จากการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ที่ได้กำหนดเป้าหมายในทิศทางเดียวกันคือ การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงการศึกษาและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการอ่านและมีนิสัยใฝ่รู้ มีความสามารถในการสื่อสาร มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัย เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม และสามารถทำงานเป็นกลุ่มได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552)

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นพฤติกรรมของผู้นำที่จะนำทีมงานหรือผู้ปฏิบัติงานให้ดำเนินงานไปสู่เป้าหมายที่กำหนด โดยผู้นำเป็นแบบอย่างที่ดี มีความรู้ความสามารถในงานที่รับผิดชอบ สามารถวิเคราะห์ความต้องการของแต่ละบุคคลเพื่อจูงใจให้ปฏิบัติงานได้ตาม

วัตถุประสงค์มีความยืดหยุ่นในการคิดและการตัดสินใจ มีวิสัยทัศน์ คิดนอกกรอบ ไม่ยึดติดกับ "กรอบความคิด"(เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์,2553) เน้นการสร้างทรัพยากรบุคคลให้เป็นทีมงานที่สร้างสรรค์ มีความสามารถพอที่จะต่อการกับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัลในปัจจุบัน ที่สำคัญคนที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จำเป็นต้องสร้างสภาพแวดล้อมสำหรับผู้อื่นให้มีความสร้างสรรค์ (Puccio, 2007)ด้วยภาวะผู้นำสร้างสรรค์สามารถสร้างและพัฒนาให้เกิดขึ้นได้หากมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมมีบรรยากาศในองค์การที่เอื้ออำนวยและสนับสนุนการใช้ความคิดสร้างสรรค์เองและเป็นผู้กระตุ้นให้บุคคลอื่นเป็นผู้สร้างสรรค์ร่วม ผลักดันผู้ร่วมงานอย่างถูกวิธี มีความผู้นำต้องเป็นผู้ที่กล้าที่จะสนับสนุน ส่งเสริมและให้กำลังใจทีมงาน เปิดโอกาสให้บุคลากรในองค์การได้แสดงความคิดเห็นและกระตุ้นให้บุคลากรเกิดการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยกระทำอย่างต่อเนื่อง

การส่งเสริมภาวะผู้นำสามารถเริ่มต้นได้ตั้งแต่เด็กวัยระดับประถมศึกษาโดยไม่ได้มีเป้าหมายที่จะสอนให้เด็กเป็นผู้บริหารสูงสุดหรือผู้นำของโลก และไม่ได้สอนแค่เพียงคุณสมบัติของการเป็นผู้นำในโรงเรียน แต่สอนให้เด็ก ๆ รู้จักใช้ชีวิต สอนด้วยความสนุกและสร้างสรรค์ (โควิทย์,2554) ซึ่งเป็นการวางพื้นฐานให้เด็ก มีทักษะด้านการเป็นผู้นำติดตัวไปเมื่อขึ้นชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษา และในที่สุดจะนำทักษะเหล่านี้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตตลอดไป สอดคล้องกับแนวคิดของเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2551) ที่ว่าการเสริมสร้างภาวะผู้นำควรเริ่มเสียตั้งแต่เยาว์วัย เพราะจะเป็นการมุ่งเน้นให้เยาวชนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้สามารถเป็นผู้นำในฐานะนักวางแผน รู้จักการแก้ไขปัญหา เพิ่มพูนทักษะการสื่อสารและการสร้างความสัมพันธ์รวมถึงสามารถตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการที่จะเสริมสร้างให้เด็กและเยาวชนมีภาวะผู้นำได้นั้น ควรเริ่มตั้งแต่การสอนให้เด็กมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อการเป็นผู้นำ เริ่มจากการเป็นผู้นำความคิดในกลุ่มเพื่อน และผู้นำกิจกรรมในสถาบันการศึกษา อันจะพัฒนากลายเป็นผู้นำครอบครัว ผู้นำองค์กร ผู้นำชุมชน และผู้นำประเทศที่ดีมีคุณภาพได้ในอนาคต นั้นหมายถึง การเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ควรจะนำมาใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำของเด็กตั้งแต่ในสถานศึกษา โดยผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสามารถเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ให้กับนักเรียนได้โดยการสร้างสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการสร้างสรรค์ ส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์ และพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แก่นักเรียนโดยการสอดแทรกในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ได้แก่ กิจกรรมสภานักเรียน กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี โดยเริ่มจากการปลูกฝังทักษะและความรู้พื้นฐานที่จะช่วยเสริมสร้างภาวะผู้นำให้นักเรียน รวมถึงการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านสถานการณ์จริง เพื่อให้ผู้เรียนวิเคราะห์ภาวะผู้นำ วิธีการวางแผน และรู้จักวิธีตอบสนองสถานการณ์ต่าง ๆ ของผู้นำได้อย่างถูกต้อง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแสดงให้เห็นว่า เด็กและเยาวชนเป็นวัยที่มีความเหมาะสมต่อการเริ่มต้นพัฒนาด้านความคิดสร้างสรรค์และการพัฒนาด้านภาวะผู้นำ โดยนำแนวคิดด้านการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนเข้าสู่สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นหน่วยงานรากฐานของสังคมไทยในการบ่มเพาะเด็กและเยาวชนให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพและพร้อมเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศในอนาคต ซึ่งปัจจุบันโรงเรียนประถมศึกษา

มุ่งเน้นพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) ได้แก่ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3 มีวินัย 4 ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย และ 8) มีจิตสาธารณะ ซึ่งมีเพียงคุณลักษณะที่ 4 และ 6 ที่สอดคล้องกับคุณลักษณะของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ นอกจากนี้ การพัฒนาภาวะผู้นำของนักเรียนมักจะอยู่ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนลูกเสือเนตรนารี ซึ่งมุ่งเน้นให้ผู้เรียนให้มีระเบียบวินัย มีความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี มีความรับผิดชอบเรียนรู้การทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือแบ่งปันมีความเอื้ออาทรและสมานฉันท์ รู้จักการแก้ปัญหาและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล (สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน, 2555) ซึ่งจะเห็นได้ว่ายังไม่มี การส่งเสริมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งจากการศึกษาวิจัย ในด้านภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ผ่านมา ส่วนใหญ่เน้นการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์สำหรับ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรในองค์กรเอกชน โดยการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนด้วยกลไกสภานักเรียนเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนยังไม่ปรากฏชัดเจนมากนัก

ด้วยความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว โรงเรียนอนุบาลนนทบุรีจึงสนใจศึกษารูปแบบ การบริหารโรงเรียนด้วยกลไกสภานักเรียนเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน โรงเรียนอนุบาลนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 ซึ่งผลของ การวิจัยจะมีคุณค่าต่อการพัฒนาผู้เรียนสอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษาและยังเป็น แนวทางในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป อีกทั้งเป็นการส่งเสริม พัฒนาด้านภาวะผู้นำและด้านความสร้างสรรค์แก่เยาวชนซึ่งเป็นเรื่องที่สังคมและสถาบันการศึกษา ต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพื่อเปิดมิติการคิดของมนุษย์ให้ออกไปจากกรอบที่ถูกกำกับบนฐาน ของความจำเป็น และเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำพาสังคมไปสู่การพัฒนาที่ก้าวหน้าขึ้นทั้งในฐานะ ปัจเจกบุคคล สังคมและเศรษฐกิจต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษารอบแนวคิดรูปแบบการบริหารโรงเรียนด้วยกลไกสภานักเรียนเพื่อเสริมสร้าง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานนทบุรี เขต 1
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ปัญหาและความต้องการจำเป็นของ รูปแบบการบริหารโรงเรียนด้วยกลไกสภานักเรียนเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของ นักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1
3. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนด้วยกลไกสภานักเรียนเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิง สร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1

4. เพื่อตรวจสอบรูปแบบการบริหารโรงเรียนด้วยกลไกสถานักเรียนเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1

3. ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร โรงเรียนที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนอนุบาลนนทบุรีสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา สังเคราะห์ทฤษฎีและแนวคิดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ และแนวคิดรูปแบบการบริหาร (Management Mode) ของ Bush (2011) โดยใช้ 4 รูปแบบในการวิจัยได้แก่ รูปแบบทางการ รูปแบบเพื่อนร่วมงาน รูปแบบการเมือง และรูปแบบวัฒนธรรม และใช้องค์ประกอบของการบริหารทั้ง 8 องค์ประกอบ

4. การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการบริหาร

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารที่เหมาะสมกับสถานศึกษาของ Bush(2011) ได้แบ่งเป็น 6 รูปแบบ ประกอบด้วย 1) รูปแบบทางการ (Formal Model) 2) รูปแบบเพื่อนร่วมงาน (Collegial Model) 3) รูปแบบการเมือง (Politic Model) 4) รูปแบบอัตวิสัย (Subjective Model) 5) รูปแบบคลุมเครือ (Ambiguity Model) และ 6) รูปแบบวัฒนธรรม (Cultural Model) โดยแต่ละรูปแบบประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก และ 8 องค์ประกอบย่อย

โครงสร้างขององค์การ(Organizational structure)

ลักษณะของโครงสร้าง (Nature of structure) ของรูปแบบทางการ มีสายบังคับบัญชาเป็นลำดับชั้นในแนวดิ่ง มีการใช้อำนาจบังคับบัญชาและสั่งการที่ลดหลั่นตามลำดับชั้นของโครงสร้างองค์การ ตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูงที่มีอำนาจในการบังคับบัญชาและสั่งการต่อทุกคนที่อยู่ในองค์การ รองลงไปตามลำดับจนถึงระดับล่างสุด คือพนักงานที่ปฏิบัติงาน โดยผู้ใต้บังคับบัญชาจะปฏิบัติตามหัวหน้าในสายงานตามลำดับชั้น

สภาพแวดล้อมภายนอก (The external environment)

ความเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อม (Links with environment) ของรูปแบบทางการ เป็นระบบปิด (Closed System) โดยผู้ใต้บังคับบัญชาจะปฏิบัติตามและใส่ใจต่อผู้บริหารขององค์การมากกว่าลูกค้า ทั้งนี้ ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมก็สามารถเป็นระบบเปิด(Open System) ได้เช่นกันเพื่อเปิดให้มีการเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมภายนอกได้กว้างขวางมากขึ้นเนื่องจากองค์การทางการศึกษาเป็นองค์การสาธารณะที่จะต้องรับผิดชอบต่อเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม และรับผิดชอบต่อความสำเร็จขององค์การต่อชุมชนโดยรอบ ดังนั้น ความโปร่งใสที่สามารถตรวจสอบได้ของผู้บริหารองค์การ จึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะช่วยให้มีความเชื่อมโยงระหว่างองค์การกับสภาพแวดล้อมภายนอกได้อย่างดี

ภาวะผู้นำ (Leadership)

1) ลักษณะของภาวะผู้นำ (Style of leadership) ในรูปแบบทางการกำหนดให้ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีอำนาจสูงสุดขององค์กรและเป็นผู้ที่มีอำนาจในการกำหนดวัตถุประสงค์และนโยบายขององค์กร รวมถึงการกำหนดวิธีดำเนินงานสำหรับผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งในองค์กรทางการศึกษาผู้บริหารจะเป็นผู้ควบคุมทั้งงานวิชาการ งานการบริหาร และการประสานงานกับภายนอกโดยผู้ปกครองจะติดต่อโดยตรงกับผู้บริหารเมื่อมีกิจกรรมกับโรงเรียน และถือว่าผู้บริหารเป็นตัวแทนของโรงเรียน ทั้งนี้ ผู้บริหารสามารถมอบหมายหน้าที่ให้กับกลุ่มบุคคลที่มีผลงานดีและประสบความสำเร็จในการทำงานมารับผิดชอบแทน เพื่อช่วยลดภาระงานและกระตุ้นให้บุคลากรมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงานมากขึ้น

2) รูปแบบภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้อง (Related leadership mode) ของรูปแบบทางการ คือ รูปแบบภาวะผู้นำเชิงจัดการ (Managerial leadership) โดยผู้บริหารได้รับอำนาจตามตำแหน่งที่เป็นทางการ โดยมีอำนาจในการสั่งการ ควบคุม กำกับดูแล กำหนดนโยบายวัตถุประสงค์ขององค์กรและกระบวนการทำงาน โดยผู้บริหารจะให้ความสำคัญกับการบริหารมากกว่าการให้คำแนะนำ

2.1.2 รูปแบบเพื่อนร่วมงาน (Collegial Model)

รูปแบบเพื่อนร่วมงาน เป็นรูปแบบที่ให้ความสำคัญในเรื่องการกระจายสิทธิอำนาจการบริหาร และการตัดสินใจแก่บุคลากรบางกลุ่ม หรือผู้ร่วมงานทุกคนขององค์กร โดยเปิดโอกาสให้คนในองค์กรเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และการตัดสินใจต่าง ๆ โดยใช้กระบวนการปรึกษาหารือกันเพื่อหาจุดยืน และความเห็นชอบร่วมกันเพื่อนำไปสู่ฉันทามติ ส่วนสิทธิอำนาจต่าง ๆ ในองค์กรมีการกระจายไปให้กลุ่มบุคคล หรือทุกคนในองค์กรที่มีความเข้าใจวัตถุประสงค์ขององค์กรเป็นอย่างดี (Bush, 2011: 72)

ลักษณะของรูปแบบเพื่อนร่วมงาน มีลักษณะสำคัญดังนี้

1) หลักการ มีการจัดการเป็นไปตามข้อตกลงรวม และการตัดสินใจอิงหลักการที่เป็นประชาธิปไตย ซึ่งหลักการเหล่านี้จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง และการสร้างคุณธรรม ความเสมอภาคในการบริหารระหว่างผู้บริหารและผู้ร่วมงาน ซึ่งทำให้เกิดทีมงานบริหารที่เข้มแข็งและมีความเป็นมืออาชีพ

2) ค่านิยม ค่านิยมขององค์กรเป็นค่านิยมร่วมที่บุคลากรทุกคนขององค์กรปฏิบัติตาม โดยค่านิยมจะเป็นตัวชี้นำการบริหารและจัดการองค์กร รวมถึงนำไปสู่การกำหนดวัตถุประสงค์ขององค์กรร่วมกันเพื่อให้ประสบความสำเร็จตามเป้าประสงค์และนโยบายที่ตั้งไว้

3) ขนาดของทีมงาน เป็นองค์ประกอบสำคัญของการบริหารแบบเพื่อนร่วมงานซึ่งจำเป็นต้องมีขนาดพอดีเพื่อให้บุคลากรทุกคนในทีมงานได้ออกเสียง ด้วยหลักการสำคัญคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของผู้ร่วมงาน เพราะได้กระจายอำนาจให้กับผู้ร่วมงานตามแบบประชาธิปไตยการตัดสินใจ เป็นการตัดสินใจโดยยึดหลักฉันทามติที่เกิดจากการเห็นชอบร่วมกัน ด้วย

ความเชื่อว่าการมีวัตถุประสงค์ร่วมจะนำไปสู่ความมุ่งมั่นในการแก้ปัญหาด้วยการตกลงกัน มีความประนีประนอมในการตัดสินใจเพื่อให้ทุกคนในกลุ่มสามารถทำงานร่วมกันได้

การจำแนกรูปแบบเพื่อนร่วมงาน สามารถแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบย่อย ดังนี้

1) รูปแบบเพื่อนร่วมงานในระดับอุดมศึกษา (Collegial Models in Higher Education) เป็นรูปแบบที่มีโครงสร้างการบริหารที่เพื่อนร่วมงานทุกคนมีสิทธิอำนาจในการตัดสินใจอย่างเท่าเทียมกัน สามารถแสดงความคิดเห็นโดยอิสระ รูปแบบนี้นิยมนำไปปฏิบัติในมหาวิทยาลัยเนื่องจากมีบุคลากรเป็นนักวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญเป็นจำนวนมาก ซึ่งการมีส่วนร่วมของบุคลากรทำให้การดำเนินงานองค์การมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รูปแบบเพื่อนร่วมงานเหมาะกับองค์การขนาดใหญ่ มีระบบการทำงานเป็นทีม ทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แก้ปัญหารวมกันโดยข้อตกลงและการประนีประนอม ฉันทามติเป็นอำนาจสูงสุด

2) รูปแบบเพื่อนร่วมงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา (Collegial Models in Secondary School) รูปแบบเพื่อนร่วมงานมีความไม่ค่อยเหมาะสมกับโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนมัศึกษามีอำนาจสั่งการผู้ใต้บังคับบัญชา และจะต้องรับผิดชอบต่อหน่วยเหนือ โดยผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบต่อองค์การคนเดียวทั้งในการจัดการและการบริหาร จึงทำให้การพัฒนากระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วมถูกหยุดชะงัก และเป็นการหยุดชะงักผู้ที่อยากมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การ รวมถึงเป็นข้ออ้างสำหรับผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับการบริหาร

3) รูปแบบเพื่อนร่วมงานในโรงเรียนประถมศึกษา (Collegial Models in Primary School) รูปแบบเพื่อนร่วมงานในโรงเรียนประถมศึกษาอิงกับความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารที่จะนำไปสู่การสร้างควมไว้วางใจ ความเต็มใจ และการยอมรับการวิพากษ์วิจารณ์เพื่อนำมาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น ซึ่งบุคลากรทุกคนจะต้องมีความรับผิดชอบร่วมกันเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

2.1.2.3 องค์ประกอบของรูปแบบเพื่อนร่วมงาน มีองค์ประกอบ ดังนี้

1) เป้าประสงค์ (Goals)

(1) ระดับของการกำหนดเป้าประสงค์ (Level at which goals are determined) ของรูปแบบเพื่อนร่วมงาน คือ จัดทำขึ้นในระดับหน่วยงาน หรือระดับสถาบัน โดยได้รับความเห็นชอบจากบุคลากรทุกคนในองค์การ

(2) กระบวนการกำหนดเป้าประสงค์ (Process by which goals are determined) คือ ดำเนินการโดยการเห็นชอบร่วมกันของบุคลากร ซึ่งเป็นหลักการสำคัญที่นำไปสู่การเข้ามามีส่วนร่วมของบุคลากรและเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาโครงสร้างการบริหารและกระบวนการทำงานเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ รวมทั้งช่วยให้มีความมั่นคงและยั่งยืนในระบบทำงานขององค์การ

(3) ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์และการตัดสินใจ (Relationship between goals and decisions) คือ การตัดสินใจจะต้องยึดเป้าประสงค์ขององค์การที่เห็นชอบร่วมกันเพื่อนำไปสู่กระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพ

(4) ลักษณะของกระบวนการตัดสินใจ (Nature of decisions process) ในรูปแบบเพื่อนร่วมงาน คือ ตัดสินใจโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกคนเพื่อให้เป็นวัฒนธรรมร่วมขององค์การ

ซึ่งทุกการตัดสินใจจะต้องผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกคน และยึดเป้าประสงค์ขององค์กรเป็นหลัก

2) โครงสร้างขององค์กร (Organizational structure) ลักษณะของโครงสร้าง (Nature of structure) ของรูปแบบเพื่อนร่วมงาน มีโครงสร้างบริหารแบบแนวนอน โดยบุคลากรทุกคนมีสิทธิอำนาจเท่าเทียมกันในการกำหนดนโยบายและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในงานขององค์กร สำหรับองค์กรขนาดใหญ่ เช่นมหาวิทยาลัย มีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหาร ซึ่งการตัดสินใจผ่านกระบวนการของคณะกรรมการจะเป็นแนวทางนำไปสู่ฉันทามติและการประนีประนอมเป็นต้น

3) สภาพแวดล้อมภายนอก (The external environment) ความเชื่อมโยงสภาพแวดล้อม (Links with environment) ในรูปแบบเพื่อนร่วมงานยังไม่มี ความชัดเจน เนื่องจากรูปแบบเพื่อนร่วมงานได้เปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการตัดสินใจในรูปแบบคณะกรรมการ จึงเป็นการยากที่จะหาผู้รับผิดชอบต่อนโยบายรวมขององค์กร และรับผิดชอบต่อต้นสังกัดหรือหน่วยงานภายนอก ดังนั้นฉันทามติเป็นเพียงหลักการที่ช่วยแก้ปัญหาและผู้บริหารเป็นตัวแทนในการรับผิดชอบและให้ความเห็นชอบในการตัดสินใจต่าง ๆ

4) ภาวะผู้นำ (Leadership)

(1) ลักษณะของภาวะผู้นำ (Style of leadership) มีการส่งเสริมให้แสดงความเห็นชอบร่วมกัน โดยผู้บริหารเป็นผู้ทำหน้าที่ในการปรับนโยบาย หรือแผนยุทธศาสตร์ที่เกิดขึ้นจากความคิดเห็นของบุคลากรจากหน่วยงานต่าง (โดยผ่านกระบวนการที่ซับซ้อน ให้สามารถนำไปปฏิบัติได้ทั้งนี้ ผู้บริหารไม่ใช้อำนาจและอิทธิพลของตนเองภายในองค์กร แต่จะสร้างโอกาสทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการเพื่อให้มีการร่วมกันริเริ่มกำหนดนโยบายใหม่ขององค์กร

(2) รูปแบบภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้อง (Related leadership mode) กับรูปแบบเพื่อนร่วมงานมีดังนี้

(2.1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) คือผู้นำที่ให้ความสำคัญกับการกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าประสงค์ขององค์กร ส่งเสริมให้มีการกระตุ้นทางปัญญา สร้างรูปแบบการปฏิบัติงานและค่านิยมองค์กรที่ดี มีความประพจน์ที่เป็นตัวอย่าง สร้างวัฒนธรรมสร้างสรรค์ และกำหนดโครงสร้างการทำงานที่ส่งเสริมให้มีการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

(2.2) ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม (Participative Leadership) เป็นรูปแบบที่ผู้นำเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจขององค์กรโดยการนำเข้าสู่ที่ประชุมเพื่อร่วมปรึกษาหารือ ซึ่งการมีส่วนร่วมจะช่วยยกระดับประสิทธิภาพขององค์กรและทำให้มีอิทธิพลต่อผู้บริหารไม่ถือตนเป็นผู้มีอำนาจสูงสุด แต่ทำกระจายอำนาจและความรับผิดชอบให้แก่ผู้ร่วมงาน

(2.3) ภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจ (Distributed Leadership) เป็นรูปแบบภาวะผู้นำที่ให้ความสำคัญกับความเชี่ยวชาญของบุคลากรในองค์กรมากกว่าการที่จะเลือกเฉพาะผู้ที่มีบทบาทหน้าที่เป็นทางการในองค์กร โดยผู้บริหารจะลดขอบเขตของบทบาทหน้าที่และกระจายภาระงาน

ของตนเองไปให้แก่ผู้ร่วมงาน โดยผู้ร่วมงานจะรวมตัวเป็นกลุ่มหรือเครือข่ายเพื่อรองรับการกระจายอำนาจ เพื่อสามารถใช้ความเชี่ยวชาญของแต่ละคนได้ครบทุกด้าน

5. วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้จำนวนทั้งสิ้น 3,555คน ประกอบด้วย นักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 ระดับชั้นอนุบาล - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1,730คน ครูผู้สอนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี จำนวน 80 คน ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี จำนวน 1,730 คน และคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน จำนวน 15 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินครั้งนี้ จำนวน 721 คน ประกอบด้วย นักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี ระดับชั้นอนุบาล - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 313คนกำหนดขนาดด้วยตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้มาโดยเลือกแบบเจาะจงเฉพาะนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 6 ที่ให้ข้อมูลได้ จำนวน 28 ห้องเรียน โดยมีหน่วยห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี จำนวน 313 คน กำหนดขนาดด้วยตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับฉลาก ครูผู้สอนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี จำนวน 71 คน ได้มาโดยเลือกแบบเจาะจงเฉพาะครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 13 คน ได้มาโดยเลือกแบบเจาะจงเฉพาะกรรมการที่ไม่มีคุณสมบัติเป็นครูและผู้บริหาร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในขั้นตอนนี้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบประเมินภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี และแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนด้วยกลไกสถานักเรียนเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี โดยมีรายละเอียดของดังนี้

แบบประเมินภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี

1) ผู้ให้ข้อมูลผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย 1) ครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมสถานักเรียน และ 2) นักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี

2)แบบประเมินภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แบบประเมินภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ มี 2ชุด คือแบบประเมินสำหรับนักเรียน และแบบประเมินสำหรับครู โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1) แบบประเมินสำหรับนักเรียน

แบบประเมินสำหรับนักเรียนจัดทำขึ้นเพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี โดยผู้ตอบเป็นผู้ประเมินตนเอง (Self-assessment) แบ่งเป็น 3ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพภาพของผู้ตอบแบบประเมินโดยใช้แบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 ประเมินระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี มีข้อคำถาม 30 ข้อ โดยแบบประเมินใช้มาตราประมาณค่าแบบลิเคิร์ท 5 ระดับ ตั้งแต่ 1 ถึง 5 โดยมีค่าตัวเลขที่เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี โดยการสนับสนุนจากโรงเรียนและจากผู้ปกครอง โดยใช้คำถามปลายเปิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

นักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี ครูและบุคลากรทางการศึกษาการตอบแบบสอบถามจำนวน 313 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100.00

ตอนที่ 1 วิเคราะห์สถานภาพผู้ตอบแบบประเมินและแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา เพื่อแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนประถมศึกษา และวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการวิเคราะห์ภาพรวมและวิเคราะห์แยกตามขนาดโรงเรียน

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด เกี่ยวกับการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน และการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ด้วยกลไกสถานักเรียนของโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ดำเนินการออกหนังสือจากโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 ถึงผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้รับคัดเลือก โดยดำเนินการจัดส่งแบบประเมินพร้อมหนังสือให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาและรับคืนด้วยตนเอง และรับคืนทางไปรษณีย์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) สรุปประเด็นและสาระสำคัญ เพื่อนำมาปรับปรุงเป็นร่างรูปแบบการบริหารโรงเรียนด้วยกลไกสถานักเรียนเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 ฉบับที่ 2

เสนอรูปแบบการบริหารโรงเรียนด้วยกลไกสถานักเรียนเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 ฉบับสมบูรณ์

นำร่างรูปแบบการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 ฉบับที่ 2 เสนอผู้ทรงคุณวุฒิโดยการจัดประชุมกลุ่ม (Focus Group)

การวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) นำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิจากการประชุมกลุ่ม (Focus group) มาปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการบริหารโรงเรียนด้วยกลไกสถานักเรียนเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 ให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น
- 2) เขียนสรุปรายงานการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนด้วยกลไกสถานักเรียนเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 (ฉบับสมบูรณ์)

6. สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยประกอบด้วย 1) ผลการศึกษารอบแนวคิดรูปแบบการบริหารโรงเรียนด้วยกลไกสถานักเรียนเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 2) สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนด้วยกลไกสถานักเรียนเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 และ 3) การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนด้วยกลไกสถานักเรียนเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ผลการศึกษารอบแนวคิดรูปแบบการบริหารโรงเรียนด้วยกลไกสถานักเรียน เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1

ผลการศึกษารอบแนวคิดรูปแบบการบริหาร ผู้เชี่ยวชาญทุกคนให้ความเห็นว่ากรอบแนวคิดดังกล่าวมีความสอดคล้องเหมาะสมกับการบริหารโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี ซึ่งมี 4 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบทางการ (Formal Model) รูปแบบเพื่อนร่วมงาน (Collegial Model) รูปแบบการเมือง (Politic Model) และ รูปแบบวัฒนธรรม (Cultural Model) โดยมีองค์ประกอบหลัก 4 ด้าน คือ เป้าประสงค์ โครงสร้าง สภาพแวดล้อม และภาวะผู้นำ ซึ่งแบ่งออกเป็น 8 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) ระดับของการกำหนดเป้าประสงค์ 2) กระบวนการกำหนดเป้าประสงค์ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์และการตัดสินใจ 4) ลักษณะของกระบวนการตัดสินใจ 5) ลักษณะของโครงสร้าง 6) ความเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมภายนอก 7) ลักษณะของภาวะผู้นำ และ 8) รูปแบบภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนประถมศึกษาผลการศึกษา
กรอบแนวคิดคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรีผู้เชี่ยวชาญ
ทุกคนได้ให้ความเห็นว่ากรอบแนวคิดดังกล่าวมีความเหมาะสมกับคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิง
สร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นนทบุรี เขต 1 ประกอบด้วยคุณลักษณะ 6 ด้าน ดังนี้

1. ความสามารถทางปัญญาและการรู้แจ้ง (Cognitive Abilities Enlightenment) มี 6
คุณลักษณะย่อย คือ 1) มีความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) 2) มีวิสัยทัศน์ (Vision) 3) มีจินตนาการ
(Imagination) 4) มีการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ (Invention) 5) มีความสามารถในการแก้ปัญหา
(Problem solving ability) และ 6) มีแรงบันดาลใจ (Inspiring)

2. บุคลิกภาพสร้างสรรค์ (Creative Personality) มี 3 คุณลักษณะย่อย คือ 1) มีความเชื่อมั่นใน
ตนเอง (Self-confident) 2) มีอารมณ์ขัน (Humour) และ 3) มีความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional
intelligence)

3. ความกล้าหาญ (Courage) มี 2 คุณลักษณะย่อย คือ 1) มีความกล้าเสี่ยงกล้าที่จะทำใน
สิ่งที่แตกต่าง (Thrill seeking) และ 2) ชอบความท้าทาย (Challenging)

4. ความใจกว้างและเชื่อมั่นในผู้รับมอบหมายงาน (Empowerment) มี 2 คุณลักษณะย่อย
คือ 1) มีความไว้วางใจ (Trust) และ 2) เปิดใจให้กับแนวคิดใหม่ (Open to new ideas)

5) ความปรารถนาและมุ่งมั่นให้สำเร็จ (Passion for tasks and success)

6) ความรอบรู้ (Well-Rounded Knowledge)

ผลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนด้วย
กลไกสถานักเรียนเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนนทบุรี เขต 1 โดยใช้แบบประเมินและแบบสอบถาม
สามารถสรุปผลได้เป็น 2 ส่วน คือ 1) ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาล
นนทบุรีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนนทบุรี เขต 1 และ 2) สภาพปัจจุบันและ
สภาพที่พึงประสงค์ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนด้วยกลไกสถานักเรียนเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำ
เชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นนทบุรี เขต 1 โดยมีรายละเอียดดังนี้

**ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนนทบุรี เขต 1**

ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนนทบุรี เขต 1 โดยภาพรวมพบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิง
สร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นนทบุรี เขต 1 มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ทั้งนี้เมื่อพิจารณาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน
ในโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี พบว่ามีค่าเฉลี่ยระดับมาก

เมื่อพิจารณาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนรายด้าน พบว่าระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความปรารถนาและมุ่งมั่นให้สำเร็จ ด้านความรู้ ด้านความใจกว้างและเชื่อมั่นในผู้รับมอบหมายงาน ด้านความกล้าหาญ ด้านความสามารถทางปัญญาและการรู้แจ้ง และด้านบุคลิกภาพสร้างสรรค์ ตามลำดับ ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 พบว่า โรงเรียนอนุบาลนนทบุรี มีระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีค่าเฉลี่ยด้านความปรารถนาและมุ่งมั่นให้สำเร็จสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านความรู้ และด้านความใจกว้างและเชื่อมั่นในผู้รับมอบหมายงาน ตามลำดับ โดยมีค่าเฉลี่ยด้านบุคลิกภาพสร้างสรรค์ต่ำที่สุด

เมื่อพิจารณาในรายคุณลักษณะย่อยของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนในโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 พบว่า ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก คือ คุณลักษณะย่อยเปิดใจให้กับความคิดใหม่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ มีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีความสามารถในการแก้ปัญหาตามลำดับ ทั้งนี้ มี 2 คุณลักษณะย่อยที่มีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง คือ มีจินตนาการ และ มีความฉลาดทางอารมณ์โดยคุณลักษณะย่อยมีความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

7. ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนที่มุ่งเน้นการสร้างเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนประถมศึกษา โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีความฉลาดทางอารมณ์และเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ มีความพร้อมทั้งทางด้าน ร่างกาย จิตใจ อารมณ์สติปัญญา และสามารถดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า เมื่อเปรียบเทียบกับคุณลักษณะในด้านอื่นๆคุณลักษณะย่อยความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนในโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนร่วมกับโรงเรียนเพื่อสนับสนุนและพัฒนาให้นักเรียนเกิดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบส่วนใหญ่ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นองค์ประกอบของรูปแบบเพื่อนร่วมงาน

8. เอกสารอ้างอิง

กรองทิพย์ นาควิเชตร. (2552). *ภาวะผู้นำสร้างสรรค์เพื่อการศึกษา*. สมุทรปราการ: อีรสาส์นพับลิชเชอร์ จำกัด.

- กมล ภูประเสริฐ. (2544). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ทิพย์พับบลิเคชั่น.
- กฤติยา เห่งนาเลน. (2545). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการทำงาน บรรยากาศเชิงสร้างสรรค์ การแลกเปลี่ยนระหว่างหัวหน้าหอผู้ป่วยและพยาบาลประจำการกับภาวะผู้นำสร้างสรรค์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์. (2538). *การบริหารกิจการนักเรียน*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- กิติ ตัยคานนท์. (2532). *นักบริหารทันสมัย*. กรุงเทพมหานคร : บัดเตอร์ฟลาย.
- กิตต์กาญจน์ ปฎิพันธ์. (2555). *โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Arbuckle, Dugaid. (1962). *Pupil Personnel Service in American Schools*. Boston: Allynand Bacon.
- Basadur,Min. (2004). Leading others to think innovatively together:Creative leadership. *The Leadership Quarterly* 15 (2004), 103-121.
- Bennis, W. (1991). Learning some basic truisms about leadership. *National* 71(1), 12-15.
- Biech, E. (1996): *Creativity & Innovation: The ASTD Trainer's Sourcebook*. New York:McGraw Hill.
- Brown et al. (1980). *Organization Theory and Management: A Macro Approach*. New York: John Wiley and Sons.
- Bush, Tony. (2011). *Theories of Educational Leadership & Management*. 4th edition London: SAGE.
- Casse, P. & Claudel, P. G. (2007). *Philosophy for Creative Leadership: How philosophy can turn people into more effective leaders*. Athena Press Publishing Company.
- Chan, David W. (2010). *Developing the creative leadership training program for gifted and talented students in Hong Kong*. The Chinese University of Hong Kong.

รายงานผลการประเมินโครงการ การบริหารการจัดการเรียนการสอนภายใต้
สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)
ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1

Project Assessment Report Learning management under the
pandemic of coronavirus disease 2019 (COVID-19) among students at
Anubannonthaburi School Under the Office of Nonthaburi Primary
Educational Service Area 1

พนิดา อูสายพันธ์¹
Panida Usaipan

บทคัดย่อ

การประเมินโครงการ การบริหารการจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้าด้านกระบวนการและด้านผลผลิตของโครงการรวมทั้งทราบปัญหาเพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะ ปรับปรุง พัฒนาการดำเนินงานของโครงการการจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 โดยใช้รูปแบบซีปปี้ (CIPP Model) ประเมินด้านบริบท (Context Evaluation) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ด้านกระบวนการ (Process Evaluation) และด้านผลผลิต (Product) ประชากรที่ใช้ในการประเมินครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 3,555 คน ประกอบด้วย นักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี ระดับชั้นอนุบาล - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1,730 คน ครูผู้สอนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี จำนวน 80 คน ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี ระดับชั้นอนุบาล - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1,730 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 15 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชากรตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) เครื่องมือที่ใช้

Received: 2022-08-12 Revised: 2022-09-18 Accepted: 2022-09-21

¹ ผู้อำนวยการ โรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง 1 ตำบลแม่น้ำคู้ อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 Director of Nikhom Sang Ton Tueng School, Rayong Province 10 Mae Nam Khu Subdistrict, Pluak Daeng District, Rayong Province Rayong Primary Educational Service Area Office, Region 1. Corresponding Author e-mail: aphinant.jais@gmail.com

ประกอบด้วย แบบสอบถาม จำนวน 11 ฉบับ แบบทดสอบ จำนวน 1 ฉบับ แบบวัดทักษะ จำนวน 2 ฉบับ และแบบบันทึก จำนวน 3 ฉบับ รวมจำนวน 17 ฉบับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าร้อยละค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติอ้างอิงใช้ T-test แบบไม่อิสระ สถิติที่ใช้หาค่าความตรงของเครื่องมือใช้สูตร IOC ใช้แอลฟาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามและแบบทดสอบโดยใช้สูตรของครอนบาร์คและใช้ r หาค่าความเชื่อมั่นตามสูตร KR-20 เพื่อหาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจของแบบทดสอบ ผลการประเมิน โดยสรุปมีดังนี้ 1. ผลการประเมินด้านบริบท พบว่า มีตัวชี้วัดผ่านเกณฑ์การประเมินทั้ง 2 ตัวชี้วัด ดังนี้ 1.1ระดับความต้องการจำเป็นของโครงการ พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน ในระดับ มาก 1.2 ระดับความเป็นไปได้ของโครงการ พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน ในระดับ มาก 2. ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า มีตัวชี้วัดผ่านเกณฑ์การประเมินทั้ง 3 ตัวชี้วัด ดังนี้ 2.1 ระดับความเหมาะสมของระบบบริหารจัดการ พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน ในระดับมาก 2.2 ระดับความเหมาะสมของบุคคลพบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน ในระดับ มาก 2.3ระดับความเหมาะสมของกิจกรรม พบว่า พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน ในระดับ มาก 3.ผลการประเมินด้านกระบวนการ พบว่า มีตัวชี้วัดผ่านเกณฑ์การประเมินทั้ง 2 ตัวชี้วัด ดังนี้ 3.1ระดับความเหมาะสมในการประสานงาน พบว่า กิจกรรมที่ดำเนินการ ผ่านเกณฑ์การประเมิน ในระดับ มากที่สุด 3.2ระดับความเหมาะสมในการนิเทศติดตาม พบว่า การนิเทศ ติดตามโครงการผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับ มากที่สุด 4. ผลการประเมินด้านผลผลิต มีตัวชี้วัด ผ่านเกณฑ์การประเมิน 10 ตัวชี้วัด ดังนี้ 4.1 ความรู้ เรื่อง การจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ของครูผ่านเกณฑ์การประเมิน ในระดับ ปานกลาง 4.2 ครูที่มีทักษะการสอน พบว่า หลังจากเข้าร่วมโครงการแล้ว ครูมีทักษะการสอน ผ่านเกณฑ์การประเมิน ในระดับ มาก 4.3 ครูที่มีทักษะการผลิตสื่อการสอน พบว่า หลังจากเข้าร่วมโครงการแล้ว ครูมีทักษะการผลิตสื่อการสอนผ่านเกณฑ์การประเมิน ในระดับ มากที่สุด 4.4 ครูผลิตสื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพตามบุคลากรที่ผลิตเสร็จ พบว่า หลังจากเข้าร่วมโครงการครูผลิตสื่อการสอน ผ่านเกณฑ์การประเมิน ในระดับ มากที่สุด 4.5นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ของนักเรียน พบว่า หลังจากเข้าร่วมโครงการแล้วนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ผ่านเกณฑ์การประเมิน ในระดับ มาก 4.6 นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พบว่า หลังจากเข้าร่วมโครงการแล้ว นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผ่านเกณฑ์การประเมิน ในระดับ มาก 4.7 ระดับความพึงพอใจของนักเรียน พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน ในระดับ มาก 4.8 ระดับความพึงพอใจของผู้ปกครอง พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน ในระดับ มาก 4.9ระดับความพึงพอใจของครู พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน ในระดับ มาก 4.10 ระดับความพึงพอใจของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผ่านเกณฑ์การ ประเมิน ในระดับ มาก

คำสำคัญ : การประเมินโครงการ; การบริหารการจัดการเรียนการสอน

Abstract

Project evaluation management of teaching and learning under the epidemic situation of Corona 2019 (COVID-19) of students at Anubannonthaburi School Under the Office of Nonthaburi Primary Educational Service Area 1, the objective was to assess the context. The import factors the process and the productive aspect of the project as well as to know the problems in order to obtain suggestions, improve and develop the implementation of the teaching and learning project under the epidemic situation of the Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) of Anubannonthaburi School students. under the Office of Nonthaburi Primary Educational Service Area 1, using the CIPP Model, Context evaluation, Input evaluation, process evaluation, and product. A total of 3,555 people was used in this assessment, consisting of students at Anubannonthaburi School. Kindergarten 2 - Grade 6, number 1,730 people, teachers of Anubannonthaburi School, number of 80 people, parents of Anubannonthaburi School students. Kindergarten 2 - Grade 6 consisted of 1,730 people and a board of basic education institutions of 15 people by determining the sample size from the population according to the Krejcie and Morgan table. 11 questionnaires, 1 test, 2 skills measurements, and 3 record forms, totaling 17 issues. The statistics used in the data analysis were descriptive statistics, percentage, mean and standard deviation. The reference statistic was independently T-test, the statistic used to determine the validity of the instrument, the IOC formula was used to find the confidence of questionnaires and the test using the Cronbach's alpha coefficient, and was used to find a reliability. Formula KR-20 to find the difficulty and power of the quiz. The results of the assessment are summarized as follows: 1. The results of the contextual assessment found that the indicators passed the two assessment criteria as follows: 1.1 The level of project necessity was found that it passed the assessment criteria at a high level. 1.2 The feasibility level of the project was found that it passed the assessment criteria at a high level. 2. The results of the assessment of inputs found that the indicators passed the evaluation criteria for all 3 indicators as follows: 2.1 The level of suitability of the management system was found that it passed the assessment criteria at a high level. 2.2 The level of suitability of the person was found that it passed the assessment criteria at a high level. 2.3 The level of suitability of the activities was found that it passed the assessment criteria at a high level. 3. The results of the process evaluation found that there were two indicators that passed

the assessment criteria as follows: 3.1 The level of appropriateness in coordination found that the activities carried out passed the criteria for assessed at the highest level 3.2 3.2 The level of appropriateness for supervision and monitoring, it was found that the supervision and monitoring of the project passed the criteria. Assessment at the highest level 4. The results of the productivity assessment have 10 indicators that have passed the assessment criteria as follows: 4.1 Knowledge on teaching and learning management under the epidemic situation of the virus corona (COVID-19) passed the assessment criteria at a moderate level. 4.2 Teachers with teaching skills found that after participating in the project Teachers have teaching skills that pass the criteria. assessment at a high level 4.3 Teachers with teaching media production skills found that after participating in the project Teachers have productive skills. Teaching media passed the assessment criteria at the highest level. 4.4 Teachers produce quality learning media according to the finished personnel. It was found that after participating in the project, Teachers produce teaching materials. passed the assessment criteria at the highest level 4.5 The students had learning achievement in 5 groups of students' learning subjects. It was found that after participating After the project, students had achievements in 5 groups of learning subjects. passed the assessment criteria at a high level 4.6 The students had desirable characteristics. It was found that after participating in the project, the students had desirable Characteristics passed the assessment criteria at a high level 4.7 The satisfaction level of the students was found that they passed the assessment criteria at a high level. 4.8 Parents' satisfaction level was found that they passed the assessment criteria at a high level. 4.9 The satisfaction level of teachers was found that they passed the assessment criteria at a high level. 4.10 The satisfaction level of the basic education committee found that it passed the assessment criteria to a large extent.

keywords: Project Assessment Report; Learning management

1. ความนำ

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) หลายประเทศส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบเกิดการติดเชื้อค่อนข้างรุนแรงและเพื่อเป็นการป้องกันและหยุดการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 นี้ ประเทศต่าง ๆ ได้มีมาตรการปิดประเทศ (Lockdown) โดยให้ประชาชนหยุดกิจกรรมต่าง ๆ หยุดการเดินทาง และอยู่ในที่ที่ตัวเองหรือที่พักตามระยะเวลาที่กำหนด และงดกิจกรรมทางสังคมอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการรณรงค์มาตรการด้านสาธารณสุขและเว้น

ระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) สถานการณ์ดังกล่าวเกิดผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศทั้งด้านสาธารณสุข เศรษฐกิจ สังคมและการศึกษา ทั้งผลกระทบในช่วงระยะเวลาที่มีการระบาดของโรคและผลกระทบต่อเนื่องอีกในระยะยาว การจัดการศึกษาของทุกประเทศได้รับผลกระทบจากจากสถานการณ์โควิด-19 โดยมีการหยุดการเรียนการสอนทั้งในลักษณะที่หยุดทั่วประเทศ และหยุดเฉพาะบางพื้นที่ จากข้อมูลของ UNESCO เกี่ยวกับผลกระทบโควิด-19 ต่อการจัดการศึกษาทั่วโลก วันที่ 24 กรกฎาคม 2563 พบว่า มีประเทศที่ปิดสถานศึกษาจำนวน 107 ประเทศ มีผู้เรียนในระบบได้รับผลกระทบร้อยละ 60.9 และยังมีผู้เรียนได้รับผลกระทบเป็นจำนวน 1,066,81 ล้านคน (COVID-19 Impact on education)

ซึ่งประเทศต่าง ๆ ได้มีการปรับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาจากผลกระทบของโรคระบาด ดังกล่าว เช่น ประเทศจีนขยายเครือข่ายบรอดแบนด์และอัปเกรดอินเทอร์เน็ตในสถานศึกษา มีห้องเรียนคลาวด์ให้บริการการศึกษาแบบออนไลน์แก่นักเรียน ประเทศฟินแลนด์ปรับรูปแบบการจัดการศึกษาเป็นแบบออนไลน์ในระยะยาว และประเทศสิงคโปร์จัดให้มีรูปแบบการเรียนรู้ที่บ้าน (Home Based Learning) และมีการปรับการเรียนการสอนเป็นรูปแบบดิจิทัล เป็นต้น สำหรับประเทศไทยกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศให้สถานศึกษาในสังกัดและในกำกับปิดเรียนด้วยเหตุพิเศษ ตั้งแต่วันที่ 18 มีนาคม จนถึงวันที่ 1 กรกฎาคม 2563 โดยให้สถานศึกษาจัดให้มีการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินสืบเนื่องจากการระบาดของโรคโควิด-19 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบายการจัดการเรียนการสอนช่วงโควิด-19 โดยการวางแผนทางการจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์วิกฤตโควิด-19 ในทุกระดับชั้นและทุกประเภทสรุปดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563)

1) รูปแบบการเรียนการสอนออกแบบให้สอดคล้องกับความปลอดภัยของพื้นที่ โดยมีการเรียนรู้แบบ Onsite ในพื้นที่ที่มีความปลอดภัยสามารถไปโรงเรียนได้ ขณะที่พื้นที่ที่ไม่ปลอดภัยจะมีการเรียนรู้หลักผ่านการ On-air ของมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์ และมีการเรียนรู้เสริมผ่านระบบ Online

2) ลดการประเมินและงดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ไม่จำเป็นโดยเน้นเรียนเฉพาะวิชากลุ่มสาระหลัก

3) การเตรียมพร้อมในด้านระบบการเรียนรู้ทางไกลและระบบออนไลน์จะเริ่มทดสอบตั้งแต่วันที่ 18 พฤษภาคมนี้เป็นต้นไป

4) กระทรวงศึกษาธิการจะสนับสนุนการเรียนการสอนทางไกลในสัดส่วน 80% อีก 20% หรือมากกว่าให้ทางโรงเรียนและครูผู้สอนในแต่ละพื้นที่พิจารณาออกแบบตามความเหมาะสม

5) การเรียนผ่านการสอนทางไกลจะใช้สื่อโทรทัศน์ (TV) ในทุกระบบเป็นหลักของมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์ที่มีมาตรฐาน โดยมีดิจิทัลแพลตฟอร์มของกระทรวงศึกษาธิการ หรือ DEEP และจัดการเรียนการสอนแบบโต้ตอบออนไลน์เป็นสื่อเสริมสำหรับสถานศึกษา

อย่างไรก็ตาม ในระยะหลังการเปิดภาคเรียนเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2563 สถานการณ์การแพร่ระบาดในประเทศไทยจะลดความรุนแรงลง จนไม่มีจำนวนผู้ติดเชื้อในประเทศเป็นเวลาหลาย

สัปดาห์แต่เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของประเทศอื่น ๆ ยังมีความรุนแรง ดังนั้น สถานการณ์ในประเทศไทยจึงยังคงอยู่ในสภาวะการณ์ที่ไม่อาจวางใจได้ แม้ประเทศไทยมีการลด มาตรการการควบคุมต่าง ๆ ในภาพรวมของประเทศลงก็ตาม กระทรวงศึกษาธิการก็ยังมีนโยบายให้คง มาตรการที่เป็นการป้องกันไว้ก่อนเพื่อลดความเสี่ยงของการติดเชื้อที่อาจเกิดกับนักเรียน ผู้ปกครอง ครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยแนวทางในการจัดการเรียนรู้ช่วงการเปิดภาคเรียน กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดแนวทางไว้ 2 ลักษณะ คือ

สถานการณ์ที่ 1 กรณีที่สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ยังไม่คลี่คลาย จะจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัยถึง ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ด้วยระบบ ทางไกลผ่าน DLTV และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ด้วยวิธีทัศน์การสอนโดยครูต้นแบบ และ ระบบออนไลน์ด้วยเครื่องมือ การเรียนรู้ตามความเหมาะสมและบริบทของสถานศึกษา และสถาน กรณที่ 2 กรณีที่สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) คลี่คลาย จะ จัดการเรียนการสอนปกติในโรงเรียน โดยให้เว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) และมี แผนเตรียมการเพื่อรองรับสถานการณ์ฉุกเฉินต่าง ๆ โดยจะต้องได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการ ศึกษาธิการจังหวัด ซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563) จากการมี นโยบายให้ปิดเรียนด้วยเหตุพิเศษ และมีการมอบแนวทางในการจัดการเรียนรู้ให้หน่วยงานและ สถานศึกษาดำเนินการดังกล่าวข้างต้นในช่วงเวลาสถานการณ์เร่งด่วน รวมทั้งแนวทางการจัดการ เรียนรู้เมื่อสถานการณ์ดังกล่าวคลี่คลายลง สถานศึกษาจำเป็นต้องปรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้ สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและสถานการณ์ความปลอดภัยของพื้นที่ อย่างไรก็ตาม ในช่วง เวลาที่ผ่านมา การมีนโยบายเร่งด่วน หน่วยปฏิบัติในพื้นที่ต่าง ๆ อาจมีความเข้าใจและความพร้อม ในการดำเนินการตามนโยบายที่แตกต่างกัน ซึ่งก็ทำให้มีเสียงสะท้อนทั้งในเชิงบวกและเชิงลบต่อการ ดำเนินการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์ดังกล่าว

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินบริบทของโครงการด้วยตัวชี้วัดระดับความต้องการจำเป็นและระดับความ เป็นไปได้ของโครงการ การบริหารจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

2. เพื่อประเมินปัจจัยนำเข้าของโครงการด้วยตัวชี้วัดระดับความเหมาะสมของระบบบริหาร จัดการระดับความเหมาะสมของบุคลากร และระดับความเหมาะสมของกิจกรรมของโครงการ การ บริหารจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

3. เพื่อประเมินกระบวนการของโครงการด้วยตัวชี้วัดระดับการประสานงานและการ แก้ปัญหา ระดับการนิเทศ ติดตามของโครงการ การบริหารจัดการเรียนการสอนภายใต้

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1

4. เพื่อประเมินผลผลิตด้วยตัวชี้วัดความรู้เรื่องการจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ทักษะการสอน ทักษะการผลิตสื่อการเรียนรู้ ร้อยละของสื่อ ที่มีคุณภาพตามบุคลากรที่ผลิตเสร็จ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนและระดับความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องต่อการดำเนินโครงการ การบริหารจัดการจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1

3. ขอบเขตการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประกอบด้วย นักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 ระดับชั้นอนุบาล – ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1,730 คน ครูผู้สอนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี จำนวน 80 คน ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี จำนวน 1,730 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 15 คน มีจำนวนทั้งสิ้น 3,555 คน

กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย นักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี ระดับชั้นอนุบาล – ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 จำนวน 313 คน ครูผู้สอนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 จำนวน 71 คน ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี จำนวน 313 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 13 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชากรตามตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) มีจำนวนทั้งสิ้น 710 คน

ประเด็นการประเมิน

ประเมินการประเมิน มี 4 ด้านในแต่ละข้อ เช่น

1. ด้านบริบท (Context)
2. ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)
3. ด้านกระบวนการ (Process)
4. ด้านผลผลิต (Product)

4. การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการประเมินโครงการการบริหารจัดการจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 ผู้ประเมินได้ศึกษาแนวคิดและความรู้

พื้นฐานจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์โควิด-19 ทั้งต่างประเทศและในประเทศ และแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ

ตอนที่ 1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา

- 1.1 ความหมายของการบริหาร
- 1.2 ความสำคัญของการบริหาร
- 1.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร
- 1.4 หลักการเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้

- 2.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้
- 2.2 หลักการของการจัดการเรียนรู้
- 2.3 รูปแบบในการจัดการเรียนรู้
- 2.4 แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์วิกฤติ

ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์โควิด-19

- 3.1 นโยบายและแนวทางการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์โควิด-19 ในต่างประเทศ
- 3.2 นโยบายและแนวทางการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์โควิด-19 ในประเทศ

ไทย

ตอนที่ 4 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

- 4.1 ความหมายของความพึงพอใจ
- 4.2 ความสำคัญของความพึงพอใจ
- 4.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ
- 4.4 การจัดและการสร้างแบบวัดความพึงพอใจ

ตอนที่ 5 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน

- 5.1 ความหมายของการประเมิน
- 5.2 แนวคิดในการประเมิน
- 5.3 ความสำคัญของการประเมิน
- 5.4 เป้าหมายของการประเมิน
- 5.5 วิธีการประเมิน
- 5.6 ประเภทของการประเมิน
- 5.7 ขั้นตอนการประเมิน

ตอนที่ 6 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ

- 6.1 ความหมายของการประเมินโครงการ
- 6.2 ประเภทของการประเมินโครงการ
- 6.3 รูปแบบของการประเมินโครงการ

6.4 ขั้นตอนของการประเมินโครงการ

ตอนที่ 7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7.1 งานวิจัยในประเทศ

7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา

1.1 ความหมายของการบริหาร

คำว่า การบริหาร (Administration) เป็นคำที่ความหมายกว้างๆ เช่น การบริหารราชการ อีกคำหนึ่ง คือ การจัดการ (Management) ใช้แทนกันได้กับคำว่า การบริหาร มีนักวิชาการทางการบริหารหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (2556:655) ได้ให้ความหมายของคำว่าบริหาร หมายถึง ดำเนินการ จัดการ บริหารร่างกาย บริหารส่วนท้องถิ่น บริหารธุรกิจ

สมยศ นาวิการ (2544ก: 18) ได้ให้ความหมายของการบริหารว่า หมายถึง กระบวนการของการวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ และการควบคุม เพื่อความสำเร็จขององค์การที่กำหนดตามเป้าหมายขององค์การที่กำหนดไว้ ลักษณะที่สำคัญของการบริหาร 8 ประการ ดังนี้

1. การบริหารเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งมิใช่บุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง กล่าวถึงบุคคลผู้ทำหน้าที่บริหารนั้น ก็เรียกว่า ผู้บริหาร

2. การบริหารเป็นงานที่มีจุดหมาย หมายความว่า ในการบริหารงานนั้นจำเป็นต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายไว้ก่อน ไม่ว่าจะกำหนดไว้อย่างชัดเจนหรือไม่ก็ตามส่วนการบริหารนั้นจะเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้สำเร็จตามจุดมุ่งหมาย

3. การบริหารเป็นแนวทางสำคัญที่มีอิทธิพลต่อสังคมภายใน และภายนอกองค์กร ผู้บริหารต้องการจะปรับปรุงวิธีปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นก็อาจทำได้โดยการจัดหาเครื่องจักรเครื่องมืออันทันสมัยมาใช้ จัดการฝึกอบรมคนงานให้มีความสามารถยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นผลดีต่อองค์กรและผู้ปฏิบัติงานด้วย ตัวอย่างผลกระทบต่อสังคมภายนอก เป็นต้นว่า ถ้าองค์กรนั้น มีนโยบายที่จะทำประโยชน์ต่อสังคม เช่น ส่งเสริมการศึกษาในชุมชนโดยให้ทุนการศึกษาหรือองค์กรบางแห่งอาจไม่นำพาต่อความเดือดร้อนรำคาญซึ่งองค์การของตนก่อขึ้น

4. การบริหารเป็นเรื่องเกี่ยวกับความสามารถของกลุ่มคน ธุรกิจก่อตั้งขึ้นหรือดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์โดยกลุ่มคนมิใช่เป็นความสามารถของบุคคลใดบุคคลหนึ่งเพียงบุคคลเดียวเท่านั้น ทั้งนี้เพราะว่าคนเราย่อมมีขอบเขตความสามารถจำกัดทั้งด้านกำลังกาย กำลังสมองและเวลา จึงจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากบุคคลมาช่วยกัน

5. การบริหารจะได้รับผลสำเร็จด้วยดีจะต้องได้รับการร่วมแรงร่วมใจของบุคคลอื่น นอกเหนือไปจากเจ้าของธุรกิจ ทั้งนี้เนื่องจากบรรดาเจ้าของ เช่น ผู้ถือหุ้นอาจไม่มีเวลาหรือความสามารถในการบริหารจึงต้องจัดหาผู้อื่นที่มีความสามารถในการบริหารให้มาบริหารในองค์กร

6. การบริหารจะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพได้โดยการใช้ความรู้ ความชำนาญและฝึกฝนอบรมทางด้านบริหารโดยเฉพาะผู้บริหารสูงสุดไม่จำเป็นต้องมีความรู้ทางเทคนิคในการปฏิบัติ

โดยตรง แต่ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความชำนาญในการบริหารอัน ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ ฯลฯ

7. การบริหารเป็นสิ่งที่ไม่มีตัวตน ไม่สามารถมองเห็นได้แต่สิ่งที่จะแสดงให้เห็นว่าการบริหารดำเนินไปอย่างไรได้ผลหรือไม่เพียงใดนั้น ก็คือผลงาน เพราะว่าผลงานจะเป็นเครื่องวัดความสามารถทางการบริหาร

8. เจ้าของธุรกิจไม่จำเป็นต้องทำหน้าที่ผู้บริหารเสียเอง โดยทั่วไปแล้ว (ยกเว้น องค์กรขนาดเล็ก) คณะผู้บริหารมักจะเป็นกลุ่มบุคคลอื่น ที่มีความสามารถทางการบริหารทำหน้าที่ในนามของเจ้าของธุรกิจ

Halpin (1966: 61) ให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร สรุปได้ว่าเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นการศึกษา การอุตสาหกรรม หรือองค์กรของรัฐ ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการคือ

1. งาน (Task) หมายถึง งานที่ต้องทำให้บรรลุเป้าหมายซึ่งวางไว้ องค์กรใดปราศจากงานหรือภารกิจที่ต้องกระทำแล้ว องค์กรนั้นก็ไม่มีหรือมีแต่ที่จะดำรงอยู่อีกต่อไป

2. องค์กรที่เป็นทางการ (Formal organization) หมายถึง กลุ่มชนิดพิเศษเป็นกลุ่มสังคมที่ประกอบด้วยผู้นำและสมาชิกของกลุ่ม ซึ่งสมาชิกขององค์กรต่างก็มีหน้าที่รับผิดชอบ มีบทบาทที่คาดหวังหรือที่กำหนดเอาไว้แตกต่างกันออกไป โดยสมาชิกทุกคนร่วมกันทำงานเพื่อวัตถุประสงค์อย่างเดียวกัน

3. กลุ่มผู้ร่วมมือ (Work groups) หมายถึง บุคคลซึ่งถูกเลือกให้ดำรงตำแหน่งตามที่ระบุไว้ องค์กรหนึ่งอาจมีผู้ร่วมงานกลุ่มเดียวหรือหลายกลุ่มก็ได้

4. ผู้นำ (Leader) หมายถึง ผู้บริหารซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบต่อความสำเร็จขององค์กรใด องค์กรหนึ่งอาจมีผู้บริหารหลายระดับทำหน้าที่รับผิดชอบต่อความสำเร็จของกลุ่มย่อยในองค์กรก็ได้ ซึ่ง แต่ละกลุ่มต่างก็มีส่วนร่วมรับผิดชอบการทำงานเพื่อความสำเร็จขององค์กร

Good (1973: 14) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การวินิจฉัย สั่งการการควบคุมและการจัดการเกี่ยวกับงานหรือกิจการสถานศึกษาทั้งการบริหารธุรกิจสถานศึกษาและการ ดำเนินการที่เกี่ยวกับบุคลากรทั้งหมดในสถานศึกษา ตลอดจนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรง เช่น การเรียนการสอน การแนะแนว กิจกรรมเสริมหลักสูตร

Hoy and Miskel (2001 437 438) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กระบวนการที่มุ่งไปสู่จุดหมายที่กำหนดไว้ด้วยองค์ประกอบหลายประการ เช่น การตัดสินใจองค์กรแรงจูงใจภาวะ นำ โดยการบริหารต้องคำนึงถึงผลกระทบที่จะตามมาและสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นในอนาคต

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการในการดำเนินงานร่วมกันของผู้บริหารและสมาชิกในองค์กรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ร่วมกันกำหนดไว้ โดย ใช้กระบวนการอย่างมีระบบและใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม การบริหารโรงเรียนเป็นการร่วมมือกัน ทำงานของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อให้โรงเรียนมีคุณภาพ

1.2 ความสำคัญของการบริหาร

สมพงษ์ เกษมสิน (2548: 11-15) ความสำคัญของการบริหารที่ดีที่จะก่อให้เกิดสิ่งต่อไปนี้

1. คุณค่าในด้านการประหยัดการบริหารจะช่วยให้เกิดการใช้จ่ายทรัพยากรต่างๆ เช่น คน เงิน เวลา วัสดุ อุปกรณ์ได้อย่างประหยัด การบริหารจะช่วยให้การดำเนินงานเกิดผลงานที่คุ้มค่ากับการการลงทุนหรือทรัพยากรที่ใช้ไปก่อให้เกิดความพึงพอใจในผลงานที่ได้รับตามความปรารถนาในงานนั้นด้วย

2. คุณค่าในด้านประสิทธิภาพ การบริหารจะช่วยให้การทำงานเกิดผลงานที่คุ้มค่ากับการลงทุนหรือทรัพยากรที่ใช้ไปก่อให้เกิดความพึงพอใจในผลงานที่ได้รับตามความปรารถนาในงานนั้นด้วย

3. คุณค่าในด้านประสิทธิผล การบริหารงานจะก่อให้เกิดประสิทธิผลของงาน หมายถึง การทำงานที่สำเร็จลุล่วงดังประสงค์หรือคาดหวังไว้เป็นหลัก

4. คุณค่าในด้านความเป็นธรรม การบริหารเป็นการดำเนินงานด้วยความเป็นธรรมอย่างทั่วหน้าและทั่วถึง ปราศจากการเลือกที่รักมักที่ชังโดยไม่เลือกแบ่งแยกวรรณะเชื้อชาติและศาสนา

5. คุณค่าในความซื่อสัตย์ ถูกต้องตามระเบียบแบบแผนและธรรมเนียม การกระทำโดยชอบยอมก่อให้เกิดความมีเกียรติ เกิดความมั่นคงเป็นที่น่ายกย่องสรรเสริญ

วิช วิรัชนิภาวรรณ (2545 : 39) มีความเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการบริหารในฐานะที่เป็นกระบวนการ หรือกระบวนการบริหาร เกิดได้จากหลายแนวคิด เช่น โพสคอร์บ (POSDCORB) เกิด จากแนวคิดของ เทอร์ กุลลิก (Luther Gulick) และลินดอล เออร์วิก (Lyndall Urwick) ประกอบด้วย ขั้นตอนการบริหารจัดการ 7 ประการ ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การบริหารงานบุคคล (Staffing) การอำนวยการ (Directing) การประสานงาน (Coordinating) การ รายงาน (Reporting) และการ งบประมาณ (Budgeting) โดยมีรายละเอียดดังนี้

การวางแผน (Planning) หมายถึง กระบวนการบริหารที่มีความสำคัญต่อการบริหารงานทุก ประเภท เป็นการเตรียมตัวล่วงหน้า เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์นโยบาย วิธีแก้ปัญหา ตลอดจนวิธีการที่ดี ที่สุด ง่ายที่สุด รวดเร็วที่สุด และสอดคล้องกับทรัพยากรทางการ บริหารเพื่อการดำเนินงานบรรลุ เป้าหมายที่ตั้งไว้ เพราะการวางแผนเป็นกระบวนการบริหารจะต้องปฏิบัติโดยการศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการ โดยการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายและวิธีดำเนินงาน ให้สอดคล้องกับนโยบาย สามารถปรับได้เมื่อมีความจำเป็น

การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง กระบวนการบริหารที่จัดและดำเนินการเกี่ยวกับการวางแผนนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับบุคคล เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ คือ ใช้คนให้ทำงานให้ได้ ดีที่สุดในระยะเวลาที่สั้นที่สุด สิ้นเปลืองทรัพยากรน้อยสุด โดยทุกคนมีความสุขและพอใจในการทำงาน

การสรรหาคนเข้าทำงาน (Staffing) หมายถึง ฝ่ายบริหารต้องตัดสินใจอยู่ตลอดเวลาว่าจะดูแลควบคุมจัดสรรคนอย่างไรให้เหมาะสมกับงาน และทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การอำนวยการ (directing) หมายถึง ขั้นตอนและภาระหน้าที่ที่สำคัญของกระบวนการบริหารงาน ซึ่งมีจุดสำคัญอยู่ที่การวินิจฉัยสั่งการให้เป็นไปตามแผนงานและเป้าหมายที่กำหนดและต้องคำนึงถึงขั้นตอน สั่งการโดยละเอียดรอบคอบเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและจะต้องไม่ยึดตัวบุคคลไม่ขัด ต่อบริหารข้อบังคับอยู่บนพื้นฐานของเหตุและผล

การประสานงาน (Co-ordinating) หมายถึง กระบวนการบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับตัวบุคคลเป็นสำคัญ ผู้บริหารจะต้องสร้างบรรยากาศความร่วมมือร่วมใจการประสานงานสามัคคี จัดคนในองค์กรให้ได้รับความรู้ความเข้าใจซึ่งจะทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพและประโยชน์สูงสุด

การรายงาน (reporting) หมายถึง การนำเสนอการปฏิบัติงานของหน่วยงานเพื่อให้ทราบความเคลื่อนไหวจะด้วยวาจา หรือลายลักษณ์อักษร เป็นหน้าที่ของผู้บริหารจะต้องควบคุมดูแลและอำนวยการประโยชน์ตลอดจนเทคนิคในการจัดทำรายงาน

การจัดงบประมาณ (budgeting) หมายถึง กระบวนการที่สำคัญในการกำหนดและควบคุมการใช้จ่ายเงินในการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดคือถูกต้องทันเวลาเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเกิดประโยชน์

ดิเรก วรณเศียร (2548 : 1) กล่าวว่า การบริหาร เป็นกิจกรรมที่สำคัญต่อองค์การอย่างยิ่ง เป็นศาสตร์ที่ต้องศึกษา และนำไปปฏิบัติตามหลักวิชาอย่างมีศิลปะ ปัจจุบันสภาพทั่วไปในสังคมมีความซับซ้อน การที่ผู้บริหารจะนำพาองค์การให้ก้าวไปสู่ความสำเร็จ ไม่ใช่เรื่องง่าย การบริหารจัดการที่ดี ต้อง มีทักษะทางการบริหารระดับสูงและขณะเดียวกันต้องเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของการบริหาร

ทองหล่อ เดชไทย (2544 : 13-14) กล่าวว่า การบริหารเป็นการจัดการอย่างมีระเบียบแบบแผนเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากร ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และทำให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่น บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ด้วยความร่วมมือของกลุ่มบุคคล คำว่าการบริหารและการจัดการนั้น บางครั้ง ใช้แทนกันได้เพราะสองคำนี้เป็นกิจกรรมที่ห้วงผลขั้นสุดท้ายอย่างเดียวกันคือความสำเร็จของงาน

จากความสำคัญของการบริหารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การบริหารเป็นการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ขององค์การ ผ่านขั้นตอนการวางแผนและแนวทางการดำเนินงานอย่าง เป็นระบบ โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด อาศัยหลักกฎหมายและหลักการบริหารที่ สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมขององค์การ การบริหารเป็นการนำเอากฎหมายและนโยบายไปปฏิบัติให้ เกิดผล ซึ่งเป็นหน้าที่ของข้าราชการ ที่จะทำด้วยความเต็มใจ ด้วยความเที่ยงธรรม และมีประสิทธิภาพ

5. ระเบียบวิธีการวิจัย

หลังจากผู้ประเมินได้กำหนดกรอบแนวคิดการประเมิน ซึ่งได้กำหนดประเด็นไว้ 4 ประเด็น จำนวน 17 ตัวชี้วัดแล้ว จากนั้นผู้ประเมินกำหนดผู้ให้กลุ่มข้อมูล คือ นักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนนทบุรี เขต 1 ระดับชั้นอนุบาล - ชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 6 ครูผู้สอนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนทั้งสิ้น 710 คน และได้กำหนดเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 17 ฉบับ และการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งได้กำหนดขอบเขตของการประเมินไว้ในกรอบแนวคิดการประเมินผู้ประเมินดำเนินการสรุปผลการประเมินโครงการ จากการวิเคราะห์ข้อมูลตามตัวชี้วัดและตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้แล้ว จึงจัดทำรายงานผลการประเมินโครงการ ฉบับสมบูรณ์เพื่อเผยแพร่ต่อไป

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการประเมินครั้งนี้ จำนวนทั้งสิ้น 3,555 คน ประกอบด้วย นักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 ระดับชั้นอนุบาล - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1,730 คน ครูผู้สอนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 จำนวน 80 คน ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 จำนวน 1,730 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 15 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินครั้งนี้ จำนวน 721 คน ประกอบด้วย นักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี ระดับชั้นอนุบาล - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 313 คน กำหนดขนาดด้วยตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้มาโดยเลือกแบบเจาะจงเฉพาะนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 6 ที่ให้ข้อมูลได้ จำนวน 21 ห้องเรียน โดยมีหน่วยห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี จำนวน 313 คน กำหนดขนาดด้วยตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับฉลาก ครูผู้สอนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี จำนวน 71 คน ได้มาโดยเลือกแบบเจาะจงเฉพาะครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 13 คน ได้มาโดยเลือกแบบเจาะจงเฉพาะกรรมการที่ไม่มีคุณสมบัติเป็นครูและผู้บริหาร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ประเมินได้สร้างเครื่องมือในการประเมินโครงการครั้งนี้ จำนวน 17 ฉบับ แบบสอบถาม จำนวน 11 ฉบับ แบบทดสอบ จำนวน 1 ฉบับ แบบวัด จำนวน 2 ฉบับ และแบบบันทึกจำนวน 3 ฉบับ จากนั้นจึงคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) แล้วปรับปรุงเครื่องมือก่อนนำไปทดลองใช้เพื่อหาค่าสถิติต่างๆ แล้วนำมาปรับปรุงอีกครั้งก่อนนำไปใช้จริงเพื่อให้ได้เครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบและพัฒนาคุณภาพแล้ว

ตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ประเมินได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามประเด็นทั้ง 4 ประเด็น 17 ตัวชี้วัด โดยการใช้เครื่องมือที่ผู้ประเมินสร้างขึ้นทั้ง 17 ฉบับ ที่ผ่านการตรวจสอบและพัฒนาคุณภาพของเครื่องมือแล้วเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่กำหนดไว้ในกรอบแนวคิดการประเมิน สอบถามความพึงพอใจจากกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการและรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการตัดสินใจตามตัวชี้วัดต่าง ๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ประเมินดำเนินการสรุปผลการประเมินโครงการ จากการวิเคราะห์ข้อมูลตามตัวชี้วัดและตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้แล้ว จึงจัดทำรายงานผลการประเมินโครงการ ฉบับสมบูรณ์เพื่อเผยแพร่ต่อไป

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการประเมินครั้งนี้ จำนวนทั้งสิ้น 3,555 คน ประกอบด้วย นักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรีเขต 1 ระดับชั้นอนุบาล ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1,730 คน ครูผู้สอนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 จำนวน 80 คน ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 จำนวน 1,730 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 15 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินครั้งนี้ จำนวน 721 คน ประกอบด้วย นักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี ระดับชั้นอนุบาล - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 313 คน กำหนดขนาดด้วยตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้มาโดยเลือกแบบเจาะจงเฉพาะนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 6 ที่ให้ข้อมูลได้ จำนวน 21 ห้องเรียน โดยมีหน่วยห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี จำนวน 313 คน กำหนดขนาดด้วยตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับฉลาก ครูผู้สอนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี จำนวน 71 คน ได้มาโดยเลือกแบบเจาะจงเฉพาะครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 13 คน ได้มาโดยเลือกแบบเจาะจงเฉพาะกรรมการที่ไม่มีคุณสมบัติเป็นครูและผู้บริหาร

7. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินโครงการ การบริหารจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี ปีการศึกษา 2564 พบว่า

ด้านบริบท (Context) ผลการประเมินบริบทของโครงการ การบริหารจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี ปีการศึกษา 2564 พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับมากสำหรับตัวชี้วัดทั้ง 2 ตัวชี้วัด มีดังนี้

ตัวชี้วัดความต้องการจำเป็นของโครงการ พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.37, S.D. = 0.47$)

ตัวชี้วัดความเป็นไปได้ของโครงการ พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.46, S.D. = 0.28$)

ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) พบว่า ผลการประเมินบริบทของโครงการ การบริหารจัดการจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี ปีการศึกษา 2564 พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับมาก สำหรับตัวชี้วัดทั้ง 3 ตัวชี้วัด มีดังนี้

ตัวชี้วัดความเหมาะสมของระบบบริหารจัดการ พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D.= 0.56)

ตัวชี้วัดความเหมาะสมของบุคลากร พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน ในระดับ มาก($\bar{X} = 4.28$, S.D.= 0.55)

ตัวชี้วัดความเหมาะสมของกิจกรรม พบว่า พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน ในระดับ มาก($\bar{X} = 4.39$, S.D.= 0.53)

ด้านกระบวนการ (Process) พบว่า ผลการประเมินบริบทของโครงการ การบริหารจัดการจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี ปีการศึกษา 2564 พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับมาก สำหรับตัวชี้วัดทั้ง 2 ตัวชี้วัด มีดังนี้

ตัวชี้วัดความเหมาะสมในการประสานงาน พบว่า กิจกรรมที่ดำเนินการ ผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D.= 0.50)

ตัวชี้วัดความเหมาะสมในการนิเทศ ติดตาม พบว่า การนิเทศ ติดตามโครงการผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D.= 0.61)

ด้านผลผลิต (Product) พบว่า ผลการประเมินบริบทของโครงการ การบริหารจัดการจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี ปีการศึกษา 2564 พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับมาก สำหรับตัวชี้วัดทั้ง 10 ตัวชี้วัด มีดังนี้

ตัวชี้วัดความรู้ เรื่อง การจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ของครู ผ่านเกณฑ์การประเมิน ในระดับ ปานกลาง ($t = 2.873$; $P < .01$)

ตัวชี้วัดทักษะการสอนของครู พบว่า หลังจากเข้าร่วมโครงการแล้ว ครูมีทักษะการสอนผ่านเกณฑ์การประเมิน ในระดับ ปานกลาง

ตัวชี้วัดทักษะการผลิตสื่อการสอนของครู พบว่า หลังจากเข้าร่วมโครงการแล้ว ครูมีทักษะการผลิตสื่อการสอนผ่านเกณฑ์การประเมิน ในระดับ ปานกลาง ($t = 21.00$; $P < 0.05$)

ตัวชี้วัดการผลิตสื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพตามบุคลากรที่ผลิตเสร็จของครูพบว่า หลังจากเข้าร่วมโครงการแล้ว ครูผลิตสื่อการสอน ผ่านเกณฑ์การประเมิน ในระดับ มากที่สุด

ตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ของนักเรียน พบว่า หลังจากเข้าร่วมโครงการแล้ว นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ในระดับ มาก ($t = 2.873$; $P < 0.05$)

ตัวชี้วัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พบว่า หลังจากเข้าร่วมโครงการแล้ว นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในระดับ มาก ($t = 2.673$; $P < 0.05$)

ตัวชี้วัดความพึงพอใจของนักเรียน พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.49$, $S.D. = 0.18$)

ตัวชี้วัดความพึงพอใจของผู้ปกครอง พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.42$, $S.D. = 0.63$)

ระดับความพึงพอใจของครู พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.42$, $S.D. = 0.64$)

ระดับความพึงพอใจของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.43$, $S.D. = 0.73$)

สำหรับผลการประเมินโครงการในภาพรวม พบว่า ผลการดำเนินการโครงการ การบริหารจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี ผ่านเกณฑ์การประเมินอยู่ในระดับมาก ซึ่งประเด็นการประเมินทั้ง 4 ด้านผ่านเกณฑ์การประเมินที่ตั้งไว้ โดยประเด็นที่ผ่านมากที่สุดมี 1 ประเด็น คือประเด็นด้านกระบวนการ รองลงมา คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านผลผลิต

8. ข้อเสนอแนะ

1. ควรทำการประเมินเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินโครงการ การบริหารจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานนทบุรี เขต 1

2. ควรมีการศึกษาวิจัยรูปแบบที่เหมาะสม เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศ มาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

3. ควรมีการประเมินเชิงสาเหตุ เพื่อจะได้ทราบถึงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อโครงการ ซึ่งสามารถนำไปแก้ไขปรับปรุงพัฒนาโครงการให้ตรงตามสาเหตุจากปัญหาของการประเมินต่อไป

9. เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2563). *สอ.นำเทคโนโลยียกระดับการสอนออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพ*. สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th>

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). การเตรียมความพร้อมของกระทรวงศึกษาธิการก่อนเปิดภาคเรียน 1 กรกฎาคม 2563. สืบค้นจาก <https://moe360.blog/2020/05/08/การเตรียมความพร้อมของกระทรวงศึกษาธิการก่อนเปิดภาคเรียน 1 กรกฎาคม 2563>.
- กาญจนา คุณารักษ์. (2543). พื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทิพย์วรรณ สุขใจรุ่งวัฒนา. (2557). การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ สำหรับผู้นำองค์กรนิสิต นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2557 - 2566). (ปริญญานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- ทิตนา แคมมณี. (2555). ศาสตร์การสอน (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: ด่านสุทธาการพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น..
- ประกาศิต อานุภาพแสนยากร. (2555). การจัดการเรียนรู้. มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ประภาพรรณ เอี่ยมสุภชาติ. (2554). แนวคิดและรูปแบบเกี่ยวกับการสอน ใน เอกสารการสอนชุดวิชาวิทยาการการจัดการเรียนรู้ หน่วยที่ 2. นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พงษ์ศักดิ์ ภูกาบขาว. (2553). ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อควมมีประสิทธิภาพของโรงเรียนเรียนร่วม จังหวัดขอนแก่น. (ปริญญานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น
- MacNeil, W. & Topping, K. (2007). Crisis management in schools: Evidence-based prevention. *Journal of Educational Enquiry*, 7(1), 64-94.
- Ministry of Education, Singapore. (2020). School and institutes of higher learning to shift to full home-based learning; preschools and student care centre to general services. Retrieved from <http://planipoint.iep.unesco.org/en/2020/schools-student>

การพัฒนารูปแบบการบริหารงานในการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริมความรู้
คุณธรรมนำสู่มืออาชีพ
Development of Management Model in Short Film Production
to Promote Knowledge and Virtue Leading to Professionals

จำนงค์ เพียกขุนทด¹
Chamnong Peakkhunthod

บทคัดย่อ

การพัฒนารูปแบบการบริหารงานในการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริมความรู้คุณธรรมนำสู่มืออาชีพ ใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารงาน ในการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริมความรู้คุณธรรมนำสู่มืออาชีพ ศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบการบริหารงานในการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริมความรู้คุณธรรมนำสู่มืออาชีพ 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานในการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริมความรู้คุณธรรมนำสู่มืออาชีพ สร้างรูปแบบและประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และทดลองใช้คู่มือโดยการสร้างหนังสือจำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ เด็กชายจอบ ด้วยรัก และถั่วเขียวสืชมพู่ และ 3) เพื่อประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารงานในการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริมความรู้คุณธรรมนำสู่มืออาชีพ ประเมินคุณภาพของรูปแบบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน โดยใช้การสนทนากลุ่ม และประเมินความพึงพอใจของภาพยนตร์สั้นที่จากรูปแบบจากผู้ชม จำนวน 100 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า 1. การศึกษาองค์ประกอบการบริหารงานในการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริมความรู้คุณธรรมนำสู่มืออาชีพ โดยกระบวนการบริหารงาน ต้องมีการวางแผนการจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การอำนวยความสะดวก การจัดสรรทรัพยากร การติดต่อสื่อสาร การประสานงาน การควบคุมงาน การประเมินผล รวมทั้งการกระตุ้นหรือจูงใจ ถ้าจะพิจารณากระบวนการบริหารดังกล่าวข้างต้นออกเป็น ส่วน ๆ จะเห็นว่าสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 การเตรียมการ ได้แก่ การตัดสินใจ การวางแผน และการจัดองค์การ ส่วนที่ 2 การปฏิบัติการ ได้แก่ การจัดคนเข้าทำงาน การอำนวยความสะดวก การจัดสรรทรัพยากรการติดต่อสื่อสาร การประสานงาน การกระตุ้นจูงใจ และส่วนที่ 3 การควบคุมประเมินผล ได้แก่ การควบคุมงาน และการประเมินผลงาน

Received: 2022-12-03 Revised: 2022-12-24 Accepted: 2022-12-28

¹ ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านแปรง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5
Director of Ban Brush School Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 5.
Corresponding Author e-mail: aphinant.jais@gmail.com

นอกจากนั้น การผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มืออาชีพ ประกอบด้วย ขั้นตอน การเตรียมการ การถ่ายทำ และหลังการถ่ายทำ 2. การพัฒนารูปแบบการบริหารงานในการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มืออาชีพ โดยคู่มือการพัฒนารูปแบบการบริหารงานในการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มืออาชีพ ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด นอกจากนี้ยังได้ทดลองผลิตภาพยนตร์สั้น จำนวน 3 เรื่องได้แก่ เด็กชายจอบ ด้วยรัก และถั่วเขียวสีชมพู 3. การประเมินประสิทธิภาพของการพัฒนารูปแบบการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มืออาชีพ พบว่าคุณภาพของภาพยนตร์สั้นที่ผลิตตามคู่มือการพัฒนารูปแบบการบริหารงานในการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มืออาชีพ มีคุณภาพสูง และการประเมินความพึงพอใจของผู้รับชมภาพยนตร์สั้นที่ผลิตตามคู่มือการพัฒนารูปแบบการบริหารงานในการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มืออาชีพ พบว่า ในภาพรวมให้ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบการบริหารงาน; ส่งเสริมความรู้

Abstract

Development of management model in short film production to promote knowledge and virtue leading to professionals Use research and development processes Research and Development. Objectives: 1) To study the components of management in the production of short films 2) to develop a management model in short film production and 3) to assess the effectiveness of the management model in the production of short films. The quality of the model was assessed by nine experts using a focus group, and the satisfaction of the short film based on the model from 100 audience members was assessed using a questionnaire as a data collection tool. The statistics used in the study were mean and standard deviation. The results found that; 1. A study of administrative components in short film production It can be divided into 3 steps: Step 1: Preparation: Decision Making, Planning, and Organization; Step 2: Operations: Staffing, Administration, Resource Allocation, Communication, Coordination, Motivation. Step 3. The evaluation control is job control and performance evaluation. In addition, the production of short films to leading to professionals consists of preparatory, filming and post-production stages. 2. Development of management style in short film production to promote knowledge and morality leading to professionals The manual for the development of management style in the production of short films to promote knowledge and morality leading to professionals, after all, the appropriateness was at the highest level. In addition, we have also produced 3 short films, namely, The

Boy with a Spade, Ruak Rak, and Pink Mung Bean. 3. The evaluation of the effectiveness of the development of short film production model to promote comprehension with ethic leading to professionalism according to the manual for developing a management model in short film production. A pair of virtues lead to a professional with high quality and the satisfaction assessment of short film audiences produced according to the Handbook of Management Model Development in Short Film Production Leading to Professionals found, overall, that's the ability to see, hear, or become aware of at the highest level of short film.

keywords: Development of Management Model; Promote Knowledge

1. ความนำ

ภาพยนตร์สั้น สื่อเทคโนโลยีอีกหนึ่งประเภทที่กำลังได้รับความนิยมในวงการการศึกษา มีการนำภาพยนตร์มาใช้ในการจัดการเรียนรู้สถานศึกษาเพิ่มมากขึ้นทั้งในด้านการเปิดฉายให้นักเรียนได้รับชมรวมถึงการผลิตภาพยนตร์สั้นภายในสถานศึกษาเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนรู้ ประจวบกับในปัจจุบันมีการจัดประกวดภาพยนตร์สั้นในหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา ส่งผลให้สถานศึกษาตื่นตัวในการเรียนรู้ การผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาความสามารถนักเรียนทางด้านเทคโนโลยีและสื่อสารสะท้อนความคิดตามหัวข้อการประกวด ดังที่ วาจิวิมล เดชเกตุ (2551) ได้กล่าวว่า การผลิตภาพยนตร์สั้นเป็นหนึ่งในรูปแบบการผลิตภาพยนตร์ที่เกิดขึ้นพร้อมกำเนิดสื่อภาพยนตร์การผลิตภาพยนตร์สั้นมีให้เลือกทั้งในระบบฟิล์มภาพยนตร์และระบบวีดิทัศน์ซึ่งสะดวกและประหยัดงบประมาณในการผลิต การสร้างสรรค์ภาพยนตร์สั้นมีข้อจำกัดที่ทำนายผู้ผลิตทั้งในเรื่องเวลาการนำเสนอและเนื้อหาหรือเหตุการณ์ในภาพยนตร์ที่จำกัดความยาวไม่เกิน 30 นาที การประกวดภาพยนตร์สั้นเป็นเวทีที่ทำนายและเป็นช่องทางสำคัญที่ทำให้ภาพยนตร์สั้นแพร่หลายไปสู่ผู้ชมเสมือนเป็นเวทีให้ผู้ผลิตภาพยนตร์สั้นก้าวสู่หนทางของผู้ผลิตภาพยนตร์มืออาชีพต่อไป สอดคล้องกับเนาวนิตย์สงคราม (2554) ได้กล่าวว่าจากการศึกษาของมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ร่วมกับ The British Film Institute ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างชิ้นงานดิจิทัลวิดีโอทัศน์ของผู้เรียน ได้กล่าวไว้ว่า ผู้เรียนระดับประถมศึกษาที่ได้สร้างชิ้นงานดิจิทัลวิดีโอทัศน์ขึ้นเองจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะได้ดีขึ้น

อาทิ ทักษะการเขียน การอ่าน การรู้สื่อ (Media) ทักษะการพิมพ์และการนำเสนอชิ้นงานที่เกี่ยวข้องกับภาพเคลื่อนไหวการศึกษาดังกล่าวได้ให้มุมมองเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสร้างดิจิทัลวิดีโอทัศน์ของผู้เรียนไว้ดังนี้ 1) การสร้างชิ้นงานของผู้เรียนช่วยเสนอความเป็นตัวตนของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี 2) กระบวนการทางสังคมที่จะให้ผู้เรียนได้สวมบทบาทต่างกันไปเพราะผู้เรียนจะต้องร่วมมือกันทำงาน การได้รับประสบการณ์ตรงจากบทบาทต่างๆ เช่น การเป็นผู้เขียนบท เป็นผู้กำกับ เป็นต้น กระบวนการเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้ลงมือทำ ผู้เรียนจะได้เรียนรู้จากกลุ่มเพื่อนจากปัญหาที่พบจากสภาพแวดล้อมรอบตัวจะถูกบูรณาการเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ 3) การพัฒนา

แนวคิด (Idea) เกี่ยวกับการสร้างดิจิทัลวิทัศน์ทัศน์ของผู้เรียนเป็นการช่วยฝึกผู้เรียนให้สื่อสารด้วยการใช้คำและภาษา (Language) ของภาพเคลื่อนไหว หมายถึง การฝึกให้ผู้เรียนใช้ภาพเคลื่อนไหวสื่อสารแทนภาษาพูดโดยมีองค์ประกอบต่างๆ ของการสร้าง เช่น เพลงประกอบ มุกตลก ภาพประกอบต่างๆ (เนาวนิตยสงคราม, 2554)

ทางด้านสำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน กระทรวงศึกษาธิการได้จัดโครงการพัฒนานักเรียนด้านการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อการเรียนรู้มาอย่างต่อเนื่องโดยเล็งเห็นว่า การพัฒนานักเรียนทางด้านเทคโนโลยีไอทีด้านการผลิตภาพยนตร์สั้นเป็นการเปลี่ยนบทบาทของเด็กและเยาวชนจากผู้บริโภคสื่อมาเป็นผู้ผลิตสื่อเพื่อเผยแพร่สู่สาธารณะ จะเป็นประโยชน์แก่เด็กและเยาวชนเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ไม่เพียงแต่สร้างความตระหนักและรู้ถึงขั้นตอนเบื้องหลังการผลิตสื่อแล้ว ยังเป็นการปลูกฝังทัศนคติที่เหมาะสมแก่เด็กและเยาวชนด้วย ทั้งยังเป็นการปูพื้นฐานสู่อนาคตการเป็นผู้ผลิตสื่อในยุคที่การผลิตสื่อได้เปิดพื้นที่เสรีสำหรับทุกคน อันจะเป็นประโยชน์กับนักเรียนและเป็นสิ่งที่ตอบสนองตามจุดมุ่งหมายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ, 2555)

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพพัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัยปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคมสามารถจัดการตนเองได้และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้ใช้องค์ความรู้ ทักษะและเจตคติ จากการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และประสบการณ์ ของผู้เรียนมาปฏิบัติกิจกรรมเพื่อช่วยให้ ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหาความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตและความสามารถในการใช้เทคโนโลยี รวมถึงส่งผลในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้แก่ รักชาติ ศาสน์กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทยและมีจิตสาธารณะ เกิดทักษะการทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ประกอบด้วยกิจกรรม 3 ลักษณะ ดังนี้ คือกิจกรรมแนะแนวกิจกรรมนักเรียนและกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ กิจกรรมทั้งสามด้านเป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบการทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจที่เหมาะสม ความมีเหตุผล การช่วยเหลือแบ่งปันเอื้ออาทรและสมานฉันท์ โดยจัดให้สอดคล้องกับความสามารถความถนัดและความสนใจของผู้เรียนให้ได้ปฏิบัติด้วยตนเองในทุกขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผนประเมินและปรับปรุงการทำงานเน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับบุคลิกภาวะของผู้เรียนและบริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น กิจกรรมนักเรียนนั้นประกอบด้วย 2 กิจกรรมหลัก คือ 1) กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีผู้บำเพ็ญประโยชน์ และ 2) กิจกรรมชุมนุม ปัจจุบันการเรียนรู้การผลิตภาพยนตร์สั้นอยู่ในส่วนงานของกิจกรรมชุมนุม โดยการรวมกลุ่ม

นักเรียนที่มีความสนใจในกิจกรรมภาพยนตร์สั้นเพื่อมาเรียนรู้ขั้นตอนกระบวนการ การผลิต ภาพยนตร์สั้นมีคุณครูที่สนใจมาเป็นครูที่ปรึกษากิจกรรม (พีชะพะงา นิรัตติมานนท์, 2560)

การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมอย่างได้ผลนั้นควรใช้สื่อในการนำเสนอที่เหมาะสม ซึ่งสื่อมีบทบาทอย่างยิ่งในการถ่ายทอดคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ด้วยการสอดแทรกเนื้อหาจาก การศึกษางานวิจัย พบว่าสื่อการสอนช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจสิ่งที่เรียนรู้ จดจำเรื่องราวต่างๆ ได้มากขึ้น เข้าใจในเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิมและยังสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นไปในลักษณะ ที่คงทนถาวรมากขึ้นกว่าเดิม ภาพยนตร์สั้นในปัจจุบันกำลังได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นเพราะเป็นสื่อที่ แปลกใหม่ซึ่งจะเห็นได้ว่าภาพยนตร์สั้นในปัจจุบันเริ่มเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายมากขึ้น ภาพยนตร์ สั้นเป็นสื่อที่ให้ความบันเทิงใช้ระยะเวลาในการรับชมไม่ยาวจนเกินไป เกิดเป็นแรงบันดาลใจ สร้างสรรค์สิ่งดี เป็นการถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น เป็นสิ่งสะท้อนเรื่องราวทางสังคม การเมือง เหตุการณ์ปัจจุบัน มีข้อคิดสอนใจในการรับชมและยังสามารถนำ มาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ เนื้อหาหลักของการสร้างภาพยนตร์จะเน้นให้คุณค่าทางด้านความบันเทิงเป็นหลัก ซึ่งอาจจะมีการนำเสนอเรื่องเชิงข้อเท็จจริงและจินตนาการปะปนกันอยู่บ้าง เพื่อกระตุ้นให้ผู้ชมเกิด ความตื่นตาตื่นใจทั้งดนตรี เสียงเพลง ความสนุกสนาน ความตลกขบขันและเทคนิคการสร้างเพื่อ มุ่งเน้นความน่าสนใจในการตอบสนองต่อความต้องการของผู้ชม โดยมีจุดประสงค์ให้เกิดแรงกระตุ้น หรือแรงบันดาลใจเพื่อให้เกิดความสามัคคี สร้างสรรค์สังคมให้ดีขึ้นช่วยให้ผู้ชมเข้าใจสังคมได้ดียิ่งขึ้น สามารถโน้มน้าวผู้ชมให้เกิดความรู้สึกคล้อยตามกับเนื้อหาของภาพยนตร์สั้นเรื่องนั้นๆ (ณัฐธิดา จันทะระ, 2560)

ดังนั้นผู้ศึกษาในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาได้เล็งเห็นความสำคัญของภาพยนตร์สั้นโดยมี เป้าหมายสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิต ทักษะการคิด และทักษะด้านเทคโนโลยี ตลอดจนเป็น การสร้างความตระหนักและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดกับผู้เรียน และทำให้ครูได้ปรับแนวทางการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเห็นและปฏิบัติจากประสบการณ์จริง มีส่วนร่วมในการ เรียนการสอนมากขึ้น รวมถึงเป็นการเตรียมผู้เรียนไทยสู่ศตวรรษที่ 21 ดังนั้นเพื่อให้การบริหารงาน เพื่อส่งเสริมการผลิตสื่อภาพยนตร์สั้นให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ มีการ ยกระดับการเรียนรู้ และลดการเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายกับรัฐบาลที่ให้ความ สำคัญอย่างมากกับการพัฒนา “ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์” ที่จะต้องมุ่งเน้นการสร้าง จินตนาการ การคิดวิเคราะห์ และการคิดเชิงสร้างสรรค์ โดยนโยบายสำคัญส่วนหนึ่งได้แก่ “การลด เวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ทั้งนี้

การจัดการเรียนรู้ต้องมุ่งให้ผู้เรียนได้รับความรู้ มีความเข้าใจ และจัดกิจกรรมให้ผู้เรียน สามารถนำความรู้นั้นไปปรับใช้ได้ สถานการณ์จริง ในชีวิตประจำวันและสามารถนำไปใช้ในการ ทำงาน ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการบริหารงานในการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริม ความรู้คุณธรรมนำสู่มีอาชีพโดยการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อหาแนวทางในการออกแบบ กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การผลิตภาพยนตร์สั้นสำหรับครูและนักเรียน โดยปรับปรุง กระบวนการออกแบบ กระบวนการผลิตภาพยนตร์สั้นขึ้นใหม่เพื่อนำมาออกแบบกระบวนการผลิต

ภาพยนตร์สั้นให้มีความเป็นรูปธรรมและมีรายละเอียดเพียงพอเหมาะสม เพื่อสร้างคู่มือกระบวนการผลิตภาพยนตร์สั้นส่งต่อการพัฒนาครูและนักเรียนเพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันเทคโนโลยีสามารถนำเทคโนโลยีมาสร้างสรรค์ผลงานภาพยนตร์สั้นด้วยตัวนักเรียนเอง ซึ่งมีครูเป็นคนคอยชี้แนะ กำกับดูแลอันเป็นการส่งเสริมทักษะของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารงานในการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มีอาชีพ
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานในการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มีอาชีพ
3. เพื่อประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารงานในการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มีอาชีพ

3. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารงานในการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มีอาชีพมีขอบเขตการวิจัยแบ่งเป็นระยะ ดังนี้

1. การศึกษาองค์ประกอบการบริหารงานในการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มีอาชีพ

การศึกษาเอกสารข้อมูลด้วยการทบทวนวรรณกรรม จากตำรา เอกสาร งานวิจัย เว็บไซต์ และบทความทางวิชาการ เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงาน และการผลิตภาพยนตร์สั้น และได้สังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารงานในการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มีอาชีพ

2. การพัฒนารูปแบบการบริหารงานในการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มีอาชีพ

การพัฒนารูปแบบการบริหารงานในการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มีอาชีพ จำแนกออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สร้างคู่มือการพัฒนารูปแบบการบริหารงานในการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มีอาชีพ

1. การสร้างคู่มือการพัฒนารูปแบบการบริหารงานในการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มีอาชีพ

2. ประเมินความเหมาะสมคู่มือการพัฒนารูปแบบการบริหารงานในการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มีอาชีพ โดยใช้แบบสอบถาม เพื่อประเมินความเหมาะสมของกระบวนการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มีอาชีพ จากผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตภาพยนตร์สั้น จำนวน 9 ท่าน

ขั้นตอนที่ 2 การทดลองใช้คู่มือการพัฒนารูปแบบการบริหารงานในการผลิตภาพยนตร์สั้น เพื่อส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มีอาชีพ

การทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานในการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มีอาชีพ เป็นการผลิตภาพยนตร์สั้น ตามคู่มือการพัฒนารูปแบบการบริหารงานในการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มีอาชีพที่พัฒนาขึ้น โดยได้มีการเข้าอบรมพัฒนาการจัดนิทรรศการ และการเข้าแข่งขันการผลิตภาพยนตร์สั้น

3.การประเมินประสิทธิภาพของการพัฒนารูปแบบการบริหารงานในการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มีอาชีพ

การประเมินประสิทธิภาพของการพัฒนารูปแบบการบริหารงานในการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มีอาชีพ ได้แบ่งการประเมินออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. การประเมินคุณภาพของภาพยนตร์สั้นที่ผลิตตามคู่มือการพัฒนารูปแบบการบริหารงานในการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มีอาชีพโดยใช้การสนทนากลุ่มโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตภาพยนตร์สั้น จำนวน 9 ท่าน ประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเนื้อหา 2) ด้านการจัดองค์ประกอบภาพ 3) ด้านเสียง และ 4) ด้านเทคนิคของการนำเสนอ

2. การประเมินความพึงพอใจของผู้รับชมภาพยนตร์สั้นที่ผลิตตามคู่มือการพัฒนารูปแบบการบริหารงานในการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มีอาชีพโดยใช้แบบสอบถาม ประเมินโดยผู้ชมภาพยนตร์สั้น จำนวน 100 คน ประเมิน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเนื้อหา 2) ด้านการจัดองค์ประกอบภาพ 3) ด้านเสียง 4) ด้านเทคนิคของการนำเสนอ และ 5) ด้านการนำไปใช้ประโยชน์

4. การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การบริหารการศึกษาเป็นกระบวนการดำเนินงานอย่างมีศาสตร์และศิลป์ โดยใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพื่อพัฒนาบริหารการศึกษาให้มีคุณภาพ โดยผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความสามารถ ความเป็นคนดี และเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตในสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ซึ่งทำให้การบริหารการศึกษาประสบผลสำเร็จ ซึ่งมีความหมายแตกต่างกัน ดังนี้

ความหมายของการบริหาร

คำว่า การบริหาร (Administration) มีความหมายคล้ายกับคำว่า การจัดการ (Management) ในด้านความนิยมเราใช้คำว่า การบริหารในหน่วยงานของรัฐหรือที่เกี่ยวกับการปกครอง และคำว่าจัดการมักใช้ในองค์กรธุรกิจหรือหน่วยงานเล็กที่มีคนน้อยการกำหนดค่านิยามคำว่า การบริหารให้เข้าใจชัดเจนตรงกันเป็นเรื่องยากเพราะนักวิชาการทางการบริหารให้นิยามแตกต่างกันไปตามทัศนะของแต่ละบุคคลดังนี้

วิโรจน์ สารรัตน์ะ (2557 : 12) ให้ความหมาย การบริหาร หมายถึง กระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กรโดยอาศัยหน้าที่ทางการบริหารที่สำคัญ เช่น การ

วางแผน การจัดการ การนำ และการควบคุม ในกรณีหน้าที่ทางการบริหาร นักทฤษฎี อาจจำแนกแตกต่างกัน เช่น Fayol จำแนกเป็น 5 หน้าที่ คือ การวางแผน การจัดการ การสั่งการ การประสานงาน และการควบคุม ส่วน Gulick จำแนกเป็น 7 หน้าที่ คือ การวางแผน การจัดการ การจัดบุคลากร การสั่งการ การประสานงาน การรายงาน และการงบประมาณ เป็นต้น

ธีระ รุญเจริญ (2557 : 12) ให้ความหมาย การบริหาร หมายถึง กระบวนการของสังคมอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นกับกลุ่มคนกลุ่มหนึ่งที่เข้ามาร่วมกันเพื่อกระทำการกิจกรรมอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างเพื่อให้บรรลุถึงจุดหมายตามที่ได้กำหนดไว้

สมศรี เณรจาทิ (2560 : 17) ให้ความหมาย การบริหาร หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง เป็นระบบและกระบวนการทำงานร่วมกันของบุคคลโดยร่วมกันใช้ศาสตร์และศิลป์ มีการร่วมมือร่วมใจปราศจากการบังคับขู่เข็ญการกระทำด้วยใจรักและปรารถนาดีโดยใช้เทคนิคและวิธีการต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การกระทำภารกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยใช้ทรัพยากรที่เหมาะสม

ความหมายของการบริหารการศึกษา ความหมายและแนวคิดของการบริหารการศึกษาได้มีผู้ให้ความหมายและความเห็นไว้ต่างๆ ดังนี้

ธีระ รุญเจริญ (2557 : 31) ได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษาว่า หมายถึง การดำเนินงานด้วยกระบวนการที่หลายคน เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาทุกด้านจนบรรลุตามจุดหมายของหลักสูตร และสามารถพัฒนาตนเอง พัฒนาอาชีพ พัฒนาสังคม ให้ดำรงชีวิตในสังคม

เกียรติสุตา ต้นศิริ (2559 : 294) กล่าวว่าในการบริหารสถานศึกษาผู้บริหารควรมีหลักและกระบวนการบริหาร การบริหารการศึกษา หลักการแนวคิดในการบริหาร ภาพรวมของการบริหารทั้งนี้เพื่อให้การจัดการบริหารสถานศึกษามีความเหมาะสมผู้เขียนจะได้กล่าวถึงประเด็นดังกล่าวเพื่อให้เกิดความเข้าใจและมุมมองในการบริหารสถานศึกษาอย่างขึ้นต่อไป คำว่า “การบริหาร” (Administration) ใช้ในความหมายกว้าง ๆ เช่น การบริหารราชการ อีกคำหนึ่ง คือ “การจัดการ” (Management) ใช้แทนกันได้กับคำว่า การบริหาร

พงษ์พิพัฒน์ จงสมชัย (2560 : 34) ให้ความหมายการบริหารการศึกษา หมายถึง การบริหารการศึกษาตามหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง การดำเนินการต่าง ๆ ของผู้บริหารเพื่อให้คนกลุ่มหนึ่ง (นักเรียน) ได้เจริญงอกงามไปสู่จุดประสงค์ที่ต้องการ โดยกำหนดให้คนกลุ่มหนึ่ง (ครู) เป็นตัวแทนในการดำเนินการ

มารุต ลีเมธี (2560 : 4) ได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษาหมายถึงกิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการพัฒนาสมาชิกในสังคมในทุกๆ ด้านนับตั้งแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรมและวัฒนธรรม เพื่อให้มีค่านิยมที่ตรงกันกับ ความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่างๆ ที่อาศัยการควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคล และอาศัยทรัพยากรตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสมเพื่อให้พัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่

สรุปได้ว่าการบริหารการศึกษาเป็นภารกิจที่สำคัญยิ่งของผู้บริหารและครูอาจารย์ที่จะต้องร่วมมือกัน โดยมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีระบบระเบียบตามกระบวนการการทำงาน เพื่อนำไปพัฒนาสถานศึกษาทั้งในด้านบุคลากร ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินการจัดกิจกรรมโดยใช้ทรัพยากรการบริหารอัน ได้แก่คน เงิน วัสดุ และการจัดการมาดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารที่ดีควรใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการปฏิบัติงาน ร่วมกับเพื่อนร่วมงาน ด้วยความสุจริตและจริงใจโดยปราศจากอคติ สิ่งสำคัญคือคุณภาพของผู้บริหาร ครูอาจารย์ในโรงเรียน ถ้าผู้บริหารครูอาจารย์มีคุณภาพแล้ว ผลผลิตคือนักเรียนย่อมเป็นนักเรียนที่มีคุณภาพด้วย

กระบวนการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา

กระบวนการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นการบริหารให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กรโดยอาศัย หน้าที่ทางการบริหารที่สำคัญคือการวางแผน (Plan) การปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการดำเนินการให้เหมาะสม (Act) เพื่อการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่องทำให้การปฏิบัติงานขององค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต้องอาศัยกระบวนการบริหารที่มีขั้นตอนที่ชัดเจน เกี่ยวกับกระบวนการบริหาร ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีคุณสมบัติที่เหมาะสม วินิจฉัยสั่งการได้อย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการบริหารผู้บริหารสถานศึกษามีทั้งส่วนที่คล้ายคลึงและแตกต่างกัน ดังนี้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553 : 8) ได้กล่าวว่า การบริหารงานของผู้บริหารย่อมมีฐานของการบริหารคืออำนาจหน้าที่ (Authority) หมายถึงสิทธิในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้กำหนดไว้กับตำแหน่งใช้สำหรับตัดสินใจและปฏิบัติหน้าที่การงานต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงได้ ส่วนความรับผิดชอบ (Responsibility) เป็นความผูกพันที่ผู้บริหารยึดถือไว้ในการทำงานตามอำนาจหน้าที่ให้เป็นผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

วิโรจน์ สารรัตน์ (2557 : 27) ได้แสดงทัศนะไว้ว่าการบริหารเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ กล่าวคือในกรณีที่เป็นศิลป์ (Art) หมายถึงบุคคลที่ใช้ทักษะและความรู้ที่พัฒนาขึ้นของแต่ละบุคคลเพื่อให้บรรลุจุดหมายใดจุดหมายหนึ่งที่เกิดจากการฝึกฝนหรือการทำงานร่วมกับผู้อื่น กรณีเป็นศาสตร์ (Science) หมายถึงเป็นองค์ความรู้ที่ เกิดจากการสืบค้นหาความรู้ใหม่ๆ ด้วยวิธีการเชิงวิทยาศาสตร์มีการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ และประมวลผลข้อมูลการตั้งสมมุติฐาน และการทดสอบสมมุติฐาน

ทฤษฎีการบริหารคุณภาพทั้งองค์กร (Total Quality Management : TQM) เป็นแนวคิดที่ดำเนินกิจกรรมที่ทำให้เกิดคุณภาพในทุกระดับมีการควบคุมคุณภาพทั้งองค์การ ตลอดจน บริหารให้เกิดคุณภาพ ซึ่งมีหลักการพื้นฐานมาจากการควบคุมคุณภาพโดยรวม (Total Quality Control : TQC) การสร้างความร่วมมือขจัดอุปสรรคของหน่วยงานปรับการบริหารมีความพึงพอใจ แนวคิดเกี่ยวกับหลักการบริหารที่กำหนดเป็นความรับผิดชอบการบริหาร (Management commitment) และนโยบายคุณภาพ (Quality policy) 14 ประการ หรือเรียกว่า Deming's 14 point ซึ่ง วิโรจน์ สารรัตน์ (2557: 28) ได้กล่าวถึงดังนี้

- 1.การกำหนดเป้าหมายที่แน่นอนเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงผลผลิตและบริการโดยการค้นคว้าและนำนวัตกรรมมาปรับปรุงการออกแบบการผลิตและบริการสม่ำเสมอ
- 2.การยอมรับแนวคิดปรัชญาใหม่ๆ รวมทั้งแนวคิดของทุกคนทุกฝ่ายมาใช้ในการตัดสินใจร่วมกัน
- 3.สร้างการยึดมั่นในหลักการขององค์กรในการดำเนินกิจกรรม
- 4.สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริการในด้านต่าง ๆ
- 5.ปรับปรุงระบบการผลิตและการให้บริการอย่างต่อเนื่อง
- 6.มีการฝึกอบรมบุคลากร
- 7.การสร้างภาวะการณ์เป็นผู้นำ
- 8.จัดความกังวลที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงาน ทำงานอย่างมีความสุข
- 9.ร่วมกันทำงานเป็นทีม
10. เน้นการกระตุ้นให้ทุกคนมีแรงจูงใจในการทำงานให้มีคุณภาพโดยบอกวิธีการกระทำให้งถึงเป้าหมายว่าควรทำอย่างไร
11. เน้นการทำงานโดยคำนึงถึงคุณภาพมากกว่าปริมาณหรือมุ่งการทำงานให้ได้ตามจำนวนที่ต้องการโดยไม่คำนึงถึงคุณภาพ
12. กระตุ้นให้ทุกคนใช้ความสามารถในการทำงานให้เต็มศักยภาพ จัดอุปสรรคที่มีผลต่อความภูมิใจในการทำงานให้ความเป็นธรรมแก่ทุกคน
13. สนับสนุนให้การศึกษาแก่บุคลากรเพื่อพัฒนาตนเอง
14. ปฏิบัติงานให้เกิดความสำเร็จโดยทุกคนร่วมมือกันและฝ่ายบริหารสนับสนุนให้งานบรรลุตามจุดประสงค์

สมศรี เณรจาทิ (2560 : 20) กล่าวถึงกิจกรรมการบริหารที่สำคัญไว้ 5 อย่าง คือ 1) การวางแผน (Planning) 2) การจัดองค์การ (Organizing) 3) การสั่งการ (Directing) และ 4) การควบคุม (Controlling)

วิมล นาวารัตน์ (2561 : 5) กล่าวถึงกระบวนการบริหาร เกิดได้จากหลายแนวคิด เช่น POSDCoRB เกิดจากแนวคิดของ Luther Gulick และ Lyndall Urwick ประกอบด้วยขั้นตอนการบริหาร 7 ประการ ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การบริหารงานบุคคล (Staffing) การอำนวยการ (Directing) การประสานงาน (Coordinating) การรายงาน (Reporting) และการงบประมาณ (Budgeting) ขณะที่กระบวนการบริหารตามแนวคิดของ Henry Fayol ประกอบด้วย 5 ประการ ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การบังคับการ (Commanding) การประสานงาน (Coordinating) และการควบคุมงาน (Controlling) หรือรวมเรียกว่า POCCC

American Association of School Administrators : AASA (1955 : 17) หรือสมาคมผู้บริหารการศึกษาแห่งสหรัฐอเมริกา (The American Association of School Administrators) ได้เสนอกระบวนการบริหารการศึกษา

สรุปได้ว่า กระบวนการบริหารงาน ต้องมีการวางแผนการจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การอำนวยการ การจัดสรรทรัพยากร การติดต่อสื่อสาร การประสานงาน การควบคุมงาน การประเมินผล รวมทั้งการกระตุ้นหรือจูงใจ ถ้าจะพิจารณากระบวนการบริหารดังกล่าวข้างต้นออกเป็น ส่วนๆ จะเห็นว่าสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน คือส่วนที่ 1 การเตรียมการ ได้แก่ การตัดสินใจ การวางแผน และการจัดองค์การ ส่วนที่ 2 การปฏิบัติการ ได้แก่ การจัดคนเข้าทำงาน การอำนวยการ การจัดสรรทรัพยากร การติดต่อสื่อสาร การประสานงาน การกระตุ้นจูงใจ และส่วนที่ 3 การควบคุมประเมินผล ได้แก่ การควบคุมงานและการประเมินผล

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ประเมินโครงการใช้แบบสอบถามแต่ละฉบับที่จัดทำไว้จัดส่งไปยังกลุ่มตัวอย่างตามลำดับขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

- 1) ทำหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 2) เนื่องจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส Covid-19 เพื่อลดการสัมผัส และลดการพบปะกันกับกลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยจึงได้จัดทำแบบสอบถามผ่านทาง Google Form และส่ง Link ไปยังกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลในกรณีที่กลุ่มเป้าหมายไม่สะดวกในการตอบแบบสอบถามด้วยการแจกกระดาษเป็นแบบสอบถาม

การประเมินประสิทธิภาพของการพัฒนารูปแบบการบริหารงานในการผลิตภาพยนตร์สั้น เพื่อส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มีอาชีพได้แบ่งการประเมินออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. การประเมินคุณภาพของภาพยนตร์สั้นที่ผลิตตามคู่มือการพัฒนารูปแบบการบริหารงานในการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มีอาชีพ

การประเมินคุณภาพของภาพยนตร์สั้นที่ผลิตตามคู่มือการพัฒนารูปแบบการบริหารงานในการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มีอาชีพโดยใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยเป็นการรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในประเด็นการบริหารงานในการผลิตภาพยนตร์สั้น จำนวน 9 ท่าน ประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเนื้อหา 2) ด้านการจัดองค์ประกอบภาพ 3) ด้านเสียง และ 4) ด้านเทคนิคของการนำเสนอ

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้รับชมภาพยนตร์สั้นที่ผลิตตามคู่มือการพัฒนารูปแบบการบริหารงานในการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มีอาชีพ โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)

7. สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาองค์ประกอบการบริหารงานในการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มีอาชีพ

การศึกษาเอกสารข้อมูลด้วยการทบทวนวรรณกรรม จากตำรา เอกสาร งานวิจัย เว็บไซต์ และบทความทางวิชาการ เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงาน และการผลิตภาพยนตร์สั้น และได้สังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารงานในการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มีอาชีพ โดยการดำเนินงานถ่ายทำหนังสือ

การบริหารงานในการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มีอาชีพ

กระบวนการบริหารงาน ต้องมีการวางแผนการจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การอำนวยการ การจัดสรรทรัพยากร การติดต่อสื่อสาร การประสานงาน การควบคุมงาน การประเมินผล รวมทั้งการกระตุ้นหรือจูงใจ ถ้าจะพิจารณากระบวนการบริหารดังกล่าวข้างต้นออกเป็น ส่วน ๆ จะเห็นว่าสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 การเตรียมการ ได้แก่ การตัดสินใจ การวางแผน และการจัดองค์การ

ส่วนที่ 2 การปฏิบัติการ ได้แก่ การจัดคนเข้าทำงาน การอำนวยการ การจัดสรรทรัพยากร การติดต่อสื่อสาร การประสานงาน การกระตุ้นจูงใจ

ส่วนที่ 3 การควบคุมประเมินผล ได้แก่ การควบคุมงานและการประเมินผลงาน

1.2 การผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มีอาชีพ

การศึกษาเอกสารข้อมูลด้วยการทบทวนวรรณกรรม จากตำรา เอกสาร งานวิจัย เว็บไซต์ และบทความทางวิชาการ เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการผลิตภาพยนตร์สั้น และได้สังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารงานในการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มีอาชีพ โดยการดำเนินงานถ่ายทำหนังสือ

2. การพัฒนารูปแบบการบริหารงานในการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มีอาชีพ

2.1 การประเมินความเหมาะสมคู่มือการพัฒนารูปแบบการบริหารงานในการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มีอาชีพ

คู่มือการพัฒนารูปแบบการบริหารงานในการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มีอาชีพ ในภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า หลังการถ่ายทำมีความเหมาะสมสูงสุดเป็นอันดับแรก โดยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ การเตรียมการ และการถ่ายทำ โดยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับเมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายด้าน สามารถสรุปผลการศึกษาดังนี้

2.1.1 ด้านการเตรียมการในภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ตรวจความพร้อมก่อนการถ่ายทำมีความเหมาะสมสูงสุดเป็นอันดับแรก โดยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ วางแผนการถ่ายทำ มีการทำ Gant Chart และเขียนชุดตั้งสคริปต์โดยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

2.1.2 ด้านการถ่ายทำในภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกฉากที่ถ่ายทำได้ตามบท มุมกล้อง และขนาดภาพที่เขียนไว้มีความเหมาะสมสูงสุดเป็นอันดับแรก โดยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ทุกฉากที่ถ่ายทำได้โดยมีทิศทางของแสงตามที่เขียนไว้ในบท มีการใช้ไม้ค้ำบูมทุกฉากที่ใช้ไม้ค้ำโดยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

2.1.3 ด้านหลังการถ่ายทำในภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การตัดต่อ ลำดับภาพมีความเหมาะสมสูงสุดเป็นอันดับแรก โดยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ การผสมเสียง และการฉายตรวจสอบ โดยตรวจสอบการแสดงทั้งเรื่องโดยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

2.2 การทดลองใช้คู่มือการพัฒนากระบวนการบริหารงานในการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มืออาชีพ

การทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานในการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มืออาชีพ เป็นการผลิตภาพยนตร์สั้น ตามคู่มือการพัฒนากระบวนการบริหารงานในการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มืออาชีพที่พัฒนาขึ้น จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่

1. เด็กชายจอบ

เรื่องของเด็กชายจอบ เป็นชื่อสัญลักษณ์ของการใช้จอบในการทำความดีในการทำประโยชน์เพื่อสังคมเรื่องของเด็กชายจอบเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเดินทางมาโรงเรียน เนื่องจากถนนฝนตกทำให้ถนนในหมู่บ้านซึ่งเป็นถนนลูกรังเป็นหลุม เป็นบ่อเมื่อเขาเดินทางมาโรงเรียน ทำให้รถจักรยานของเขาตกหลุม โคลนกระเด็นเปื้อนเสื้อ คนในหมู่บ้านได้รับอุบัติเหตุ รถนักเรียนติดหลุมโคลน มาโรงเรียนสาย ครูทำโทษ แต่งกายผิดระเบียบ คนป่วยได้รับการรักษาไม่ทันเวลารถติดหลุมโคลน ขาดงบประมาณในการซ่อมแซม ดังนั้นการทำความดีของเขาจึงเป็นพลังแห่งความสามัคคีของคนในชุมชนในการช่วยกันปรับปรุง ซ่อมแซมถนนในหมู่บ้าน เพื่อให้ทางสัญจรปลอดภัยและมีความสุขตลอดไป

2. ด้วยรัก

เรื่อง “ด้วยรัก” นำทับทิม มีอายุ 43 ปี รูปร่างเล็ก มีลูกสาวชื่อพลอย อายุ 11 ปี เรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นำทับทิมและลูกสาวป่วยเป็นโรคเอดส์ มักจะมีอาการไอ ซึมเศร้าบางครั้งก็ท้องเสียเรื้อรัง บางครั้งก็มีอาการเหนื่อยผิดปกติ เป็นไข้บ่อยๆ แล้วกลับมาเป็นซ้ำๆ อีกพลอยรักแม่มาก เมื่อสองปี ที่ผ่านมา พ่อของพลอยได้เสียชีวิตลงเพราะโรคเอดส์ ทำให้ชาวบ้านรังเกียจ ดูหมิ่น ดูแคลนครอบครัวของเธอมาก เพราะคนในชุมชนไม่มีความรู้ในการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกันกับผู้ป่วยโรคเอดส์

3. ถั่วเขียวสัสมพู

เรื่อง “สัสมพู” เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อาศัยอยู่กับยาย สัสมพูตัวเล็กผอมกินอาหารยากเรียนไม่ค่อยเก่ง ขี้แย ทุกคนจึงรักและเอาใจใส่สัสมพู ที่บ้านมีอาชีพเลี้ยงหมูตอนเที่ยงวันหนึ่งที่โรงเรียน พริงเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ตักอาหารให้น้องและคอยสังเกตน้องๆทุกคน

วันนี้มีเมนูต้มยำไก่ กับต้มถั่วเขียว ชมพูไปรับประทานอาหารก็ทำหน้าอ ไม่อยากกินชมพูนั่งทานอาหาร กลางวันกับเพื่อนจึงบ่นกับเพื่อนถึงเมนูอาหาร “ถั่วเขียวต้มน้ำตาล” ตาล การ์ตูน ชมพู ไม่ชอบกิน ต้มถั่วเขียว

3. การประเมินประสิทธิภาพของการพัฒนารูปแบบการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มืออาชีพ

การประเมินประสิทธิภาพของการพัฒนารูปแบบการบริหารงานในการผลิตภาพยนตร์สั้น เพื่อส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มืออาชีพได้แบ่งการประเมินออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

3.1 การประเมินคุณภาพของภาพยนตร์สั้นที่ผลิตตามคู่มือการพัฒนารูปแบบการบริหารงานในการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มืออาชีพ

การประเมินคุณภาพของภาพยนตร์สั้นที่ผลิตตามคู่มือการพัฒนารูปแบบการบริหารงานในการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มืออาชีพโดยใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยเป็นการรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในประเด็นการบริหารงานในการผลิตภาพยนตร์สั้น จำนวน 9 ท่าน ประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเนื้อหา 2) ด้านการจัดองค์ประกอบภาพ 3) ด้านเสียง และ 4) ด้านเทคนิคของการนำเสนอสามารถสรุปผลการศึกษา

3.2 การประเมินความพึงพอใจของผู้รับชมภาพยนตร์สั้นที่ผลิตตามคู่มือการพัฒนารูปแบบการบริหารงานในการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มืออาชีพ

การประเมินความพึงพอใจของผู้รับชมภาพยนตร์สั้นที่ผลิตตามคู่มือการพัฒนารูปแบบการบริหารงานในการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มืออาชีพ โดยใช้แบบสอบถาม ประเมินโดยผู้ชมภาพยนตร์สั้น พบว่า ในภาพรวม ให้ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ มีความพึงพอใจสูงสุดเป็นอันดับแรก โดยมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านเนื้อหาด้านเทคนิคการนำเสนอด้านเสียงและด้านการจัดองค์ประกอบภาพ ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับเมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายด้าน สามารถสรุปผลการศึกษา

8. ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาปัญหา และอุปสรรคในการผลิตภาพยนตร์สั้น เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่ออุปสรรคในการผลิตภาพยนตร์สั้น เพื่อนำปัญหาและอุปสรรคนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผน แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการผลิตภาพยนตร์สั้น

2. ควรมีการนำรูปแบบการบริหารงานในการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มืออาชีพไปใช้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบถึงข้อบกพร่องต่างๆ เพื่อนำมาปรับปรุงใหม่ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

9. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- เกียรติสุตา ตันศิริ. (2559). *ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการเรื่องการบวกและการลบ จำนวนที่มีผลลัพธ์และตัวตั้งไม่เกิน 20 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กัญญพิชญ์ ปวีดาภา. (2553). *การคัดเลือกและฝึกฝนนักแสดงสำหรับหนังสั้นในมิติเพศวิถีโครงการ Thai Queer Short Film 1*. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จกมล ศิริประภา. (2559). *การศึกษาสมรรถภาพด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ช่วงชั้นปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- จิตรภาณุ อังสุกสิกร และคณะ. (2563). *การผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อสร้างความตระหนักถึงการปรับตัวในชีวิตวิถีใหม่ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา จังหวัดสงขลา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.
- จิราภรณ์ เกตุแก้ว. (2559). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์*. ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จूरาร์ตน์ เพ็ชรจันทิก. (2557). *ศึกษาการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ ที่ได้รับรางวัลดีเด่นระดับจังหวัด เฉพาะกรณีศึกษานอกโรงเรียน ชุมชนหินโค่น ตำบลหินโค่น อำเภोजักราช จังหวัดนครราชสีมา*. นครราชสีมา: ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดนครราชสีมา.
- ณัฐพร พวงเกตุ. (2559). *ผลของการชมภาพยนตร์สั้นไทยที่มีต่อความใส่ใจของวัยรุ่นตอนปลาย : การศึกษาศักยภาพไฟฟ้าสมองสัมพันธ์กับเหตุการณ์*. ปรัชญาดุสิตบัณฑิต การวิจัยและสถิติทางวิทยาการปัญญา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณรงค์ อภัยใจ. (2560). *รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาส โรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ*. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ณัฐอรียา สุขสุวรรณพร. (2553). *การสร้างอาชีพเสริมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลอ่างศิลา จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ณัฐธิดา จันทะ. (2560). *การสร้างอัตลักษณ์อีสานผ่านภาพยนตร์สั้นในเทศกาลภาพยนตร์อีสาน*. *วารสารนิเทศศาสตร์และนวัตกรรม*, 4(2): 57-64.

รายงานผลการประเมินโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศ
ของโรงเรียนปทุมคงชัยคุณหะวันวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นครราชสีมา

The Project Evaluation Report for Enhance Achievement to
Excellence students of Pakthongchaichunhawan Wittayakharn School

เฉลิมยศ พุทธา¹
Chalermmyot Phuttha

บทคัดย่อ

การรายงานครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อประเมินสภาวะแวดล้อมของโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนปทุมคงชัยคุณหะวันวิทยาคาร 2) เพื่อประเมินปัจจัยเบื้องต้น ของโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนปทุมคงชัยคุณหะวันวิทยาคาร 3) เพื่อประเมินกระบวนการของโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนปทุมคงชัยคุณหะวันวิทยาคาร 4) เพื่อประเมินผลผลิตของโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนปทุมคงชัยคุณหะวันวิทยาคาร ผู้รายงานใช้รูปแบบการประเมินของ D.L. Stufflebeam ได้ 3 ระยะ ดังนี้ 1) การประเมินก่อนเริ่มดำเนินงาน 2) การประเมินระหว่างดำเนินโครงการ 3) การประเมินหลังสิ้นสุดโครงการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมิน คือ ครูโรงเรียนปทุมคงชัยคุณหะวันวิทยาคาร จำนวน 44 คน และผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 181 คน และผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 148 คน รวมจำนวน 329 คน เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบประเมินความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการประเมินพบว่า 1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสอดคล้องของโครงการกับความต้องการของสังคม นโยบาย ความต้องการของโรงเรียน ความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในภาพรวม มีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความเหมาะสมของปัจจัย (Input) โครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนปทุมคงชัยคุณหะวันวิทยาคาร โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการปฏิบัติของกระบวนการ

Received: 2022-08-11 Revised: 2022-09-16 Accepted: 2022-09-22

¹ ผู้อำนวยการ โรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง 10 ตำบลแม่น้ำคู้ อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 Director of Nikhom Sang Ton Eng School, Rayong Province 10, Mae Nam Khu Sub-district, Pluak Daeng District, Rayong Province Rayong Primary Educational Service Area Office Region 1. Corresponding Author e-mail: aphinant.jais@gmail.com

(Process) ระหว่างการดำเนินงานโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศโรงเรียนปทุมคงคาวิทยาคาร ระหว่างการดำเนินงานโครงการและกิจกรรมโดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และ 4) ผลการประเมินด้านผลผลิต (Product) ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ/กิจกรรมของครู พบว่า ผู้เรียนโรงเรียนปทุมคงคาวิทยาคาร ร้อยละ 100 เข้าร่วมโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศและนักเรียนร้อยละ 80 มีค่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้น ผ่านเกณฑ์ร้อยละตามเป้าหมายของโรงเรียน และผู้เรียนที่เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด โรงเรียนปทุมคงคาวิทยาคารจึงจัดทำโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศในปีการศึกษาต่อไป

คำสำคัญ: การประเมิน; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; ความเป็นเลิศ

Abstract

The purposes of this research were 1) to assess the context evaluation in enhance achievement to excellence students of Pakthongchaichunhawan Wittayakharn School 2) to assess the preliminary factors of enhance achievement to excellence 3) to assess the process of enhance achievement to excellence students project 4) to evaluate the output of enhance achievement to excellence students. This research used the assessment model of D.L. Stufflebeam in 3 steps as follows: 1) Pre-operative Assessment 2) During-operative Assessment and 3) Post-operative Assessment. The population consists of 44 teachers, 181 students in primary 4-6, 148 students in primary 1-3, totaling 329 students. The population were chosen by Purposive sampling from Pakthongchaichunhawan Wittayakharn School. The research tools were questionnaires, semi-structured interviews and satisfaction assessment. Analyses of data were performed with basic statistics and content analysis. The results reveal that 1) The results of the analysis of the project's consistency with the needs of society, policies, school, parents, communities and related agencies 2) The results of input evaluation (Input) were appropriate at the highest level. 3) The results of process evaluation (Process) during -operative assessment and overall activities were practiced at the highest level. and 4) the results of product evaluation (Product) according to the objectives of the project/activity of teachers were found that 100% participated in the project. The 80% students had better achievement scores and passed the target percentage of School. All students who participated in the project had have the highest level of satisfaction. Therefore, the school will run the evaluation for enhance

achievement to excellence students project of Pakthongchaichunhawan Wittayakharn School in the next academic year.

Keywords: Assessment; Achievement; Excellence

1. ความนำ

โลกยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งส่งผลกระทบที่สำคัญทั้งภายในและภายนอกประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทต่อการดำรงชีวิตของคนในชาติที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ การพัฒนาประเทศให้มีความเจริญมั่นคงนั้นองค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศก็คือ การพัฒนาคนให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ทรงคุณค่า มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตรงตามความต้องการตาม การเปลี่ยนแปลงของสังคมและกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) อย่างไรก็ดี ในโลกศตวรรษที่ 21 เป็นยุคที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560: 1) ดังนั้น การศึกษาในยุคปัจจุบันจึงให้ความสำคัญเป็นอย่างมากในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 ถึง พ.ศ. 2564) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 ถึง พ.ศ. 2579 กฎหมาย ยุทธศาสตร์ และแผนงานทั้งหลายเหล่านี้ ต่างมีอุดมการณ์เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติเป็นพลเมืองดี มีคุณภาพและความสามารถสูง พัฒนาดนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งยังคาดหวังให้คนไทยทั้งปวงได้รับโอกาสเท่าเทียมกันทางการศึกษา สามารถเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อเป้าหมายของการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคงและยั่งยืน การปฏิรูปการศึกษาจึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เพื่อเป็นคนเก่ง คนดี มีความสุขและมีทักษะชีวิต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560: 5)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ตามมาตรา 6 ที่กล่าวว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ (หมายถึง สุขกาย สุขใจ) สติปัญญา ความรู้ (หมายถึง เป็นคนเก่ง) และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (หมายถึงเป็นคนดีของครอบครัวและสังคม)”และในมาตรา 7 ที่ว่า “ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริม สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ เคารพกฎหมาย ความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภูมิใจในความเป็นไทย รู้จากรักษาผลประโยชน์ส่วนร่วมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้

ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง” (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). 2547: 5-6)

ดังนั้น การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงเป็นการวางรากฐานที่เพียงพอสำหรับเยาวชนทุกคน ให้มีความรู้ความสามารถ และมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เน้นให้คนมีปัญญา เน้นรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Learning Community) เน้นการศึกษาผ่านปวงชน (Education for All) เน้นการร่วมมือจากปวงชน (All for Education) เน้นการเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ (Learning how to Learn) และเน้นการเรียนรู้แบบร่วมมือและการเรียนรู้แบบรวมพลัง (Cooperative and collaborative Learning) รวมทั้งเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน มีทักษะการประกอบอาชีพและความมั่นคงในการดำรงชีวิต (พิมพันธ์ เดชะคุปต์และพะเยาว์ ยินดีสุข. 2558: 43) ฉะนั้น ในการพัฒนาคนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุดต่อการพัฒนาประเทศในปัจจุบัน ซึ่งเป็นยุคสังคมโลกที่ไร้พรมแดน มีอัตราการแข่งขันสูง จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเน้นคุณภาพคนให้มีความสมดุลทั้งร่างกาย สติปัญญา ทักษะชีวิต ทักษะทางสังคม การงานอาชีพ คุณธรรมและจริยธรรมให้พร้อมเผชิญกับสิ่งท้าทายที่เพิ่มมากขึ้น และเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยความสำเร็จดังกล่าวนั้นต้องอาศัยหน่วยงานด้านการจัดการศึกษา คือ โรงเรียน และการบริหารโรงเรียนซึ่งเป็นบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารหรือผู้นำของโรงเรียน เพราะการบริหารของผู้บริหารจะนำไปสู่ความสำเร็จของโรงเรียน ผู้บริหารจึงต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล เป็นผู้นำที่แข็งแกร่ง รู้จักใช้ภาวะผู้นำสร้างการทำงานเป็นทีม มีเป้าหมายและความคาดหวังที่ชัดเจน สนับสนุนส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วม จัดระบบของหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบท มีการวางแผนงานทางวิชาการ บริหารจัดการเวลาเรียนและปกป้องเวลาเรียนของผู้เรียน เน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความเป็นเลิศทางวิชาการของผู้เรียนให้เป็นที่ยอมรับ มีการกำกับติดตาม และประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง พัฒนาครูและบุคลากรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน (สมศักดิ์ คงเที่ยง. 2555: 223)

อีกทั้ง ได้มีการประกาศใช้กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ด้านคุณภาพผู้เรียนที่สังคมต้องการ ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนเพื่อให้ก้าวทันกระแสการเปลี่ยนแปลงในยุคที่ความรู้และเทคโนโลยีเจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว ดังนั้นในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคุณภาพของผู้เรียน จึงมุ่งเน้นที่การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาย่อย จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 2) ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่มุ่งเน้นคุณภาพมาตรฐานขั้นต้นในอยู่ระดับ “ปานกลาง” ที่การมีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสารและการคิดคำนวณ รวมทั้งการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาและในส่วนคุณภาพมาตรฐานขั้นสูง ได้แก่ ระดับ “ดี” “ดีเลิศ” และ “ยอดเยี่ยม” จะมุ่งเน้นไปคุณภาพมาตรฐานในระดับที่แตกต่างกัน ในเรื่องการมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ การอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดและการแก้ปัญหาการมีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและการมีความรู้ ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดี

ต่องานอาชีพ สำหรับด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนมุ่งเน้นคุณภาพมาตรฐานขั้นพื้นฐานในระดับ ปานกลางการมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามสถานศึกษากำหนด และการมีสุขภาวะทางร่างกายและ จิตใจส่วนคุณภาพมาตรฐานขั้นสูง ได้แก่ ระดับ “ดี” “ดีเลิศ” และ “ยอดเยี่ยม” จะมุ่งเน้นไปที่คุณภาพ มาตรฐานในระดับที่แตกต่างกันในเรื่อง ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย รวมทั้งการยอมรับที่จะอยู่ ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย (ออนไลน์. 2561)

การประเมินโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนปทุมคงคาวิทยาคม วัฒน

วิทยาการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ผู้รายงานได้เลือกรูปแบบ การประเมินแบบชิปปิงของStufflebeam (1989) เนื่องจากเป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับโครงการ ทำให้ ทราบว่าโครงการได้บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่และเป็นการประเมินรายละเอียดในด้านต่างๆ ที่ช่วย ในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการได้ครอบคลุมการประเมินใน 4 ด้าน คือ ด้านความสอดคล้องของ บริบทด้านความเหมาะสมของปัจจัย ด้านระดับปฏิบัติของกระบวนการดำเนินงาน ด้านสำเร็จของ ผลผลิตโครงการ ทำให้ทราบปัญหา อุปสรรค ข้อบกพร่องของโครงการอย่างละเอียดทุกขั้นตอน และสามารถนำผลการประเมินที่ได้มาใช้เป็นสารสนเทศในการพัฒนา ปรับปรุงโครงการพัฒนา ทักษะการคิดของปทุมคงคาวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 ในปีการศึกษาต่อไป เนื่องจากโครงการนี้เป็นโครงการสำคัญที่โรงเรียนต้อง ดำเนินการอย่างต่อเนื่องอีกทั้งยังเป็นสารสนเทศสำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ และโรงเรียนในสังกัดอื่นสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาโครงการได้ นอกจากนี้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 สามารถนำผลการประเมิน ไปเป็นข้อมูลแนวทางการพัฒนามาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนให้เข้มแข็ง ส่งผลต่อการพัฒนา การศึกษาของเขตพื้นที่ และประเทศชาติสืบต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

รายงานการประเมินโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนปทุมคงคาวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 ครั้งนี้ ผู้รายงานได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) ของโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ ผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนปทุมคงคาวิทยาคม
2. เพื่อประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) ของโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ ผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนปทุมคงคาวิทยาคม
3. เพื่อประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) ของโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ ผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนปทุมคงคาวิทยาคม

4. เพื่อประเมินผลผลิต (Product Evaluation) ของโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนปอแดงชัยชุมพลมหาวิทยาลัย

3. ขอบเขตการวิจัย

รูปแบบการประเมิน รูปแบบที่ใช้ในการประเมินโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน ปอแดงชัยชุมพลมหาวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 ผู้รายงานใช้รูปแบบการประเมินของ D.L.Stufflebeam ที่เรียกว่า รูปแบบการประเมิน CIPP แบ่งการประเมินออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) และการประเมินผลผลิต (Product Evaluation) ตามลำดับการพัฒนาการของโครงการได้ 3 ระยะ ดังต่อไปนี้

1. การประเมินก่อนเริ่มดำเนินงาน การประเมินในช่วงนี้ เพื่อเป็นการวางแผนเป็นกำหนดวัตถุประสงค์ และวิธีการดำเนินการในการจัดทำสิ่งต่างๆ การประเมินใน 2 ส่วนคือ

1.1 การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) คือ การประเมินเกี่ยวกับหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการเพื่อกำหนดการดำเนินงาน โดยประเมินสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ตลอดจนประเด็นปัญหาต่างๆ อุปสรรคต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นและเปรียบเทียบปัจจัยนำเข้าที่ได้รับจริงกับสิ่งที่คาดหวังของบริบทสังคม เศรษฐกิจ การเมืองที่คาดหวังกับความเป็นจริง รวมทั้งการวิเคราะห์ถึงสาเหตุของความไม่สอดคล้องระหว่างความเป็นจริง และสิ่งที่คาดหวังได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แผนการศึกษาชาติ (2560-2579) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561) การศึกษาในศตวรรษที่ 21 นโยบายของเขตพื้นที่การศึกษา นโยบายของสถานศึกษา เพื่อการตัดสินใจในการวางแผน (Planning Decisions)

1.2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) คือการประเมินด้านความพร้อมของทรัพยากร ที่จะใช้ในการดำเนินโครงการทั้งปริมาณและคุณภาพ และตลอดจนระบบบริหารจัดการที่วางแผนไว้ เพื่อวิเคราะห์และกำหนดทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด เพื่อที่จะทำให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ภายใต้ของทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด รวมทั้งกลยุทธ์ และกระบวนการในการดำเนินงานที่เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ได้แก่ ความรู้ ความสามารถ ความเหมาะสมของบุคลากร งบประมาณ ระยะเวลา วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์และกระบวนการจัดการการตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้าง(Structuring Decisions)

2. การประเมินระหว่างดำเนินโครงการ(Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) คือการประเมินกระบวนการเพื่อศึกษาจุดอ่อน จุดแข็ง ตลอดจนปัญหา และอุปสรรคภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วมของการดำเนินโครงการ/กิจกรรม อันเป็นสาเหตุที่ทำให้ไม่สามารถดำเนินโครงการตามแผนได้ เพื่อจัดหาสารสนเทศมาปรับปรุงการ ดำเนินโครงการได้อย่างทันทั่วทั้ง

3. การประเมินหลังสิ้นสุดโครงการ (Product Evaluation) คือเป็นการประเมินด้านผลผลิตของโครงการ/กิจกรรม เพื่อที่จะตอบคำถามให้ได้ว่า การดำเนินโครงการ/กิจกรรมได้ประสบความสำเร็จตามที่วางแผนไว้หรือไม่ ผลผลิตเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ คุ่มค่าหรือไม่ได้แก่ การประเมินเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการยกระดับผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศของผู้เรียน และความพึงพอใจของผู้เรียนและการประเมินหลังสิ้นสุดโครงการจะพิจารณาผลลัพธ์และผลกระทบของโครงการในทุกๆ ด้าน ได้แก่ การติดตามผลหรือประเมินผล ผลการประเมินจะให้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคตของโครงการว่าควรที่จะคง ปรับ ขยายโครงการ หรือควรหยุดโครงการตามเวลาที่กำหนด หรือควรยกฐานะเป็นโครงการประจำเป็นต้น

ขอบเขตด้านประชากร

1. ประชากร

1.1 การประเมินด้านบริบท (Context) และด้านปัจจัย (Input) ประชากร ได้แก่ ครูโรงเรียนปทุมคงคาวิทยุณหะวันวิทยาคาร จำนวน 49 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 15 คน รวมจำนวน 64 คน

1.2 การประเมินด้านกระบวนการ (Process) ประชากร ได้แก่ ครูโรงเรียนปทุมคงคาวิทยุณหะวันวิทยาคาร จำนวน 49 คน

1.3 การประเมินด้านผลผลิตของโครงการ (Product) ประชากร ได้แก่ ครูโรงเรียนปทุมคงคาวิทยุณหะวันวิทยาคาร จำนวน 49 คน ผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 341 คน และผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 241 คน รวมจำนวน 582 คน (เนื่องจากผู้เรียนสามารถตอบแบบสอบถามได้)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตาราง Krejcie; & Morgan (1970:607-610) หลังจากนั้นใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สัดส่วนของกลุ่มประชากรที่จะศึกษาทั้งหมดเทียบกับผลลัพธ์ที่ได้จากการใช้ตาราง Krejcie; & Morgan ที่ความคลาดเคลื่อน 5% ได้กลุ่มตัวอย่างแยกตามการประเมินดังนี้

2.1 การประเมินด้านบริบท (Context) และด้านปัจจัย (Input) ได้กลุ่มตัวอย่าง 58 คน แยกเป็นครูโรงเรียนปทุมคงคาวิทยุณหะวันวิทยาคาร จำนวน 44 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 14 คน

2.2 การประเมินด้านกระบวนการ (Process) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 44 คน คือครูโรงเรียนปทุมคงคาวิทยุณหะวันวิทยาคาร จำนวน 44 คน

2.3 การประเมินด้านผลผลิต (Product) สุ่มตัวอย่างโดยใช้การแบ่งชั้น และเลือกแบบเจาะจง รวมจำนวน 270 คน แยกเป็นครูโรงเรียนปทุมคงคาวิทยุณหะวันวิทยาคาร จำนวน 44 คน ผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 181 คน และผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 148 คน รวมจำนวน 329 คน

4. การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การประเมินโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนปอธงชัยชุมเห็ด วิทยาลัยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 ผู้รายงานได้ศึกษา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ

1.1 ความหมายของการประเมิน

1.2 ความหมายของการประเมินโครงการ

1.3 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1.4 ความสำคัญของการประเมินโครงการ

1.5 ประเภทของการประเมินโครงการ

1.6 ขั้นตอนการประเมินโครงการ

1.7 รูปแบบของการประเมินโครงการ

1.8 รูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model Stufflebeam

2. บริบทของโรงเรียนปอธงชัยชุมเห็ด วิทยาลัยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3

2.1 สภาพปัจจุบันของโรงเรียนปอธงชัยชุมเห็ด วิทยาลัยการ

2.2 สภาพการดำเนินงานโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศ

2.3 มาตรการ และตัวชี้วัดการดำเนินงานตามโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศ

5. รายงานการประเมินโครงการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของการประเมิน การประเมินหรือการประเมินผลที่มีความหมายตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Evaluation หมายถึง กระบวนการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ ในการดำเนินสิ่งใดสิ่งหนึ่งรวมทั้งมี ความหมายเกี่ยวข้องกับคำอื่นๆอีกหลายคำ เช่น การวิจัย (Research) การประมาณการ (Assessment) การวัดผล (Measurement) การตรวจสอบรายงาน ผล (Appraisal) การควบคุมดูแล (Monitoring) และการพิจารณาตัดสิน (Judgement) เป็นต้น ซึ่ง พอสรุปความหมายได้ดังนี้การประเมินผล (Evaluation) หมายถึงกระบวนการพิจารณาตัดสิน คุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่งว่ามีความหมายเหมาะสมหรือไม่เพียงใด โดยนำสารสนเทศหรือผลจากการ วัดมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อช่วยในการตัดสินใจ ตีค่าผลการดำเนินการนั้นๆ ว่าบรรลุ วัตถุประสงค์หรือไม่ ใช้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการ (สุดสาย ศรีศักดิ์. 2562: 8)

ศูนย์ทดสอบและการประเมินเพื่อพัฒนาการศึกษาและวิชาชีพ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย กล่าวให้ความหมายของการประเมินว่า การตัดสินคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามตัวชี้วัด โดย การเปรียบเทียบกับเกณฑ์ หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ ดังนั้นการประเมินโครงการ จึงหมายถึง การตัดสิน คุณค่าของโครงการโดยเก็บข้อมูลจากตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้น และนำข้อมูลมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์หรือ มาตรฐาน เพื่อแสดงถึงความสำเร็จของโครงการการประเมินไม่ใช่เป็นการมุ่งตรวจสอบ หรือจับผิดการ

ทำงานหรือการดำเนินงานโครงการใดแต่การประเมินจะช่วยทำให้ข้อมูล (Data) ที่มีอยู่กลายเป็นสารสนเทศ (Information) ที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจแก่ผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจตัดสินใจเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาโครงการขยายหรือยกเลิกโครงการ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการประเมินในแต่ละครั้งว่าต้องการสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจในลักษณะใด ดังนั้นการดำเนินงานในแต่ละโครงการจึงจำเป็นต้องอาศัยสารสนเทศจากการประเมินเป็นข้อมูล สำคัญตลอดระยะเวลาการดำเนินงานในการประเมินโครงการใดๆ ผู้ที่ทำหน้าที่ประเมินจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในการประเมินอย่างลึกซึ้ง เพื่อจะสามารถนำแนวคิดและวิธีการต่างๆ ที่ได้ ประยุกต์ใช้ในงานอย่างเหมาะสม (ศูนย์ทดสอบและการประเมินเพื่อพัฒนาการศึกษาและวิชาชีพ. 2562) ไพรัช บวรสมพงษ์ (2562: 18) ได้กล่าวไว้ การประเมินโครงการได้กล่าวไว้ว่าการประเมินหมายถึง การกำหนดหรือระบุคุณค่าเพื่อใช้ในการตรวจสอบหรือการตัดสินใจ

สรุปได้ว่าการประเมินเป็นกระบวนการที่แสวงหาสารสนเทศในกำหนดคุณค่าของสิ่งต่างๆ เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งที่เป็นการดำเนินเป็นระบบระเบียบและหลักเกณฑ์ที่สมเหตุสมควรมีความเชื่อถือได้และเป็นข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจว่าควรจะดำเนินการโครงการต่อหรือยุติโครงการนั้นความหมายของโครงการโครงการเป็นส่วนหนึ่งของแผนปฏิบัติการประจำปี เป็นการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งโดยวางแผนการทำงานไว้ล่วงหน้าภายใต้ของทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อปรับปรุงพัฒนางานภายในองค์กร

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้รายงานได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามก่อนดำเนินโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนปทุมวิทยุณหะวันวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 ปีการศึกษา 2563 เพื่อประเมินความเหมาะสมของด้านบริบท (Context) และด้านปัจจัย (Input) เก็บรวบรวมข้อมูลจาก ครูโรงเรียนปทุมวิทยุณหะวันวิทยาคาร จำนวน 44 คน รวม 44 ฉบับ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 14 คน รวม 14 ฉบับ รวมทั้งสิ้นจำนวน 58 ฉบับ ผู้รายงานได้ดำเนินการแจกและรวบรวมคืนด้วยตนเองระหว่างวันที่ 25 -30 พฤษภาคม พ.ศ. 2564 ได้คืนมาจำนวน 58 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 10

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามระหว่างดำเนินโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนปทุมวิทยุณหะวันวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 ปีการศึกษา 2563 เพื่อประเมินระดับการปฏิบัติของกิจกรรมในกระบวนการที่ดำเนินการโครงการ (Process) เก็บรวบรวมข้อมูลจาก ครูโรงเรียนปทุมวิทยุณหะวันวิทยาคาร จำนวน 44 คน โดยผู้รายงานได้ดำเนินการแจกและรวบรวมคืนด้วยตนเองระหว่างวันที่ 28 -30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2564 ได้คืนมาจำนวน 44 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามเมื่อสิ้นสุดโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนปทุมวิทยุณหะวันวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3

ปีการศึกษา 2563 เพื่อประเมินการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ (Product) เก็บรวบรวมข้อมูลจากครูโรงเรียนปทุมคงคาวิทยาคาร จำนวน 44 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 44 ฉบับ โดยผู้รายงานได้ดำเนินการแจกและรวบรวมคืนด้วยตนเองระหว่างวันที่ 1 - 5 มีนาคม พ.ศ. 2564 ได้คืนมาจำนวน 44 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

ฉบับที่ 4 แบบสอบถามเมื่อสิ้นสุดโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนปทุมคงคาวิทยาคาร ปีการศึกษา 2563 เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 181 คน และผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 148 คน รวมจำนวน 329 คน โดยผู้รายงานได้ดำเนินการแจก และรวบรวมคืนด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 10 - 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564 ได้คืนมาจำนวน 329 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

ฉบับที่ 5 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างด้านบริบท (Context) โครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนปทุมคงคาวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 เก็บรวบรวมข้อมูลจาก ครู 5 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 4 คน รวม 9 คน โดยผู้รายงานได้ดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564

ฉบับที่ 6 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างด้านปัจจัย (Input) ประเมินก่อนดำเนินโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนปทุมคงคาวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 เก็บรวบรวมข้อมูลจากครู 5 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 4 คน รวม 9 คน โดยผู้รายงานได้ดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564

ฉบับที่ 7 แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนปทุมคงคาวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 เก็บข้อมูลจากผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 181 คน และผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 148 คน รวมจำนวน 329 คน โดยผู้รายงานได้ดำเนินการแจก และรวบรวมคืนด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 10 - 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564 ได้คืนมาจำนวน 329 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

นำแบบสอบถามที่ได้เสนอผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง เที่ยงตรง และครอบคลุมเนื้อหาของข้อคำถามแต่ละข้อ แล้วนำข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข การพิจารณาค่า IOC นี้จะต้องมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 จึงจะถือว่าวัดได้สอดคล้องกัน (โชติกา ภาชีผล. 2554: 63)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้อง มีค่าอยู่ระหว่าง -1 ถึง +1
	$\sum R$	แทน	ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

3.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

มาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) คำนวณ ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient อ้างถึงในรัตนะ บัวสนธ์. 2540: 17-18)

$$a = \frac{K}{K-1} \left\{ 1 - \frac{\sum \sigma_i^2}{\sigma^2} \right\}$$

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum fx^2}{N} - \left(\frac{\sum fx}{N} \right)^2}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	X	แทน	คะแนนแต่ละคน
	N	แทน	จำนวนคนทั้งหมด
	f	แทน	ความถี่ของคะแนน

3) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

7. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรายงานการประเมินโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนปอทองชัยชุมพลวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต3

สรุปได้ดังนี้

1. การประเมินด้านบริบท (Context) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสอดคล้องของโครงการกับความต้องการของสังคม นโยบาย ความต้องการของโรงเรียน ความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในภาพรวมมีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.83, S.D. = 0.42$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด ได้แก่ด้านความต้องการของผู้ปกครอง/ชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.93, S.D. = 0.26$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนต่ำสุดคือ ด้านความต้องการจำเป็นของสังคม/ประเทศชาติ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72, S.D. = 0.45$) ตามลำดับเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินซึ่งตั้งไว้ที่ค่าเฉลี่ยมากกว่าหรือเท่ากับ 3.50 ($\bar{X} \geq 3.50$) ผลการประเมินจึงสูงกว่าเกณฑ์การประเมินที่ตั้งไว้

2. การประเมินด้านปัจจัย (Input) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความเหมาะสมของปัจจัย (Input)

โครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนปึกธงชัยชุมหวัดวิทยาคารโดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.91, S.D. = 0.25$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด ได้แก่ ด้านบุคลากรอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.98, S.D. = 0.13$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนต่ำสุด ได้แก่ด้านอาคารสถานที่อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.84, S.D. = 0.37$) ตามลำดับเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินซึ่งตั้งไว้ที่ค่าเฉลี่ยมากกว่าหรือเท่ากับ 3.50 ($\bar{X} \geq 3.50$) ผลการประเมินจึงสูงกว่าเกณฑ์การประเมินที่ตั้งไว้

3. การประเมินด้านกระบวนการ (Process) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการปฏิบัติของกระบวนการ (Process)ระหว่างดำเนินงานโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศโรงเรียนปึกธงชัยชุมหวัดวิทยาคาร ระหว่างดำเนินงานโครงการและกิจกรรมโดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.82, S.D. = 0.38$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า โครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศ และกิจกรรมของโครงการทั้ง 6 กิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.82, S.D. = 0.38$)

เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินซึ่งตั้งไว้ที่ค่าเฉลี่ยมากกว่าหรือเท่ากับ 3.50 ($\bar{X} \geq 3.50$) ผลการประเมินจึงสูงกว่าเกณฑ์การประเมินที่ตั้งไว้

4. การประเมินด้านผลผลิต (Product)

โครงการนี้มีวัตถุประสงค์ 1 ข้อและมีกิจกรรมประกอบโครงการ 6 กิจกรรม ดังนี้

4.1 วัตถุประสงค์ของโครงการ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนปึกธงชัยชุมหวัดวิทยาคารให้สูงขึ้นทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

4.2 กิจกรรมประกอบโครงการ

- กิจกรรมพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สื่อ สอน สอบ
- กิจกรรมยกระดับผลสัมฤทธิ์ O-NET, NT
- กิจกรรมพัฒนาความสามารถพิเศษสู่ความเป็นเลิศ
- กิจกรรมพัฒนาชั้นเรียน
- กิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตตามหลักศาสตร์พระราชา
- กิจกรรมพัฒนาหลักสูตร

4.3 ผลการประเมินด้านผลผลิต (Product)ตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ/กิจกรรมของครูพบว่า นักเรียนโรงเรียนปทุมคงคาวิทยาคาร ร้อยละ 100 เข้าร่วมโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศ และนักเรียนร้อยละ 80 มีค่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้น ผ่านเกณฑ์ร้อยละตามเป้าหมายของโรงเรียน

5. ผลที่เกิดขึ้นภายหลังเมื่อสิ้นสุดโครงการ

5.1 ผลที่เกิดขึ้นต่อนักเรียน

- ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านสื่อนวัตกรรมที่ครูสร้างขึ้น/พัฒนาขึ้นอย่างหลากหลาย
- ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามประสบการณ์ของตนเองโดยการเรียนรู้ผ่านการสอนเสริม

เดิมความรู้ตามแนว O-Net, NT

- ผู้เรียนได้รับรางวัลในการแข่งขันทักษะวิชาการ
- ผู้เรียนได้รับการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ ด้านดนตรี กีฬาและกิจกรรมลดเวลาเรียน

- ผู้เรียนได้รับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรพระราชบัญญัติ
รูปแบบการจัดการสอนประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

- ผู้เรียนทุกคนได้ร่วมจัดและชมนิทรรศการสื่อ/นวัตกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนปทุมคงคาวิทยาคาร

5.2 ผลที่เกิดขึ้นต่อครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียน

- ครูได้มีสื่อนวัตกรรมตามกลุ่มสาระของตนเอง
- ครูมีวิธีการวัดและประเมินผลตามแนว O-NET, NT
- ครูได้พัฒนานักเรียนต่อยอดสู่การแข่งขันภายนอก
- ครูได้รับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรพระราชบัญญัติ

รูปแบบ

การจัดการสอนประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในรายวิชาที่รับผิดชอบ

- ครูได้ร่วมจัดและชมนิทรรศการสื่อ/นวัตกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียน

ปทุมคงคาวิทยาคาร

5.4 ผลที่เกิดขึ้นต่อโรงเรียน

- โรงเรียนมีหลักสูตรเป็นของตนเอง
- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนสูงขึ้น
- โรงเรียนมีนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนเป็นของตนเอง

8. ข้อเสนอแนะ

1. ศึกษาและวางแผน ออกแบบการประเมิน เพื่อให้ได้ความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย

ให้สามารถเกิดขึ้นในทุกขั้นตอนของการประเมินเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก

2. ควรนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการดำเนินงานโครงการเพื่อความคล่องตัวรวดเร็ว

ควรติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ และมีการรายงานผลการดำเนินงานให้คณะผู้บริหารทราบ เพื่อที่จะสามารถปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

3. ควรติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ และมีการรายงานผลการดำเนินงานให้คณะผู้บริหารทราบ เพื่อที่จะสามารถปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

9. เอกสารอ้างอิง

- กมลนันท์ บุญกล้า. (2559). การประเมินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านหนองปลาชี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กนกภรณ์ เทสินทโชติ. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 รายวิชาวิทยาศาสตร์ พื้นฐาน. สระแก้ว: โรงเรียนบ้านคลองน้ำใส อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติแห่งชาติพุทธศักราช 2542. แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: ครุสภา.
- กาญจนา วัชรสุนทร. (2551). การประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมิน CIPP ของสตีฟเฟิลปิม ในการประเมินโครงการทางการศึกษา. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช.
- ชนิษฐากาญจนรังสีนนท์และคณะ. (2554). โครงการวิจัยประโยชน์สุขจากเศรษฐกิจพอเพียง. งานวิจัยของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- ชนิษฐา บุญภักดี. (2552). การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ อดุสากรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรอดุสากรรมมหาบัณฑิต, สาขาวิชาครุศาสตร์เทคโนโลยี, คณะครุศาสตร์อดุสากรรมและเทคโนโลยี, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ธนบุรี.
- ขวัญกมล ดอนขวา. (2554). การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- ขวัญกมล ดอนขวา และณัษชา ลิ้มศิริสุวรรณ. (2554). กลยุทธ์การตลาดของภาคธุรกิจไทยต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. 2(2): 145-164.
- ขวัญภา อุดมกานต์. (2553). การประเมินโครงการคุณธรรมนำความรู้สู่ความดีของโรงเรียนต้นแบบคุณธรรมนำความรู้สู่ความดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- Provus, M. (1971). *Discrepancy Evaluation for Educational Program Improvement and Assessment*. California: McCutchan Publishing.

- Royse, et al. (2004). *Evaluation: A systematic approach*. (7th ed). Thousand Oaks: Sage.
- Wotthen. B.R. & Sander. J.R. (1987). *Educational Evalution: Theory and Practice*. Ohio:Wadworth Publishing Company.

การบูรณาการหลักพรหมวิหารธรรมเพื่อการปกครองของผู้บริหาร
เทศบาลตำบลสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา
Integration of Brahmawihan Dharma Principles for Government
of Suranaree Subdistrict Municipality Administrators Nakhon
Ratchasima Province

กุลิสรา อินอัญชัย¹ พิชิต ปุริมาต² ณัฐธานันท์ หงษ์กุลเศรษฐ³
Kulissara Inanchan, Pichit Purimat, Nattakarn Hongkulset

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปการปกครองของผู้บริหารเทศบาลตำบลสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการปกครองของผู้บริหารเทศบาลตำบลสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) เพื่อนำเสนอแนวทางการบูรณาการหลักพรหมวิหารธรรมเพื่อการปกครองของผู้บริหารเทศบาลตำบลสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา การวิจัยเป็นแบบผสมวิธี ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.95 กลุ่มตัวอย่างคือบุคลากรซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในเทศบาลตำบลสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 108 คน โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้งหมด 147 คน จากการคำนวณโดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ซึ่งใช้ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที (t-test) ค่าเอฟ (F-test) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) เมื่อพบว่ามีความแตกต่าง จึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) และโดยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) จำนวน 9 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1.

Received: 2022-10-12 Revised: 2022-10-22 Accepted: 2022-12-21

¹มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา
Mahachulalongkomrajavidyalaya University Nakhon Ratchasima Campus. Corresponding Author
e-mail: aphinant.jais@gmail.com

²มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา
Mahachulalongkomrajavidyalaya University Nakhon Ratchasima Campus

³มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา
Mahachulalongkomrajavidyalaya University Nakhon Ratchasima Campus

สภาพทั่วไปการปกครองของผู้บริหารเทศบาลตำบลสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา ด้านการระดมความคิด ควรปลูกฝังให้บุคลากรเต็มใจทำงานในการระดมความคิดจากทุก ๆ มุมมองเพื่อหาทางเลือกในการตัดสินใจ ด้านการวางแผนควรให้ความสำคัญกับการวางแผนล่วงหน้าร่วมกันก่อนลงมือปฏิบัติเพื่อประสิทธิภาพและความคุ้มค่าด้านการลงมือทำควรวางระเบียบการจัดการในองค์กรให้รัดกุมและให้กำลังใจในการทำงานด้านการติดตามประเมินผลควรกำหนดหลักเกณฑ์รวมถึงกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจนให้สอดคล้องกับเป้าหมายของหน่วยงาน 2. ผลเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการปกครองของผู้บริหารเทศบาลตำบลสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา พบว่า บุคลากรซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในเทศบาลตำบลสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา ที่มีระดับการศึกษารายได้ต่อเนื่อง และประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นโดยภาพรวมไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศและอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปกครองของผู้บริหารเทศบาลตำบลสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3. แนวทางการบูรณาการหลักพรหมวิหารธรรมเพื่อการปกครองของผู้บริหารเทศบาลตำบลสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา ด้านเมตตา ผู้บริหารต้องสนับสนุนให้บุคลากรแสดงออกซึ่งความรักความปรารถนาดี ส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านกฎ ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องอีกทั้งยังคอยให้กำลังใจดูแลช่วยเหลือเมื่อเกิดตกทุกข์ได้ยากขึ้นมา ด้านมุทิตา ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรได้เข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านอุเบกขา ผู้บริหารมีความซื่อสัตย์ สุจริตต่อหน้าที่

คำสำคัญ : การบูรณาการ; พรหมวิหารธรรม; การปกครอง

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the general state of administration of Suranaree Sub-district municipal administrators; Nakhon Ratchasima Province. Nakhon Ratchasima Province classified by personal factors. Nakhon Ratchasima Province. The research is an integrated approach. It consists of quantitative research using questionnaires as a tool. to collect information The confidence value of the entire document was 0 .95. The sample group was personnel working in Suranaree Subdistrict Municipality. Nakhon Ratchasima Province, totaling 108 people by randomly sampling from the total population of 147 people calculated by using the formula of Taro Yamane (Taro Yamane), which uses an error level of 0 .0 5. Statistics used in data analysis include frequency, hundred Each mean and standard deviation Hypothesis was tested by t-test, F-test, and one-way analysis of variance. Therefore, the difference of the means was compared in pairs. by Least Significant Difference (LSD) method and by qualitative research methodology. An in-depth interview was used with 9 key informants or

people to analyze the data by descriptive content analysis. **The results showed that.** 1. The general state of administration of Suranaree Sub-district municipal administrators Nakhon Ratchasima Province brainstorming It should foster a willingness to work in brainstorming ideas from all angles to find alternative decision-making. Planning It is important to prioritize planning together before taking action for efficiency and value. aspect of doing Management regulations should be set up in the organization to be concise and encouraged to work. monitoring and evaluation There should be a set of criteria and a clear timeline in line with the agency's goals. 2. The comparative effect of the level of opinions towards the administration of Suranaree sub-district municipal administrators. Nakhon Ratchasima Province found that personnel working in Suranaree Subdistrict Municipality Nakhon Ratchasima Province with education monthly income and work experience are different, and overall opinions are not different therefore rejecting the hypothesis set The gender personal factors and different ages There are opinions on the administration of Suranaree Subdistrict municipal administrators. Nakhon Ratchasima Province were different at statistical significance at the 0.05 level, so the hypothesis was accepted. 3. Guidelines for the Integration of Brahmawiharn Dhamma Principles for Administration of Suranaree Subdistrict Municipality Administrators Nakhon Ratchasima Province. In terms of kindness, executives must encourage personnel to show love and goodwill. Encouraged to participate in management. On the compassion side, the executives promoted continuous learning and were also willing to give encouragement and help when suffering was difficult. To increase knowledge of equanimity, executives are honest honesty

Keywords: Integration; Brahmawihan Dharma; Government

1. ความนำ

การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นรูปแบบการปกครองที่จำเป็นและมีความสำคัญในทางการเมือง การปกครอง โดยเฉพาะชุมชนที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย รัฐบาลซึ่งเป็นกลไกในการปกครอง ประเทศ ย่อมมีภาระหน้าที่อย่างมากมาในการบริหารประเทศให้ประชาชนได้รับความสุข แต่ย่อมเป็นไปไม่ได้ที่รัฐบาลจะดูแลและจัดทำบริการให้กับประชาชนได้ทั่วถึงทุกชุมชนของประเทศ เพราะอาจเกิด ปัญหาความล่าช้าในการดำเนินงาน อาจจะไม่ตอบสนองต่อความต้องการของแต่ละชุมชนได้ (ประทาน คงฤทธิศึกษากรม, 2535) ในปี พ.ศ. 2540 ได้มีการปรับปรุงกฎหมายท้องถิ่น และการกระจายอำนาจไปสู่ ท้องถิ่น โดยปรับปรุงท้องถิ่นออกเป็น 4 ประเภท คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) องค์การบริหาร

ส่วนตำบล (อบต.) เทศบาล และท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ (กทม. และพัทยา) เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (ชยาวุธจันทร์ และคณะ, 2543)

การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในการบริหารจัดการบ้านเมืองของรัฐในระบบประชาธิปไตย ซึ่งประเทศที่มีระบบการเมืองการปกครองตามแนวทางประชาธิปไตยจะให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจสู่หน่วยการปกครองท้องถิ่น เพราะยิ่งหน่วยการปกครองท้องถิ่นเข้มแข็ง ก็ยิ่งจะเป็นฐานที่มั่นคงสำหรับการเมืองการปกครองในระดับประเทศ ทั้งนี้การกระจายอำนาจให้องค์กรท้องถิ่น เกิดจากความเชื่อที่ว่าคนในท้องถิ่นเข้าใจปัญหาของท้องถิ่นตนเองได้ดีกว่าคนนอกท้องถิ่น โดยการกระจายอำนาจมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ ให้อิสระและเสรีภาพแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การให้อิสระในการบริหารงานแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำได้ด้วยการมอบสถานะทางกฎหมายให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นนิติบุคคล(นันทวัฒน์ บรมานันท์, 2545)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ในการดูแล และการจัดการสาธารณะต่าง ๆ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน และมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการบริหารงานด้านบุคลากร การเงิน การคลัง มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาท้องถิ่น ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม เปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้มีสิทธิในการที่จะเลือกบุคคลเพื่อเป็นตัวแทนในการเรียกร้องหรือเสนอแนะปัญหาของคนในชุมชนของตนเอง และยังเป็นโอกาสให้แกบุคคลในชุมชนเข้ามาเป็นผู้นำทำหน้าที่ในการบริหารในตำแหน่งต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แสดงบทบาทในการเป็นผู้นำของชุมชนในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน หาวิธีแก้ไข ช่วยเหลือชุมชนหรือการสนับสนุน การสร้างโอกาสในการพัฒนาชุมชนได้มีความกินดีอยู่ดี ผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้นำหรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงมีความสำคัญต่อความสำเร็จในการบริหารงาน การอำนวยความสะดวกในการบริการประชาชน ตลอดจนการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างมาก และโลกในศตวรรษที่ 21 เป็นยุคของการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นพลวัต ผู้บริหารท้องถิ่นจึงมีบทบาทอย่างมากต่อการดำเนินงานภารกิจของท้องถิ่น(โกวิทย์ พวงงาม, 2546)

โดยทั่วไปผู้บริหารเป็นผู้มีบทบาทสำคัญมากที่สุดในการบริหารองค์กรเพราะผู้บริหารเป็นผู้นำ เป็นผู้กำหนดนโยบายกำหนดจุดมุ่งหมาย วางแผน และกำหนดเป้าหมายตลอดจนวิธีการดำเนินงานเปรียบเสมือนเข็มทิศนำทางเพื่อให้การบริหารองค์การบรรลุผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนโยบายของรัฐ และจะต้องรับผิดชอบในการดำเนินงานกิจการต่าง ๆ มีส่วนรับผิดชอบต่อผู้บริหารเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายและน่านโยบายไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งการติดตามผลการปฏิบัติงาน การปรับปรุงคุณภาพ ผู้บริหารมีอาชีพต้องสร้างวัฒนธรรมโดยการให้รางวัลแก่ผู้ที่ทำงานประสบผลสำเร็จและนำไปสู่การพัฒนาตนเองคิดได้เอง ตัดสินใจ ได้เอง พัฒนาได้เอง ของผู้ร่วมงานทุกคน ผู้บริหารต้องแสดงออกอย่างชัดเจนและสม่ำเสมอเกี่ยวกับวัฒนธรรมขององค์การเพื่อให้ผู้ร่วมงานเกิดความมั่นใจในการปฏิบัติจนสามารถเลือกการกระทำที่สอดคล้องกับวัฒนธรรม ผู้บริหารจึงต้องสร้างความรู้สึกระบบความสำเร็จ ให้แก่บุคลากร แต่ละคน และทุกคน จนเกิดภาพความเป็นผู้นำในทุกระดับและนำไปสู่องค์การแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง

การบริหารงานองค์การเป็นศิลปะอย่างหนึ่งและเป็นความสามารถส่วนตัวของบุคคลในการนำพาและจูงใจเพื่อนร่วมงาน หรือผู้ใต้บังคับบัญชาแต่ละคนให้ทำงานด้วยความเต็มและกระตือรือร้น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ และก่อให้เกิดความสงบสุข และร่มเย็นแก่สังคมต่อไป ในการบริหารนั้นมีหลายหมวดธรรม เช่น พรหมวิหารธรรม หรือธรรมประจำใจของผู้ประเสริฐ 4 ประการ หรือธรรมประจำใจของผู้ประเสริฐ หรือธรรมของผู้บริหาร 4 ประการ เป็นหลักธรรมเพื่อให้เกิดความรัก ความหวังดี ปราศจากให้ผู้อื่นมีความสุขและพ้นทุกข์ แล้วแสดงความยินดีในความก้าวหน้าของผู้อื่น และมีความยุติธรรมในการให้รางวัลและลงโทษ ผู้บริหารที่ใช้หลักพรหมวิหารธรรม มาเป็นแนวทางการบริหาร ย่อมเป็นศูนย์กลางรวมใจ ร่วมงาน และสามารถจัดการให้งานการปฏิบัติหน้าที่ลุล่วงไปด้วยดี ผู้บริหารท้องถิ่นต้องเพียบพร้อมด้วยคุณสมบัติหลายประการคือ มีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะมีคุณธรรม และลักษณะดี ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้จะบ่งบอกถึงสมรรถภาพของผู้บริหารท้องถิ่นนั่นเอง การสร้างคุณธรรมเพื่อใช้ในการบริหารเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหารที่จะทำให้สามารถดำเนินงานไปด้วยความราบรื่นและบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพได้ ดังนั้นผู้บริหารท้องถิ่นในฐานะผู้นำทางการบริหารจึงควรมีแนวปฏิบัติที่อยู่ในกรอบของคุณธรรม เพราะคุณธรรมเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งจิตใจบุคคลให้ประพฤติในทางที่ถูกที่ควรเป็นเครื่องมือช่วยส่งเสริมให้บุคคลนั้นเป็นที่ยอมรับนับถือแก่ผู้ร่วมงาน ทำให้ผู้ร่วมงานเกิดขวัญและกำลังใจรู้สึกมีความมั่นคงในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติงานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพเทศบาลตำบลสุรนารีเป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่มีการบริหารงานและบริหารบุคคลในองค์กรโดยนำการบูรณาการหลักพรหมวิหารธรรมเพื่อการปกครองของผู้บริหารเทศบาลตำบลสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา

ในปัจจุบันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพบปัญหาในเรื่อง การคอร์รัปชัน การให้บริการประชาชนที่ด้อยคุณภาพ การร้องเรียนและฟ้องร้องกันระหว่างหัวหน้ากับลูกน้อง สอดคล้องกับ โกวิท พวงงาม กล่าวหา จากสถิติของสำนักงานป.ป.ช. ได้มีการกล่าวหาเจ้าหน้าที่รัฐในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือ อบต. ว่ากระทำการทุจริตตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2543 – 2550 รวม 8 ปี พบว่า อบต.ถูกกล่าวหาตามลำดับ ดังนี้ อบต. มีเรื่องถูกกล่าวหาจำนวน 3,235 เรื่อง และมีผู้ถูกกล่าวหาจำนวน 5,778 ราย เทศบาลมีเรื่องถูกกล่าวหาจำนวน 1,705 เรื่อง และผู้ถูกกล่าวหาจำนวน 2,776 ราย อบจ. มีเรื่องถูกกล่าวหาจำนวน 283 เรื่อง และผู้ถูกกล่าวหาจำนวน 441 ราย กรุงเทพฯ มีเรื่องถูกกล่าวหาจำนวน 273 เรื่อง และผู้ถูกกล่าวหาจำนวน 442 ราย เมืองพัทยา มีเรื่องถูกกล่าวหาจำนวน 12 เรื่อง และผู้ถูกกล่าวหาจำนวน 40 ราย(โกวิท พวงงาม, 2550)

สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางท่านยังมุ่งทางด้านวัตถุมากกว่าด้านจิตใจ ความเจริญทางด้านจิตใจตามไม่ทันกับความเจริญทางด้านวัตถุ ระบบท้องถิ่นจึงเกิดวิกฤตการณ์ด้านต่าง ๆ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหันมาสนใจความเจริญทางด้านจิตใจ ดังนั้นการนำเอาหลักพรหมวิหารธรรมมาเป็นหลักธรรมสำหรับผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้มีอำนาจสูงสุดของแต่ละองค์กร นับตั้งแต่ผู้เป็นใหญ่ในครอบครัวไปจนถึงการบริหารในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือครองอำนาจอยู่ทั้งโดยตำแหน่ง และโดยกฎหมาย

ซึ่งด้วยเหตุนี้นายกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงสามารถให้ได้ทั้งคุณและโทษต่อผู้ปฏิบัติงานในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้ ซึ่งหมายถึง ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ที่ต้องทำหน้าที่ทั้งในด้านการดำเนินงานตามภารกิจ และการรับผิดชอบต่อหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายมาเป็นพิเศษซึ่งด้วยเหตุนี้การนำเอาหลักพรหมวิหารธรรมที่ประกอบด้วย ความมีจิตใจที่เปี่ยมไปด้วยความเมตตา กรุณา ความปรารถนาดีต่อผู้ประสบความสำเร็จในหน้าที่ และการไม่ประสงค์ร้ายต่อความความผิดพลาดในองค์กร

เทศบาลตำบลสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา เป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด การที่ผู้บริหารจะบริหารงานให้ประชาชนในท้องถิ่นมีความสุขและสามารถตอบสนองปัญหาความต้องการของชุมชนได้ในภาพรวมนั้น ผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องใช้ศักยภาพที่มีอยู่และมีภาวะการเป็นผู้นำ มีความรู้มีความสามารถ ทักษะ ทศนคติ บูรณาการกับหลักพุทธจริยธรรมเป็นเครื่องมือในการบริหารองค์การจะส่งผลให้ประชาชนในท้องถิ่นมีความสุข ท้องถิ่นได้รับการพัฒนาอย่างสมดุลยั่งยืน มีความเจริญก้าวหน้าเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญประกอบกับปัจจุบันองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งในจังหวัดนครราชสีมามีการประกาศคุณธรรม จริยธรรม ของนักการเมืองและจริยธรรมของข้าราชการ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำวิจัยเรื่อง การ บูรณาการหลักพรหมวิหารธรรมเพื่อการปกครองของผู้บริหารเทศบาลตำบลสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา เพื่อเป็นแนวทางหรือรูปธรรมสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง งานมีผลสัมฤทธิ์ เกิดภารกิจของรัฐบาลมีมาตรฐานโปร่งใสท้องถิ่นมีความเจริญก้าวหน้าผลลัพธ์สุดท้ายเกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนในท้องถิ่นโดยส่วนรวมต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปการปกครองของผู้บริหารเทศบาลตำบลสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา

2.2 เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการปกครองของผู้บริหารเทศบาลตำบลสุรนารี จังหวัดนครราชสีมาจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

2.3 เพื่อนำเสนอแนวทางการบูรณาการหลักพรหมวิหารธรรมเพื่อการปกครองของผู้บริหารเทศบาลตำบลสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา

3. ขอบเขตการศึกษา

3.1 ขอบเขตด้านพื้นที่และสถานที่

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านพื้นที่ที่เทศบาลตำบลสุรนารี อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหา โดยมุ่งศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการหลักพรหมวิหารธรรมเพื่อการปกครองของผู้บริหารเทศบาลตำบลสุนารี จังหวัดนครราชสีมา โดยกำหนดตามตัวแปร ได้ดังนี้

3.2.1 การปกครองของผู้บริหาร ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) การระดมความคิด 2) การวางแผน 3) การลงมือทำ และ 4) การติดตามประเมินผล

3.2.2 หลักพรหมวิหารธรรม ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านเมตตา (การให้ความรัก ความปรารถนาดี) 2. ด้านกรุณา (ความมีเยื่อใย อยากรจะช่วยเหลือ) 3. ด้านมุทิตา (คุณงามความดี ความสำเร็จในด้านต่าง ๆ) 4. ด้านอุเบกขา (ความวางเฉย ไม่ยินร้าย ยินดีตามความรู้สึกลึก

3.3 ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

3.3.1 ประชากร ได้แก่ บุคลากรซึ่งปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลสุนารี จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 147 คน

3.3.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ ผู้แทนด้านการเมืองท้องถิ่น และผู้แทนด้านการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 9 รูปหรือคน

4. การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 ความหมายของหลักพรหมวิหารธรรม

นักวิชาการและนักศึกษามากมายหลายท่านที่ได้ให้ความหมายของหลักพรหมวิหารธรรมไว้หลายทัศนะโดยมีสาระสำคัญดังนี้

พรหมวิหาร เป็นธรรมเครื่องอยู่อย่างประเสริฐ ธรรมประจำใจอันประเสริฐหลักความประพฤติที่ประเสริฐบริสุทธิ์ หลักธรรมข้อนี้นับว่าเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้ใหญ่ หรือผู้ปกครองที่จำเป็นจะต้องประพฤติปฏิบัติ มี 4 ประการ ดังนี้

1. เมตตา ความรักใคร่ปรารถนาดี มีไมตรี ต่อประชาชนหรือผู้ใต้ปกครองกล่าวคือ ปรารถนาให้เขาเหล่านั้นมีความสุข

2. กรุณา ความสงสาร คือช่วยเหลือให้ประชาชนหรือผู้ใต้ปกครองให้พ้นจากทุกข์ ใฝ่ใจในอันจะปลดเปลื้องบำบัดความเดือดร้อนของปวงชนรวมถึงสัตว์ทั้งปวงด้วย

3. มุทิตา ความเบิกบานพลอยยินดี เมื่อประชาชนหรือผู้ใต้ปกครองประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานก็รู้สึกชื่นชมยินดีกับความสำเร็จของเขาเหล่านั้น

4. อุเบกขา ความวางใจเป็นกลาง คือ อันที่จะทำให้ดำรงอยู่ธรรมตามที่พิจารณาเห็นด้วยปัญญา กล่าวคือ มีจิตเรียบตรงเที่ยงธรรมดุจตราขึง ไม่เอนเอียงด้วยรักและชังไม่ซ้ำเติมเมื่อผู้อื่นประสบความสำเร็จทุกขพิจารณาเห็นการกระทำของเขาเหล่านั้นตามหลักแห่งกรรม คือ การกระทำของเขาเองว่าเขาเป็นผู้กระทำขึ้น อันควรได้รับผลดีหรือชั่ว สมควรแก่เหตุอันตนประกอบ (ที.ปา (ไทย) 11/228/232.)

พรหมวิหาร เป็นหลักใจ ได้แก่ ผู้ใหญ่ที่ดีย่อมดำรงตนมั่นคงอยู่ในพรหมวิหารสี่ประการเป็นประจำในผู้น้อยเป็นนิจ คือ มีเมตตา รักใคร่ปรารถนาให้ผู้น้อยได้รับความร่มเย็นเป็นสุขโดยทั่วกัน กรุณา สงสารช่วยเหลือผู้ที่ทุกข์ยากจนเต็มความสามารถ มุทิตา พลอยยินดีต่อผู้น้อยที่มีความเจริญขึ้น แม้จะได้รับยกย่องดีกว่าตนก็ไม่คิดริษยา และอูเบกขา วางตนเฉย ๆ ในเวลาที่เห็นผู้น้อยต้องได้รับโทษ หรือรับความวิบัติที่ตน ไม่สามารถจะช่วยให้หรือตนช่วยแล้วแต่ไม่สำเร็จและสอดคล้องตามความหมายอีกอย่างหนึ่งที่ว่าหลักพรหมวิหารธรรม ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านเมตตา (การให้ความรัก ความปรารถนาดี) 2. ด้านกรุณา (ความมีเอื้อเฟื้อ อยากจะช่วยเหลือ) 3. ด้านมุทิตา (คุณงามความดี ความสำเร็จในด้านต่าง ๆ) 4. ด้านอูเบกขา (ความวางเฉย ไม่ยินร้ายยินดีตามความรู้สึก)(เจริญ สุวฑฺฒโน), 2527)

พรหมวิหาร แปลว่า ธรรมเป็นหลักใจหรือเป็นเครื่องอยู่ของท่านผู้ใหญ่ทั้งหลายข้อนี้ว่ากันโดยฐานะแล้วคนเราก็มีคนที่เล็กกว่าเราอยู่เสมอ พรหมวิหารจึงเป็นธรรมจำเป็นสำหรับคนทุกคนนั่นเอง ได้แก่ การสร้างความรู้สึกลักษณะของอารมณ์ ดังต่อไปนี้

1) เมตตา ความรักใคร่ ปรารถนาจะให้เป็สุข ต้องการเห็นคนอื่นและสัตว์อื่นดำรงชีวิตอยู่อย่างไม่มีเวรไม่มีภัยไม่เบียดเบียนกัน ไม่ประทุษร้ายกัน ให้มีความสุขตามสมควรแก่ฐานะของตน ซึ่งบางโอกาสอาจแสดงออกได้ด้วยการช่วยเหลือกันทางกายหรือพูดจากันด้วยเมตตา คือ ปรารถนาดีต่อกัน ไม่กล่าวคำโกหก คำส่อเสียด คำหยาบ คำเพ้อเจ้อ เหลวไหลต่อบุคคลเหล่านั้น

2) กรุณา ความสงสาร ต้องการที่จะช่วยบุคคลอื่นสัตว์อื่นให้หลุดพ้นจากความทุกข์ความรู้สึกละอายใจในกรณีที่คนอื่นเขา กำลังประสบความทุกข์ความวิบัติอยู่ทรงสอนให้สร้างความรู้สึกละอายใจที่เห็นเขาหลุดพ้นจากความทุกข์เป็นเบื้องต้น เมื่อมีความสามารถก็ให้แสดงออกมาได้ทางกายคอยช่วยเหลือเขา ทางวาจาแนะนำพร้าเตือนหรือชี้แจงให้เกิดความรู้สึกที่เหมาะสมที่ควร

3) มุทิตา ความชื่นชมยินดีเมื่อเห็นบุคคลอื่นเขาได้ดี มุทิตาจึงใช้ในกรณีที่เมื่อเห็นคนอื่นเขาได้ดี มีความสุข มีความเจริญก้าวหน้า มีความสำเร็จในชีวิต การงานการศึกษาก็พลอยชื่นชมยินดีกับเขา ถ้าหากว่าจะแสดงออกทางกายวาจาได้ก็ช่วยเหลือก็แสดงไปแต่ถ้าไม่สามารถทำได้ก็ให้มีความรู้สึกชื่นชมยินดีในการที่เขาได้ดีปรารถนาที่จะเห็นเขารักษาสมบัติ ฐานะ ตำแหน่งเอาไว้นาน ๆ และมีความสุขยิ่ง ๆ ขึ้นไป

4) อูเบกขา ความวางเฉย ไม่ดีใจ ไม่เสียใจเมื่อคนอื่นประสบความวิบัติ คือ ทำจิตให้เป็นกลาง ได้แก่วางเฉย ไม่ดีใจเมื่อศัตรูของเราประสบความวิบัติ เดือนร้อน หรือมีอันตรายล้มตายไป และไม่เสียใจเมื่อญาติพี่น้องคนใกล้ชิดของประสบความวิบัติเพราะการกระทำความผิดของเขาเป็นเหตุโดยทำความรู้สึก ว่า คนเราทุกคนที่เกิดมาก็มีกรรมเป็นของของตน จะต้องเป็นผู้รับผลของกรรม มีกรรมเป็นกำเนิด มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ และมีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย ใครทำกรรมอันใดไว้ จะดีหรือชั่วก็ตามจะต้องเป็นผู้รับผลของกรรมนั้นพี่น้องของเราประสบความวิบัติเพราะกรรมของเขาเองแม้จะเศร้าโศกเสียใจก็ช่วยเหลือแก้ไขอะไรไม่ได้ทำให้ตัวเองเดือดร้อนเป็นทุกข์มีความกังวลโดยไม่เกิดอะไรขึ้นมา (พระเทพดิลก (ระแบบ ฐิตญาโณ), 2548)

สรุปได้ว่า เป็นหลักธรรมที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและยังสามารถนำไปประยุกต์ในด้านการบริหารจัดการในหน่วยงานหรือองค์กรทั้งที่เป็นส่วนที่เป็นหน่วยงานของภาครัฐและเอกชน ซึ่งมีส่วนสำคัญในระดับผู้บริหารที่ใช้ในการตัดสินใจในการบริหารงานนั้นคือใช้หลัก เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ไปใช้ในการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

5.2 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารนั้นถือเป็นเรื่องของ การวางแผนงานเพื่อดำเนินงานตามกระบวนการที่ได้ตั้งเอาไว้เพื่อให้บรรลุผลที่ได้ตั้งไว้และได้มี นักวิชาการทั้งชาวต่างชาติและชาวไทยให้ความหมายและได้ออกแบบทฤษฎีไว้อย่างหลากหลายที่ได้ ค้นคว้ามาเป็นแนวทางของการศึกษา ดังนี้

แนวคิดการบริหารของจีนในสมัยราชวงศ์ฉินที่ล่มสลายเนื่องมาจากการปกครองในแนวคิดนิตินิยม คือ การที่ผู้ปกครองปกครองด้วยความโหดร้ายทารุณ มีการลงอาญาอย่างหนักด้วยกฎหมายที่เข้มงวด และไม่มี ระบบการให้รางวัลเมื่อทำความดี จินซีฮ่องเต้พยายามกอบกู้แผ่นดินจีนให้เป็นปึกแผ่น และมีแนวนโยบายที่แข็งแกร่ง ลงโทษผู้กระทำผิดอย่างหนัก และเมื่อภารกิจรวบรวมแผ่นดินเสร็จสิ้นแล้ว ก็ยังคงใช้วิธีการเช่นเดิมกับ ประชาชน ทำให้ราษฎรตกเป็นเป้าหมายความทารุณโหดร้ายแต่เพียงฝ่ายเดียว เมื่อราษฎรสูญเสียทุกอย่างจึงเกิด การกระด้างกระเดื่อง และลุกขึ้นสู้ ในที่สุดแล้วราชวงศ์ฉินก็ล่มสลายในที่สุดอีกทั้งการบริหารเป็นการจัดการ อย่างมีระเบียบแบบแผนเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด และทำให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่น บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ด้วยความร่วมมือของกลุ่มบุคคล และยังเสนอว่า “การบริหาร” และ “การจัดการ” นั้นบางครั้งอาจให้แทนกันได้เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่หวังผลขั้นสุดท้ายอย่างเดียวกัน คือ ความสำเร็จของงาน “การบริหาร” ใช้มากในการบริหารรัฐกิจ ส่วน “การจัดการ” ใช้มากในทางธุรกิจ หรืออาจกล่าวว่า “การบริหาร” มุ่งเน้นที่การกำหนดนโยบายและการวางแผน ส่วน “การจัดการ” เป็นการนำเอานโยบายและแผนไปดำเนินให้ บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้การบริหารงานไม่ว่าจะเป็นรูปแบบผู้นำโครงสร้างระบบราชการและหน้าที่ของ ผู้บริหารในองค์กรแห่งหนึ่งสามารถนำมาประยุกต์ไปใช้กับองค์การ เรียกว่า วิธีดีที่สุด (One Best Way) อย่างไรก็ตามผู้บริหารในแต่ละองค์การจะเผชิญกับสถานการณ์เฉพาะที่มีเอกลักษณ์ของตนเอง ไม่มีหลักสากลใด ที่สามารถใช้ได้กับทุกปัญหาผู้บริหารต้องศึกษาการบริหาร โดยมีประสบการณ์จากกรณีศึกษา (Case Study) จำนวนมาก และวิเคราะห์หาวิธีการใดที่สามารถใช้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ (สมยศ นาวิการ, 2555)

มีนักวิชาการได้ให้หลักสำคัญของการบริหาร 5 ลักษณะ คือ

(1) การบริหารเป็นการทำงานกับคนและโดยอาศัยคน หมายความว่า การบริหารเป็น กระบวนการทางสังคม คือ อาศัยกลุ่มคนที่ร่วมกันทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์การ ผู้บริหาร จะต้องรับผิดชอบให้สำเร็จโดยอาศัยความร่วมมือของบุคคลอื่น มิฉะนั้นจะทำงานไม่สำเร็จ สาเหตุสำคัญของการบริหารในข้อนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จจะต้องมีสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ คือ มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ดี มีความเป็นผู้นำและสามารถทำงานเป็นทีมได้ มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้หากมีการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ และมีความสามารถทำให้งานบรรลุเป้าหมายได้

(2) การบริหารทำให้งานบรรลุเป้าหมายขององค์การ เป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ขององค์การต้องอาศัยความร่วมมือกันของคนทุกคนจึงจะทำให้สำเร็จลงได้ เป้าหมายเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้บริหารจะต้องทำให้บรรลุได้นั้นจะต้องมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ เป้าหมายต้องสูงแล้วสามารถทำให้สำเร็จเป้าหมายสูงเกินไปก็ทำให้สำเร็จไม่ได้ เป้าหมายต่ำเกินไปก็ไม่มีคุณค่า ประการที่สอง การจะไปถึงเป้าหมายจะต้องมีระบบงานที่ดีมีแผนงานที่มีประสิทธิภาพ ประการสุดท้าย จะต้องระบุเวลาที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายนั้น

(3) การบริหารเป็นการสมดุลระหว่างประสิทธิผลและประสิทธิภาพ คำว่า ประสิทธิภาพ หมายความว่า ทำงานบรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนด ส่วนคำว่า ประสิทธิภาพ หมายความว่า ทำงานโดยใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดหรือเสียค่าใช้จ่ายต่ำสุด การทำงานให้สำเร็จอย่างเดียวไม่พอแต่จะต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายที่ประหยัดอีกด้วย การทำให้ได้ทั้งสองอย่างคือ งานบรรลุผลตามที่ต้องการและการใช้ทรัพยากรต่ำสุดจึงเป็นความสมดุลระหว่างประสิทธิผลและประสิทธิภาพ

(4) การบริหารเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นที่รู้กันโดยทั่วไปว่าเราอาศัยในโลกที่มีทรัพยากรจำกัดการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ จึงต้องตระหนัก 2 ข้อใหญ่ ๆ คือ เมื่อใช้ทรัพยากรใดไปแล้วทรัพยากรนั้นจะหมดสิ้นไปไม่สามารถกลับคืนมาใหม่ได้ และจะต้องเลือกใช้ทรัพยากรให้เหมาะสมอย่าให้เกิดสิ้นเปลืองโดยเปล่าประโยชน์ ดังนั้นการบริหารกับเศรษฐศาสตร์จึงมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด เศรษฐศาสตร์เป็นการศึกษาถึงการกระจายการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดอย่างไร ส่วนผู้บริหารในองค์การจะต้องผลิตสินค้าและบริหารให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

(5) การบริหารจะต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จจะต้องสามารถคาดคะเนเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างถูกต้อง และสามารถปรับตัวเองให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงนั้น(เสนาะ ตีเยาว์, 2554)

สรุปได้ว่า การบริหารเป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นกระบวนการทางสังคมที่ผู้บริหารใช้สำหรับตัดสินใจ เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ทั้งที่เป็นองค์กรที่เป็นหน่วยงานของรัฐและเอกชน ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ตามเป้าหมาย โดยนำทรัพยากรมาใช้ให้ประหยัด ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวนี้ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ เพื่อให้บุคคลต่าง ๆ เกิดความร่วมมือกันในการปฏิบัติงาน ซึ่งกระบวนการบริหารเป็นประสิทธิผลสูงสุดต่อองค์กร

5.3 ความหมายเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

ในสมัยปัจจุบัน การปกครองแบบศูนย์รวมอำนาจมีขีดจำกัด เนื่องจากการบริหารประเทศที่ประกอบไปด้วยประชาชนที่มีจำนวนมากขึ้น และมีพื้นที่อันกว้างไกลในการปกครองที่มีแต่รัฐบาลเป็นศูนย์กลางเพียงสถาบันเดียวนั้น ย่อมเป็นไปได้ยากที่จะทำให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติ และประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน จึงจำเป็นที่จะต้องมีการถ่ายเทอำนาจในทางการเมืองการปกครอง ให้อยู่ในมือของประชาชนในการที่จะดำเนินกิจกรรม บริหารตนเองได้ แต่อีกส่วนหนึ่งนั้น รัฐบาลกลางยังคงเอกสิทธิ์ในการควบคุมไว้ ทั้งนี้ เพื่อรักษา สภาพความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและความมั่นคงของชาติ

การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้หน่วยการปกครองระดับรองของรัฐ หรือกระจายอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งจัดการปกครอง และดำเนินการบางอย่างเพื่อประโยชน์ของรัฐและผลประโยชน์ท้องถิ่นโดยตรงการบริหารงานท้องถิ่นจะมีองค์การปกครองที่ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ซึ่งประชาชนเลือกตั้งมาทั้งหมด หรือบางส่วนทั้งนี้มีความอิสระในการบริหารงานแต่รัฐบาลต้องควบคุมโดยวิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสม (อุทัย หิรัญโต, 2523)

การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองส่วนท้องถิ่นที่รัฐบาลกลางให้อำนาจหรือกระจายอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครองตนเองร่วมกันโดยจะมีองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนของประชาชนในท้องถิ่นเข้ามาทำหน้าที่ในการปกครองท้องถิ่นดำเนินการตามเจตนารมณ์ตามความต้องการและปัญหาของท้องถิ่นเป็นสำคัญแต่ยังคงอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐบาลกลาง(ปัญญาธิ พุ่มพันธ์, 2551)

การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การจัดการปกครองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เลือกตัวแทนของท้องถิ่น มาเป็นผู้กำหนดนโยบายสาธารณะ และบริหารจัดการท้องถิ่น โดยที่มีสมมติฐานสำคัญที่ว่า เมื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เป็นผู้กำหนดทิศทางในการพัฒนาตนเองแล้วนั้น โครงการพัฒนาต่าง ๆ ย่อมน่าจะมีความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ มากกว่า (สำนักบัณฑิตอาสาสมัคร, 2549)

สรุปได้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการปกครองของชุมชนเป็นหน่วยการปกครอง ที่มีอำนาจอิสระตามความเหมาะสมมีขอบเขตพอสมควรเป็นหน่วยการปกครองที่มีสิทธิตามกฎหมายโดยปกครองตนเองโดยจัดแบ่งเป็นสองฝ่าย คือ องค์การฝ่ายบริหารและองค์การฝ่ายนิติบัญญัติ

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอขั้นตอนการดำเนินการวิจัยมีกระบวนการวิจัยและขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี(Mixed Methodology) ตามลักษณะการศึกษารวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยการแจกแบบสอบถาม (Survey Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ศึกษาเอกสารข้อมูลทุติยภูมิ โดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Documentary survey) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ในการวิจัยครั้งนี้ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่เป็นผู้มีความเกี่ยวข้องกับการวิจัย 1) นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูป 2) นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 3 คน 3) ผู้แทนด้าน

การเมืองท้องถิ่น จำนวน 3 คน 4) ผู้แทนด้านการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 1 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น จำนวน 9 รูปหรือคน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แบบสัมภาษณ์ (Interviews Form) ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสัมภาษณ์ที่ใช้เป็นแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) มี 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการปกครองของผู้บริหาร ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) การระดมความคิด 2) การวางแผน 3) การลงมือทำ และ 4) การติดตามประเมินผล

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์หลักพรหมวิหารธรรม ได้แก่ 1) ด้านเมตตา 2) ด้านกรุณา 3) ด้านมุทิตา 4) ด้านอุเบกขา

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์

2) ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อสัมภาษณ์ ตามที่กำหนดไว้

3) ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนดนัดไว้จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์

4) นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยวิธีการดังนี้

1) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ

2) นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

3) วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)

4) สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากร ได้แก่บุคลากรซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในเทศบาลตำบลสุนนารี จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีจำนวน 108 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แบบสอบถาม

ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยการสร้างแบบสอบถามตามกรอบปัจจัยที่กำหนด โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และประสบการณ์ทำงาน โดยมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปกครองของผู้บริหาร ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) การระดมความคิด 2) การวางแผน 3) การลงมือทำ และ 4) การติดตามประเมินผล ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ โดย

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับหลักพรหมวิหารธรรม 4 ได้แก่ 1. ด้านเมตตา 2. ด้านกรุณา 3. ด้านมุทิตา 4. ด้านอุเบกขาที่ใช้วัดซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการปกครองของผู้นำท้องถิ่นในอำเภอนีนสง่า จังหวัดชัยภูมิ

การหาคุณภาพเครื่องมือ

1) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้

2) หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ เสนอประธาน และกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม จำนวน 5 ท่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัยก่อนนำไปใช้เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระ และโครงสร้างของคำถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์หรือหาค่า IOC (Index of Item-Objective Congruence)

3) หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.86

4) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้แจกกลุ่มตัวอย่างจริงในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามจากบุคคลากรในเทศบาลตำบลสุนารี อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

2) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามกับกลุ่มเป้าหมาย คือ บุคลากรในเทศบาลตำบลสุรนารี อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 108 คน ซึ่งในการแจกแบบสอบถามผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ดังนี้

2) สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และพรรณนาสถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3) สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการปกครองของผู้บริหารเทศบาลตำบลสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา สถิติที่ใช้คือการทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.)

7. สรุปผลการวิจัย

8.1 สภาพทั่วไปการปกครองของผู้บริหารเทศบาลตำบลสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา

สภาพทั่วไปการปกครองของผู้บริหารเทศบาลตำบลสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วย 1) ด้านการระดมความคิดผู้บริหารสร้างการมีส่วนร่วมในการทำงานของบุคลากรในขั้นตอนการระดมความคิดในการบริหารงานของเทศบาลเพื่อให้เกิดการพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง การปลุกฉันทะให้บุคลากรเต็มใจทำงานในการระดมความคิดจากทุก ๆ มุมมองเพื่อหาทางเลือกในการตัดสินใจ อีกทั้งการโน้มน้าวและจูงใจให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและใช้หลักประชาธิปไตยในการตัดสินใจอยู่บนพื้นฐานในการปกครองที่ดีส่งเสริมการทำงานที่เชื่อมโยงกันและสนับสนุนซึ่งกันและกันเพื่อให้งานมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ โปร่งใส เสมอภาค และเป็นธรรม 2) ด้านการวางแผนผู้บริหารสร้างการมีส่วนร่วมในการทำงานของบุคลากรในขั้นตอนการวางแผนในการบริหารงานของเทศบาลเพื่อให้เกิดการพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง สร้างวิริยะภาพให้บุคลากรเข้มแข็งในการทำงานให้ความสำคัญกับการวางแผนล่วงหน้าแนวคิดของทุกคนมาวิเคราะห์ร่วมกัน และกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกัน ตลอดจนจะต้องมีการวางแผนร่วมกันก่อนลงมือปฏิบัติ เพื่อประสิทธิภาพและความคุ้มค่า เพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดได้ 3) ด้านการลงมือทำผู้บริหารสร้างการมีส่วนร่วมในการทำงานของบุคลากรในขั้นตอนการลงมือทำในการบริหารงานของเทศบาลเพื่อให้เกิดการพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง ซึ่งประกอบด้วย วางระเบียบการจัดการในองค์กรให้รัดกุม มีคำสั่งมอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถและบทบาทความรับผิดชอบ

ของแต่ละคน รวมทั้งกระตุ้นส่งเสริม ติดตาม สอบถาม คอยช่วยแก้ไขปัญหา และให้กำลังใจในการทำงาน4) ด้านการติดตามประเมินผลผู้บริหารสร้างการมีส่วนร่วมในการทำงานของบุคลากรในขั้นตอนการติดตามประเมินผลในการบริหารงานของเทศบาลเพื่อให้เกิดการพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่องกำหนดหลักเกณฑ์รวมถึงกำหนดระยะเวลาชัดเจนสอดคล้องกับเป้าหมาย ตลอดจนผู้บริหารติดตามประเมินผลการทำงานอยู่ตลอดเวลา

8.2 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการปกครองของผู้บริหารเทศบาลตำบลสุนารี จังหวัดนครราชสีมา

บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปกครองของผู้บริหารเทศบาลตำบลสุนารี จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมพบว่า บุคลากรที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นการปกครองของผู้บริหารเทศบาลตำบลสุนารี จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

บุคลากรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปกครองของผู้บริหารเทศบาลตำบลสุนารี จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการลงมือทำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปกครองของผู้บริหารเทศบาลตำบลสุนารี จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

บุคลากรที่มีระดับรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปกครองของผู้บริหารเทศบาลตำบลสุนารี จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

บุคลากรที่มีระดับประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปกครองของผู้บริหารเทศบาลตำบลสุนารี จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

8.3 นำเสนอแนวทางการบูรณาการหลักพรหมวิหารธรรมเพื่อการปกครองของผู้บริหารเทศบาลตำบลสุนารี จังหวัดนครราชสีมา

นำเสนอแนวทางการบูรณาการหลักพรหมวิหารธรรมเพื่อการปกครองของผู้บริหารเทศบาลตำบลสุนารี จังหวัดนครราชสีมา1) ด้านเมตตาผู้บริหารต้องสนับสนุนให้บุคลากรมีความก้าวหน้าแสดงออกซึ่งความรักความปรารถนาดี มีความจริงใจกับบุคลากรและประชาชน ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง หลากหลายและคอยให้คำปรึกษาอยู่เสมอ ๆ อีกทั้งผู้บริหารควรมุ่งเน้นการส่งเสริมให้บุคลากรในหน่วยงานและประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ เช่น เปิดโอกาสให้บุคลากรในหน่วยงานและประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการพัฒนาทั้งในหน่วยงานและชุมชน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อหน่วยงานและชุมชน2) ด้านกรุณาผู้บริหารส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องเพื่อเป้าหมายการพึ่งตนเองทางด้านความรู้ ความคิด และการเงิน อีกทั้งยังคอยให้กำลังใจดูแลช่วยเหลือเมื่อ

เกิดตกทุกข์ได้ยากขึ้นมา และช่วยให้บุคลากรมีศักยภาพมากขึ้นเป็นลำดับ3) ด้านมูทิตา ความพลอยยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดีมีสุข ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรได้เข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจในระเบียบที่ออกมาใหม่ อีกทั้งแสดงความยินดีกับผู้ที่ทำผลงานดีโดยทำการมอบรางวัลแห่งความสำเร็จนั้นด้วย4) ด้านอุเบกขาผู้บริหารต้องมีความซื่อสัตย์ สุจริตต่อหน้าที่ และในการจัดทำงบประมาณก็ต้องจัดสรรงบประมาณบนพื้นฐานของความทั่วถึงและเป็นธรรมมากที่สุด อีกทั้งยังต้องยึดระเบียบของทางราชการเป็นหลัก เพื่อประโยชน์ต่อทางราชการ

การอภิปรายผล

สภาพทั่วไปการปกครองของผู้บริหารเทศบาลตำบลสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา

สภาพทั่วไปการปกครองของผู้บริหารเทศบาลตำบลสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วย 1) ด้านการระดมความคิดผู้บริหารสร้างการมีส่วนร่วมในการทำงานของบุคลากรในขั้นตอนการระดมความคิดในการบริหารงานของเทศบาลเพื่อให้เกิดการพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง การปลุกฉันทะให้บุคลากรเต็มใจทำงานในการระดมความคิดจากทุก ๆ มุมมองเพื่อหาทางเลือกในการตัดสินใจ อีกทั้งการโน้มน้าวและจูงใจให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและใช้หลักประชาธิปไตยในการตัดสินใจอยู่บนพื้นฐานในการปกครองที่ดีส่งเสริมการทำงานที่เชื่อมโยงกันและสนับสนุนซึ่งกันและกันเพื่อให้งานมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ โปร่งใส เสมอภาค และเป็นธรรม 2) ด้านการวางแผนผู้บริหารสร้างการมีส่วนร่วมในการทำงานของบุคลากรในขั้นตอนการวางแผนในการบริหารงานของเทศบาลเพื่อให้เกิดการพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง สร้างวิริยะภาพให้บุคลากรเข้มแข็งในการทำงานให้สำคัญกับการวางแผนล่วงหน้าแนวคิดของทุกคนมาวิเคราะห์ร่วมกัน และกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกัน ตลอดจนจะต้องมีการวางแผนร่วมกันก่อนลงมือปฏิบัติ เพื่อประสิทธิภาพและความคุ้มค่า เพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดได้3) ด้านการลงมือทำผู้บริหารสร้างการมีส่วนร่วมในการทำงานของบุคลากรในขั้นตอนการลงมือทำในการบริหารงานของเทศบาลเพื่อให้เกิดการพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง ซึ่งประกอบด้วย วางระเบียบการจัดการในองค์กรให้รัดกุม มีคำสั่งมอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถและบทบาทความรับผิดชอบของแต่ละคน รวมทั้งกระตุ้นส่งเสริม ติดตาม สอบถาม คอยช่วยแก้ไขปัญหา และให้กำลังใจในการทำงาน4) ด้านการติดตามประเมินผลผู้บริหารสร้างการมีส่วนร่วมในการทำงานของบุคลากรในขั้นตอนการติดตามประเมินผลในการบริหารงานของเทศบาลเพื่อให้เกิดการพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่องกำหนดหลักเกณฑ์รวมถึงกำหนดระยะเวลาชัดเจนสอดคล้องกับเป้าหมาย ตลอดจนผู้บริหารติดตามประเมินผลการทำงานอยู่ตลอดเวลาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระถาวร วีระพล โยธ(2557) ได้วิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน คือ ด้านการวางแผนพัฒนาตำบล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการให้บริหารงบประมาณด้านการมี

ส่วนร่วม ด้านการบริหารสาธารณะและด้านการให้บริการงานองค์การบริหารส่วนตำบลมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับรองลงมา ตามลำดับ

เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการปกครองของผู้บริหารเทศบาลตำบลสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา

บุคลากรที่มีเพศ อายุ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปกครองของผู้บริหารเทศบาลตำบลสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมพบว่า บุคลากรที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นการปกครองของผู้บริหารเทศบาลตำบลสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้บุคลากรที่มีระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และประสบการณ์การทำงาน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปกครองของผู้บริหารเทศบาลตำบลสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาประสพสุข ปิยภาณี (พระมหาประสพสุข ปิยภาณี, 2556)ได้วิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพริक्षा อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบประสิทธิภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพริक्षा อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ และจำนวนปีที่อาศัย พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นแตกต่างกันส่วนระดับการศึกษาและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นแตกต่าง

นำเสนอแนวทางการบูรณาการหลักพรหมวิหารธรรมเพื่อการปกครองของผู้บริหารเทศบาลตำบลสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา

นำเสนอแนวทางการบูรณาการหลักพรหมวิหารธรรมเพื่อการปกครองของผู้บริหารเทศบาลตำบลสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา1) ด้านเมตตาผู้บริหารต้องสนับสนุนให้บุคลากรมีความก้าวหน้า แสดงออกซึ่งความรักความปรารถนาดี มีความจริงใจกับบุคลากรและประชาชน ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง หลากหลายและคอยให้คำปรึกษาอยู่เสมอ ๆ อีกทั้งผู้บริหารควรมุ่งเน้นการส่งเสริมให้บุคลากรในหน่วยงานและประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ เช่น เปิดโอกาสให้บุคลากรในหน่วยงานและประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการพัฒนาทั้งในหน่วยงานและชุมชน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อหน่วยงานและชุมชน2) ด้านกรุณาผู้บริหารส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องเพื่อเป้าหมายการพึ่งตนเองทางด้านความรู้ ความคิด และการเงิน อีกทั้งยังคอยให้กำลังใจดูแลช่วยเหลือเมื่อเกิดตกทุกข์ได้ยากขึ้นมา และช่วยให้บุคลากรมีศักยภาพมากขึ้นเป็นลำดับ3) ด้านมุทิตา ความพลอยยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดีมีสุข ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรได้เข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจในระเบียบที่ออกมาใหม่ อีกทั้งแสดงความยินดีกับผู้ที่ทำผลงานดีโดยทำการมอบรางวัลแห่งความสำเร็จนั้นด้วย4) ด้านอุเบกขาผู้บริหารต้องมีความซื่อสัตย์ สุจริตต่อหน้าที่ และในการจัดทำงบประมาณก็ต้องจัดสรรงบประมาณบนพื้นฐานของความทั่วถึงและเป็นธรรมมากที่สุด อีกทั้งยังต้องยึดระเบียบของทางราชการเป็นหลัก เพื่อประโยชน์ต่อทางราชการซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระไพฑูรย์ เมธิโก ได้วิจัยเรื่อง การประยุกต์พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลอ้อมใหญ่ อำเภอสามพราน

จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลอ้อมใหญ่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่ต่อการประยุกต์พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของบุคลากร พบว่า การประยุกต์พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลอ้อมใหญ่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก(พระไพฑูริย์ เมธิโก, 2555)

8. การเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) ผู้บริหารควรระบุขอบเขตของงานมอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถของบุคลากร โดยไม่เลือกปฏิบัติ
- 2) ภาครัฐควรส่งเสริมการนำหลักพรหมวิหารธรรมในการมาใช้ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่
- 3) ผู้บริหารควรรับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะของบุคลากรทุกฝ่าย และควรมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากรลงโทษผู้ที่ทำผิดอย่างยุติธรรม
- 4) ผู้บริหารควรออกคำสั่งให้มีความเข้าใจง่ายกะทัดรัดเพื่อไม่ให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความสับสนอันจะส่งผลให้เกิดการทำงานที่ผิดพลาด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) จากผลการวิจัยในครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลที่สำคัญสำหรับผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำไปเป็นข้อมูลในการบริหารงานของเทศบาลตำบลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
- 2) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมในสำนักงานองค์กร หรือหน่วยงานอื่น ที่มีลักษณะการบริหารงานคล้ายคลึงกัน โดยมีหลักพรหมวิหารธรรมเป็นตัวแปรตาม

9. เอกสารอ้างอิง

- โกวิทย์ พวงงาม. การปกครองท้องถิ่น.กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, 2546.
- โกวิทย์ พวงงาม.สภาพปัญหาและสาเหตุการทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อปท.. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า, 2550.
- ชยาวุธจันทร์ และคณะ.วิวัฒนาการการปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร: โครงการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีโดยกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น สำนักงานข้าราชการพลเรือน, 2543.
- ทองแถม นาถจำนง และอดุลย์ รัตนมันเกษม. ยุทธศิลป์จีนซี. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ดอกหญ้า, 2554.
- นันท์วัฒน์ บรมานันท์.การปกครองท้องถิ่นฝรั่งเศส. กรุงเทพมหานคร:บริษัท พี. เพลส จำกัด, 2544.
- บัญญัติ พุ่มพันธ์. คู่มือการเรียนรู้องค์กรปกครองท้องถิ่น อปท. อปท.ของเรา : ท้องถิ่นของเรา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2551.

- ประทาน คงฤทธิศึกษากรม.การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2535.
- ปัญญานันท์ภิกขุ. หน้าที่ของคณบดีสมบุรณ์. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, 2541. หน้า 188.
- พระเทพดิลก (ระแบบ ฐิตญาโณ). ธรรมปริทรรศน์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2548.
- พระไพฑูรย์ เมธิโก. “การประยุกต์พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลอ้อมใหญ่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิตสาขาการจัดการเชิงพุทธ. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2555.
- พระถาวร วีรปัญญา. “ประสิทธิภาพในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิตสาขาการพัฒนาสังคม. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2557.
- พระมหาประสพสุข ปิยภาณี. “ประสิทธิภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพรักษา อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2556.
- สมเด็จพระญาณสังวร (เจริญ สุวฑฺฒโน).พรหมวิหารธรรม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บริษัท สหการพิมพ์ จำกัด, 2527.
- สมยศ นาวิการ. การบริหารตามสถานการณ์. กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ, 2555. หน้า 49.
- सानิตย์ บุญชู.การพัฒนาชุมชน : การมีส่วนร่วมของประชาชน. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547.
- สำนักบัณฑิตอาสาสมัคร. รายงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการส่งเสริม อบต. ธรรมาภิบาลดีเด่น. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2549.
- อุทัย หิรัญโต. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร :โอเดียนสโตร์, 2523.
- เสนาะ ดิยาวี. หลักการบริหาร. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554.

การประยุกต์หลักสารานิยธรรมเพื่อส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์
ในการบริหารงานเทศบาลตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา
Saraniyadhamma Application for Promoting the Reconciliation for the
Administration in the Lat Bua Khao Subdistrict Municipality,
Si Khio District, Nakhon Ratchasima Province

พระเจษฎา สุจิตโต¹ สุริยะ มาธรรม² พระมหาปัญญาวรวัฒน์ สิริภทโท³
PhraJetsada Suchitto, Suriya Matham, PhramahaPanyaworawat Siriphattho

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ในการบริหารงานเทศบาลตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา 2) เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ในการบริหารงานเทศบาลตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) ประยุกต์หลักสารานิยธรรมในการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ในการบริหารงานเทศบาลตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา การวิจัยเป็นแบบผสมวิธี ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.90 กลุ่มตัวอย่างคือประชาชนที่มาติดต่อขอรับบริการ จากสำนักงานเทศบาลตำบลลาดบัวขาว จำนวน 4,225 คน โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้งหมด 367 คน จากการคำนวณโดยใช้สูตรของทาร์ยามาเน่ (Taro Yamane) ซึ่งใช้ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที (t-test) ค่าเอฟ (F-test) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) เมื่อพบว่ามีความแตกต่าง จึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) และโดยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)

Received: 2022-07-10 Revised: 2022-09-11 Accepted: 2022-09-13

¹มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา
Mahachulalongkomrajavidyalaya University Nakhon Ratchasima Campus. Corresponding Author
e-mail: aphinant.jais@gmail.com

²มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา
Mahachulalongkomrajavidyalaya University Nakhon Ratchasima Campus

³มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา
Mahachulalongkomrajavidyalaya University Nakhon Ratchasima Campus

จำนวน 9 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับความคิดเห็น การส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ในการบริหารงานเทศบาลตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมาเจ้าหน้าที่หยุดใช้ความรุนแรงทุกรูปแบบ เพื่อสร้างความปรองดองป้องกันไม่ให้เกิดความขัดแย้งขึ้นมาใหม่นำขั้นต่อมาใช้ส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ในชุมชนร่วมกันไกล่เกลี่ยเพื่อจะแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในชุมชนประนีประนอมทุกฝ่ายเพื่อลดความขัดแย้งลดความแตกแยกสร้างความไว้วางใจแก่ประชาชนพร้อมรับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่ายเพื่อแก้ไขปัญหาให้มีความสำคัญกับบุคคลที่อยู่รอบข้างสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ที่ได้รับผลกระทบการเยียวยาให้กับผู้ที่ได้รับผลกระทบรับฟังเหตุผลของผู้กระทำผิดให้อภัยต่อผู้กระทำผิดคิดถึงความรู้สึกของผู้อื่นเสมอให้กำลังใจช่วยให้อีกฝ่ายไม่รู้สึกลำบากอยู่คนเดียวให้ความช่วยเหลือเท่าที่จะทำได้ 2. เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ในการบริหารงานเทศบาลตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความคิดเห็นต่อการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ในการบริหารงานเทศบาลตำบลลาดบัวขาว จังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยประชาชนที่มีอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความคิดเห็นต่อการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ในการบริหารงานเทศบาลตำบลลาดบัวขาว จังหวัดนครราชสีมา ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย 3. ประยุกต์หลักสารานิยธรรมในการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ในการบริหารงานเทศบาลตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมาโดยหลักสารานิยธรรม 6 การส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ เพื่อให้เกิดกระบวนการการบริหารงาน ให้มีการประพฤติที่ดี การคิดดี มองกันในด้านดี มีความหวังดีและปรารถนาดีต่อกันมีเมตตาปฏิบัติตนซึ่งกันและกันอันเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งภาษากายและการพูด โดยการฟังเสียงของประชาชนทุกภาคส่วน เพื่อนำความทุกข์ร้อนของประชาชนไปบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้ถูกต้อง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ในการจัดสรรผลประโยชน์อันชอบธรรมให้เกิดขึ้น โดยมุ่งเน้นการกระจายผลประโยชน์ให้กับประชาชนทุกพื้นที่ที่ได้รับผลประโยชน์เหล่านั้น โดยการไม่มีการเลือกปฏิบัติอยู่ในหลักของความเสมอภาคยุติธรรมและมีส่วนร่วมได้อย่างเท่าเทียม เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และได้ประสิทธิผลทางสร้างสรรค์ให้อยู่ในรูปแบบทางสังคมที่ดีโดยปราศจากความขัดแย้งและยึดถือในอุดมคติด้วยการยอมรับในเหตุและผล โดยการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ

คำสำคัญ : สารานิยธรรม; ความปรองดองสมานฉันท์; การบริหาร

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the general state of promoting reconciliation in municipal administration of Lat Bua Khao Subdistrict, Sikhio District, Nakhon Ratchasima Province; Lat Bua Khao, Sikhio District, Nakhon Ratchasima Province Classified by personal factors. 3) Applying Saraniyadhamma

principles to promote reconciliation and reconciliation in the administration of Lat Bua Khao Subdistrict Municipality, Sikhui District, Nakhon Ratchasima Province. The research is an integrated approach. It consists of quantitative research using questionnaires as a tool. to collect information The confidence value for the entire document was 0.90. The sample group was people who came to request services. From the Lat Bua Khao Municipality Office, 4,225 people were randomly drawn from the total population of 367 people calculated using the formula of Taro Yamane, which used a 0.05 error level. Statistics used in data analysis were: Frequency, percentage, mean and standard deviation Hypothesis was tested by t-test, F-test, and one-way analysis of variance. Therefore, the difference of the means was compared in pairs. by Least Significant Difference (LSD) method and by qualitative research methodology. An in-depth interview was used with 9 key informants or persons. Data were analyzed by descriptive content analysis. **The results showed that** 1) The general state of promoting reconciliation and reconciliation in the administration of Lat Bua Khao Subdistrict Municipality, Sikhui District, Nakhon Ratchasima Province. The authorities stopped all forms of violence. to create harmony Preventing new conflicts, bringing tolerance to promoting reconciliation in the community together as a mediator to resolve conflicts in the community, conciliating all parties to reduce conflicts Reduce divisions, build trust among the people. Ready to listen to the opinions of all parties to solve the problem. Give importance to the people around you. Build confidence in those affected remedy for those affected listen to the reasons of the perpetrators forgive the offender Always consider the feelings of others. Encouragement helps the other person not feel alone, offer as much help as you can. 2. To compare the level of opinions toward promoting reconciliation and reconciliation in the administration of Lat Bua Khao Sub-district Municipality, Sikhui District, Nakhon Ratchasima Province. People with different sex, age, education level, income, had different opinions towards the promotion of reconciliation and reconciliation in Lat Bua Khao Municipality Administration. Nakhon Ratchasima Province were different at the statistical significance level of 0.05, so the research hypothesis was accepted. People with different occupations had opinions on the promotion of reconciliation and reconciliation in the administration of Lat Bua Khao Subdistrict Municipality. Nakhon Ratchasima Province no difference with statistical significance at the 0.05 level. Therefore, the research hypothesis was accepted. 3. Applying

Saraniyadhamma principles to promote reconciliation and reconciliation in the administration of Lat Bua Khao Subdistrict Municipality, Sikhio District, Nakhon Ratchasima Province. by Saraniyadhamma 6, promoting reconciliation and reconciliation to achieve the management process to have good behavior, good thinking, optimistic view have good hopes and good wishes for each other Mercy behaves with each other as a good example in body language and speech. by listening of the people in all sectors In order to bring the suffering of the people to manage and solve various problems properly, which will benefit the public more than personal benefits in the allocation of legitimate benefits to occur by focusing on the distribution of benefits to the people all areas to receive those benefits with no discrimination in the principle of equality fair sector and equal participation for maximum efficiency and effective creative ways to be in a good social format without conflicts and adhere to ideals by accepting cause and effect by peaceful coexistence

Keywords: Saraniyadhamma; Promoting the Reconciliation; administration

1. ความนำ

ประเทศไทยเป็นดินแดนพระพุทธศาสนา ประชาชนอาศัยอยู่ร่วมกันอย่างสันติภาพเพราะต่างมุ่งสร้างกุศลคุณงามความดี โดยยึดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการดำเนินชีวิต เว้นจากการเบียดเบียนกัน ประกอบสัมมาอาชีพ ซื่อสัตย์ สุจริต แต่เมื่อเวลาแปรเปลี่ยนไปกลับพบว่าประชาชนเกิดความขัดแย้งกันอย่างรุนแรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งปรากฏการณ์ความรุนแรงทางการเมืองที่เกิดขึ้นตั้งแต่ในช่วงปี พ.ศ.2549-2553 นำมาซึ่งการสูญเสียชีวิตไม่ต่ำกว่า 100 คน บาดเจ็บอีกจำนวนมาก รวมถึงผู้สูญหายอีกจำนวนหนึ่งที่ยังไม่ปรากฏข้อมูล อีกทั้งความสูญเสียทางวัตถุ อาคารสถานที่ต่างๆ อีกหลายแห่ง สังคมไทยในช่วงที่ผ่านมาเป็นยุคแห่งความหวาดกลัวและหวาดระแวงที่ประชาชนไม่สามารถพูดคุยเรื่องความคิดเห็นทางการเมืองเป็นการทั่วไป แม้กระทั่งการพูดคุยกับญาติหรือเพื่อนสนิท ในหลายชุมชนมีกลุ่มคนที่มีความคิดแตกต่างทางการเมืองกันอย่างชัดเจนเกิดการบ่มเพาะความเกลียดชังกัน(กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, 2557)

จากการเลือกเก็บสื่อที่นำเสนอความคิดเห็นทางการเมืองที่สอดคล้องกับมุมมองของตน และแบ่งข้อแย้งกันอย่างเห็นได้ชัดในบางพื้นที่เกิดการปะทะกันระหว่างสองกลุ่มที่เห็นต่างทางการเมืองมีการใช้อาวุธต่างๆ รวมถึงอาวุธปืนทำร้ายร่างกายกันทำให้มีผู้เสียชีวิต ยิ่งไปกว่านั้นความรุนแรงได้ขยายตัวไปถึงในระดับครอบครัว จนกระทั่งเกิดการเสียชีวิตและความสัมพันธ์ที่แตกร้างจากความรุนแรงที่กล่าวมาอันนำมาซึ่งการสูญเสียอย่างประเมินค่ามิได้และเกิดสภาพสังคมแห่งความหวาดระแวง คำถามที่ตามมาคือรากเหง้าของปัญหาของสังคมไทยคืออะไร ซึ่งมีหลายฝ่ายพยายามให้คำอธิบายต่อปัญหาดังกล่าวว่าเป็นการแข่งขันเชิงอำนาจ การทุจริตประพฤตินิยมของผู้

มีอำนาจความรู้สึกว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมการถูกเลือกปฏิบัติช่องว่างทางเศรษฐกิจและสังคมระหว่างคนจนกับคนรวย ตลอดจนโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรที่แตกต่างกัน(สถาบันพระปกเกล้า, 2555)

ปัจจุบันราชการส่วนท้องถิ่นมีรูปแบบ ได้แก่ท้องถิ่นรูปแบบทั่วไป คือ องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด และเทศบาล กับท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ คือกรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยาที่เกิดขึ้นหลังจากประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบบประชาธิปไตยซึ่งแต่ละองค์กรมีลักษณะโครงสร้างการบริหารอำนาจหน้าที่และระบบหลักการจัดตั้งที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับกฎหมายการปกครองขององค์กรปกครองท้องถิ่นนั้นๆ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 มีบทบัญญัติที่ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจการปกครองแก่ท้องถิ่น เพื่อให้การปฏิรูปการเมืองในระดับท้องถิ่นบรรลุผลตามเจตนารมณ์ของประชาชน โดยในหมวด 14 ว่าด้วยการปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 281 บัญญัติว่า“ภายใต้บังคับมาตรา 1 รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักการ การปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ปัญหาในท้องถิ่น” ทั้งนี้การจัดตั้งหน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องประกอบด้วยหลักการ 3 ประการ คือ1) หลักเจตนารมณ์ของราษฎรในท้องถิ่น หมายถึงการปกครองท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นจะต้องยึดถือความต้องการของราษฎรในท้องถิ่นเป็นหลักในการจัดทำบริการสาธารณะ2) หลักการมีส่วนร่วมของราษฎรในท้องถิ่น หมายถึง การให้ราษฎรเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบดำเนินการทั้งในหน้าที่ส่วนท้องถิ่นและคณะผู้บริหาร 3) หลักการกำกับดูแลท้องถิ่น หมายถึง การเปิดโอกาสให้ราษฎรในท้องถิ่นมีอิสระในการกำหนดนโยบายและแนวทางการพัฒนาการสรรหาทรัพยากรและรายได้ในท้องถิ่นมาดำเนินการตลอดจนการกำกับดูแลและคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของราษฎรในท้องถิ่นด้วยตนเอง โดยส่วนกลางการกำกับดูแลเท่าที่จำเป็น

เหตุการณ์ต่างๆ ข้างต้นได้นำไปสู่ความพยายามแก้ไขปัญหาจนเกิดความปรองดองขึ้นเพื่อมุ่งหวังที่จะก้าวผ่านวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นจนสามารถเรียกได้ว่าสามารถนำไปสู่สังคมที่มีสันติภาพประชาชนอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ แนวความคิดของต่างประเทศที่ใช้เพื่อสังคมความปรองดองคือความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่านซึ่งเป็นกระบวนการที่เปลี่ยนผ่านจากสังคมที่มีความขัดแย้งไปสู่สันติภาพและความเป็นประชาธิปไตย ดังนั้น จากความเป็นมาและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการศึกษาการประยุกต์หลักสสารานีธรรมเพื่อส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ในการบริหารงานเทศบาลตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา เพื่อส่งเสริมให้นักการเมืองระดับท้องถิ่นรับบทบาทหน้าที่ มีความรับผิดชอบต่อนโยบาย เป็นผู้ปรารถนาดี มีวิสัยทัศน์ในการนำพาท้องถิ่นและประชาชนไปสู่ชุมชนที่มีการพัฒนาโดยประชาชนมีส่วนร่วมจากความไว้วางใจต่อนักการเมืองที่เลือกเข้าไปทำหน้าที่แทน และนำไปใช้อย่างถูกต้องเพื่อการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่น สังคมและประเทศชาติ โดยนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาคือหลักสสารานีธรรม เข้ามาเป็นเครื่องมือที่นักการเมืองใช้เป็นแนวทางการบริหารงานของตนจนได้รับความ

ไว้วางใจจากประชาชนให้นักการเมืองได้เข้ามาบริหารงานอย่างต่อเนื่องและเป็นไปในลักษณะของการสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่ท้องถิ่นตามสมควร

การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในการบริหารจัดการบ้านเมืองของรัฐในระบบประชาธิปไตยโดยมุ่งลดบทบาทของรัฐส่วนกลาง (Decentralize) ลงเหลือภารกิจหลักเท่าที่ต้องทำเท่าที่จำเป็นและให้ประชาชนได้มีส่วนในการบริหารงานชุมชนท้องถิ่นตามเจตนารมณ์ของประชาชนมากขึ้นซึ่งเหตุผลการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญก็เพื่อให้การดำเนินงานของรัฐมีประสิทธิภาพมากขึ้นลดขั้นตอนการดำเนินการอันเนื่องจากการล่าช้าในการตัดสินใจจากส่วนกลางโดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมดำเนินการตลอดจนร่วมตรวจสอบการทำงานของภาครัฐเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนได้อย่างแท้จริงและเพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจจึงส่งเสริมให้การพัฒนาส่วนท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลทั้งการเมืองเศรษฐกิจและสังคม

การบริหารงานของเทศบาลตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมาเป็นองค์กรที่มีศักยภาพในการจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนทั่วไป สามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้ มีปัญหาหลายด้านที่ยังไม่สามารถแก้ไขได้ หรือกำลังแก้ไขแต่ยังไม่แล้วเสร็จ เช่นการบริหารงานที่ไม่ทั่วถึงไม่ว่าจะเป็นการให้บริการประชาชน การนำข่าวสารจากทางรัฐบาลกระจายให้ประชาชนรับทราบ อีกทั้งสมาชิกองค์การบริหารเทศบาลตำบล ขาดประสบการณ์ไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ ขาดความชัดเจนในการถ่ายโอนงานจากภาครัฐ แผนงานมีความซับซ้อนทำให้บุคลากรไม่เข้าใจแผนงานที่กำหนด พนักงานองค์การบริหารเทศบาลตำบลขาดแรงจูงใจในการทำงานการสั่งงานไม่ตรงกับหน้าที่รับผิดชอบ บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญไม่เพียงพอต่อองค์กร งานมีมากกว่าบุคคล เครื่องมืออุปกรณ์ยังไม่ค่อยทันสมัยต่อการปฏิบัติงาน ใช้งบประมาณไม่ถูกที่ การปฏิบัติหน้าที่เอาแต่พรรคพวกของตน พนักงานบางคนใช้คำพูดที่ไม่เหมาะสมกับการให้บริการแก่ประชาชนใช้งบประมาณไม่คุ้มค่ากับการเก็บภาษีจากประชาชน ปัญหาการไม่ให้ความร่วมมือของผู้นำหมู่บ้านและชุมชนในท้องถิ่น และปัญหาที่สำคัญในขณะนี้ที่เกิดขึ้นกับเยาวชนในเขตองค์การบริหารเทศบาลตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา องค์การบริหารเทศบาลตำบลจึงต้องเดินหน้าพัฒนาต่อไปพระพุทธศาสนาได้แสดงหลักแห่งการบริหารจัดการ ที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานอย่างมหาศาล อันสามารถที่จะทำให้งานนั้นบังเกิดประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้(เทศบาลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา, 2560)จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัย สนใจที่จะศึกษาการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาหลักพุทธธรรม มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน ขององค์การบริหารเทศบาลตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้เกิดการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นฐานข้อมูลเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ในการบริหารงานเทศบาลตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

2.2 เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ในการบริหารงานเทศบาลตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

2.3 เพื่อประยุกต์หลักสาราณียธรรมในการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ในการบริหารงานเทศบาลตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

3. ขอบเขตการศึกษา

3.1 ขอบเขตด้านพื้นที่และสถานที่

พื้นที่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ องค์การบริหารเทศบาลตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหา โดยมุ่งศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ คุณลักษณะผู้นำทางการเมืองตามหลักพุทธธรรมของนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบลโพธิ์กลาง จังหวัดนครราชสีมา ดังนี้

3.2.1 หลักการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ในการบริหารงานเทศบาลได้แก่ 1) หลักความถูกต้อง 2) หลักความเหมาะสม 3) หลักความบริสุทธิ์ 4) หลักความยุติธรรม 5) หลักพรหมวิหารธรรม และ 6) หลักความเสียสละ

3.2.2 หลักพุทธธรรมส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ในการบริหารงานเทศบาลได้แก่ หลักสาราณียธรรม 6 ประการด้วย 1) กายกรรม (การทำดีกันมีน้ำใจช่วยเหลือกัน) 2) วาจากรรม (การพูดดีต่อกันให้เกิดความสามัคคี) 3) มโนกรรม (การคิดดีเสียสละ) 4) สาธารณโภคี (การจัดสรรผลประโยชน์ต่อส่วนรวม) 5) สีสสัมมัญญตา (ไม่เบียดเบียนผู้อื่นเป็นแบบอย่างที่ดี) 6) ทิฏฐิสัมมัญญตา (รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น)

3.3 ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

3.3.1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มาติดต่อขอรับบริการ จากสำนักงานเทศบาลตำบลลาดบัวขาวจำนวน 367 คน

3.3.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ 1) นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูป 2) ตัวแทนด้านการเมืองท้องถิ่น จำนวน 2 คน 3) นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 3 คน 4) ตัวแทนด้านการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 2 คน รวมจำนวน 9 รูปหรือคน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ หมายถึง การบริหารงานขององค์การบริหารเทศบาลตำบลด้วยการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ตามการบริหารแบบมีส่วนร่วมการบริหารโดยบังคับใช้กฎหมายที่เท่าเทียมกัน และการรณรงค์สร้างความรักความสามัคคี

หลักสาราณียธรรม หมายถึง หลักธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งความระลึกถึงเป็นหลักธรรมที่จะเสริมสร้างความรู้สึที่ดีให้เกิดขึ้นต่อกันและกันอยู่เสมอในยามที่ระลึกถึงกันซึ่งจะเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างความสามัคคีมีน้ำหนึ่งใจเดียวกันให้เกิดขึ้นด้วยหากสังคมใดต้องการที่จะเสริมสร้างความสามัคคีและความเป็นปึกแผ่นให้เกิดขึ้น ก็ควรที่จะต้องนำเอาหลักธรรมธรรมทั้ง 6 ประการ 1) กายกรรม (การทำความดีมีน้ำใจช่วยเหลือกัน) 2) วาจากรรม (การพูดดีต่อกันให้เกิดความสามัคคี) 3) มโนกรรม (การคิดดีเสียสละ) 4) สาธารณโภคี (การจัดสรรผลประโยชน์ต่อส่วนรวม) 5) สีสสามัญญตา (ไม่เบียดเบียนผู้อื่นเป็นแบบอย่างที่ดี) 6) ทิฏฐิสามัญญตา (รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น)

4. การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักสาราณียธรรม

สาราณียธรรมแปลว่า ธรรมเป็นเหตุให้ระลึกถึงกัน หมายถึง คุณธรรมที่ทำให้คนเราไม่เห็นแก่ตัว เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ผู้อื่น เข้าใจคนอื่นมากขึ้น สาราณียธรรม มี 6 คือ (ทองหล่อ วงษ์ธรรมา, 2538)

1. เมตตากรรม คือ ทำต่อกันด้วยเมตตา หมายถึง ทำสิ่งใดก็ทำด้วยความปรารถนาดีต่อกัน เช่น แสดงไมตรีและหวังดีต่อเพื่อนร่วมงานร่วมกิจการร่วมชุมชนโดยช่วยเหลือธุระต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ แสดงอาการปฏิกิริยาสุภาพ เคารพนับถือทั้งต่อหน้าและลับหลัง

2. เมตตาวาจากรรม คือ พูดกันด้วยเมตตา หมายถึง จะพูดอะไรก็พูดด้วยความปรารถนาดีต่อกันเช่น แนะนำสั่งสอนตักเตือนกันด้วยความหวังดี กล่าววาจาสุภาพ พูดจริงไม่พูดเพื่อผลประโยชน์ ที่จะเกิดขึ้นแก่ตนเองฝ่ายเดียว

3. เมตตามโนกรรม คือ คิดต่อกันด้วยเมตตา หมายถึง จะคิดอะไรก็คิดด้วยความปรารถนาดีต่อกัน เช่น ตั้งจิตปรารถนาดี คิดทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่กัน มองกันในแง่ดี

4. สาธารณโภคี คือ แบ่งปันสิ่งที่ได้มาโดยชอบธรรม หมายถึง แบ่งปันลาภที่ร่วมกันหาร่วมกันทำโดยยุติธรรม แม้สิ่งของที่ได้มาจะน้อย แต่ก็แจกจ่ายให้มีส่วนร่วมใช้สอยบริโภคทั้งถึงกันนั่นคือ การร่วมสุข ร่วมทุกข์กัน

5. สีสสามัญญตา คือ มีความประพฤติเสมอภาคกัน หมายถึง ประพฤติสุจริตดีงามเหมือนกัน มีระเบียบวินัยเป็นแบบเดียวกัน ไม่ประพฤติให้เป็นที่ยรังเกียจ หรือเสื่อมเสียแก่หมู่คณะ

6. ทิฏฐิสามัญญตา คือ มีความเสมอภาคกัน ทางความคิด หมายถึง ปรับความคิดความเห็นให้มีเหตุผลถูกต้องเหมือนกัน นั่นคือ การเคารพเหตุผล ยึดหลักความดีงามเป็น อุดมคติอย่างเดียวกัน

หลักการปฏิบัติของสาราณียธรรม ตามสัญญาตญาณของคนที่อยู่ร่วมกันนั้น ยังปรารถนาความรัก ความอบอุ่น ความปลอดภัย ต้องการสิ่งที่พึงพำนักอาศัย ต้องการได้มีการ

พักผ่อนหย่อนใจ ต้องการให้มีสนทนาการในด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นลักษณะความเรียกร้อง ความต้องการตามธรรมชาติของสิ่งมีชีวิต ในทางพระพุทธศาสนา กลุ่มพุทธบริษัททั้งฝ่ายคฤหัสถ์และบรรพชิตเมื่อทาสอยู่ร่วมกันในวัฒนธรรมของชาวพุทธแล้ว จำเป็นที่จะต้องอยู่ด้วยความมีคุณธรรมเป็นจุดกลางทางความคิดที่มาพบกัน โดยการปลูกฝังให้เกิดความรักความเคารพต่อกัน ซึ่งความรักความเคารพต่อกันนั้น เป็นผลซึ่งจะเกิดขึ้นจากการแสดงความมีน้ำใจ คือ สงเคราะห์ อนุเคราะห์เมื่อมีความรัก ความเคารพต่อกัน ให้การสงเคราะห์ อนุเคราะห์ต่อกันแล้ว การทะเลาะวิวาทกันก็จะไม่เกิดขึ้น ความสามัคคีซึ่งเป็นผลที่พึงปรารถนาของหมู่คณะ ไม่ว่าจะยุคใด สมัยใดก็จะบังเกิดขึ้น จากนั้นเอกภาพคือ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทางกิจกรรม ทางผลประโยชน์ ทางการศึกษาการประพฤติปฏิบัติก็จะบังเกิดขึ้นติดตามมา เหล่านี้เป็นเหตุ เป็นผลของกันและกัน แต่ในขณะเดียวกัน สิ่งที่ตั้งงามเหล่านี้เป็นผลรวมยอดซึ่งกันและกัน โดยการสร้างเหตุเฉพาะในที่นี้ ทรงแสดงว่าเป็นสาราณียธรรม คือ ธรรมะที่จะนำใจของบุคคลให้ระลึกรู้ถึงกันผูกพันเชื่อมโยงบุคคลไว้ด้วยน้ำใจ ประกอบด้วย 6 ประการ คือ (พระราชธรรมนิเทศ (ระแบบ วิฑูรยาโณ), 2536)

1. เมตตาการุณยธรรม จะทำอะไรก็ให้ทำด้วยเมตตา ได้แก่ การแสดงความมีน้ำใจช่วยเหลือ ขวนขวายในกิจการงานต่าง ๆ ที่ควรของเพื่อนภิกษุสามเณรของเพื่อนอุบาสกอุบาสิกาทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็นต่อหน้าหรือลับหลังก็ตาม

2. เมตตาวิจิตรธรรม จะพูดอะไรก็ประกอบด้วยเมตตา ได้แก่ การพูดวาจาที่เป็นคำสัตย์คำจริง คำสมานสามัคคี กระชับสามัคคี พูดแต่คำไพเราะอ่อนหวาน และคำที่มีประโยชน์นั้น เป็นคำที่มีพื้นฐานมาจากเมตตาต่อคนที่ตนพูดด้วยและคนที่พูดถึง พูดต่อหน้าอย่างไร ลับหลังก็ต้องพูดอย่างนั้นลับหลังอย่างไรต่อหน้าก็พูดอย่างนั้น

3. เมตตาตามโนกรรม จะคิดอะไรก็คิดกันด้วยเมตตา ได้แก่ การตั้งความรู้สึกในคนและสัตว์ทั้งหลายว่าชีวิตแต่ละชีวิตไม่ต้องการความทุกข์ แต่ต้องการความสุขอันใด เพราะฉะนั้นขอให้บุคคลนั้นๆ ดำรงชีวิตอยู่ด้วยความไม่มีเวร ไม่มีภัย ไม่เบียดเบียนกัน ไม่ประทุษร้ายกัน

4. แบ่งปันลาภที่ตนได้มาในทางที่ชอบธรรมให้แก่เพื่อนภิกษุสามเณร ไม่หวังไว้บริโภคนเฉพาะเพียงผู้เดียว คือ หลักการอยู่ร่วมกันของพระภิกษุสามเณรนั้นต้องเลี้ยงชีพด้วยลำแข้งของตัวเองเที่ยวภิกษาจรบิณฑบาตอาหารจากชาวบ้านผู้มีจิตศรัทธา เป็นการได้อาหารมาในทางที่ชอบธรรม แต่ว่าการได้ปัจจัย 4 นั้น คนเรามีวาสนาบาปมีไม่เหมือนกัน บางคนได้มากจนเหลือกินเหลือใช้บางคนได้น้อยจนไม่ค่อยพอกินพอใช้ เพราะฉะนั้นคนที่ได้ลาภผลมาในทางที่ชอบมากจึงต้องแสดงออกซึ่งทางกายกรรม ทางวจีกรรมที่สะท้อนมาจากใจด้วยการเอื้อเพื่อแบ่งปันเป็นการสงเคราะห์ อนุเคราะห์เฉลี่ยความสุขให้แก่กันและกัน

5. รักษาศีลบริสุทธิ์เสมอกันกับเพื่อนภิกษุสามเณรอื่นๆ ไม่ทำตนให้เป็นที่ยังเกียจของผู้อื่น คือ การอยู่ร่วมกันของพระภิกษุสามเณรนั้น ค่อนข้างจะอาภรรพ์ แม้จะเียงไปข้าง จะเอนไปข้างแต่ถ้าไม่มีปัญหาเรื่องการประพฤติปฏิบัติแล้ว ย่อมเป็นที่ยอมรับนับถือของผู้ที่เกี่ยวข้องกัน แม้จะเป็นเพื่อนรักร่วมใจกัน ถ้าคนหนึ่งละเมิดศีลที่พระพุทธเจ้าได้ทรงบัญญัติไว้จะกลายเป็นที่ยังเกียจ ดูหมิ่นของเพื่อนภิกษุสามเณรด้วยกัน การอยู่ร่วมกันโดยปกติสุขที่ประสงค์จะเกิดขึ้นไม่ได้ ดังนั้นจึงต้องพยายามปฏิบัติ

ตนให้ถูกต้องตรงตามหลักของศีลที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้โดยให้มองว่าข้อนี้พระพุทธเจ้าได้ทรงบัญญัติไว้อย่างไร ใครปฏิบัติถูกต้องตรงหลักที่พระพุทธเจ้าบัญญัติไว้ก็ปฏิบัติไปตามเขา ทำให้เกิดเป็นความเรียบร้อยสวยงามขึ้นที่พระพุทธเจ้าทรงเรียกว่า สังฆโมกข์ คือ หมู่คณะทั้งดงาม

6. มีความเห็นร่วมกันกับเพื่อนภิกษุสามเณรอื่น ๆ ไม่วิวาทกับใครๆ เพราะมีความเห็นผิดกัน เรื่องของความเห็นนั้นในฐานะของภิกษุในพระพุทธศาสนา ถ้าเป็นความเห็นเกี่ยวกับวินัย ก็ต้องเอาวินัยเป็นมาตรการกำหนดตัดสินว่า ความเห็นของใครถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง ถ้าเป็นเรื่องเกี่ยวกับธรรมะก็ตรวจสอบเทียบเคียง ตรวจสอบทานหลักธรรมะว่า ข้อนี้พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้อย่างไรแล้วก็หาจุดกลางทางความคิดมาพบกันที่นี่ แต่บางอย่างเป็นเรื่องของกิจการงานหรือแม้แต่เรื่องความเห็นทั่วไป อาจจะมีการขัดแย้งในหลักการและวิธีการบางอย่าง แต่ว่าสามารถประสพผลเช่นเดียวกันได้ก็ต้องประนีประนอมกัน ไม่ก่อสารทละาะวิวาท เพราะเหตุว่าความเห็นขัดแย้งกันวันไว้แต่บุคคลนั้นมีความเห็นขัดแย้งกับพระธรรมวินัย ซึ่งภิกษุสามเณรรู้ห้วงใยในพระพุทธศาสนาจะต้องถือเป็นภาระหน้าที่ที่จะขจัดปัดกวาดเหล่านั้น ให้ยุติลงด้วยความเรียบร้อย

สรุปได้ว่า หลักสารณียธรรม 6 เป็นหลักธรรมในพุทธศาสนา ที่มีการกล่าวถึง การช่วยเหลือกิจธุระของผู้ร่วมคณะด้วยความเต็มใจ แสดงกิริยาอาการสุภาพ เคารพนับถือกัน ช่วยบอกแจ้งสิ่งที่ประโยชน์สั่งสอน แนะนำตักเตือนด้วยความหวังดีกล่าววาจาสุภาพ แสดงความเคารพนับถือกัน ทั้งต่อหน้าละลับหลัง และเป็นคุณธรรมที่ทำให้รู้จักการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันและกัน ทำให้เข้าใจคนอื่นมากขึ้น ซึ่งเป็นแนวทางที่ดีในการอยู่ร่วมกันด้วยความสามัคคี สถานศึกษาควรนำมาปฏิบัติ เพื่อทำให้เกิดผลดีแก่เพื่อนร่วมงานและการบริหารงานในสถานศึกษาต่อไป

แนวคิดความปรองดองสมานฉันท์ ความหมายของการปรองดองสมานฉันท์ อาจมองได้ในแง่มุมเชิงทฤษฎีและแนวทางการปฏิบัติโดยในแง่มุมเชิงทฤษฎีนั้น การปรองดองได้แก่กระบวนการต่าง ๆ ที่ป้องกันแก้ไขไม่ให้ความขัดแย้งเกิดขึ้นมาใหม่อีกครั้ง โดยการสร้างสันติภาพ ด้วยการหยุดใช้ความรุนแรงเพื่อยับยั้งความหวาดกลัว การสร้างความเชื่อมั่นและไว้วางใจ และหลักการเอาใจเขามาใส่ใจเรา หยุดยั้งวงจรความรุนแรง และสร้างสถาบันที่เป็นประชาธิปไตยให้กลับคืนมาอีกครั้งหนึ่ง แต่ในส่วนของแนวทางการปฏิบัตินั้นเป็นที่ยอมรับว่าอาจไม่ง่ายนักที่จะสามารถทำตามแนวคิดเชิงทฤษฎีของการปรองดอง เนื่องจากการปรองดองไม่ใช่การกระทำที่จะสามารถแยกออกจากสังคมที่มีปัญหาความ ขัดแย้งและความหวาดกลัวอย่างรุนแรงออกไปได้ การปรองดองไม่ใช่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แต่เป็นกระบวนการที่ยากลำบาก ยาวนาน คาดเคาไม่ได้และเกี่ยวข้องกับการวางแผน ขั้นตอนและวิธีการต่าง ๆ ที่หลากหลาย และต้องมีการกระทำอย่างต่อเนื่อง เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ เช่น การมีสันติธรรมแทนที่จะแก้แค้นการจัดการความทรงจำร่วมกันและสร้างการอธิบายจากมุมมองต่าง ๆ ของคู่ขัดแย้งอย่างเท่าเทียมกันการสร้างความปรองดอง เป็นกระบวนการที่นำไปสู่การลดความเกลียดชังแตกแยกและสร้างความไว้วางใจเพื่อฟื้นคืนความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนที่เคยขัดแย้งรุนแรง โดยผ่านการแสดงความรับผิดชอบต่อการกระทำในอดีต การยอมรับความจริงที่เกิดขึ้น การเมตตาให้อภัย ตลอดจนการมองภาพอนาคตของสังคมร่วมกัน(Abu-Nimer Reconciliation, 2001)

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการที่ให้ความหมายของกระบวนการสร้างความปรองดองในอีกแง่มุม คือ กระบวนการเยียวยาบาดแผลของทั้งผู้กระทำและผู้กระทำภายหลังเหตุการณ์ความรุนแรงและเป็นการ ยุติความสัมพันธ์ด้านลบต่อกัน ไม่นำไปสู่ความเป็นศัตรู ในหลักการแล้วบุคคลที่สามเท่านั้นที่สามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำและผู้กระทำได้ ทั้งนี้ ผู้กระทำสามารถให้อภัยหรือเรียกร้องให้ผู้กระทำผิดชดใช้ ได้รับการลงโทษ หรือแม้แต่การล้างแค้น สำหรับผู้กระทำผิดอาจจะยอมรับผิดหรือถูกลงโทษจากผู้กระทำก็เป็นไปได้(Galtung, Johan, 1998)

การปรองดอง (Reconciliation) หมายถึง การจัดการความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมที่เคยแตกแยก ต่อสู้และปะทะกัน ทั้งในระดับความคิดและในระดับการใช้ความรุนแรงทางกายภาพ ในการตกลงเพื่อเข้าสู่การเจรจาสันติภาพ (peace talk) ระหว่างกลุ่มต่าง ๆ โดยไม่ใช้ความรุนแรง และทำการสร้างองค์กรหรือสถาบันที่เป็นประชาธิปไตยในการเข้ามาช่วยปรองดองและต่อรองอำนาจระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในที่นี้อาจจะรวมถึงการใช้มาตรการออกกฎหมายนิรโทษกรรม เพื่อเป็นเครื่องมือเยียวยาความเสียหายโดยเริ่มจากการแสวงหาความจริงในอดีต สาเหตุความไม่เป็นธรรมในสังคมการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับความเดือดร้อนจากความขัดแย้ง การแสวงหาข้อเท็จจริงของความคิดแต่ไม่หาคนผิด และการจัดสรรอำนาจใหม่ระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมให้สามารถอยู่ร่วมกันได้แต่ควรระวังด้วยว่า การใช้กฎหมายนิรโทษกรรมแต่เพียงอย่างเดียว ไม่สามารถนำไปสู่การปรองดองอย่างแท้จริงได้ การปรองดองจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อต้นตอของความขัดแย้งในสังคมได้รับการแก้ไขการจะเริ่มแก้ไขได้ก็โดยการพิสูจน์ทราบ บันทึกและชี้แจงข้อเท็จจริงในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เพราะสังคมมีสิทธิในการเข้าถึงความจริง การรับทราบความจริงจึงจะนำไปสู่ความเข้าใจ การให้อภัย และเมื่อนั้นการปรองดองจึงจะเกิดขึ้นได้(Murphy, 2010)

ความปรองดอง (Harmony) หรืออาจจะตีความหมายของคำนี้ว่า “ประสมกลมเกลียว เป็นหนึ่งเดียวของกลุ่มคนต่าง ๆ ในสังคม ซึ่งคำนี้มีนัยที่สะท้อนทั้งในมิติภายในและภายนอกถึง กระบวนการที่จะทำให้กลุ่มผลประโยชน์เกิดความรู้สึกที่จะเป็นหนึ่งเดียวกันกลุ่มอื่นๆ ได้นั้นมักจะ ต้องพึ่งพาตัวแปรภายนอกเช่นเดียวกัน ซึ่งประเด็นนี้ผู้เขียนมองว่ามีความลึกซึ้งมากกว่าคำว่าความ สมานฉันท์ของกลุ่มคนหรือกลุ่มผลประโยชน์ แต่การจะได้มาซึ่งความปรองดองนั้นไม่สามารถสร้าง ด้วยวัตถุหรือการขยายพื้นที่ของผลประโยชน์และความต้องการให้เพิ่มมากขึ้นเพื่อสนองความอยาก ของคนในสังคมหรือองค์กรเท่านั้น เพราะในความเป็นจริงแล้ว ทรัพยากรมีจำกัดแต่ความต้องการ ของมนุษย์มีไม่จำกัด หากสถานการณ์เป็นเช่นนี้ อาจจะมีคำถามที่เรจะต้องขยายพื้นที่ของ ความอยากให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น ดังนั้น การที่เราจะขยายพื้นที่ความอยากให้แก่กลุ่มคนต่าง ๆ ในสังคม อย่างไม่มีที่สิ้นสุดนั้น หากจะมองอีกนัยหนึ่งอาจจะกลายเป็นแรงกระตุ้นความอยากให้เพิ่มสูงขึ้น โดยที่ สังคมไม่ได้ใส่ใจต่ออันตรายที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินการในลักษณะดังกล่าว(สุภาวดี บุญมี, 2564)

สรุปได้ว่า ความปรองดองสมานฉันท์ หมายถึง การกำหนดข้อตกลงร่วมกันปฏิบัติเพื่อให้ เกิดความสามัคคีในหมู่คณะหรือในชุมชน เพื่อในคนในชุมชนเกิดความรัก ความสมัครสมานสามัคคี ความประณีตประนอม การยืดหยุ่น การปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีดำเนินการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอขั้นตอนการดำเนินการวิจัยมีกระบวนการวิจัยและขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

รูปแบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology) ตามลักษณะการศึกษารวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยการแจกแบบสอบถาม (Survey Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ศึกษาเอกสารข้อมูลทุติยภูมิ โดยการศึกษานวนคิด ทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Documentary survey) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

การวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ในการวิจัยครั้งนี้ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่เป็นผู้มีความเกี่ยวข้องกับการวิจัยได้แก่ 1) นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูป 2) ตัวแทนด้านการเมืองท้องถิ่น จำนวน 2 คน 3) นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 3 คน 4) ตัวแทนด้านการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 2 คน รวมจำนวน 9 รูปหรือคน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ (Interviews Form) ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสัมภาษณ์ที่ใช้เป็นแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) มี 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ในการบริหารงานเทศบาล ได้แก่ 1. หลักความถูกต้อง 2. หลักความเหมาะสม 3. หลักความบริสุทธิ์

4. หลักความยุติธรรม 5. หลักพรหมวิหารธรรม 6. หลักความเสียสละ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับหลักพุทธธรรมส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ในการบริหารงานเทศบาล ได้แก่ หลักสาราณียธรรม 6 ประการด้วย 1. กายกรรม (การทำความดีมีน้ำใจช่วยเหลือกัน) 2. วจีกรรม (การพูดดีต่อกันให้เกิดความสามัคคี) 3. มโนกรรม (การคิดดีเสียสละ) 4. สาธารณโภคี (การจัดสรรผลประโยชน์ต่อส่วนรวม) 5. สีลสามัญญตา (ไม่เบียดเบียนผู้อื่นเป็นแบบอย่างที่ดี) 6. ทิฐุสามัญญตา (รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น)

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ขออนุญาตจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์

2) ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อสัมภาษณ์ ตามที่กำหนดไว้

3) ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดนัดไว้จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์

4) นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยวิธีการดังนี้

- 1) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ
- 2) นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย
- 3) วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)
- 4) สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

7.3 การวิจัยเชิงปริมาณ

7.3.1 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ประชาชนที่มาติดต่อขอรับบริการ จากสำนักงานเทศบาลตำบลลาดบัวขาวจำนวน จำนวน 367 คน

7.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แบบสอบถาม

ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยการสร้างแบบสอบถามตามกรอบปัจจัยที่กำหนด โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนโดยมีลักษณะ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับหลักพุทธธรรมส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ในการบริหารงานเทศบาล ได้แก่ หลักสาราณียธรรม 6 ประกอบด้วย 1. กายกรรม (การทำความดีมีน้ำใจช่วยเหลือกัน) 2. วาจากรรม (การพูดดีต่อกันให้เกิดความสามัคคี) 3. มโนกรรม (การคิดดีเสียสละ) 4. สาธารณโภคี (การจัดสรรผลประโยชน์ต่อส่วนรวม) 5. สีลสามัญญตา (ไม่เบียดเบียนผู้อื่นเป็นแบบอย่างที่ดี) 6. ทิฐุสามัญญตา (รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น) ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ในการบริหารงานเทศบาล ได้แก่ 1. หลักความถูกต้อง 2. หลักความเหมาะสม 3. หลักความบริสุทธิ์ 4. หลักความยุติธรรม 5. หลักพรหมวิหารธรรม 6. หลักความเสียสละซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

7.2.3 การหาคุณภาพเครื่องมือ

1) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้

2) หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ เสนอประธาน และกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม จำนวน 5 ท่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัยก่อนนำไปใช้เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระ และโครงสร้างของคำถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์หรือหาค่า IOC (Index of Item-Objective Congruence)

3) หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้(Try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.90

4) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้แจกกลุ่มตัวอย่างจริงในการวิจัยต่อไป

7.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมาถึงผู้บริหารเทศบาลตำบลลาดบัวขาว จังหวัดนครราชสีมา 2) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง คือประชาชนในเขตเทศบาลตำบลลาดบัวขาว จังหวัดนครราชสีมาซึ่งในการแจกแบบสอบถามผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ดังนี้

2) สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนาสถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3) สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ในการบริหารงานเทศบาลตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลสถิติที่ใช้คือการทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.)

7. สรุปผลการวิจัย

8.1 ระดับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ในการบริหารงานเทศบาลตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.29$, S.D.=0.64) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการหยุดใช้ความรุนแรงเพื่อหยุดยั้งความหวาดกลัว ($\bar{x}=4.33$, S.D.=0.68) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ด้านหลักการเอาใจเขามาใส่ใจเรา ($\bar{x}=4.30$, S.D.= 0.68) และด้านการสร้างความเชื่อมั่นและไว้วางใจ ($\bar{x}=4.25$, S.D.= 0.68) อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

8.2 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ในการบริหารงานเทศบาลตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความคิดเห็นต่อการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ในการบริหารงานเทศบาลตำบลลาดบัวขาว จังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยประชาชนที่มีอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความคิดเห็นต่อการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ในการบริหารงานเทศบาลตำบลลาดบัวขาว จังหวัดนครราชสีมา ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

8.3 ประยุกต์หลักสารานุกรมธรรมในการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ในการบริหารงานเทศบาลตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมาตามหลักสารานุกรมด้านเมตตาทายกรรม ตั้งใจปฏิบัติงานตามหน้าที่ เมื่อเกิดความบกพร่องในหน้าที่การงานก็พร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทันทั่วทั้งที่ทำงานรับใช้ประชาชนอย่างเสมอต้นเสมอปลาย ร่วมสุขร่วมทุกข์ร่วมรับรู้คิดวิเคราะห์แก้ปัญหา เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน ด้านเมตตาวชิกรรม พุทเพื่อชักนำให้ประชาชนเกิดความสามัคคีปรองดองและเกิดความรักความเห็นใจกันและกัน กล่าววจาสุภาพอ่อนหวาน ด้านเมตตามโนกรรม ระลึกอยู่เสมอว่าตนเองมีหน้าที่อะไร มีความรับผิดชอบต่อประชาชนอย่างไร และมุ่งมั่นต่อหน้าที่การงานนั้นๆ ด้วยความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เสมอ ควรเสียสละส่วนตนเพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวม ด้านสาธารณโภคี ต้องจัดสรรแบ่งปันประโยชน์ต่างๆ ที่ชุมชนสมควรได้ให้เสมอภาคเท่าเทียมกัน คำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก ด้านศีลสามัญญตา ประพฤติตนให้ดีงาม มีระเบียบวินัยอยู่ในระเบียบของส่วนรวมกระทำตัวเป็นที่รักนับถือของชุมชน ไม่ทำตนให้เป็นที่ยังเกลียดหรือเสื่อมเสียต่อหน่วยงาน การที่จะให้องค์กรนั้นมีศีลธรรมหรือปฏิบัติให้อยู่ในกฎระเบียบ ข้อบังคับนั้น ด้านทวิสามัญญตา เคารพความคิดเห็นของกันและกัน รับฟังปัญหาคำแนะนำต่างๆ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนาตนเอง และองค์กรอยู่เสมอควรจัดกล่อ่ง หรือผู้รับความคิดเห็นให้ประชาชนได้แจ้งข้อคิดเห็นในที่สาธารณะและสะดวกต่อการใช้บริการ เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหา ความต้องการในท้องถิ่น แสดงความคิดเห็น วิจารณ์การทำงาน การร้องทุกข์เรื่องราวต่างๆ ได้และยึดหลักประชาธิปไตยเป็นหลักโดยการใช้เสียงส่วนมากในการตัดสิน

การอภิปรายผล

1. ระดับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ในการบริหารงานเทศบาลตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการหยุดใช้ความรุนแรงเพื่อหยุดยั้งความหวาดกลัว อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ด้านหลักการเอาใจเขามาใส่ใจเราและด้านการสร้างความเชื่อมั่นและไว้วางใจ อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาภรณ์รัตน์ เลิศไพบรูด(2554) ได้วิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชน ต่อการบริการสาธารณะ ตามหลักสราณียธรรมขององค์การบริหารตำบลหนองกรดจังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการบริการ สาธารณะตามหลักสราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกรด จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ในการบริหารงานเทศบาลตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความคิดเห็นต่อการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ในการบริหารงานเทศบาลตำบลลาดบัวขาว จังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยประชาชนที่มีอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความคิดเห็นต่อการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ในการบริหารงานเทศบาลตำบลลาดบัวขาว จังหวัดนครราชสีมา ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

3. ประยุกต์หลักสราณียธรรมในการส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ในการบริหารงานเทศบาลตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมาตามหลักสราณียธรรมด้านเมตตาการุณยธรรม ตั้งใจปฏิบัติงานตามหน้าที่ เมื่อเกิดความบกพร่องในหน้าที่การงานก็พร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทันทีทำงานรับใช้ประชาชนอย่างเสมอต้นเสมอปลาย ร่วมสุขร่วมทุกข์ร่วมรับรู้คดีวิเคราะห์แก้ปัญหา เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน ด้านเมตตาวัจจกรรม พูดเพื่อชักนำให้ประชาชนเกิดความสามัคคีปรองดองและเกิดความรักความเห็นใจกันและกัน กล่าววจาสุภาพอ่อนหวาน ด้านเมตตาโมหกรรม ระลึกละอองวาสนาตนเองมีหน้าที่อะไร มีความรับผิดชอบต่อประชาชนอย่างไร และมุ่งมั่นต่อหน้าที่การงานนั้นๆ ด้วยความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เสมอ ควรเสียสละสุขส่วนตนเพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวม ด้านสราณโภคิ ต้องจัดสรรแบ่งปันประโยชน์ต่างๆ ที่ชุมชนสมควรได้ให้เสมอภาคเท่าเทียมกัน คำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก ด้านสราณมัญญตาประพฤติตนให้ดีงาม มีระเบียบวินัยอยู่ในระเบียบของส่วนรวมกระทำตัวเป็นที่รักนับถือของชุมชนไม่ทำตนให้เป็นที่ยังเกียจหรือเสื่อมเสียต่อหน่วยงาน การที่จะให้องค์กรนั้นมีศีลธรรมหรือปฏิบัติให้อยู่ในกฎระเบียบ ข้อบังคับนั้น ด้านทิสราณมัญญตา เคารพความคิดเห็นของกันและกัน รับฟังปัญหาคำแนะนำต่างๆ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนาตนเอง และองค์กรอยู่เสมอควรจัดกล่อ หรือรับรู้ความคิดเห็นให้ประชาชนได้แจ้งข้อคิดเห็นในที่สาธารณะและสะดวกต่อการใช้บริการ เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหา ความต้องการในท้องถิ่น แสดงความคิดเห็น วิचारณ์การ

ทำงาน การร้องทุกข์เรื่องราวต่างๆ ได้และยึดหลักประชาธิปไตยเป็นหลักโดยการใช้เสียงส่วนมากในการตัดสินใจซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จรัส ปันธิ(2557)ได้วิจัยเรื่อง “วิเคราะห์การประยุกต์หลักสารานุกรมในการบริหารงานบุคคลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานบุคคลเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคนทั้งนั้น เริ่มตั้งแต่การสรรหาบุคคลเข้าสู่องค์กรจนกระทั่งพ้นจากองค์กรไป ซึ่งการบริหารงานยึดหลักระบบราชการ โดยอาศัยกฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ มาเป็นพื้นฐานในการบริหารงานบุคคล นอกจากนั้นยังเอาระบบคุณธรรม จริยธรรม และการบริหารแบบธรรมาภิบาลมาเป็นฐานในการดำเนินงาน ยังได้ยึดหลักแห่งสัจธรรม ตามปณิธานและอาชีพประจำมหาวิทยาลัย ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อจะสร้างบุคลากรทุกฝ่ายให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ อยู่ร่วมกันได้อย่างเป็นสุข มีความรักความเมตตา ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความสามัคคีในหมู่คณะ มีการเรียนรู้ ฝึกฝนตนเองจนสามารถเป็นที่ยอมรับเคารพนับถือเป็นผู้ที่สามารถครองตนครองคน และครองงานได้ ซึ่งสอดคล้องกับหลักสารานุกรม 6 ประการของพระพุทธศาสนาก็คือ เป็นการแสดงความรัก ความเมตตาต่อกัน สนับสนุนช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ให้คำแนะนำชี้แนะในสิ่งที่ดีงาม มีความหวังดี ประรณาดูดีต่อกัน ให้ความอนุเคราะห์หรือช่วยเหลือแบ่งปันกันยึดมั่นอยู่ในศีลธรรมอันดีตามกฎหมาย แบบแผน วัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม ตลอดจนการมีความคิดเห็นที่เกื้อกูลกัน เป็นไปในทำนองเดียวกัน เมื่อมีข้อสงสัย หรือความไม่ชัดเจนก็นำมาปรึกษาหารือกันตลอดเวลา โดยหลักสารานุกรม 6 ประการนั้น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

8. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ควรพัฒนาปรับปรุงการนำนโยบายมาปฏิบัติให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว ตรงจุดตรงประเด็น รวมเพื่อเป็นการทบทวนประเมินผลการเพื่อส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ในการบริหารงานเทศบาลมีความเหมาะสมบริบทพื้นที่ต่อไป

2) ควรกำหนดนโยบายส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ในการบริหารงานเทศบาลอื่น ๆ ต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาเรื่องประสิทธิภาพการสร้าง ความปรองดองสมานฉันท์ เฉพาะเจาะจงพื้นที่การวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบของจังหวัดนั้นๆ ให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2) ควรศึกษาวิเคราะห์การสร้าง ความปรองดองสมานฉันท์ที่เน้นหลักธรรมหรือคุณธรรมอื่นๆ ที่สอดคล้อง

9. เอกสารอ้างอิง

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม.แนวทางการดำเนินงานการสร้าง ความปรองดองสมานฉันท์ของ
คนในชาติด้วยมิติศาสนา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2557.

- จรัส ปันธิ. “วิเคราะห์การประยุกต์หลักสราณียธรรมในการบริหารงานบุคคล
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพุทธศาสนศึกษา.
บัณฑิตวิทยาลัย :
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2547.
- ทองหล่อ วงษ์ธรรมมา.ปรัชญา 201 พุทธศาสตร์.กรุงเทพมหานคร : โอ เอส.พรินติ้ง เฮ้าส์, 2538.
- เทศบาลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา.แผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ, 2561-2565.
นครราชสีมา : ดีเสมอ, 2560.
- พระราชธรรมนิเทศ ระเบียบ จิตตญาณ.ธรรมะสำหรับประชาชน.กรุงเทพมหานคร : บริษัทคลังวิชา
จำกัด, 2536.
- สถาบันพระปกเกล้า. “การสร้างความปลอดภัยแห่งชาติ”.รายงานการวิจัย.กรุงเทพมหานคร :
คณะกรรมการการวิสามัญพิจารณาศึกษาแนวทางการสร้างความปลอดภัย
ผู้แทนราษฎร, 2555.
- สุภาวดี บุญมี.สันติภาพ สันติวิธี สมานฉันท์และวิถีแห่งความปลอดภัย. [ออนไลน์].แหล่งข้อมูล :
<http://www.southinsider.com/main/content.php?page=sub&category=1925>.
[21 ธันวาคม 2564].
- อาภรณ์รัตน์ เลิศไพบรอต. “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการสาธารณะตามหลัก
สราณียธรรม จังหวัดนครสวรรค์”.วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐ
ประศาสนศาสตร์.บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2554.
- Abu-Nimer Reconciliation.Justice and Coexistence : Theory and Practice.
Lanham.MD : Lexington Books. 2001.
- Galtung. Johan.Peace by Peaceful Means : Peace and Conflict. Development and
Civilization. London : Sage Publications. 1998.
- Murphy.C. A Moral Theory of Political Reconciliation.Cambridge : Cambridge
University Press. 2010.

การประเมินโครงการการผลิตสื่อภาพยนตร์สั้นส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มืออาชีพ The Was to Evaluate the Project of Producing Short Films to Promote Knowledge and Morality Leading to Professionals

จำนงค์ เพียกขุนทด¹
Chamnong Peakkhunthod

บทคัดย่อ

การประเมินครั้งนี้ ผู้ประเมินมุ่งประเมินโครงการการผลิตสื่อภาพยนตร์สั้นส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มืออาชีพ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการการผลิตสื่อภาพยนตร์สั้นส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มืออาชีพ โดยประยุกต์แบบจำลองของ CIPPIEST MODEL ใน 8 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต ด้านผลกระทบ ด้านประสิทธิผล ด้านความยั่งยืน และด้านการถ่ายโยงความรู้ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านแปรง จำนวน 20 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า การประเมินความคิดเห็นต่อโครงการการผลิตสื่อภาพยนตร์สั้นส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มืออาชีพ ในภาพรวม มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความยั่งยืน มีการดำเนินงานสูงสุดเป็นอันดับแรก โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านประสิทธิผล และด้านกระบวนการ ตามลำดับ

คำสำคัญ: การผลิตสื่อภาพยนตร์สั้น; ส่งเสริมความรู้

Abstract

This assessment The appraiser aims to assess the project of producing short films to promote knowledge and morality leading to professionals. The objective was to evaluate the project of producing short films to promote knowledge and morality leading to professionals. by applying the model of CIPPIES MODEL in 8 areas as follows Context aspect Context aspect Import factor Process, Productivity, Impact, Effectiveness Sustainability and knowledge transfer The target group used in this study were 20 teachers and educational personnel of Ban Praeng School, using a

Received: 2022-08-12 Revised: 2022-09-18 Accepted: 2022-09-21

¹ ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านแปรง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5
Director of Ban Brush School Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 5.
Corresponding Author e-mail: aphinant.jais@gmail.com

questionnaire as a data collection tool. The statistics used to analyze the data were number, percentage, mean, and standard deviation. The results found that; The assessment of opinions towards the short film production project to promote knowledge and morals leading to professionalism in overall performance was at the highest level. When considering each aspect, it was found that the sustainability aspect It has the highest performance first. The operation was at the highest level, followed by effectiveness. and process side, respectively.

keywords: Project of Producing Short Films; Promote Knowledge

1. ความนำ

ภาพยนตร์สั้น สื่อเทคโนโลยีอีกหนึ่งประเภทที่กำลังได้รับความนิยมในวงการการศึกษา มีการนำภาพยนตร์มาใช้ในการจัดการเรียนรู้สถานศึกษาเพิ่มมากขึ้น ทั้งในด้านการเปิดฉายให้นักเรียนได้รับชมรวมถึงการผลิตภาพยนตร์สั้นภายในสถานศึกษาเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนรู้ประจวบกับในปัจจุบันมีการจัดประกวดภาพยนตร์สั้นในหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา ส่งผลให้สถานศึกษาตื่นตัวในการเรียนรู้ การผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาความสามารถนักเรียนทางด้านเทคโนโลยีและสื่อสารสะท้อนความคิดตามหัวข้อการประกวด ดังที่ วาจิมล เดชเกตู (2551) ได้กล่าวว่า การผลิตภาพยนตร์สั้นเป็นหนึ่งในรูปแบบการผลิตภาพยนตร์ที่เกิดขึ้นพร้อมกำเนิดสื่อภาพยนตร์ การผลิตภาพยนตร์สั้นมีให้เลือกทั้งในระบบฟิล์มภาพยนตร์และระบบวีดิทัศน์ซึ่งสะดวกและประหยัดงบประมาณในการผลิต การสร้างสรรค์ภาพยนตร์สั้นมีข้อจำกัดที่ทำทนายผู้ผลิตทั้งในเรื่องเวลาการนำเสนอและเนื้อหาหรือเหตุการณ์ในภาพยนตร์ที่จำกัดความยาวไม่เกิน 30 นาที การประกวดภาพยนตร์สั้นเป็นเวทีทำทนายและเป็นช่องทางสำคัญที่ทำให้ภาพยนตร์สั้นแพร่หลายไปสู่ผู้ชม เสมือนเป็นเวทีให้ผู้ผลิตภาพยนตร์สั้นก้าวสู่หนทางของผู้ผลิตภาพยนตร์มืออาชีพต่อไป ทางด้านสำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน กระทรวงศึกษาธิการได้จัดโครงการพัฒนานักเรียนด้านการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อการเรียนรู้มาอย่างต่อเนื่องโดยเล็งเห็นว่า การพัฒนานักเรียนทางด้านเทคโนโลยีไอทีด้านการผลิตภาพยนตร์สั้นเป็นการเปลี่ยนบทบาทของเด็กและเยาวชน จากผู้บริโภคสื่อมาเป็นผู้ผลิตสื่อเพื่อเผยแพร่สู่สาธารณะ จะเป็นประโยชน์แก่เด็กและเยาวชนเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ไม่เพียงแต่สร้างความตระหนักและรู้ถึงขั้นตอนเบื้องหลังการผลิตสื่อแล้ว ยังเป็นการปลูกฝังทัศนคติที่เหมาะสมแก่เด็กและเยาวชนด้วย ทั้งยังเป็นการปูพื้นฐานสู่อนาคตการเป็นผู้ผลิตสื่อ ในยุคที่การผลิตสื่อได้เปิดพื้นที่เสรีสำหรับทุกคน อันจะเป็นประโยชน์กับนักเรียนและเป็นเรื่องที่ตอบสนองตามจุดมุ่งหมายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ, 2555)

การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมอย่างได้ผลนั้นควรใช้สื่อในการนำเสนอที่เหมาะสม ซึ่งสื่อมีบทบาทอย่างยิ่งในการถ่ายทอดคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ด้วยการสอดแทรกเนื้อหาจาก

การศึกษางานวิจัย พบว่า สื่อการสอนช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจสิ่งที่เรียนรู้ จดจำ เรื่องราวต่างๆ ได้มากขึ้น เข้าใจ

ในเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิมและยังสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นไปในลักษณะที่คงทนถาวรมากขึ้นกว่าเดิม ภาพยนตร์สั้นในปัจจุบันกำลังได้รับความนิยมเพิ่มขึ้น เพราะเป็นสื่อที่แปลกใหม่ซึ่งจะเห็นได้ว่าภาพยนตร์สั้นในปัจจุบันเริ่มเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายมากขึ้น ภาพยนตร์สั้นเป็นสื่อที่ให้ความบันเทิง

ใช้ระยะเวลาในการรับชมไม่ยาวจนเกินไป เกิดเป็นแรงบันดาลใจสร้างสรรค์สิ่งดี เป็นการถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น เป็นสิ่งสะท้อนเรื่องราวทางสังคม การเมือง เหตุการณ์ปัจจุบัน มีข้อคิดสอนใจในการรับชมและยังสามารถนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ เนื้อหาหลักของการสร้างภาพยนตร์จะเน้นให้คุณค่าทางด้านความบันเทิงเป็นหลักซึ่งอาจจะมี การนำเสนอเรื่องเชิงข้อเท็จจริงและจินตนาการปะปนกันอยู่บ้าง เพื่อกระตุ้นให้ผู้ชมเกิดความตื่นตาตื่นใจทั้งดนตรีเสียงเพลง ความสนุกสนาน ความตลกขบขันและเทคนิคการสร้างเพื่อมุ่งเน้นความน่าสนใจในการตอบสนองต่อความต้องการของผู้ชม

โดยมีจุดประสงค์ให้เกิดแรงกระตุ้นหรือแรงบันดาลใจเพื่อให้เกิดความสามัคคี สร้างสรรค์สังคมให้ดีขึ้นช่วยให้ผู้ชมเข้าใจสังคมได้ดียิ่งขึ้น สามารถโน้มน้าวผู้ชมให้เกิดความรู้สึกลอยตามกับเนื้อหาของภาพยนตร์สั้น เรื่องนั้นๆ (ณัฐธิดา จันทะระ, 2560)

โรงเรียนบ้านแปรง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ได้รับคัดเลือกให้ดำเนินการตามโครงการส่งเสริมเด็กเป็นรายบุคคล เพื่อความเป็นผู้นำในศตวรรษที่ 21 หรือโรงเรียนอัจฉริยะจรรยา โดยเน้นการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศและมีผลิตภาพในสาขาที่ถนัดและสนใจ เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยบูรณาการกับวิถีพอเพียงตามบริบทภูมิสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมพื้นถิ่น เน้นความคิดสร้างสรรค์ และการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ซึ่งโครงการโรงเรียนอัจฉริยะจรรยา จำนวน 12 โรงเรียนทั่วประเทศ มีการแข่งขันและประกวดกิจกรรมทางวิชาการ

โดยกิจกรรมภาพยนตร์สั้นเป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีการประกวดและส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียน ดังนั้น โรงเรียนบ้านแปรง จึงส่งกิจกรรมภาพยนตร์สั้นเข้าประกวดในงานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2559 เป็นต้นมา ซึ่งได้รับรางวัลระดับประเทศหลายรางวัล โรงเรียนบ้านแปรงมีความต้องการที่จะขยายองค์ความรู้ วิธีการผลิตภาพยนตร์สั้นให้กับนักเรียนมากขึ้น ซึ่งภาพยนตร์สั้นมีเป้าหมายสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิต ทักษะการคิด และทักษะด้านเทคโนโลยี ตลอดจนเป็นการสร้างความตระหนัก และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้กับผู้เรียน และทำให้ครูได้ปรับแนวทางการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเห็นและปฏิบัติจากประสบการณ์จริง มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมากขึ้น รวมถึงเป็นการเตรียมผู้เรียนไทยสู่ศตวรรษที่ 21 ดังนั้น เพื่อให้การผลิตสื่อภาพยนตร์สั้น สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ มีการยกระดับการเรียนรู้ และลดการเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายกับรัฐบาลที่ให้ความสำคัญอย่างมากกับการพัฒนา

“ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์”ที่จะต้องมุ่งเน้นการสร้างจินตนาการ การคิดวิเคราะห์ และการคิดเชิงสร้างสรรค์ โดยนโยบายสำคัญส่วนหนึ่งได้แก่

“การลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ทั้งนี้ การจัดการเรียนรู้ต้องมุ่งให้ผู้เรียนได้รับความรู้มีความเข้าใจ และจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ได้ สถานการณ์จริง ในชีวิตประจำวันและสามารถนำไปใช้ในการทำงาน การแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องได้อีกด้วย จึงได้จัดให้มีโครงการการผลิตสื่อภาพยนตร์สั้นส่งเสริมความรู้คุณธรรม นำสู่มีอาชีพนี้ขึ้น (โรงเรียนบ้านแปรง, 2564)

ดังนั้นผู้ศึกษาเห็นว่าภาพยนตร์สั้นมีเป้าหมายสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิต ทักษะการคิด และทักษะด้านเทคโนโลยี ตลอดจนเป็นการสร้างความตระหนัก และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้กับผู้เรียน และทำให้ครูได้ปรับแนวทางการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเห็นและปฏิบัติจากประสบการณ์จริง มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมากขึ้น รวมถึงเป็นการเตรียมผู้เรียนไทยสู่ศตวรรษที่ 21 ดังนั้น เพื่อให้การผลิตสื่อภาพยนตร์สั้น สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ มีการยกระดับการเรียนรู้ และลดการเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายกับรัฐบาลที่ให้ความสำคัญอย่างมากกับการพัฒนา “ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์”ที่จะต้องมุ่งเน้นการสร้างจินตนาการ การคิดวิเคราะห์และการคิดเชิงสร้างสรรค์ โดยนโยบายสำคัญส่วนหนึ่งได้แก่ “การลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ทั้งนี้ การจัดการเรียนรู้ต้องมุ่งให้ผู้เรียนได้รับความรู้ มีความเข้าใจ และจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ได้ สถานการณ์จริง ในชีวิตประจำวันและสามารถนำไปใช้ในการทำงาน จึงสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อส่งเสริมความรู้คุณธรรมนำสู่มีอาชีพ โดยการผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อหาแนวทางในการออกแบบ กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การผลิตภาพยนตร์สั้นสำหรับนักเรียน โดยปรับปรุงกระบวนการออกแบบ กระบวนการผลิตภาพยนตร์สั้นขึ้นใหม่ เพื่อนำมาออกแบบกระบวนการผลิตภาพยนตร์สั้นให้มีความเป็นรูปธรรมและมีรายละเอียดเพียงพอเหมาะสม เพื่อสร้างคู่มือกระบวนการผลิตภาพยนตร์สั้น

ส่งผลต่อการพัฒนานักเรียนเพื่อให้นักเรียนรู้เท่าทันเทคโนโลยีสามารถนำเทคโนโลยีมาสร้างสรรค์ผลงานภาพยนตร์สั้นด้วยตัวนักเรียนเอง อันเป็นการส่งเสริมทักษะของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงได้ประเมินโครงการการผลิตสื่อภาพยนตร์สั้นส่งเสริมความรู้คุณธรรม นำสู่มีอาชีพเพื่อเป็นการกำกับ ติดตามผลการดำเนินการโครงการ โดยผู้ประเมินได้ประยุกต์ใช้รูปแบบแบบชิปโมเดล (CIPP Model) (Stufflebeam, 1983) มาประเมินโครงการเพื่อนำผลการประเมินและข้อเสนอแนะไปใช้ในการพิจารณาตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนา หรือปรับปรุงการดำเนินโครงการ ตลอดจน นำข้อมูลสารสนเทศที่ได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการผลิตสื่อภาพยนตร์สั้นอย่างมีคุณภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อประเมินโครงการการผลิตสื่อภาพยนตร์สั้นส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มืออาชีพ โดยประยุกต์แบบจำลองของ CIPPIEST MODEL ใน 8 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต ด้านผลกระทบ ด้านประสิทธิผล ด้านความยั่งยืน และด้านการถ่ายโยงความรู้

3. ขอบเขตการวิจัย

การประเมินโครงการการผลิตสื่อภาพยนตร์สั้นส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มืออาชีพ มีขอบเขตของการประเมิน ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านแปรง จำนวน 20 คน (โรงเรียนบ้านแปรง, 2565)

1.2 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านแปรง จำนวน 20 คน โดยใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ขอบเขตเนื้อหา

การประเมินโครงการการผลิตสื่อภาพยนตร์สั้นส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มืออาชีพ โดยประยุกต์แบบจำลองของ CIPPIEST MODEL ใน 8 ด้าน ได้แก่

1. ด้านบริบท
2. ด้านปัจจัยนำเข้า
3. ด้านกระบวนการ
4. ด้านผลผลิต
5. ด้านผลกระทบ
6. ด้านประสิทธิผล
7. ด้านความยั่งยืน
8. ด้านการถ่ายโยงความรู้

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การประเมินโครงการการผลิตสื่อภาพยนตร์สั้นส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มืออาชีพ ระหว่างปีการศึกษา 2561 ถึง ปีการศึกษา 2564

กรอบแนวคิดการประเมิน

กรอบแนวคิดการประเมินในการประเมินโครงการ โดยมากมักมีรูปแบบ (Model) ต่างๆ เพื่อการประเมินโครงการตามแนวคิดของ Stufflebeam (1983) ที่เรียกว่า CIPP Model การประเมินโครงการการผลิตสื่อภาพยนตร์สั้นส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มืออาชีพในครั้งนี้ ผู้

ประเมินใช้รูปแบบการประเมินของ Stufflebeam ที่มีชื่อ เรียกว่า CIPP Model และต่อมาขยายผลที่ผลิตเป็น IEST อีกจึงเป็น CIPPIEST Model เป็น แนวทางในการประเมินโดยมีรายละเอียดดังนี้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2553)

รูปแบบการประเมิน ผู้ประเมินจึงใช้รูปแบบการประเมินของ Stufflebeam (1983) เป็นแนวทางในการประเมินโครงการ เนื่องจากรูปแบบการประเมินแบบ CIPPIEST Model เป็นรูปแบบการประเมินที่ครอบคลุมองค์ประกอบทุกด้านของโครงการอย่างมีเหตุผลและเป็นระบบไม่เน้นการวิเคราะห์จุดใดจุดหนึ่ง แต่เป็นรูปแบบการประเมินที่มีความต่อเนื่องทำให้ได้ข้อมูลครบถ้วน ซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจพิจารณาเกี่ยวกับโครงการ โดยจะพิจารณาใน 8 ด้าน ดังนี้

1. การประเมินบริบท (C : Context Evaluation) เป็นการประเมินความสอดคล้องชัดเจน ของวัตถุประสงค์โครงการ ได้แก่ ความต้องการ ความจำเป็นของโครงการ ความเป็นไปได้ของโครงการ และวัตถุประสงค์ของโครงการ ความสอดคล้องของโครงการกับสภาพปัญหาของพื้นที่

2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (I : Inputs Evaluation) เป็นการประเมินความพอเพียงของทรัพยากร ต่อการดำเนินโครงการ ได้แก่ ความพร้อมของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ความพร้อมของงบประมาณ และความพร้อมของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์รวมทั้งเทคโนโลยี

3. การประเมินกระบวนการ (P : Process Evaluation) เป็นการประเมินความเหมาะสม ของโครงการ ได้แก่ กระบวนการบริหารจัดการ กิจกรรมการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการการมีส่วนร่วมของประชาชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการนิเทศ ควบคุม กำกับ การดำเนินงาน และการแก้ไขปัญหา

4. การประเมินผลผลิต (P : Products Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ของโครงการ หรือความต้องการ เป้าหมายที่กำหนดไว้ในโครงการระดับความสำเร็จของการดำเนินงาน

5. การประเมินด้านผลกระทบ (I : Impact Evaluation) เป็นการประเมินผลงาน หรือ ผล

ที่เกิดจากโครงการและนำไปใช้การทำงานหรือพัฒนาหน่วยงานให้ดียิ่งขึ้น เช่น การผลิตและเผยแพร่ งานวิจัย หรือผลงานทางวิชาการ การยอมรับจากชุมชนและสังคม

6. การประเมินด้านประสิทธิผล (E : Effectiveness Evaluation) เป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้น

กับผู้ร่วมโครงการ โดยตรงหลังจากจบโครงการ ได้แก่ ความมั่นใจในองค์กร ความรู้ที่มีอยู่ ความเชี่ยวชาญ ประสิทธิภาพด้านวิชาการ ด้านการสร้างความสัมพันธ์ การดำเนินงานที่คุ้มค่า และด้านการริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นต้น

7. การประเมินด้านความยั่งยืน (S : Sustainability Evaluation) เป็นการประเมินความรู้ ความสามารถของผู้ร่วมโครงการ ในการนำความรู้ที่ได้จากการโครงการไปพัฒนางาน หรือ เชื่อมโยง ความรู้ที่ได้ไปสู่การทำงานหรือพัฒนาเป็นองค์ความรู้ใหม่ๆ

8. การประเมินด้านการถ่ายโอนความรู้ (T : Transportability Evaluation) เป็นการประเมินผลที่เกิดกับผู้ร่วมโครงการในการถ่ายทอดความรู้ หรือขยายองค์ความรู้ไปสู่ผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสมโดยการประยุกต์แนวคิด ทฤษฎีใหม่ที่สอดคล้องกับการปฏิบัติงาน การปรับกลยุทธ์ในการแก้ปัญหา

4. การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการประเมินโครงการ

1. ความหมายของการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการเป็น “ศาสตร์ประยุกต์ (Applied Science)” หรือเป็น “วิทยาการประยุกต์” ที่เกิดจากการผสมผสานของศาสตร์หลายแขนง โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีแนวคิดและวิธีการที่ผูกพันกับวิชาการสาขาเศรษฐศาสตร์เป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตามถ้าพิจารณาเฉพาะคำว่า “การประเมินโครงการ” แล้วอาจบอกได้ว่าเป็นคำผสมของคำสองคำคือคำว่า “การประเมิน” กับคำว่า “โครงการ” ซึ่งทั้งสองคำต่างก็มีความหมายหรือคำจำกัดความเฉพาะของตนเอง

“การประเมิน” หรือ “การประเมินผล” มีความหมายตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Evaluation” ซึ่งหมายถึง กระบวนการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจดำเนินการสิ่งใดสิ่งหนึ่ง นอกจากนี้ยังมีความหมายเกี่ยวเนื่องกับคำอื่น ๆ อีกหลายคำ เช่น การวิจัย (Research) การวัดผล (Measurement) การตรวจสอบรายงานผล (Appraisal) การควบคุมดูแล (Monitoring) การประมาณการ (Assessment) และการพิจารณาดัดสิน (Judgment) เป็นต้น ซึ่งคำดังกล่าวอาจสรุปเป็นความหมายหรือคำจำกัดความร่วมกันได้ว่า เป็นการประมาณค่าหรือการประมาณผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานโดยอาศัยข้อมูลที่ได้ เก็บรวบรวมด้วยวิธีการสอบถาม ทดสอบ สังเกต และวิธีการอื่น ๆ แล้วทำการวิเคราะห์เพื่อตัดสินใจว่า การดำเนินงานนั้นมีคุณค่าหรือบรรลุถึงวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานนั้นมากน้อยเพียงใด (พิสนุ พองศรี, 2551)

ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 ได้ให้คำจำกัดความของ “โครงการ” ว่าหมายถึง แผนหรือเค้าโครงที่กำหนดไว้ โครงการเป็นศัพท์ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Project” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งหรือระดับหนึ่งของแผนงาน (Plan) และในบางตำราถือว่ามีความหมายเช่นเดียวกับคำว่า “Program” ซึ่งหมายถึงแผนงานที่มีรายละเอียดในการปฏิบัติงานชัดเจน ฉะนั้นจึงอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าโครงการคือ Project หรือ Program ความหมายของโครงการและรายการปฏิบัติงาน (รัตนะ บัวสนธ์, 2540)

โดยคำว่า “การประเมิน” หรือ “การประเมินผล” รวมกับคำว่า “โครงการ” จึงเป็นคำศัพท์ทางวิชาการโดยเฉพาะว่า การประเมินโครงการ (Project or Program Evaluation) มีความหมายดังนี้

การประเมินโครงการ หมายถึง การตรวจสอบวัตถุประสงค์ของโครงการว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ และบรรลุถึงเป้าหมายนั้นด้วยมากน้อยเพียงใด

การประเมินโครงการ เป็นกระบวนการในการพิจารณาวิเคราะห์ถึงคุณลักษณะและคุณภาพของโครงการ

การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการทางวิทยาศาสตร์หรือการใช้วิธีการวิจัยเพื่อหาข้อมูลที่เป็นจริงและมีความเชื่อถือได้ของโครงการ แล้วพิจารณาตัดสินว่าโครงการนั้นบรรลุถึงวัตถุประสงค์หรือไม่และด้วยคุณภาพของความสำเร็จนั้นเป็นเช่นใด

การประเมินโครงการหมายถึงการประมาณค่าการดำเนินงานของกิจกรรมใด ๆ อย่างเป็นระบบเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานนั้นทั้งในปัจจุบันและในอนาคต (รัตนะ บัวสนธิ์, 2540)

จากความหมายดังกล่าวแล้วอาจสรุปได้ว่าการประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลของการดำเนินโครงการ และพิจารณาแบ่งชี้ให้ทราบถึงจุดเด่นหรือจุดด้อยของโครงการนั้นอย่างมีระบบแล้วตัดสินใจว่าจะปรับปรุงแก้ไขโครงการนั้นเพื่อการดำเนินงานต่อไปหรือจะยุติการดำเนินงานโครงการนั้นเสีย

2. ความสำคัญของการประเมินโครงการ

การพัฒนาของโลกทางด้านวัตถุได้เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว ด้วยกิจกรรมอันสลับซับซ้อนมากมายและผลของการพัฒนาทางด้านวัตถุนี้เอง ก่อให้เกิดผลสะท้อนหรือผลกระทบอย่างมากต่อจิตใจของพลโลก จึงทำให้มีความจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาจิตใจของมนุษย์โลกควบคู่กันด้วย ทั้งนี้เพื่อมุ่งหวังให้มนุษย์โลกได้ใช้ความเจริญทั้งทางด้านวัตถุและการพัฒนาการทางด้านจิตใจให้สอดคล้องกันไปและมนุษย์โลกเหล่านั้นอยู่รวมกันด้วยความสงบสุขแบ่งปันและใช้ประโยชน์ของ

ความเจริญร่วมกันและมีความเข้าใจที่ดีต่อกัน

โครงการอันมากมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการเกษตร การสาธารณสุข ความมั่นคงปลอดภัยและอื่น ๆ เพื่อพัฒนาความเจริญดังกล่าวแล้วต้องใช้จ่ายทรัพยากรเป็นจำนวนมาก ทั้งที่เป็นเงิน วัสดุ อุปกรณ์และกำลังคน โครงการบางโครงการมีประโยชน์มากและเห็นคุณค่าอย่างชัดเจน โครงการบางชนิดเมื่อกระทำไปแล้วไม่เกิดประโยชน์และคุณค่าแต่ประการใดการที่จะตัดสินใจจะบุงไปว่าโครงการใดมีประโยชน์มีคุณค่าหรือมีประโยชน์มากน้อยเพียงใดย่อมจะต้องมีการพิสูจน์วิเคราะห์ โดยเครื่องมือที่ใช้ก็คือศาสตร์ที่ว่าด้วยการประเมินโครงการ (สมคิด พรหมจ้อย, 2552)

การประเมินโครงการอย่างมีระบบย่อมจะมีส่วนช่วยให้ผู้บริหารโครงการได้ตระหนักถึงคุณภาพของโครงการที่กำหนดขึ้นไว้ว่าจะสามารถตัดสินใจในการดำเนินการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงโครงการให้มีความถูกต้องเหมาะสมและส่งผลให้โครงการนั้นดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพบรรลุถึงเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ทุกประการ

การประเมินโครงการมีความมุ่งหมายและมีความสำคัญตามความคิดเห็นของนักวิชาการในหลายแง่หลายมุมดังต่อไปนี้เช่น Mitchell เห็นว่าการประเมินโครงการมีความมุ่งหมายที่สำคัญ 3 ประการคือ เพื่อแสดงผลการพิจารณาถึงคุณค่าของโครงการเพื่อช่วยให้ผู้ตัดสินใจมีการตัดสินใจที่ถูกต้องขึ้นและเพื่อการบริการข้อมูลแก่ฝ่ายการเมืองเพื่อใช้ในการกำหนดนโยบาย

การประเมินโครงการมีความมุ่งหมายเฉพาะเพื่อแสดงให้เห็นถึงเหตุผลที่ชัดเจนของโครงการอันเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการตัดสินใจ ว่าลักษณะใดของโครงการมีความสำคัญมากที่สุด ซึ่งจะต้องทำการประเมินเพื่อการหาประสิทธิผลและข้อมูลชนิดใดที่จะต้องเก็บรวบรวมไว้เพื่อการวิเคราะห์เพื่อรวบรวมหลักฐานความเป็นจริงและข้อมูลที่จำเป็นเพื่อนำไปสู่การพิจารณาถึงประสิทธิผลของโครงการเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลและข้อเท็จจริงต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การสรุปผลของโครงการเพื่อการตัดสินใจว่าข้อมูลหรือข้อเท็จจริงใดที่สามารถนำมาใช้ได้และเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการพัฒนาปรับปรุง

โครงการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

อนึ่งพึงระลึกเสมอว่าการประเมินโครงการมิได้มีจุดมุ่งหมายเพื่อการพิสูจน์หรือตรวจสอบโครงการแต่เป็นการกระทำเพื่อปรับปรุงแก้ไขส่วนบกพร่องของโครงการเป็นสำคัญดังข้อเขียนของ Stufflebeam ที่ว่า “ความมุ่งหมายที่สำคัญของการประเมินโครงการมิใช่เพื่อการพิสูจน์ แต่เพื่อการปรับปรุง (The Most Important Purpose of Program Evaluation is Not to Prove But to Improve)” จากความมุ่งหมายของการประเมินโครงการดังที่ได้กล่าวสามารถกล่าวเป็นข้อสรุป ที่แสดงถึงความสำคัญหรือคุณประโยชน์ของการประเมินโครงการได้ดังนี้ (รัตนะ บัวสนธ์, 2540)

2.1 การประเมินจะช่วยทำให้การกำหนดวัตถุประสงค์และมาตรฐานของการดำเนินงานมีความชัดเจนขึ้นกล่าวคือก่อนที่จะโครงการจะได้รับการสนับสนุนให้นำไปใช้ย่อมจะได้รับการตรวจสอบอย่างละเอียดจากผู้บริหารและผู้ประเมินส่วนใดที่ไม่ชัดเจนเช่นวัตถุประสงค์หรือมาตรฐานในการดำเนินงานหากขาดความแน่นอนแจ่มชัดจะต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้มีความถูกต้องชัดเจนเสียก่อน ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่าการประเมินโครงการมีส่วนช่วยทำให้โครงการมีความชัดเจนและสามารถที่จะนำไปปฏิบัติได้อย่างได้ผลมากกว่าโครงการที่ไม่ได้รับการประเมิน

2.2 การประเมินโครงการช่วยให้การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างคุ้มค่าหรือเกิดประโยชน์เต็มที่ทั้งนี้เพราะการประเมินโครงการจะต้องวิเคราะห์ทุกส่วนของโครงการข้อมูลใดหรือปัจจัยใดที่เป็นปัญหาจะได้รับการจัดสรรให้อยู่ในจำนวนหรือปริมาณที่เหมาะสมเพียงพอแก่การดำเนินงานทรัพยากรที่ไม่จำเป็นหรือมีมากเกินไปจะได้รับการตัดทอน และทรัพยากรใดที่ขาดก็จะได้มีการจัดหาเพิ่มเติม ฉะนั้นการประเมินโครงการจึงมีส่วนที่ทำให้การใช้ทรัพยากรของโครงการเป็นไปอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ

2.3 การประเมินโครงการช่วยให้แผนงานบรรลุวัตถุประสงค์ ดังที่ได้กล่าวแล้วว่าโครงการเป็นส่วนหนึ่งของแผน ดังนั้นเมื่อโครงการได้รับการตรวจสอบวิเคราะห์ปรับปรุงแก้ไขให้ดำเนินการไปด้วยดี ย่อมจะทำให้แผนงานดำเนินไปด้วยดีและบรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ หากโครงการใดโครงการหนึ่งมีปัญหาในการนำไปปฏิบัติย่อมกระทบกระเทือนต่อแผนงานทั้งหมดโดยส่วนรวม ฉะนั้นจึงอาจกล่าวได้เช่นเดียวกันว่าหากการประเมินโครงการมีส่วนช่วยให้โครงการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมหมายถึงการประเมินโครงการมีส่วนช่วยให้แผนงานบรรลุถึงวัตถุประสงค์และดำเนินงานไปด้วยดีเช่นเดียวกัน

2.4 การประเมินโครงการมีส่วนช่วยในการแก้ปัญหาอันเกิดจากผลกระทบ (Impact) ของโครงการและทำให้โครงการมีข้อที่ก่อให้เกิดความเสียหายลดน้อยลง ดังตัวอย่างโครงการเขื่อนน้ำโจนซึ่งในการสร้างถนนเพื่อไปสู่สถานที่สร้างเขื่อนนั้นต้องผ่านป่าไม้ธรรมชาติ ทำให้เกิดการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าและสัตว์ป่าหลายชนิดอาจต้องสูญพันธุ์การประเมินโครงการจะช่วยให้เกิดโครงการป้องกันรักษาป่า และโครงการอนุรักษ์และอพยพสัตว์ป่าขึ้นเพื่อการแก้ปัญหาเป็นต้น ด้วยตัวอย่างและเหตุผลดังกล่าวจึงถือได้ว่าการประเมินโครงการมีส่วนในการช่วยแก้ปัญหาได้

2.5 การประเมินโครงการมีส่วนช่วยอย่างสำคัญในการควบคุมคุณภาพของงาน ดังที่ได้กล่าวแล้วว่าการประเมินโครงการเป็นการตรวจสอบและควบคุมชนิดหนึ่งซึ่งดำเนินงานอย่างมีระบบและมีความเป็นวิทยาศาสตร์อย่างมาก ทุกอย่างของโครงการและปัจจัยทุกชนิดที่ใช้ในการดำเนินงานจะได้รับการวิเคราะห์อย่างละเอียดกล่าวคือทั้งข้อมูลนำเข้า (Inputs) กระบวนการ (Process) และผลงาน (Outputs) จะได้รับการตรวจสอบประเมินผลทุกขั้นตอนส่วนใดที่เป็นปัญหาหรือไม่มีคุณภาพจะได้รับการพิจารณาย้อนกลับ (Feedback) เพื่อให้มีการดำเนินงานใหม่จนกว่าจะเป็นไปตามมาตรฐานหรือเป้าหมายที่ต้องการ ดังนั้นจึงถือได้ว่าการประเมินผลเป็นการควบคุมคุณภาพของโครงการ

2.6 การประเมินโครงการมีส่วนในการสร้างขวัญและกำลังใจให้ผู้ปฏิบัติตามโครงการ เพราะการประเมินโครงการมิใช่เป็นการควบคุมบังคับบัญชาหรือสั่งการแต่เป็นการศึกษาวิเคราะห์เพื่อการปรับปรุงแก้ไขและเสนอแนะวิธีการใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการปฏิบัติโครงการอันย่อมจะนำมาซึ่งผลงานที่ดีเป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้องทั้งปวง โดยลักษณะเช่นนี้ย่อมทำให้ผู้ปฏิบัติมีกำลังใจ มีความพึงพอใจ และมีความตั้งใจกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติงานต่อไปและมากขึ้น ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่าการประเมินโครงการมีส่วนอย่างสำคัญในการสร้างขวัญกำลังใจและความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

2.7 การประเมินโครงการช่วยในการตัดสินใจในการบริหารโครงการกล่าวคือการประเมินโครงการจะทำให้ผู้บริหารได้ทราบถึงอุปสรรคปัญหาข้อดีข้อเสียความเป็นไปได้และแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการโครงการโดยข้อมูลดังกล่าวแล้วจะช่วยให้ผู้บริหารตัดสินใจว่าจะดำเนินโครงการนั้นต่อไปหรือจะยุติโครงการนั้นเสีย นอกจากนั้นผลของการประเมินโครงการอาจเป็นข้อมูลอย่างสำคัญในการวางแผนหรือการกำหนดนโยบายของผู้บริหารและฝ่ายการเมือง

ดังนั้นการประเมินโครงการมีความสำคัญ คือ ช่วยให้ผู้บริหารสามารถตัดสินใจตัดปรับปรุงเปลี่ยนแปลงโครงการให้ถูกต้องเหมาะสม ช่วยให้การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ ลดปัญหาอันที่จะเกิดจากผลกระทบของโครงการ และการประเมินโครงการสามารถสร้างขวัญและกำลังใจให้ผู้ปฏิบัติงานได้อีกด้วย

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้ประเมินติดต่อขอความร่วมมือจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการการผลิตสื่อภาพยนตร์สั้นส่งเสริมความรู้คุณธรรมนำสู่มีอาชีพ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม
2. ผู้ประเมินรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย ครบตามจำนวนที่กำหนด

3. จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์และการวิเคราะห์เนื้อหา

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นด้วย ค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) แปลผลโดยใช้เกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2556) แล้วนำมาแปลความหมายด้วยวิธีการหาค่าเฉลี่ยตามแนวคิดของ ธาณินทร์ ศิลป์จารุ (2559) ดังนี้

4.51-5.00 หมายถึง ระดับความคิดเห็นในการดำเนินงานอยู่ในระดับ มากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นในการดำเนินงานอยู่ในระดับ มาก

2.51-3.50 หมายถึง ระดับความคิดเห็นในการดำเนินงานอยู่ในระดับ ปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง ระดับความคิดเห็นในการดำเนินงานอยู่ในระดับ น้อย

1.00-1.50 หมายถึง ระดับความคิดเห็นในการดำเนินงานอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

2. วิเคราะห์ข้อคำถามปลายเปิด ผู้ประเมินได้นำมาจัดหมวดหมู่และเรียงลำดับของคำตอบ เพื่อนำไปวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในลักษณะความเรียง

3. เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นความเรียงผสมกับตาราง

4. เกณฑ์ตัดสินผลการประเมิน ใช้เกณฑ์การพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ ที่กำหนดเกณฑ์การผ่านต้องได้ค่าเฉลี่ยไม่น้อยกว่า 3.51 จึงจะถือว่าผ่านเกณฑ์

7. สรุปผลการวิจัย

การประเมินโครงการการผลิตสื่อภาพยนตร์สั้นส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มืออาชีพ สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านแปรง ส่วนใหญ่เป็นเพศ หญิง จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 85.00 มีอายุระหว่าง 31-50 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 55.00 มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 ตามลำดับ

2. การประเมินความคิดเห็นต่อโครงการการผลิตสื่อภาพยนตร์สั้นส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มืออาชีพ ในภาพรวม มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความยั่งยืน มีการดำเนินงานสูงสุดเป็นอันดับแรก โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านประสิทธิผล และด้านกระบวนการ ตามลำดับ สามารถสรุปผลการประเมินโครงการการผลิตสื่อภาพยนตร์สั้นส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มืออาชีพ ดังนี้

2.1 ด้านบริบท ในภาพรวม มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารมีความชัดเจนในการดำเนินโครงการ มีการดำเนินงานสูงสุดเป็นอันดับแรก โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนโครงการ และรูปแบบการจัดทำโครงการภาพยนตร์สั้นฯ เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน ตามลำดับ

2.2 ด้านปัจจัยนำเข้า ในภาพรวม มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีแผนการนิเทศ และติดตามผลการดำเนินงาน มีการดำเนินงานสูงสุดเป็นอันดับแรก โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ พื้นที่โรงเรียนมีเพียงพอ และมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินโครงการ และมีการมอบหมายงานได้อย่างเหมาะสมกับบุคลากรตามลำดับ

2.3 ด้านกระบวนการ ในภาพรวม มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีการประเมินผล และสรุปผลการดำเนินงานตามโครงการและรายงานผลต่อผู้เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง มีการดำเนินงานสูงสุดเป็นอันดับแรก โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ มีการดำเนินการตามองค์ประกอบอย่างต่อเนื่อง และครอบคลุมทุกประเด็นสำคัญของโครงการ และมีการประเมินโครงการปีที่ผ่านมา เพื่อนำมาพัฒนาโครงการ ตามลำดับ

2.4 ด้านผลผลิต ในภาพรวม มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บุคลากรมีความรู้ในการผลิตภาพยนตร์สั้น มีการดำเนินงานสูงสุดเป็นอันดับแรก โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ สามารถมีอุปกรณ์ในการผลิตหนังสั้นอย่างเหมาะสม และมีการประชาสัมพันธ์ และจัดกิจกรรมของโครงการอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ

2.5 ด้านผลกระทบ ในภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่านักเรียน ครู และคนในชุมชน มีการดำเนินชีวิตร่วมกันอย่างมีความสุข มีการดำเนินงานสูงสุดเป็นอันดับแรก โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ นักเรียนได้นำแนวทางการสร้างภาพยนตร์สั้นด้วยตนเอง และโครงการฯ ทำให้ระบบและกลไกการบริหารจัดการ การดำเนินกิจกรรมของโรงเรียนมีประสิทธิภาพตามลำดับ

2.6 ด้านประสิทธิผล ในภาพรวม มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สามารถเป็นต้นแบบการดำเนินการผลิตภาพยนตร์สั้นอย่างมีคุณภาพ มีการดำเนินงานสูงสุดเป็นอันดับแรก โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ โครงการภาพยนตร์สั้นฯ เป็นการดำเนินงานที่คุ้มค่า มีประโยชน์ และสามารถนำความรู้ที่ได้จากโครงการฯ มาใช้ในชีวิตประจำวันได้ ตามลำดับ

2.7 ด้านความยั่งยืน ในภาพรวม มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าสามารถเชื่อมโยงความรู้ที่ได้จาก โครงการภาพยนตร์สั้นฯ ไปสู่การทำงานที่มีประสิทธิภาพ

มีการดำเนินงานสูงสุดเป็นอันดับแรก โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ได้นำความรู้ที่ได้จากโครงการฯ ไปใช้พัฒนางานให้เข้ากับความต้องการของโรงเรียน และชุมชน และได้นำความรู้ที่ได้จากโครงการฯ ไปใช้ปรับปรุงแก้ไขงาน ให้เข้ากับความต้องการของโรงเรียนและชุมชนตามลำดับ

2.8 ด้านการถ่ายทอดความรู้ ในภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สามารถนำสิ่งที่ได้จากโครงการฯ ไปปรับใช้กับชุมชนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม มีการดำเนินงานสูงสุดเป็นอันดับแรก โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา

คือสามารถถ่ายทอดและขยายองค์ความรู้ โครงการภาพยนตร์สั้นๆ ไปสู่ผู้อื่นได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างชุมชนและโรงเรียน ตามลำดับ

8. ข้อเสนอแนะ

2.1 ควรทำการประเมินโครงการการผลิตสื่อภาพยนตร์สั้นส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรม นำสู่มีอาชีพอย่างต่อเนื่อง และประเมินความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ คณะกรรมการของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน คณะครูในโรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ต่อโครงการการผลิตสื่อภาพยนตร์สั้นส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มีอาชีพ

2.2 ควรศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานโครงการการผลิตสื่อภาพยนตร์สั้นส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรมนำสู่มีอาชีพ

2.3 ควรสร้างกิจกรรมเพื่อเผยแพร่ความรู้ให้โรงเรียนใกล้เคียงตามความสนใจ เพื่อนำมาเป็นแบบอย่างในการดำเนินโครงการ

9. เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2563). สถ.นำเทคโนโลยียกระดับการสอนออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพ. 1 สิงหาคม 2565. สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th>
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). การเตรียมความพร้อมของกระทรวงศึกษาธิการก่อนเปิดภาคเรียน 1 สิงหาคม 2565. สืบค้นจาก <https://moe360.blog/2020/05/08/การเตรียมความพร้อมของกระทรวงศึกษาธิการ>.
- กัญญพิชญ์ ปวีดาภา. (2553). การคัดเลือกและฝึกฝนนักแสดงสำหรับหนังสั้นในมิติเพศวิถีโครงการ Thai Queer Short Film 1. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิตรภาณุ อังสุสิกร และคณะ. (2563). การผลิตภาพยนตร์สั้นเพื่อสร้างความตระหนักถึงการปรับตัวในชีวิตวิถีใหม่ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.
- ชัต แก้วมณี. (2545). สภาพและปัญหาการจัดบริการความปลอดภัยในสถานศึกษาอนุบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา. วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูชัย นิลสันเทียะ. (2554). การประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนปากช่อง 2. นครราชสีมา : โรงเรียนปากช่อง 2.
- ณัฐธิดา จันท์ธะมะ. (2560). การสร้างอัตลักษณ์อีสานผ่านภาพยนตร์สั้นในเทศกาลภาพยนตร์อีสาน. วารสารนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมนิวส์, 4(2), 57-64.

- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2559). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : บิซิเนสอาร์แอนด์ดี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การพัฒนาการสอน. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บำเพ็ญ ขวัญเพชร. (2554). การประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพทางวิชาการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 (วัดหัวป้อมนอก) เทศบาลนครสงขลา จังหวัดสงขลา. สงขลา : เทศบาลนครสงขลา.
- ประชุม รอดประเสริฐ. (2528). นโยบายและการวางแผน หลักการและทฤษฎี. กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์.
- พิสนุ ฟองศรี. (2551). เทคนิควิธีประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : พรอพเพอร์ตี้พริ้นท์.
- พีชะพะงา นีรัตติมานนท์. (2560). การออกแบบกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การผลิตภาพยนตร์สั้นสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต. 13(2), 82-108.

คุณลักษณะผู้นำทางการเมืองตามหลักพุทธธรรมของนักการเมืองท้องถิ่น
ในเทศบาลตำบลโพธิ์กลาง จังหวัดนครราชสีมา
Political Leaders Characteristics Traits to Buddhadhamma
of Local Politicians in the Pho Klang Subdistrict Municipality,
Nakhon Ratchasima Province

ศิริพล บุญยัง¹ ไพวรรณ ปุริมาต² ชุตินันท์ วงษ์อมรวิทย์³

Siriphon Boonyoung, Paiwan Purimat, Chutipphon Wongamornwit

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพทั่วไปของคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบลโพธิ์กลาง จังหวัดนครราชสีมา 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบลโพธิ์กลาง จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล3)นำเสนอคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองตามหลักพุทธธรรมของนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบลโพธิ์กลาง จังหวัดนครราชสีมา การวิจัยเป็นแบบผสมวิธี ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.92กลุ่มตัวอย่างคือประชาชนในตำบลโพธิ์กลาง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาจำนวน 26,250 คนโดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้งหมด 391 คน จากการคำนวณโดยใช้สูตรของทาร์โรว์ ยามาเน่ (Taro Yamane) ซึ่งใช้ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที (t-test) ค่าเอฟ (F-test) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) เมื่อพบว่ามีความแตกต่าง จึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) และโดยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) จำนวน 9 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

Received: 2022-06-18 Revised: 2022-07-11 Accepted: 2022-11-20

¹มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

Mahachulalongkomrajavidyalaya University Nakhon Ratchasima Campus. Corresponding Author
e-mail: aphinant.jais@gmail.com

²มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

Mahachulalongkomrajavidyalaya University Nakhon Ratchasima Campus

³มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

Mahachulalongkomrajavidyalaya University Nakhon Ratchasima Campus

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพทั่วไปของคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบลโพธิ์กลาง จังหวัดนครราชสีมาผู้นำทางการเมืองต้องสามารถใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเสริมภาพลักษณ์ในลักษณะของนักการเมืองรุ่นใหม่ที่มีคุณธรรมนำการเมืองทั้งนี้เพราะนักการเมืองต้องปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับและการจัดกิจกรรมทางการเมืองตามบทบาทอำนาจหน้าที่ ควบคู่กับการตระหนักในอำนาจหน้าที่ ใช้คุณธรรมสร้างความชอบธรรมการตรวจสอบได้แสดงการยอมรับจากประชาชน นักการเมืองพร้อมรับการตรวจสอบรวมถึงสามารถใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานให้ได้ตามนโยบายและสิ่งที่ได้สัญญาไว้กับประชาชนควบคู่กับการสร้างความสัมพันธ์และกิจกรรมอื่น ๆ ให้เกิดขึ้นในทางการเมืองลดความขัดแย้งให้น้อยที่สุดโดยอาศัยภาวะความเป็นผู้นำทางการเมืองและใช้อำนาจให้ถูกต้อง 2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบลโพธิ์กลาง จังหวัดนครราชสีมาประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบลโพธิ์กลาง จังหวัดนครราชสีมาไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยประชาชนที่มีอายุ อาชีพ รายได้ ต่อเดือน ต่างกัน มีความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบลโพธิ์กลาง จังหวัดนครราชสีมาโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย 3. นำเสนอคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองตามหลักพุทธธรรมของนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบลโพธิ์กลาง จังหวัดนครราชสีมาผู้นำทางการเมืองควรมีจิตใจเมตตา ปราณนาดีต่อประชาชนในท้องถิ่นที่ตนเองดูแลทุกคน มีความเห็นอกเห็นใจ มุ่งอยากให้เกิดสิ่งที่ดีต่อประชาชน และบ้านเมือง มีจิตใจเพื่อแผ่ไมตรีและคิดทำประโยชน์สุขแก่มนุษย์ทั่วหน้า ไม่เลือกปฏิบัติจำเป็นจะต้องมีหลักพุทธธรรมในจิตใจ ในการดำเนินชีวิตของตนเอง รวมไปถึงการทำงาน การบริหารหน้าที่แก่ประชาชนบ้านเมือง ตามหลักพุทธ โดยเฉพาะหลักพรหมวิหาร 4 ควรยึดไว้ในจิตใจ จะต้องความเมตตาต่อประชาชนทุกคนทุกหมู่มีหลักธรรมเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ เพื่อให้ปฏิบัติงานได้ถูกต้องตามหลักหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ทำเพื่อประชาชนที่อยู่ในเขตการปกครองของตนเอง ให้ได้รับแต่สิ่งที่ดีๆ ปราณนาให้ทุกท่านมีแต่ความสุขความเจริญ มีชีวิตที่ดีขึ้นอย่างสมการปกครอง

คำสำคัญ: คุณลักษณะผู้นำ; พุทธธรรม; นักการเมืองท้องถิ่น

Abstract

The objectives of this research were: 1. To study the general state of political leadership characteristics of local politicians in Pho Klang Sub-district Municipality. Nakhon Ratchasima Province. 2. Comparison of people's opinions towards the characteristics of political leaders of local politicians in Pho Klang Sub-district Municipality. Nakhon Ratchasima Province Classified by personal factors. 3. Political leadership characteristics according to Buddhist principles of local

politicians in Pho Klang Sub-district Municipality were presented. Nakhon Ratchasima Province. The research is an integrated approach. It consists of quantitative research using questionnaires as a tool. to collect information The confidence value of the whole issue is 0.93. The sample group is people in Pho Klang Subdistrict, Mueang District, Nakhon Ratchasima Province, amounting to 26,250 people randomly drawn from the total population of 391 people calculated by using the formula of Taro Yamane (Taro Yamane), which used an error level of 0.05. Statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean and standard deviation. Hypothesis was tested by t-test, F-test, and one-way analysis of variance. Therefore, the difference of the means was compared in pairs. by Least Significant Difference (LSD) method and by qualitative research methodology. An in-depth interview was used with 9 key informants or persons. Data were analyzed by descriptive content analysis. **The results showed that** 1. The general state of political leadership characteristics of local politicians in Pho Klang Subdistrict Municipality. Nakhon Ratchasima Province Political leaders must be able to use Buddhist principles to enhance the image of a new generation of politicians who are virtuous in leading politics. This is because politicians have to perform their duties. receiving and organizing political activities according to their roles and responsibilities coupled with awareness of authority Use morality to create legitimacy for auditing. show public acceptance Politicians are ready to be scrutinized, including being able to use their knowledge and skills to perform their duties in accordance with the policies and promises to the people, along with building relationships and other political activities to reduce conflicts. as little as possible by relying on political leadership and using power correctly 2. Comparison of public opinion towards political leadership characteristics of local politicians in Pho Klang Subdistrict Municipality. Nakhon Ratchasima Province transgender people The educational level was different. There were opinions on political leadership characteristics of local politicians in Pho Klang Sub-district Municipality. Nakhon Ratchasima Province no difference Statistically significant at the 0.05 level, therefore rejecting the research hypothesis. People with different ages, occupations, monthly incomes had different opinions towards the characteristics of political leaders of local politicians in Pho Klang Sub-district Municipality. Nakhon Ratchasima Province overall different Statistically significant at the 0.05 level, therefore rejecting the research hypothesis. 3. Present the characteristics of political leadership according

to Buddhist principles of local politicians in Pho Klang sub-district municipality. Nakhon Ratchasima Province Political Leaders should have a kind heart. Best wishes to the local people who take care of everyone. sympathetic Aiming to create good things for the people and the country, have a generous heart and think about making people happy all over the world. not discriminate There must be a Buddhist principle in the mind. in their own lives including work Administrative duties for the people of the country according to Buddhist principles, especially the Four Brahma Vihara principles, should be adhered to in the mind. Must be compassionate to all people, every group, having a moral principle to hold the mind. In order to perform the work correctly according to the assigned duties. Made for people who live in their own jurisdiction. to receive only good things wishing everyone happiness and prosperity Live a better life like a regime

Keywords: Leaders Characteristics; Buddhadhamma; Local Politicians

1. ความนำ

การเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นพระประมุขเมื่อวันที่ 24มิถุนายน พ.ศ.2475โดยคณะราษฎร ซึ่งนำโดยพันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา นับเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญที่สุดในการเมืองการปกครองของไทย เพราะเป็นการเปลี่ยนแปลงจากระบอบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นระบอบการปกครองโดยรัฐธรรมนูญมีเป้าหมายจะสถาปนาระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เป็นหลักในการปกครอง เมื่อคณะราษฎรทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองได้สำเร็จแล้ว ก็มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช 2475เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ.2475ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรก แม้จะเป็นกฎหมายที่ใช้ชั่วคราวก็ตาม และหลังจากนั้นประเทศไทยก็ปกครองโดยมีรัฐธรรมนูญเป็นหลักมาโดยตลอดแม้จะมีการยกเลิกรัฐธรรมนูญ บ้างก็เป็นการชั่วคราวซึ่งคราวในที่สุดก็ต้องมีรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ขึ้นมาทดแทนเสมอไป คงกล่าวได้ว่าการปกครองของไทยนั้นพยายามที่จะยึดหลักการปกครองโดยกฎหมาย คือ ให้มีบทบัญญัติ กฎเกณฑ์ กติกาที่แน่นอนเป็นแนวทางในการปกครอง (พระปิยวัฒน์ปิยสีโล (จักร์แต), 2554) และหลังจากมีการใช้รัฐธรรมนูญแล้วได้มีพระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบราชการบริหารแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2476 วางโครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดินหลังจากที่มีการเปลี่ยนระบบการปกครองใหม่ โดยเหตุผลสำคัญของการตรากฎหมายฉบับนี้คือ เพื่อต้องการจัดรูปแบบงานให้เข้าลักษณะการปกครองอย่างรัฐธรรมนูญและเพื่อจะให้การบริหารราชการแผ่นดินรวดเร็วและเรียบร้อยขึ้น โดยมีการจัดระเบียบและบริหารราชการออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ การบริหารราชการส่วนกลาง การบริหารราชการส่วนภูมิภาค และการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น(โกวิท พวงงาม, 2552)

การปกครองท้องถิ่นถือเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย (Basic Democracy) เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ทำให้ประชาชนเกิดความคุ้นเคยในการใช้สิทธิและหน้าที่พลเมืองทำให้ประชาชนรู้จักการปกครองตนเอง เพราะเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง จากแนวความคิดที่ว่าประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้นที่จะรู้ปัญหาและวิธีการแก้ไขของตนเองอย่างแท้จริง หน่วยการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีคนในท้องถิ่นมาบริหารงานเพื่อให้สมเจตนารมณ์และความต้องการของชุมชน และอยู่ภายใต้การควบคุมของประชาชนในท้องถิ่น นอกจากนั้นยังเป็นการฝึกให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้าใจในระบบและกลไกของประชาธิปไตยอย่างแท้จริงอีกด้วย รวมทั้งยังทำให้ประชาชนเกิดความสำนึกในความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่นและยังเป็นการฝึกฝนให้ประชาชนใช้ดุลพินิจเลือกผู้แทนที่เหมาะสม สำหรับผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเข้าไปบริหารกิจการของท้องถิ่น นับได้ว่าเป็นผู้นำในท้องถิ่นที่จะได้ใช้ความรู้ความสามารถใช้ดุลพินิจในการบริหารงานท้องถิ่น ปฏิบัติกิจการของท้องถิ่นภายในขอบเขตของกฎหมายโดยไม่ต้องขออนุมัติจากรัฐบาล และไม่อยู่ในสายการบังคับบัญชาของหน่วยงานทางราชการ ดังนั้นการปกครองท้องถิ่นจึงเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมืองการบริหารของประเทศในอนาคต รวมทั้งยังเกิดความคุ้นเคย ความชำนาญในการใช้สิทธิและหน้าที่ของพลเมืองซึ่งจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชาติต่อไป(โกวิทย์ พวงงาม, 2552)

ตามหลักการการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินนั้น ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ของคนทั้งชาติซึ่งโดยปกติแล้วประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจะใช้หลักการอยู่ 2 หลักการควบคู่กันไปคือ หลักการรวมอำนาจ (Centralization) และหลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) โดยหลักการรวมอำนาจ (Centralization) นั้น ยังมีหลักการจัดระเบียบบริหารราชการที่แยกย่อยออกไปอีกลักษณะหนึ่งที่เรียกว่าหลักการแบ่งอำนาจ (DE concentration) ซึ่งจะใช้เฉพาะในกรณีที่มีความจำเป็นจะต้องมีการแบ่งหรือมอบอำนาจในการบริหารราชการบางอย่างจากส่วนกลางไปให้หน่วยราชการหรือตัวแทน (Agent) ของส่วนกลางที่อยู่ในส่วนภูมิภาคสำหรับประเทศไทยเมื่อมีการปฏิรูปการเมืองการปกครองของประเทศด้วยการจัดระเบียบการบริหารราชการแผ่นดินและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย นโยบายการบริหารราชการแผ่นดินของทุกรัฐบาลเน้นที่พัฒนาการเมืองการปกครองประเทศไปสู่การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมของประชาชน (Democratic Participation) เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม (Participation) ในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยและพิทักษ์สิทธิ(Right) และเสรีภาพ (Freedom) ของตนมากขึ้น (กิตติพงษ์ศุภมาตย์, 2550)

ขณะเดียวกันการบริหารจัดการงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผ่านมาพบว่ามีปัญหามากมาย เช่น ความรู้ ความเข้าใจ และการปลูกฝังจิตสำนึกของประชาชนในท้องถิ่นการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น ทศนคติและพฤติกรรมของข้าราชการที่กำกับดูแลท้องถิ่น ความเป็นอิสระของท้องถิ่นด้านต่าง ๆ ตามหลักการและความจริงใจ และการเตรียมความพร้อมของเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นที่ยังมองว่ายังไม่พร้อมและไม่สามารถพึ่งตนเองได้ ซึ่งยังต้องพึ่งเจ้าหน้าที่จากส่วนกลางและส่วนภูมิภาคช่วยเหลือประจำประจำอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ปัญหาการทุจริตและความไม่โปร่งใสในการบริหารงานยังไม่ได้มีการตรวจสอบเชิงรุกยังมีอีก

มาก โดยการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทยและการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเป็นประเด็นที่โจษจันกันมาก เพราะมีข้อกล่าวหาต่อนักการเมืองข้าราชการและนักการเมืองท้องถิ่นว่ามีพฤติกรรมในเชิงทุจริตคอร์รัปชันที่มีการกระทำกันในหลายรูปแบบ ทั้งในแง่การยกยอกการแอบอ้างงบประมาณหรือทรัพย์สินของรัฐไปเป็นของตน การเลือกจ้างและการทำสัญญาจ้างหรือให้สัมปทานเฉพาะพรรคพวกผู้สนับสนุนตนเท่านั้น การใช้ตำแหน่งหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐเอื้อประโยชน์ให้บริษัทของตนเองและพรรคพวกผลประโยชน์ขัดแย้งหรือผลประโยชน์ทับซ้อนและการเอื้อผลประโยชน์ การที่บริษัทให้สัญญาจะให้ผลประโยชน์แก่เจ้าหน้าที่รัฐในทางอ้อมเช่น ให้ตำแหน่งในบริษัทเมื่อเจ้าหน้าที่รัฐผู้นั้นปลดเกษียณหรือพ้นจากตำแหน่ง ให้ตำแหน่งแก่ญาติ ตลอดจนการทุจริตในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง การสมยอมราคา เป็นต้น ซึ่งล้วนเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องเร่งแก้ไขสิ่งที่ทำลายคณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในขณะนี้คือ การปรับกลยุทธ์ (Strategy) ทศนคติ (Attitude) วิธีคิดวิธีการทำงานที่ควรตระหนัก (Awareness) ถึงการดูแลบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ประชาชน ปกปักรักษาและเป็นที่พึ่งยามยากสร้างสุขให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึงและรอบด้าน มุ่งปฏิบัติงานเพื่อเป้าหมายคือ การพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าสร้างชุมชนให้เข้มแข็งมุ่งกระจายอำนาจปราศจาก ทุจริตคอร์รัปชันเพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (ถวัลย์รัฐ วรเทพพิพัฒน์ และคณะ, 2543)

จากที่กล่าวมาผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองตามหลักพุทธธรรมของนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบลโพธิ์กลาง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อได้ทราบว่าประชาชนต้องการนักการเมืองท้องถิ่นที่มีคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองตามหลักพุทธธรรมอย่างไร อีกทั้งนักการเมืองมีคุณธรรม จริยธรรม มีความสามารถเหมาะสมกับอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากประชาชนทำให้เกิดการพัฒนาประชาธิปไตยอย่างแท้จริงอย่างไร

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบลโพธิ์กลาง จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบลโพธิ์กลาง จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อนำเสนอคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองตามหลักพุทธธรรมของนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบลโพธิ์กลาง จังหวัดนครราชสีมา

3. ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตด้านพื้นที่และสถานที่

พื้นที่ในการทำการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือเทศบาลตำบลโพธิ์กลาง จังหวัดนครราชสีมา

ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหา โดยมุ่งศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ คุณลักษณะผู้นำทางการเมืองตามหลักพุทธธรรมของนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบลโพธิ์กลาง จังหวัดนครราชสีมา ดังนี้

คุณลักษณะผู้นำทางการเมือง ได้แก่ ด้านอำนาจหน้าที่ ด้านการยอมรับ ด้านความสามารถ ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น หลักพุทธธรรม ได้แก่ พรหมวิหาร 4 คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา

ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในตำบลโพธิ์กลาง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 391 คน

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ นักวิชาการด้านศาสนา จำนวน 2 รูปนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 2 คนนักวิชาการด้านการบริหารท้องถิ่น จำนวน 2 คนนักวิชาการด้านการบริหารงานองค์กรส่วนท้องถิ่น จำนวน 2 คนรวมจำนวน 9 รูปหรือคน

นิยามศัพท์เฉพาะ

ลักษณะผู้นำทางการเมือง หมายถึง คุณสมบัติของนักการเมืองที่เป็นผู้นำของประชาชน ได้แก่ ด้านอำนาจหน้าที่ ด้านการยอมรับ ด้านความสามารถ ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

ด้านอำนาจหน้าที่ หมายถึง การปฏิบัติตามคำสั่งอย่างเป็นทางการ ผู้นำอาจได้รับการยกย่องให้เป็นผู้นำ โดยที่มีตำแหน่งรองรับอย่างเป็นทางการเป็นความต้องการและการสนับสนุนของกลุ่มที่ต้องการบุคคลที่จะมาเป็นผู้นำหรือเป็นตัวแทนในการปฏิบัติตามแนวความคิดหรือตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้นำอาจได้มาจากการเลือกตั้งหรือการแต่งตั้ง ซึ่งจะระบุอำนาจหน้าที่ต่าง ๆ วาระการดำรงตำแหน่ง และขอบเขตความรับผิดชอบ

ด้านการยอมรับ หมายถึง ผู้นำนั้นเป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับโดยบุคคลหรือกลุ่มคนที่สมาชิกเห็นด้วยผู้นำสามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มได้โดยทำให้เป็นที่พอใจของกลุ่ม แต่ผู้นำที่ดำรงฐานะในตำแหน่งอย่างเป็นทางการ โดยได้รับการแต่งตั้งหรือเลือกตั้งขึ้นมาซึ่งผู้นำอาจได้รับการยอมรับหรือไม่ยอมรับจากสมาชิกในกลุ่มก็ได้ แต่ถ้าผู้นำสามารถทำให้สมาชิกในกลุ่มหรือในองค์กรยอมรับก็จะสามารถทำงานได้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือความต้องการของกลุ่มหรือในองค์กรนั้น ๆ

ด้านความสามารถ หมายถึง ผู้นำเป็นบุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์มีความสามารถ หรือบุคลิกพิเศษที่ทำให้สมาชิกยกย่อง และยอมรับให้เป็นผู้นำไปในทิศทางต่าง ๆ เช่นความกระตือรือร้น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความกล้ามีความเชื่อมั่นในตัวเองมีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเข้มแข็งเด็ดขาดซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจไม่มีในผู้นำบางคน

ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น หมายถึง นอกจากความรู้ความสามารถและประสบการณ์ความเชี่ยวชาญแล้วผู้นำจะต้องมีความสัมพันธ์กับคนรอบข้างหรือบุคคลอื่นในลักษณะของความไว้วางใจความนับถือการยอมรับจากบุคคลต่าง ๆ เพื่อประสานประโยชน์ในการทำงานของกลุ่ม

พรหมวิหาร 4 หมายถึง คุณลักษณะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นตามหลักธรรมประจำใจเพื่อให้ตนดำรงชีวิตได้อย่างประเสริฐและบริสุทธิ์เฉกเช่นพรหม เป็นแนวธรรม

ปฏิบัติของผู้ที่ปกครอง และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ประกอบด้วยหลักปฏิบัติ 4 ประการ ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา

4. การทบทวนเอกสารและงานวิจัย

แนวคิดภาวะผู้นำ ภาวะผู้นำ หมายถึง บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งอย่างเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ ซึ่งผู้นำไม่จำเป็นต้องเป็นหัวหน้าหรือผู้บริหาร แต่เป็นบุคคลที่สมาชิกในกลุ่มนั้นให้การยอมรับ มีอิทธิพลในการโน้มน้าวใจผู้อื่นปฏิบัติตามความต้องการหรือคำสั่งของตน มีการใช้อิทธิพลต่อบุคคลในหน่วยงาน มีการประสานงานร่วมกัน เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายขององค์การนั้น(นฤมล นามเอี่ยม, 2550)

ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถของบุคคลหรือกลุ่มที่มีอิทธิพลที่จะโน้มน้าวชักจูงบุคคลอื่นให้ปฏิบัติตาม เพื่อการบรรลุเป้าหมายขององค์การโดยประกอบด้วยทักษะ ดังนี้ 1) มีอิทธิพล 2) มีการโน้มน้าว 3) มีการชักจูง 4) มีเป้าหมาย(มัลลิกา ต้นสอน, 2544)

ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการที่บุคคลหนึ่ง (ผู้นำ) ใช้อิทธิพลและอำนาจของตน กระตุ้นชักนำให้บุคคลอื่น (ผู้ตาม) มีความกระตือรือร้นเต็มใจทำในสิ่งที่เขาต้องการโดยมีเป้าหมายขององค์การเป็นจุดหมายปลายทาง โดยประกอบด้วยกระบวนการ อิทธิพล การชักนำ ความกระตือรือร้น มีเป้าหมาย(พยอม วงศ์สารศรี, 2534)

ภาวะผู้นำ หมายถึง บุคคลที่มีความสามารถในการที่จะทำให้องค์การดำเนินไปอย่างก้าวหน้าและบรรลุเป้าหมาย โดยการใช้อิทธิพลเหนือทัศนคติและการกระทำของผู้อื่น โดยประกอบด้วยทักษะ ดังนี้ 1) มีอิทธิพล 2) ความก้าวหน้า 3) มีเป้าหมาย 4) มีทัศนคติที่ดี(วิภาดา คุปตานนท์, 2544)

ภาวะผู้นำ หมายถึง ต้องมีความคิดพื้นฐาน 2 ประการ คือ พื้นฐานความคิดเพื่อบรรลุความสำเร็จด้วยคนอื่น และมีพื้นฐานความคิดเพื่อการเปลี่ยนแปลงและเพื่ออนาคตที่ดีกว่า พื้นฐานความคิดทั้งสองนี้บูรณาการเข้าด้วยกัน จะทำให้นิยามของภาวะผู้นำมีความชัดเจนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยประกอบด้วยทักษะ ดังนี้ 1) มีความคิดที่ดี 2) มีการเปลี่ยนแปลงที่ดี 3) การบูรณาการ 4) มีความชัดเจน(พระครูสุจริยวัฒน์, 2558)

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถของบุคคลหรือกลุ่มที่มีอิทธิพลที่จะโน้มน้าวชักจูงบุคคลอื่นให้ปฏิบัติตาม เพื่อการบรรลุเป้าหมายขององค์การโดยประกอบด้วยทักษะที่สำคัญ เช่น มีอิทธิพล มีการโน้มน้าว มีการชักจูง มีเป้าหมาย เป็นต้น

ความหมายของนักการเมืองท้องถิ่น นักการเมืองท้องถิ่น หมายถึง คำว่า “นักการเมือง” (politician) มาจากคำว่า “การเมือง” (politics) ซึ่งมาจากภาษากรีก คือคำว่า polis แปลว่าเมืองหรือนคร ตามประวัติศาสตร์การปกครองของกรีกในสมัยโบราณนั้นเมืองหรือนครนั้นมีฐานะเป็นรัฐ (state) หรือที่เรียกว่านครรัฐ เช่น นครรัฐเอเธนส์ นครรัฐสปาร์ตา เมืองหรือนครในสมัยโบราณจึงกลายมาเป็น “รัฐ” ตามความหมายในปัจจุบัน ในนครรัฐเอเธนส์ ถือว่าสังคมคือการเมืองประชาชนทั้งหมดในฐานะที่มีส่วนร่วมในกิจการของรัฐก็คือนักการเมือง และบุคคลที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการอำนวยการปกครองของรัฐหรือเมืองก็คือประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการเมืองมากกว่าคนอื่น ๆ(ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์, 2532)

นักการเมืองท้องถิ่น หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ทางการเมืองในระดับท้องถิ่น โดยมีความหมาย 2 ความหมายคือเป็นนักการเมืองท้องถิ่นที่ผ่านระบบเลือกตั้งที่ประชาชนเลือกเข้าไปทำหน้าที่แทนตนเองในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในตำแหน่งของผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น และอีกความหมายคือเป็นนักการเมืองที่เกิดขึ้นจากประชาชนหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ เช่น การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การลงชื่อเพื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น การเข้าชื่อถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (ปธาน สุวรรณมงคล, 2554)

นักการเมืองท้องถิ่น หมายถึง เป็นเรื่องของการเข้ามาแสวงหาอำนาจและใช้อำนาจของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเพื่อผลประโยชน์ของสาธารณะหรือกลุ่มคนเฉพาะกลุ่ม หรือเฉพาะบุคคลในท้องถิ่นนั้น ภายใต้บริบทของการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งอำนาจและผลประโยชน์ในท้องถิ่น ดังนั้น นักการเมืองท้องถิ่นคือบุคคลที่เสนอตัวเข้าสู่ระบบการเมืองท้องถิ่นภายใต้ระบบการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้นักการเมืองท้องถิ่นมีความชอบธรรมในการเป็นตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่แทนประชาชนในท้องถิ่นทั้งการบริหารท้องถิ่น (ฝ่ายบริหาร) และการควบคุมตรวจสอบ (ฝ่ายนิติบัญญัติ)(ณัฐพล ใจจริง, 2564)

นักการเมืองท้องถิ่น หมายถึง บุคคลในกลุ่มชนใดกลุ่มชนหนึ่ง ซึ่งมีคุณสมบัติที่น่าปรารถนาทุกๆ ไปในระดับค่อนข้างสูงเป็นพิเศษอยู่ ไม่ว่าจะเป็นเพียงประการเดียวหรือหลายประการก็ตาม อาจจะเป็นบุคคลที่ได้รับการยกย่องนับถือมีทรัพย์สินหรือความสามารถหลายหลายด้าน คุณสมบัติดังกล่าวนี้อาจจะมีเพียงประการเดียวหรือหลายประการรวมกันก็ได้(จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ, 2552)

นักการเมืองท้องถิ่น หมายถึง ผู้ที่มีบุคลิภาพเด่นประกอบกับมีความสามารถเป็นพิเศษในชุมชน หรือในท้องถิ่นนั้นซึ่งกลุ่มชนแต่ละกลุ่มย่อมประกอบไปด้วยบุคคลที่มีบุคลิภาพหรือทักษะที่แตกต่างกันไป ในขณะที่ทุกคนมีความผูกพันซึ่งกันและกันในส่วนหนึ่งที่เป็นของกลุ่มจะต้องยอมรับนับถือความคิดเห็นของกันและกัน ด้วยเหตุผลนี้เองสถานการณ์ที่บีบตัวขึ้นจึงผลักดันให้สมาชิกของกลุ่มบางคนกลายเป็นผู้นำและยอมต่อเนื่องมาจากคุณลักษณะพิเศษประจำตัวอีกด้วยเช่นความซื่อสัตย์สุจริต ความยุติธรรม ความอบอุ่นอารี และความเสียสละ(พัฒน์ บุญยรัตพันธุ์, 2547)

สรุปได้ว่า นักการเมืองท้องถิ่น หมายถึง บุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจหรือทางสังคมมีบุคลิภาพเด่นมีความรู้มีความสามารถเป็นพิเศษในชุมชนและชุมชนให้ความเคารพนับถือเป็นบุคคลที่มีอำนาจและผูกขาดอำนาจการตัดสินใจในชุมชน โดยสามารถควบคุมและชี้นำการกระทำการหรือมีพฤติกรรมของประชาชนในชุมชนได้ ซึ่งผู้นำชุมชนมีทั้งที่เป็นทางการเช่นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และผู้นำที่ไม่เป็นทางการ เช่น ผู้เฒ่า ผู้แก่ สมาชิกอาวุโสที่สุดของครอบครัว

หลักพรหมวิหาร4 หมายถึง ธรรมเครื่องอยู่อย่างประเสริฐ ธรรมประจำใจอันประเสริฐ หลักความประพฤติที่ประเสริฐบริสุทธิ์ธรรมที่ต้องมีไว้เป็นหลักใจและกำกับความประพฤติจึงจะเชื่อได้ว่าดำเนินชีวิตหมดจดและปฏิบัติตนต่อมนุษย์ตลอดจนสรรพสัตว์ทั้งหลายโดยชอบนอกจากนี้ยังกล่าวได้ว่า

เป็นธรรมสำหรับผู้ใหญ่ที่ดูแลคนอื่นทุกระดับ ทั้งในทางโลกทางธรรมในทางโลกก็นับตั้งแต่ บิดา มารดา ผู้ปกครอง ผู้บริหาร เป็นต้น (ปิ่น มุกกันต์, 2554)

พรหมวิหาร แบ่งออกได้เป็น 4 ประการ คือ(พระราชมณีนี (ประยุทธ์ ปยุตฺโต), 2530)

1. เมตตา ได้แก่ความรักใคร่ปรารถนาให้มีความสุขด้วยจิตอันแผ่ไมตรีและคิดทำประโยชน์แก่ผู้อื่นและสิ่งอื่น ซึ่งเป็นความรักใคร่ที่ปราศจากราคะความกำหนัด ความรักความหวังดี ความปรารถนาดีนั้น เป็นการแสดงออกซึ่งมิตรภาพไมตรีของมนุษย์ที่มีต่อกันตลอดถึงสัตว์และธรรมชาติสิ่งแวดล้อมด้วยต้องการมุ่งหวังแต่ความสุขแก่เขาไม่หวังผลประโยชน์ตอบแทนสิ่งอื่นใด นอกจากให้เขาเป็นสุขโดย

2. กรุณา ได้แก่ความสงสารคิดช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์โศกในอันจะปลดปล่อยบำบัดความทุกข์ยากความเดือดร้อนของคนและสัตว์ทั้งปวง

3. มุทิตา ได้แก่ ความยินดีเมื่อผู้อื่นอยู่ดีมีสุขมีจิตใจผ่องใสบันเทิงประกอบด้วยอาการแช่มชื่นเบิกบานอยู่เสมอต่อสัตว์ทั้งหลายผู้ดำรงในปกติสุขพลอยยินดีเมื่อเขาได้ดีมีสุข มีความเจริญก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้นไป เมื่อเห็นเขาทำความดีงามประสบความสำเร็จก้าวหน้ายิ่งขึ้นไปก็พลอยยินดีบันเทิงใจด้วย พร้อมทั้งจะช่วยเหลือส่งเสริมสนับสนุน

4. อุเบกขา ได้แก่ ความวางใจเป็นกลางอันจะทำให้ดำรงอยู่ในธรรมตามที่พิจารณาเห็นด้วยปัญญา คือ มีจิตเรียบตรงเที่ยงธรรมดุจดาวซึ่งไม่เอนเอียงด้วยรักและชังพิจารณาเห็นกรรมที่สัตว์ทั้งหลายกระทำแล้วอันควรได้ผลดีหรือชั่วสมควรแก่เหตุอันตนประกอบพร้อมที่จะวินิจฉัยและปฏิบัติไปตามธรรม รวมทั้งรู้จักวางเฉยสงบใจมองดูในเมื่อไม่มีกิจที่จะควรทำเพราะเขารับผิดชอบตนได้ดีแล้ว เขาสมควรรับผิดชอบตนเองหรือเขาควรได้รับผลอันสมกับความสามารถรับผิดชอบของตน

พรหมวิหาร หมายถึง คุณธรรมที่มีความสัมพันธ์กับความรู้สึกเป็นข้อปฏิบัติที่มุ่งเน้นคุณธรรมที่ปรากฏในจิตใจ กล่าวคือเมตตาเป็นอาการประพฤติกรรมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์แก่มนุษย์โดยเป็นคุณธรรมที่กำจัดความอาฆาตที่ปรากฏในใจของสัตว์ทั้งหลายให้สงบมิให้เป็นข้าศึกที่ทำร้ายจิตใจของตนเองและผู้อื่นกรุณา เป็นคุณธรรมที่ประกอบด้วยอาการที่จะช่วยบรรเทาทุกข์แก่สัตว์ทั้งหลายทำให้เป็นผู้ไม่นิ่งดูตายต่อความทุกข์ของผู้อื่น เป็นคุณธรรมที่ระงับซึ่งการเบียดเบียนกันเป็นสมบัติมุทิตา เป็นคุณสมบัติที่ประกอบด้วยความยินดีปราศจากความริษยาเป็นกิจเป็นคุณธรรมที่เสริมสร้างความเอื้อเพื่อเกื้อกูลต่อผู้อื่น ซึ่งเป็นการกำจัดความมีใจคับแคบไม่ไยดีต่อกันอุเบกขา เป็นคุณธรรมที่มีอาการเป็นกลาง ๆ โดยพิจารณาถึงภาวะที่เสมอกันด้วยพิจารณาถึงภาวะของสัตว์ทั้งหลายมีกรรมของตนเป็นบรรทัดฐาน เป็นคุณธรรมที่ประกอบด้วยความไม่เสียใจและไม่ดีใจเป็นสมบัติ(พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2545)

สรุปได้ว่า พรหมวิหาร 4 เป็นคุณธรรมที่มีความสัมพันธ์กับความรู้สึก เป็นข้อปฏิบัติที่มุ่งเน้นคุณธรรมที่ปรากฏในจิตใจที่จะช่วยบรรเทาทุกข์แก่สัตว์ทั้งหลายทำให้เป็นผู้ไม่นิ่งดูตายต่อความทุกข์ของผู้อื่น ประกอบไปด้วย เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขาเป็นธรรมสำหรับผู้ใหญ่ที่ดูแลคนอื่นทุกระดับ ทั้งในทางโลกทางธรรมในทางโลกก็นับตั้งแต่ บิดา มารดา ผู้ปกครอง

ผู้บริหาร เป็นต้น เป็นหลักธรรมสำหรับผู้ที่มีใจเป็นพรหมเป็นบุคคลประเสริฐในฐานะผู้ให้ที่ให้ความรัก ความสงสาร ความยินดี และการวางเฉยสำหรับผู้อื่นที่หมายถึงคนทุกๆ ระดับ เพื่อสร้างสันติสุขแก่สังคม

วิธีดำเนินการวิจัย

ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอขั้นตอนการดำเนินการวิจัยมีกระบวนการวิจัยและขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานวิธี(Mixed Methodology) ตามลักษณะการศึกษารวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยการแจกแบบสอบถาม (Survey Research)และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)ศึกษาเอกสารข้อมูลทุติยภูมิ โดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Documentary survey) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

การวิจัยเชิงคุณภาพ

1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)ในการวิจัยครั้งนี้ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่เป็นผู้มีความเกี่ยวข้องกับการวิจัยได้แก่นักวิชาการด้านศาสนา จำนวน 2 รูปนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 2 คนนักวิชาการด้านการบริหารท้องถิ่น จำนวน 2 คนนักวิชาการด้านการบริหารงานองค์กรส่วนท้องถิ่น จำนวน 2 คนรวมจำนวน 9รูปหรือคน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 1) แบบสัมภาษณ์ (Interviews Form)ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสัมภาษณ์ที่ใช้เป็นแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) มี 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำทางการเมือง4 ด้าน ได้แก่ ด้านอำนาจหน้าที่ ด้านการยอมรับ ด้านความสามารถ ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

ตอนที่ 2 หลักพรหมวิหาร 4(ธรรมเครื่องอยู่อย่างประเสริฐ)ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์

2) ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้

3) ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนดไว้จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์

4) นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยวิธีการดังนี้

1) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ

2) นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

3) วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)

4) สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

การวิจัยเชิงปริมาณ

1. กลุ่มตัวอย่างได้แก่ประชาชนในตำบลโพธิ์กลาง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 391 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยการสร้างแบบสอบถามตามกรอบปัจจัยที่กำหนด โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ และระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพรหมวิหาร 4

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นทางการเมืองต่อคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบลโพธิ์กลาง จังหวัดนครราชสีมาเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 4 แบบสอบถามลักษณะปลายเปิด (Open-ended Questionnaire) ที่ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค

การหาคุณภาพเครื่องมือ

1) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้

2) หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ เสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม จำนวน 5 ท่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัยก่อนนำไปใช้เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระ และโครงสร้างของคำถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์หรือหาค่า IOC (Index of Item-Objective Congruence)

3) หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.92

4) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อแจกกลุ่มตัวอย่างจริงในการวิจัยต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ดังนี้

2) สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนาสถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3) สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาชุมชนของนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลสถิติที่ใช้คือการทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.)

7. สรุปผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปของคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบลโพธิ์กลาง จังหวัดนครราชสีมาผู้นำทางการเมืองควรใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาปรับใช้ในการบริหารบ้านเมือง ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีคุณธรรมนำการเมืองปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและการจัดกิจกรรมทางการเมืองควบคู่กับการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ใช้คุณธรรมสร้างความชอบธรรมดูแลและปกครองประชาชนในเขตท้องถิ่นของตนเองให้มีความเที่ยงธรรมซื่อสัตย์และเป็นกลางกับประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียมกันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อทุกฝ่าย อีกทั้งพร้อมแก้ไขปัญหาคาใจและความเดือดร้อนของประชาชนโดยใช้หลักพุทธธรรมในการแก้ไขปัญหาและใช้อำนาจอย่างถูกต้อง เพื่อให้ประชาชนที่อยู่ในการปกครองของตนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข นักการเมืองท้องถิ่นควรที่จะปฏิบัติหน้าที่อย่างสุดความสามารถ ซื่อสัตย์ ตรงไปตรงมา ไม่เอาเปรียบประชาชน เป็นผู้รับฟังที่ดี ไม่ใช้อารมณ์ตัดสินปัญหา ให้ความเคารพต่อประชาชน และคอยช่วยเหลือประชาชนเมื่อประชาชนในเขตการรับผิดชอบของนักการเมืองท้องถิ่นผู้นั้นหรือบุคคลอื่นๆ

ได้รับความเดือดร้อนอย่างทันท่วงทีนี้การเมืองท้องถิ่นต้องมีแรงผลักดันในการใช้ความคิดสร้างสรรค์เพื่อแก้ไขปัญหาทางสังคมนี้การเมืองท้องถิ่นต้องมีความสามารถในการปรับตัว มีความตื่นตัว มีคุณธรรม มีความยุติธรรม ไม่ยึดติดกับระเบียบประเพณีที่ปฏิบัติกันมา มีความสามารถ เฉลียวฉลาด มีความเป็นผู้ใหญ่ในการเมืองท้องถิ่นต้องสามารถเป็นบุคคลที่ทรงอิทธิพลต่อการทำงานของผู้ตาม เป็นขวัญและกำลังใจการทำงานให้กับผู้ตามมีชีวิตชีวาและมุ่งมั่นในการบรรลุเป้าประสงค์ และริเริ่มในการแก้ปัญหา

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบลโพธิ์กลาง จังหวัดนครราชสีมาประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบลโพธิ์กลาง จังหวัดนครราชสีมาไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยประชาชนที่มีอายุ อาชีพ รายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบลโพธิ์กลาง จังหวัดนครราชสีมาโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

3. นำเสนอคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองตามหลักพุทธธรรมของนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบลโพธิ์กลาง จังหวัดนครราชสีมาผู้นำทางการเมืองตามหลักพุทธธรรมของนักการเมืองท้องถิ่น ตามหลักพรหมวิหาร 4 ในด้านเมตตา ผู้นำทางการเมืองจำเป็นต้องมีหลักพุทธธรรมในจิตใจ ในการดำเนินชีวิตของตนเอง รวมไปถึงการทำงาน การบริหารหน้าที่แก่ประชาชนบ้านเมืองตามหลักพุทธ ควรมีจิตใจเมตตา ปราบปรามดีต่อประชาชนในท้องถิ่นที่ตนเองดูแลทุกคน มีความเห็นอกเห็นใจ มุ่งอยากให้เกิดสิ่งที่ดีต่อประชาชน และบ้านเมือง มีจิตใจเพื่อแผ่ไมตรีและคิดทำประโยชน์สุขแก่มนุษย์ทั่วหน้า ไม่เลือกปฏิบัติ ปราบปรามแต่สิ่งที่ก่อประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตนเพื่อประชาชนที่อยู่ในเขตการปกครองของตนเอง ให้ได้รับแต่สิ่งที่ดีๆ ปราบปรามให้ทุกท่านมีแต่ความสุขความเจริญด้านกรรณา ผู้นำท้องถิ่นมีการบริหารบ้านเมือง โดยหลักกรรณาพึงมีความเอื้ออารีต่อประชาชน ปฏิบัติหน้าที่ด้วยเห็นอกเห็นใจ สงสาร อยากที่จะช่วยเหลือเกื้อกูล อยากที่จะบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ประชาชนพร้อมช่วยเหลือเอื้อเพื่อแผ่สิ่งที่จะสามารถช่วยเหลือประชาชนให้พ้นจากความทุกข์ทั้งปวง ใฝ่ใจอันจะบำบัดความเดือดร้อนที่มี ให้มีชีวิตอย่างสงบสุข ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความรู้ความสามารถ เพื่อไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดรวมไปถึงไม่สร้างความเดือดร้อนแก่ประชาชนและบ้านเมือง ประเทศชาติ ด้านมูทิตา (ความยินดี) ผู้นำท้องถิ่นที่ดีควรบริหารบ้านเมืองและประชาชนที่ตนดูแลด้วยความจริงใจยินดี บริหารบ้านเมืองโดยยึดหลักความสันติสุขของผู้ร่วมงานและประชาชนทุกคนเป็นอย่างดี ทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อเพื่อนร่วมงานและประชาชนบ้านเมือง เมื่อประชาชนมีความสุข ก็พลอยยินดีปรีดาไปด้วย อิมมอกอิมใจเมื่อเห็นประชาชนทุกคนมีความสุขแสดงความยินดีอย่างจริงใจ ไม่เสแสร้งแกล้งทำ ไม่กลัวว่าคนอื่นจะได้ดีเหนือกว่าตนเองพึงยินดีกับสิ่งที่ทำให้ทุกคนและท้องถิ่นมีความเป็นอยู่ที่ดี มีกินมีใช้ ไม่ทุกข์ร้อน และไม่มีการเอาเปรียบ และส่งเสริมให้ประชาชนทำความดี ได้รับสิ่งที่ดีๆ อย่างภาคภูมิใจที่ตนเองได้บริหาร

บ้านเมือง ท้องถิ่น และประชาชนให้ประสบความสำเร็จสูง มีความเจริญก้าวหน้าได้ ด้านอุเบกขา ผู้นำท้องถิ่นจะบริหารท้องถิ่นตามความเหมาะสม เป็นธรรมแก่ทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ไม่เอาลัดเอาเปรียบประชาชน บริหารงานด้วยความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนร่วมงานและประชาชนในท้องถิ่นอย่างทั่วถึง ไม่ปฏิบัติต่อองค์กร เพื่อร่วมงาน หรือประชาชนด้วยความเอนเอียงความรักหรือเกลียดชัง บริหารงานด้วยความเสียสละ เป็นกลาง รู้จักวางเฉย มีจิตใจเป็นธรรม ไม่ช่วงชิงของส่วนรวมมาเป็นของตน มีความยุติธรรม และทำหน้าที่ที่ต้องเน้นความถูกต้อง เสมอต้นเสมอปลายเพื่อประโยชน์สูงสุดแก่พี่น้องประชาชน

การอภิปรายผล

1. สภาพทั่วไปของคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบลโพธิ์กลาง จังหวัดนครราชสีมาผู้นำทางการเมืองควรใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาปรับใช้ในการบริหารบ้านเมือง ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีคุณธรรมนำการเมืองปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและการจัดกิจกรรมทางการเมืองควบคู่กับการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ใช้คุณธรรมสร้างความชอบธรรมดูแลและปกครองประชาชนในเขตท้องถิ่นของตนเองให้มีความเที่ยงธรรม ซื่อสัตย์และเป็นกลางกับประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียมกันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อทุกฝ่าย อีกทั้งพร้อมแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนของประชาชนโดยใช้หลักพุทธธรรมในการแก้ไขปัญหาและใช้อำนาจอย่างถูกต้อง เพื่อให้ประชาชนที่อยู่ในการปกครองของตนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข นักการเมืองท้องถิ่นควรที่จะปฏิบัติหน้าที่อย่างสุดความสามารถ ซื่อสัตย์ ตรงไปตรงมา ไม่เอาเปรียบประชาชน เป็นผู้รับฟังที่ดี ไม่ใช้อารมณ์ตัดสินปัญหา ให้ความเคารพต่อประชาชน และคอยช่วยเหลือประชาชนเมื่อประชาชนในเขตการรับผิดชอบของนักการเมืองท้องถิ่นผู้นั้นหรือบุคคลอื่นๆ ได้รับความเดือดร้อนอย่างทันทั่วทั้งที่นักการเมืองท้องถิ่นต้องมีแรงผลักดันในการใช้ความคิดสร้างสรรค์เพื่อแก้ไขปัญหาทางสังคมนักการเมืองท้องถิ่นต้องมีความสามารถในการปรับตัว มีความตื่นตัว มีคุณธรรม มีความยุติธรรม ไม่ยึดติดกับระเบียบประเพณีที่ปฏิบัติกันมา มีความสามารถ เฉลียวฉลาด มีความเป็นผู้ใหญ่นักการเมืองท้องถิ่นต้องสามารถเป็นบุคคลที่ทรงอิทธิพลต่อการทำงานของผู้ตาม เป็นขวัญและกำลังใจการทำงานให้กับผู้ตามมีชีวิตชีวาและมุ่งมั่นในการบรรลุเป้าประสงค์ และริเริ่มในการแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนสร ธรรมสอนและบุญทัน ดอกไธสง(2558) ได้วิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำทางการเมืองของนายกเทศมนตรีในการบริหารเทศบาลตำบลในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน” ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางการเมืองของนายกเทศมนตรีมีองค์ประกอบสำคัญที่สุดคือ เป็นผู้มีความวิสัยทัศน์ มองกว้าง มองไกล มองรอบด้าน ภาวะผู้นำทางการเมืองของนายกเทศมนตรีที่ประชาชนต้องการ ประกอบด้วย (1) ส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตยท้องถิ่น (2) เปิดเผยข้อมูลข่าวสารต่อสาธารณะ (3) บริการสาธารณะให้ทั่วถึง (4) เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม (5) พัฒนาเทศบาล และชุมชนให้มีความยั่งยืน (6) พัฒนาและรักษาสีสิ่งแวดล้อม และศิลปวัฒนธรรมชุมชน (2) วัฒนธรรมประชาธิปไตยการเมืองท้องถิ่นนั้นพบว่าประชาชนมีความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมากที่สุด (3) สัมฤทธิ์ผลในการบริหารโครงการท้องถิ่นนั้น โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน

พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารโครงการของประชาชน การกำหนดโครงการในแผน 3 ปี
ตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจของประชาชนตามลำดับ

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองของ
นักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบลโพธิ์กลาง จังหวัดนครราชสีมาประชาชนที่มีเพศ ระดับ
การศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาล
ตำบลโพธิ์กลาง จังหวัดนครราชสีมาไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธ
สมมติฐานการวิจัยประชาชนที่มีอายุ อาชีพ รายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีความคิดเห็นที่มีต่อ
คุณลักษณะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในเทศบาลตำบลโพธิ์กลาง จังหวัด
นครราชสีมาโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานการ
วิจัยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรทิพย์ เพ็ญชัย(2561) ได้วิจัยเรื่อง “ความต้องการของประชาชน
ที่มีต่อคุณลักษณะของนักการเมืองท้องถิ่น ในเขตเทศบาลตำบลหนองไผ่ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดขอนแก่น” ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบคุณลักษณะของนักการเมืองท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบล
หนองไผ่ อำเภอลำทะเมนชัยจังหวัดขอนแก่นพบว่าประชาชนที่มีเพศอายุระดับการศึกษาและรายได้ต่าง
กัน มีความต้องการต่อคุณลักษณะของนักการเมืองท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลหนองไผ่ อำเภอลำ
ทะเมนชัย จังหวัดขอนแก่น โดยรวมไม่แตกต่างกัน

3. นำเสนอคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองตามหลักพุทธธรรมของนักการเมือง
ท้องถิ่นในเทศบาลตำบลโพธิ์กลาง จังหวัดนครราชสีมาผู้นำทางการเมืองตามหลักพุทธธรรมของ
นักการเมืองท้องถิ่น ตามหลักพรหมวิหาร 4 ในด้านเมตตา ผู้นำทางการเมืองจำเป็นจะต้องมีหลักพุทธ
ธรรมในจิตใจ ในการดำเนินชีวิตของตนเอง รวมไปถึงการทำงาน การบริหารหน้าที่แก่ประชาชน
บ้านเมือง ตามหลักพุทธ ควรมีจิตใจเมตตา ปราบปรามดีต่อประชาชนในท้องถิ่นที่ตนเองดูแลทุกคน มี
ความเห็นอกเห็นใจ มุ่งอยากให้แต่เกิดสิ่งที่ดีๆต่อประชาชน และบ้านเมือง มีจิตใจเพื่อแผ่ไมตรีและ
คิดทำประโยชน์สุขแก่มนุษย์ทั่วหน้า ไม่เลือกปฏิบัติ ปราบปรามแต่สิ่งที่ก่อประโยชน์ต่อส่วนรวม
มากกว่าส่วนตนเพื่อประชาชนที่อยู่ในเขตการปกครองของตนเอง ให้ได้รับแต่สิ่งที่ดีๆ ปราบปรามให้
ทุกท่านมีแต่ความสุขความเจริญด้านกรรณา ผู้นำท้องถิ่นมีการบริหารบ้านเมือง โดยหลักกรุณาพึงมี
ความเอื้ออารีต่อประชาชน ปฏิบัติหน้าที่ด้วยเห็นอกเห็นใจ สงสาร อยากที่จะช่วยเหลือเกื้อกูล
อยากที่จะบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ประชาชนพร้อมช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่สิ่งที่จะสามารถช่วยเหลือ
ประชาชนให้พ้นจากความทุกข์ทั้งปวง ใฝ่ใจอันจะบำบัดความเดือดร้อนที่มี ให้มีชีวิตอย่างสงบสุข
ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความรู้ความสามารถ เพื่อไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดรวมถึงไม่สร้างความ
เดือดร้อนแก่ประชาชนและบ้านเมือง ประเทศชาติ ด้านมูทิตา (ความยินดี) ผู้นำท้องถิ่นที่ดีควร
บริหารบ้านเมืองและประชาชนที่ตนดูแลด้วยความจริงใจยินดี บริหารบ้านเมืองโดยยึดหลักความ
สันติสุขของผู้ร่วมงานและประชาชนทุกคนเป็นอย่างดี ทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อเพื่อนร่วมงานและ
ประชาชนบ้านเมือง เมื่อประชาชนมีความผาสุก ก็พลอยยินดีปรีดาไปด้วย อิ่มอกอิ่มใจเมื่อเห็น
ประชาชนทุกคนมีความสุขแสดงความยินดีอย่างจริงใจ ไม่แสสร้งแกล้งทำ ไม่กลัวว่าคนอื่นจะ
ได้ดีเหนือกว่าตนเองพึงยินดีกับสิ่งที่ทำให้ทุกคนและท้องถิ่นมีความเป็นอยู่ที่ดี มีกินมีใช้ ไม่ทุกข์ร้อน

และไม่มีการเอาเปรียบ และส่งเสริมให้ประชาชนทำความดี ได้รับสิ่งที่ดีๆ อย่างภาคภูมิใจที่ตนเองได้
บริหารบ้านเมือง ท้องถิ่น และประชาชนให้ประสบความสำเร็จสุข มีความเจริญก้าวหน้าได้ ด้าน
อุเบกขา ผู้นำท้องถิ่นจะบริหารท้องถิ่นตามความเหมาะสม เป็นธรรมแก่ทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ไม่
เอาลัดเอาเปรียบประชาชน บริหารงานด้วยความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนร่วมงานและ
ประชาชนในท้องถิ่นอย่างทั่วถึง ไม่ปฏิบัติต่อองค์กร เพื่อร่วมงาน หรือประชาชนด้วยความเอนเอียง
ความรักหรือเกลียดชัง บริหารงานด้วยความเสียสละ เป็นกลาง รู้จักวางเฉย มีจิตใจเป็นธรรม ไม่
ช่วงชิงของส่วนรวมมาเป็นของตน มีความยุติธรรม และทำหน้าที่ต้องเน้นความถูกต้อง เสมอต้น
เสมอปลายเพื่อประโยชน์สูงสุดแก่พี่น้องประชาชนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญท์พงษ์ นาม
เสน่ห์(2559) ได้วิจัยเรื่อง “การปรับใช้หลักพรหมวิหาร 4กับการบริหารบุคลากร” ผลการวิจัยพบว่า
การปรับใช้หลักพรหมวิหาร 4แนวคิดเกี่ยวกับการใช้หลักธรรม หลักการปกครองโดยทั่วไปตามแนว
พระพุทธศาสนาอาจกำหนดได้เป็น 2อย่างคือหลักนิเคราะห์ และหลักประเคราะห์ หลักแรก เป็น
หลักการเกี่ยวกับการใช้อำนาจปกครองเพื่อทำการปราบปรามผู้ประพฤติดุชชโดยการลงโทษตาม
ควรแก่ความผิด หลักการนี้ตรงกับการใช้ “พระเดช” เพื่อให้เกิดความสงบสุขในสังคม หลักที่สอง
เป็นหลักการเกี่ยวกับการส่งเสริมยกย่องให้เกียรติให้กำลังใจหรือให้การบำรุงขวัญแก่ผู้ประพฤติดุชช
โดยการให้บำเหน็จรางวัลเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งหน้าที่หรือประกาศเชิดชูเกียรติให้ปรากฏตามควร
แก่ความดีความชอบ หลักการนี้ตรงกับการใช้ “พระคุณ” เพื่อให้เกิดความร่มเย็นเป็นสุขในสังคม
หลักทั้งสองอย่างนี้จำเป็นต้องนำมาใช้อย่างถูกต้องจึงจะเกิดผลดีตามความหมายของพรหมวิหาร 4
ธรรมเครื่องอยู่อย่างประเสริฐ, ธรรมประจำใจอันประเสริฐ, หลักความประพฤติอันประเสริฐบริสุทธิ์,
ธรรมที่ต้องมีไว้เป็นหลักและกำกับความประพฤติจึงจะชื่อว่าดำเนินชีวิตอย่างหมดจดและปฏิบัติตน
ต่อมนุษย์สัตว์ทั้งหลายโดยชอบหรือคุณสมบัติประจำใจสำหรับผู้ใหญ่โดยมุ่งธรรมสูงส่งดุจพรหม
ธรรมเครื่องเป็นอยู่ของผู้เป็นใหญ่ ผู้ประเสริฐ ผู้เป็นครู ซึ่งมีองค์ประกอบของพรหมวิหาร 4คือ 1)
เมตตา ความรักปรารถนาดีอยากให้เขามีสุข มีจิตอันแผ่ไมตรีและคิดทำประโยชน์แก่มนุษย์สัตว์ทั่ว
หน้า 2) กรุณา ความสงสารคิดช่วยให้พ้นทุกข์ใฝ่ใจในอันจะปลดปล่อยบำบัดความทุกข์ยาก
เดือดร้อนของปวงสัตว์ 3) มุทิตา ความยินดีในเมื่อผู้อื่นอยู่ดีมีสุขมีจิตผ่องใสบันเทิงกอบประด้วยอาการ
แช่มชื่นเบิกบานอยู่เสมอต่อสัตว์ทั้งหลายผู้ดำรงในปกติสุขพลอยยินดีด้วยเมื่อเขาได้ดีมีสุขเจริญอก
งามยิ่งขึ้น 4) อุเบกขา ความวางใจเป็นกลางอันจะให้ดำรงอยู่ในธรรมตามทีพิจารณาเห็นด้วยปัญญา
คือมีจิตเรียบตรงเที่ยงธรรมดุจตราขึงไม่ลำเอียงด้วยรักและชังพิจารณาเห็นกรรมที่สัตว์ทั้งหลาย
กระทำแล้วอันควรได้รับผลดีหรือชั่วสมควรแก่เหตุอันตนประกอบ

8. การเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การส่งเสริมคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองตามหลักพุทธ
ธรรมตามทฤษฎีของที่พึงประสงค์ของประชาชน

2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การส่งเสริมคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองตามหลักพุทธธรรม ในด้านการบริหารงานท้องถิ่นโดยรอบด้าน เช่น การเสียสละ การอุทิศตนต่อหน้าที่ และควรประพฤติตนให้เหมาะสมต่อบทบาทหน้าที่ที่ตนได้รับ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาถึงหลักพุทธธรรมอื่น ๆ ที่เหมาะสม เพื่อที่จะส่งเสริมคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองตามหลักพุทธธรรมของนักการเมืองท้องถิ่นให้ปรากฏในสังคม

2) ควรศึกษาคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองตามหลักพุทธธรรมของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอื่น ๆ เพื่อจะได้นำข้อมูลมาเปรียบเทียบ แล้วสร้างเครือข่ายให้เข้มแข็งต่อไป

9. เอกสารอ้างอิง

- โกวิทย์ พวงงาม. (2552). *การปกครองท้องถิ่นไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน.
- กิตติพงษ์ ศักขมาตย์. (2550). *การบริหารจัดการเทศบาลตำบลแม่อาวตามหลักธรรมาภิบาลเทศบาลตำบลแม่อาว*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ. (2525). *บุคคลชั้นนำโครงสร้างแห่งอำนาจและการเมืองในชุมชนไทย*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- ถวัลย์รัฐ วรเทพพุฒิพงษ์และคณะ. (2543). *ประชาธิปไตยและรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน*. กรุงเทพมหานคร: วี. เจ.พรินต์ติ้ง.
- ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. (2532). *ปัญหาการเมืองไทยในปัจจุบัน*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นฤมล นามเอี่ยม. (2550). *ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนโสตศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กาญจนบุรี : สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- ปธาน สุวรรณมงคล. *การเมืองท้องถิ่น*. (2554). *การเมืองของใครโดยใครเพื่อใคร*. กรุงเทพมหานคร : จตุพรดีไซด์
- ปิ่น มุทุกันต์. (2554). *แนวการสอนธรรมตามหลักสูตรนักธรรมชั้นตรี*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คลังวิทยา.
- พยอม วงศ์สารศรี. (2534). *องค์การและการจัดการ*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สภาการพิมพ์.
- พระครูสุธีจริยวัฒน์. (2558). *ภาวะผู้นำหลักธรรมและกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์*. ขอนแก่น : คลังน่านวิทยา.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2545). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร : บริษัท สหธรรมิก จำกัด.

พระราชวรมูณี ประยุทธ์ ปยุตโต. (2530). เทคนิคการสอนของพระพุทธเจ้า. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ อมรินทร์พรินต์ติ้ง กรุ๊ป.

พัฒน์ บุญยรัตพันธุ์. (2517). การสร้างพลังชุมชนโดยกระบวนการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.

ภาดา คูปตานนท์. (2544). การจัดการและพฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ ส เจริญการพิมพ์.

มัลลิกา ตันสอน. (2544). พฤติกรรมองค์กร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอ็กซ์เบอร์เน็ท จำกัด.

**การสื่อสารทางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนา
ของพระเทพวิทยาคม (หลวงพ่อคุณ ปริสฺสุทฺโธ)
Buddhism-Based Political Communication of Venerable
PhraThepWitthayakom (KunParisuttho)**

สมบุญ โสถิอนันต์¹ พรศเรษฐี วุฒิปญญาอิสกุล² พระครูปลัดนิเวช ชินวโร³
Somboon Sothianan, Pornthithi Panyaisakul, Phrakhru Paladniwet Chinwaro

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพทั่วไปในการสื่อสารทางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาของพระเทพวิทยาคม(หลวงพ่อคุณ ปริสฺสุทฺโธ) 2) เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการสื่อสารทางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาของพระเทพวิทยาคม(หลวงพ่อคุณ ปริสฺสุทฺโธ) จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3. นำเสนอแนวทางการสื่อสารทางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาของพระเทพวิทยาคม (หลวงพ่อคุณ ปริสฺสุทฺโธ) การวิจัยเป็นแบบผสมวิธี ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 กลุ่มตัวอย่างคือประชาชนที่อาศัยอยู่ในอำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 126,781 คนโดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้งหมด 400 คน จากการคำนวณโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ซึ่งใช้ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที (t-test) ค่าเอฟ (F-test) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) เมื่อพบว่ามีความแตกต่าง จึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) และโดยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) จำนวน 9 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนาผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพทั่วไปในการสื่อสารทางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาของพระเทพวิทยาคม (หลวงพ่อคุณ ปริสฺสุทฺโธ) การใช้คำพูดจากประสบการณ์ของหลวงพ่อคุณให้นักการเมืองปรับปรุง

Received: 2022-08-12 **Revised:** 2022-09-18 **Accepted:** 2022-09-21

¹มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา
Mahachulalongkomrajavidyalaya University Nakhon Ratchasima Campus. Corresponding Author
e-mail: aphinant.jais@gmail.com

²มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา
Mahachulalongkomrajavidyalaya University Nakhon Ratchasima Campus

³มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา
Mahachulalongkomrajavidyalaya University Nakhon Ratchasima Campus

ตนเอง ด้วยภาษาและถ้อยคำที่เป็นเอกลักษณ์ของคนโคราช ให้ละชั่วทำดีมีศีลธรรมประจำใจ สอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา พร้อมกับแนะนำวิธีปฏิบัติตามธรรมะ 3 ประการ คือ ทาน ศีล ภาวนาตามลำดับ และการใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายในสื่อสารแสดงธรรมอย่างแตกต่างกัน ยกตัวอย่างประกอบเหมาะสมกับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันนำมาปฏิบัติพูดจาตรงไม่อ้อมค้อม ใช้ภาษาแบบชาวบ้าน 2. ผลเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการสื่อสารทางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาของพระเทพวิทยาคม(หลวงพ่อคุณ ปริสุทฺโธ)พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการสื่อสารทางการเมืองของพระเทพวิทยาคม(หลวงพ่อคุณ ปริสุทฺโธ)โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย 3. นำเสนอแนวทางการสื่อสารทางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาของพระเทพวิทยาคม(หลวงพ่อคุณ ปริสุทฺโธ)หลวงพ่อคุณพูดด้วยจิตที่เมตตาเพื่อให้นักการเมืองช่วยพัฒนาบ้านเมืองให้เจริญและเตือนสตินักการเมืองและเตือนสติประชาชนผู้สนับสนุนนักการเมืองด้วยความเมตตา หวังดี ไม่กล่าวโทษบุคคลด้วยภาษาและถ้อยคำที่เป็นเอกลักษณ์ของคนโคราชแสดงความเป็นเมตตาต่อทุกคน การแสดงธรรมเพื่อสื่อสารทางการเมืองด้วยการชี้แจงให้ชัดหลวงพ่อคุณเทศนาโปรดประชาชนได้ละเอียดแจ่มแจ้งเข้าใจง่ายอธิบายหลักธรรมคำสอนให้เข้าใจและแยกแยะโดยละเอียดยกตัวอย่างให้เห็นจริงและเป็นไปตามหลักธรรมแสดงเหตุและผลตามหลักธรรมให้ประชาชนคล้อยตามความเป็นจริงประชาชนได้นำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ตามความเป็นจริง

คำสำคัญ : การสื่อสาร; การเมือง; พระเทพวิทยาคม

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the general state of political communication according to Buddhism of PhraThepWittayakhom (Luang Pho KhunParisuttho), 2) to compare the level of opinions on political communication according to Buddhism PhraThepWittayakhom (Luang Por KhunParisuttho) classified by personal factors. The research is an integrated approach. It consists of quantitative research using questionnaires as a tool. to collect information The confidence value of the whole document was 0.97. The sample group was people living in Dan Khun Thot District. Nakhon Ratchasima Province in the amount of 126,781 people by randomly sampling from the total population of 400 people calculated using the formula of Taro Yamane (Taro Yamane), which uses an error level of 0.05. Statistics used in data analysis are frequency, hundred Each mean and standard deviation Hypothesis was tested by t-test, F-test, and one-way analysis of variance. Therefore, the difference of the means was compared in pairs. by Least Significant Difference (LSD) method and by qualitative research methodology. An in-depth interview was used with 9 key

informants or persons. Data were analyzed by descriptive content analysis. **The results showed that** 1. The general condition in political communication according to Buddhism of PhraThepWittayakom (Luang Por KhunParisuttho), the use of words from the experience of Luang Por Koon for politicians to improve themselves. with the language and words that are unique to the Korat people Let go of evil, do good and have morals in mind. consistent with the principles of Buddhism Along with introducing the methods to follow the 3 Dharmas, which are alms, precepts, and meditation, respectively. and the use of language that is easy to understand in communication Demonstrate the Dharma clearly Give examples suitable for daily life events and put them into practice. speak straight, not indirectly use local language. 2. The comparative effect of opinion level toward political communication according to Buddhism of PhraThepWittayakom (Luang Pho KhunParisuttho) found that people of different genders There were no differences in the level of opinions towards political communication of PhraThepWittayakhom (Luang Pho KhunParisuttho) overall and in each aspect. Statistically significant at the 0.05 level, therefore rejecting the research hypothesis. 3. Presenting the guidelines for political communication according to Buddhism of PhraThepWittayakom (Luang Pho KhunParisuttho). Luang Pho Koon spoke with compassion for politicians to help develop the country and prosper. Remind politicians and remind people who support politicians with kindness and good intentions, not condemning people with language and words that are unique to the Korat people, showing kindness to everyone. Dharma teaching for political communication by clearly explaining Luang Pho Koon's sermons to please the people clearly and clearly. Easy to understand. Explain doctrinal principles to understand and distinguish them in detail. Give examples to show the truth and follow the principles. Show cause and effect according to Dhamma principles to make people conform to reality. People can apply Dhamma principles in their daily lives as they really are.

Keywords: Communication; Political; PhraThepWitthayakom

1. ความนำ

การสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ โดยเฉพาะในยุคของข้อมูลข่าวสารในปัจจุบัน การสื่อสารจึงมีป ระโยชน์ทั้งในแง่บุคคล และสังคม โดยการสื่อสารทำให้คนมีความรู้และโลกทัศน์ที่กว้างขวางขึ้น การสื่อสารเป็นกระบวนการที่ทำให้สังคม เจริญก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้งทำ ใ้มนุษย์สามารถสืบทอดพัฒนา เรียนรู้ และรับรู้วัฒนธรรมของตนเองและสังคมได้ การสื่อสารเป็น

ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ สร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าแก่ชุมชน และสังคมในทุกด้าน โดยความหมายของการสื่อสาร หมายถึง กระบวนการส่งและรับข้อมูลข่าวสาร ซึ่งอาจเป็นคำพูดการเขียน การแสดงท่าทางจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับข่าวสาร เพื่อให้เกิดความเข้าใจในความหมายที่ตรงกัน ซึ่งการพิจารณาความหมายในการสื่อสาร ในบางกรณีต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับกิจกรรมสื่อสารเป็นเรื่อง ๆ ไป ซึ่งการสื่อสารนั้นต้องมียุทธศาสตร์ประกอบสำคัญ ๆ 3 ประการ ได้แก่ ผู้ส่งข่าวสาร (Sender) ผู้รับข่าวสาร (Receiver) และตัวข่าวสาร (Message) เมื่อนำมารวมกันจึงจะเรียกว่าเป็นการสื่อสาร (ณรงค์ สมพงษ์, 2553)

พระสงฆ์จัดเป็นผู้ส่งสารที่ทรงอิทธิพลต่อพุทธศาสนิกชนเป็นอย่างยิ่ง อันเนื่องมาจากพระสงฆ์ถือเป็นตัวแทนของพระพุทธเจ้า ในการเผยแพร่พระธรรมคำสอน อบรมกล่อมเกลาคิดใจ โดยอาศัยคำสอนในพระพุทธศาสนาเป็นหลักแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ดี ให้แก่ ขวราวาสทั่วไป ด้วยเหตุที่พระสงฆ์เป็นศูนย์รวมจิตใจ เป็นที่เคารพศรัทธาของพุทธศาสนิกชน การสื่อสารของพระสงฆ์จึงสามารถโน้มน้าวใจ ผู้รับสารได้เป็นอย่างดี ดังนั้นเมื่อพระสงฆ์แสดงบทบาทการสื่อสารทางการเมืองโดยเทศนาเกี่ยวกับการเมือง หลักการปกครองที่ดี ให้นักการเมืองหรือผู้ปกครอง มีคุณธรรมปกครองโดยธรรม ให้ประชาชนรู้หน้าที่การเป็นพลเมืองที่ดี มีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเหมาะสม ย่อมส่งผลต่อความสงบสุขในสังคมอย่างมาก แต่หากพระสงฆ์แสดงบทบาทหรือสื่อสารการเมืองไปในทางตรงกันข้าม ก็ย่อมสร้างความสับสนในสังคม และอาจนำมาซึ่งความขัดแย้งแตกแยกของผู้คนในสังคม (บุญญนุช อธิภัทท์ภาคิน, 2561)

พระสงฆ์ซึ่งเป็นพุทธสาวกมีบทบาทและหน้าที่ที่จะดำเนินรอยตามพระพุทธองค์แม้จะไม่ใช่เกี่ยวกับการเมืองโดยตรง แต่ต้องทำหน้าที่พูดหรือสื่อสารที่เกี่ยวกับธรรมะสำหรับการเมืองเพื่อช่วยแก้ปัญหาของคนที่มีความทุกข์เพราะการเมือง และต้องถือว่า พระสงฆ์ซึ่งทำหน้าที่ของฝ่ายพุทธจักรนั้น มีบทบาทและหน้าที่หลักก็คือการแนะนำสั่งสอนเผยแผ่ธรรมแก่ประชาชน อันเป็นหน้าที่โดยตรง เพื่อแนะนำสั่งสอนประชาชน เผยแผ่ให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในศีลธรรม และรู้จักฝึกอบรมจิต ฝึกอบรมปัญญา ประชาชนอยู่ร่วมกันด้วยความสงบสุข ประพฤติดี ปฏิบัติชอบ ก็เป็นผลประโยชน์แก่แผ่นดินไปเอง อีกทั้งมุมมองของพระสงฆ์ต่อการสื่อสารทางการเมืองได้แสดงความเห็นทางการเมือง โดยการนำหลักธรรมและวิธีการทางพระพุทธศาสนาไปใช้แก้ปัญหาความขัดแย้ง และสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกที่ยั่งยืนด้วยการปรับเปลี่ยนโดยเริ่มที่จิตใจ ด้วยการใช้สติขันติและปัญญา เพื่อนำไปสู่การสร้างสันติสุขร่วมกันของคนในสังคมภายในประเทศ และสังคมโลกซึ่งเป็นการหาทางออกโดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นรากฐานทั้งสิ้น (อลังคะ ดิลกรัตนะ, 2553)

ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พระสงฆ์ได้นำหลักธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ไปเผยแผ่หรือแสดงออกมาในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นแง่ของพิธีกรรมเป็นสื่อสอนธรรมต่างทำให้พระพุทธศาสนาได้เจริญรุ่งเรืองมาได้จนถึงทุกวันนี้สำคัญอีกประการหนึ่งคือ เทคนิค หรือวิธีการของผู้สอน หรือผู้เผยแผ่ (ผู้ส่งสาร) ได้มีการสื่อสารภายในตนก่อน แล้วใช้การสื่อสารระหว่างบุคคล การสอน หรือการสื่อสารที่จะให้ผลดีนั้น นอกจากจะให้เกิดความรู้ความเข้าใจแล้ว จะต้องให้เกิดความรู้สึก

เห็นคุณค่า ความสำคัญ จนเกิดความศรัทธาเลื่อมใสที่จะนำคำสอนหรือสาระไปปฏิบัติตามด้วยผลสำเร็จอย่างหลังนี้สำคัญมาก และมักจะทำได้ยากที่สุด เพราะผู้สอนต้องใช้ความสามารถ ภูมิรู้ภูมิธรรมที่ตนมีอยู่ ประกอบด้วยเทคนิค วิธีการเผยแพร่ประกอบการสอนด้วย รวมทั้งภาษา สัญลักษณ์ การนำเสนอที่เหมาะสมกับเหตุการณ์หน้าที่โดยธรรม พระภิกษุรูปหนึ่ง ๆ สามารถกลายเป็นสื่อมวลชนในรูปแบบวิถีชีวิตและสังคมได้ เพราะเป็นสื่อซึ่งเคลื่อนที่ไปได้หยุดอยู่ในที่หนึ่งที่ได้มีสารคือธรรมะ โดยที่พระรูปนั้นเป็นผู้ส่งสาร ช่องทางที่สารผ่านก็มีทั้งการที่พระแสดงธรรมหรือการสอนโดยปฏิบัติให้ดู สอนโดยคำพูดหรือเทศนารวมทั้งผ่านประเพณีพิธีกรรม ซึ่งผู้รับสารก็ได้รับสารทางเดียว ยังสามารถสื่อความคิดเห็นของตนด้วยการซักถามแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้ด้วย เป็นการสื่อสารสองทาง (ธรรมเกียรติ กั่นอริ, 2542)

การเผยแพร่พระพุทธศาสนาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ในยุคของพระผู้มีพระภาคเจ้าผู้สืบทอดพระศาสนา คือ พุทธบริษัท 5 อันประกอบด้วย ภิกษุบริษัท ภิกษุณีบริษัท อุบาสกบริษัท และบาสิกาบริษัท ต่างช่วยกันรักษาอารัง และเผยแผ่ธรรมคำสอน พระพุทธศาสนาจึงแพร่ออกไปอย่างกว้างขวาง ทั้งพระพุทธเจ้า และพระสาวกทั้งหลายในครั้งนั้นต่างก็มีวิธีการเผยแพร่ จะเป็นการสนทนา การบรรยาย และการถามตอบปัญหา การเผยแพร่ต้องคำนึงถึงเนื้อหาสาระของธรรมที่สอนสอนจากสิ่งที่รู้เห็นง่ายไปหายาก คือการสาวหาสาเหตุที่ยากลงไปและชี้ทางแก้ปัญหา เป็นต้น พระเทพวิทยาคม (หลวงพ่อคุณ ปริสุทฺโธ) ท่านก็เป็นพระสงฆ์ที่เป็นพระสาวกรูปหนึ่งได้ทำงานเรื่องการเผยแพร่พระพุทธศาสนา โดยการประยุกต์การสื่อสารเพื่อการพัฒนา การใช้ภาษาถิ่น เป็นสื่อบุคคลในการประชาสัมพันธ์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาได้ศึกษาการสื่อสารทางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาของพระเทพวิทยาคม(หลวงพ่อคุณ ปริสุทฺโธ)วิธีการเผยแพร่พระพุทธศาสนาและเพื่อให้ทราบถึงวิธีการสื่อสารวิธีการต่าง ๆ ที่ท่านได้ใช้เผยแพร่พระพุทธศาสนาอันจะเป็นประโยชน์ต่อพระสงฆ์ และขัดเกลาคิดใจพุทธศาสนิกชนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปในการสื่อสารทางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาของพระเทพวิทยาคม(หลวงพ่อคุณ ปริสุทฺโธ)

2.2 เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการสื่อสารทางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาของพระเทพวิทยาคม(หลวงพ่อคุณ ปริสุทฺโธ)จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

2.3 เพื่อนำเสนอแนวทางการสื่อสารทางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาของพระเทพวิทยาคม(หลวงพ่อคุณ ปริสุทฺโธ)

3. ขอบเขตการศึกษา

3.1 ขอบเขตด้านพื้นที่และสถานที่

พื้นที่ในการศึกษาค้นคว้านี้ได้แก่ เขตอำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา

3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหา โดยมุ่งศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การสื่อสารทางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาของพระเทพวิฑฒน (หลวงพ่อดุณ ปรีสุทโธ) ดังนี้

3.2.1 การสื่อสารทางการเมือง ได้แก่ 1) ผู้ส่งสาร 2) ข้อมูลข่าวสาร 3) ช่องทางในการส่งสาร 4) ผู้รับสาร

3.2.2 หลักพุทธลีลา ได้แก่ 1) สันติสนา (ชี้แจงให้ชัด) 2) สมาทปนา (ชวนใจให้อยากรับเอาไปปฏิบัติ) 3) สมุตเตสนา (เร้าใจให้อาจหาญแก่งกล้า) และ 4) สัมปัทสนา (ปลอบชโลมใจให้สดชื่นร่าเริง)

3.3 ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

3.3.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป อาศัยอยู่ในอำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 400 คน

3.3.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ เจ้าอาวาสวัดบ้านไร่และพระสงฆ์วัดบ้านไร่ตัวแทนประชาชนนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 9 รูปหรือคน

นิยามศัพท์เฉพาะ

4.1 การสื่อสารทางการเมือง หมายถึง กระบวนการส่งข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน ได้แก่ 1) ผู้ส่งสาร 2) ข้อมูลข่าวสาร 3) ช่องทางในการส่งสาร 4) ผู้รับสาร

4.1.1 ผู้ส่งสาร หมายถึง การใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายในสื่อสารแสดงธรรมอย่างแตกต่างกัน ยกตัวอย่างประกอบเหมาะสมกับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันนำมาปฏิบัติพูดจาตรงไม่อ้อมค้อม ใช้ภาษาแบบชาวบ้าน

4.1.2 ข้อมูลข่าวสาร หมายถึง การแสดงธรรมโดยการยกตัวอย่างเปรียบเทียบใช้กลวิธีการเสนอธรรมะสอดแทรกอารมณ์ขันเสนอธรรมะมีหลักการ มีคำคมการเสนอธรรมะสอนให้ประชาชนมีสัมมาทิฐิ และใช้สรรพนามที่เป็นเอกลักษณ์และใช้กับคนทุกระดับชั้น การตอบคำถามด้วยเนื้อความที่สั้นกะทัดรัด ฟังง่าย ใช้ภาษาพื้นบ้าน ชัดเจนโดยใช้วิธีการตอบคำถามตามปัญหาที่เป็นจริงและเห็นภาพได้อย่างชัดเจน

4.1.3 ช่องทางในการสื่อสาร หมายถึง การพูดภาษาพื้นบ้านที่เป็นเอกลักษณ์ ง่ายต่อความเข้าใจ ลดอุปสรรคทางการสื่อสาร ใช้ภาษาแบบชาวบ้านมีลักษณะให้ความสนทนสนมเป็นกันเอง เผยแพร่ธรรมะสื่อสารโดยตรงกับบุคคลเผยแพร่ธรรมะจากการบอกเล่าของบุคคลสื่อสารธรรมะจากวัตถุมงคลสื่อสารธรรมะโดยใช้ช่องทางโทรทัศน์ วิทยุ

4.1.4 ผู้รับสาร หมายถึง ประชาชนให้ความเคารพเลื่อมใสต่อหลวงพ่อดุณต้องการบูชาวัตถุมงคลของหลวงพ่อดุณไปบูชาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ประชาชนต้องการสนทนาธรรมปรึกษาปัญหาชีวิต เกี่ยวกับชีวิตและชื่นชมบารมีของหลวงพ่อดุณ

4.2 หลักพุทธลีลา หมายถึง ธรรมประจำใจของผู้ประเสริฐ ได้แก่ 1) สันติสนา (ชี้แจงให้ชัด) 2) สมาทปนา (ชวนใจให้อยากรับเอาไปปฏิบัติ) 3) สมุตเตสนา (เร้าใจให้อาจหาญแก่งกล้า) และ 4) สัมปัทสนา (ปลอบชโลมใจให้สดชื่นร่าเริง)

4.2.1 สันติสนา (ชี้แจงให้ชัด) หมายถึง การแสดงธรรมเพื่อสื่อสารทางการเมืองด้วยการชี้แจงให้ชัดหลวงพ่อกุณเทศนาโปรดประชาชนได้ละเอียดแจ่มแจ้งเข้าใจง่ายอธิบายหลักธรรมคำสอนให้เข้าใจและแยกแยะโดยละเอียดยกตัวอย่างให้เห็นจริงและเป็นไปตามหลักธรรมแสดงเหตุและผลตามหลักธรรมให้ประชาชนคล้อยตามความเป็นจริงประชาชนได้นำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ตามความเป็นจริง

4.2.2 สมာทปนา (ชวนใจให้ยอมรับเอาไปปฏิบัติ) หมายถึง การแสดงธรรมเพื่อสื่อสารทางการเมืองเทศนาธรรมจูงใจให้ประชาชนอยากฟังธรรมจนจกัณฑ์เทศน์มีเทคนิควิธีการเทศนาธรรมให้ประชาชนได้ซาบซึ้งอึ้งอัมเมใจมีวาจาเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนในการอบรมสั่งสอนประชาชนอบรมสั่งสอนธรรมแก่ประชาชนและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อบรมสั่งสอนแก่ประชาชนจนสามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดผลได้

4.2.3 สมุตเตสนา (เร้าใจให้อาหาญแกล้วกล้า) หมายถึง การแสดงธรรมเพื่อสื่อสารทางการเมืองอบรมให้ประชาชนสนใจเกิดความกระตือรือร้นอยากปฏิบัติตามเทศนาสร้างความแกล้วกล้าอุตสาหะให้เกิดแก่ประชาชนผู้เข้าฟังธรรมมีเทคนิคการเทศน์ให้กำลังใจแก่ประชาชนผู้เข้าฟังธรรม

4.2.4 สัมปัทสนา (ปลอบขโลมใจให้สดชื่นร่าเริง) หมายถึง การแสดงธรรมเพื่อสื่อสารทางการเมืองอบรมสั่งสอนประชาชนให้เห็นคุณประโยชน์ในการดำเนินชีวิตตามหลักธรรมเป็นที่พึ่งทางใจให้กับประชาชนได้ดำเนินตามปฏิปทาและนำคำสอนไปปฏิบัติ

4. การทบทวนเอกสารและงานวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร การสื่อสาร (communication) มาจากภาษาละติน "communis" ซึ่งหมายถึง ร่วมกัน คล้ายคลึงกัน (common) หมายถึง สิ่งที่มีส่วนทำให้เกิดความร่วมกันระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้อง ฉะนั้น การสื่อสาร หมายถึง กระบวนการส่งหรือแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความคิด ทศนคติ จากบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลหนึ่ง ตามความหมายนี้ การติดต่อสื่อสารจะต้องมีคู่สื่อสารเกิดขึ้น คือ ผู้ส่งสารและผู้รับสาร โดยมีสารที่จะส่ง และช่องทางการสื่อสารที่สารนั้นจะถูกส่งผ่านไปด้วย (ณรงค์ สมพงษ์, 2543)

การสื่อสาร หมายถึง กระบวนการซึ่งปัจเจกแต่ละบุคคลในบริบทต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มเครือญาติ องค์กร และสังคมชุมชนมีปฏิสัมพันธ์ตอบสนองและสร้างข้อมูลข่าวสารเพื่อที่จะปรับตัวเองให้เข้ากับบริบทหรือสภาพแวดล้อมและผู้อื่นในสังคม(จุฑาพรธร์ (จามจุรี) ผดุงชีวิต, 2551)

การสื่อสาร หมายถึง การสื่อสารเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการส่ง และรับสัญลักษณ์ การส่งข้อมูลความคิด อารมณ์ ความชำนาญ และอื่น ๆ โดยการใช้สัญลักษณ์ คำ รูปภาพ ตัวเลข แผนภูมิ และอื่น ๆ ที่ก่อให้เกิดความหมายขึ้นในใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยที่บุคคลเหล่านั้นมีประสบการณ์ในชีวิตอย่างเดียวกัน หรือการสื่อสารเป็นกระบวนการซึ่งส่งความคิดที่กระทำขึ้นอย่างฉลาด ลึกซึ้ง โดยอาศัยปฏิภริยาระหว่างกัน การควบคุมซึ่งกันและกัน และความเข้าใจจากแหล่งหนึ่งไปยังผู้รับโดยตั้งใจที่จะเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้รับ ซึ่งอาจจะเป็นการกระทำโดยบุคคลเดียวหรือ

หลายคนในการส่งและรับข่าวสาร ซึ่งอาจถูกบิดเบือนด้วยสิ่งรบกวนภายใต้สภาพผลกระทบ และโอกาสทำให้เกิดข้อผิดพลาดขึ้น ดังนั้น คำว่า การสื่อสารอาจถูกนำไปใช้ในลักษณะที่แตกต่างกัน 2 ประการ คือ อาจหมายถึง กระบวนการส่งข่าวสาร จากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งหรืออาจ หมายถึง กระบวนการที่บุคคลหนึ่ง ก่อให้เกิดความหมายขึ้นในใจของอีกบุคคลหนึ่งโดยอาศัยข่าวสาร (เสนอ ตีแยว, 2542)

การสื่อสารมีความสำคัญในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของมนุษย์มาทุกยุคทุกสมัย เนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่ดำรงชีวิตด้วยการพึ่งพาอาศัยกัน การพึ่งพาอาศัยกันจำเป็นต้องใช้ การสื่อสาร เป็นเครื่องมือ เพราะการ สื่อสารเป็นการถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก ค่านิยม ความเชื่อ ของคนในสังคมจากคนหนึ่งไปสู่อีกคนหนึ่ง หรือจากฝ่ายหนึ่งไปยังอีกฝ่ายหนึ่ง ดังนั้นการสื่อสารจึง เป็นกระบวนการที่เป็นพลวัตที่ลักษณะตอบกลับจากผู้รับสารส่งสารตอบกลับไปยังผู้ส่งสารอีกด้วย และระดับการสื่อสารเกิดขึ้นในระดับบุคคล กลุ่มและองค์การ และระดับสังคมหรือระดับมวลชน (ศุภชัย ยาวะประภาส, 2545)

สรุปได้ว่า การสื่อสาร หมายถึง กระบวนการส่งและรับข้อมูลข่าวสาร ซึ่งอาจเป็นคำพูด การเขียน การแสดงท่าทางจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับข่าวสาร เพื่อให้เกิดความเข้าใจในความหมายที่ ตรงกัน ซึ่งการพิจารณาความหมายในการสื่อสาร ในบางกรณีต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับกิจกรรม สื่อสารเป็นเรื่อง ๆ ไป ซึ่งการสื่อสารนั้นต้องมียุทธศาสตร์ประกอบสำคัญ ๆ 3 ประการ ได้แก่ ผู้ส่งข่าวสาร (sender) ผู้รับข่าวสาร (receiver) และตัวข่าวสาร (message) เมื่อนำมารวมกันจึงจะเรียกว่าเป็น การสื่อสาร

แนวคิดการสื่อสารทางการเมือง การสื่อสารทางการเมือง หมายถึง กระบวนการส่ง ข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐไปยังประชาชนด้วยเหตุผล เพื่อการกล่อมเกลางานการเมือง การสร้างความรู้ความเข้าใจทางการเมืองการรับทราบการตัดสินใจหรือนโยบาย การชี้แจงข้อเท็จจริงให้กับ ประชาชนทราบ ตลอดจนการสร้างภาพลักษณ์ให้เกิดขึ้นกับประชาชน(เสถียร เขยประทับ, 2551)

การสื่อสารทางการเมืองเป็นแนวทางการศึกษาที่ตระหนักถึงการสื่อสารในฐานะเครื่องมือของการกำหนดกลยุทธ์ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายทางการเมืองทั้งของระบบรัฐ หรือผู้นำ โดยอาศัยการสื่อสารสร้าง แนวทางการยอมรับขึ้นในหมู่ประชาชนผู้รับสาร การสื่อสารมีความสัมพันธ์กับการเมืองโดยการสื่อสารเป็น ทั้งเครื่องมือในการประสานประชาชนเพื่อให้เกิดบูรณาการ และการสื่อสารจะถูกใช้เพื่อการสร้างความหมายเพื่อความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างฝ่ายต่างๆ อันจะเป็นประโยชน์ในด้านการเมืองการ ปกครอง เศรษฐกิจสังคม และอื่นๆ ศาสตร์และศิลป์ทางการสื่อสารจึงกลายเป็นความจำเป็นสำหรับสังคม และถูกนำไปใช้ในทางการเมืองการปกครองเพื่อเชื่อมโยงชนชั้นปกครองและชนชั้นใต้ปกครองเข้าด้วยกัน ทั้งในแนวนอนและแนวตั้ง กระบวนการสื่อสารจึงเป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่าง รัฐบาลกับประชาชนทั้งโดยผ่านการชวนเชื่อหรือแนวทางของประชานิยม เพื่อธำรงรักษาระบบการเมืองการ ปกครอง ซึ่งรวมไปถึงเสถียรภาพของรัฐบาลและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน(สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, 2555)

การสื่อสารทางการเมือง หมายถึง วากรรมทางการเมืองทุกชนิด ซึ่งมีใช้เพียงแค่ภาษาพูดหรือภาษาเขียนเท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึงสิ่งที่มองเห็นได้ เช่น การแต่งกาย การแต่งหน้า ทรงผม และการออกแบบโลโก้ ซึ่งเป็นองค์ประกอบของการสื่อสารที่ทำให้เกิดภาพลักษณ์หรือเอกลักษณ์ทางการเมือง(McNair Brain, 2011)

การสื่อสารทางการเมืองเป็นกระบวนการที่นำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการตัดสินใจและนโยบายต่างๆ ของภาครัฐไปสู่พลเมืองได้รับรู้ และขณะเดียวกันเป็นการนำความต้องการของประชาชนไปให้รัฐบาลได้รับทราบเช่นกัน เพื่อให้ภาครัฐได้ปรับนโยบายให้สอดคล้องกับข้อเรียกร้องของพลเมือง และเป็นประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน (Pye, 1992)

การสื่อสารทางการเมืองเป็นกระบวนการที่สำคัญที่แทรกอยู่ในทุกกระบวนการของระบบการเมืองทั้งปัจจัยนำเข้าและปัจจัยส่งออก ซึ่งการสื่อสารทางการเมืองเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ระบบการเมืองทำหน้าที่ต่าง ๆ ทั้งการเรียกร้องความต้องการการกำหนดนโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติ ดังนั้นการสื่อสารทางการเมืองจึงทำหน้าที่ในการควบคุมกระบวนการนำเข้าและส่งออกของระบบการเมืองอีกชั้นหนึ่ง (Almond, 1988)

สรุปได้ว่า การสื่อสารทางการเมือง หมายถึง กระบวนการส่งข้อมูลข่าวสารถึงกันระหว่างรัฐบาลกับประชาชนหรือสังคม ซึ่งเป็นกิจกรรมทุกอย่าง ทั้งการพูด การเขียน และรวมไปถึงเรื่องอื่น ๆ เช่น การแต่งกาย สัญลักษณ์ทั้งวัจนกรรมและอวัจนกรรม เพื่อให้เกิดการยอมรับเสนอแนะวิพากษ์วิจารณ์ในเนื้อหาสาระของข้อมูลข่าวสารที่ถ่ายทอดออกสู่ประชาชนได้

หลักพุทธลีลาการสอนของพระพุทธเจ้า การสอนของพระพุทธเจ้าแต่ละครั้งแม้ที่เป็นเพียงธรรมมิกถา หรือการสนทนาทั่วไปซึ่งมีใช้คราวที่มีความมุ่งหมายเฉพาะพิเศษ ก็จะดำเนินไปอย่างสำเร็จผลดีโดยมีองค์ประกอบที่เป็นคุณลักษณะที่เรียกได้ว่า เป็นลีลาในการสอน มี 4 ประการคือ

1. สันทัสสนา ชี้ให้ชัด จะสอนอะไร ก็ชี้แจงแสดงเหตุผล แยกแยะอธิบายให้ผู้ฟังเข้าใจแจ่มแจ้ง ดังจูมมือไปเห็นกับตา การเผยแผ่ธรรมในโลกนี้มีคนดีและคนชั่ว ดีเพราะอะไร เพราะกุศลมูล คือ อโลภะ อโทสะ อโมหะ คนชั่วเพราะ โลภะ โทสะ โมหะ ธรรมภาคปฏิบัติ คือ อริยสัจ 4ถ้าเรามีศีลปะก็ประยุกต์ได้ เช่น เมื่อหิวก็รับประทานจนอิ่ม หิว คือ ทุกข์ เหตุแห่งความหิว คือ สมุทัยรับประทาน คือ มรรค อิ่มคือ นิโรธ ธรรมะสามารถอธิบายได้ แม้ด้วยเหตุธรรมดา แต่เราต้องชี้ให้เห็นอย่างชัดเจน อย่างการสอนเรื่องศีลห้า หัวใจของศีล คือ เมตตาซึ่งเป็นส่วนที่เกี่ยวพันกัน เราจะพูดเรื่องเมตตาก็ได้ เพราะเป็นเรื่องเดียวกัน เพราะถ้าคนมีเมตตาที่ไม่ฆ่าสัตว์ จากนั้นศีลข้ออื่นก็จะตามมาที่พระพุทธเจ้าสอนมากเพราะทนอยู่นาน แต่สอนไม่ก็เรื่องจึงต้องใช้พุทธศิลป์ในการเผยแผ่แท้จริงก็อยู่ที่ดี หรือชั่ว ละบาป บำเพ็ญบุญและทำจิตใจให้ผ่องแผ้ว ธรรมนั้นจะสรุปให้สั้นก็ได้ จะขยายให้ยาวก็ได้

2. สมาทปนา ขวนให้ปฏิบัติ คือ สิ่งใดควรทำ ก็บรรยายให้มองเห็นความสำคัญ และขบาซึ่งในคุณค่า เห็นสมจริง จนผู้ฟังยอมรับ อยากลงมือทำ หรือนำไปปฏิบัติ เช่นสอนเรื่องสติ สอนเรื่องการข้ามถนนของคนก็ได้ คนขาดเงินยังสามารถข้ามถนนได้ แต่ถ้าขาดสติจะข้ามถนนไม่ได้

3. สมุตเตชนา เราให้กล้า คือ ปลุกใจให้ศีกคัก เกิดความกระตือรือร้นมีกำลังใจแข็งขัน มั่นใจที่จะทำให้สำเร็จ ไม่กลัวเหน็ดเหนื่อยหรือยากลำบาก การเผยแผ่พระพุทธศาสนา ก็ต้องปลุกเร้าให้ผู้รับสารเกิดความเชื่อมั่น อย่างน่าเสนอนะไรให้มีความยาวมากเกินไปต้องจับประเด็นให้ได้เช่น ชาวที่คนกำลังสนใจในปัจจุบัน คืออะไรต้องนำมาวิเคราะห์ ทำให้ผู้รับสารได้คิด และต้องเสริมเติมแต่งเชื่อมโยงกับธรรมะได้ ภาษาใหม่ที่ใช้ในปัจจุบันเรียกว่าบูรณาการ ซึ่งก็คือ องค์กรวม หรือสังขารนั่นเอง

4. สัมปหังสนา ปลุกให้ร่าเริง คือ ทำบรรยากาศให้สนุกสนานขึ้น แจ่มใสเบิกบานใจให้ผู้ฟังแจ่มชื่น มีความหวัง มองเห็นผลดี และทางสำเร็จ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา แม้ว่าผู้ส่งสารและผู้รับสารจะไม่ได้อยู่ต่อหน้า การสื่อสารต้องใช้บรรยากาศ คือ ทำให้เพลิดเพลิน ต้องให้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร

ในอรรถกถาได้ชี้แจงเพิ่มเติมว่าข้อ 1 ปลดเปลื้องความเขลา หรือความมืดมัว ข้อ 2 ปลดเปลื้องความประมาท ข้อ 3 ปลดเปลื้องความเกียจคร้าน และข้อ 4 สัมฤทธิ์การปฏิบัติ หลักการทั้ง 4 อย่างสรุปได้ง่ายๆ ว่า "ชี้ให้ชัด ชวนให้ปฏิบัติ เราให้กล้า ปลุกให้ร่าเริง" หรือ "แจ่มแจ้ง จูงใจแก่กล้า ร่าเริง" งานเผยแผ่พระพุทธศาสนาในปัจจุบัน เราก็ต้องสู้กับอิทธิพลของ "การสื่อสารมนุษย์เงินเดือนรา และเทคโนโลยี" ซึ่งกำลังครอบงำสังคมไทย ในอนาคตเราคงหลีกเลี่ยงไม่ได้ นักเผยแผ่จึงต้องทนต่อกระแสทั้ง 4 ประการนี้ให้ได้

พุทธลีลาในการสอน หรือ เทศนาวิธี 4 การสอนของพระพุทธเจ้าแต่ละครั้ง แม้ที่เป็นเพียงธรรมิกถา หรือการสนทนาทั่วไป ซึ่งมีใช้คราวที่มีความมุ่งหมายเฉพาะพิเศษ ก็จะดำเนินไปอย่างสำเร็จผลดีโดยมีองค์ประกอบที่เป็นคุณลักษณะ 4 ประการดังนี้ (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2545)

1. สันทัสสนา ชี้แจงให้เห็นชัด คือ จะสอนอะไร ก็ชี้แจงจำแนกแยกแยะอธิบายและแสดงเหตุผลให้ชัดเจน จนผู้ฟังเข้าใจแจ่มแจ้ง เห็นจริงเห็นจัง ดังจูงมือไปดูเห็นกับตา

2. สมาทปนา ชวนใจให้อยากรับเอาไปปฏิบัติ คือ สิ่งใดควรปฏิบัติหรือหักทักก็แนะนำหรือบรรยายให้ชัดซึ่งในคุณค่า มองเห็นความสำคัญที่จะต้องฝึกฝนบำเพ็ญ จนใจยอมรับอยากลงมือทำหรือนำไปปฏิบัติ

3. สมุตเตชนา เราใจให้อาจหาญแก่กล้า คือ ปลุกเร้าใจให้กระตือรือร้น เกิดความอุตสาหะ มีกำลังใจแข็งขัน มั่นใจที่จะทำให้สำเร็จจนได้ สู้งาน ไม่หวั่นระย่อไม่กลัวเหน็ดเหนื่อย ไม่กลัวยาก

4. สัมปหังสนา ปลอบขโลมใจให้สดชื่นร่าเริง คือ บำรุงจิตใจให้แจ่มใสเบิกบานโดยชี้ให้เห็นผลดีหรือคุณประโยชน์ที่จะได้รับและทางที่จะก้าวหน้าบรรลุผลสำเร็จยิ่งขึ้นไป ทำให้ผู้ฟังมีความหวังและร่าเริงเบิกบานใจ

สรุปได้ว่า พุทธลีลาในการสอน หรือ เทศนาวิธี ทั้ง 4 ประการทำให้ขยายทำให้แพร่หลายออกไป การเผยแผ่พระพุทธศาสนาจึงได้แก่ การดำเนินงานเพื่อให้หลักธรรมคำสั่งสอนในพระพุทธศาสนาแพร่หลายออกไปในทุกสารทิศ มีผู้ศรัทธาเลื่อมใส เคารพ ยำเกรง ในพระรัตนตรีย่นมนำเอาหลักธรรมในพระพุทธศาสนาไปประพฤติปฏิบัติ

วิธีดำเนินการวิจัย

ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอขั้นตอนการดำเนินการวิจัยมีกระบวนการวิจัยและขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี(Mixed Methodology) ตามลักษณะการศึกษารวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยการแจกแบบสอบถาม (Survey Research)และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)ศึกษาเอกสารข้อมูลทุติยภูมิ โดยการศึกษานวนคิด ทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Documentary survey) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

การวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)ในการวิจัยครั้งนี้ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่เป็นผู้มีความเกี่ยวข้องกับการวิจัย เจ้าอาวาสวัดบ้านไร่ และพระสงฆ์วัดบ้านไร่ จำนวน 2 รูป ตัวแทนประชาชน จำนวน 3 คน นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 2 คน นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูป/คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 1) แบบสัมภาษณ์ (Interviews Form)ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดย
- 2) แบบสัมภาษณ์ที่ใช้เป็นแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1เป็นแบบสัมภาษณ์การสื่อสารการเมืองของพระเทพวิทยาคม ได้แก่1)ผู้ส่งสาร 2)ข้อมูลข่าวสาร3)ช่องทางในการส่งสาร4)ผู้รับสาร

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์หลักพุทธลัทธิ ได้แก่ 1)สันตัสสนา (ชี้แจงให้ชัด)2) สมาทปนา (ชวนใจให้อยากรับเอาไปปฏิบัติ)3)สมุตเตตนา (เข้าใจให้อาจหาญแก่กล้า)และ 4) สัมปัสสนา (ปลอบ ชโลมใจให้สดชื่นร่าเริง)

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์

2) ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้

3) ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนดนัดไว้จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์

4) นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยวิธีการดังนี้

- 1) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ
- 2) นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย
- 3) วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)
- 4) สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

7.3 การวิจัยเชิงปริมาณ

7.3.1 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในอำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 400 คน

7.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แบบสอบถาม

ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยการสร้างแบบสอบถามตามกรอบปัจจัยที่กำหนด โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนโดยมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ผู้ส่งสาร 2) ข้อมูลข่าวสาร 3) ช่องทางในการส่งสาร 4) ผู้รับสารซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาของพระเทพวิฑูรย์ (หลวงพ่อดูณ ปรีสุทโธ) ตามหลักพุทธลีลา 4 ด้าน ได้แก่ 1) สันติศาสนา 2) สมานพนา 3) สมุตเตชนา และ 4) สัมปัทสนาซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการสื่อสารทางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาของพระเทพวิฑูรย์ (หลวงพ่อดูณ ปรีสุทโธ)

7.2.3 การหาคุณภาพเครื่องมือ

1) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้

2) หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ เสนอ ประธาน และกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญแล้ว นำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม จำนวน 5 ท่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัยก่อนนำไปใช้เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระ และโครงสร้างของคำถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ หรือหาค่า IOC (Index of Item-Objective Congruence)

3) หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้(Try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.97

4) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้แจกกลุ่มตัวอย่างจริงในการวิจัยต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ดังนี้

2) สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนาสถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3) สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการสื่อสารทางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาของพระเทพวิทยาคม (หลวงพ่อกุณ ปริสุทฺโธ) สถิติที่ใช้คือการทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.)

7. สรุปผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปในการสื่อสารทางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาของพระเทพวิทยาคม(หลวงพ่อกุณ ปริสุทฺโธ)ประกอบด้วย 1)ด้านผู้ส่งสาร การใช้คำพูดจากประสบการณ์ของหลวงพ่อกุณให้การเมืองปรับปรุงตนเอง ด้วยภาษาและถ้อยคำที่เป็นเอกลักษณ์ของคนโคราช ให้ละชั่วทำดีมีศีลธรรมประจำใจ สอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา พร้อมกับแนะนำวิธีปฏิบัติตามธรรมะ 3 ประการ คือ ทาน ศีล ภวนาตามลำดับ และการใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายในสื่อสาร

แสดงธรรมอย่างแตกฉาน ยกตัวอย่างประกอบเหมาะสมกับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันนำมาปฏิบัติ พุดจาตรังไม่อ้อมค้อม ใช้ภาษาแบบชาวบ้าน²⁾ด้านข้อมูลข่าวสาร การแสดงธรรมะโดยการ ยกตัวอย่างเปรียบเทียบใช้กลวิธีการเสนอธรรมะสอดแทรกอารมณ์ขัน เสนอธรรมะมีหลักการ มีคำคมการเสนอธรรมะสอนให้ประชาชนมีสัมมาทิฐิ และใช้สรพณามที่เป็นเอกลักษณ์และใช้กับคนทุกระดับชั้น การตอบคำถามด้วยเนื้อความที่สั้นกะทัดรัด ฟังง่าย ใช้ภาษาพื้นบ้าน ชัดเจนโดยใช้วิธีการตอบคำถามตามปัญหาที่เป็นจริงและเห็นภาพได้อย่างชัดเจน ตอบเป็นคำตอบกะทัดรัด ฟังง่าย มีสาระควรนำไปปฏิบัติ ให้เกิดการรักษาศีล 53) ด้านช่องทางในการส่งสาร การใช้คำพูด ด้วยการพูด ภาษาพื้นบ้านที่เป็นเอกลักษณ์ของคนโคราช ช่วยลดอุปสรรคพร้อมสร้างความสนิทสนมเป็นกันเอง และสอนประชาชนให้มีความรู้ การพูดภาษาพื้นบ้านที่เป็นเอกลักษณ์ ง่ายต่อความเข้าใจ ลดอุปสรรคทางการสื่อสาร ใช้ภาษาแบบชาวบ้านมีลักษณะให้ความสนิทสนมเป็นกันเอง เผยแพร่ธรรมะสื่อสารโดยตรงกับบุคคลเผยแพร่ธรรมะจากการบอกเล่าของบุคคลสื่อสารธรรมะจากวัตถุมงคลสื่อสารธรรมะโดยใช้ช่องทางโทรทัศน์ วิทยู4) ด้านผู้รับสาร สังคมได้รับรู้ถึงภาพลักษณ์เกิสัญลักษณ์ทำนองยง ๆ ที่เป็นเอกลักษณ์ สิบบุหรื ต่อมาทำนองของท่านไม่สิบบุหรื แสดงการลดละเลิกสิ่งไม่ดี ท่านั่งปรับเปลี่ยนเป็นการให้ เพื่อให้หนักการเมือง ข้าราชการ ประชาชนทำดี ช่วยพัฒนาบ้านเมือง การเคาะหัว ให้ละชั่วทำดีมีศีลธรรมประจำใจ สอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา พร้อมกับแนะนำวิธีปฏิบัติตามธรรมะ สนับสนุนนโยบายหรือหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนที่ต้องการพัฒนาบ้านเมือง ประชาชนให้ความเคารพเลื่อมใสต่อหลวงพ่อกุณต้องการบูชาวัตถุมงคลของหลวงพ่อกุณไปบูชาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ประชาชนต้องการสนทนาธรรมปรึกษาปัญญาชีวิต เกี่ยวกับชีวิตและขึ้นชมบารมีของหลวงพ่อกุณ

2 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการสื่อสารทางการเมืองตามแนว

พระพุทธศาสนาของพระเทพวิทยาคม(หลวงพ่อกุณ ปริสุทฺโธ)จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการสื่อสารทางการเมืองของพระเทพวิทยาคม(หลวงพ่อกุณ ปริสุทฺโธ)โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการสื่อสารทางการเมืองของพระเทพวิทยาคม(หลวงพ่อกุณ ปริสุทฺโธ)โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการสื่อสารทางการเมืองของพระเทพวิทยาคม(หลวงพ่อกุณ ปริสุทฺโธ)โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการสื่อสารทางการเมืองของพระเทพวิทยาคม(หลวงพ่อกุณ ปริสุทฺโธ)โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการสื่อสารทางการเมืองของพระเทพวิทยาคม(หลวงพ่อคุณ ปริสุทฺโธ)โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

3. นำเสนอแนวทางการสื่อสารทางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาของพระเทพวิทยาคม(หลวงพ่อคุณ ปริสุทฺโธ)ประกอบด้วย1) ด้านสันติศาสนา ท่านจะพูดด้วยจิตที่เมตตาเพื่อให้นักการเมืองช่วยพัฒนาบ้านเมืองให้เจริญและ เติบโตขึ้นนักการเมืองและเดือนสติประชาชนผู้สนับสนุนนักการเมืองด้วยความเมตตา หวังดี ไม่กล่าวโทษบุคคลด้วยภาษาและถ้อยคำที่เป็นเอกลักษณ์ของคณาโคราชแสดงควมมีเมตตาต่อทุกคน การแสดงธรรมเพื่อสื่อสารทางการเมืองด้วยการชี้แจงให้ชัดหลวงพ่อคุณเทศนาโปรดประชาชนได้ละเอียดแจ่มแจ้งเข้าใจง่ายอธิบายหลักธรรมคำสอนให้เข้าใจและแยกแยะโดยละเอียดยกตัวอย่างให้เห็นจริงและเป็นไปตามหลักธรรมแสดงเหตุและผลตามหลักธรรมให้ประชาชนคล้อยตามความเป็นจริงประชาชนได้นำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้ตามความเป็นจริง2) ด้านสมานพนา การแสดงธรรมเพื่อสื่อสารทางการเมืองเทศนาธรรมจงใจให้ประชาชนอยากฟังธรรมจนงกัณฑ์เทศน์มีเทคนิควิธีการเทศนาธรรมให้ประชาชนได้ซาบซึ้งอิมเอมใจมีวาจาเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนในการอบรมสั่งสอนประชาชนอบรมสั่งสอนธรรมแก่ประชาชนและสามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้อบรมสั่งสอนแก่ประชาชนจนสามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดผลได้3) ด้านสมุตเตสนา อบรมให้ประชาชนสนใจเกิดความกระตือรือร้นอยากปฏิบัติตามเทศนาสร้างความแก้วกล้าอุตสาหะให้เกิดแก่ประชาชนผู้เข้าฟังธรรมมีเทคนิคการเทศน์ให้กำลังใจแก่ประชาชนผู้เข้าฟังธรรมร่วมพลังทำความดีร่วมกัน สร้างความเจริญให้แก่บ้านเมือง ทำแต่บุญ งดการทำความบาป การทำความดีร่วมกันมากๆ ก็ส่งผลให้เกิดกลุ่มการเมืองคนดี และร่วมยินดีกับผลงานที่นักการเมือง ประชาชน รัฐบาลร่วมทำความดี สร้างโรงเรียน โรงพยาบาล เปิดป้ายอาคารพร้อมเป็นแบบอย่างพระผู้ให้การสนับสนุนการทำความดี4) ด้านสัมปหัสสนา ท่านจะพูดด้วยจิตที่ไม่มีอคติ มีใจเป็นกลาง พูดตรงไปตรงมา เพื่อให้ให้นักการเมืองช่วยพัฒนาบ้านเมืองให้เจริญ พูดหลักธรรม หลักการทางพระพุทธศาสนา เติบโตขึ้นนักการเมืองและเดือนสติประชาชนผู้สนับสนุนนักการเมืองด้วยใจเป็นการไม่กล่าวร้ายให้โทษนักการเมืองคนใด สร้างบารมีทำดีต่อกัน รู้จักพอ วางตัวให้เหมาะสม อบรมสั่งสอนประชาชนให้เห็นคุณประโยชน์ในการดำเนินชีวิตตามหลักธรรมเป็นที่พึ่งทางใจให้กับประชาชนได้ดำเนินตามปฏิปทาและนำคำสอนไปปฏิบัติ

การอภิปรายผล

1 สภาพทั่วไปในการสื่อสารทางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาของพระเทพวิทยาคม(หลวงพ่อคุณ ปริสุทฺโธ)ประกอบด้วย 1)ด้านผู้ส่งสาร การใช้คำพูดจากประสบการณ์ของหลวงพ่อคุณให้นักการเมืองปรับปรุงตนเอง ด้วยภาษาและถ้อยคำที่เป็นเอกลักษณ์ของคณาโคราช ให้ละชั่วทำดีมีศีลธรรมประจำใจ สอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา พร้อมกับแนะนำวิธี

ปฏิบัติตามธรรมะ 3 ประการ คือ ทาน ศีล ภาวนาตามลำดับ และการใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายในสื่อสาร แสดงธรรมอย่างแตกฉาน ยกตัวอย่างประกอบเหมาะสมกับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันนำมาปฏิบัติ พุดจาตรังไม่อ้อมค้อม ใช้ภาษาแบบชาวบ้าน²⁾ด้านข้อมูลข่าวสาร การแสดงธรรมะโดยการ ยกตัวอย่างเปรียบเทียบใช้กลวิธีการเสนอธรรมะสอดแทรกอารมณ์ขัน เสนอธรรมะมีหลักการ มีคัมภีร์การเสนอธรรมะสอนให้ประชาชนมีสัมมาทิฐิ และใช้สรรพนามที่เป็นเอกลักษณ์และใช้กับคนทุกระดับชั้น การตอบคำถามด้วยเนื้อความที่สั้นกะทัดรัด ฟังง่าย ใช้ภาษาพื้นบ้าน ชัดเจนโดยใช้วิธีการตอบคำถามตามปัญหาที่เป็นจริงและเห็นภาพได้อย่างชัดเจน พระพยอม กัลยาโณ เป็นผู้ส่งสารที่มีความสามารถในการโน้มน้าวใจประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ พระพยอมส่งสารที่ชัดเจนมากในประเด็นการเมืองต้องมีศีลธรรม และานเมืองจะต้องเป็นประชาธิปไตยมีสิทธิและเสรีภาพ เพราะหากไม่มีเสรีภาพแล้ว แม้แต่พระสงฆ์เองก็อาจจะเทศนาได้ลำบากมากช่องทางการสื่อสาร พระพยอมใช้ช่องทางการสื่อสารทั้งโทรทัศน์ วิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์และสื่อใหม่ในการส่งสารไปยังประชาชนผู้รับสารคือประชาชนทั่วไปทั้งที่อยู่ภายในวัดสวนแก้ว และผู้ติดตามฟังผ่านการเผยแพร่ของสื่อมวลชน (ปณณฺญช อธิภทฺทภาคิน,2561)

2 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการสื่อสารทางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาของพระเทพวิทยาคม(หลวงพ่อคุณ ปริสุทฺโธ)จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการสื่อสารทางการเมืองของพระเทพวิทยาคม(หลวงพ่อคุณ ปริสุทฺโธ) โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ระพงศ์ สุจริตพันธ์ และพิรดาว หมดอาดัม ได้ศึกษาเรื่อง การสื่อสารทางการเมืองที่มีผลต่อการสร้างอัตลักษณ์ประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชผลการศึกษาพบว่า สื่อบุคคลมีผลมากที่สุด และเพศต่างกันมีผลด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์แตกต่างกันที่ระดับ .05 อายุต่างกันมีผลด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ด้านสื่อเฉพาะกิจและด้านสื่อออนไลน์ ที่ระดับ .001 ศาสนาต่างกันมีผลด้านสื่อบุคคลแตกต่างกันที่ระดับ .001 คณะที่ศึกษาต่างกันมีผลด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้านสื่อออนไลน์ ที่ระดับ .001 ด้านสื่อสิ่งพิมพ์ ด้านสื่อเฉพาะกิจ ที่ระดับ .05 ขึ้นปี ต่างกันมีการสร้างอัตลักษณ์ประชาธิปไตยด้านบุคคล ด้านสื่อสิ่งพิมพ์ ด้านสื่อออนไลน์ ที่ระดับ .001 ด้านสื่อเฉพาะกิจที่ระดับ .01 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ระดับ .05 ภูมิภาคต่างกันมีผลด้านสื่อบุคคล ด้านสื่อสิ่งพิมพ์ ด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ด้านสื่อเฉพาะกิจและด้านสื่อออนไลน์ ที่ระดับ .001

3 นำเสนอแนวทางการสื่อสารทางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาของพระเทพวิทยาคม (หลวงพ่อคุณ ปริสุทฺโธ) ประกอบด้วย1) ด้านสันติสนา ท่านจะพูดด้วยจิตที่เมตตาเพื่อให้นักการเมืองช่วยพัฒนาบ้านเมืองให้เจริญและ เตือนสตินักการเมืองและเตือนสติประชาชนผู้สนับสนุนนักการเมืองด้วยความเมตตา หวังดี ไม่กล่าวโทษบุคคลด้วยภาษาและถ้อยคำที่เป็นเอกลักษณ์ของคนโคราชแสดงความเป็นเมตตาต่อทุกคน การแสดงธรรมเพื่อสื่อสารทางการเมืองด้วยการชี้แจงให้ชัดหลวงพ่อคุณเทศนาโปรดประชาชนได้ละเอียดแจ่มแจ้งเข้าใจง่ายอธิบายหลักธรรมคำสอนให้เข้าใจและแยกแยะโดยละเอียด

ยกตัวอย่างให้เห็นจริงและเป็นไปตามหลักธรรมแสดงเหตุและผลตามหลักธรรมให้ประชาชนคล้อยตาม ความเป็นจริงประชาชนได้นำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ตามความเป็นจริง2) ด้านสมาทปนา การแสดงธรรมเพื่อสื่อสารทางการเมืองเทศนาธรรมจูงใจให้ประชาชนอยากฟังธรรมจนงงกันเทศน์มีเทคนิควิธีการเทศนาธรรมให้ประชาชนได้ซาบซึ้งอึ้งอึ้งใจมีวาจาเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนในการอบรมสั่งสอนประชาชนอบรมสั่งสอนธรรมแก่ประชาชนและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อบรมสั่งสอนแก่ประชาชนจนสามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดผลได้3) ด้านสมุตเตชนา อบรมให้ประชาชนสนใจเกิดความกระตือรือร้นอยากปฏิบัติตามเทศนาสร้างความกลัวกลัวอูตสาหะให้เกิดแก่ประชาชนผู้เข้าฟังธรรมมีเทคนิคการเทศน์ให้กำลังใจแก่ประชาชนผู้เข้าฟังธรรมร่วมพลังทำความดีร่วมกัน สร้างความเจริญให้แก่บ้านเมือง ทำแต่บุญ จดการทำบาป การทำดีร่วมกันมากๆ ก็ส่งผลให้เกิดกลุ่มการเมืองคนดี และร่วมยินดีกับผลงานที่นักการเมือง ประชาชน รัฐบาลร่วมทำความดี สร้างโรงเรียน โรงพยาบาล เปิดป้ายอาคารพร้อมเป็นแบบอย่างพระผู้ให้การสนับสนุนการทำความดี4) ด้านสัมปัทสนา สร้างบารมีทำดีต่อกัน รู้จักพอ วางตัวให้เหมาะสม อบรมสั่งสอนประชาชนให้เห็นคุณประโยชน์ในการดำเนินชีวิตตามหลักธรรมเป็นที่พึงทางใจให้กับประชาชนได้ดำเนินตามปฏิบัติและนำคำสอนไปปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาอุดร อุตตโร(2551) ได้ศึกษาเรื่อง “พุทธบูรณาการการสอนในชั้นเรียนตามหลักกัลยาณมิตร” ผลการวิจัยพบว่า สติการสอนการสอนของพระพุทธเจ้า โดยมีองค์ประกอบที่เป็น คุณลักษณะ 4ประการ ได้แก่1) สันติสนา ชี้แจงให้เห็นชัด คือ จะสอนอะไร ก็ชี้แจงจำแนกแยกแยะอธิบาย และแสดงเหตุผลให้ชัดเจน ดังจูงมือไปดูเห็นกับตา2) สมาทปนา ชวนใจให้อยากรับเอาไปปฏิบัติคือ สิ่งใดควรปฏิบัติหรือห้าทำ ก็แนะนำหรือบรรยายให้ซาบซึ้งในคุณค่ามองเห็นความสำคัญที่จะต้องฝึกฝนบำเพ็ญจนใจยอมรับอยากลงมือทำหรือนำไปปฏิบัติ3) สมุตเตชนา รั้งใจให้อาจหาญกลัวกลัว คือ ปลุกเร้าใจให้กระตือรือร้นเกิดความอุตสาหะ มีกำลังใจแข็งขัน ไม่กลัวเหนื่อยไม่กลัวยาก4) สัมปัทสนา ปลอบขโลมใจให้สดชื่นร่าเริง คือ ชี้ให้เห็นผลดีหรือคุณประโยชน์ที่จะได้รับและทางที่จะก้าวหน้าบรรลุผลสำเร็จยิ่งขึ้นไป

8. การเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) รัฐควรส่งเสริมการสื่อสารทางการเมืองให้ประชาชนผู้รับข้อมูลข่าวสาร มีการคิดวิเคราะห์ แยกแยะเนื้อหาข้อมูลข่าวสารโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรม ตามวิถีการดำเนินชีวิตแบบชาวพุทธ

2) รัฐควรมีการควบคุมการสื่อสารทางการเมือง ผ่านสื่อ และผู้ส่งสารในการรายงานข้อเท็จจริง กรณีที่ผู้สื่อข่าวหรือผู้ส่งสารกระเสาะหลักติดตามความเคลื่อนไหวทางการเมือง แขนงนักวิจารณ์สังคม หรือนักกิจกรรมเคลื่อนไหวทางสังคม เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งในสังคม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรที่จะทำการศึกษาวิจัยในเชิงเปรียบเทียบการสื่อสารทางการเมืองของพระภิกษุรูปอื่น ๆ ถอดบทเรียนที่นำมาประยุกต์ใช้ในสังคมไทยต่อไป

2) ควรศึกษาวิเคราะห์บูรณาการการสื่อสารทางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาและสามารถปรับใช้ได้ทุกสถานการณ์ในชีวิตจริงเพื่อความสุขของตนเองอย่างแท้จริง

9. เอกสารอ้างอิง

- จุฑาพรรธ จามจุรี ผดุงชีวิต. (2551). *วัฒนธรรม การสื่อสารและอัตลักษณ์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรงค์ สมพงษ์. (2553). *สื่อสารมวลชนเพื่องานส่งเสริม*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ณรงค์ สมพงษ์. (2543). *สื่อสารมวลชนเพื่องานส่งเสริม*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธรรมเกียรติ กันอริ. (2542). *โลกของสื่อ*. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ที.พี.พรินท์ จำกัด.
- พระธรรมปิฎก ป.อ. ปยุตโต. (2545). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอส. อาร์. พรินต์ติ้ง แมส โปรดักส์ จำกัด.
- ศุภชัย ยาวะประภาษ. (2545). *นโยบายสาธารณะ*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสถียร เขยประทับ. (2551). *การสื่อสารการเมือง และประชาธิปไตยในสังคมพัฒนาแล้ว*. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสนาะ ตีเยาว์. (2551). *การสื่อสารในองค์การ*. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. (2555). *การสื่อสารกับการเมือง*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : ประสิทธิ์ภัณฑ์ แอนด์ พรินต์ติ้ง.
- อลังคะ ดิลกรัตนะ. (2553). *ลังกาภุมารกนิพระสงฆ์ศรีลังกาเล่นการเมือง*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สาละ.
- Almond. G.A. & Powell. G.B.. (1988). *Comparative Position Communication*. Boston : Little Brown.
- Denton. R.E. and Woodward. G.C.. (1998). *Political Communication in America*. New York : Praeger.
- McNair. Brain. (2011). *An Introduction to Political Communication*. 5thed.. New York : Routledge.
- Pye. Lucian W.. (1992). *Introduction In Communication and Political Development*. New Jersey : Princeton University Press.

การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
ของโรงเรียนปภังชัยชุมพลวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3

A development of School Administration Model for Enhance
Achievement to Excellence students of
Pakthongchaichunhawan Wittayakharn School

เฉลิมยศ พุทธา¹

Chalermmyot Phuttha

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนปภังชัยชุมพลวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 2) พัฒนาและตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนปภังชัยชุมพลวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 3) ศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนปภังชัยชุมพลวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 และ 4) ประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนปภังชัยชุมพลวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนครูผู้สอนในโรงเรียนปภังชัยชุมพลวิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 กลุ่มตัวอย่าง 52 คน และผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ครูลูกจ้าง และบุคลากรโรงเรียนปภังชัยชุมพลวิทยาคาร เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนปภังชัยชุมพลวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2) ผลการพัฒนาและตรวจสอบการบริหาร

Received: 2022-11-10 Revised: 2022-12-19 Accepted: 2022-12-22

¹ ผู้อำนวยการ โรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง 10 ตำบลแม่ไม้คู อำเภอบลวกแดง จังหวัดระยอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 Director of Nikhom Sang Ton Eng School, Rayong Province 10, Mae Nam Khu Sub-district, Pluak Daeng District, Rayong Province Rayong Primary Educational Service Area Office Region 1. Corresponding Author e-mail: aphinant.jais@gmail.com

สถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนปทุมคงชาชัยชุมพลวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 ด้านการบริหารสถานศึกษา องค์ประกอบที่ 2 การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 3) ผลการดำเนินงานตามรูปแบบฯ โดยการประเมินผลจากรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา (SAR) ของปีการศึกษา 2563 พบว่า หลังการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนปทุมคงชาชัยชุมพลวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นทุกระดับชั้น และ 4) ผลการประเมินความเหมาะสม ความถูกต้อง ความเป็นไปได้และประโยชน์ของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนปทุมคงชาชัยชุมพลวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบ, การบริหารสถานศึกษา, สู่ความเป็นเลิศ, คุณภาพผู้เรียน

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the conditions and the operation method to making the school administration model for enhance achievement to excellence students of Pakthongchaichunhawan Wittayakharn School, Nakhonratsima Primary Educational Service Area Office 3 2) to develop and verify School Administration Model of enhance achievement to excellence 3) to study the results of School Administration Model enhance achievement to excellence students 4) to evaluate the results of School Administration Model enhance achievement to excellence students. The population consists of 52 school administrators and teachers were both quantitative and qualitative research from Purposive sampling from Pakthongchaichunhawan Wittayakarn School. The research tools were questionnaires, semi-structured interviews and satisfaction assessment. Analyses of data were performed with basic statistics and content analysis. The research tools were a questionnaire, an interview form, and a satisfaction assessment form. Data were analyzed using basic statistics and content analysis. The results revealed that 1) the results of the school management conditions towards excellence were practiced at a high level. 2) the results of development and examination of school administration consists of 2 factors 1 those School administration and 2 those School Management towards Excellence to improve the quality of learners. 3) the performance according to the model Evaluation from Self - Assessment Report (SAR) for the academic year 2020 were found that the students were achievement increased at all levels. 4) the assessment results of the

suitability, accuracy, feasibility, and usefulness of the development of school administration model for enhance achievement to excellence students were at the highest level.

Keywords: Model, School Administration, Excellence, Learner Quality

1. ความนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ในหมวด 5 หน้าที่ของรัฐ มาตรา 54 วรรค 2 และ 3 ได้กล่าวไว้ว่า “รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่างๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตและจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับโดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการกำกับส่งเสริมและสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากลทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาว่า ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและ วัฒนธรรมในการดำรงชีวิต และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และในมาตรา 22 ได้ระบุไว้อีกว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด โดยกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ที่มุ่งพัฒนาให้คนไทยทุกช่วงวัยเป็นคนที่มีคุณภาพ มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย ค่านิยมที่ดีมีจิตสาธารณะ และมีความสุข โดยมีสุขภาวะและสุขภาพที่ดีครอบคลุมรอบรอบ เป็นคนเก่งที่มีทักษะความรู้ความสามารถพัฒนาตนเองได้ต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมถึงมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม ได้รับความเป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากรและบริการทางสังคมที่มีคุณภาพ ผู้ด้อยโอกาสได้รับการพัฒนาศักยภาพรวมทั้งชุมชนมีความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้ พัฒนาผู้เรียนและเยาวชนให้เป็นคนดี ฉลาด รอบรู้ และสามารถเป็นอนาคตของชาติได้ เยาวชนไทยจะรู้จักการพึ่งพาตนเอง มีความซื่อสัตย์วินัย มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบ มีสติปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ มีทักษะพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ คณิตศาสตร์ ศิลปะ และภาษาต่างประเทศ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ขณะเดียวกันยังได้กำหนดแนวคิดและกลไกการขับเคลื่อนติดตามประเมินผลที่ชัดเจนเพื่อกำกับให้การพัฒนาเป็นไปอย่างมีทิศทางและเกิดประสิทธิภาพ นำไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทย โดยมีหลักการสำคัญคือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงยึดคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา โดยคนมีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีจริยธรรมคุณธรรม มีความเป็นพลเมืองไทย พลเมืองอาเซียน และพลเมืองโลก มีฐานการผลิตและบริการที่มีคุณภาพ ลดความเหลื่อมล้ำเพื่อนำไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2559: 4-6)

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงเป็นการวางรากฐานที่เพียงพอสำหรับเยาวชนทุกคน ให้มีความรู้ความสามารถ และมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เน้นให้คนมีปัญหา เน้นรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Learning Community) เน้นการศึกษาผ่านปวงชน (Education for All) เน้นการร่วมมือจากปวงชน (All for Education) เน้นการเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ (Learning how to learn) และเน้นการเรียนรู้แบบร่วมมือและการเรียนรู้แบบรวมพลัง (Cooperative and Collaborative Learning) รวมทั้งเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน มีทักษะในการประกอบอาชีพและความมั่นคงในการดำรงชีวิต (พิมพันธ์ เฑชะคุปต์. 2558: 43) ฉะนั้นในการพัฒนาคนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุดต่อการพัฒนาประเทศในปัจจุบันซึ่งเป็นยุคสังคมโลกที่ไร้พรมแดน มีอัตราการแข่งขันสูง จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเน้นคุณภาพคนให้มีความสมดุลทั้งร่างกาย สติปัญญา ทักษะชีวิต ทักษะทางสังคม การงานอาชีพ คุณธรรมและจริยธรรมให้พร้อมเผชิญกับสิ่งท้าทายที่เพิ่มมากขึ้นและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาโดยความสำเร็จดังกล่าวนั้นต้องอาศัยหน่วยงานด้านการจัดการศึกษา คือ โรงเรียน และการบริหารโรงเรียนซึ่งเป็นบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารหรือนำของโรงเรียน เพราะการบริหารของผู้บริหารจะนำไปสู่ความสำเร็จของโรงเรียน ผู้บริหารจึงต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล เป็นผู้นำที่แข็งแกร่ง รู้จักใช้ภาวะผู้นำสร้างการทำงานเป็นทีม มีเป้าหมายและความคาดหวังที่ชัดเจน สนับสนุนส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วม จัดระบบของหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบท มีการวางแผนงานทางวิชาการ บริหารจัดการเวลาเรียนและปกป้องเวลาเรียนของผู้เรียน เน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความเป็นเลิศทางวิชาการของผู้เรียนให้เป็นที่ยอมรับ มีการกำกับและ ติดตามและประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง พัฒนาครูและบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน(สมศักดิ์ คงเที่ยง. 2555: 223)

ดังนั้น การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศในปัจจุบันนี้ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ต้องเร่งพัฒนาการจัดการศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ ซึ่งสิ่งสำคัญในการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา คือ ระบบการบริหารและการจัดการศึกษาที่ดี มีคุณภาพ มีมาตรฐาน มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่จะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนไทยให้มีคุณภาพ มีมาตรฐานสูงขึ้นเทียบเท่าหรือใกล้เคียงกับนานาชาติอารยประเทศ การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาทั้งระบบให้พร้อมรับมือสภาวะการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ตามศตวรรษที่ 21 และจัดการศึกษาสู่ไทยแลนด์ยุค 4.0 ซึ่งต้องมินวัตกรรมการจัดการศึกษา ปรับการบริหารสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนในยุคสภาวะวิกฤติของการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 (COVID -19) การยกระดับการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานเทียบเท่าสากล รวมถึงการดำเนินการพัฒนาสถานศึกษาทุกด้าน ทั้งในด้านการพัฒนาครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียน รวมถึงการพัฒนากระบวนการบริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดทำแผนกลยุทธ์ และการจัดการระบบคุณภาพ การพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา จึงถือเป็นกระบวนการและเป้าหมายที่สำคัญในการบริหารสถานศึกษาให้บรรลุถึงคุณภาพที่กำหนดไว้ สนองต่อแนวทางในการแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาและการปฏิรูปการศึกษาที่มุ่งเน้นในการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพสู่ความเป็นเลิศ พัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพในการเป็นพลเมืองโลกนำไปสู่มาตรฐานสากล (สมศักดิ์ คงเที่ยง. 2555: 42-43)

โรงเรียนปทุมคงคาวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 ได้จัดการศึกษาโดยมุ่งเน้นในการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ ก้าวทัน กระแสการเปลี่ยนแปลงในยุคที่ความรู้และเทคโนโลยีเจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว ในยุคของการปฏิรูป การศึกษาที่ต้องได้เรียนรู้ตลอดชีวิต มีสติรู้ทัน มีปัญญารู้คิด มีสมรรถนะและมีคุณธรรม รับผิดชอบต่อ ครอบครัว ประเทศชาติและเป็นพลเมืองที่ดีของโลก และซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2560 ที่ได้มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้ง ร่างกาย จิตใจ (หมายถึง

สุขภาพ สุขใจ) สติปัญญา ความรู้ (หมายถึง เป็นคนเก่ง) และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (หมายถึงเป็นคนดีของครอบครัวและสังคม)” มีศักยภาพในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ(กระทรวงศึกษาธิการ. 2561: 2)ซึ่งการพัฒนาโรงเรียน ปทุมคงคาวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ให้เป็น ที่ยอมรับของผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคต การบริหารจัดการ การศึกษาสู่ความเป็นเลิศหรือการบริหารที่มีประสิทธิภาพนั้นขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษา เพราะฉะนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องทบทวนบทบาท และพัฒนาสมรรถนะ คือ ผู้บริหารจึงต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ กว้างไกล เป็นผู้นำที่แข็งแกร่ง รู้จักใช้ภาวะผู้นำ สร้างการทำงานเป็นทีม มีเป้าหมายและความคาดหวัง ที่ ชัดเจน เป็นผู้กำหนดทิศทางการบริหาร (Direction Setter) มีความสามารถกระตุ้นคน (Leader Catalyst) เป็นนักวางแผน (Planner)เป็นผู้มีความสามารถในการตัดสินใจ (Decision Maker) มี ความสามารถในการจัดองค์กร (Organizer) เป็นผู้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (Change Manager) ให้ ความร่วมมือ (Coordinator) ติดต่อสื่อสารที่ดี (Communication) แก้ปัญหาขัดแย้งในองค์กรได้ (Conflict Manager) สามารถบริหารปัญหาต่างๆ ได้ (Problem Manager) รู้จักวิเคราะห์และการจัด ระบบงาน (System Manager) มีความสามารถในด้านวิชาการทั้งการเรียนและการสอน (Instructional Manager) มีความสามารถบริหารงานบุคคล (Personnel Manager) การบริหารทรัพยากร (Resource Manager) การประเมินผลงาน (Appraiser) การประชาสัมพันธ์ (Public Relations) เป็นผู้นำในสังคมได้ (Ceremonial Head)(เจริญ วัฒนา. 2009)

จากผลการประเมินโรงเรียนปทุมคงคาวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษา องค์การมหาชน (สมศ.)ในรอบที่ 3 (20 - 22 มิถุนายน 2554)พบว่า ผลการประเมินกลุ่ม ตัวบ่งชี้พื้นฐาน ได้แก่ตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนมีผลการประเมินอยู่ในระดับ พอใช้ และตัวบ่งชี้ที่ 8 มีผลการประเมินอยู่ในระดับพอใช้โดยผลรวมคะแนนประเมินสถานศึกษา ได้ 80.12คะแนน มีคุณภาพอยู่ในระดับดี(สมศ.2554: 36)จากผลการประเมินดังกล่าวผู้วิจัยพบว่า ปัญหาของการจัดการศึกษานั้นสามารถจำแนกตามมาตรฐานการจัดการศึกษาได้ 3 ประเด็น คือ ด้านกระบวนการบริหารจัดการของผู้บริหาร พบว่า ผู้บริหารควรพัฒนาการบริหารจัดการให้มี คุณภาพมากยิ่งขึ้น ด้วยการปฏิบัติงานตามที่กำหนดให้ครบถ้วนสมบูรณ์ การดำเนินงานตามระบบ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้ครบถ้วนที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง การส่งเสริมชุมชนให้

มีความเข้มแข็งทางวิชาการควรดำเนินการปรับปรุงพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศภายในสถานศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น ส่วนด้านคุณภาพผู้เรียนและจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2562 ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ กล่าวคือ วิชาภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 47.54 วิชาภาษาอังกฤษ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 35.15 วิชาคณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 28.47 และวิชาวิทยาศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 31.36 รวมคะแนนเฉลี่ยทั้ง 4 วิชาของโรงเรียน มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 35.63 ซึ่งต่ำกว่าระดับเขตพื้นที่การศึกษา (มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 36.15) และระดับจังหวัด (มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 37.73) ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2562 ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ กล่าวคือ วิชาภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 46.00 วิชาภาษาอังกฤษ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 26.00 วิชาคณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 20.39 และวิชาวิทยาศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 28.18 รวมคะแนนเฉลี่ยทั้ง 4 วิชาของโรงเรียน มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 30.14 ซึ่งต่ำกว่าระดับเขตพื้นที่การศึกษา (มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 32.42) และระดับจังหวัด (มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 35.23) ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ (แผนปฏิบัติการประจำปี. 2563: 6-12) และในด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบปัญหาคือ ควรพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน จัดอบรมให้ความรู้เรื่องการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลพัฒนาศักยภาพครูให้สามารถใช้สื่อเทคโนโลยีให้เหมาะสมกับเนื้อหา และควรมีการติดตามดูแลจัดกิจกรรมการสอนซ่อมเสริมอย่างเป็นระบบนอกจากนี้ยังพบว่า ขาดครูที่มีความชำนาญทางด้านทักษะภาษาอังกฤษ ทักษะด้านคณิตศาสตร์ และทักษะด้านวิทยาศาสตร์ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพของผู้เรียนด้วย (แผนปฏิบัติการประจำปี. 2563: 6-12)

จากข้อมูลข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าโรงเรียนปัทมชัยชุมหวัดวิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นไปตามมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องรวมถึงการพัฒนาการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนตามตัวบ่งชี้ความสำเร็จและเกณฑ์คุณภาพของโรงเรียนที่กำหนดไว้ เกิดการพัฒนาโรงเรียนให้ก้าวหน้าประสบความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาของชาติส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของสมกิต บุญยะโพธิ์ (2555) ได้วิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ พบว่า องค์ประกอบในการบริหารสถานศึกษาประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา 2) กระบวนการจัดการเรียนรู้ 3) การวางแผนกลยุทธ์ 4) การบริหารทรัพยากรบุคคล 5) กระบวนการบริหารจัดการ 6) ความคาดหวังต่อความสำเร็จต่อผู้เรียนและสอดคล้องกับ บัณฑิต ประสิทธิ์นอก (2562) ศึกษาวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 พบว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 มีองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การบริหารองค์กร การ

จัดการเรียนรู้ และการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก

จากการศึกษาสภาพและปัญหาของการบริหารโรงเรียนปทุมชัยชุมพลวิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ดังกล่าวข้างต้น ควรได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน โดยมุ่งพัฒนาให้เป็นไปตามมาตรฐานการจัดการศึกษาและเพิ่มพูนคุณลักษณะที่จำเป็นของผู้เรียนให้เกิดขึ้นโดยอาศัยความรับผิดชอบร่วมกันของครูทั้งโรงเรียนอย่างเป็นระบบ ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนปทุมชัยชุมพลวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศอย่างเต็มศักยภาพ และผลลัพธ์แห่งการสร้างแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อวงการศึกษา สังคม ชุมชนและประเทศชาติให้ยั่งยืนสืบต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนปทุมชัยชุมพลวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษานครราชสีมา เขต 3
2. เพื่อพัฒนาและตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนปทุมชัยชุมพลวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษานครราชสีมา เขต 3
3. เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนปทุมชัยชุมพลวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษานครราชสีมา เขต 3
4. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนปทุมชัยชุมพลวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษานครราชสีมา เขต 3

3. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะดำเนินการใน 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนปทุมชัยชุมพลวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษานครราชสีมา เขต 3

ในขั้นตอนที่ 1 จะดำเนินการโดยจำแนกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ โดยการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยและงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ และเผยแพร่ผ่านอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (2546)สำนักงานมาตรฐานการศึกษาของประเทศไทย (2547)กรมวิชาการ (2549)สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2549)กระทรวงศึกษาธิการ (2561)สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา องค์การมหาชน (สมศ.) (2563) เซอร์วิโอแวนนี(Sergiovanni; & et al.1965) เว็บสเตอร์ (Webster. 1968) เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนปทุมคงคาวิทยาคม จังหวัดขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

ตัวแปรที่ศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนปทุมคงคาวิทยาคม จังหวัดขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ได้แก่ องค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

1.2 ศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์ของสภาพการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนปทุมคงคาวิทยาคม จังหวัดขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยใช้แบบสอบถาม

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่สอนในโรงเรียนปทุมคงคาวิทยาคม รวมทั้งสิ้น 62 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูและบุคลากรทางการศึกษาที่สอนในโรงเรียนปทุมคงคาวิทยาคม ได้มาจากการใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie;& Morgan. 1970: 607-610)ซึ่งได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 52 คน หลังจากนั้นใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สัดส่วน

ตัวแปรที่ศึกษา คือ สภาพการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนปทุมคงคาวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) คุณภาพครู 3) เครือข่ายความร่วมมือ 4) คุณภาพผู้เรียน 5) การบริหารจัดการ และ 6) การพัฒนาบุคลากร

1.3 ศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนปทุมคงคาวิทยาคม จังหวัดขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) โดยการสัมภาษณ์ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วยกลุ่มที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานประกันคุณภาพ และศึกษานิเทศก์ รวมจำนวน 9 คน กลุ่มที่ 2 ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษารวมจำนวน 6 คนโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)รวมจำนวนทั้งสิ้น 15 คนตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น

ตัวแปรที่ศึกษา คือ แนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนปอทองชัยชุมพลวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3

ระยะเวลาผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในการศึกษาองค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนปอทองชัยชุมพลวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 ในปีการศึกษา 2562 (ระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2562 ถึงวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2562)

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาและตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนปอทองชัยชุมพลวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3

ผู้วิจัยจะดำเนินการ ดังนี้

2.1 การยกร่างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนปอทองชัยชุมพลวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 ผู้วิจัยนำผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 มาใช้ประกอบการยกร่างรูปแบบฯ ดังนี้

2.1.1 ประมวลความรู้เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศจากการศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร (Content Analysis) การสังเคราะห์องค์ความรู้ (Content Synthesis)

2.1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์ของสภาพการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนปอทองชัยชุมพลวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) คุณภาพครู 3) เครือข่ายความร่วมมือ 4) คุณภาพผู้เรียน 5) การบริหารจัดการ และ 6) การพัฒนาบุคลากร

2.1.3 ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนปอทองชัยชุมพลวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 โดยการสัมภาษณ์ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานประกันคุณภาพ และศึกษานิเทศก์ รวมจำนวน 9 คน กลุ่มที่ 2 ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา รวมจำนวน 6 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ทั้งสิ้น 15 คน เนื้อหาประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) คุณภาพครู 3) เครือข่ายความร่วมมือ 4) คุณภาพผู้เรียน 5) การบริหารจัดการ และ 6) การพัฒนาบุคลากรและกระบวนการบริหาร ประกอบด้วย 1) การวางแผน (Planning) 2) การจัดองค์การ (Organizing) 3) การนำ (Leading) 4) การควบคุมองค์กร (Controlling)

2.1.4 ผู้วิจัยนำข้อมูลข้างต้นมาวิเคราะห์หาข้อสรุปร่วม จัดทำเป็นองค์ประกอบ

2.1.5 ผู้วิจัยนำร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนปอทองชัยชุมพลวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 ที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญที่ผู้วิจัยแต่งตั้งขึ้นเพื่อพิจารณาความเหมาะสมและการใช้ภาษาและนำข้อเสนอแนะไปดำเนินการปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จัดทำร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนปอทองชัยชุมพลวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3

2.2 การตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนปอทองชัยชุมพลวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ในการตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนปอทองชัยชุมพลวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ผู้วิจัยใช้กระบวนการสัมภาษณ์เชิงลึกความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับร่างรูปแบบด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้อง ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์ ด้วยการจัดสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ประกอบด้วยผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์และอาจารย์มหาวิทยาลัยวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 5 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

2.2.1 ผู้บริหารที่ได้รับรางวัลดีเด่นด้านการบริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน

2.2.2 ศึกษานิเทศก์ที่ทำหน้าที่หัวหน้าฝ่ายงานวิชาการจำนวน 2 คน

2.2.3 อาจารย์ที่สอนในมหาวิทยาลัยวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาการบริหารการศึกษา จำนวน 1 คน

2.3 จัดทำคู่มือรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนปอทองชัยชุมพลวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3

ตัวแปรที่ศึกษา รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนปอทองชัยชุมพลวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ได้แก่ 1) ด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) 2) ด้านความถูกต้อง (Accuracy Standards) 3) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) และ 4) ด้านความเป็นประโยชน์ (Utility Standards)

ระยะเวลา ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนปอทองชัยชุมพลวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 และคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนปอทองชัยชุมพลวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ในปีการศึกษา 2562 (ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคมพ.ศ. 2562 ถึงวันที่ 30 มกราคมพ.ศ. 2563) ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ

เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนปอแดงชัยชุมหวัดวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 ในขั้นตอนที่ 3 ของการวิจัยนี้ ดังนี้

นำรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนปอแดงชัยชุมหวัดวิทยาคารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 ไปให้กับฝ่ายบริหารโรงเรียนปอแดงชัยชุมหวัดวิทยาคาร ทดลองใช้ ปีการศึกษา 2563

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณะครูผู้สอนของโรงเรียนปอแดงชัยชุมหวัดวิทยาคาร รวมทั้งสิ้น 62 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณะครูผู้สอนของโรงเรียนปอแดงชัยชุมหวัดวิทยาคาร รวมทั้งสิ้น 20 คนได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ด้วยแบบประเมินความพึงพอใจ

ตัวแปรที่ศึกษาการทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนปอแดงชัยชุมหวัดวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 ได้แก่ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน 2) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน 3) ผลการทดสอบพื้นฐานระดับชาติ (NT), (O-NET) 4) ความพึงพอใจของผู้ใช้รูปแบบฯ

ระยะเวลา ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในการทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนปอแดงชัยชุมหวัดวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 ในปีการศึกษา 2563 (ระหว่างวันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2563 ถึงวันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2563)

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนปอแดงชัยชุมหวัดวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้างานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และครูผู้สอน รวมจำนวน 15 คนโดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษาการประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนปอแดงชัยชุมหวัดวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 ได้แก่ 1) ด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) 2) ด้านความถูกต้อง (Accuracy Standards) 3) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) และ 4) ด้านความเป็นประโยชน์ (Utility Standards)

ระยะเวลา ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในการประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนปอแดงชัยชุมหวัดวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 ในปีการศึกษา 2563 (ระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2563 ถึงวันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2563)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนปักธงชัยชุมเห็ดวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 เพื่อนำไปปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาที่กำหนดไว้
2. เป็นข้อมูลสำหรับนักการศึกษา เพื่อกำหนดแนวนโยบายของการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ
3. องค์การหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนปักธงชัยชุมเห็ดวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา

4. การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนปักธงชัยชุมเห็ดวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนปักธงชัยชุมเห็ดวิทยาคาร
2. แนวคิด/ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร
3. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ
4. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ
5. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินรูปแบบ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนปักธงชัยชุมเห็ดวิทยาคาร

1. ประวัติโรงเรียนปักธงชัยชุมเห็ดวิทยาคาร โรงเรียนปักธงชัยชุมเห็ดวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ตั้งอยู่เลขที่ 87 หมู่ที่ 2 ถนนนิवासดำเนิน ตำบลเมืองปัก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมาตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 7 กันยายน พ.ศ.2461ณ วัดอัมพวัน บ้านธงชัย ต่อมาได้ย้ายไปเรียนที่ใหม่ติดที่ว่าการอำเภอปักธงชัย (ปัจจุบัน คือ ตลาดเทศบาลตำบลเมืองปัก) โดยมีชื่อว่า “โรงเรียนประชาตำบลเมืองปัก (เกตุเลขา)” ปี พ.ศ.2483 “โรงเรียนเกษตรกรรมอำเภอ” ได้ยุบเลิก ทางอำเภอได้ยกที่ดินให้เป็นของโรงเรียนจึงได้ย้ายและเปลี่ยนชื่อโรงเรียนเป็น “โรงเรียนธงชัยวิทยาคาร” ต่อมาอาคารเรียนคับแคบ จึงได้ตั้งโรงเรียนสาขาที่วัดกลางปักธงชัย และวัดโพธิ์เมืองปัก ปี พ.ศ.2496 โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจาก จอมพลผิน ชุณหะวัณ ก่อสร้างอาคารเรียนแบบสามัญ 2 ชั้น 12 ห้องเรียน (รื้อถอนแล้ว) และได้เปลี่ยนชื่อโรงเรียนเป็น “โรงเรียนบ้านเมืองปัก (ชุมเห็ดวิทยาคาร)” ปี พ.ศ.2540 โรงเรียนได้รับงบประมาณก่อสร้างอาคารเรียนแบบ สปข.2/28 จำนวน 18 ห้องเรียน งบประมาณ 6,125,000 บาท โดย ดร.ไกรศักดิ์ ชุณหะวัณ ได้รับความร่วมมือจาก คุณสมศักดิ์ พันธุ์เกษม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนครราชสีมา และได้เปลี่ยนชื่อโรงเรียนเป็น

“โรงเรียนปึกธงชัยชุมเห็ดวัน-วิทยาคาร” เมื่อวันที่ 23 มกราคม พ.ศ.2541 ซึ่งฯพณฯพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ได้ทำพิธีเปิดอาคารและตั้งชื่อว่า “อาคารชุมเห็ดวัน” มีเนื้อที่โรงเรียน 34 ไร่ 3 งาน 95 ตารางวา

ปัจจุบัน โรงเรียนปึกธงชัยชุมเห็ดวันวิทยาคาร เปิดทำการสอน 3 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พื้นที่ทั้งหมด 34 ไร่ 3 งาน 95 ตารางวา ปี พ.ศ.2553 ได้รับงบประมาณสร้างสนามบาสเกตบอล เป็นเงิน 324,000 บาท ปี พ.ศ. 2553 โรงเรียนได้รับงบประมาณสร้างโรงอาหาร 300 ที่นั่ง เป็นเงิน 2,582,300 บาท ปี พ.ศ.2556 โรงเรียนจัดผ้าป่าเพื่อการศึกษา เนื่องในโอกาสครบ 95 ปี ของโรงเรียน ก่อสร้างรั้วโรงเรียน จำนวน 212 ช่อง เป็นเงิน 998,100 บาท และสร้างลานธรรมชุมเห็ดวัน 95 ปี เป็นเงิน 318,744 บาท และเมื่อปี พ.ศ.2557 ปรับปรุงและปูกระเบื้องลานธรรมเป็นเงิน 113,796 บาท ทำรั้วลวดหนามรอบสระน้ำ 10,000 บาท และทาสีรั้วโรงเรียน 60,000 บาท

อัตลักษณ์ “จิตอาสา มารยาทงาม”

วิสัยทัศน์ “ภายในปีการศึกษา 2568 ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานสากล ได้รับการพัฒนาความสามารถสู่ความเป็นเลิศ โดยยึดหลักศาสตร์พระราชา”

2. การกิจของสถานศึกษา (ภารกิจตามกฎหมาย)

2.1 จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม

2.2 จัดกระบวนการเรียนรู้ โดยมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองการส่งเสริมศาสนา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเอง

2.3 การจัดการศึกษา โดยยึดหลักการให้สังคมมีส่วนร่วมพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

2.4 ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา

2.5 จัดให้มีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่นๆ

2.6 จัดให้บุคคลทั่วไปมีสิทธิและโอกาสเสมอกัน ในการให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าเล่าเรียน

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มผู้ให้ข้อมูลด้วยตนเองจำนวน 15 ฉบับ ในปีการศึกษา 2563 (ระหว่างวันที่ 1 สิงหาคมพ.ศ. 2563 ถึง วันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2563)

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการใช้แบบประเมินด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) ด้านความถูกต้อง (Accuracy Standards) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) และด้านความเป็นประโยชน์ (Utility Standards) ของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนปทุมคงคาวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ได้ตามเกณฑ์ โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2543: 103)

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการใช้แบบประเมินด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) ด้านความถูกต้อง (Accuracy Standards) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) และด้านความเป็นประโยชน์ (Utility Standards) ของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนปทุมคงคาวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ได้ตามเกณฑ์ โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2543: 103)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าเฉลี่ย (Mean)
2. ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

7. สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนปทุมคงคาวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนปทุมคงคาวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3

1.1 ผลการวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ พบว่า องค์ประกอบของการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) คุณภาพครู 3) เครือข่ายความร่วมมือ 4) คุณภาพผู้เรียน 5) การบริหารจัดการ และ 6) การพัฒนาบุคลากร

1.2 ผลการศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์สภาพการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนปทุมคงคาวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 3 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.3 ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนปทุมคงคาวิทยาคม วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ประกอบด้วย 2 ด้าน คือ

1.3.1 ผลสัมภาษณ์การพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนปทุมคงคาวิทยาคม วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำนวน 9 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน หัวหน้างานประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 3 คน และศึกษานิเทศก์ จำนวน 3 คน พบว่า ผู้บริหารเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ มีการบริหารเชิงรุก เป็นผู้นำด้านการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ การบริหารเป็นระบบการบริหารจัดการที่ต้องใช้ทฤษฎีการบริหารที่เหมาะสม โดยนำนโยบายขององค์กรมาปฏิบัติได้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดยึดประโยชน์สูงสุดที่จะเกิดกับผู้เรียนครูต้องมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามมาตรฐานครู และส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานศึกษากับชุมชน องค์กรสถานประกอบการอื่นๆ ส่งผลให้คุณภาพผู้เรียนเป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตรเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่ และระดับชาติ ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีกำหนดกรอบหลักสูตรให้ชัดเจน ออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่เน้นปฏิบัติจริง จัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการสร้างนวัตกรรม มีการพัฒนาด้านทักษะ ด้านการนำไปใช้ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรทุกกลุ่มสาระ มีการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ให้กับบุคลากร เพิ่มขวัญกำลังใจให้บุคลากรได้รับการยกย่อง เชิดชูเกียรติ ทำให้มีเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน และพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพสูงอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

1.3.2 ผลสัมภาษณ์กระบวนการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนปทุมคงคาวิทยาคม วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่า ผู้บริหารใช้กระบวนการบริหารแบบ POLC ประกอบด้วย 1) การวางแผน (Planning: P) 2) การจัดองค์การ (Organizing: O) 3) การนำ (Leading: L) และ 4) การควบคุม (Controlling: C)

2.พัฒนาและตรวจสอบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนปทุมคงคาวิทยาคม วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

2.1 ผลการยกร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนปทุมคงคาวิทยาคม วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ด้านการบริหารสถานศึกษา

1. การวางแผน (Planning) มี 7 ตัวชี้วัด
2. การจัดองค์การ (Organizing) มี 7 ตัวชี้วัด
3. การนำ (Leading) มี 6 ตัวชี้วัด

4. การควบคุม (Controlling) มี 8 ตัวชี้วัด

องค์ประกอบที่ 2 การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

- 2.1 ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร มี 12 ตัวชี้วัด 2.2 ด้านคุณภาพครูมี 12 ตัวชี้วัด
2.3 เครือข่ายความร่วมมือมี 10 ตัวชี้วัด 2.4 คุณภาพผู้เรียน มี 12 ตัวชี้วัด 2.5 การบริหารจัดการ มี 12 ตัวชี้วัด 2.6 การพัฒนาบุคลากรมี 12 ตัวชี้วัด

8. ข้อเสนอแนะ

2.1 ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนปอธงชัยชุมพลวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3

2.2 ศึกษารูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนปอธงชัยชุมพลวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3

9. เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2549). แนวทางการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนการสอน ตามเจตนารมณ์
กระทรวงศึกษาธิการ “2549 ปีแห่งการปฏิรูปการเรียนการสอน”. กรุงเทพฯ: สำนัก
วิชาการและมาตรฐาน.
- กระทรวงศึกษาธิการ กรมสามัญ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542
(แก้ไขเพิ่มเติม 2545). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). นโยบายการตรวจราชการประจำปีงบประมาณพ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ:
กระทรวงฯ.
- กิตติพงศ์ จิรวังศ์. (2558). คุณสมบัติขององค์กรที่เป็นเลิศและยั่งยืน. สืบค้นเมื่อ 9 กันยายน
2562. จาก <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/633724>.
- เกศินี จุฑาวิจิตร. (2548). การสื่อสารเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น. พิมพ์ครั้งที่ 3. นครปฐม: มหาวิทยาลัย
ราชภัฏนครปฐม.
- ขจรศักดิ์ วงศ์วิราช. (2552). แนวทางการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ
ชุมชนอย่างยั่งยืนของกลุ่มเพาะเห็ดบ้านโพธิ์ชัย ตำบลโพธิ์ชัย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัด
มหาสารคาม. บุรีรัมย์: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- จันทร์ธานี สงวนนาม (2551). ทฤษฎีและการปฏิบัติการบริหารสถานศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.
- จรรุณ วัฒนา. (2009). การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ. (ออนไลน์). สืบค้นจาก
http://drweerapong.blogspot.com/2015/02/blog-post_41.html. [22 มีนาคม
2564].
- จิตนา มั่นคง. (2554). การดำเนินการตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล.
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ชนงกรณ์ กุณทลบุตร. (2556). *หลักการจัดการองค์การและการจัดการสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Good. (1973). *Dictionary of Education*. 3rd ed., New York: McGraw-Hill.

Gulick, L.; & Urwick, L. (editors). (1937). *Paper on the Science of Administration*. New
York: Institute of Public Administration.

Ghillyer, Andrew W. (2012). *Management*. Now. New York: McGraw-Hill.

Hofer, Charles W.; & Edwin, A. Murray. (1980). *Strategic Management*. New York: West
Publishing Co.

บทบาทการเมืองท้องถิ่นต่อการส่งเสริมประชาชนเพื่อการเข้าถึงสวัสดิการ
ของรัฐในเทศบาลเมืองนครนายก

The Local Political Roles Towards Promoting People for The
Accessibility of Government Welfare in the Muaeng Nakhon Nayok
Municipality

อาราดา ศรีคร่ำ¹ เบนญญาภา อัจฉฤกษ์² พระสมุห์ธงชัย สุนทรจากร (ธนวัฒน์กุล)³
Arada Srikham, Benyapha Atcharek, Phra Samuthongchai Suntrajaro
(Thanawatanakun)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพทั่วไปของบทบาทการเมืองท้องถิ่นต่อการส่งเสริมประชาชนเพื่อการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐในเทศบาลเมืองนครนายก 2) เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทการเมืองท้องถิ่นต่อการส่งเสริมประชาชนเพื่อการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐในเทศบาลเมืองนครนายก จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) นำเสนอบทบาทการเมืองท้องถิ่นต่อการส่งเสริมประชาชนเพื่อการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐในเทศบาลเมืองนครนายกโดยการประยุกต์หลักพุทธธรรม การวิจัยเป็นแบบผสมวิธี ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.93 กลุ่มตัวอย่างคือประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปที่มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตเทศบาลเมืองนครนายก จากจำนวนประชากร 12,644 คนโดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้งหมด 400 คน จากการคำนวณโดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ซึ่งใช้ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที (t-test) ค่าเอฟ (F-test) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) เมื่อพบว่ามีความแตกต่าง จึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) และโดย

Received: 2022-09-04 Revised: 2022-10-11 Accepted: 2022-10-14

¹มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา
Mahachulalongkomrajavidyalaya University Nakhon Ratchasima Campus. Corresponding Author
e-mail: aphinant.jais@gmail.com

²มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา
Mahachulalongkomrajavidyalaya University Nakhon Ratchasima Campus

³มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา
Mahachulalongkomrajavidyalaya University Nakhon Ratchasima Campus

ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) จำนวน 9 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพทั่วไปของบทบาทการเมืองท้องถิ่นต่อการส่งเสริมประชาชนเพื่อการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐในเทศบาลเมืองนครนายกด้านการส่งเสริมการศึกษา มีการให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนเรียนดีแต่ยากจน ด้านการส่งเสริมสุขภาพอนามัยทำเครื่องออกกำลังกายไปยังหมู่บ้าน ชุมชน โรงเรียน ด้านที่อยู่อาศัยจัดให้มีสาธารณูปโภคทั่วถึง จัดสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย ของประชาชนด้านการส่งเสริมรายได้และการมีงานทำการส่งเสริมอาชีพและการงาน ได้มีบทบาทการฝึกอบรมอาชีพให้ประชาชน ให้ความรู้ในแขนงต่าง ๆ เพื่อนำไปประกอบอาชีพด้านความมั่นคงทางสังคมทำให้ประชาชนมีความปลอดภัยในการดำเนินชีวิต ปราศจากโจร ผู้ร้าย หรืออาชญากรรมต่าง ๆ ด้านบริการสังคมทั่วไปส่งเสริมประชาชนเข้าถึงสวัสดิการรัฐเอาใจใส่ความเป็นอยู่ของประชากร การให้บริการให้มีความสะดวกสบายในการดำรงชีวิต ด้านการส่งเสริมกิจกรรม จัดพื้นที่สวนสาธารณะ จัดให้มีชมรมต่าง ๆ เช่นชมรมจักรยาน การจัดแข่งขันกีฬา หรืองานประเพณีต่าง ๆ จัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับเทศกาล

2. เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทการเมืองท้องถิ่นต่อการส่งเสริมประชาชนเพื่อการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐในเทศบาลเมืองนครนายก ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการเมืองท้องถิ่นต่อการส่งเสริมประชาชนเพื่อการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐในเทศบาลเมืองนครนายก ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยและประชาชนที่มีอาชีพ ต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการปกครองประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการเมืองท้องถิ่นต่อการส่งเสริมประชาชนเพื่อการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐในเทศบาลเมืองนครนายก โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

3. นำเสนอบทบาทการเมืองท้องถิ่นต่อการส่งเสริมประชาชนเพื่อการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐในเทศบาลเมืองนครนายกโดยการประยุกต์หลักพุทธธรรมด้านทาน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละแบ่งปัน ช่วยเหลือกันด้วยการให้สิ่งของหรือให้ความรู้และแนะนำสั่งสอนด้วยน้ำใจไมตรี มีความโอบอ้อมอารี ด้านปิยวาจา มีวาจาเป็นที่รัก เป็นที่ดูดีมีจิตใจของผู้ฟัง มีวาจาสุภาพอ่อนหวานชวนฟัง เป็นวาจาที่ไม่หยาบคายและก่อให้เกิดประโยชน์ ด้านอัตถจริยาทำประโยชน์ ช่วยเหลือด้วยร่างกายและชวนช่วยช่วยเหลือกิจการต่าง ๆ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ช่วยปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นในด้านคุณธรรมจริยธรรมเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี ด้านสมานัตตา มีความเสมอต้นเสมอปลาย ให้ความเสมอภาคปฏิบัติสม่ำเสมอแก่ทุกคนไม่เอาเปรียบบุคคลที่ด้อยกว่า การวางตัวดีวางตัวการทำตัวให้เป็นคนน่ารัก น่าเคารพนับถือ

คำสำคัญ : การเมืองท้องถิ่น, การส่งเสริมประชาชน, สวัสดิการของรัฐ

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the general state of the role of local politics in public welfare access in Nakhon Nayok municipality, 2) to

compare the level of opinions towards local political roles in public welfare access of the state in Nakhon Nayok municipality Classified by personal factors. 3) present the role of local politics in promoting people to access public welfare in Nakhon Nayok Municipality by applying Buddhist principles. The research is an integrated approach. It consists of quantitative research using questionnaires as a tool. to collect information The confidence value of the whole issue was 0.93. The sample group was people aged 18 years and over who were eligible to vote in Nakhon Nayok municipality. From a population of 12,644 people randomly selected from a population of 400 people calculated using the formula of Taro Yamane (Taro Yamane), which uses a level of error of 0.05. Statistics used in data analysis are frequency, hundred Each mean and standard deviation Hypothesis was tested by t-test, F-test, and one-way analysis of variance. Therefore, the difference of the means was compared in pairs. by Least Significant Difference (LSD) method and by qualitative research methodology. An in-depth interview was used with 9 key informants or persons. Data were analyzed by descriptive content analysis. **The results showed that** 1. The general state of the role of local politics in promoting people to access public welfare in Nakhon Nayok municipality. education promotion Scholarships are given to well-educated but poor students. health promotion making exercise equipment for villages, communities, schools, residential areas provide public utilities provide housing welfare for the people in terms of income promotion and employment Career and work promotion has played a role in vocational training for the public To provide knowledge in various fields to bring to a career. social security Make people safe in their lives without thieves, villains or crimes in general social services. Promote people's access to state welfare and care for the well-being of the population. Providing services to provide convenience in life activities promotion organize the park area Organize clubs such as cycling clubs. organizing sports competitions Or various traditional events, arrange various activities to suit the festival 2. To compare the level of opinions towards the role of local politics in promoting people to access public welfare in Nakhon Nayok municipality. People with different genders, ages, and educational levels had different levels of opinions on the roles of local politics in promoting people to access public welfare in Nakhon Nayok Municipality. no difference with statistical significance at the 0.05 level, therefore rejecting the research hypothesis and the people with different occupations had different levels

of opinions towards the promotion of the government of people with different occupations. There was a level of opinions towards the role of local politics in promoting people to access state welfare in Nakhon Nayok Municipality. overall is not different with statistical significance at the 0.05 level, therefore rejecting the research hypothesis 3. present the role of local politics in promoting people to access public welfare in Nakhon Nayok Municipality by applying Buddhist principles in generosity sacrifice to share Help each other by giving things or giving knowledge and teaching with kindness, kindness, generosity. He is a soulful person who listens. It is not vulgar and useful. Atthachariya: doing useful things, helping with physical strength and striving to help various affairs, doing public welfare helps to improve morality and ethics in order to be a good role model. Give equality, practice consistently towards each other. Do not take advantage of inferior people good posture acting cute respectful

Keywords: Local Politics, Public Promotion, State Welfare

1. ความนำ

การจัดสวัสดิการสังคมในประเทศไทย ในช่วงกว่า 1 ทศวรรษที่ผ่านมาได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินงานดังกล่าว ดังจะเห็นจากได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2556 อันเป็นกฎหมายแม่บทในการจัดสวัสดิการสังคมทั้งในส่วนของภาครัฐและภาคเอกชนตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรอื่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคม ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการเสริมสร้างความมั่นคงให้เป็นไปอย่างทั่วถึงเหมาะสม และเป็นธรรมทั้งนี้ สวัสดิการสังคม เป็นระบบการจัดบริการทางสังคมซึ่งเกี่ยวกับการป้องกันการแก้ไขปัญหา การพัฒนา และการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชน ทั้งทางด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การทำงานและการมีรายได้ นันทนาการ กระบวนการยุติธรรม และบริการทางสังคมทั่วไป โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิที่ประชาชนจะต้องได้รับและการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2563)

“การจัดสวัสดิการสังคมโดยรัฐ” เมื่อพิจารณาในแง่มุมของกฎหมายตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ.2546พบว่า มีการกำหนดขอบเขตของงานสวัสดิการสังคมต้องมุ่งเน้นการพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในสังคมให้มีความเป็นอยู่ที่ดีในด้านต่างๆ ให้ครอบคลุม 7 มิติ ประชาชนควรได้รับการป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ การรักษาพยาบาล การส่งเสริมสุขภาพที่ดีทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และมีการดูแลที่สอดคล้องและสถานการณ์ปัญหาของบุคคลและประชาชน ประชาชนควรได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ดีและการส่งเสริมและพัฒนาความรู้ ตลอดจนการปลูกฝังค่านิยมที่ดีงาม เพื่อนำไปสู่การดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ ประชาชน

ควรจะมีที่อยู่อาศัยตามแต่ละกำลังและความสามารถของบุคคลที่จะได้มา ประชาชนมีงานทำที่ทำให้มีรายได้อย่างน้อย เพียงพอต่อการดำรงชีวิตตัวเองและครอบครัว ประชาชนมีกิจกรรมนันทนาการเพื่อการพักผ่อนและการบันเทิงอย่างมีคุณภาพ ประชาชนทุกคนที่มีรายได้เพียงพอต่อการยังชีพและดูแลคนในครอบครัวต้องได้รับการคุ้มครองในเรื่องความมั่นคงในการดำเนินชีวิตของตนเองและครอบครัวในรูปของประกันสังคม ประชาชนโดยเฉพาะผู้ยากไร้ ผู้ด้อยโอกาส (หน้า 11 เล่ม 133 ตอนพิเศษ 136 ง ราชกิจจานุเบกษา 15 มิถุนายน 2557)

ปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมไทยเกิดขึ้นตั้งแต่อดีตเรื่อยมาและปราศจากการแก้ไขอย่างจริงจังจึงทำให้ระดับความรุนแรงของปัญหาดังกล่าวทั้งที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและอนาคตมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอีกทั้ง ความเข้าใจต่อปัญหาดังกล่าวของสังคมไทยยังคงจำกัดอยู่เฉพาะบางมิติเท่านั้น จึงส่งผลให้การวิเคราะห์ปัญหาขาดการบูรณาการและความเชื่อมโยงกัน ระหว่างมิติต่างๆ กล่าวคือ ความเข้าใจต่อปัญหาความเหลื่อมล้ำมักพิจารณาเฉพาะบริบททางเศรษฐกิจเป็นหลัก หรือเรียกว่า “ความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้” โดยมีได้คำนึงถึงความเหลื่อมล้ำทางด้านอื่นที่สำคัญ เช่น การศึกษา สุขภาพสิทธิและโอกาสทางการเมือง เป็นต้น ซึ่งล้วนมีส่วนสำคัญในการสร้างความแตกต่างระหว่างระดับคุณภาพชีวิตของผู้คน ในสังคมด้วยเหตุที่การศึกษาความเหลื่อมล้ำมีกละเลยมิติอื่นๆ จึงทำให้เกิดความพยายามศึกษาประเด็นทางด้านความเหลื่อมล้ำในรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่ง “ความเหลื่อมล้ำเชิงพื้นที่” กล่าวคือ ความเหลื่อมล้ำเชิงพื้นที่เป็นการศึกษาความแตกต่างของระดับการพัฒนาของคนระหว่างจังหวัดต่างๆ ภายในประเทศ ในมิติ การศึกษา, สุขภาพ, รายได้, ชีวิตการงาน, ชีวิตครอบครัวและชุมชน, และความยั่งยืนความเหลื่อมล้ำได้ถูกหยิบยกขึ้นเป็นประเด็นที่น่าไปสู่ข้อเรียกร้องทางการเมือง แม้หลายฝ่ายจะยังมีความเห็นต่างกันว่าความขัดแย้งทางการเมืองในปัจจุบันนั้นมีเหตุผลมาจากความไม่ลงตัวทางการเมืองหรือเหตุอื่นกันแน่แต่เราต้องยอมรับว่าความเหลื่อมล้ำนั้นมีจริงในสังคมไทย และมีมานานแล้ว (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2564)

“สวัสดิการสังคม” เป็นระบบการจัดบริการทางสังคมซึ่งเกี่ยวกับการป้องกันการแก้ไข ปัญหา การพัฒนา และการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชน ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้อย่างทั่วถึง เหมาะสม เป็นธรรม และให้เป็นไปตามมาตรฐาน ทั้งทางด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การทำงาน และการมีรายได้ นันทนาการ กระบวนการยุติธรรม และบริการทางสังคมทั่วไป โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิที่ประชาชนจะต้องได้รับ และการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ “การจัดสวัสดิการสังคม” หมายความว่า การจัดบริการสวัสดิการสังคมตามมาตรฐานที่คณะกรรมการกำหนด “ผู้รับบริการสวัสดิการสังคม” หมายความว่า บุคคลหรือกลุ่มบุคคลซึ่งอยู่ในสภาวะยากลำบากหรือที่จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือ เช่น เด็ก เยาวชน คนชรา ผู้ยากไร้ผู้พิการ หรือทุพพลภาพ ผู้ด้อยโอกาส ผู้ถูกละเมิดทางเพศ หรือกลุ่มบุคคลอื่น ตามที่คณะกรรมการกำหนด(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 120/ตอนที่ 94 ก/หน้า 6/1 ตุลาคม 2546)

องค์การสวัสดิการสังคมเป็นหน่วยงานของรัฐที่ดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมและองค์กรสาธารณประโยชน์ การจัดสวัสดิการที่ตื่นอกจากรัฐเป็นผู้จัดสรรสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ การบริหารจัดการในเรื่องการสร้างระบบสวัสดิการอย่างมีส่วนร่วมของประชาชนก็เป็นแนวทางที่ควรส่งเสริมนโยบายการมีส่วนร่วมจากคนในสังคมหรือการเป็นหุ้นส่วนทางสังคม เพื่อให้ทุกคนรับผิดชอบร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาให้ดีขึ้น โดยเป็นการร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม คือ รัฐบาล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรธุรกิจ ชุมชน และประชาสังคม การสร้างระบบสวัสดิการสังคมอย่างยั่งยืนเป็นสังคมสวัสดิการสิทธิและสวัสดิการสังคมเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทุกคนในสังคมตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย เช่น บริการด้านสาธารณสุข บริการด้านการศึกษา บริการด้านที่อยู่อาศัย บริการประกันสังคม สงเคราะห์ประชาชน บริการสังคม ซึ่งยังมีประชาชนจำนวนไม่น้อยที่ไม่ทราบสิทธิของตนทางด้านสวัสดิการสังคมที่รัฐจัดให้ ปัจจุบันงานสวัสดิการสังคมได้มีการกำหนดในกฎหมายหลายฉบับและมีหน่วยงานภาครัฐและองค์กรเอกชนจัดสวัสดิการสังคมในหลาย ๆ ด้านให้กับประชาชน ดังนั้น สิ่งสำคัญยิ่งในมิติใหม่ของการทำงานสวัสดิการสังคมในหน่วยงานของภาครัฐประการหนึ่ง คือ การให้ประชาชนได้รับทราบสิทธิของตนตามกฎหมาย และเข้าถึงสวัสดิการสังคมที่รัฐจัดให้เพื่อให้ประชาชนได้รับสวัสดิการสังคมที่จำเป็นขั้นพื้นฐาน และการมีคุณภาพชีวิตที่ดี(สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2564)

จากเหตุผลความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้นผู้วิจัยจึงต้องการจะศึกษาเรื่องบทบาทการเมืองท้องถิ่นต่อการส่งเสริมประชาชนเพื่อการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐในเทศบาลเมืองนครนายก เพราะถ้าเราทราบถึงปัญหาว่าทำไมประชาชนบางส่วนถึงยังไม่ทราบถึงสิทธิและสวัสดิการของรัฐที่ตนเองสมควรจะได้รับ และการที่ผู้บริหารท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในความช่วยเหลือในสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่จำเป็นจะทำให้ประชาชนในท้องถิ่นมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น หรือการมีคุณภาพชีวิตขั้นพื้นฐานที่ดี ความเลื่อมล้ำในสังคมก็จะลดน้อยลงเมื่อมีการแก้ไขปัญหานี้ โดยนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ สังคหวัตถุ 41. ทาน คือ การให้ 2. ปิยวาจา คือ การใช้วาจาด้วยถ้อยคำที่สุภาพ 3. อตถจริยา คือ การประพฤติตนให้เป็นประโยชน์แก่ทั้งตนเองและผู้อื่น 4. สมานัตตตา คือ การวางตัวให้เหมาะสมสมถ่อมต้นเสมอปลาย เข้ามาประยุกต์ในการแก้ไขปัญหาเพื่อนำไปสู่ชุมชนที่เข้มแข็งซึ่งมาจากความร่วมมือร่วมใจจากผู้บริหารท้องถิ่นและประชาชนในชุมชน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของบทบาทการเมืองท้องถิ่นต่อการส่งเสริมประชาชนเพื่อการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐในเทศบาลเมืองนครนายก

2.2 เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทการเมืองท้องถิ่นต่อการส่งเสริมประชาชนเพื่อการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐในเทศบาลเมืองนครนายก จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

2.3 เพื่อนำเสนอบทบาทการเมืองท้องถิ่นต่อการส่งเสริมประชาชนเพื่อการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐในเทศบาลเมืองนครนายกโดยการประยุกต์หลักพุทธธรรม

3. ขอบเขตการศึกษา

3.1 ขอบเขตด้านพื้นที่และสถานที่

เทศบาลเมืองจังหวัดนครนายก โดยเทศบาลเมือง ประกอบด้วย 8ชุมชน

3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหา โดยมุ่งศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ บทบาทการเมืองท้องถิ่นต่อการส่งเสริมประชาชนเพื่อการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐในเทศบาลเมืองนครนายกดังนี้

3.2.1 การเข้าถึงสวัสดิการของรัฐ 7ด้านได้แก่1. การศึกษา 2. สุขภาพอนามัย3. ที่อยู่อาศัย 4. การทำงานและการมีรายได้ 5. ความมั่นคงทางสังคม 6. บริการสังคม 7. นันทนาการ

3.2.2 หลักพุทธธรรมในการศึกษาบทบาทการเมืองท้องถิ่นต่อการส่งเสริมประชาชนเพื่อการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐ ได้แก่ สังคหวัตถุ 4 ได้แก่ 1. ทาน (การให้)2. ปิยวาจา (การใช้วาจาด้วยถ้อยคำที่สุภาพ)3. อัตถจริยา (การประพฤติตนให้เป็นประโยชน์แก่ทั้งตนเองและผู้อื่น)4. สมานัตตตา (การวางตัวให้เหมาะสมเสมอต้นเสมอปลาย)

3.3ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

3.3.1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนมีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปที่มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตเทศบาลเมืองนครนายก จำนวน 400 คน

3.3.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ 1)นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูป2) นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์จำนวน 3 คน3) ตัวแทนผู้บริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 2 คน4)ตัวแทนกลุ่มกองสวัสดิการสังคมส่วนท้องถิ่นจำนวน 2 คนรวมจำนวน 9รูปหรือคน

นิยามศัพท์เฉพาะ

บทบาทการเมืองท้องถิ่น หมายถึง บทบาททางการเมืองในการกำหนดแนวทางในการจัดสวัสดิการของรัฐให้ประชาชน

การเข้าถึงสวัสดิการของรัฐ หมายถึง การที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของรัฐ และประชาชนได้รับประโยชน์ตรงนั้น งานสวัสดิการของรัฐ 7 ด้าน ได้แก่1. การศึกษา2. สุขภาพอนามัย3. ที่อยู่อาศัย4. การทำงานและการมีรายได้5. ความมั่นคงทางสังคม6. บริการสังคม7. นันทนาการ

สังคหวัตถุ 4หมายถึง หลักธรรม 4 ประการ ประกอบด้วย สังคหวัตถุ 4ได้แก่1. ทาน (การให้)2. ปิยวาจา (การใช้วาจาด้วยถ้อยคำที่สุภาพ)3. อัตถจริยา (การประพฤติตนให้เป็นประโยชน์แก่ทั้งตนเองและผู้อื่น)4. สมานัตตตา (การวางตัวให้เหมาะสมเสมอต้นเสมอปลาย)เป็น หลักธรรมที่ผู้ปกครองควรใช้ในการดูแลประชาชน และการบริหารงานในองค์กร

4. การทบทวนเอกสารและงานวิจัย

แนวคิดการปกครองท้องถิ่น การปกครองหมายถึงเรื่องเกี่ยวกับการบริหาร วางกฎระเบียบ กฎเกณฑ์สำหรับสังคม เพื่อสร้างความเสมอภาค เป็นธรรมแก่สังคม เพื่อให้สังคมมีความสุข หรือ

เพื่อให้เกิดการบำบัดทุกข์บำรุงสุข เป็นการใช้อำนาจอธิปไตยตามกฎหมายในการบริหารและจัดการประเทศ การปกครองนั้นมีอยู่หลายรูปแบบ เช่น การปกครองแบบประชาธิปไตย การปกครองแบบเผด็จการ นอกจากนี้การปกครองยังมีหลายระดับ เช่น การปกครองส่วนกลาง การปกครองส่วนภูมิภาค และการปกครองส่วนท้องถิ่น (พรเศรษฐี วุฒิปัญญาธิสกล, 2564)

การปกครองท้องถิ่น (Local Government) เป็นรูปแบบพื้นฐานอย่างหนึ่งของการปกครองในระบบประชาธิปไตย ที่มีความสำคัญต่อการฝึกหัดประชาธิปไตย โดยเฉพาะแก่ชุมชนท้องถิ่นที่จะได้มีส่วนร่วมในการตอบสนองปัญหาความเป็นอยู่และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของตนเองได้เป็นอย่างดี เพราะถ้าพึ่งเพียงรัฐบาลกลางไม่อาจดูแลตอบสนองความต้องการหรือแก้ปัญหาของประชาชนได้อย่างตรงใจและทั่วถึงอย่างแท้จริง ดังนั้น ลักษณะของการปกครอง คือ การที่องค์กรหนึ่งมีอาณาเขตของตนเอง มีจำนวนประชากรตามที่กำหนด มีอำนาจ และมีอิสระในการปกครองตนเอง มีการคลังของตนเอง มีหน้าที่ให้บริการด้านต่างๆ แก่ประชาชน ซึ่งประชาชนในพื้นที่ดังกล่าวจะมีส่วนร่วมในการบริหาร โดยผ่านตัวแทนที่มาจากการเลือกตั้ง เช่น การมีสภาท้องถิ่นเป็นต้น (โกวิทย์ พวงงาม, 2550)

การกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึ่งตนเองและการตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เองส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐพัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึง พัฒนาจังหวัดให้มีความพร้อมให้เป็นองค์กรส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย : เล่มที่ 124 ตอนที่ 47 หน้าที่ 22 ส่วนที่ 3 แนวนโยบายการบริหารราชการแผ่นดิน : 24 สิงหาคม 2550)

การเมืองท้องถิ่นมีสองมิติเช่นเดียวกับการเมืองระดับชาติ คือ มิติของการเมืองภาคตัวแทนและการเมืองภาคพลเมืองกล่าวคือ การเมืองท้องถิ่นในมิติของภาคตัวแทน คือการเมืองที่ประชาชนเลือกนักการเมืองท้องถิ่นเข้าไปทำหน้าที่แทนตนเองในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นั่นคือ ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น ส่วนมิติภาคพลเมือง เป็นการเมืองที่เกิดขึ้นจากประชาชนหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ เช่น การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การลงชื่อเพื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น การเข้าชื่อถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองการเมืองท้องถิ่นจึงเป็นเรื่องของการเข้ามาแสวงหาอำนาจและใช้อำนาจของบุคคลกลุ่มบุคคลเพื่อผลประโยชน์ของสาธารณะหรือกลุ่มคนเฉพาะกลุ่ม หรือเฉพาะบุคคลในท้องถิ่นนั้น ภายใต้บริบทของการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับอำนาจและผลประโยชน์ในท้องถิ่น ดังนั้น นักการเมืองท้องถิ่นคือบุคคลที่เสนอตัวเข้าสู่ระบบการเมืองท้องถิ่น ภายใต้ระบบการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้ให้นักการเมืองท้องถิ่นมีความชอบธรรมในการเป็นตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่แทนประชาชนในท้องถิ่นทั้งการบริหารท้องถิ่น (ฝ่ายบริหาร) และการควบคุมตรวจสอบ (ฝ่ายนิติบัญญัติ) (ปธาน สุวรรณมงคล, 2554)

สรุปได้ว่า การปกครองท้องถิ่น คือ เป็นการปกครองที่ย่อส่วนมาจากการปกครองระดับชาติ การปกครองท้องถิ่นเป็นสภาของการรวมตัวของคนในท้องถิ่นที่มาจากประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้เลือกผ่านระบบการเลือกตั้งในระบบประชาธิปไตย เพื่อไปเป็นกระบอกเสียงแทนตนเองในการเรียกร้องระดับสูง

ต่อไป เพราะผู้นำในท้องถิ่นย่อมเข้าใจปัญหาและสภาพในท้องถิ่นได้ดีกว่าใคร และประชาชนสามารถตรวจสอบการทำงานได้ง่ายกว่าหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ โดยการประเมินผลงานทำงานว่ามีประสิทธิภาพในการทำงานหรือไม่ วัดค่าจากการเลือกตั้งในแต่ละครั้ง

แนวคิดสวัสดิการของภาครัฐ

สวัสดิการ หมายถึง การให้สิ่งที่เอื้ออำนวยให้ทำงานมีชีวิตและสภาพความเป็นอยู่ที่ดี และสะดวกสบาย เช่น มีสถานพยาบาล ให้ที่พักอาศัย จัดรถรับส่งคำว่า สวัสดิการจะเปลี่ยนไปตามเนื้อหาที่อ้างถึง อย่างไรก็ตาม สวัสดิการมีความหมายได้น้อย 3 ความหมาย ความหมายแรก หมายถึง สวัสดิภาพหรือสภาวะการเป็นอยู่ที่ดีหรือมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า การกินดีอยู่ดีหรือซึ่งเป็นเป้าหมายของนโยบายสังคมทั้งในระดับบุคคลและรัฐ คำว่ารัฐสวัสดิการจึงหมายถึงรัฐที่ถึงพร้อมซึ่งการอยู่ดีกินดี เลวิส ได้ใช้คำว่าสวัสดิการในความหมายนี้เมื่อกล่าวถึงเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของนโยบายสังคมไว้ว่า “เป็นนโยบายที่มีเจตนาปรับปรุงสภาพการกินดีอยู่ดีทางสังคมหรือสวัสดิภาพของพลเมือง ในความหมายที่สอง สวัสดิการ หมายถึง สวัสดิการสังคมหรือสวัสดิการโดยรวมหรือแสดงนัยของการเป็นคำย่อของสวัสดิการสังคม ตัวอย่างของการใช้ความหมายในลักษณะนี้ได้แก่นโยบายปฏิรูปสวัสดิการของสหรัฐอเมริกาซึ่งรวมถึงโปรแกรมด้านประกันสุขภาพอนามัยแอสตมปีอาหารหรือบางกรณีกล่าวถึงคำว่าสวัสดิการสังคมไว้ภายใต้ต้นนโยบายปฏิรูปสวัสดิการ ซึ่ง Johnson, Schwartz and Taten และ เลวิส ได้ใช้คำว่า สวัสดิการในความหมายของสวัสดิการสังคมไว้บางครั้ง เช่น ใช้คำว่านโยบายสวัสดิการ และบริการด้านสวัสดิการ ในความหมายกว้างเป็นกรณีทั่วไปอันถือเป็นความหมายของสวัสดิการสังคม อีกความหมายหนึ่งที่ใช้กันคือ ความหมายของการเป็นสวัสดิการในระบบสงเคราะห์ที่ค่าใช้จ่ายจัดสรรจากภาษีไม่ใช้จากเงินสมทบและผู้รับต้องผ่านการทดสอบความยากจน ความหมายนี้จึงแคบและเป็นเพียงองค์ประกอบหนึ่งของสวัสดิการสังคม มายเออร์ส เป็นผู้หนึ่งที่ใช้คำว่าสวัสดิการในความหมายแคบ โดยแยกความแตกต่างออกจากการประกัน โดยชี้ให้เห็นชัดเจนว่า “ความหมายที่เหมาะสมของคำว่าสวัสดิการที่ใช้ในเรื่อง ความมั่นคงทางสังคม (ในระบบอเมริกัน) ก็คือ การสงเคราะห์” Johnson, Schwartz and Taten นักวิชาการชาวอเมริกัน เรียกการสงเคราะห์ในภาษาอังกฤษว่า public welfare ซึ่งเป็นการใช้ในความหมายแคบที่เจาะจงเฉพาะการให้ความช่วยเหลือที่ต้องมีการทดสอบความจำเป็นหรือความยากจนของผู้รับบริการก่อน(สุรพล ปธานวนิช, 2547)

สวัสดิการทางสังคม หมายถึง การจัดสวัสดิการต่างๆของภาครัฐและเอกชน ในลักษณะของการช่วยเหลือและส่งเสริมให้ประชาชนทุกคนได้รับการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิต เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติ (สำนักมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2548)

สวัสดิการทางสังคมเป็นเรื่องของทุกคนในสังคมเพราะคำว่าสวัสดิการหรือสวัสดิภาพมีความหมายในแง่การอยู่ดีกินดี ของทุกคนไม่เฉพาะ ผู้ยากไร้เท่านั้น แต่เป็นของทุกคนในโลกนี้ตามปณิญาสาสขององค์การสหประชาชาติ ในเรื่องสิทธิมนุษยชนกล่าวว่า ทุกคนได้รับการตอบสนองในความต้องการขั้นพื้นฐาน ดังนั้นรัฐจะต้องจัดบริการพื้นฐานเป็น การให้เงินงานทำ เพื่อจะมีเงินซื้อ

เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค จัดให้มีสถานพยาบาลสำหรับประชาชนเมื่อเจ็บป่วย ไม่ว่าจะอาศัยอยู่ในเมือง หรือชนบทที่อยู่ห่างไกล (วันทนี วาสิกะสิน, 2560)

สวัสดิการสังคม ในแผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2545 – 2549) หมายถึง ระบบการจัดบริการสังคม เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคมและพัฒนาสังคม รวมทั้งการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้ในระดับมาตรฐาน โดยบริการดังกล่าวจะต้องตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชนให้ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ทั้งในด้านการศึกษาที่ดี การมีสุขภาพอนามัย การมีที่อยู่อาศัย การมีงานทำ การมีรายได้ การมีสวัสดิการแรงงาน การมีความมั่นคงทางสังคม การมีนันทนาการ และบริการทางสังคมทั่วไป โดยระบบการจัดการสังคมต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิที่ประชาชนต้องได้รับ และเข้ามามีส่วนร่วมในระบบการจัดการสังคมในทุกระดับ นันทนาการ (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2562)

สรุปได้ว่า การจัดสวัสดิการคือการจัดสวัสดิการให้แก่ประชาชนมีความรู้สึกพึงพอใจ และเกิดความมั่นคงในชีวิตอันจะส่งผลสูงสุดต่อการบริหารทรัพยากรมนุษย์ การจัดสวัสดิการ จัดขึ้นในหลากหลายรูปแบบทั้งในรูปแบบที่เป็นเงินและรูปแบบที่เป็นบริการต่าง ๆ หลักการจัดสวัสดิการเพื่อตอบสนองและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนโดยมีความยืดหยุ่นแก่กลุ่มบุคคลที่จะได้รับ โดยคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ การจัดสวัสดิการต้องคำนึงถึงความเท่าเทียม ความเสมอภาคในการได้รับสวัสดิการของประชาชน การจัดสวัสดิการต้องก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการดำรงชีวิต และต้องมีประสิทธิภาพอย่างสูงสุด

หลักสังคหวัตถุ

สังคหวัตถุ 4 เป็นหลักธรรมที่ใช้ยึดเหนี่ยวจิตใจบุคคลให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุขสามารถใช้เป็นวิธีการในการดำเนินชีวิตภายใต้ความรับผิดชอบในสังคมทั้งในระดับบุคคล และธุรกิจองค์กรโดยมีความสอดคล้องกับบริบทของสังคมภายใต้พื้นฐานการสงเคราะห์เกื้อกูลซึ่งกันและกัน (พิพัฒน์ ยอดพฤติการ, 2564)

องค์ประกอบของสังคหวัตถุ 4

1. ทาน ในสังคหวัตถุ 4 คือ การให้ การสงเคราะห์หรือช่วยเหลือผู้อื่นด้วยการให้สิ่งของที่ดีงามให้แก่ผู้ที่ต้องการผู้ขาดแคลนหรือผู้เดือดร้อน สิ่งของที่ดีมา มาให้มันต้องเป็นสิ่งของที่ได้มาโดยสุจริตเป็นประโยชน์ คือผู้ให้ก็เป็นสุข อิ่มเอิบใจ ผู้รับก็สามารถบรรเทาทุกข์ความเดือดร้อนรวมทั้งการให้ความรู้การแนะนำที่ถูกต้องชัดเจนและเป็นจริงด้วย

2. ปิยวาจา ในสังคหวัตถุ 4 คือ การใช้วาจาด้วยถ้อยคำที่สุภาพ และถ้อยคำที่มีประโยชน์พูดด้วยถ้อยคำที่เป็นจริง และถ้อยคำที่ไม่กระทบกระทั่งผู้อื่น พูดแต่ในสิ่งที่เป็นประโยชน์ รู้จักกล่าวขอโทษ รู้จักกล่าวขอบคุณ ซึ่งผู้ปฏิบัติได้ยอมทำให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธาในตัวผู้พูดจนให้ละเว้นความชั่ว ทำให้การงานสำเร็จ เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตและการงานอย่างยิ่ง

3. อรรถจริยา ในสังคหวัตถุ 4 คือ การประพடுத்தตนให้เป็นประโยชน์แก่ทั้งตนเอง และผู้อื่น รู้จักการเสียสละไม่เห็นแก่ตัว ไม่เห็นแก่ความสุขสบายส่วนตัว ทู่เมแรงกาย แรงใจในการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ และช่วยเหลือผู้อื่น พร้อมรู้จักแก้ไขปัญหาด้วยปัญญา

4. สมานัตตตา ในสังคหวัตถุ 4 คือ การวางตัวให้เหมาะสมเสมอต้นเสมอปลาย รู้จักวางตนให้เหมาะสมกับฐานะ มีจิตใจมั่นคงไม่หวั่นไหวเปลี่ยนแปลงง่าย และดำรงตนไว้ไม่ให้ตกไปในความชั่ว ปฏิบัติกับเพื่อนร่วมหรือผู้อื่นอย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งอยู่ร่วมทุกข์ร่วมสุข ร่วมแก้ไขปัญหาให้กับเพื่อนร่วมงานในองค์กร

สังคหวัตถุ 4 ในทางจริยศาสตร์ความหมายว่าเรื่องสังคหวัตถุ 4 หลักปฏิบัติตนตามหลักจิตวิทยาสังคมเพื่อให้เกิดความนิยมชมชอบและความเคารพนับถือแก่ผู้อื่น หรือสังคมของชุมชนต่างๆ คือ(พัชรินทร์ ศรีสุพรรณ, 2551)

1. ทาน การให้สิ่งของตนแก่ผู้อื่นควรเป็น เพราะทานหมายถึง ธรรมทานหรือการบริจาคทางจิตใจ อามิสทาน การบริจาควัตถุ

2. ปิยวาจา การเจรจาใช้คำพูดของตนเองแก่ผู้อื่นด้วยความสุภาพอ่อนโยนให้เหมาะสมแก่กาลเทศะและเหมาะสมแก่สังคมชุมชนทุกชั้น เพื่อให้ชุมชนหรือบุคคลเคารพนับถือปิยวาจา ใช้กับมิตรภาพสหายของตนยอมทำให้มิตรสหายรักใคร่ รู้จักเจรจาสุภาพอ่อนโยน การใช้หลักจริยศาสตร์สังคมในเรื่อง ปิยวาจาผู้ใช้จำต้องมีสติควบคุมตนเอง และสามารถบังคับจิตใจได้ทุกขณะจิต

3. อรรถจริยา คือ การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้อื่น เป็นการปฏิบัติสิ่งที่เป็ประโยชน์ซึ่งกันและกัน มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลประโยชน์ทุกโอกาสที่จะทำได้

4. สมานัตตตา คือ การปฏิบัติตนอย่างเสมอต้นเสมอปลาย ไม่เอาเปรียบ ไม่ทอดทิ้งเพื่อนเมื่อมีปัญหา

สรุปได้ว่า สังคหวัตถุ 4 หรือหลักธรรม 4 ประการ ธรรมที่เป็นที่ตั้งแห่งการสงเคราะห์กัน ธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจกัน อันจะช่วยส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรในองค์กรด้วยกันเองและระหว่างองค์กรกับบุคลากรมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความความสุข ความสามัคคี ความสำเร็จ ในการปฏิบัติงาน รวมไปถึงการสร้าง ความจงรักภักดีต่อองค์กรของบุคลากร ให้การช่วยเหลือกัน ผู้ใหญ่ให้การช่วยเหลือผู้น้อย ผู้น้อยก็ให้การช่วยเหลือผู้ใหญ่ ด้วยจิตใจมุ่งที่จะช่วยให้บรรลุถึงประโยชน์ที่ต้องการ หรือเพื่อที่จะให้พ้นจากอุปสรรคขัดข้องทั้งหลาย

วิธีดำเนินการวิจัย

ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอขั้นตอนการดำเนินการวิจัยมีกระบวนการวิจัยและขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานวิธี(Mixed Methodology) ตามลักษณะการศึกษารวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยการแจกแบบสอบถาม (Survey Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ศึกษาเอกสารข้อมูล

ทุติยภูมิ โดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Documentary survey) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

การวิจัยเชิงคุณภาพ

1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ในการวิจัยครั้งนี้ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่เป็นผู้มีความเกี่ยวข้องกับการวิจัยได้แก่ 1) นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูป 2) นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์จำนวน 3 คน 3) ตัวแทนผู้บริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 2 คน 4) ตัวแทนกลุ่มกองสวัสดิการสังคมส่วนท้องถิ่น จำนวน 2 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แบบสัมภาษณ์ (Interviews Form) ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสัมภาษณ์ที่ใช้เป็นแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) มี 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐ 7 ด้าน ได้แก่ 1. การศึกษา 2. สุขภาพอนามัย 3. ที่อยู่อาศัย 4. การทำงานและการมีรายได้ 5. ความมั่นคงทางสังคม 6. บริการสังคม 7. นันทนาการ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสังคมวัตถุ 4 ได้แก่ 1. ทาน (การให้) 2. ปิยวาจา (การให้วาจาด้วยถ้อยคำที่สุภาพ) 3. อัตถจริยา (การประพฤติตนให้เป็นประโยชน์แก่ทั้งตนเองและผู้อื่น) 4. สมานัตตตา (การวางตัวให้เหมาะสมเสมอต้นเสมอปลาย)

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์

2) ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อสัมภาษณ์ ตามที่กำหนดไว้

3) ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนดนัดไว้จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์

4) นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยวิธีการดังนี้

1) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ

2) นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

3) วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)

4) สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

7.3 การวิจัยเชิงปริมาณ

7.3.1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปที่มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตเทศบาลเมืองนครนายก จากจำนวนประชากรจำนวน 400 คน

7.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แบบสอบถาม

ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยการสร้างแบบสอบถามตามกรอบปัจจัยที่กำหนด โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีลักษณะ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐ 7 ด้าน ได้แก่ 1. การศึกษา 2. สุขภาพอนามัย 3. ที่อยู่อาศัย 4. การทำงานและการมีรายได้ 5. ความมั่นคงทางสังคม 6. บริการสังคม 7. นันทนาการ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสังคมวัตถุ 4 ได้แก่ 1. ทาน (การให้) 2. ปิยวาจา (การให้วาจาด้วยถ้อยคำที่สุภาพ) 3. อัตถจริยา (การประพฤติตนให้เป็นประโยชน์แก่ทั้งตนเองและผู้อื่น) 4. สมานัตตตา (การวางตัวให้เหมาะสมเสมอต้นเสมอปลาย) ที่ใช้วัดซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาบทบาทการเมืองท้องถิ่นต่อการส่งเสริมประชาชนเพื่อการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐในเทศบาลเมืองนครนายก

7.2.3 การหาคุณภาพเครื่องมือ

1) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้

2) หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ เสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม จำนวน 5 ท่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัยก่อนนำไปใช้เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระ และโครงสร้างของคำถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์หรือหาค่า IOC (Index of Item-Objective Congruence)

3) หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน เพื่อหาค่า

ความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.93

4) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้แจกกลุ่มตัวอย่างจริงในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา ถึงผู้บริหารเทศบาลเมืองนครนายก

2) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดนครนายก ซึ่งในการแจกแบบสอบถามผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ดังนี้

2) สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนาสถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3) สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทการเมืองท้องถิ่นต่อการส่งเสริมประชาชนเพื่อการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐในเทศบาลเมืองนครนายก จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลสถิติที่ใช้คือการทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.)

7. สรุปผลการวิจัย

8.1 สภาพทั่วไปของบทบาทการเมืองท้องถิ่นต่อการส่งเสริมประชาชนเพื่อการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐในเทศบาลเมืองนครนายก

ด้านการส่งเสริมการศึกษามีการให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนเรียนดีแต่ยากจน มีการจัดให้บริจาคอุปกรณ์การเรียน เช่น สมุด ปากกา และอุปกรณ์การกีฬา กับโรงเรียนต่าง ๆ การตรวจเยี่ยมและพบปะกับผู้ปกครองของนักเรียน มีการส่งเสริมโดยจัดสวัสดิการ การให้ทุนการศึกษาและ

การสอนภาษาต่างประเทศให้นักเรียน เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนในพื้นที่ ยึดหลักการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ผู้บริหารท้องถิ่นที่เห็นความสำคัญของการศึกษาและมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาการศึกษาท้องถิ่นให้มีคุณภาพ บุคลากรมีการพัฒนาความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน งบประมาณสนับสนุนจากส่วนกลางและจากเทศบาลและสถานที่ตั้งที่อยู่ในเขตชุมชน

ด้านการส่งเสริมสุขภาพอนามัยทำเครื่องออกกำลังกายไปยังหมู่บ้าน ชุมชน โรงเรียน ส่งเสริมประชาชนเพื่อการเข้าถึงสวัสดิการของภาครัฐ ด้านสุขภาพอนามัย มีการออกกำลังกาย เล่นกีฬาเพื่อรักษาสุขภาพ รดูแลประชาชนด้านการป้องกันโรคต่าง ๆ และการรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วยตามระเบียบกฎหมายกำหนด ประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชนมีการดูแล ป้องกัน เกี่ยวกับโรคระบาดของโรคไวรัสโควิด 19ร่วมมือกับโรงเรียนและชุมชน ให้ความรู้ เพื่อให้นักเรียนและคนในชุมชนสามารถนำความรู้และทักษะด้านสุขภาพมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน อาศัยอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่สะอาดและปลอดภัย หลักประกันสุขภาพเพียงพอต่อความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่

ด้านที่อยู่อาศัยจัดให้มีสาธารณูปโภคทั่วถึง จัดสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย ของประชาชน การดูแลที่อยู่อาศัยบ้านเรือนให้มีการตรวจสอบ ลักษณะของบ้านที่ปลอดภัย ส่งเสริมประชาชนเพื่อการเข้าถึงสวัสดิการของภาครัฐ มีการดูแลประชาชนรับความเสียหายของที่อยู่อาศัยจากสาธารณภัยตามที่ระเบียบกฎหมายกำหนดให้การช่วยเหลือประชาชนที่อยู่ในเขตการให้บริการที่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วม ไฟไหม้ หรือ อุบัติภัยต่าง ๆ สนับสนุนงบประมาณสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์มีการวิเคราะห์และวางแผนการจัดที่อยู่อาศัยของประชาชนทั้งในภาพกว้างและในระดับชุมชนเป็นอย่างดี

ด้านการส่งเสริมรายได้และการมีงานทำการส่งเสริมอาชีพและการงาน ได้มีบทบาทการฝึกอบรมอาชีพให้ประชาชน ให้ความรู้ในแขนงต่าง ๆ เพื่อนำไปประกอบอาชีพได้กระทำอยู่เสมอ และมีการติดตามดูแลอย่างต่อเนื่องฝึกอบรมอาชีพทุกปีเพื่อให้ประชาชนมีทางเลือก สนับสนุนให้ประชาชนในพื้นที่เขตบริการมีอาชีพ มีงานทำ และหาโอกาสการเพิ่มรายได้ในครัวเรือน สามารถที่จะพึ่งพาตนเองได้เพื่อสร้างความเข้มแข็งในอาชีพการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้ ทักษะในการประกอบอาชีพที่เหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาอาชีพสนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆ ตลอดจนเทคโนโลยีที่เหมาะสมต่อการประกอบอาชีพของประชาชน

ด้านความมั่นคงทางสังคมทำให้ประชาชนมีความปลอดภัยในการดำเนินชีวิต ปราศจากโจร ผู้ร้าย หรืออาชญากรรมต่าง ๆ มีการสำรวจและประชาสัมพันธ์ด้านต่าง ๆ ให้ประชาชนรับรู้ รับทราบการจัดสวัสดิการอย่างทั่วถึงโดยดำเนินการตามระเบียบกฎหมายกำหนดการอำนวยความสะดวกในเรื่องการติดต่อประสานงาน การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับสวัสดิการด้านต่าง ๆ ส่งเสริมกันดีอยู่ ดีมีคุณภาพชีวิตและคุณภาพสังคมช่วยส่งเสริมให้ประชาชนมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต สร้างความมั่นคงปลอดภัย และความสงบสุขของประชาชน บูรณาการหน่วยงานด้านความมั่นคงและส่งเสริม

สนับสนุนความร่วมมือทุกภาคส่วนเพื่อแก้ไขปัญหาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และปัญหาอื่น ๆ ที่มีผลกระทบต่อประชาชน

ด้านบริการสังคมทั่วไปส่งเสริมประชาชนเข้าถึงสวัสดิการรัฐเอาใจใส่ความเป็นอยู่ของประชากร การให้บริการให้มีความสะดวกสบายในการดำรงชีวิต มีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้รับบริการทราบสิทธิ ข้อมูลข่าวสาร จัดลำดับก่อน หลังในการให้บริการเพื่อให้ผู้รับบริการได้รับการตามที่คาดหวังด้วยความสะดวก รวดเร็ว การบริการสังคมทั่วไปเจ้าหน้าที่เทศบาลได้แสดงออกทางพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงานบริการด้วยการแต่งกายที่เหมาะสม สะอาด เรียบร้อย มีสีหน้าและแววตาที่เป็นมิตร กริยาท่าทางสุภาพ ยิ้มแย้มแจ่มใส พูดจาด้วยน้ำเสียงชัดเจนและให้เกียรติ มีความกระตือรือร้นในการให้บริการ ตรงต่อเวลา เอาใจใส่และให้ความสำคัญต่อผู้รับบริการโดยไม่เลือกปฏิบัติ เพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ที่เข้ามาใช้บริการ

ด้านการส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการมีกิจกรรมด้านการออกกำลังกาย จัดพื้นที่สวนสาธารณะ จัดให้มีชมรมต่าง ๆ เช่นชมรมจักรยาน การจัดแข่งขันกีฬา หรืองานประเพณีต่าง ๆ จัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับเทศกาล ฤดูกาล การมอบกิจกรรมความรื่นเริงให้กับท้องถิ่นจัดงานวันผู้สูงอายุงานวันปีใหม่ การจัดทัศนศึกษาออกสถานที่ และจัดให้มีลานออกกำลังกายส่งเสริมกิจกรรมให้ผู้สูงอายุได้มีการพักผ่อนทางกายและจิตใจ ด้วยการจัดกิจกรรมตามศาสนา เช่น การจัดกิจกรรมปฏิบัติธรรมที่วัดในวันพระ หรือวันสำคัญทางศาสนา เพื่อให้ผู้สูงอายุได้พบปะพูดคุย และได้รับฟังธรรม สนทนาธรรมกับพระสงฆ์

8.2 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการเมืองท้องถิ่นต่อการส่งเสริมประชาชนเพื่อการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐในเทศบาลเมืองนครนายก

ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการเมืองท้องถิ่นต่อการส่งเสริมประชาชนเพื่อการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐในเทศบาลเมืองนครนายก ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการเมืองท้องถิ่นต่อการส่งเสริมประชาชนเพื่อการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐในเทศบาลเมืองนครนายก โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการเมืองท้องถิ่นต่อการส่งเสริมประชาชนเพื่อการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐในเทศบาลเมืองนครนายก โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีอาชีพ ต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการปกครองประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการเมืองท้องถิ่นต่อการส่งเสริมประชาชนเพื่อการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐในเทศบาลเมืองนครนายก โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการส่งเสริมการศึกษา ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการส่งเสริมรายได้และมิงานทำ ด้านความมั่นคงทางสังคม ด้านบริการสังคมทั่วไป ประชาชนมีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการเมืองท้องถิ่นต่อการส่งเสริมประชาชนเพื่อการ

เข้าถึงสวัสดิการของรัฐในเทศบาลเมืองนครนายก ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านการส่งเสริมสุขภาพอนามัย และด้านการส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการ ประชาชนมีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการเมืองท้องถิ่นต่อการส่งเสริมประชาชนเพื่อการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐในเทศบาลเมืองนครนายก แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนมีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการเมืองท้องถิ่นต่อการส่งเสริมประชาชนเพื่อการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐในเทศบาลเมืองนครนายก โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

8.3 การนำเสนอบทบาทการเมืองท้องถิ่นต่อการส่งเสริมประชาชนเพื่อการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐในเทศบาลเมืองนครนายกโดยการประยุกต์หลักพุทธธรรม

ด้านทาน (การให้) เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละแบ่งปัน ช่วยเหลือกันด้วยการให้สิ่งของ หรือให้ความรู้และแนะนำสั่งสอนด้วยน้ำใจไมตรี มีความโอบอ้อมอารี ด้วยเห็นว่าสิ่งของของตน เสียสละไปนั้นจะเป็นประโยชน์แก่ผู้รับ เป็นการแสดงความมีน้ำใจและเป็นการยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้อื่นแบ่งปันให้เพื่อแสดงอหยาตัยไมตรีให้ทานแก่เพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชา การให้สิ่งของแก่เพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชาโดยเฉพาะการให้เพื่อผูกใจในยามที่เขาตกต่ำหรือมีความเดือดร้อนให้อภัยเมื่อเกิดข้อผิดพลาดในการทำงาน หรือล่วงเกินซึ่งกันและกันให้ความรู้ที่ถูกต้อง ชัดเจนและเป็นจริงใจกว้างรู้จักเสียสละ เผื่อแผ่ เห็นใจคนอื่น อาจจะเป็นการแบ่งวัตถุที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต

ด้านปิยวาจา (การใช้วาจาด้วยถ้อยคำที่สุภาพ) มีวาจาเป็นที่รัก เป็นที่ดูดีมีจิตใจของผู้ฟัง มีวาจาสุภาพอ่อนหวานชวนฟัง เป็นวาจาที่ไม่หยาบคายและก่อให้เกิดประโยชน์ กล่าวคำสุภาพไพเราะน่าฟังชี้แจงแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์มีเหตุผล มีทางเสีย สมนามคำศึษาบซึ่งใจ ทำให้เกิดไมตรีรักใคร่นับถือชักจูงให้ประชาชนเกิดความสามัคคี ประองตอง เห็นอกเห็นใจเกื้อกูลกันพูดถ้อยคำที่เป็นจริง และถ้อยคำที่ไม่กระทบกระทั่งผู้อื่น พูดแต่ในสิ่งที่เป็นประโยชน์ทำให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธาในตัวผู้พูด พูดแต่สิ่งที่ดีงามพูดกันด้วยความรักความปรารถนาดี รู้จักการพูดให้กำลังใจกันและกันในยามที่มีใครต้องการพบกับความทุกข์ความผิดหวัง พูดแต่ในสิ่งที่ทำให้เกิดกุศล

ด้านอัตถจริยา (การประพฤติตนให้เป็นประโยชน์แก่ทั้งตนเองและผู้อื่น) ทำประโยชน์ช่วยเหลือด้วยแรงกายและชวนช่วยเหลือนอกกิจการต่าง ๆ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ช่วยปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นในด้านคุณธรรมจริยธรรมเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีประพฤติตนให้เป็นประโยชน์สามารถปฏิบัติได้ทั้งกาย วาจา ใจ ในทุกเวลาทุกโอกาสรู้จักการเสียสละ ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เห็นแก่ความสุขสบายส่วนตัว ห่มเทแรงกายในการช่วยเหลือผู้อื่นแก้ไขปัญหต่าง ๆ เป็นจิตอาสา สามารถช่วยเหลือผู้อื่นชุมชนอื่น ๆ ได้ตลอดเวลา ให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้ คอยช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อเขาเดือดร้อน

ด้านสมานัตตา (การวางตัวให้เหมาะสมสมอบันเสมอบลาย) มีความสมอบันเสมอบลาย ให้ความสมอบันปฏิบัติสม่ำเสมอกับต่อคนไม่เอาเปรียบบุคคลที่ด้อยกว่า การวางตัวดีวางตัวการทำตัวให้เป็นคนน่ารัก น่าเคารพนับถือ และนำให้ความช่วยเหลือรักษาระเบียบวินัยที่ทุกคนพึงปฏิบัติมี

จิตใจมั่นคงไม่หวั่นไหว เปลี่ยนแปลงง่าย และดำรงตนไว้ไม่ให้ตกไปในความชั่ว ปฏิบัติกับคนทั้งหลายอย่างเท่าเทียมกัน

การอภิปรายผล

สภาพทั่วไปของบทบาทการเมืองท้องถิ่นต่อการส่งเสริมประชาชนเพื่อการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐในเทศบาลเมืองนครนายก

สภาพทั่วไปของบทบาทการเมืองท้องถิ่นต่อการส่งเสริมประชาชนเพื่อการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐในเทศบาลเมืองนครนายกประกอบด้วย ด้านการส่งเสริมการศึกษาด้านการส่งเสริมสุขภาพอนามัยด้านที่อยู่อาศัยด้านการส่งเสริมรายได้และการมีงานทำด้านความมั่นคงทางสังคมด้านบริการสังคมทั่วไปด้านการส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยสำคัญที่จะดำเนินการส่งเสริมประชาชนเพื่อการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐได้อย่างเข้าถึงได้สะดวก ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐประชาชนได้รับสิทธิและใช้ประโยชน์จากสิทธิที่พึงได้ของตนเองอย่างเต็มที่จากสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะตลอดจนสวัสดิการสังคมต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานให้กับประชาชนในด้านการแพทย์การศึกษา สังคม และอาชีพโดยไม่มีอุปสรรคหรือข้อจำกัดซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญส่ง ชเลธร(2558) ได้วิจัยเรื่อง “สิทธิประโยชน์ด้านสวัสดิการสังคมของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์” ผลการวิจัยพบว่า กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมสวัสดิการที่มั่นคงให้แก่คนไทยทุกคนตามหลักการกรอบแผนปฏิบัติการการจัดสวัสดิการถ้วนหน้า อีกทั้งมีบทบาทหน้าที่สำคัญในการศึกษาวิเคราะห์วิจัย พัฒนางานวิชาการด้านการพัฒนาสังคมสวัสดิการสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11กำหนดสิทธิประโยชน์ให้แก่ประชาชนตามกลุ่มเป้าหมายคือ1.กลุ่มเด็กและเยาวชน ให้สงเคราะห์คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กในสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ สถานพัฒนาและฟื้นฟู 2.สตรีโดยการฝึกอบรมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิต อบรมให้ความรู้เพื่อป้องกันการถูกล่อลวงและประสานให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ 3.ผู้สูงอายุให้คำแนะนำปรึกษาดำเนินการแก้ไขปัญหาครอบครัวจัดหาที่พักอาศัยอาหารเครื่องนุ่งห่มและส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและการบริการทางการแพทย์4.ผู้พิการโดยการสงเคราะห์และฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายการศึกษาอาชีพคนพิการและให้การสงเคราะห์ครอบครัว 5.ผู้ด้อยโอกาสโดยการอุปการะในสถานสงเคราะห์และเสริมสร้างศักยภาพในการฝึกอาชีพ 6.ผู้ได้รับความเสียหายจากการความทุกข์ โดยให้ความช่วยเหลือ บำบัด คุ้มครอง พัฒนาอาชีพ และประสานการช่วยเหลือทางคดี 7.ผู้ผ่านการบำบัดยาเสพติด พัฒนาศักยภาพฟื้นฟูร่างกายจิตใจ สร้างทางเลือกในการประกอบอาชีพ สามารถกลับคืนสู่ครอบครัวและสังคมได้

เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการเมืองท้องถิ่นต่อการส่งเสริมประชาชนเพื่อการเข้าถึงสวัสดิการของภาครัฐในเทศบาลเมืองนครนายก

ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทการเมืองท้องถิ่นต่อการส่งเสริมประชาชนเพื่อการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐใน

เทศบาลเมืองนครนายก ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจาก ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนไม่มีอิทธิพลต่อบทบาททางการเมืองท้องถิ่นในการส่งเสริมสวัสดิการแห่งรัฐของประชาชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ หทัยรัตน์ เปาะทอง(2554) ได้วิจัยเรื่อง “ความต้องการในการได้รับสวัสดิการจากภาครัฐของคนพิการ : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองสิงหนคร อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา” ผลการวิจัยพบว่า คนพิการที่มีสถานภาพทางการสมรสต่างกัน และมีอาชีพต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการด้านการแพทย์ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คนพิการที่มี อายุต่างกัน สถานภาพทางการสมรสต่างกัน มีระดับการศึกษาต่างกัน และมีอาชีพต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการด้านอาชีพต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คนพิการที่มีอายุต่างกัน และ มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการด้านสังคมต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การนำเสนอบทบาทการเมืองท้องถิ่นต่อการส่งเสริมประชาชนเพื่อการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐในเทศบาลเมืองนครนายกโดยการประยุกต์หลักพุทธธรรม

การนำเสนอบทบาทการเมืองท้องถิ่นต่อการส่งเสริมประชาชนเพื่อการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐในเทศบาลเมืองนครนายกโดยการประยุกต์หลักพุทธธรรม ว่าด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 ประกอบด้วย 1) ทาน(การให้)2) ปิยวาจา(การใช้วาจาด้วยถ้อยคำที่สุภาพ) 3) อัตถจริยา (การประพฤติตนให้เป็นประโยชน์แก่ทั้งตนเองและผู้อื่น) 4) สมานัตตา(การวางตัวให้เหมาะสมเสมอต้นเสมอปลาย) สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการส่งเสริมประชาชนเพื่อเข้าถึงสวัสดิการของรัฐได้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจาก สังคหวัตถุ เป็นการสงเคราะห์หรือช่วยเหลือผู้อื่นด้วยการให้สิ่งของที่ตนมีให้แก่ผู้ที่ต้องการผู้ขาดแคลนหรือผู้เดือดร้อน สิ่งของที่นำมาให้นั้นต้องเป็นสิ่งของที่ได้มาโดยสุจริตเป็นประโยชน์ คือผู้ให้ก็เป็นสุข อิ่มเอิบใจ ผู้รับก็สามารถบรรเทาทุกข์ความเดือดร้อน รวมทั้งการให้ความรู้ การแนะนำที่ถูกต้อง ชัดเจนและเป็นจริงด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิวพร สังจวัฒนา(2555) ได้วิจัยเรื่อง “การใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโนนฝรั่งตามการรับรู้ของประชาชน” ผลการวิจัยพบว่า 1. การใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ประการ ถือเป็นหัวใจสำคัญของงานบริการเริ่มตั้งแต่โอบอ้อมอารี วจีไพเราะ สงเคราะห์ประชาชน วางตนเหมาะสม เพราะการอยู่ร่วมกันในสังคมนั้น มนุษย์ทุกคนล้วนปรารถนาเป็นที่รักของคนรอบข้าง เป็นที่ยอมรับนับถือของทุก ๆ คนและยังเป็นเครื่องยึดใจบุคคลและประสานหมู่ชนไว้ในสามัคคี สามารถแบ่งเป็น 4 ประการ คือ (1) ทาน คือ การให้คือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือกันด้วยสิ่งของ ตลอดถึงให้ความรู้และแนะนำสั่งสอน (2) ปิยวาจา หรือ เปยววัชชะ คือ วาจาเป็นที่รัก วาจาพูดต็มน้ำใจ หรือวาจาซาบซึ้งใจ คือ กล่าวคำสุภาพไพเราะอ่อนหวานสมานสามัคคี ให้เกิดไมตรีและความรักใคร่นับถือ ตลอดถึงคำแสดงประโยชน์ประกอบด้วยเหตุผลเป็นหลักฐาน จูงใจให้นิยมยอมตาม (3) อัตถจริยา การประพฤติประโยชน์ คือ ขวนขวายช่วยเหลือกิจการ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ ตลอดถึงช่วยแก้ไขปรับปรุงส่งเสริมในทางจริยธรรม (4) สมานัตตตา คือความมีตนเสมอ คือ ทำตนเสมอต้นเสมอปลาย ปฏิบัติสม่ำเสมอในชนทั้งหลาย และเสมอในสุขทุกข์โดย

ร่วมรับรู้ร่วมแก้ไข ตลอดถึงวางตนเหมาะสมแก่ฐานะ ภาวะ บุคคล เหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม
ถูกต้องตามธรรมในแต่ละกรณี

8. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ควรพัฒนาปรับปรุงการนำนโยบายมาปฏิบัติให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว ตรงจุดตรงประเด็น รวมเพื่อเป็นการทบทวนประเมินผลการเพื่อทราบสิทธิประโยชน์สวัสดิการแห่งรัฐในแต่ละระยะ มีความเหมาะสมตามความจำเป็นความต้องการของประชาชน เพื่อกำหนดแผนงานต่อไป

2) ควรให้ความสำคัญกับการตั้งงบประมาณสงเคราะห์ผู้ยากไร้และครอบครัวผู้ยากไร้ เช่น สนับสนุนเงินช่วยเหลือความเดือดร้อนเบื้องต้น โดยอุดหนุนผ่านกองทุนสวัสดิการชุมชน

3) ควรกำหนดนโยบายงานสวัสดิการสังคมที่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมอาชีพประชาชน โดยจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนชุมชนเกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพในชุมชนอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาวิจัยในเรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเทศบาลเมืองนครนายก

2) ควรศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทการเมืองท้องถิ่นต่อการส่งเสริมประชาชนเพื่อการเข้าถึงสวัสดิการของภาครัฐในเทศบาลอื่น และจังหวัดอื่นต่อไป

3) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานด้านบริการงานสวัสดิการแห่งรัฐของเทศบาลเมืองนครนายก

9. เอกสารอ้างอิง

โกวิทย์ พวงงาม. (2550). *การปกครองท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอ็กสเปอร์เน็ท จำกัด.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2562). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนารูปแบบการบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนในระดับอำเภอ : กรณีอำเภอห้วยชัยจังหวัดกาฬสินธุ์*. รายงานวิจัย. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2563). *การสังเคราะห์งานวิจัยด้านการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ระหว่างปี 2556-2563*. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

ปธาน สุวรรณมงคล. (2554). *การเมืองท้องถิ่น : การเมืองของใครโดยใครเพื่อใคร*. กรุงเทพมหานคร : จตุพรดีไซด์.

พัชรินทร์ ศรีสุพรรณ. (2551). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับการปฏิบัติตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาการวิจัยและประเมินผล.บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- สำนักมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2548). *ทิศทางและรูปแบบการจัดสวัสดิการของประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร : กลุ่มการพัฒนาระบบสวัสดิการสังคม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- สุรพล ปธานวนิช. (2547). *นโยบายสังคม : เส้นทางสู่รัฐสวัสดิการ*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- หทัยรัตน์ เปาะทอง. (2554). *ความต้องการในการได้รับสวัสดิการจากภาครัฐของคนพิการ : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองสิงหนคร อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

การประเมินโครงการพัฒนาทักษะการคิดของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง

Evaluation of the Thinking Skills Development Project of Ban Khai
School area office Secondary Education Chonburi, Rayong

ดำรง ศรีอร่าม¹

Damrong Sriaram

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินโครงการพัฒนาทักษะการคิดของโรงเรียนบ้านค่ายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบซิปป (CIPP Model) ตามแนวคิดของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam. 1983) ประเมิน 4 ด้าน คือด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัย (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมิน ได้แก่ รองผู้อำนวยการครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการประเมินพบว่า 1. การประเมินด้านบริบท (Context) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสอดคล้องของโครงการกับบริบทในภาพรวมมีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีความสอดคล้องมากที่สุดคือ ด้านนโยบายส่วนด้านที่มีความสอดคล้องน้อยที่สุดคือความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2. การประเมินด้านปัจจัย (Input) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความเหมาะสมในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีความเหมาะสมมากที่สุดคือ ด้านบุคลากร ส่วนด้านที่มีความเหมาะสมน้อยที่สุดคือด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่และโครงการพัฒนาทักษะการคิด สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการจำเป็นของโรงเรียนบ้านค่าย 3. การประเมินด้านกระบวนการ (Process) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือ กิจกรรมยุวชนคอมพิวเตอร์ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน 4. การประเมินด้านผลผลิต (Product) ผลผลิตตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่ประสบผลสำเร็จมากที่สุดคือ

Received: 2022-05-21 Revised: 2022-07-24 Accepted: 2022-08-03

¹ ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง Director of Ban Khai School Chonburi Secondary Educational Service Area Office, Rayong. Corresponding Author e-mail: aphinant.jais@gmail.com

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อให้ นักเรียนมีทักษะการคิดสร้างสรรค์ ส่วนผลสำเร็จน้อยที่สุดคือ วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อให้ นักเรียนมีทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมและผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของ กิจกรรมโครงการฯ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า กิจกรรมที่ประสบผลสำเร็จมากที่สุดคือกิจกรรมค่ายวิทยาศาสตร์ธรรมชาติศึกษา และกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนต่ำสุดคือ กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

คำสำคัญ: การประเมินโครงการทักษะการคิด

Abstract

The purpose of this study was To evaluate the thinking skills evelopment project of Ban Khai School Chonburi Secondary Educational Service Area Office, Rayong using the CIPP assessment model Model) according to the concept of Stufflebeam (Stufflebeam. 1983) Assessment in 4 areas namely, the context (Context), the factors (Input), the process (Process) and the output (Product), the samples used in the assessment were deputy directors, teachers and educational personnel. school committee and high school students 1-6 The assessment tools were a 5-level Rating Scale questionnaire and a semi-structured interview. Data were analyzed by frequency, percentage, mean, and standard deviation. and content analysis (Content Analysis) The evaluation results showed that 1. Evaluation of context (Context) The results of the analysis of the project's consistency with the overall context were consistent at the highest level when considering each aspect. It was found that the aspect that was most consistent was On the policy side, the areas with the least consistency were the needs of parents, communities and related agencies. 2. Assessment of factors (Input) The results of the analysis of overall suitability data at the highest level When considering each aspect, it was found that the aspect that was most appropriate was the aspect of personnel, while the aspect that was least appropriate was the aspect of materials, equipment and place and the thinking skills development project. consistent with the problem Necessities of Ban Khai School 3. Assessment of the process (Process) The results of data analysis on the overall level of practice were at the highest level when considering each aspect. The least practiced aspect of computer youth activities was the problem-based learning activities. 4. Product evaluation (Product) output according to the objectives of the project Overall, it was found that was at the highest level when considering each item found that The most successful item is Objective No. 1: To provide students with creative thinking skills. The least successful result is Objective 4 To provide students

with innovative thinking skills and achieve results according to the objectives of the project activities. Overall, at the highest level when considering each item, it was found that the most successful activities were natural science education camp activities. and the activity with the lowest average score was Problem-based learning activities

keywords: Assessing the Thinking Skills Project

1. ความนำ

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาว่า ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและ วัฒนธรรมในการดำรงชีวิต และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมาตรา 22 ได้ระบุไว้ว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด โดยกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ มาตรา 24 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ดำเนินการตาม (1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและ แก้ไขปัญหา(3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) เป็นแผนแม่บทในการจัดการศึกษาทุกช่วงวัยและตลอดชีวิต ได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้อง กับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของ โลกศตวรรษที่ 21” กรอบการพัฒนา ด้านการศึกษาจึงได้รับการปรับเปลี่ยนให้เป็น “การศึกษา 4.0: ผู้เรียนสร้างนวัตกรรมได้” การจัดการ ศึกษาในยุคใหม่จึงจำเป็นต้องใช้นวัตกรรมการศึกษาเพื่อ อนาคตสำหรับการศึกษาทุกระดับ โดยผู้สอน นักวิชาการ และผู้บริหารต่างต้องร่วมมือกันพัฒนา นวัตกรรมมาช่วยในการบริหาร และพัฒนาการจัด การศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ การเรียน การสอนในยุคใหม่ หรือยุค 4.0 จำเป็นอย่างยิ่งที่ จะต้องมีนวัตกรรมใหม่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ และ แก้ปัญหาการทำงานที่แตกต่างไปจากรูปแบบ เดิม ๆ พื้นที่นวัตกรรมทางการศึกษาจึงถือว่าเป็น National Action Research ซึ่งอาจจะเป็นอันที่ใหญ่ที่สุดอันหนึ่งของโลกโดยบางคนอาจเรียกว่า Implementation Research เป็นวิจัยปฏิบัติการที่ ให้แต่กรอบวิธีการในการขับเคลื่อน แล้วให้ผู้ ที่อยู่ในกระบวนการเป็นผู้ที่เลือกสรรสิ่งที่ตัวเองจะ นำมาใช้ โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนในพื้นที่ นวัตกรรมการศึกษาได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ เหมาะสม สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของชุมชนและ พื้นที่และมีการเรียนรู้ และขยายผลของนวัตกรรมที่ได้จากพื้นที่ นวัตกรรมการศึกษาสู่การจัด

การศึกษาในพื้นที่อื่น ๆ โดยให้ทุกภาคส่วนต้องมีส่วนร่วมในการ ขับเคลื่อนไปสู่การเปลี่ยนแปลง การศึกษาของประเทศ (ศรเนตร อารีโสภณพิเชฐ. 2561: 537)(0)

ดังนั้น การศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นการจัดการศึกษายุคใหม่ที่เน้นการพัฒนาผู้เรียน ให้มี ความรู้และทักษะแห่งอนาคต เป็นการศึกษาเพื่อเปลี่ยนแปลง (Education for change) เน้น การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเป้าการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนยุคใหม่อย่างสร้างสรรค์ 4 ลักษณะ ได้แก่ (1) เรียนรู้ด้วยการคิดสร้างสรรค์ ให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดสร้างสรรค์เป็นพื้นฐานของ กระบวนการคิด (2) เรียนรู้ที่จะสร้างสรรค์สิ่งใหม่ได้ด้วยตนเองพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง (3) เรียนรู้ ที่จะอยู่ร่วมกันบนความหลากหลาย มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความเข้าใจความหลากหลายของคนในสังคม ที่มี ความแตกต่างกัน ทั้งเชื้อชาติ สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ให้เรียนรู้วิธีอยู่ร่วมกันอย่างมี ความสุข และ (4) เรียนรู้ที่จะแบ่งปัน และรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งเป็นความท้าทายของโรงเรียนหรือ สถาบัน ศึกษาต่าง ๆ ใน การพัฒนากระบวนการทัศน์ใหม่เพื่อสร้างนวัตกรรมการบริหารการศึกษาสู่การ พัฒนา การศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงที่สามารถเชื่อมโยงการพัฒนาคนและการพัฒนาชุมชนและ สร้าง กระบวนการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์โลกอนาคต การศึกษาจึงได้รับความ คาดหวังจาก ทุกภาคส่วนว่าจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว (ศรเนตร อารีโสภณ พิเชฐ. 2561: 537) โรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ระยอง สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จัดการเรียนการสอนในระดับระดับ มัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1ถึงระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 โดยมุ่งให้บริการด้านการศึกษาอย่างทั่วถึง ให้ ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาซึ่งเป็นไปตามการประกาศใช้กฎกระทรวงการประกัน คุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ของกระทรวงศึกษาธิการ ที่กำหนดให้สถานศึกษาต้องจัดให้มีระบบ การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียนประกอบด้วย 1) มีความสามารถในการ อ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณ 2) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมี วิจัยญาณ ภูมิปรายแลกละเปลี่ยนความคิดเห็น และแก้ปัญหา 3) มีความสามารถในการสร้าง นวัตกรรม

4) มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 5) มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา6) มีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดีต่องานอาชีพและผลการ ประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา องค์การมหาชน (สมศ.) ใน รอบที่ 3 (วันที่ 6 – 8 มิ.ย.54) ผลการประเมินดังกล่าว ผู้รายงาน พบว่า ตัวบ่งชี้ที่ 4 ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น น้ำหนัก(คะแนน)10.00คะแนนที่ได้8.96ระดับคุณภาพดี ซึ่งควรพัฒนาให้มีระดับ คุณภาพสูงขึ้น (รายงานผลการประเมินตนเอง SAR. 2563: 13)จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น บาง ปัญหาโรงเรียนสามารถดำเนินการแก้ไขได้ทันที บางปัญหาโรงเรียนต้องแก้ไขโดยความร่วมมือจาก หน่วยงานภายนอก ในส่วนของปัญหาที่เกี่ยวกับการพัฒนานักเรียนเป็นปัญหาที่โรงเรียนต้อง ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขอย่างเร่งด่วนโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ของผู้เรียนที่สะท้อนถึงคุณภาพของนักเรียนโดยตรงซึ่งครูเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของ

การเรียนรู้สู่นักเรียน ดังนั้นโรงเรียนจะต้องจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาให้นักเรียนเกิดทักษะการคิดในการสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับเชิงวิชาการและการดำเนินชีวิตประจำวัน

การประเมินโครงการพัฒนาทักษะการคิดของโรงเรียนบ้านค่ายผู้รายงานได้เลือกรูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ของสตฟเฟิลบีม(Stufflebeam. 1989)เนื่องจากเป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับโครงการ ทำให้ทราบว่าโครงการได้บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่และเป็นการประเมินรายละเอียดในด้านต่าง ๆ ที่ช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการได้ครอบคลุมการประเมินใน 4 ด้าน คือ ด้านความสอดคล้องของบริบท ด้านความเหมาะสมของปัจจัย ด้านระดับปฏิบัติของกระบวนการดำเนินงาน ด้านสำเร็จของผลผลิตโครงการ ทำให้ทราบปัญหา อุปสรรค ข้อบกพร่องของโครงการอย่างละเอียดทุกขั้นตอน และสามารถนำผลการประเมินที่ได้มาใช้เป็นสารสนเทศในการพัฒนาปรับปรุงโครงการพัฒนาทักษะการคิดของโรงเรียนบ้านค่ายในปีการศึกษาต่อไป เนื่องจากโครงการนี้เป็นโครงการสำคัญที่โรงเรียนต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องอีกทั้งยังเป็นสารสนเทศสำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยองสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการและโรงเรียนในสังกัดอื่นสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาโครงการพัฒนาทักษะการคิดของโรงเรียนบ้านค่ายได้ นอกจากนี้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง สามารถนำผลการประเมินไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาทักษะการคิดให้มีคุณภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

รายงานการประเมินโครงการพัฒนาทักษะการคิดของโรงเรียนบ้านค่ายครั้งนี้ ผู้ประเมินได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) ของโครงการพัฒนาทักษะการคิด
2. เพื่อประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) ของโครงการพัฒนาทักษะการคิด
3. เพื่อประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) ของโครงการพัฒนาทักษะการคิด
4. เพื่อประเมินผลผลิต (Product Evaluation) ของโครงการพัฒนาทักษะการคิด

3. ขอบเขตการวิจัย

รูปแบบการประเมินรูปแบบที่ใช้ในการประเมินโครงการพัฒนาทักษะการคิดผู้ประเมินใช้รูปแบบการประเมินของ D.L.Stufflebeamที่เรียกว่า CIPP Model ซึ่งแบ่งการประเมินออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) และการประเมินผลผลิต (Product Evaluation)มีดังนี้

2.1 การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) คือ การประเมินเกี่ยวกับความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของโครงการกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แผนการศึกษาชาติ (24560-2579) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561) และการศึกษาในศตวรรษที่ 21

2.2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) คือ การประเมินเกี่ยวกับความรู้ความสามารถ ความเหมาะสมของบุคลากร งบประมาณ ระยะเวลา วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์และกระบวนการจัดการ

2.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) คือ การประเมินเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ การวัดผลประเมินผล การนิเทศติดตามผล

2.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) คือ การประเมินเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการคิดของนักเรียน และความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง

ขอบเขตด้านประชากร

1. ประชากร

1.1 การประเมินด้านบริบท (Context) และด้านปัจจัย (Input) ประชากรได้แก่ รองผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านค่าย จำนวน 4 คน ครูและบุคลากรของโรงเรียน จำนวน 89 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 15 คน รวมจำนวน 108 คน

1.2 การประเมินด้านกระบวนการ (Process) ประชากรได้แก่ รองผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านค่าย จำนวน 4 คน ครูและบุคลากรของโรงเรียน จำนวน 89 คน รวมประชากร 93 คน

1.3 การประเมินด้านผลผลิตของโครงการ (Product) ประชากร ได้แก่ รองผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านค่าย จำนวน 4 คน ครูและบุคลากรของโรงเรียน จำนวน 89 คน นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 1,969 คน รวมประชากร 2,062 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเจซี และมอร์แกน (Krejcie & Morgan. 1970:607-610) หลังจากนั้นใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สัดส่วนของกลุ่มประชากรที่จะศึกษาทั้งหมดเทียบกับผลลัพธ์ที่ได้จากการใช้ตาราง Krejcie; & Morgan ที่ความคลาดเคลื่อน 5% ได้กลุ่มตัวอย่างแยกตามการประเมินดังนี้

2.1 การประเมินด้านบริบท (Context) และด้านปัจจัย (Input) ได้กลุ่มตัวอย่าง 91 คน แยกเป็นรองผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านค่าย จำนวน 4 คน ครูและบุคลากรของโรงเรียน จำนวน 73 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 14 คน

2.2 การประเมินด้านกระบวนการ (Process) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 77 คน แยกเป็นรองผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านค่าย จำนวน 4 คน ครูและบุคลากรของโรงเรียน จำนวน 73 คน

2.3 การประเมินด้านผลผลิต (Product) สุ่มตัวอย่างโดยใช้การแบ่งชั้นและสุ่มอย่างง่ายได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 320 คนแยกเป็นรองผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านค่าย จำนวน 4 คน ครูและบุคลากรของโรงเรียน จำนวน 73 คน นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 243 คน

ระยะเวลาในการประเมิน

การดำเนินการประเมินโครงการปีการศึกษา 2563 (พฤษภาคม 2563 – มีนาคม 2564) โดยแบ่งเป็น 3 ช่วงเวลา ดังนี้

ช่วงที่ 1 ประเมินก่อนการดำเนินโครงการ เป็นการประเมินด้านสภาวะแวดล้อม และด้านปัจจัยเบื้องต้น เก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 13 -20 พฤษภาคม 2563 และระหว่างวันที่ 2 - 10 มิถุนายน 2563

ช่วงที่ 2 ประเมินระหว่างการทำโครงการ เป็นการประเมินด้านกระบวนการดำเนินงานของโครงการ โดยเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 8 มิถุนายน 2563 -20 มีนาคม 2564

ช่วงที่ 3 ประเมินหลังเสร็จสิ้นการดำเนินโครงการ เป็นการประเมินผลผลิตของโครงการประเมินภายใน 7 วัน หลังเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรม

4. การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บริบทโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง
โรงเรียนบ้านค่าย ตั้งอยู่เลขที่ 04/1 หมู่ 6 ตำบลหนองละลอก อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง ก่อตั้งขึ้นเมื่อพ.ศ. 2492 โดยอาศัยที่ดินของวัดบ้านค่ายในเนื้อที่ 12 ไร่ โดยมีนายอร่ามเวชประสิทธิ์ รักษาการในตำแหน่งอาจารย์ใหญ่และต่อมา นายเอี่ยมจันทร์สว่างเป็นผู้บริหารคนแรกเปิดทำการสอนเมื่อ วันที่ 17 พฤษภาคม 2492 ในระดับชั้นม.1-ม.3 ต่อมาในปีพ.ศ. 2496 เปิดทำการสอนระดับชั้นม.4-ม.6 ปี 2506 มีเฉพาะม.ศ.1- ม.ศ.3 ปีพ.ศ. 2518 เปิดสอนระดับ ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย(ม.4-ม.6) ในปัจจุบันโรงเรียนได้ขยายเนื้อที่ 42 ไร่ 325 ตารางวา เปิดทำการสอนแบบสหศึกษาประเภทเดินเรียนแผนการเรียนเต็มรูปแบบในปีการศึกษา 2553 คือ 12:12:12/6:6:5

โรงเรียนบ้านค่ายได้นำยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และพันธกิจและเป้าประสงค์ของเขตพื้นที่ มากำหนดทิศทางการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนบ้านค่าย ตลอดจนเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยได้กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์ ดังนี้

วิสัยทัศน์

“โรงเรียนบ้านค่าย เป็นผู้นำไอซีที วิถีพุทธ วิถีไทย ก้าวไกลสู่สากล บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

พันธกิจ

1. จัดการศึกษาให้กับประชากรวัยเรียนทุกคน ได้รับการพัฒนาให้เป็นบุคคลที่มีคุณธรรม นำความรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. จัดการศึกษาตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ วิถีไทย ให้ได้

มาตรฐานสากล

4. พัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา

เป้าประสงค์

1. ประชากรวัยเรียนทุกคนทั้งปกติ พิการ และด้อยโอกาสได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ตามสิทธิอย่างเท่าเทียมกันและทั่วถึง

2. ผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. โรงเรียนมีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการและจัดการศึกษา

4. ผู้เรียนทุกคนได้รับการพัฒนาให้สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง รักการอ่าน มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียนตลอดชีวิต สามารถสื่อสาร คิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาและคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัย เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม สามารถทำงานเป็นกลุ่ม มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึกและความภูมิใจในความเป็นไทย ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

5. ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทุกคนได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพมาตรฐานเหมาะสมกับวิชาชีพขั้นสูง

6. โรงเรียนมีผลการประเมินตนเอง ผลการประเมินภายในจากหน่วยงานต้นสังกัด และผลการประเมินจากหน่วยงานภายนอก อยู่ในระดับดีมาก ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 และไม่มีมาตรฐานการศึกษาใดได้รับผลการประเมินต่ำกว่าระดับดี

กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลยุทธ์ที่ 2 เพิ่มโอกาสการเข้าถึงบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ทั่วถึงครอบคลุมผู้เรียน ให้ได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ และมีคุณภาพ

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาระบบการบริหารจัดการ

แผนงาน

1. ขยายโอกาสและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2. สนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

อัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถานศึกษา

อัตลักษณ์ของโรงเรียนบ้านค่าย คือ “วิถีพุทธ วิถีไทย ก้าวไกลสู่สากล บนความพอเพียง”

เอกลักษณ์ของโรงเรียนบ้านค่าย คือ “วิถีพุทธ” ลักษณะที่แสดงถึงความเป็นวิถีพุทธ

“ยิ้มไหว้ทักทายกัน แบ่งปันมีน้ำใจ รักใคร่สามัคคี วิถีชีวิตพอเพียง”

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การประเมินโครงการพัฒนาทักษะการคิดของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยองดังนี้

2.2.1 ประชากร

1) การประเมินด้านบริบท (Context) และด้านปัจจัย (Input) ประชากร ได้แก่ รองผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านค่าย จำนวน 4 คน ครูและบุคลากรของโรงเรียน จำนวน 89 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 15 คน รวมจำนวน 108 คน

2) การประเมินด้านกระบวนการ (Process) ประชากร ได้แก่ รองผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านค่าย จำนวน 4 คน ครูและบุคลากรของโรงเรียน จำนวน 89 คน รวมประชากร 93 คน

3) การประเมินด้านผลผลิตของโครงการ (Product) ประชากร ได้แก่ รองผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านค่าย จำนวน 4 คน ครูและบุคลากรของโรงเรียน จำนวน 89 คน นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 1,969 คน รวมประชากร 2,062 คน

2.2.2 กลุ่มตัวอย่าง กำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970: 607-610) หลังจากนั้นใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สัดส่วนของกลุ่มประชากรที่จะศึกษาทั้งหมดเทียบกับผลลัพธ์ที่ได้จากการใช้ตาราง Krejcie; & Morgan ที่ความคลาดเคลื่อน 5% ได้กลุ่มตัวอย่างแยกตามการประเมินดังนี้

1) การประเมินด้านบริบท (Context) และด้านปัจจัย (Input) ได้กลุ่มตัวอย่าง รวมจำนวน 91 คน แยกเป็นรองผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านค่าย จำนวน 4 คน ครูและบุคลากรของโรงเรียน จำนวน 73 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 14 คน

2) การประเมินด้านกระบวนการ (Process) ได้กลุ่มตัวอย่าง รวมจำนวน 77 คน แยกเป็นรองผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านค่าย จำนวน 4 คน ครูและบุคลากรของโรงเรียน จำนวน 73 คน

3) การประเมินด้านผลผลิต (Product) สุ่มตัวอย่างโดยใช้การแบ่งชั้นและสุ่มอย่างง่ายได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 320 คน แยกเป็นรองผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านค่าย จำนวน 4 คน ครูและบุคลากรของโรงเรียน จำนวน 73 คน นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 243 คน

2.3 เครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมินโครงการพัฒนาทักษะการคิดของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง มี 4 ฉบับ (ภาคผนวก ก) ดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามก่อนดำเนินโครงการพัฒนาทักษะการคิดของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง เพื่อประเมินความเหมาะสมของบริบท (Context) และปัจจัย (Input) สำหรับรองผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านค่าย จำนวน 4 คน ครูและ

บุคลากรของโรงเรียน จำนวน 73 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 14 คนเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสมของบริบท (Context) โครงการพัฒนาทักษะการคิดของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ปีการศึกษา 2563 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยแบ่งเป็นด้านความต้องการของประเทศ จำนวน 3 ข้อ ด้านนโยบายระดับจังหวัด จำนวน 3 ข้อ ด้านความต้องการของโรงเรียน จำนวน 5 ข้อ และด้านความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 2 ข้อ รวมจำนวน 13 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสมของปัจจัย (Input) โครงการพัฒนาทักษะการคิดของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ปีการศึกษา 2563 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยแบ่งเป็นด้านการบริหารจัดการ จำนวน 13 ข้อ ด้านบุคลากร จำนวน 7 ข้อ ด้านงบประมาณ จำนวน 4 ข้อ ด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่ จำนวน 14 ข้อ รวมทั้งสิ้น จำนวน 38 ข้อ

ฉบับที่ 2 แบบประเมินระหว่างดำเนินโครงการพัฒนาทักษะการคิดของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ปีการศึกษา 2563 เพื่อประเมินการปฏิบัติของกิจกรรมในโครงการ (Process) สำหรับรองผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านค่าย จำนวน 4 คน ครูและบุคลากรของโรงเรียน จำนวน 73 คน แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเพื่อประเมินระดับการปฏิบัติด้านกระบวนการของโครงการพัฒนาทักษะการคิดของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ปีการศึกษา 2563 มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยแบ่งเป็นด้านการวางแผน (Plan) จำนวน 4 ข้อ ด้านการดำเนินการ (Do) จำนวน 7 ข้อ ด้านการตรวจสอบ (Check) จำนวน 7 ข้อ ด้านการปรับปรุงแก้ไข (Act) จำนวน 4 ข้อ รวมจำนวน 22 ข้อ

ตอนที่ 3 ประเมินระดับการปฏิบัติด้านกระบวนการ (Process) ของกิจกรรมประกอบโครงการพัฒนาทักษะการคิดของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประกอบด้วย 9 กิจกรรม ดังนี้ 1) กิจกรรม 1 ห้องเรียน 8 โครงการ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 6 ข้อ 2) กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จำนวน 6 ข้อ 3) กิจกรรมค่ายวิทยาศาสตร์ธรรมชาติศึกษา จำนวน 6 ข้อ 4) กิจกรรม Math Challenge จำนวน 6 ข้อ 5) กิจกรรมค่ายผู้นำสภา จำนวน 6 ข้อ 6) กิจกรรมเปิดบ้านสังคม วิถีไทย ก้าวไกลสู่อาเซียน จำนวน 6 ข้อ 7) กิจกรรมยุวชนคอมพิวเตอร์ จำนวน 6 ข้อ 8) กิจกรรมวรรณคดีนิราศ จำนวน 6 ข้อ 9) กิจกรรมพัฒนาความสามารถทางวิชาการ (เพชรสังคมศึกษา) จำนวน 6 ข้อ รวมจำนวน 54 ข้อ

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ประเมินได้นำข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาจัดกระทำข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
2. ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนาทักษะการคิดของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของข้อมูลดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2553: 102-106)

2.1 การแปลความหมายของบริบท (Context)

ค่าเฉลี่ย	การแปลความหมาย
4.50-5.00	ระดับความสอดคล้องมากที่สุด
3.50-4.49	ระดับความสอดคล้องมาก
2.50-3.49	ระดับความสอดคล้องปานกลาง
1.50-2.49	ระดับความสอดคล้องน้อย
1.00-1.49	ระดับความสอดคล้องน้อยที่สุด

7. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรายงานโครงการพัฒนาทักษะการคิดของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยองสรุปได้ดังนี้

1. การประเมินด้านบริบท (Context)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสอดคล้องของโครงการกับความต้องการของประเทศจังหวัด ผู้ปกครอง ชุมชน ครูและนักเรียน นโยบาย/วิสัยทัศน์ของโรงเรียน ในภาพรวมมีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57, S.D. = 0.64$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด ได้แก่ นโยบายอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66, S.D. = 0.55$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนต่ำสุดคือ ความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35, S.D. = 0.74$) ตามลำดับเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินซึ่งตั้งไว้ที่ค่าเฉลี่ยมากกว่า 3.50 ($\bar{X} \geq 3.50$) ผลการประเมินจึงสูงกว่าเกณฑ์การประเมินที่ตั้งไว้

2. การประเมินด้านปัจจัย (Input)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความเหมาะสมของปัจจัย ด้านความเหมาะสมของงบประมาณวัสดุ อุปกรณ์ เอกสาร บุคลากร และสถานที่ตามความคิดเห็นของรองผู้อำนวยการโรงเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50, S.D. = 0.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด ได้แก่ ด้านบุคลากรอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68, S.D. = 0.56$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ย

คะแนนต่ำสุด ได้แก่ ด้านวัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28, S.D. = 0.70$) ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินซึ่งตั้งไว้ที่ค่าเฉลี่ยมากกว่า 3.50 ($\bar{X} \geq 3.50$) ผลการประเมินจึงสูงกว่าเกณฑ์การประเมินที่ตั้งไว้

ผลการสัมภาษณ์ด้านบริบท (Context) และด้านปัจจัย (Input) โครงการพัฒนาทักษะการคิดของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยองดังนี้ โครงการพัฒนาทักษะความคิดนั้นเป็นโครงการที่ดี ที่จะช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้พัฒนาทักษะการคิดให้กับนักเรียนที่ยังคิดไม่รอบด้าน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่โรงเรียนต้องพัฒนาในด้านนี้อย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้นักเรียนมีภูมิคุ้มกันในชีวิตและมีทักษะการคิดที่จะทำให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมในด้านต่างๆ นอกจากนี้ โครงการพัฒนาทักษะการคิด สอดคล้องกับสภาพปัญหาของโรงเรียนบ้านค่ายระดับเขตพื้นที่ ระดับจังหวัด สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมแห่งชาติและนโยบายกระทรวงศึกษาธิการส่วนด้านการบริหารจัดการงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง ชุมชน เป็นอย่างดี โดยใช้การมีส่วนร่วมในการดำเนินการของโครงการพัฒนาทักษะความคิดอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน

3. การประเมินด้านกระบวนการ (Process)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการปฏิบัติของกระบวนการ (Process)ตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาระหว่างการดำเนินงานโครงการพัฒนาทักษะการคิดของโรงเรียนบ้านค่าย โดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53, S.D. = 0.61$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด ได้แก่ ด้านการวางแผน (Plan) อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69, S.D. = 0.57$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนต่ำสุด ได้แก่ ด้านการดำเนินการ (Do) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33, S.D. = 0.62$) ตามลำดับ

ผลการประเมินด้านกระบวนการ (Process)ระหว่างการทำงานของกิจกรรมโครงการพัฒนาทักษะการคิดของโรงเรียนบ้านค่าย โดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53, S.D. = 0.61$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด ได้แก่ กิจกรรมยุวชนคอมพิวเตอร์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.74, S.D. = 0.63$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนต่ำสุด ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30, S.D. = 0.64$) ตามลำดับ ผลที่เกิดต่อโรงเรียน

จากการดำเนินงานโครงการพัฒนาทักษะการคิดของโรงเรียนบ้านค่าย ปีการศึกษา 2564 ผลของโครงการที่เกิดขึ้นต่อโรงเรียน ได้แก่

5.3.1 เป็นต้นแบบของสถานศึกษาในด้านเศรษฐกิจพอเพียง มีการศึกษาดูงานจากหน่วยงานและโรงเรียนต่าง ๆ เช่น โรงเรียนบำเหน็จณรงค์วิทยาคม จังหวัดชัยภูมิ โรงเรียนหนองหานวิทยา จังหวัดอุดรธานี โรงเรียนเทพารักษ์ราชวิทยาคม จังหวัดนครราชสีมา เป็นต้น

5.3.2 โรงเรียนบ้านค่ายได้รับการคัดเลือกเป็นสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดระยอง

5.3.4 ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ระบาดมาอย่างต่อเนื่องในปีการศึกษา 2564 โรงเรียนบ้านค่ายได้จัดการศึกษาตามแนวทางที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยได้เลือกรูปแบบที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน คือ จัดให้เรียนผ่านอินเทอร์เน็ต (Online) เป็นหลัก และให้นักเรียนนำหนังสือ แบบฝึกหัด ใบงานไปเรียนรู้ที่บ้าน ภายใต้ความช่วยเหลือของผู้ปกครองและครู (On Hand) ในกรณีที่นักเรียนไม่มีความพร้อมในการเรียนผ่านทางอินเทอร์เน็ต (Online) การดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียนโดยการสร้างชุมชนการเรียนรู้ (PLC) จึงได้ดำเนินการผ่านทางอินเทอร์เน็ต ใช้วิธีนิเทศแบบผสมผสาน (Mixed roles) ร่วมกับการนิเทศแบบกัลยาณมิตร โดยผู้นิเทศ ประกอบด้วย ฝ่ายบริหาร คณะกรรมการนิเทศ คณะกรรมการวิจัย และมีสมาชิกชุมชนการเรียนรู้ (PLC) ของครูผู้รับการนิเทศ เข้าร่วมสังเกตและสะท้อนผลการนิเทศ ซึ่งครูผู้สอนจะได้ข้อค้นพบจากการนิเทศ ทั้งที่เป็นสิ่งที่เกิดผลดี สามารถเป็นแบบอย่างได้และที่เป็นปัญหา อุปสรรค ข้อจำกัด ในการจัดการเรียนการสอน อันจะนำมาสู่การสร้างงานวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน การให้ความช่วยเหลือครูในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพจึงต้องดำเนินการบูรณาการงานนิเทศ วิจัยและชุมชนการเรียนรู้ (PLC) อย่างเป็นระบบ ทั้งก่อนการดำเนินการ ระหว่างการดำเนินการและเมื่อการดำเนินการเสร็จสิ้น โดยกำหนดวิธีการและขั้นตอนในการดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตาม งานนิเทศและงานวิจัยร่วมกัน ระหว่างฝ่ายบริหาร คณะกรรมการงานนิเทศ คณะกรรมการงานวิจัย อันจะส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ของครูที่ต้องมีข้อมูลเชิงประจักษ์จากการจัดการเรียนรู้ มีความรู้พื้นฐานการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาและแก้ไขปัญหาที่เกิดกับการจัดการเรียนการสอนและช่วยพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพของผู้เรียน พัฒนาการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับ การศึกษาและเป็นการส่งเสริมให้เป็นครูมืออาชีพที่มีมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

8. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการประเมินไปใช้

1. จากผลการประเมินด้านบริบท (Context) โครงการพัฒนาทักษะการคิดของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยองผู้บริหาร ครูและบุคลากรควรให้การสนับสนุนการดำเนินงานเพิ่มขึ้น เช่น ด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ รวมถึงใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาบริหารจัดการโครงการอย่างต่อเนื่อง

2. จากผลการประเมินด้านกระบวนการ (Process) โครงการพัฒนาทักษะการคิดของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยองด้านการตรวจสอบ (Check) โดยมีคำสั่งการแต่งตั้งคณะทำงาน มอบหมายให้ดำเนินการตรวจสอบทุกขั้นตอนอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาของโครงการ

3.จากผลการประเมินด้านผลผลิต (Product)โครงการพัฒนาทักษะการคิดของโรงเรียนบ้านค่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยองควรส่งเสริมให้นักเรียนให้จัดทำนวัตกรรม โครงการงานเพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะการปฏิบัติมากขึ้น สามารถนำความรู้ไปต่อยอดสร้างสรรค์ ชิ้นงานในชีวิตประจำวัน และศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

9. เอกสารอ้างอิง

- กมลนันท์ บุญกล้า. (2559). การประเมินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านหนองปลาชี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กรรณิการ์ กวางศิริ. (2554). การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และความเข้าใจที่คงทนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติแห่งชาติดุพธักราช 2542. แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราชพ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: ครุสภา.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2549). การคิดเชิงวิเคราะห์ ANALYTICAL THINKING. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: ชัดเชสมิเดีย.
- ชนาธิปพรกุล. (2544). แดทล์: รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เชาว์ อินโย. (2553). การประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ: บริษัท วี.พรินท์ (1991) จำกัด.
- ดวงใจ บุญประคอง. (2549). การพัฒนาผลการเรียนรู้ เรื่อง การดำรงพันธุ์ของสิ่งมีชีวิต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทิศนาแหมมณีและคณะ. (2544). 14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิศนาแหมมณี. (2545). 14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: บริษัทเท็กซ์ แอนด์เจอร์นัลพับลิชชิง จำกัด.
- นัจฉิคุบุชาพิมพ์. (2551). การพัฒนาผลการเรียนรู้และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง ภูมิปัญญาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดห้วยจรเข้มหาวิทยาลัยด้วยวิธี การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขา การสอนวิชาสังคมศึกษา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ทฤษฎีรัฐศาสตร์กับทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์ต่างกันหรือไม่อย่างไร ?

What is the Difference Between Political Science Theory and Public Administration Theory ?

พระมหาสมเด็จ มหาสมิทธิ¹ คิต วรุนดี² อภินันท์ จันตะนี³

PhraMahaSomdej Mahasmitthi, Kid Varundee, Aphinan Chantanee

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ว่าทฤษฎีรัฐศาสตร์และทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์มีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร จึงสรุปได้ว่าทฤษฎีรัฐศาสตร์และทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์ มีความเกี่ยวเนื่องซึ่งกันและกัน กล่าวคือสาขา วิชารัฐศาสตร์เป็นการศึกษาเกี่ยวกับรัฐ โครงสร้างของรัฐ และการใช้อำนาจของรัฐ ส่วนสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารกิจการของรัฐหรือบริหารรัฐกิจ ซึ่งเป็นการบริหารจัดการองค์การของรัฐให้มีประสิทธิภาพและให้เกิดประสิทธิผล ดังนั้น การวิเคราะห์ทฤษฎีทางรัฐศาสตร์และทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์ จึงจำแนกออกเป็นสองกลุ่ม คือกลุ่มการเมืองที่แสวงหาและการใช้อำนาจรัฐ (Science of Power) เพื่อปกครองประชาชนพลเมือง ส่วนกลุ่มการบริหารกิจการของรัฐหรือบริหารรัฐกิจ (Public Administration) เพื่อบริการประชาชนพลเมืองให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สำหรับทฤษฎีที่นำมาอ้างอิงหรือปรับใช้ในสาขาวิชารัฐศาสตร์และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ จำเป็นต้องเลือกให้ตรงกับสาขาวิชาที่อาจารย์ทำการสอนหรือนิสิตนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา(ปริญญาโท-เอก) ยกเว้นที่บางสถาบันได้ใช้แบบผสมผสานหรือทำแบบบูรณาการที่มีการใช้ทฤษฎีรัฐศาสตร์และทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์อยู่ในเรื่องเดียวกัน

คำสำคัญ: ทฤษฎี; รัฐศาสตร์; รัฐประศาสนศาสตร์

Received: 2022-04-17 Revised: 2022-06-15 Accepted: 2022-06-18

¹ สาขาวิชารัฐศาสตร์ วิทยาเขตหนองคาย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Department of Political Science Nong Khai Campus Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Corresponding Author e-mail: aphinant.jais@gmail.com

² สาขาวิชารัฐศาสตร์ วิทยาเขตหนองคาย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Department of Political Science Nong Khai Campus Mahachulalongkornrajavidyalaya University

³ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา วิทยาเขตหนองคาย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Buddhism Nong Khai Campus Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Abstract

This article aimed to analysis Political science theory and Public Administration theory, is there any difference or not? Therefore, it can be concluded that political science theory and public administration theory, they are related to each other, that is, the field of political science is the study of the state. State structure and use of state power, the field of public administration is the study of public affairs or public administration. This is the management of government organizations to be effective and effective. Therefore, the analysis of political science theory and the theory of public administration. Therefore classified into two groups It is a political group that seeks and uses state power to govern citizens. As for the administration of state affairs or Public Administration to serve citizens with efficiency and effectiveness. For theories to be referenced or applied in the field of political science and public administration. It is necessary to choose according to the field of study that the professor teaches or students at the graduate level (Master's - Doctorate), unless some institutions use a blended or integrated approach where the theory of political science and the theory of public administration is applied same story.

Keywords: Theory; Political science; Public administration

1. ความนำ

ด้วยสาขาวิชารัฐศาสตร์กับสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มีความเกี่ยวเนื่องซึ่งกันและกัน จึงทำให้การศึกษาทฤษฎีรัฐศาสตร์มีการใช้ทฤษฎีทางรัฐประศาสนศาสตร์ ทั้งนี้สาขาวิชารัฐศาสตร์เป็น การศึกษาเกี่ยวกับรัฐ โดยโครงสร้างของรัฐและการใช้อำนาจของรัฐ สำหรับสาขาวิชารัฐประศาสน ศาสตร์เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารกิจการของรัฐหรือบริหารจัดการองค์การของรัฐให้มี ประสิทธิภาพและให้ได้ประสิทธิผลด้วย ดังนั้น การศึกษาวิชาทางรัฐศาสตร์ (Political Science) เป็นการศึกษาศาสตร์ที่ว่าด้วยรัฐ (The science of the state) ซึ่งเป็นสาขาวิชาหนึ่งของ สังคมศาสตร์ (Social Sciences) ที่กล่าวถึงทฤษฎีการจัดตั้งองค์การของรัฐและการดำเนินงานของ รัฐ (Practice of the state) หรือรวมถึงทฤษฎีพฤติกรรมการเมือง (political behavior theory) และการแสวงหาอำนาจทางการเมือง (power-seeking) ของกลุ่มคน องค์การ และสถาบัน อันมี ลักษณะที่เกี่ยวกับองค์การรัฐ (state) ซึ่งมุ่งแสวงหาอิทธิพลต่อนโยบายของรัฐ (public policy) และทิศทางของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (the direction of social change) หรือเป็นที่เข้าใจ กันง่ายที่สุดในประเทศไทย คือเป็นวิชาการเมืองหรือศาสตร์ว่าด้วยการเมืองหรือศาสตร์ว่าด้วย อำนาจ (science of power) จึงหมายถึงวิชาที่มุ่งศึกษาองค์การที่มีอำนาจปกครองรัฐหนึ่ง และการ

แข่งขันกันเพื่อให้มีอำนาจในการปกครองรัฐ ดังนั้น การศึกษาทฤษฎีรัฐศาสตร์ จึงมีทั้งทฤษฎีการเมืองการปกครองด้วย

สำหรับการศึกษาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (Public Administration) คือ การศึกษาหาความรู้ในทุกด้านที่จำเป็นต้องใช้ในการบริหารกิจการภาครัฐ และวิชาทางรัฐประศาสนศาสตร์ยังมีความเกี่ยวข้องกับสาขาวิชาการจัดการ (Management) กล่าวคือ รัฐประศาสนศาสตร์ต้องอาศัยความรู้จากหลายสาขาวิชา เช่น รัฐศาสตร์ การจัดการ เศรษฐศาสตร์ สังคมวิทยา กฎหมาย และในบางกรณีอาจรวมถึงความรู้ด้านที่เป็นวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ดังนั้น การศึกษาทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์ จึงมีทั้งทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการในเรื่องกิจการสาธารณะ (Public Affairs) ที่มุ่งศึกษาว่าจะมีวิธีดำเนินกิจกรรมที่ทำร่วมกันในสังคมอย่างไรให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามวัตถุประสงค์ที่พึงเจกบุคคลแต่ละคนต้องการ ซึ่งทางรัฐประศาสนศาสตร์ยังศึกษาเกี่ยวกับการทำงาน การบริหารงานของรัฐ เป็นลักษณะวิชาซึ่งเรียกว่าการบริหารรัฐกิจ (public administration) หรือบริหารจัดการองค์การภาครัฐ คือการศึกษาการบริหารราชการซึ่งหมายถึงกิจกรรม (Activity) ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารคุณภาพงานในภาครัฐทั้งหมด จำเป็นต้องศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทางรัฐประศาสนศาสตร์ เช่น ทฤษฎีระบบราชการของแมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber) ทฤษฎีการจัดการแบบวิทยาศาสตร์ของเฟรเดอริก เทย์เลอร์ (Frederick Taylor) ทฤษฎีหลักการบริหารของกูลิค และอูว์วิก (Luther H. Gulick and Lyndall Urwick) ทฤษฎี X และทฤษฎี Y ของดักลาส แมก เกรเกอร์ (Douglas McGregor) ทฤษฎีวงจรคุณภาพหรือ PDCA วงจรคุณภาพเดมมิง (William Edwards Deming) และทฤษฎีการรีโอปรับระบบของไมเคิล แฮมเมอร์ (Re-engineering) เป็นต้น

2. ความสำคัญของทฤษฎี

ความหมายทฤษฎี

ทฤษฎี ความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2556 ทฤษฎี อ่านว่า [ทริตสะดี] เป็นหลักการทางวิชาการที่ได้ข้อสรุปมาจากการค้นคว้าทดลองเป็นต้น เพื่อเสริมเหตุผลและรากฐาน ให้แก่ปรากฏการณ์หรือข้อมูลในภาคปฏิบัติ เช่น ทฤษฎีแรงโน้มถ่วงของโลก ทฤษฎีแสง. (ส. ป. ทิฏฐ์?).(อ.theory).

ทฤษฎี (theory) คือ สมมติฐานที่ได้รับการตรวจสอบและทดลองหลายครั้งหลายหนจนสามารถใช้อธิบายข้อเท็จจริง สามารถคาดคะเนทำนายเหตุการณ์ทั่ว ๆ ไปที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์นั้นอย่างถูกต้อง และมีเหตุผลเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป จึงเป็นผลให้สมมติฐานกลายเป็นทฤษฎี เช่น ทฤษฎีเซลล์ (Cell theory) ทฤษฎีวิวัฒนาการ (the evolution theory) หรือทฤษฎีกลุ่มความสัมพันธ์ของแนวคิดคำนิยาม และองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ใช้อธิบายลักษณะของปรากฏการณ์หนึ่ง และชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างที่เป็นตัวแปรต่าง ๆ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะอธิบายหรือคาดเดาปรากฏการณ์นั้น

ทฤษฎี หมายถึง กลุ่มความสัมพันธ์ของแนวคิดคำนิยามและองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ใช้อธิบายลักษณะของปรากฏการณ์หนึ่ง และชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะอธิบายหรือคาดเดาปรากฏการณ์นั้น จากคำจำกัดความข้างต้น สามารถแยกแยะความหมายของทฤษฎีได้ 3 ประเด็น คือ

1) **ทฤษฎี** คือกลุ่มของข้อความที่มีความเกี่ยวข้องกับการทำงานของสิ่งต่าง ๆ ทฤษฎีได้ช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปรต่าง ๆ และเมื่อได้ปฏิบัติตามทฤษฎีแล้ว จะแสดงให้เห็นถึงลักษณะของปรากฏการณ์หนึ่งเชื่อมโยงกับอีกปรากฏการณ์หนึ่ง

2) **ทฤษฎีอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ** โดยเจาะจงไปว่าตัวแปรใดสัมพันธ์กับตัวแปรใด และมีความสัมพันธ์กันอย่างไร โดยคำอธิบายในทฤษฎีจะสะท้อนให้เห็นถึงกรอบแนวคิดซึ่งอ่านกระบวนการทดสอบนั้นจนกลายเป็นทฤษฎี ซึ่งแต่ละทฤษฎีจะมีความแตกต่างกันไป เนื่องจากคำอธิบายนั้นตั้งอยู่บนหลักปรัชญาที่แตกต่างกัน จึงมีการแบ่งประเภทของทฤษฎีตามแบบคำอธิบายของหลักปรัชญาต่าง ๆ

3) **ทฤษฎีทางนิเทศศาสตร์** จะมุ่งอธิบายถึงพฤติกรรมการสื่อสารของมนุษย์ทุกรูปแบบ ซึ่งแต่ละทฤษฎีจะอธิบายถึงพฤติกรรมการสื่อสารของมนุษย์ในลักษณะใดนั้น ขึ้นอยู่กับความเชื่อหรือหลักทางปรัชญาของผู้สร้างทฤษฎีว่า ตัวแปรอะไรที่สามารถนำมาอธิบายพฤติกรรมนั้นได้

องค์ประกอบของทฤษฎี

- 1) **กรอบแนวความคิด** (Conceptual framework)
- 2) **ข้อเสนอหรือข้อสมมติฐาน** (Proposition or Hypothesis)
- 3) **เหตุการณ์** (Contingency) ต้องใช้กระบวนการทดสอบพิสูจน์จากข้อเสนอหรือข้อสมมติฐาน

หน้าที่ของทฤษฎี

- 1) การจัดและสรุปข้อเท็จจริงต่าง ๆ
- 2) การให้ความสำคัญกับตัวแปร
- 3) การขยายความหรือตีความเหตุการณ์
- 4) การช่วยสังเกตเหตุการณ์ต่าง ๆ ว่าเกิดอะไรขึ้นและเกิดขึ้นได้อย่างไร
- 5) การทำนายหรือคาดคะเนผลลัพธ์ของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น
- 6) การถ่ายทอดความรู้หรือองค์ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการทดลองหรือพิสูจน์
- 7) การให้คุณค่าและก่อให้เกิดการวิจัย โดยระบุตัวแปรที่เกี่ยวข้องและการพัฒนาทฤษฎีขึ้น
- 8) การนำทฤษฎีไปปรับใช้กับสถานการณ์ที่เหมือนกันหรือมีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกัน

3. ความหมายของรัฐศาสตร์

รัฐศาสตร์ มาจากคำภาษาอังกฤษว่า Political Science ซึ่งมีรากศัพท์มาจากภาษา กรีก ว่า
 1) Polis

แปลว่า เมือง ดังนั้น รัฐศาสตร์ จึงเป็นการศึกษาวิชาว่าด้วยการเมือง โดยใช้ศาสตร์หรือวิชาการมาวิเคราะห์ ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของรัฐศาสตร์ ในบริบทที่แตกต่างกัน ดังนี้

บลันชลี (Johann Kaspar Bluntschli, 1830) กล่าวว่า รัฐศาสตร์ คือศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับรัฐ โดยพยายามที่จะทำความเข้าใจให้ลึกซึ้งในแง่มุมต่าง ๆ ทั้งในแง่ของเงื่อนไขพื้นฐานของรัฐ ธรรมชาติที่สำคัญ ของรัฐ และพัฒนาการของรัฐ

ชาร์ลส์ ไฮเวแมน (Charles Hyveman, 1845) กล่าวว่า รัฐศาสตร์ คือภารกิจของรัฐที่เป็นหัวใจของการปกครอง โดยใช้อำนาจปกครองด้วยกฎหมาย อีกทั้งรัฐศาสตร์ยังเป็นการศึกษาเกี่ยวกับปรากฏการณ์หรือสิ่งที่เกิดขึ้น เป็นบริบทแวดล้อมศูนย์กลางของอำนาจการปกครอง

เดวิด อีสตัน (David Easton, 1991) กล่าวว่า รัฐศาสตร์ เป็นการศึกษาว่าด้วยการกำหนดคุณค่าให้แกสังคม ซึ่งการกำหนดดังกล่าวเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป.

จอร์จ แคทลิน (George Catlin, 1857) กล่าวว่า รัฐศาสตร์ เป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยรัฐ จัดเป็นสาขาหนึ่งของสังคมศาสตร์ ที่มุ่งให้ความสนใจในเรื่องของทฤษฎีการจัดองค์การการเมืองการปกครอง และวิธีดำเนินการต่าง ๆ ของรัฐ

กระมล ทองธรรมชาติ และเชวณะ ไตรมาส (2546) กล่าวว่า รัฐศาสตร์ เป็นวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับรัฐ (State) การเมือง (Politics) และการปกครอง (Government)

โกวิท วงศ์สุรวัฒน์. (2548) กล่าวว่า รัฐศาสตร์ เป็นวิชาการสาขาหนึ่งที่ศึกษาเรื่องของรัฐ (State) โดยเน้นในเรื่องของรัฐบาล (Government) อย่างกว้างขวางและเป็นระบบ ซึ่งมีเรื่องที่มาของระบอบการเมืองต่าง ๆ อันจำต้องศึกษาโครงสร้างหน้าที่และสถาบันทางการเมืองในระบอบการเมือง (Political Regime) นั้น ๆ ด้วย

จรรยา สุภาพ (2549) กล่าวว่า รัฐศาสตร์ เป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยรัฐ ซึ่งจัดว่าเป็นสาขาหนึ่งของวิชาสังคมศาสตร์ที่กล่าวถึงทฤษฎีการจัดองค์การทางการเมืองการปกครอง รัฐบาลและวิธีการดำเนินการต่าง ๆ ของรัฐ

สุพจน์ บุญวิเศษ (2549) กล่าวว่า รัฐศาสตร์ การศึกษาเรื่องราวที่เกี่ยวกับการควบคุม (Control) เกี่ยวกับอิทธิพล (Influence) เกี่ยวกับอำนาจ (Power) หรือสิทธิอำนาจ (Authority) โดยเฉพาะ ในระดับที่เกี่ยวข้องกับรัฐ

เอกวิทย์ มณีธร (2553). กล่าวว่า รัฐศาสตร์ (Political Science) เป็นวิทยาการที่ว่าด้วยการเมืองการปกครอง บริหารจัดการรัฐ การใช้อำนาจ เพื่อให้ประชาชนที่เป็นสมาชิกของสังคม มีวิถีชีวิตและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ไปด้วยความเรียบร้อย มีการจัดสรรผลประโยชน์อย่างเป็นระบบหรือศาสตร์นั่นเอง

ดังนั้น **รัฐศาสตร์** เป็นสาขาหนึ่งทางสังคมที่สามารถบูรณาการองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับภาครัฐและการเมืองการปกครอง โดยมุ่งศึกษาอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับทฤษฎีการปกครอง การใช้อำนาจและการกระทำทางการเมือง รวมทั้งอธิบายและวิเคราะห์ถึงระบบและพฤติกรรมการใช้อำนาจในทางการเมืองการปกครองและวิธีบริหารจัดการองค์การของรัฐอย่างมีระบบที่ชัดเจน และการดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3.1 ปรัชญาทางการเมืองสมัยกรีกโบราณ (Antiquity)

กรีกโบราณมีรูปแบบการเมืองการปกครองเป็นนครรัฐ ซึ่งแต่ละรัฐมีอิสระที่ดำเนินนโยบายและตัดสินเรื่องต่าง ๆ ด้วยตัวเอง ซึ่งนครรัฐที่มีความสำคัญและมีบทบาทมากในอารยธรรมยุคโบราณเหมือนกับนครรัฐกรีก คือนครรัฐ เอเธนส์ และสปาร์ตา โดยนครรัฐเอเธนส์ เป็นนครรัฐที่มีความเจริญรุ่งเรืองในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย และยังเป็นต้นกำเนิดขององค์ความรู้ที่หลากหลาย นครรัฐเอเธนส์ได้มีการจัดระบบองค์ประกอบทางสังคม (โกวิท วงศ์สุรวัฒน์, 2548) ดังนี้

3.1.1 ขนชั้นในสังคม

- 1) พลเมือง (Citizen)
- 2) คนต่างด้าว (Metic)
- 3) ทาส (Slaves)

3.1.2 สถาบันการปกครอง

- 1) สภาประชาชน (Assembly of Ecclesia)
- 2) คณะมนตรีห้าร้อย (Council of Five Hundred)
- 3) ศาล (Court)

3.2 นักรัฐศาสตร์ยุคต้น

โสเครตีส (Socrates, 470 - 399 BC.)

แนวคิดของโสเครตีส คือการปกครองที่ดีต้องมีผู้ปกครองเป็นราชาปราชญ์ คือผู้ปกครองที่มีคุณธรรม

จริยธรรม เป็นผู้ฉลาดรอบรู้ เข้าใจหลักการปกครองของรัฐ เป็นผู้ออกกฎหมายและควบคุมการใช้กฎหมายให้เกิดความยุติธรรมเพื่อประโยชน์สุขแก่ประชาชน และประชาชนควรตอบแทนบุญคุณรัฐด้วยการเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย โดยปรัชญาของโสเครตีส คือปัญญา (Wisdoms) เป็นความรู้เกี่ยวกับความดี ความกล้าหาญ (Courage) คือความรู้เกี่ยวกับสิ่งที่ควรกลัวและไม่ควรกลัว ควบคุมตนเอง (Temperance) เป็นการมีชีวิตทำตามทำนองคลองธรรมคุณงามแห่งความดี และความยุติธรรม (Justice) เป็นการแสดงออกในรูปของการกระทำที่เคารพสิทธิของผู้อื่น และการไม่ยอมทำความชั่วต่อผู้อื่น ซึ่งโสเครตีส ใช้กระบวนการวิภาษวิธี (Dialectic) หลักการที่สำคัญคือ การนำข้อเสนอที่มีเหตุผล (Thesis) และข้อคัดค้าน (Antithesis) มาหักล้างกัน การคิดเพื่อหารายละเอียดประเด็นต่าง ๆ ของปัญหา การวิเคราะห์เป็นการพิจารณาประเด็นต่าง ๆ ว่ารายละเอียดต่าง ๆ นั้น ถูกต้องหรือไม่อย่างไร การแยกแยะและการแตกรายละเอียดออกไปเป็นส่วน ๆ และจัดกลุ่มที่มีประเด็นลักษณะเดียวกัน เป็นต้น

เพลโต (Plato 427 - 347 BC.)

เพลโต มีผลงานที่ยิ่งใหญ่ที่สุด คืออภิปรัชญาแบบทวิภาค ที่เรียกว่า อภิปรัชญา โดยลัทธิของเพลโตหรือ(ถ้าเรียกให้เกินจริง) สัจนิยม อภิปรัชญาของเพลโตได้แบ่งโลกออกเป็นสองมุม คือโลกของรูปแบบ (form) และโลกที่รับรู้ได้ เขามองว่าโลกที่รับรู้ได้ รวมถึงสิ่งของต่าง ๆ ในนั้น คือ

“รูปแบบ” ที่คิดคำนึงได้ หรือ**แนวความคิด** โดยที่รูปแบบเหล่านี้จะไม่เปลี่ยนแปลงและอยู่ในสถานะสมบูรณ์แบบเสมอ การทำความเข้าใจกับรูปแบบเหล่านี้จะต้องใช้สติปัญญา หรือความเข้าใจเท่านั้น ตามแนวคิดของเพลโต มีการแบ่งแยกได้มีการค้นพบมาก่อนหน้าเพลโตในปรัชญาของโซโรแอสเตอร์ โดยเรียกว่าโลกมินู (ปัญญา) และโลกกิติ (สัมผัส) รวมถึงแนวคิดเกี่ยวกับรัฐอุดมคติ ที่โซโรแอสเตอร์เรียกว่า ซาห์ริวาร์ (เมืองอุดมคติ) รูปแบบการสนทนาทำให้เพลโต สามารถถ่ายทอดความเห็นที่ไม่เป็นที่นิยมผ่านทางตัวละครที่พูดจาไม่น่าคล้อยตาม เช่น Thrasyarchus ในผลงานในช่วงสุดท้ายของเพลโตเป็นสิ่งที่ชัดเจนมากที่สุด เนื่องจากประสบการณ์และความรู้ที่มากมายของเพลโต ภายหลังจากที่ทิ้งสำนักอะเคเดมี (Academy) ทำให้เพลโต มีผลงานจำนวนมากที่สุด ได้แก่ ปรัชญา จริยศาสตร์ การเมือง การศึกษา และวิทยาศาสตร์ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เพลโต ได้นำมาถ่ายทอดให้กับลูกศิษย์ที่สถาบันอะเคเดมี และงานชิ้นสำคัญที่สุดในช่วงนี้ก็คือนิพนธ์เขียนที่ชื่อว่า รีพับลิก (Republic) ซึ่งเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับการเมืองในความคิดของเพลโต แนวความคิดภายในหนังสือเล่มนี้ เกิดขึ้นจากสภาพการเมืองในกรุงเอเธนส์ที่วุ่นวายอย่างมากในขณะนั้น หนังสือเล่มนี้ถือได้ว่าเป็นหนังสือเกี่ยวกับการเมืองที่มีชื่อเสียงมากที่สุดเล่มหนึ่งทั้งในขณะนั้นและต่อมาจนถึงปัจจุบัน

อริสโตเติล (Aristotle, 384–322 BC.)

อริสโตเติล เชื่อว่าคุณธรรมทั้งหมดตั้งอยู่ตรงกลางระหว่างสิ่งที่แตกต่างกันสองขั้ว วอร์เบอร์ตัน ยกตัวอย่างได้ชัดเจน เช่น ความกล้าหาญอยู่กึ่งกลางความบ้าบิ่นและขี้ลาด ผู้ยึดมั่นกับแนวคิดอริสโตเติล จะพยายามรับรู้ลักษณะที่ดีและเลวร้ายของตัวเอง และพยายามพัฒนาตัวเองอย่างต่อเนื่อง ผลลัพธ์ของมันเป็นคือความพอเพียงในทางจิต แม้แต่ภาวะล้มละลาย ความสูญเสีย หรือเมื่อเผชิญเรื่องโชคร้ายก็ไม่อาจส่งผล ความสุข ซึ่งอริสโตเติลยังไม่ได้เป็นเพียงการพัฒนาตัวเอง หรือเกี่ยวข้องกับเรื่องส่วนบุคคล แต่เขาเชื่อมั่นมนุษย์เป็นสัตว์การเมือง ยูโดโมเนียจะเกิดขึ้นเมื่อชีวิตมีความสัมพันธ์กับสังคม มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่ต้องอยู่ร่วมกับผู้อื่น การปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลรอบตัวในรัฐ การเมืองที่มีระเบียบเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดความสุข

ARISTOTLE'S ULTIMATE AND MOST DIFFICULT REALISATION. HAPPINESS DEPENDS UPON OURSELVES. “ความเข้าใจที่แท้จะเป็นเรื่องยากที่สุดของอริสโตเติล คือความสุขขึ้นอยู่กับตัวเอง”

3.3 นักรัฐศาสตร์สมัยกลาง (Middle ages หรือ Mediaeval)

โทมัส อควินัส (Thomas Aquinas 1226-1274) อควินัส เป็นบาทหลวงโรมันคาทอลิกสังกัดคณะดอมินิกัน เกิดในตระกูลขุนนางชาวอิตาลี สนใจศึกษาสิ่งต่าง ๆ อย่างละเอียดลึกซึ้ง นักบุญอควินัส เปรียบเสมือนมนุษย์ได้รับการอบรมทางจิต จิตที่อบรมแล้ว จะสั่งการให้ร่างกายกระทำการต่าง ๆ ตามหน้าที่ในสังคม ดังนั้น การปกครองโดยรัฐบาลที่มีผู้นำเพียงคนเดียวจึงเป็นวิธีการที่ดีที่สุด กษัตริย์อันเป็นราชาแห่งปราชญ์คนเดียวจะปกครองประชาชนอย่างยุติธรรม โครงสร้างทางสังคมก็เหมือนกับธรรมชาติที่พระเจ้าปกครอง คนในสังคมจะทำหน้าที่ได้ดีที่สุด ถ้าสังคมมีเอกภาพโดยมีผู้นำเพียงคนเดียว

อไควนัส ศึกษาปัจจัยหลายประการที่มีอิทธิพลกำหนดเอกภาพของสังคมและทำให้เกิดพัฒนาการของมนุษย์ พระเจ้าและธรรมชาติ สำคัญเป็นส่วนหนึ่งของสังคม สิ่งเหล่านี้รวมตัวกันด้วยกฎ 4 ประการ คือ

- 1) กฎจักรวาล (Eternal Law) หมายถึง กฎของพระเจ้าที่ควบคุมจักรวาล
- 2) กฎธรรมชาติ (Natural Law) หมายถึง กฎของสิ่งมีชีวิต เป็นส่วนหนึ่งของพระเป็นเจ้า
- 3) กฎสังคมมนุษย์ (Human Law) เป็นกฎของสาธารณชน เป็นขบวนการสถาบันสังคม
- 4) กฎพระเจ้า (Divine Law) เป็นกฎที่กำหนดแรงจูงใจภายในของมนุษย์

กฎทั้ง 4 มีความสัมพันธ์กันเหมือนกับอวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย การกระทำของมนุษย์จะถูกควบคุมจากจิตหรือสติปัญญา และวิญญาณหรือความสำนึกทางศีลธรรม ต้องมีการตรวจสอบความเห็นแก่ตัวของมนุษย์ และการต่อต้านของมนุษย์ในสังคม ประการสุดท้ายผู้ที่ทำหน้าที่ตราตัวบทกฎหมายต้องประยุกต์กฎหมายทุกชนิดให้สมาชิกในสังคมทุกคนได้รับประโยชน์สูงสุด มีผู้สรุปความคิดของอไควนัสไว้ในหนังสือ "Summa Theologica" ที่เขียนราวปี พ.ศ. 1739 พูดถึงลัทธิกฎธรรมชาติของนักปรัชญากลุ่มลัทธิสโตอิก (ถือหลักธรรมเพื่อกำจัดตัณหา) นำไปผสมกับการสอนใน ศาสนาคริสต์ว่าด้วยกฎของพระเจ้า รวมทั้งรับแนวความคิดของอาร์ิสโตเติลเกี่ยวกับบรรทัดฐานหรือกฎของมนุษย์ และจุดกำเนิดของหลักกฎหมายโรมันด้วย ทำให้มนุษย์มีความสามารถและมีสติปัญญาอย่างสูงสุด ประการสุดท้ายก็คือ ทำให้เกิดระบบลัทธิรัฐธรรมนูญ ซึ่งอไควนัส เป็นนักปราชญ์ที่มีความสำคัญมากที่สุดคนหนึ่ง พยายามประสานหลักเหตุผลที่มีอยู่ในธรรมชาติเข้ากับ ความศรัทธาในพระผู้เป็นเจ้า โดยแสดงออกมาในรูปของอำนาจเหนือธรรมชาติที่แท้จริง ปรัชญาเป็นผลผลิตของเทววิทยาและเหตุผลเป็นรากฐานของความศรัทธาในพระผู้เป็นเจ้า อไควนัส ได้กล่าว ถึงการดำรงอยู่ของพระเจ้าคือ Five Proofs for God's Existence, Principle of double effect (หลักฐาน 5 ประการสำหรับการดำรงอยู่ของพระเจ้า หลักการของผลสองเท่า)

3.4 นักรัฐศาสตร์สมัยใหม่ (Modern Ages and Contemporary)

โทมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbes 1588-1679)

โทมัส ฮอบส์ นักปรัชญาชาวอังกฤษ เป็นที่รู้จักของผู้ที่กล่าวว่า “มนุษย์ทุกคนล้วนมีความเห็นแก่ตัวไม่มีใครสักคนหรือสักวินาที ที่จะทำเพื่อคนอื่นอย่างแท้จริง ทุกการกระทำที่มนุษย์คิดว่าทำเพื่อคนอื่นนั้น แท้จริงแล้วก็เพื่อบังประโยชน์ของตนเองทั้งสิ้น ทั้งที่รู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม เพื่อน ๆ คนไหนที่เคยดู ใครเคยดูหนังเรื่อง Walking dead คงเคยเห็นว่า สภาพที่มนุษย์ ต้องฆ่าฟันกันเพื่อความอยู่รอดนั้น จริง ๆ เป็นสิ่งที่โทมัส ฮอบส์ เคยบอกไว้หลายร้อยปีแล้ว ว่าแท้จริงมนุษย์มีธรรมชาติของความโหดร้ายอยู่ในตัว ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีสัญญาประชาคม เพื่อควบคุมให้มนุษย์อยู่ร่วมกันได้

จอห์น ล็อก (John Locke 1632-1704)

จอห์น ล็อก เป็นนักปรัชญาชาวอังกฤษ ในยุคคริสต์ศตวรรษที่ 17 ความสนใจหลักของเขา คือสังคมและทฤษฎีของความรู้ ได้รับการขนานนามว่า "บิดาแห่งระบอบประชาธิปไตย แนวคิดของล็อกที่เกี่ยวกับ "ผู้ปกครองที่ได้รับการยอมรับจากผู้ใต้ปกครอง" อีกทั้งแนวคิดของล็อก ได้เสนอ

ว่าอำนาจไม่ควรตกอยู่คนเดียว และสามารถตรวจสอบอำนาจของผู้มีอำนาจได้ ซึ่งได้แก่ อำนาจอธิปไตย อำนาจตุลาการ อำนาจบริหาร และสิทธิธรรมชาติของมนุษย์ ที่เขาอธิบายว่าประกอบไปด้วย ชีวิต เสรีภาพ และทรัพย์สินนั้นมีอิทธิพลอย่างมากต่อการพัฒนาการทางปรัชญาการเมือง แนวคิดของเขาเป็นพื้นฐานของกฎหมายและรัฐบาลอเมริกัน ซึ่งผู้บุกเบิกได้ใช้มันเป็นเหตุผลของการปฏิวัติ โดยแนวคิดเรื่องญาณวิทยาของล็อก มีอิทธิพลสำคัญไปจนถึงช่วงของยุคแสงสว่าง ล็อกมีทัศนะเกี่ยวกับทฤษฎีความรู้ว่า ความรู้จะต้องเกิดหลังประสบการณ์ และความรู้จะเกิดขึ้นโดยอาศัยการสัมผัส เมื่อมนุษย์ได้สัมผัสก็จะมีความรู้สึกรู้สึก และความรู้สึกจะทำให้มนุษย์นั้นคิด และความคิดนี้คือแหล่งกำเนิดแห่งความรู้ หากปราศจากการสัมผัสมนุษย์ก็อาจจะไม่คิด เพราะจิตโดยธรรมชาติจะมีสภาพอยู่เฉย

ฌอง ซัก รุสโซ (Jean jacques Rousseau 1712-1778)

ฌอง ฌากส์ รุสโซ (Jean Jacques Rousseau) เกิดวันที่ 28 มิถุนายน 1712 ที่เมืองเจนีวา ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ คำสอนของรุสโซ สอนให้คนหันกลับไปหาธรรมชาติ (back to nature) เป็นการยกย่องคุณค่าของคนว่า "ธรรมชาติของคนดีอยู่แล้ว แต่สังคมทำให้คนไม่เสมอภาคกัน เขาบอกว่า เหตุผลมีประโยชน์ แต่มีใช้ค่าตอบของชีวิต ดังนั้น จึงต้องพึ่งความรู้สึก สัญชาตญาณและอารมณ์ของตนเองให้มากกว่าเหตุผล

ทฤษฎีคนเถื่อนใจธรรม รุสโซ เชื่อว่ามนุษย์นั้นเป็นคนดีโดยธรรมชาติ หรือเป็นคนเถื่อนแต่ใจเป็นธรรม (noble savage) เมื่ออยู่ในสภาวะธรรมชาติ (สภาวะเดียวกันกับสัตว์อื่นๆ และเป็นสภาพที่มนุษย์อยู่ก่อนที่จะมีการสร้างอารยธรรม และสังคม) แต่ถูกทำให้แปดเปื้อนโดยสังคม รุสโซ มองสังคมว่าเป็นสิ่งที่ถูกประดิษฐ์ขึ้น และเชื่อว่าการพัฒนาของสังคม โดยเฉพาะการเพิ่มขึ้นของการพึ่งพากันในสังคมนั้น เป็นสิ่งที่อันตรายต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์ รุสโซ ได้อธิบายว่าความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์นั้น ไม่เป็นประโยชน์กับมนุษย์ รุสโซ ได้เสนอว่าพัฒนาการของความรู้ทำให้รัฐบาลมีอำนาจมากขึ้น และทำลายเสรีภาพของปัจเจกชน รุสโซสรุปว่าพัฒนาการเชิงวัตถุนั้น จะทำลายโอกาสของความเป็นเพื่อนที่จริงใจ โดยจะทำให้เกิดความอิจฉา ความกลัว และความระแวงสงสัย ซึ่งรุสโซ ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาและการทำของมนุษย์ตั้งแต่ในสมัยโบราณจนถึงสมัยใหม่ รุสโซเสนอว่ามนุษย์ในยุคแรกสุดนั้น เป็นมนุษย์ครึ่งลิงและอยู่แยกกัน มนุษย์แตกต่างจากสัตว์เนื่องจากมีเจตจำนงเสรี (free will) และเป็นสิ่งที่สามารถแสวงหาความสมบูรณ์แบบได้ รุสโซยังได้กล่าวว่ามนุษย์ยุคบุกเบิกนี้มีความต้องการพื้นฐาน ที่จะดูแลรักษาตนเอง และมีความรู้สึกห่วงหาอาทรหรือความสงสาร เมื่อมนุษย์ถูกบังคับให้ต้องมีความสัมพันธ์กันมากขึ้นเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของประชากร จึงได้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตวิทยา และได้เริ่มให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของคนอื่น ๆ ว่าเป็นสิ่งสำคัญต่อการมีชีวิตที่ดีของตนเอง รุสโซได้เรียกความรู้สึกใหม่นี้ว่า เป็นจุดเริ่มต้นของการพลิบานของมนุษย์

อาดัม สมิธ (Adam Smith 1723-1790)

อาดัม สมิธ เป็นนักปรัชญาศีลธรรม และนักเศรษฐศาสตร์การเมืองผู้บุกเบิกชาวสกอตแลนด์ สมิธเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการกำหนดแนวคิดเศรษฐศาสตร์แนวตลาดเสรี เป็นบุคคล

สำคัญในขบวนการที่เป็นที่รู้จักในชื่อว่า "ยุคเรืองปัญญาของสกอตแลนด์" (Scottish Enlightenment) โดยเป็นที่รู้จักในฐานะผู้แต่งศาสตรนิพนธ์ 2 เรื่องคือทฤษฎี ซึ่งสมิธ เชื่อในสิทธิของบุคคลที่จะสามารถใช้อิทธิพลของตนเองสร้างความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของตนเองได้อย่างเสรีโดยไม่ต้องตกเป็นหุ่นเชิดของสมาคมอาชีพหรือของรัฐ ทฤษฎีของสมิธมีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจเดิมของยุโรป ทำให้ยุโรปส่วนใหญ่เกิดการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ระบบการค้าเสรี ที่ยอมให้ผู้ประกอบการรวมตัวกันได้ อัดัม สมิธได้รับการยกย่องเป็น "บิดาแห่งเศรษฐศาสตร์ของโลก" โดยมี **ทฤษฎีว่าด้วยศีลธรรมเร้าอารมณ์** (*The Theory of Moral Sentiments*) และมีหลักการภาษีอยู่ 4 ข้อเกี่ยวกับการภาษีโดยทั่วไป ดังนี้

- 1) คนในบังคับของรัฐทุกรัฐพึงจ่ายเงินค่าจุนรัฐบาลตามส่วนกับความสามารถของตน นั่นคือ ตามส่วนกับประโยชน์ที่ตนได้รับภายใต้การคุ้มครองของรัฐ
- 2) ภาษีที่แต่ละคนต้องจ่ายพึงมีความแน่นอน ไม่ใช่กำหนดตามอำเภอใจ กำหนดเวลาชำระวิธีชำระ และจำนวนที่ต้องชำระพึงมีความชัดเจน เข้าใจง่ายสำหรับผู้ชำระและทุกราย
- 3) การเก็บภาษีทุกชนิดในเวลาหรือโดยวิธีที่น่าจะสะดวกที่สุดสำหรับผู้จ่าย
- 4) การคิดหาวิธีที่สิ้นเปลืองน้อยที่สุดในการจัดเก็บภาษีทุกชนิดแก่ทั้งรัฐและผู้จ่ายภาษี

4. ทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์

ตามที่กล่าวนำข้างต้น สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์มีความเกี่ยวข้องกับสาขาวิชารัฐศาสตร์ ซึ่งมีการแยกออกมาเป็นสาขาเฉพาะในสมัยประธานาธิบดี วู้ดโรว์ วิลสัน (Woodrow Wilson, 1887) ได้ทบทวนหลักการบริหารงานของภาครัฐให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ โดยงานเขียนที่มีอิทธิพลและนำมาสู่การศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ คือบทความชื่อว่า “ศาสตร์การบริหาร (The Study of Administration)” จึงถือได้ว่า วู้ดโรว์ วิลสัน เป็นผู้บุกเบิกสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (Public Administration) โดยได้แยกการบริหารออกจากการเมือง (Politics and Administration Dichotomy) ทำให้นักวิชาการตื่นตัวต่อการศึกษาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ตามมา ดังเช่น วิลเลียม เอฟ. วิลลัฟบี (William F. Willoughby) แพรงค์ เจ. กู๊ดนาว (Frank J. Goodnow) ซึ่งนำไปสู่รูปแบบการบริหารในขณะนั้นให้อยู่บนพื้นฐานของหลักคุณธรรม (Merit principles) และลดการแทรกแซงทางการเมือง จึงก่อให้เกิดระบบอุปถัมภ์ (patronage system) ทั้งนี้การปฏิรูปมีหลายแนวทาง เช่น การปฏิรูปการบริหารงานบุคคลของภาครัฐให้มีหน่วยงานกลางบริหารบุคคลเพื่อให้ประสิทธิภาพ การนำหลักการจ่ายค่าตอบแทนที่เท่ากันก็ต้องจ่ายค่าตอบแทนสำหรับงานทำที่เท่ากัน (equal pay for equal work) มาใช้เพื่อจ่ายเป็นค่าตอบแทนบุคลากรของภาครัฐอย่างเท่าเทียมกัน ดังนั้น จึงได้มีทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารรัฐกิจ (Public Administration) หรือการจัดการภาครัฐที่เป็นราชการ ดังนี้

แมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber, 1864-1920) เป็นนักเศรษฐศาสตร์การเมือง และนักสังคมวิทยา ชาวเยอรมัน ถือกันว่าเวเบอร์เป็นผู้ก่อตั้งวิชาสังคมวิทยาสมัยใหม่และรัฐประศาสนศาสตร์งานชิ้นหลัก ๆ ของเขาเกี่ยวข้องกับสังคมวิทยาศาสนาและสังคมวิทยาการปกครอง เวเบอร์ยังมีงาน

เขียนอีกหลายชิ้นในสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ งานที่ผู้คนจดจำได้มากที่สุดของเวเบอร์คือ ความเรียงเรื่อง จริยธรรมโปรเตสแตนต์และจิตวิญญาณแห่งทุนนิยม ซึ่งเป็นงานชิ้นแรกในสาขาสังคมวิทยา ศาสนา ในงานชิ้นดังกล่าว เวเบอร์เสนอว่าศาสนาเป็นหนึ่งในสาเหตุหลัก ๆ ที่นำไปสู่เส้นทางการพัฒนาทางวัฒนธรรมที่ต่างกันระหว่างโลกประจิม (the Occident) กับโลกบูรพา (the Orient) ในงานที่มีชื่อเสียงอีกชิ้นหนึ่งที่ชื่อ การเมืองในฐานะวิชาชีพ (Politik als Beruf) เวเบอร์นิยามรัฐคือ หน่วยองค์ (entity) ซึ่งผูกขาดการใช้กำลังทางกายภาพที่ถูกกฎหมาย ซึ่งนิยามนี้ได้กลายเป็นจุดศูนย์กลางในการศึกษาวิชารัฐศาสตร์ตะวันตกสมัยใหม่

เฟรดเดอริก วินสโลว์ เทย์เลอร์ (March 1856–March 1915) เป็นผู้ค้นพบเกี่ยวกับ “การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน” จนได้รับยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ ผลงานพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงานของแรงงานที่มีชื่อเสียงของ Taylor คือการจัดการผลผลิตในการขนเหล็กของโรงงานหลอมเหล็ก โดยการค้นคว้าหาวิธีที่ดีที่สุดในการขนเหล็ก ทั้งในด้านความเหมาะสมของอุปกรณ์ที่ใช้ในการขนแต่ละครั้ง การฝึกอบรมวิธีการใช้อุปกรณ์ให้แก่คนงาน การแบ่งงานของคนงานออกเป็นส่วน ๆ ให้ชัดเจน เพื่อให้ผู้รับผิดชอบงานแต่ละส่วนมีความชำนาญเฉพาะด้าน ตลอดจนการใช้วิธีการจ่ายค่าแรงเป็นรายชิ้น ส่งผลให้ผลผลิตเฉลี่ยในการขนเหล็กเพิ่มขึ้นเกือบ 4 เท่าตัว โดยการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ (Scientific Management) หมายถึง การจัดการงานที่มีระบบโดยศึกษาเหตุและผลเพื่อหาวิธีการที่ดีที่สุดจากการทำงานนั้น ซึ่งอาศัยการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์หาวิธีการที่ดีที่สุดนี้เป็นการสร้างกระบวนการทำงานที่อยู่บนการตัดสินใจจากข้อมูลและวิเคราะห์เชิงวิทยาศาสตร์ ต่างจากอดีตที่อาศัยประสบการณ์หรือ Rule of Thumb ทั้งนี้ องค์ประกอบของการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ มีหลักการดังนี้

- (1) พัฒนาหลักการแบบวิทยาศาสตร์ขึ้นมาใช้เป็นมาตรฐานในการทำงาน
- (2) ต้องมีการคัดเลือกคนตามหลักการวิทยาศาสตร์เพื่อให้ได้คนที่เหมาะสมกับงาน
- (3) ต้องพัฒนาบุคคลแต่ละคนให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด
- (4) ต้องสร้างความร่วมมือในการทำงานอย่างฉันทามติให้เกิดขึ้นในองค์กร

เฮนรี ฟาโยล (Henri Fayol, 1841-1926) เป็นชาวฝรั่งเศส นักเศรษฐศาสตร์ และนักทฤษฎีทุนนิยมเสรีแนวใหม่ (neoclassical economic) ซึ่งมองเห็นการบริหารองค์กรอย่างเป็นศาสตร์ที่ต้องมีการจัดการด้านแรงงาน แนวคิดของเขามีบทบาทอย่างสูงในช่วงศตวรรษที่ 20 และค่อนข้างจะมีแนวคิดไปในแนวเดียวกับนักทฤษฎีอีกคนในกลุ่ม Scientific Management ที่อยู่ในสหรัฐอเมริกา คือ Frederick Winslow Taylor ในแนวคิดของฟาโยล ฟาโยลเห็นว่าองค์กรต้องสามารถควบคุมต้นทุนในการผลิตได้ และเป็นคนแรกที่ได้กล่าวถึงงานบริหารว่ามี 4 งานหลักด้วยกัน คือ 1) การวางแผนงาน (planning) 2) การจัดโครงสร้างองค์กร (organizing) 3) การสั่งการ (directing) และ 4) การควบคุมการทำงาน (controlling) ซึ่งอาจจะมีแตกต่างจากบางแนวคิดที่งานบริหารหรือจัดการจะเกี่ยวข้องกับงาน plan, organize command coordinate และ control ในแนวคิดของฟาโยล เขาเชื่อว่าหากมีหลักการบริหารที่ดี องค์กรจะสามารถปรับปรุงการทำงานเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กรได้อย่างมากมาย

กูลิค และอูร์วิก (Luther H. Gulick and Lyndall Urwick, 1892-1937) เป็นนักวิชาการทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์มีความเห็นร่วมกันว่า ทฤษฎีการบริหาร ที่มีแนวคิดการบริหารได้เจริญถึงจุดสุดยอดในปี ค.ศ.1937 อันเป็นปีที่ Gulick และ Urwick ได้ร่วมกันเป็นบรรณาธิการหนังสือชื่อ Papers on the Science of Administration: Notes of the Theory of Organization โดยเสนอแนวคิดกระบวนการบริหาร ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดี ชื่อว่า “POSDCoRB” อันเป็นคำย่อของภาระหน้าที่ที่สำคัญของนักบริหาร 7 ประการ ดังนี้

(1) **Planning** การวางแผน เป็นการวางแผนโครงการกิจกรรมซึ่งเป็นการเตรียมการก่อนลงมือปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินการสามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

(2) **Organizing** การจัดองค์การ เป็นการกำหนดโครงสร้างขององค์การ โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับงาน เช่น การแบ่งงาน (Division of Work) เป็นกรม กอง หรือแผนก โดยอาศัยปริมาณงาน คุณภาพงาน หรือจัดตามลักษณะเฉพาะของงาน (Specialization)

(3) **Staffing** การจัดบุคลากรปฏิบัติงาน เป็นเรื่องเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรนั่นเอง ทั้งนี้เพื่อให้บุคลากรมาปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับการจัดแบ่งหน่วยงานที่กำหนดไว้

(4) **Directing** การอำนวยการ เป็นภารกิจในการใช้ศิลปะในการบริหารงาน เช่น ภาวะผู้นำ (Leadership) มนุษยสัมพันธ์ (Human Relations) การจูงใจ (Motivation) และการตัดสินใจ (Decision making) เป็นต้น

(5) **Coordinating** การประสานงาน เป็นการประสานให้ส่วนต่าง ๆ ของกระบวนการทำงานมีความต่อเนื่องกัน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและราบรื่น

(6) **Reporting** การรายงาน เป็นกระบวนการและเทคนิคของการแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาตามชั้นได้ทราบถึงผลการปฏิบัติงาน โดยมีความสัมพันธ์กับการติดต่อสื่อสาร (Communication) ในองค์กรอยู่ด้วย

(7) **Budgeting** การงบประมาณ เป็นภารกิจที่เกี่ยวกับการวางแผนการทำบัญชีการควบคุมเกี่ยวกับการเงินและการคลัง

5) เอลตัน มาโย (Elton Mayo, 1927-1932) เป็นนักสังคมวิทยาทำงานอยู่ฝ่ายการวิจัยอุตสาหกรรมของฮาร์วาร์ด (The Department of Industrial Research at Harvard) มาโยได้ชื่อว่าเป็น “บิดาของการจัดการแบบมนุษยสัมพันธ์หรือการจัดการแบบเน้นพฤติกรรมศาสตร์” ได้ทำการศึกษาทัศนคติและปฏิกิริยาทางจิตวิทยาของคนงานการทำงานตามสถานการณ์ที่ต่างกัน ตามที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นที่ Western Electric’s Hawthorne Plant, 1932 การทดลองของมาโยและคณะ ได้แบ่งการทดลองออกเป็นระยะต่อเนื่องกัน ผลการศึกษาของ มาโยเกี่ยวกับ Hawthorne

(1) ปัจจัยด้านปทัสถานทางสังคม เป็นตัวกำหนดปริมาณผลผลิตไม่ใช่ปัจจัยด้านกายภาพ

(2) ความคิดที่ว่าคนเห็นแก่ตัว ต้องการเงินค่าตอบแทนมาก ๆ เป็นการมองแคบ ๆ

(3) พฤติกรรมของคนงานถูกกำหนดโดยความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม

6) **แมค เกรเกอร์** (Douglas Murray McGregor, 1906-1964) โดย Douglas McGregor ผู้คิดค้น ทฤษฎี X และทฤษฎี Y ได้ศึกษาวิธีการที่ผู้บริหารมองตัวเองสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ทักษะนี้ต้องการความคิดในการรับรู้ธรรมชาติของมนุษย์ เป็นเครื่องมือที่ช่วยจัดการทักษะทางสังคม และศึกษาถึงแนวทางในการบริหารบุคคลภายในองค์กร โดยเสนอเรื่องการมุ่งใจ **แมค เกรเกอร์** ได้เรียกร้องให้ผู้บริหารเปลี่ยนแปลงมุมมองมนุษย์จากมุมมองตามทฤษฎี X ไปเป็นมุมมองตามทฤษฎี Y

ข้อสมมติเกี่ยวกับทฤษฎี X

- 1) โดยทั่วไปมนุษย์ไม่ชอบการทำงาน และมักจะหลีกเลี่ยงทำงาน ถ้าสามารถเลี่ยงการทำงานได้
- 2) ลักษณะของมนุษย์ ที่ไม่ชอบทำงาน คนส่วนใหญ่จึงต้องถูกบังคับ ควบคุม สั่งการและใช้วิธีการลงโทษกรณีพนักงานที่พยายาม เพื่อให้ใช้ความพยายามให้เพียงพอ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ
- 3) มนุษย์โดยเฉลี่ยพอใจการถูกบังคับ ต้องการเลี่ยงความรับผิดชอบ มีความทะเยอทะยานน้อย และต้องการความปลอดภัย ทฤษฎี X เป็นการมองโลกในแง่ร้าย ไม่ยืดหยุ่น การควบคุมจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บังคับบัญชาใช้ควบคุมผู้ใต้บังคับบัญชา

ข้อสมมติเกี่ยวกับทฤษฎี Y

- 1) การทำงานเป็นการตอบสนองความพอใจ เพื่อบรรลุถึงความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์การ
- 2) ความผูกพันของบุคคลที่มีต่อเป้าหมายขึ้นอยู่กับรางวัล และผลตอบแทนที่พวกเขาคาดหวังว่าจะได้รับเมื่อเป้าหมายบรรลุถึงความสำเร็จ
- 3) ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการทำงาน เป็นการมุ่งใจให้บุคคลยอมรับและแสวงหาความรับผิดชอบ มีความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน

7) **วิลเลียม จี. โออุชิ** (William G. Ouchi, 1943-ปัจจุบัน) เป็นคนสัญชาติอเมริกัน แต่มีเชื้อชาติทั้งญี่ปุ่นและอเมริกัน ขณะเป็นนักการศึกษาหรือศาสตราจารย์ผู้เชี่ยวชาญพิเศษทางด้านการจัดการและการจัดองค์กรของมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย รัฐลอสแอนเจลิส ประเทศสหรัฐอเมริกา ผลงานที่ทำให้ศาสตราจารย์เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายคือการเขียนหนังสือเรื่อง “**Theory Z : How American Management Can Meet the Japanese Challenge** (Addison-Wesley, 1981)” ซึ่งเป็นทฤษฎีทางการบริหารธุรกิจที่เกิดขึ้นจากผลกระทบระหว่างระบบการบริหารแบบญี่ปุ่นและอเมริกา ได้อธิบายโครงสร้างตามการจัดการผสมผสานระหว่างการบริหารแบบสหรัฐอเมริกา (**Theory A : America Theory**) กับการบริหารแบบญี่ปุ่น (**Theory J : Japan Theory**) และหลังจากนั้นศาสตราจารย์ได้เขียนหนังสือที่ได้รับความนิยมอีกจำนวนหนึ่ง

8) **เฟรดเฮอร์ริก เฮิร์ซเบิร์ก** (Frederick Herzberg, 1923-2000) ได้มีการเริ่มต้นค้นคว้าเพื่อสร้าง **ทฤษฎี Herzberg** ได้ดำเนินการสัมภาษณ์นักวิศวกรและนักบัญชีซึ่งจุดมุ่งหมายของการค้นคว้าเพื่อศึกษาทัศนคติที่เกี่ยวกับงานเพื่อที่จะให้มีหนทางเพิ่มผลผลิต ลดการขาดงาน และสร้างความสัมพันธ์อันดีในการทำงาน เพื่อประโยชน์ทั่วไปสำหรับทุก ๆ คน คือความเข้าใจเกี่ยวกับอิทธิพลต่าง ๆ ที่จะมีส่วนช่วยในการปรับปรุงขวัญและกำลังใจ ที่จะส่งผลให้ทุกคนมีความสุขกายสบายใจและมีความพึงพอใจในงานมากยิ่งขึ้น

Herzberg ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัย ที่มีผลต่อการทำงานของบุคคลกรในองค์ โดยศึกษา ถึงทัศนคติของบุคคลที่มีต่อการทำงานเพื่อหาทางที่จะลดความไม่พอใจในการทำงาน เพื่อที่จะทำให้คนงานมีความรู้สึกที่ดีในการที่จะ พยายามเสริมสร้างผลผลิตของงานให้มากขึ้น เขาพบว่าปัจจัยที่มีผลกระทบต่องานออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

ปัจจัยจูงใจ (Motivation Factor) เป็นปัจจัยกระตุ้นให้คนทำงาน โดยเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่ดีที่จะเกิดขึ้นกับพนักงาน อันจะทำให้พนักงานมีความพึงพอใจเกี่ยวกับงานที่ทำ

ปัจจัยค้ำจุน (Maintenance Factor) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่จะสร้างความไม่พอใจในการทำงานให้กับพนักงาน ซึ่งจะเป็นตัวสกัดกั้นไม่ให้เกิดแรงจูงใจในการทำงานขึ้นได้ หรือเป็นหัวข้อกำหนดเบื้องต้นที่จะป้องกันมิให้คนไม่พอใจในงานที่ทำอยู่

9) **วิลเลียม เอ็ดเวิร์ด เดมมิ่ง** (William Edwards Deming, 1928-1993) เดมมิ่ง เกิดที่เมืองซิวส์ (Sioux) รัฐโอไฮโอ สหรัฐอเมริกา ถือได้ว่าเป็นปรมาจารย์ด้านการบริหารคุณภาพหรือวงจรคุณภาพ และเป็นที่รู้จักวงจร **PDCA** หรือ Deming Cycle โดยเฉพาะในวงการประกันคุณภาพการศึกษา (ประเมินหลักสูตร) ได้นำ PDCA เข้ามาประยุกต์ใช้ทั้งการทำงานประจำและปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งประกอบด้วย

(1) **Plan** คือ การวางแผน

(2) **Do** คือ การปฏิบัติตามแผน

(3) **Check** คือ การตรวจสอบ

(4) **Act** คือ การปรับปรุงการดำเนินการอย่างเหมาะสม หรือการจัดทำมาตรฐานงานใหม่ ซึ่งถือเป็นพื้นฐานของการยกระดับคุณภาพงานที่ทำ

โดยทุกครั้งที่การดำเนินงานตามวงจร PDCA หมุนครบรอบ ก็จะเป็นแรงส่งสำหรับการดำเนินงานในรอบต่อไป และก่อให้เกิดการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

10) **ไมเคิล แฮมเมอร์** (Michale Hammer, 1955-ปัจจุบัน) แฮมเมอร์ เกิดวันที่ 8 กันยายน 2498)

ลอสมองเจลิส แคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา เป็นเจ้าของ “**ทฤษฎีรีเอนจิเนียริง** (Re-Engineering)” กล่าวคือในช่วงของวงการธุรกิจอเมริกา กำลังตกอยู่ในภาวะวิกฤตที่ต้องแสวงหาวิธีการใหม่ ที่พลิกฟื้นสถานการณ์โดยเร็วที่สุด มีพลังผลักดัน 3 ประการคือ (1) ลูกค้า (Customer) (2) การแข่งขัน (Competitions) (3) การเปลี่ยนแปลง (Change) ทำให้มี “รีเอนจิเนียริง” (Re-engineering) หมายถึง การพิจารณาหลักการพื้นฐานและการคิดแบบขึ้นใหม่ชนิดถอนรากถอนโคน

ของกระบวนการธุรกิจเพื่อบรรลุซึ่งผลลัพธ์ของการปรับปรุงอันยิ่งใหญ่ โดยใช้มาตรวัดผลการปฏิบัติงานที่ทันสมัยและสำคัญที่สุด ซึ่งได้แก่ **ต้นทุน คุณภาพ การบริการ และความเร็ว** ทั้งนี้เพื่อให้องค์กรทางธุรกิจได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

11) วิคเตอร์ เอช วรูม (Victor H. Vroom, 1964) วรูม เป็นชาวแคนาดา ได้อธิบายถึง “**แรงจูงใจ (Motivation)**” ที่จะทำให้คนทำงาน โดยอธิบายว่าแรงจูงใจเป็นผลมาจากตัวแปรที่สำคัญสามประการ ได้แก่ expectancy, Instrumentality และ Valence โดยตัวแปรทั้งสามตัวมีความสัมพันธ์กันตามสมการดังนี้ $Motivation = Expectancy \times Instrumentality \times Valence$. ทฤษฎีความคาดหวังของวรูม (Vroom’s Expectancy Theory) เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยเกี่ยวกับจิตวิทยาของพฤติกรรมในองค์กร โดยเฉพาะเรื่องภาวะผู้นำ และสมรรถนะการตัดสินใจ การตัดสินใจเรื่อง “Work and Motivation” (งานและการกระตุ้น) ได้รับการยอมรับกันอย่างแพร่หลาย และหนังสือเกี่ยวกับผู้นำและผู้บริหาร “Leadership and Decision Making and The New Leadership” (ผู้บริหารกับการตัดสินใจและผู้บริหารสมัยใหม่) ก็ถูกอ้างอิงถึงอย่างมากมายในการศึกษา และการพัฒนาของพฤติกรรมองค์กรกำเนิดของแคนาดา นอกจากนี้เขายังเป็นที่ปรึกษาบริษัทชั้นนำหลายแห่ง เช่น อเมริกันเอกซ์เพรส จีอี จีทีอี เป็นต้น

12) เฮอเบิร์ท เอ. ซิมอน (Herbert A. Simon, 1916-2000) เป็นชาวอเมริกัน เมืองพิตต์สเบิร์ก รัฐเพนซิลเวเนีย เป็นนักเศรษฐศาสตร์ชาวอเมริกัน ซึ่งได้รับรางวัลโนเบลสาขาเศรษฐศาสตร์ มีผลงานทางวิชาการสาขาวิชาที่ได้รับมอบหมายให้สอนในมหาวิทยาลัยคือ รัฐศาสตร์ การบริหาร จิตวิทยาและวิชาที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสารหรือสารสนเทศ ศาสตราจารย์เฮอเบิร์ท ซิมอน มีผลงานในหลายสาขาวิชาอื่น ๆ ซึ่งรวมถึงทฤษฎีวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สถิติประยุกต์ “โอเปอเรชัน แอนาไลซิส” เศรษฐศาสตร์ และการบริหารธุรกิจ ในทุก ๆ สาขาวิชาที่ได้ทำการค้นคว้าวิจัย **ซิมอน** มีเรื่องที่สำคัญมาบอกกล่าว ซึ่งที่ถือเป็นหลักก็คือ ศาสตราจารย์ซิมอน ได้พัฒนาแนวคิดของตนเองในสาขาวิชานั้น ถึงระดับที่สามารถใช้เป็นฐานสำหรับการศึกษาหาข้อมูลต่อไปได้ ซึ่ง**เฮอเบิร์ท ซิมอน** เป็นนักเศรษฐศาสตร์ในความหมายที่กว้างที่สุดของคำว่า “**นักเศรษฐศาสตร์**” และชื่อเสียงเกือบทั้งหมดก็จะเกี่ยวข้องกับตำราว่าด้วย โครงสร้างและกระบวนการตัดสินใจภายในองค์กรที่ประกอบการเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นอะไรที่ค่อนข้างจะใหม่ในแวดวงของการวิจัยทางเศรษฐศาสตร์ ในวิชาเศรษฐศาสตร์ยุคก่อน ๆ ไม่ได้มีการแยกกันระหว่างกิจการธุรกิจ (enterprise) และผู้ประกอบการ (entrepreneur) อีกทั้งยังได้ตั้งเป็นสมมติฐานว่า ผู้ประกอบการมีเป้าประสงค์เพียงประการเดียวคือ การทำผลกำไรให้ได้มากที่สุด (profit maximization) ความมุ่งหมายของทฤษฎีว่าด้วยองค์กรธุรกิจดังกล่าว มีเพียงให้ใช้เป็นหลักเกณฑ์สำหรับการศึกษาพฤติกรรมของตลาดเป็นภาพรวม トラバได้ที่ธุรกิจเหล่านี้ยังประกอบด้วยหน่วยงานเล็ก ๆ ที่บริหารจัดการแบบธุรกิจครอบครัว ก็ไม่มีอะไรที่น่าสนใจต่อเมื่อธุรกิจมีขนาดใหญ่ขึ้น ซึ่งการบริหารจัดการกับความเป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้น ได้แยกออกจากกันมากขึ้นและมากขึ้น บรรดาลูกจ้างก็เริ่มที่จะก่อตั้งสหภาพแรงงาน อัตราการขยายกิจการก็เพิ่มสูงขึ้น

5. ตามทัศนของผู้เขียนบทความ

จากการที่กล่าวถึงทฤษฎีรัฐศาสตร์และทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์ ข้างต้น ได้ทำให้ทราบว่า สาขาวิชารัฐศาสตร์เป็นการศึกษาเกี่ยวกับรัฐ โครงสร้างของรัฐและการใช้อำนาจของรัฐ ส่วนสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารกิจการของรัฐหรือบริหารรัฐกิจ ซึ่งเป็นการบริหารจัดการองค์การของรัฐให้มีประสิทธิภาพและให้เกิดประสิทธิผล ดังนั้น การวิเคราะห์ทฤษฎีทางรัฐศาสตร์ และทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์ จึงจำแนกออกเป็น “กลุ่มการเมืองที่แสวงหาและการใช้อำนาจรัฐ (Science of Power) เพื่อปกครองประชาชนพลเมือง” และ “กลุ่มบริหารกิจการของรัฐหรือบริหารรัฐกิจ (Public Administration) เพื่อบริการประชาชนพลเมืองให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล” สำหรับทฤษฎีที่นำมาอ้างอิงหรือปรับใช้ในสาขาวิชารัฐศาสตร์ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ จำเป็นต้องเลือกให้ตรงกับสาขาวิชาที่อาจารย์ทำการสอนหรือนิสิตนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา(ปริญญาโท-เอก) ยกเว้นที่บางสถาบันใช้แบบผสมผสานหรือทำแบบบูรณาการที่มีการใช้ทฤษฎีทั้งกลุ่มหรือสองสาขา(จากที่ได้ยินและทราบช่วงตรวจประเมินหลักสูตรฯ)

สำหรับอาจารย์ที่ทำวิจัยหรือเขียนหนังสือ/ตำราและเขียนบทความวิชาการ รวมทั้งการใช้สอน/ชี้แจงให้นิสิตนักศึกษาฯ ควรที่จะแยกแยะในแต่ละสาขาวิชาให้ชัดเจน ทั้งนี้เพื่อลดความสับสนกับอาจารย์ด้วยกันและลดความมึนงงกับผู้เรียน (เป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ ตามกฎกระทรวง อว. 2565) ซึ่งมี 4 ด้าน คือด้านความรู้ (Knowledge) ด้านทักษะ (Skills) ด้านจริยธรรม (Ethics) และด้านลักษณะบุคคล (Character) โดยแต่ละด้านยังได้แบ่งระดับ(ปริญญาตรี ประกาศนียบัตรบัณฑิต ปริญญาโท ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง และปริญญาเอก) คือ ความรู้ที่จำเป็นต่อการเชื่อมโยง การปรับใช้ การต่อยอดความรู้ที่นำไปสู่การพัฒนา และพัฒนาอย่างยั่งยืน การทำงานร่วมกัน ต้องเป็นความรู้ที่จำเป็นและเพียงพอต่อการนำไปการปฏิบัติ การต่อยอดความรู้และเชื่อมโยงความรู้ใหม่ การใช้กระบวนการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งต้องมีทักษะด้านดิจิทัลด้วย

6. การสรุป

สาขาวิชารัฐศาสตร์กับสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ต่างเป็นสาขาในสังคมศาสตร์ ที่ศึกษาในเรื่องของการบริหารและการปกครอง ทฤษฎีในสองสาขานี้มีความเกี่ยวเนื่องกันอย่างเห็นได้ชัด โดยทฤษฎีทางรัฐศาสตร์จะศึกษาถึงพฤติกรรมและธรรมชาติของมนุษย์ การปกครองที่ดีต้องมีผู้ปกครองเป็นราชาปราชญ์ คือผู้ปกครองที่มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นผู้ฉลาดรอบรู้ เข้าใจหลักการปกครองของรัฐ เป็นผู้ออกกฎหมายและควบคุมการใช้กฎหมายให้เกิดความยุติธรรมเพื่อประโยชน์สุขแก่ประชาชน และประชาชนควรตอบแทนบุญคุณรัฐด้วยการเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย (แนวคิดของโสเครตีส) อำนาจไม่ควรตกอยู่คนเดียว และสามารถตรวจสอบอำนาจของผู้มีอำนาจได้ ซึ่งได้แก่ อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจตุลาการ อำนาจบริหาร และสิทธิธรรมชาติของมนุษย์ (จอห์น ล็อก) และทฤษฎีทางรัฐประศาสนศาสตร์ ได้นำมาทบทวนหลักการบริหารงานของภาครัฐให้ประสบ

ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ (วู้ดโรว์ วิลสัน) โดยนำความคิดด้านบริหารจัดการ มาบูรณาการกับหลักการปกครองทางรัฐศาสตร์ จึงอาจกล่าวได้ว่า ทฤษฎีรัฐศาสตร์และทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์ มีความเกี่ยวเนื่องกันที่มีทั้งความเหมือน ในความเป็นสังคมศาสตร์ที่สนใจศึกษาในพฤติกรรมและธรรมชาติของมนุษย์ และในการจัดการบริหารภาครัฐ มีความแตกต่างกัน ในการนำไปใช้ กลุ่มการเมืองที่แสวงหาและการใช้อำนาจรัฐ (science of power) เพื่อปกครองประชาชนพลเมือง และกลุ่มบริหารกิจการของรัฐหรือบริหารรัฐกิจ (Public Administration) เพื่อบริการประชาชนพลเมืองให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

7. เอกสารอ้างอิง

- กรมพล ทองธรรมชาติ และเชวณะ ไตรมาส. (2546). เอกสารการสอนชุดวิชาหลักพื้นฐานทางรัฐศาสตร์หน่วยที่ 1-9. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- โกวิท วงศ์สุรวัฒน์. (2548). หลักรัฐศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ณัชชาภัทร อุ่นตรงจิตร. (2547). รัฐศาสตร์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระมหาปริดา ขนดีโสภโณ (บัวเมือง), (2556). การมีส่วนร่วมเหตุการณ์ปัจจุบันในการเมืองไทยของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. วิทยาเขตนครศรีธรรมราช. รายงานวิจัย, นครศรีธรรมราช : มจร. วิทยาเขตนครศรีธรรมราช.
- วิเชียร วิทยอุดม.(2554). ทฤษฎีองค์การ ฉบับแนวใหม่. กรุงเทพฯ : บริษัทธนธัชการพิมพ์ จำกัด.
- เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2549). หลักรัฐศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บริษัทบพิตรการพิมพ์ จำกัด.
- สุพจน์ บุญวิเศษ. (2549). หลักรัฐศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ็ม.ที.เพรส,
- อภิรักษ์ จันตะนี.(2559). ระเบียบวิธีการวิจัยทางการจัดการชั้นสูง. กรุงเทพมหานคร : บริษัทจรัสสินทวงศ์การพิมพ์ จำกัด.
- เอกวิทย์ มณีธ. (2553). รัฐศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ็ม.ที.เพรส.
- Andrew Heywood. (2004). Political Theory An introduction. New York: Palgrave Macmillan.
- Aphinant Chantane. (2022). Political Ethics, Turkish Journal of Physiotherapy and Rehabilitation is a Scopus.
- Catlin, George (1857). Letters and Notes on the Manners, Customs and Conditions of North American Indians: The Complete Volumes I and II: Illustrated.[S.l.]: Willis P. Hazard
- Easton, David. (1991). Oral History of David Easton: An Autobiographical Sketch, in Malcolm Jewell et al. eds. Discipline: Oral Histories in Political Science.

Gorge Klosko. (2012). History of Political Theory: An Introduction: Volume I: Ancient and Medieval. Publisher Oxford University Press

Johann Kaspar Bluntschli, (1830). Deutsche Slaatslehre Gebildete Deutsche Staatslehre and die heutige Staatenwelt

การพลิกโฉมเพื่อบริหารจัดการหลักสูตรให้ผลลัพธ์การเรียนรู้
อย่างมีคุณภาพและมาตรฐานสากล
Transformation for Curriculum Management to Deliver Quality
Learning Outcomes and International Standards

สมเดช นามเกต¹ อภินันท์ จันตะนี²
Somdej Namket, Aphinan Chantanee

บทคัดย่อ

การพลิกโฉมมหาวิทยาลัย โดยวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้เริ่มต้นปฏิรูประบบการศึกษา ซึ่งได้จัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเชิงยุทธศาสตร์ เป็นการกำหนดเป้าหมาย และผลลัพธ์การดำเนินงานตามจุดเน้นเชิงยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีขึ้นไป เพื่อสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศ และสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ โดยกำหนดนิยาม คุณลักษณะ ตัวชี้วัด และนิยามเชิงปฏิบัติการครอบคลุมผลการดำเนินงาน (Performance) และศักยภาพ (Potential) ของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละกลุ่ม เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งได้ใช้ความสามารถและศักยภาพอย่างมีประสิทธิภาพ การปฏิรูประบบอุดมศึกษา เป็นวิธีการกำหนดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาออกเป็น 4 กลุ่มเชิงยุทธศาสตร์ เป็นการจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาตาม มาตรา 24 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ.2562 กำหนดให้มีการจัดสถาบันอุดมศึกษาเป็นกลุ่มได้ โดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมาย พันธกิจ ยุทธศาสตร์ ศักยภาพ และผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละกลุ่ม โดยต้องกำหนดมาตรการส่งเสริม สนับสนุน ประเมินคุณภาพ กำกับดูแล และจัดสรรงบประมาณกับการจัดกลุ่มดังกล่าว โดยคำนึงถึงศักยภาพและความพร้อมของส่วนงานภายในสถาบันซึ่งกำหนดให้มีการจัดสถาบันอุดมศึกษาเป็น 6 กลุ่ม ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับการพลิกโฉมเพื่อการบริหารหลักสูตรให้ผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐานระดับสากล

คำสำคัญ: พลิกโฉม; บริหารจัดการ; ผลลัพธ์การเรียนรู้

Abstract

Received: 2022-09-13 Revised: 2022-10-19 Accepted: 2022-10-24

¹ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา วิทยาเขตหนองคาย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Buddhism Nong Khai Campus Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Corresponding Author
e-mail: aphinant.jais@gmail.com

² วิทยาเขตหนองคาย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Nong Khai Campus
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Reinventing University by science research and innovation has begun to reform the education system which has organized a group of strategic higher education institutions as a goal and the results of operations according to the strategic focus of higher education institutions that provide teaching and learning at bachelor's degree and above To support the development of human resources of the country and in line with the direction of national development by defining definitions, characteristics, indicators and operational definitions covering performance (Performance) and potential (Potential) of each group of higher education institutions. to enable each higher education institution to use its abilities and potentials effectively Higher Education Reform It is a method for defining a group of higher education institutions into 4 strategic groups. It is a grouping of higher education institutions according to Section 24, paragraph three of the Higher Education Act B.E. taking into account the goals, missions, strategies, potential and past performance of each group of higher education institutions Measures to promote, support, assess the quality, supervise and allocate budgets for such grouping must be set. By taking into account the potential and readiness of the departments within the institution, which stipulates that higher education institutions are organized into 6 groups in order to be in line with the transformation of curriculum management to deliver quality and standardized learning outcomes for learners international level

Keywords: Reinventing; management; Learning Outcomes

1. ความนำ

จากโครงการพลิกโฉมมหาวิทยาลัย (Reinventing University) โดยกระทรวง อว.เริ่มต้นปฏิรูประบบการศึกษา ซึ่งได้จัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเชิงยุทธศาสตร์ เป็นการกำหนดเป้าหมายและผลลัพธ์การดำเนินงานตามจุดเน้นเชิงยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีขึ้นไป เพื่อสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศ และสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ โดยกำหนดนิยาม คุณลักษณะ ตัวชี้วัด และนิยามเชิงปฏิบัติการครอบคลุมผลการดำเนินงาน (Performance) และศักยภาพ (Potential) ของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละกลุ่ม เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งได้ใช้ความสามารถและศักยภาพอย่างมีประสิทธิภาพ การปฏิรูประบบอุดมศึกษา เป็นวิธีการกำหนดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาออกเป็น 4 กลุ่มในเชิงยุทธศาสตร์ เป็นการจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาตาม มาตรา 24 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ.2562 กำหนดให้มีการจัดสถาบันอุดมศึกษาเป็นกลุ่มได้ โดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมาย พันธกิจ ยุทธศาสตร์ศักยภาพ และผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละกลุ่ม โดย

ต้องกำหนดมาตรการส่งเสริม สนับสนุน ประเมินคุณภาพ กำกับดูแล และจัดสรรงบประมาณกับการจัดกลุ่มดังกล่าว เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงการจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ.2564 หมวด 3 หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา ที่กำหนดในสถาบันอุดมศึกษา โดยคำนึงถึงศักยภาพและความพร้อมของส่วนงานภายในสถาบันซึ่งกำหนดให้มีการจัดสถาบันอุดมศึกษาเป็นกลุ่ม คือ (1)กลุ่มพัฒนาการวิจัยระดับแนวหน้าของโลก (2)กลุ่มพัฒนาเทคโนโลยีและส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม (3)กลุ่มพัฒนาชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนอื่น (4)กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (5)กลุ่มผลิตและพัฒนาบุคลากรวิชาชีพและสาขาจำเพาะ และ (6)กลุ่มอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

2. การจัดกลุ่มตามศักยภาพและความพร้อมในสถาบัน

สำหรับกลุ่ม 4 “พัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (Moral and intellectual cultivation)” โดยมีผู้เชี่ยวชาญทางศาสนาและปัญญาที่มีประสบการณ์ ที่บริหารสถาบันอุดมศึกษา ทั้งศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลาม ได้วิพากษ์แนวคิดและตัวชี้วัด สามารถสรุปตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน 4 ตัว และตัวชี้วัดศักยภาพองค์กร 4 ตัว เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษา สามารถจัดส่งข้อมูลได้อย่างถูกต้องและครบถ้วนสมบูรณ์ โดยมีตัวชี้วัดผลการดำเนินงานตามจุดเน้นเชิงยุทธศาสตร์ (Performance indicators) คู่มือการประเมินกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา (ฉบับปรับปรุง 2564) ดังนี้

2.1 กฎกระทรวง อว.(31 มี.ค.2565) ได้กำหนดผลการเรียนรู้ 4 ด้าน (เดิมมี 5 ด้าน) ดังนี้

โดยให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของหลักสูตร/สาขาวิชา ในสถาบันอุดมศึกษา วิชาชีพ ประเทศชาติ และบริบทโลก ประกอบด้วยอย่างน้อย 4 ด้าน คือ **ความรู้ (Knowledge)** 2) **ทักษะ (Skills)** 3) **จริยธรรม (Ethics)** 4) **ลักษณะบุคคล (Character)** (ประกาศ กมอ.2565) ได้แก่

ความรู้ (Knowledge) หมายถึง สิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือประสบการณ์ที่เกิดจากหลักสูตร ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นและเพียงพอต่อการนำไปปฏิบัติ หรือต่อยอดความรู้ในการประกอบอาชีพ ดำรงชีวิต อยู่ร่วมกันในสังคม และพัฒนาอย่างยั่งยืน สำหรับการดำรงชีวิตในยุคดิจิทัล

ความรู้เชิงสาระ/หลักการ ความรู้เชิงกระบวนการ และความรู้ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต

ความรู้ที่จำเป็นต่อการเชื่อมโยง การปรับใช้ การต่อยอดความรู้ที่นำไปสู่การพัฒนาและการทำงานร่วมกัน (ยกเว้นคุณวุฒิระดับอนุปริญญา)

ระดับปริญญาตรี - เป็นความรู้ที่จำเป็นและเพียงพอต่อการนำไปปฏิบัติ ต่อยอดความรู้ปรับใช้ความรู้เพื่อการพัฒนางาน

ประกาศนียบัตรบัณฑิต - เป็นความรู้ที่จำเป็นและเพียงพอ ต่อการนำไปปฏิบัติ ต่อยอดความรู้และเชื่อมโยงความรู้ใหม่เพื่อพัฒนาวิชาชีพ

ระดับปริญญาโท - เป็นความรู้ที่จำเป็นและเพียงพอต่อการนำไปปฏิบัติ ต่อยอดความรู้ และเชื่อมโยงความรู้ใหม่ เพื่อการค้นพบ และสร้างสิ่งใหม่ที่เป็นที่ยอมรับ

ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง เป็นความรู้ที่จำเป็นและเพียงพอ ต่อการนำไปปฏิบัติ ต่อยอดความรู้และเชื่อมโยงสร้างองค์ความรู้ใหม่ เชิงปฏิบัติในการแก้ปัญหาทางวิชาชีพแบบองค์รวม และเป็นที่ยอมรับ

ระดับปริญญาเอก - เป็นความรู้ที่จำเป็นและเพียงพอต่อการนำไปปฏิบัติ ต่อยอดความรู้ เชื่อมโยงความรู้ และการใช้กระบวนการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ที่นำไปสู่การแก้ปัญหาแบบองค์รวม เป็นที่ยอมรับและอ้างอิงได้และหรือปรับใช้ในบริบทอื่นได้

นิยาม การสร้างสิ่งใหม่ หมายถึง กระบวนการวิจัยและพัฒนา ซึ่งทำให้ได้ผลผลิตใหม่ที่เป็นสิ่งประดิษฐ์ สิ่งของ กระบวนการ ระบบ แนวคิด อันเป็นสิ่งที่สร้างขึ้นจาก ความรู้ ความคิดริเริ่ม หรือความคิดสร้างสรรค์ใหม่ หรือมีการพัฒนา ต่อยอด ประยุกต์ และปรับปรุง ให้สามารถใช้ได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับบริบทใหม่ วิถีชีวิตใหม่ หรือ ความต้องการใหม่

นิยาม การสร้างองค์ความรู้ใหม่ หมายถึง กระบวนการวิจัยที่ใช้วิธีการวิจัยประเภทต่าง ๆ ซึ่งทำให้ได้ผลผลิต หรือข้อค้นพบจากการวิจัย เป็นแนวคิด ทฤษฎี หรือสาระความรู้ใหม่ ที่ช่วยในการส่งเสริมหรือพัฒนาศาสตร์ในสาขานั้น หรือส่งเสริมให้เกิดการสร้างศาสตร์ใหม่แบบบูรณาการ

2) ทักษะ (Skills) หมายถึง ความสามารถที่เกิดจากการเรียนรู้ ฝึกฝนปฏิบัติให้เกิด ความแคล่วคล่อง ว่องไว และชำนาญ เพื่อพัฒนางาน พัฒนาวิชาชีพหรือวิชาการ พัฒนาดน และพัฒนาสังคม สำหรับการดำรงชีวิตในยุคดิจิทัล โดยโครงสร้างของความรู้ สำหรับแต่ละระดับคุณวุฒิ มีดังนี้

2.1) ทักษะการปฏิบัติงานตามวิชาชีพ หรือตามศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง

2.2) ทักษะทั่วไป ประกอบด้วยทักษะการเรียนรู้ ทักษะส่วนบุคคล ทักษะการทำงาน ร่วมกับผู้อื่น ที่นำไปสู่การพัฒนางาน วิชาชีพ การดำรงชีวิตและการทำงานเพื่อสร้างสรรค์ องค์กร และสังคม ซึ่งเหมาะสมกับการดำรงชีวิตในยุคดิจิทัล

ระดับปริญญาตรี - 1) ทักษะการเรียนรู้ การเรียนรู้ด้วยตนเอง ในการปฏิบัติ และการปรับปรุงพัฒนางาน เพื่อการประกอบอาชีพ 2) ทักษะด้านดิจิทัล

ประกาศนียบัตรบัณฑิต 1) ทักษะการเรียนรู้ การเรียนรู้ด้วยตนเอง ในการปฏิบัติ และ การปรับปรุงพัฒนางาน ให้มีความเป็นมืออาชีพ 2) ทักษะด้านดิจิทัล

ระดับปริญญาโท - 1) ทักษะการเรียนรู้ การเรียนรู้ด้วยตนเอง และทักษะการสร้างความรู้ ในการปฏิบัติ การคิดริเริ่ม สร้างสิ่งใหม่ เพื่อสร้าง ความรู้ใหม่เชิงวิชาการหรือวิชาชีพ 2) ทักษะด้านดิจิทัล

ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง 1) ทักษะการเรียนรู้ การเรียนรู้ด้วยตนเอง และทักษะการสร้างความรู้ ในการปฏิบัติ การคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ เพื่อสร้าง ความรู้ใหม่เชิงวิชาการ หรือวิชาชีพในระดับเป็น ที่ยอมรับ และเป็นแนวปฏิบัติได้ 2) ทักษะด้านดิจิทัล

ระดับปริญญาเอก -1) ทักษะการเรียนรู้ การเรียนรู้ด้วยตนเอง และทักษะการสร้างความรู้ ในการปฏิบัติ การคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่เชิงวิชาการหรือวิชาชีพในระดับที่ อ้างอิง หรือปรับใช้ในบริบทอื่นได้ 2) ทักษะด้านดิจิทัล

หลักสูตรต้องอ้างอิงทักษะ จากกรอบแนวคิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และ Top 10 Skills ของ World Economic Forum

ตัวอย่างทักษะ : ทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (inquiry skills) การคิดเชิงวิพากษ์ และคิดอย่างมีวิจารณญาณ (critical thinking) การแสดงเหตุผล (reasoning) ความคิดสร้างสรรค์ (creativity) การเรียนรู้ (learning) การสื่อสาร (communication) ความร่วมมือร่วมพลัง (collaboration) การทำงานเป็นทีม (team working) ความเป็นผู้นำ (leadership) ความเป็นผู้ประกอบการ (entrepreneurship) การแก้ไขปัญหา (problem solving) การอยู่ร่วมกับผู้อื่น ทักษะการทำงานที่หลากหลาย (multitasking skills)

3) จริยธรรม (Ethics) หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำระดับบุคคลที่สะท้อนถึงความเป็นผู้มีคุณธรรม ศีลธรรม และจรรยาบรรณ เพื่อประโยชน์ส่วนรวมและส่วนตน ทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้อื่น โดยโครงสร้างของจริยธรรม สำหรับแต่ละระดับคุณวุฒิ มีดังนี้

3.1 การกระทำที่เป็นไปตามกฎกติกา และเกิดประโยชน์ต่อสังคม

3.2 การหลีกเลี่ยงการกระทำสิ่งที่ไม่ดีกฎกติกาของสังคม และไม่ทำผิดกฎหมาย

ทั้งนี้ หลักสูตรต้องกำหนดจริยธรรมที่เหมาะสมกับสาขาวิชาในแต่ละระดับคุณวุฒิ และจริยธรรมเฉพาะวิชาชีพที่กำหนดโดยสภาวิชาชีพ หรือประชาคมวิชาชีพ หรือจรรยาบรรณในการประกอบอาชีพ

ตัวอย่างจริยธรรม : การกระทำที่มีจริยธรรม เช่น ความซื่อสัตย์สุจริต ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความมีจิตเมตตา ความโอบอ้อมอารี การมีจิตสาธารณะ การรักษา สิ่งแวดล้อม เป็นต้น

การกระทำที่ไม่ถูกจริยธรรม เช่น การคัดลอกผลงาน การทุจริตทางวิชาการ การละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา การละเมิดสิทธิเสรีภาพ การลักขโมย การทุจริตการสอบ การฉ้อโกง การไม่กระทำตามสัญญา การโฆษณาสรรพคุณของสินค้าเกินจริง การกระทำที่เอื้อประโยชน์ต่อพวกพ้องที่ไม่ถูกต้อง เป็นต้น

4) ลักษณะบุคคล (Character) หมายถึง บุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย และค่านิยม ที่สะท้อนคุณลักษณะเฉพาะศาสตร์ วิชาชีพ และสถาบัน โดยพัฒนาผ่านการเรียนรู้ และการฝึกประสบการณ์จากหลักสูตร ให้มีความเหมาะสมกับแต่ละระดับมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา

โดยโครงสร้างของลักษณะบุคคล สำหรับแต่ละระดับคุณวุฒิ มีดังนี้

4.1) ลักษณะบุคคลทั่วไป

4.2) ลักษณะบุคคลตามวิชาชีพ หรือตามศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง

ตัวอย่างลักษณะบุคคล : บุคลิกที่น่าเชื่อถือ เป็นมิตร มีเสน่ห์ เป็นผู้นำ นิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน กล้าแสดงออก กล้าตัดสินใจ มีเมตตา กรุณา รักการทำงานเป็นทีม ช่างสังเกต คิดอย่างมีวิจารณญาณ มีเหตุผล ค่านิยมยึดมั่นในอุดมการณ์ที่ถูกต้อง การรักษาสิ่งแวดล้อม ความพอเพียง

ความเท่าเทียมกันในสังคม ความรับผิดชอบต่อสังคม ยอมรับ ความแตกต่างในสังคม ใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล ความรับผิดชอบ อดทนในการทำงานตามวิชาชีพ ความรอบคอบ ความละเอียดถี่ถ้วน เป็นแบบอย่างได้ บุคลิกภาพดี มีการสื่อสารที่ดี คิดเป็นระบบ เชื่อมั่นในตนเอง มีสุนทรียนิยม มีศิลปนิสัย มีจินตนาการ มีความคิดสร้างสรรค์ รักการเล่น รักการแสดง เป็นนักบริหารจัดการ มีความคิดเชิงตรรกะ ความเป็นผู้ประกอบการ การรู้ดิจิทัล (digital literacy) และการรู้เท่าทันสื่อ (media literacy)

เช่น การรู้เทคโนโลยี (technology literacy) การรู้สารสนเทศ (information literacy) การรู้เกี่ยวกับสิ่งที่เห็น (visual literacy) การรู้การสื่อสาร (communication literacy) การรู้สังคม (social literacy) เป็นต้น

ทั้งนี้ ทุกหลักสูตรต้องกำหนดลักษณะบุคคลที่เป็นลักษณะบุคคลทั่วไปที่เหมาะสม มีความสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของหลักสูตรและสถาบัน ส่วนหลักสูตรวิชาชีพ ควรกำหนด ลักษณะบุคคลเฉพาะวิชาชีพตามมาตรฐานวิชาชีพด้วย โดยอาจเลือกลักษณะบุคคลทั่วไปมากำหนดเป็นคุณสมบัติที่เป็นจุดเน้นให้สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตร

โดยสถาบันอุดมศึกษาต้องแสดงความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ในการผลิตบัณฑิตให้ได้ **ผลลัพธ์การเรียนรู้** ที่กำหนดในหลักสูตร โดยออกแบบและพัฒนาระบบและกลไก หรือวิธีการ พร้อมหลักฐานเชิงประจักษ์ สำหรับการตรวจสอบหลักสูตรการศึกษา และตรวจสอบการดำเนินการจัดการศึกษา เพื่อการรับรอง มาตรฐานการอุดมศึกษาของหลักสูตรการศึกษา

2.2 กลุ่ม 4 การพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยศาสนา (คู่มือการประเมินกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา 2564)

ผลการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา (Performance)

- (1) **สาระสำคัญ** มีจุดมุ่งหมายเฉพาะของหลักสูตร/สาขาวิชาพระพุทธศาสนา วช. หนองคาย
- (2) **มิติตามพันธกิจ** โดยมุ่งพัฒนาบัณฑิตให้เป็นผู้มีสติปัญญาและคุณธรรมด้วยการจัดการเรียนการสอนที่ผสมผสานหลักศาสนากับวิชาการ
- (3) **ชื่อตัวชี้วัด** ผลลัพธ์บัณฑิตต้องมีคุณลักษณะทางสติปัญญาและคุณธรรม Moral and Intellectual Characteristic of Graduate
- (4) **นิยามตัวชี้วัด** ผลลัพธ์บัณฑิตต้องมีคุณลักษณะทางสติปัญญาและคุณธรรม สอดคล้องกับหลักศาสนาที่สถาบันกำหนด หมายถึง ร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีคุณลักษณะทางสติปัญญาและคุณธรรมสอดคล้องกับหลักศาสนาที่หลักสูตรฯ และสถาบันกำหนด
- (5) **รายการข้อมูล** 1) จำนวนนิสิตชั้นปีสุดท้ายที่ตอบแบบสำรวจประเมินคุณลักษณะทางสติปัญญาและคุณธรรมสอดคล้องกับหลักศาสนาที่หลักสูตรฯและสถาบันกำหนดที่ได้คะแนนสูงสุด 2 ระดับแรก จากแบบสำรวจประเมิน 5 ระดับ (หรือเทียบเคียง)

- (สถาบันกำหนดขึ้นเองตามคามคาดหวัง ดำเนินการ สำรวจโดยสถาบัน) 2) จำนวนผู้ตอบแบบสำรวจประเมินทั้งหมด หมายถึง ผู้ตอบแบบสำรวจประเมินคุณลักษณะทางสติปัญญาและคุณธรรมสอดคล้องกับหลักศาสนาที่สถาบันกำหนด
- (6) **สูตรคำนวณ** (ตัวตั้ง) -จำนวนนิสิตชั้นปีสุดท้ายที่ตอบแบบสำรวจประเมินคุณลักษณะทางสติปัญญาและคุณธรรม X 100 (ตัวหาร) –จำนวนผู้ตอบแบบสำรวจประเมินทั้งหมด
- (7) **ข้อมูลอ้างอิง** 1) ข้อมูลจำนวนนิสิตชั้นปีสุดท้ายของหลักสูตรฯ ในสถาบัน 2) ข้อมูลแบบประเมิน/ผลการสำรวจประเมินคุณลักษณะทางสติปัญญาและคุณธรรมสอดคล้องกับหลักศาสนาที่สถาบันกำหนด สอดคล้องกับหลักศาสนาที่ให้คะแนนสูงสุด 2 ระดับแรก จากแบบสำรวจ (เกณฑ์ประเมิน 5 ระดับหรือเทียบเคียง)
- (8) **เกณฑ์ประเมิน** เกณฑ์การพิจารณาระดับผลการดำเนินงานของสถาบัน ดังนี้
- ระดับ 1 ผลการดำเนินงาน ไม่น้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 70
 - ระดับ 2 ผลการดำเนินงาน ไม่น้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 75
 - ระดับ 3 ผลการดำเนินงาน ไม่น้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 80
 - ระดับ 4 ผลการดำเนินงาน ไม่น้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 85
 - ระดับ 5 ผลการดำเนินงาน ไม่น้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 90

2) ผลการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา (Performance)

- (1) **สาระสำคัญ** ผลงานการวิจัยและสร้างนวัตกรรมโดยปรับใช้หลักศาสนาฯ วช. หนองคาย
- (2) **มิติตามพันธกิจ** การให้ความสำคัญกับการวิจัยและสร้างนวัตกรรมโดยปรับใช้หลักศาสนาให้เหมาะสมกับสังคมที่เปลี่ยนไปและสร้างหลักการวิชาการที่สอดคล้องกับหลักศาสนาเป็นทางเลือกคู่กับหลักวิชาการของประเทศตะวันตก
- (3) **ชื่อตัวชี้วัด** ผลลัพธ์บัณฑิตต้องมีคุณลักษณะทางสติปัญญาและคุณธรรม Moral and Intellectual Characteristic of Graduate
- (4) **นิยามตัวชี้วัด** ผลงานงานวิจัยและ/หรือนวัตกรรมที่พัฒนาปัญญาและคุณธรรม Knowledge Contribution for Intellectual and Moral Development
- (5) **รายการข้อมูล** ผลรวมคะแนนถ่วงน้ำหนักของงานวิจัยและ/หรือนวัตกรรมสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาจิตใจ สติปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนาผสานกับหลักวิชาการ
- (6) **สูตรคำนวณ** (ตัวตั้ง) –ผลรวมคะแนนถ่วงน้ำหนักของจำนวนชิ้นงานหรือโครงการวิจัยและ/หรือนวัตกรรมที่สอดคล้องกับนิยาม X 100 (ตัวหาร) –จำนวนผู้ตอบแบบสำรวจประเมินทั้งหมด
- (7) **ข้อมูลอ้างอิง** 1) ข้อมูลชิ้นงานหรือโครงการวิจัยและ/หรือนวัตกรรมสร้างองค์ความรู้ด้านศาสนาเพื่อพัฒนาจิตใจ สติปัญญาด้วยหลักศาสนาผสานกับหลักวิชาการ 2) ข้อมูลชิ้นงานหรือ

โครงการวิจัยและ/หรือนวัตกรรมทั้งหมดของสถาบัน 3) น้ำหนักของชิ้นงานหรือโครงการวิจัยและ/หรือนวัตกรรมที่สอดคล้องกับนิยามที่มีการดำเนินการในระดับพื้นที่ ระดับชาติ ระดับนานาชาติ มีค่าน้ำหนักของระดับการดำเนินการประเภทต่าง ๆ ดังนี้

ระดับพื้นที่	มีค่าน้ำหนัก 1.00 คะแนน
ระดับชาติ	มีค่าน้ำหนัก 1.50 คะแนน
ระดับนานาชาติ	มีค่าน้ำหนัก 2.00 คะแนน

(8) เกณฑ์ประเมิน เกณฑ์การพิจารณาระดับผลการดำเนินงานของหลักสูตรในสถาบัน ดังนี้

- ระดับ 1 ผลการดำเนินงาน ไม่น้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 50
- ระดับ 2 ผลการดำเนินงาน ไม่น้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 60
- ระดับ 3 ผลการดำเนินงาน ไม่น้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 70
- ระดับ 4 ผลการดำเนินงาน ไม่น้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 80
- ระดับ 5 ผลการดำเนินงาน ไม่น้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 90

3) ผลการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา (Performance)

- (1) **สาระสำคัญ** การนำหลักธรรม คำสอนทางพุทธศาสนา มาชี้นำสังคม วช.หนองคาย
- (2) **มิติตามพันธกิจ** นำหลักธรรม คำสอนของศาสนาต่าง ๆ มาชี้นำสังคม โดยมุ่งพัฒนาจิตใจ สติปัญญาและพฤติกรรมของประชาชนเพื่อให้เกิดสันติสุขและความสามัคคีของคนในชาติ
- (3) **ชื่อตัวชี้วัด** บุคลากรที่มีบทบาทหรือผลงานที่ได้รับการอ้างอิง Morality Role Model
- (4) **นิยามตัวชี้วัด** ผลรวมคะแนนถ่วงน้ำหนักของจำนวนบุคลากรที่มีบทบาทหรือผลงานที่ได้รับการอ้างอิง หรือนำไปเป็นต้นแบบเพื่อพัฒนาต่อยอด หรือได้รับรางวัลในการพัฒนาจิตใจ สติปัญญาและพฤติกรรมของประชาชน
- (5) **รายการข้อมูล** 1) จำนวนบุคลากรที่มีบทบาทหรือผลงานที่ได้รับการอ้างอิง หมายถึง จำนวนบุคลากร ที่มีบทบาทหรือผลงานที่ได้รับการอ้างอิง หรือนำไปเป็นต้นแบบเพื่อพัฒนาต่อยอด หรือได้รับรางวัลในการพัฒนาจิตใจ สติปัญญาและพฤติกรรมของประชาชน 2) จำนวนบุคลากรทั้งหมดของหลักสูตรฯ ในสถาบัน
- (6) **สูตรคำนวณ** (ตัวตั้ง) –ผลรวมคะแนนถ่วงน้ำหนักของจำนวนบุคลากรที่มีบทบาทหรือผลงานที่ได้รับการอ้างอิง X 100 (ตัวหาร) –จำนวนบุคลากร(อาจารย์)ทั้งหมดของหลักสูตรฯ ในสถาบัน
- (7) **ข้อมูลอ้างอิง** 1) ข้อมูลด้านบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษา ที่มีบทบาทหรือผลงานที่ได้รับการอ้างอิงหรือนำไปเป็นต้นแบบเพื่อพัฒนาต่อยอด หรือได้รับรางวัลในการพัฒนาจิตใจ สติปัญญาและพฤติกรรมของประชาชน และ/หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้อง 2) น้ำหนักของผลงานที่บุคลากร

มีบทบาทหรือได้รับการอ้างอิง หรือนำไปเป็นต้นแบบเพื่อพัฒนาต่อยอด หรือได้รับรางวัลในการพัฒนาจิตใจ สติปัญญาและพฤติกรรมของประชาชน มีค่าน้ำหนักของบทบาทหรือผลงานฯ ในประเภทต่าง ๆ ดังนี้

ระดับพื้นที่	มีค่าน้ำหนัก 1.00 คะแนน
ระดับชาติ	มีค่าน้ำหนัก 1.50 คะแนน
ระดับนานาชาติ	มีค่าน้ำหนัก 2.00 คะแนน

(8) เกณฑ์ประเมิน เกณฑ์การพิจารณาระดับผลการดำเนินงานของหลักสูตรฯ ในสถาบัน ดังนี้

- ระดับ 1 ผลการดำเนินงาน ไม่น้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 60
- ระดับ 2 ผลการดำเนินงาน ไม่น้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 70
- ระดับ 3 ผลการดำเนินงาน ไม่น้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 80
- ระดับ 4 ผลการดำเนินงาน ไม่น้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 90
- ระดับ 5 ผลการดำเนินงาน ไม่น้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 100

4) ผลการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา (Performance)

(1) **สาระสำคัญ** การทำงานแบบเครือข่ายกับหน่วยงานภายนอกเพื่อพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน

(2) **มิติตามพันธกิจ** นำหลักธรรม คำสอนทางพุทธศาสนา มาชี้นำสังคม โดยมุ่งพัฒนาจิตใจ สติปัญญาและพฤติกรรมของประชาชนเพื่อให้เกิดสันติสุขและความสามัคคีของคนในชาติ

(3) **ชื่อตัวชี้วัด** ผลงานทางวิชาการที่เกิดจากความร่วมมือกับเครือข่าย Knowledge Contribution from Intellectual and Moral Cultivation Network

(4) **นิยามตัวชี้วัด** ผลรวมคะแนนถ่วงน้ำหนักของผลงานทางวิชาการที่เกิดจากความร่วมมือกับหน่วยอื่นในเครือข่ายเพื่อการพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยศาสนาทั้งในระดับชาติและนานาชาติ

(5) **รายการข้อมูล** 1) ผลงานทางวิชาการที่เกิดจากความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในเครือข่าย 2) จำนวนผลงานทางวิชาการทั้งหมดของหลักสูตรฯ ในสถาบัน

(6) **สูตรคำนวณ** (ตัวตั้ง) –ผลรวมคะแนนถ่วงน้ำหนักของผลงานทางวิชาการที่เกิดจากความร่วมมือความร่วมมือกับเครือข่าย X 100 (ตัวหาร) –จำนวนผลงานทางวิชาการทั้งหมดของหลักสูตรฯ ในสถาบัน

(7) **ข้อมูลอ้างอิง** 1) ข้อมูลรายงานการประเมินผลงานทางวิชาการที่มีความร่วมมือกับเครือข่ายของสถาบัน 3 ปีย้อนหลัง 2) น้ำหนักของผลงานทางวิชาการที่เกิดจากความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในเครือข่าย เพื่อการพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยศาสนา มีค่าน้ำหนักของระดับความร่วมมือประเภทต่าง ๆ ดังนี้

ระดับพื้นที่	มีค่าน้ำหนัก 1.00 คะแนน
ระดับชาติ	มีค่าน้ำหนัก 1.50 คะแนน
ระดับนานาชาติ	มีค่าน้ำหนัก 2.00 คะแนน

ดังนั้น (8) เกณฑ์ประเมิน เกณฑ์การพิจารณาระดับผลการดำเนินงานของหลักสูตรฯ ในสถาบัน

- ระดับ 1 ผลการดำเนินงาน ไม่น้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 60
- ระดับ 2 ผลการดำเนินงาน ไม่น้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 70
- ระดับ 3 ผลการดำเนินงาน ไม่น้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 80
- ระดับ 4 ผลการดำเนินงาน ไม่น้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 90
- ระดับ 5 ผลการดำเนินงาน ไม่น้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 100

สำหรับตัวชี้วัดศักยภาพองค์กร 4 ตัว เพื่อพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยศาสนา

(Moral and intellectual cultivation)

1) ประเภทตัวชี้วัด - ศักยภาพของสถาบันอุดมศึกษา (Potential)

- (1) สารสำคัญ โครงสร้างมาตรฐานหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา วิทยาเขตหนองคาย
- (2) มิติดำเนินการ มุ่งพัฒนาดุษฎีบัณฑิตให้เป็นผู้มีสติปัญญาและคุณธรรมด้วยการจัดการเรียนการสอนที่ผสมผสานหลักธรรม พระพุทธศาสนากับหลักวิชาการ
- (3) ชื่อตัวชี้วัด สัดส่วนหน่วยกิตของวิชาที่มุ่งเน้นการเน้นการศึกษาหลัก หรือนำหลักศาสนา มาบูรณาการ (Credit Ratio of Intellectual and Moral Teaching in Curriculum)
- (4) นิยามตัวชี้วัด ร้อยละของจำนวนหน่วยกิตของรายวิชาที่มุ่งเน้นการศึกษาหลักศาสนา หรือนำหลักพุทธธรรม พระพุทธศาสนา มาบูรณาการของทุกหลักสูตร/สาขาพระพุทธศาสนา
- (5) รายการข้อมูล 1) จำนวนหน่วยกิตของรายวิชาที่มุ่งเน้นการศึกษาปรัชญา หลักพุทธศาสนา หรือการนำหลักศาสนา มาบูรณาการ หมายถึง จำนวนหน่วยกิตรายวิชาที่มุ่งเน้นการศึกษาปรัชญา หลักศาสนา และการนำหลักพุทธศาสนา มาบูรณาการรวมของทุกหลักสูตรฯ 2) จำนวนหน่วยกิตรวมของรายวิชาในหลักสูตรทั้งหมด
- (6) สูตรคำนวณ (ตัวตั้ง) – จำนวนหน่วยรายวิชาที่มุ่งเน้นการศึกษาปรัชญา หลักพุทธศาสนา และการนำหลักศาสนา มาบูรณาการ X 100 (ตัวหาร) – จำนวนหน่วยกิตรวมของหลักสูตรทั้งหมด
- (7) ข้อมูลอ้างอิง ข้อมูลหลักสูตร รายวิชา มาตรฐานหลักสูตรฯ ในสถาบัน
- (8) เกณฑ์ประเมิน เกณฑ์การพิจารณาระดับศักยภาพการดำเนินงานของสถาบัน ดังนี้
 - ระดับ 1 ผลการดำเนินงาน ไม่น้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 40
 - ระดับ 2 ผลการดำเนินงาน ไม่น้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 50
 - ระดับ 3 ผลการดำเนินงาน ไม่น้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 60

ระดับ 4 ผลการดำเนินงาน ไม่น้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 70

ระดับ 5 ผลการดำเนินงาน ไม่น้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 80

2) ประเภทตัวชี้วัด -ศักยภาพของสถาบันอุดมศึกษา (Potential)

- (1) **สาระสำคัญ** คุณวุฒิและความเชี่ยวชาญของบุคลากร (อาจารย์ประจำหลักสูตรฯ)
- (2) **มิติตามพันธกิจ** มุ่งพัฒนาบัณฑิตให้เป็นผู้มีสติปัญญาและคุณธรรมด้วยการจัดการเรียนการสอน ที่ผสานหลักพุทธธรรม พระพุทธศาสนากับหลักวิชาการ
- (3) **ชื่อตัวชี้วัด** ความเชี่ยวชาญของบุคลากรด้านศาสนาหรือการพัฒนาคุณธรรม (Faculty Expertise in Intellectual and Moral Education)
- (4) **นิยามตัวชี้วัด** ร้อยละของอาจารย์ที่มีคุณวุฒิทางศาสนาหรือเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านศาสนาหรือพัฒนาคุณธรรม
- (5) **รายการข้อมูล** 1) จำนวนอาจารย์ที่มีคุณวุฒิทางศาสนาหรือเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านศาสนาหรือพัฒนาคุณธรรม 2) จำนวนอาจารย์รับผิดชอบหลักสูตรฯ ในสถาบันทั้งหมด
- (6) **สูตรคำนวณ** (ตัวตั้ง) –จำนวนอาจารย์ที่คุณวุฒิทางศาสนาหรือเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านศาสนาหรือพัฒนาคุณธรรม X 100 (ตัวหาร) –จำนวนอาจารย์ในสถาบันทั้งหมด
- (7) **ข้อมูลอ้างอิง** ข้อมูลประวัติ คุณวุฒิ และผลงานวิชาการของอาจารย์ ด้านศาสนาหรือพัฒนาคุณธรรมของหลักสูตรฯ สถาบันอุดมศึกษา
- (8) **เกณฑ์ประเมิน** เกณฑ์การพิจารณาระดับศักยภาพการดำเนินงานของสถาบัน ดังนี้
 - ระดับ 1 ผลการดำเนินงาน ไม่น้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 50
 - ระดับ 2 ผลการดำเนินงาน ไม่น้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 60
 - ระดับ 3 ผลการดำเนินงาน ไม่น้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 70
 - ระดับ 4 ผลการดำเนินงาน ไม่น้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 80
 - ระดับ 5 ผลการดำเนินงาน ไม่น้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 90

3) ประเภทตัวชี้วัด -ศักยภาพของสถาบันอุดมศึกษา (Potential)

- (1) **สาระสำคัญ** งบประมาณสนับสนุนการวิจัยและ/หรือบริการวิชาการที่ได้รับจากภายนอก
- (2) **มิติตามพันธกิจ** การให้ความสำคัญกับการวิจัยและสร้างนวัตกรรม โดยยึดหลักศาสนา ปรับใช้หลักศาสนาให้เหมาะกับสังคมที่เปลี่ยนไปและสร้างหลักการวิชาการที่สอดคล้องกับหลักศาสนาเป็นทางเลือกคู่กับหลักวิชาการของประเทศตะวันตก
- (3) **ชื่อตัวชี้วัด** งบประมาณ/ทรัพยากรวิจัยเพื่อการพัฒนาปัญญาและคุณธรรม (Funding for Knowledge Creation in Intellectual and Moral Development)
- (4) **นิยามตัวชี้วัด** ร้อยละของงบประมาณวิจัยและ/หรือบริการวิชาการที่ได้รับจากภายนอกเพื่อดำเนินโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยศาสนาพุทธ

(5) **รายการข้อมูล** ร้อยละของงบประมาณวิจัยและ/หรือบริการวิชาการที่ได้รับจากภายนอกเพื่อดำเนินโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยศาสนา

(6) **สูตรคำนวณ** (ตัวตั้ง) –จำนวนงบประมาณ ทุนสนับสนุนการวิจัยและ/หรือเป็นบริการวิชาการที่ได้รับจากแห่งภายนอก X 100 (ตัวหาร) –จำนวนงบประมาณทั้งหมดของสถาบัน

(7) **ข้อมูลอ้างอิง** 1) ข้อมูลงบประมาณ ทุนสนับสนุนการวิจัยและ/หรือบริการวิชาการที่ได้รับจากแหล่งภายนอกของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อดำเนินโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยศาสนา 2) จำนวนงบประมาณทั้งหมดของสถาบัน

(8) **เกณฑ์ประเมิน** เกณฑ์การพิจารณาระดับศักยภาพการดำเนินงานของสถาบัน ดังนี้

ระดับ 1 ผลการดำเนินงาน ไม่น้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 10

ระดับ 2 ผลการดำเนินงาน ไม่น้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 20

ระดับ 3 ผลการดำเนินงาน ไม่น้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 30

ระดับ 4 ผลการดำเนินงาน ไม่น้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 40

ระดับ 5 ผลการดำเนินงาน ไม่น้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 50

4) ประเภทตัวชี้วัด -ศักยภาพของสถาบันอุดมศึกษา (Potential)

(1) **สาระสำคัญ** การทำงานแบบเครือข่ายเพื่อพัฒนา/ชี้นำสังคมโดยใช้หลักศาสนาพุทธ

(2) **มิติตามพันธกิจ** นำหลักธรรม คำสอนของศาสนาต่าง ๆ มาชี้นำสังคมโดยมุ่งพัฒนาจิตใจสติปัญญาและพฤติกรรมของประชาชนเพื่อให้เกิดสันติสุขและความสามัคคีของคนในชาติ

(3) **ชื่อตัวชี้วัด** ความเข้มแข็งของเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน (Collaboration Ecosystem for Sustainable Social Development)

(4) **นิยามตัวชี้วัด** ระดับความเข้มแข็งของการทำงานร่วมกับเครือข่ายระดับชาติและระดับนานาชาติที่สถาบันมีความร่วมมือเพื่อพัฒนาสังคมที่ยั่งยืนโดยใช้หลักศาสนา

(5) **รายการข้อมูล** 1) แผนงาน โครงการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนใช้หลักศาสนาของสถาบัน 2) ระบบ กลไก การดำเนินงานระดับสถาบันและเครือข่ายตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนใช้หลักศาสนาของสถาบัน 3) รายงานการดำเนินการ การประเมินผล และสรุปการดำเนินงานโครงการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนใช้หลักศาสนา 4) รายงานการดำเนินการ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินการของสถาบันสมาชิกในเครือข่าย

(6) **สูตรคำนวณ** -มีการดำเนินงานโครงการตามเป้าหมาย การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยใช้หลักพุทธธรรม พระพุทธศาสนาตามหลักสูตรฯ ในสถาบัน ดังนี้

-กระบวนการ A การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนร่วมกันกับเครือข่าย

-กระบวนการ B จัดระบบและกลไกการดำเนินงานระดับสถาบันและเครือข่าย

-กระบวนการ C ดำเนินการตามแผนที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ของสมาชิก

เครือข่าย

- กระบวนการ D ประเมินผลและสรุปการดำเนินงานตามแผนที่ตั้งไว้เพื่อการพัฒนา
- กระบวนการ E จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินการของสถาบันสมาชิกในเครือข่ายตามระยะเวลาที่กำหนดร่วมกัน

(7) **ข้อมูลอ้างอิง** ข้อมูลความร่วมมือระดับชาติและระดับนานาชาติด้านการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืนโดยใช้หลักศาสนาของสถาบัน (มีหลักฐานข้อตกลงความร่วมมือ)

(8) **เกณฑ์ประเมิน** เกณฑ์การพิจารณาระดับศักยภาพการดำเนินงานของสถาบัน ดังนี้

- ระดับ 1 ผลการดำเนินงาน ไม่น้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ A
- ระดับ 2 ผลการดำเนินงาน ไม่น้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ A+B
- ระดับ 3 ผลการดำเนินงาน ไม่น้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ A+B+C
- ระดับ 4 ผลการดำเนินงาน ไม่น้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ A+B+C+D
- ระดับ 5 ผลการดำเนินงาน ไม่น้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ A+B+C+D+E

3. ตามทัศนของผู้เขียนบทความวิชาการ

จากประกาศ กมอ.2565 ที่ออกตาม กฎกระทรวง อว.2565 (31 มี.ค.2565) และคู่มือการประเมินกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา (ฉบับปรับปรุง 2564) โดยแยกออกเพื่อเสนอความเห็น ดังนี้

3.1 กฎกระทรวง อว. 2565

โดยกฎกระทรวง อว.2565 ที่ออกตาม (31 มี.ค.2565) มาตรา 24 หมวด 3 พรบ.การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ การวิจัยและนวัตกรรม พ.ศ.2562 ซึ่งกำหนดข้อ 7 ผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ต้องมีอย่างน้อยสี่ด้าน ดังต่อไปนี้

- (1) ด้านความรู้
- (๒) ด้านทักษะ
- (๓) ด้านจริยธรรม
- (๔) ด้านลักษณะบุคคล

โดยรายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการ(กมอ.) ประกาศกำหนดซึ่งต่อมาได้มีประกาศ กมอ.2565 เดือน กรกฎาคม 2565 (ตามกฎกระทรวง อว. 2565 ลงวันที่ 31 มีนาคม 2565) โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 27 กันยายน 2565 เป็นต้นมา ดังนั้นในทางปฏิบัติจะต้องเริ่มดำเนินการตั้งแต่ภาคเรียนที่ 2/2565 เป็นต้นไป โดยเริ่มต้นได้ (แม้ว่าจะมีอาจารย์บางท่านในสถาบันบางแห่ง จะยึดตาม มคอ.2 ที่ได้อนุมัติจากสถาบันฯและเห็นชอบ/รับทราบจาก สป.อว.แล้ว-ควรพิจารณาในเชิงบวก(พลิกโฉม)กับผลลัพธ์การเรียนรู้ที่จะเกิดกับผู้เรียนหรือนิสิต/นักศึกษาเป็นสำคัญ) ดังนี้

- 1) นำ มคอ.2 ที่อนุมัติ/เห็นชอบฯจากสภาสถาบันฯ โดยนำ “ผลลัพธ์การเรียนรู้ 4 ด้าน” มาแทน “ผลการเรียนรู้ 5 ด้าน” หรือ 5 Domains โดยนำผลลัพธ์การเรียนรู้ตามประกาศ กมอ.2565 (ตามข้อ 2.1 ข้างต้น) กำหนดไว้(แทนข้อ 1.1) สำหรับข้อ 1.2 กลยุทธ์การสอนฯ และข้อ 1.3 การประเมิน ผลการเรียนรู้ จะต้องปรับให้สอดคล้อง

กับ “กิจกรรมการเรียนรู้ หรือ Active Learning” or Learning Activity of AUN-QA ที่เน้นให้ผู้เรียน/นิสิต/นักศึกษา เกิดทักษะการเรียนรู้จากกิจกรรมการเรียนรู้ จึงถือได้ว่าเป็นการปฏิบัติตามกฎกระทรวง อว.2565 ตาม “ผลลัพธ์การเรียนรู้”

2) การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ ไว้ใน มคอ.3 หมวดที่ 5 ก็จะทำให้ “แผนการเรียนรู้” มีความชัดเจนขึ้น

3.2 จากคู่มือการประเมินกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา(ฉบับปรับปรุง 2564) สำหรับกลุ่ม 4 การพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยศาสนา ที่กำหนดเกณฑ์ประเมินตาม “ตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน 4 ตัว และตัวชี้วัดศักยภาพองค์กร 4 ตัว” ตามข้อ 2.2 ซึ่งมีรายละเอียดอย่างละ 4 หลักและมีข้อย่อยอย่างละ 8 ข้อย่อย นั้น ส่วนใหญ่เป็นการอธิบายทั้งในระดับหลักสูตร/สาขาวิชา และระดับสถาบันฯ อาจทำให้อาจารย์ที่ไม่มีประสบการณ์สอน การจัดการเรียนการสอน และการตรวจประเมินหลักสูตร (IQA) เกิดความสับสนว่า ข้อใดหรือประเด็นใดเป็นเงื่อนไขในระดับหลักสูตร/สาขาวิชา และข้อไหนหรือประเด็นใดเป็นระดับสถาบัน (ระดับสถาบันกับระดับคณะ/วิทยาลัยฯ ส่วนใหญ่ใช้ตัวชี้วัดเหมือนกัน)

ด้วยเหตุดังกล่าว(ข้อมูลข้างต้น) จึงเห็นควรที่อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร/สาขาวิชาหรือผู้อำนวยการหลักสูตรฯ ที่จะต้องปรับ มคอ.2 ในหมวดที่ 4 ว่าด้วย ”ผลการเรียนรู้ กลยุทธ์การสอน และการประเมินผล หรือ (Curriculum mapping) ● ความรับผิดชอบหลัก ○ ความรับผิดชอบรอง โดยปรับเป็น “ผลลัพธ์การเรียนรู้ 4 ด้าน” คือ 1) ความรู้ (Knowledge) 2) ทักษะ (Skills) 3) จริยธรรม (Ethics) 4) ลักษณะบุคคล (Character) ตามกฎกระทรวง อว.2565 และประกาศ กมอ. 2565 จึงเป็นการพลิกโฉมในการบริหารจัดการหลักสูตรให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานระดับสากล ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องที่สำคัญในการปฏิรูปการศึกษาตามนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม(ด้านคุณภาพอุดมศึกษา) ที่กำหนดไว้ในคู่มือการประเมินกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา (ฉบับปรับปรุง 2564)

4. การสรุป

การพลิกโฉมมหาวิทยาลัย (Reinventing University) โดยกระทรวง อว.เริ่มต้นปฏิรูประบบการศึกษา ซึ่งได้จัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาเชิงยุทธศาสตร์ เป็นการกำหนดเป้าหมาย และผลลัพธ์การดำเนินงานตามจุดเน้นเชิงยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีขึ้นไป เพื่อสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศ และสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ โดยกำหนดนิยาม คุณลักษณะ ตัวชี้วัด และนิยามเชิงปฏิบัติการครอบคลุมผลการดำเนินงาน (Performance) และศักยภาพ (Potential) ของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละกลุ่ม เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งได้ใช้ความสามารถและศักยภาพอย่างมีประสิทธิภาพ การปฏิรูประบบอุดมศึกษา เป็นวิธีการกำหนดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาออกเป็น 4 กลุ่มเชิงยุทธศาสตร์ เป็นการจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาตาม มาตรา 24 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ.2562 กำหนดให้มีการจัดสถาบันอุดมศึกษาเป็นกลุ่มได้ โดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมาย พันธกิจ ยุทธศาสตร์

ศักยภาพ และผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละกลุ่ม โดยต้องกำหนดมาตรการส่งเสริม สนับสนุน ประเมินคุณภาพ กำกับดูแล และจัดสรรงบประมาณกับการจัดกลุ่มดังกล่าว โดยคำนึงถึงศักยภาพและความพร้อมของส่วนงานภายในสถาบันซึ่งกำหนดให้มีการจัดสถาบันอุดมศึกษาเป็นกลุ่ม คือ (1)กลุ่มพัฒนาการวิจัยระดับแนวหน้าของโลก (2)กลุ่มพัฒนาเทคโนโลยีและส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม (3)กลุ่มพัฒนาชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนอื่น (4)กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (5)กลุ่มผลิตและพัฒนาบุคลากรวิชาชีพและสาขาจำเพาะ และ (6)กลุ่มอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับการพลิกโฉมเพื่อการบริหารหลักสูตรให้ผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐานระดับสากล

5. เอกสารอ้างอิง

- กฎกระทรวง อว. (2565). เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา 2565.
กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2562). พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ.2562.
ประกาศ กมอ. (2564). เรื่อง รายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2565
สำนักงานปลัดกระทรวง อว. (2564). คู่มือการประเมินการกำหนดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา (ฉบับปรับปรุง 2564)
อภิรักษ์ จันทะนี. (2558). *คู่มือการประเมินหลักสูตรระดับปริญญาโท-เอก*. คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

การบริหารหลักธรรมาภิบาลในหน่วยงานภาครัฐ

The Good Governance Principles to Public Management

กรกนก เจริญทอง¹
Kornkanok Rianthong

บทคัดย่อ

ธรรมาภิบาลเป็นหลักการบริหารการปกครองที่มุ่งประโยชน์สูงสุดของประชาชนและประเทศชาติโดยยึดหลักเหตุผลและความเป็นธรรม ธรรมาภิบาลเป็นทั้งหลักการและแนวทางสาเหตุสำคัญของปัญหาในการบริหารงานภาครัฐ คือ การพัฒนาประเทศไม่สามารถเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้เกิดจากการคอร์รัปชันของผู้ปกครองและเจ้าหน้าที่รัฐ การไม่ยึดกฎหมายเป็นหลักในการปกครอง ประสิทธิภาพในการบริหารงานและการขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนหลักธรรมาภิบาลมี 6 องค์ประกอบ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ซึ่งประกอบด้วยหลักสำคัญ 6 ประการคือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความ โปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักสำนึกรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า นอกจากนี้แล้วยังทำให้ บุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้อง ศรัทธาและเชื่อมั่นในองค์กรนั้น ๆ อันจะทำให้เกิดการพัฒนาย่างต่อเนื่อง ให้ยึดหลักธรรมาภิบาลเป็นการบริหารงานของภาครัฐในทุก ๆ ด้านโดยชอบธรรมและมีประสิทธิภาพ โดยเน้นการใช้กระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกส่วนของสังคม ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ เอกชน ประชาชน อย่างจริงจังและต่อเนื่อง

คำสำคัญ:หลักธรรมาภิบาล, การบริหาร

Abstract

Governance and public administration, new era, Thailand, such as ways to build good governance of the local governments. Corporate governance is the management principle of the benefit of the people and the nation based on reason and justice, good governance is the principle. and guidelines the causes of the problems in public administration is the developing. good governance it consists of 6 principles: rule of law, virtue, transparency, and participation. Responsibility and the value principle In addition, it also makes related third parties faith and

Received: 2022-06-10 Revised: 2022-09-17 Accepted: 2022-09-18

¹สำนักวิจัยและนวัตกรรม มูลนิธิแสงสว่างวิชาการ อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
Research and Innovation Office Academic Light Foundation Phra Nakhon Si Ayutthaya District
Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. Corresponding Author e-mail: aphinant.jais@gmail.com

confidence in the organization that will lead to continuous development such as a transparent organization. Would gain the trust in doing business a transparent government accountable naturally builds confidence among investors and the public as well as having a positive effect on the stability of the government and the progress of the country. Public sector executives or high - ranking government officials would reflect the high level of governance of that society or state.

Keywords: Good Governance, public Management

1. ความนำ

ปัจจุบันประชาชนเริ่มมีความสนใจตื่นตัวเกี่ยวกับธรรมาภิบาลยิ่งขึ้นและเป็นที่เชื่อกันว่าหากประเทศไทย มีการนำหลักธรรมาภิบาลไปปรับใช้กับการปฏิบัติงานในภาครัฐภาคเอกชนและภาคประชาชนแล้วจะทำให้ประเทศมีการพัฒนาไปในทิศทางที่ดีและเกิดความเป็นธรรมในสังคม เศรษฐกิจและการเมืองธรรมาภิบาลจึงเป็นมิติของกระบวนการทัศน์ใหม่ในการบริหารงานภาครัฐโดยเน้นบทบาทของผู้บริหารงานภาครัฐจัดบริการให้มีคุณภาพสูงตามที่ประชาชนต้องการสนับสนุนให้เกิดความเป็นอิสระในการบริหารงานแต่ละระดับมากขึ้นมีการบริหารงานอย่างโปร่งใสคือการตรวจสอบได้และอธิบายได้ทุกขั้นตอนต้องมีผู้รับผิดชอบ (ไชยวัฒน์คำชูและคณะ, 2545)

การบริหารงานของภาครัฐทั่วโลกจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้าน เช่น การผลักดันให้เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานมากขึ้น การผลักดันให้มีการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการบริหารงาน รวมถึงมีการนำเอามาตรฐานทางการบริหารศีลธรรม และจริยธรรม เข้ามาใช้ในการทำงานของภาครัฐ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ทำให้เกิดผลกระทบต่อประเทศต่าง ๆ รวมถึงประเทศไทย จนต้องมีการปฏิรูประบบราชการเพื่อสร้างให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพเพิ่มสูงขึ้น อันนำไปสู่การตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างมีคุณภาพ ในปัจจุบันสภาพการณ์ของประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ทั้งในด้านเศรษฐกิจสังคม และการเมือง ซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อวิถีชีวิตของประชาชนอย่างกว้างขวาง. (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2559)

จุดหมายปลายทางการบริหารก็เพื่อประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง การบริหารงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากิจการกรมต่าง ๆ ไม่เพียงแต่ในเชิงเป้าประสงค์เท่านั้น แต่ยังรวมถึงการพัฒนาการบริหารหรือการปรับปรุงการบริหารงานของหน่วยงานของรัฐให้มีประสิทธิภาพหรือมีขีดความสามารถสูง การบริหารจัดการแบบบูรณาการที่คำนึงถึงเป้าหมายและความต้องการของประชาชนการประสานงานระหว่างทุกส่วนที่เกี่ยวข้องจะช่วยให้การนำไปสู่ การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) ภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนอย่างมี เอกภาพอันจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชนโดยรวมต่อไป. (กิตติวิธี เลเชกุล, 2561)

ดังนั้นธรรมาภิบาลเป็นหลักการบริหารการปกครองที่มุ่งประโยชน์สูงสุดของประชาชนและประเทศชาติโดยยึดหลักเหตุผลและความเป็นธรรมกล่าวอีกแง่หนึ่งธรรมาภิบาลเป็นทั้งหลักการและแนวทาง สำหรับการปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักการที่กำหนดสาเหตุสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นกับกลุ่มประเทศในภูมิภาคหรือภาครัฐ คือปัญหาของการพัฒนาประเทศที่ทำให้ไม่สามารถเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้เกิดจากการคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่รัฐที่ไม่ยึดกฎหมายเป็นหลักในการปกครอง การขาดประสิทธิภาพในการบริหารงานราชการมีส่วนร่วมของประชาชน (ปธาน สุวรรณมงคล, 2559)

แนวคิดเรื่องธรรมาภิบาลจึงมีบทบาทอย่างมากต่อหน่วยงานภายในประเทศทั้งภาครัฐและเอกชนมีการนำแนวคิดไปปรับใช้กับหน่วยงานอย่างเห็นได้ชัดมีการปรับลดขนาดของหน่วยงาน ปรับปรุงการบริหารให้มีคุณภาพ มีการบริการสาธารณะต่าง ๆ เป็นที่พึงพอใจของประชาชนหลักธรรมาภิบาล มีกำหนดไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2542 โดยกำหนดให้หน่วยงานของรัฐทุกแห่งกำหนดโครงการเพื่อปรับปรุงงานในความรับผิดชอบให้สอดคล้องกับธรรมาภิบาล (พิสมัย หมกทอง, 2558)

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2542 ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีไว้ 6 ประการคือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรมหลักความโปร่งใสหลักการมีส่วนร่วมหลักความรับผิดชอบต่อสังคมและหลักความคุ้มค่า “หลักธรรมาภิบาล” หรืออาจเรียกได้ว่า “การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหลักธรรมรัฐซึ่งเรารู้จักกันในนาม “Good Governance” ซึ่งหมายถึงการปกครองที่เป็นธรรมไม่ใช่แนวความคิดใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคม แต่เป็นการสะสมความรู้ที่เป็นวัฒนธรรมในการอยู่ร่วมกันเป็นสังคมของมวลมนุษย์ซึ่งเป็นหลักการเพื่อการอยู่ร่วมกันในบ้านเมืองและสังคมอย่างมีความสงบสุขสามารถประสานประโยชน์และคลี่คลายปัญหาข้อขัดแย้งโดยสันติวิธีและพัฒนาสังคมให้มีความยั่งยืน (พระปิยะวัฒน์ ปิยสีโล, 2557)

ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจทำการศึกษาหลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานภาครัฐ เพื่อเป็นข้อมูลเสนอไปยังผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐให้สามารถนำข้อมูลไปปรับใช้และกำหนดกรอบแนวทางวิธีการที่จะแก้ไขปัญหาต่างๆให้สอดคล้องกับภาวะวิกฤตดังกล่าวโดยการนำหลักการบริหารราชการมาเป็นเครื่องมือในการบริหารงานในหน่วยงานภาครัฐให้มีประสิทธิภาพและเกิดความสงบสุขของบ้านเมืองต่อไป

2. สาระสำคัญเกี่ยวกับธรรมาภิบาล

การบริหารงานภาครัฐ ได้อธิบายความหมายว่า การบริหารรัฐกิจหรือการบริหารจัดการภาครัฐเป็นเรื่องของการที่รัฐบาลไม่ควรบริหารงานในลักษณะองค์กรธุรกิจ แต่เป็นการบริหารงานด้วยการยึดหลักประชาธิปไตย หลายประเทศในโลกกำลังดำเนินการอยู่บนพื้นฐานของหลักการนี้ และมีการยอมรับใน แนวทางการทำงานที่ยึดหลักประชาธิปไตยมากขึ้น มีการให้ความสำคัญกับเรื่องต่าง ๆ หลายเรื่อง เช่นความสนใจของสาธารณชน กระบวนการบริหารหรือการปกครอง และ

การเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย ข้าราชการมีการเรียนรู้ เสริมสร้างทักษะใหม่ในการพัฒนาโยบายและปฏิบัติตามนโยบาย มีการรับรู้ มีการเคารพและยอมรับศักดิ์ศรีของการเป็นพลเมืองมากขึ้น

โดยปกติข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐจะรู้สึกว่าคุณค่ามากขึ้น เมื่อมีการเพิ่มหรือขยายการให้บริการของตนและมีการติดต่อกับประชาชนมากขึ้น ผู้บริหารจะรู้สึกว่าคุณค่าได้ประโยชน์จากการรับฟังประชาชนมากขึ้น และจากการบริการมากกว่าการกำกับดูแลเท่านั้น ประชาชนและข้าราชการจึงทำงานร่วมกัน และระบอบปัญหาและแนวทางแก้ไขร่วมกันด้วย ทศนคติที่กล่าวมาแล้วเหล่านี้เป็นสิ่งที่กำลังเกิดขึ้น อย่างไรก็ตามเนื่องจากปัญหาในการบริหารงานมีความซับซ้อน และทรัพยากรมีจำนวนจำกัด ทั้งยังมีสาธารณชนคอยวิพากษ์การทำงานของข้าราชการอยู่เสมอ หน่วยงานราชการควรจะต้องดำเนินการอย่างไร คำตอบ ในเรื่องนี้อาจไม่ยากแต่การยอมรับที่จะทำงานเพื่อบริการสาธารณะอาจจะเป็ปัจจัยที่ช่วยทำให้การทำงานประสบความสำเร็จได้ สิ่งที่ยังขาดอยู่คือหลักการที่จะแสดงถึงผลของ การมีค่านิยมของการให้บริการสาธารณะ ที่ผ่านมาก็มีการเคลื่อนไหวเพื่อปรับปรุง เปลี่ยนแปลงการทำงานของหน่วยงานราชการอยู่มาก เช่น เรื่องของการบริหารรัฐกิจแนวใหม่ การทบทวนการทำงาน การบริหารที่มุ่งผลลัพธ์ และการบริหารคุณภาพ เป็นสำคัญ อย่างไรก็ตามในการบริหารรัฐกิจสิ่งที่จะต้องคำนึงมากที่สุดคือการบริการประชาชน การบริหารรัฐกิจแบบเดิม ๆ เป็นเรื่องที่รัฐบาลให้ความสนใจอยู่ที่การให้บริการโดยผ่านหน่วยงานของรัฐ มีการกำหนดนโยบายสาธารณะ มีการบริหารงาน และมีการปฏิบัติ ตามนโยบาย ที่อาจมีเรื่องทางการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง และนักบริหารรัฐกิจจะเป็นเพียง ผู้มีบทบาทในการปฏิบัติตามนโยบายเสียมากกว่า ผู้บริหารจะรับผิดชอบต่อนักการเมือง ที่ถูกเลือกเข้ามาตามวิถีประชาธิปไตยมากกว่า รับผิดชอบต่อประชาชน มีเรื่องของ การรายงานตามลำดับชั้นในการทำงานตามแผนงาน และโครงการต่าง ๆ มีการควบคุมโดยผู้บริหารระดับสูง ๆ ต่อไป ค่านิยมสาธารณะจะเป็นเรื่องของประสิทธิภาพและการมีเหตุผล องค์กรจะต้องดำเนินการไปด้วยระบบปิดเพื่อให้มีประสิทธิภาพสูงสุด การเข้ามามีส่วนร่วม ของประชาชนมีจำกัด บทบาทของนักบริหารจึงเป็นเพียงการวางแผน จัดองค์กร การจัดหาบุคคลากร การสั่งการ การประสานงาน การรายงาน และการทำงบประมาณ ซึ่งสิ่งที่กล่าวมานี้ล้วนเป็นสิ่งที่ผู้บริหารในองค์กรของรัฐต่างดำเนินการกันอยู่เป็นปกติ เมื่อพิจารณาหลักการบริหารรัฐกิจแนวใหม่ที่กล่าวมาแล้วจะพบว่าประชาชนเป็นปัจจัยสำคัญ เป็นหัวใจของการบริหารรัฐกิจแนวใหม่นี้ เพราะประชาชนมีฐานะของการเป็นพลเมือง และการเป็นหุ้นส่วนในการดำเนินกิจกรรมเป็นสิ่งสำคัญ เมื่อเป็นพลเมืองและหุ้นส่วน การปรึกษาหารือ การเปิดเผยข้อมูล การมีส่วนร่วม การทำงานอย่างโปร่งใส การทำงานที่มีหลักการ การยึดหลักนิติธรรมจึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 จัดเป็นคัมภีร์สำคัญของการบริหารรัฐกิจแนวใหม่ที่ครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ทั้งหมด โดยพิจารณาได้จากการมีเจตนารมณ์ที่มุ่งส่งเสริมสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีของการเป็นมนุษย์ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน การตรวจสอบอำนาจรัฐ การสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติหน้าที่และส่งเสริมการกระจายอำนาจเป็นสำคัญ ทั้งนี้จึงกล่าวได้ว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้นอกจากมุ่งก่อให้เกิดการปฏิรูปทางการเมืองแล้วยังมุ่งให้

เกิดการปฏิรูปทางการบริหารราชการแผ่นดินโดยยึดหลักการบริหารแนวใหม่อีกด้วย อนึ่งหลักการการบริหารแนวใหม่ที่กำลังเป็นกระแสอยู่ในขณะนี้คือ การบริหารจัดการที่ดี หรือธรรมาภิบาล (Good Governance) ซึ่งองค์การภาครัฐและเอกชนให้ความสนใจ และพยายามที่จะนำมาใช้เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ของการทำงานที่ดีที่สุด โดยอยู่บนพื้นฐานของการมีหลักการดังกล่าว (ถวิลวดี บุรีกุล, 2563)

ธรรมาภิบาลกับการบริหารงานภาครัฐ การบริหารภาครัฐด้วยหลักธรรมาภิบาลเป็นข้อเสนอสำคัญในทางรัฐประศาสนศาสตร์ สืบเนื่องจากกระแสปฏิรูประบอบราชการในหลายประเทศ ธรรมาภิบาลในการบริหารงานภาครัฐ เน้นการปฏิรูปวัฒนธรรมการทำงานในระบอบราชการ ด้วยการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์และค่านิยมในการปฏิบัติงานของข้าราชการในองค์การภาครัฐ การบริหารโดยวัดผลลัพธ์การปฏิบัติ และเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับของพลเมืองในเรื่องของหน้าที่การรับผิดชอบรายงาน ต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง และการปฏิบัติตามข้อตกลง องค์การภาครัฐ เช่นเดียวกับ องค์การภาคเอกชนที่ดำเนินการด้วยหลักธรรมาภิบาลที่ดี เนื่องจากองค์การภาครัฐและองค์การภาคเอกชนต้องเผชิญกับสถานการณ์ทางเลือกในแต่ละวันอยู่ตลอดเวลา รวมถึงความลำบากในการตัดสินใจเมื่อถูกระเบียบกำหนดให้ข้าราชการต้องปฏิบัติตามอย่างหนึ่ง แต่ความเห็นอกเห็นใจทำให้ข้าราชการเลือกปฏิบัติอีกอย่างหนึ่ง หรืออาจเป็นสถานการณ์ที่นโยบายของหน่วยงานนั้นขัดจริยธรรม ในส่วนของเอกชนก็มีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ซึ่งมีการเรียกว่า เป็น corporate governance หรือ บรรษัท ภิบาล เป็นการสร้าง หลักของการเติบโตของบริษัท เพื่อความอยู่รอดในโลกของการแข่งขัน ซึ่งต้องมีแนวปฏิบัติสำหรับบุคคลากร เช่น ความโปร่งใส ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และแข่งขันได้ เป็นต้น การมีบรรษัทภิบาลเป็นการดำเนินการไปด้วยหลักธรรมที่ถูกต้อง เพื่อเสริมศักยภาพในการแข่งขัน และเพิ่มประสิทธิภาพ การมีการจัดการที่ดี ช่วยให้ระบบถ่วงดุลที่เกิดขึ้นในองค์การดีขึ้น ระบบตรวจสอบจะทำได้ดีด้วย เป็นการให้หลักการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุล ให้สิ่งที่ไม่ดีถูกขจัด คงไว้แต่สิ่งที่ดี ตามหลักธรรมะของพระพุทธเจ้าคือ “มัชฌมาปฏิปทา” ด้วยเหตุนี้ การบริหารจัดการภาครัฐสมัยใหม่จึงเสนอให้เน้นการบริหารจัดการวัฒนธรรมของหน่วยงานภาครัฐโดยอาศัยความไว้วางใจสาธารณะ และเสนอให้ผู้บริหารและข้าราชการที่มีหลักการร่วมกันสร้างวัฒนธรรมแห่งความไว้วางใจขึ้นแทนที่วัฒนธรรมในการใช้อำนาจควบคุม โดยลดขั้นตอนบังคับบัญชาลง การจัดการภาครัฐมุ่งเน้นไปที่การมีส่วนร่วมของพลเมืองและแนวทางธรรมาภิบาลมากขึ้นทุกขณะ การสร้างวัฒนธรรมความไว้วางใจให้เกิดขึ้น ในการดำเนินการขององค์การทุกประเภท เนื่องจากความไว้วางใจเป็นปัจจัยสำคัญ ที่จะเปลี่ยนแปลงทุกสิ่งทุกอย่างได้ และทำให้รัฐบาลสามารถสร้างความเชื่อถือต่อผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกรัฐได้ นอกจากนี้

ธรรมาภิบาลในการจัดการภาครัฐ จากข้อเสนอของนักวิชาการด้าน รัฐประศาสนศาสตร์คนสำคัญคือ Rhodes มีคุณลักษณะสำคัญทั้งหมด (Rhodes, R. A. W., 1997) ได้แก่

1) การลดอำนาจความเป็นรัฐลง (Minimal State) โดยให้องค์การภาคเอกชนเข้ามาดำเนินการผลิตสินค้าหรือบริการสาธารณะแทนรัฐ หรือปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับรัฐ อาทิ การแปรรูป

กิจการของรัฐให้เป็นของเอกชน (privatization) ส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ในการบริหารและการปฏิบัติ และทำให้จำนวนของผู้ปฏิบัติงานภาครัฐลดลง

2) การมีคุณสมบัติของบรรษัทภิบาล (Corporate Governance) การนำแนวคิด บรรษัทภิบาลที่เน้นการควบคุมและตรวจสอบบรรษัทมาใช้ในภาครัฐเพราะต้องการเพิ่ม ประสิทธิภาพของภาครัฐให้แข่งขันได้อย่างมีคุณภาพและรับผิดชอบต่อสังคมเช่น ภาคเอกชน

3) การใช้แนวทางของการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) เป็นการนำเอาเทคนิคการบริหารจัดการในภาคเอกชนมาใช้ในภาครัฐ เช่น ตัวชี้วัดผลการ ปฏิบัติงาน การบริหารที่เน้นผลลัพธ์ การทำบัญชีงบประมาณแบบมุ่งผล การปฏิบัติ และการใช้แรงจูงใจทางการตลาดในการบริการสาธารณะ เช่น การจัดจ้างบุคคลภายนอกมาทำการแทน (Outsource) หรือการให้ทางเลือกเพิ่มขึ้นแก่ประชาชนในการมาใช้บริการสาธารณะ

4) การมีธรรมาภิบาลที่ดี (Good Governance) การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเป็นความหมายและแนวทางปฏิบัติที่กำหนดโดยองค์การระหว่างประเทศ เพื่อให้ประเทศกำลังพัฒนาที่ประสบปัญหาและมารับความช่วยเหลือถือปฏิบัติ เช่น ธนาคารโลก หรือ กองทุนการเงินระหว่างประเทศ

5) การอาศัยระบบการติดต่อและควบคุมทางสังคม (Socio - Cybernetic system) การนำแนวคิดนี้มาใช้เป็นหลักธรรมาภิบาลในความหมายที่เห็นว่า ในสังคมหรือ รัฐหนึ่ง ๆ มีพลเมืองซึ่งเป็นตัวแสดงจำนวนมากจากหลายภาคส่วน ที่สามารถมีส่วนร่วมและช่วยในการบริหารจัดการภาครัฐได้ โดยมีเป้าหมายสาธารณะร่วมกัน

6) การอาศัยเครือข่ายการจัดการด้วยตนเอง (Self - Organizing Network) ธรรมาภิบาลคือเครือข่ายระหว่างรัฐ ภาคเอกชน และประชาชน เพื่อให้การบริการสาธารณะและการจัดการภาครัฐมีประสิทธิภาพมากขึ้น และธรรมาภิบาล เป็นการปรับปรุงโครงสร้างในการแก้ไขปัญหาด้วยการยินยอมให้ตัวแสดงต่างๆได้เข้ามามีปฏิสัมพันธ์ในการบริหารจัดการภาครัฐ

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการภาครัฐเสนอให้ผู้บริหารและข้าราชการที่มีหลักการร่วมกัน สร้างวัฒนธรรมแห่งความไว้วางใจขึ้นแทนที่วัฒนธรรมในการใช้อำนาจควบคุม การจัดการภาครัฐมุ่งเน้นไปที่การมีส่วนร่วมของพลเมืองและแนวทางธรรมาภิบาลมากขึ้น ธรรมาภิบาลในการจัดการภาครัฐ มีคุณลักษณะสำคัญคือ การลดอำนาจความเป็นรัฐลงการมีคุณสมบัติของบรรษัทภิบาล การใช้แนวทางของการจัดการภาครัฐแนวใหม่ การมีธรรมาภิบาลที่ดี การอาศัยระบบการติดต่อและควบคุมทางสังคม การอาศัยเครือข่ายการจัดการด้วยตนเอง

ความสำคัญของธรรมาภิบาลต่อการบริหารงานภาครัฐ

ธรรมาภิบาลมีความสำคัญต่อการบริหารภาครัฐในหลายมิติ ดังนี้ (ปธาน สุวรรณมงคล, 2558)

1. ช่วยส่งเสริมให้บุคลากรในภาครัฐมีเป้าหมายอยู่ที่การยึดประโยชน์สุขของประชาชนและประเทศชาติ ให้มีความสำคัญกับประสิทธิภาพในการบริหารภาครัฐอย่างจริงจังมากขึ้นโดยมีการปรับปรุงกระบวนการทำงานให้ มีความรวดเร็ว และประหยัดทั้งเวลาและงบประมาณมีความคุ้มค่ามากขึ้นซึ่งวัดได้จากความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการ

2. ช่วยส่งเสริมให้บุคลากรภาครัฐให้ความสำคัญกับผลสำเร็จหรือผลงานมากกว่าการทำให้เสร็จ เหมือนเช่นที่ผ่านมาในอดีตการให้ความสำคัญกับผลสำเร็จหรือผลงาน ทำให้มีความคุ้มค่ามากขึ้นโดยมีการประเมินผลการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น มีตัวชี้วัด ที่ถูกกำหนดไว้ก่อนการปฏิบัติงานซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และพันธกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความพึงพอใจของประชาชนนับเป็นตัวประเมินผลที่สำคัญ

3. ช่วยให้ระบบการบริหารภาครัฐมีความโปร่งใสตรวจสอบได้มากขึ้นโดยมีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบของภาครัฐให้รัดกุมและเปิดเผยต่อสาธารณะให้รับรู้ กันทั่วไปเช่น การมีกฎหมายเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารของภาครัฐ การมีกฎหมายเกี่ยวกับการห้ามฮั้วประมูลงานของภาครัฐ เป็นต้น รวมถึงมีองค์การอิสระในการกำกับ ตรวจสอบการปฏิบัติงานของภาครัฐ เช่น คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เป็นต้น

ธรรมาภิบาล เป็นหลักการบริหารจัดการที่ดีเป็นต้นแบบของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม โดยการกำหนดให้หน่วยงานภาครัฐ โดยมีความหมายไว้ดังรายละเอียดนี้

ธนาคารโลก (World Bank) กล่าวถึง ธรรมาภิบาลว่า เป็นการบริหารประเทศที่มีนโยบายที่เป็นไปอย่างเปิดเผยและสามารถเกิดความสำเร็จได้ กลไกการบริหารของรัฐบาล มีความน่าเชื่อถือ มีประชาสังคมที่เข้มแข็ง มีส่วนร่วมในกิจการของภาครัฐและทุกนโยบาย อยู่ภายใต้กรอบของกฎหมาย (Pierre, I., 2000)

องค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศของญี่ปุ่น (JICA) กล่าวถึง ธรรมาภิบาลว่า การบริหารจัดการที่ดีเป็นต้นแบบของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม โดยการกำหนดให้หน่วยงานภาครัฐมีหน้าที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและเสริมสร้างบรรยากาศให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนสามารถพึ่งพาตนเองได้และมีความยุติธรรมทางสังคม (บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ และบุญมี ลี, 2554)

สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย กล่าวว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารจัดการที่ดี ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ทั้งภาครัฐและเอกชน ธรรมาภิบาลนี้ เป็นหลักการที่นำมาใช้บริหารงาน ในปัจจุบันอย่างแพร่หลาย เนื่องจากช่วยสร้างสรรค์ และส่งเสริมองค์กรให้มีศักยภาพและประสิทธิภาพ อาทิ พนักงานต่างทำงานอย่าง ซื่อสัตย์สุจริตและขยันหมั่นเพียร ทำให้ผลประกอบการขององค์กรธุรกิจนั้นขยายตัว นอกจากนี้แล้วยังทำให้บุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องศรัทธา และเชื่อมั่นในองค์กรนั้น ๆ อันทำให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เช่น องค์กรที่โปร่งใส ย่อมได้รับความไว้วางใจในการร่วมทำ

ธุรกิจ รัฐบาลที่โปร่งใสตรวจสอบได้ ย่อมสร้างความเชื่อมั่นให้นักลงทุน และประชาชน ตลอดจนส่งผลดีต่อเสถียรภาพของรัฐบาลและ ความเจริญก้าวหน้าของประเทศ เป็นต้น (สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย, 2557)

ธีรยุทธ บุญมี กล่าวว่า ธรรมนูญ หมายถึง กระบวนการความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐ สังคม เอกชนและภาคประชาชน ในการที่จะทำให้การบริหารการจัดการ และการประกอบประเทศดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส ยุติธรรม มีคุณธรรม และตรวจสอบได้ (ธีรยุทธ บุญมี, 2551)

องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล

หลักธรรมาภิบาล ระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี มีองค์ประกอบ 6 หลัก ดังต่อไปนี้ (แสงชัย อภิชาติธนพัฒน์, 2559)

1. หลักนิติธรรม (The Rule of Law) คือ การปกครองโดยยึดหลักกฎหมาย เพื่อให้ความคุ้มครองแก่ประชาชน ทั้งในเรื่องสิทธิเสรีภาพในทรัพย์สิน การแสดงออก การดำรงชีพ เป็นต้น ซึ่งถือเป็นหนึ่งในบรรดาลัทธิขั้นพื้นฐานทั้งมวลของปัจเจกบุคคลและโดยหลักการนี้ ผู้ปกครองไม่สามารถใช้อำนาจใด ๆ อันละเมิดต่อกฎหมายกระทำต่อประชาชนได้

2. หลักคุณธรรม (Morality) คือ การยึดมั่นในเรื่องความถูกต้อง ดีงาม การส่งเสริมให้มีจริยธรรมและคุณธรรมผู้ดำรงตำแหน่งในทางการเมือง และมาตรการลงโทษผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ที่ขาดจริยธรรมและคุณธรรม

3. หลักความโปร่งใส (Accountability) คือ การปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์การให้มีความโปร่งใส เปิดเผยข้อมูลข่าวสาร และมีกระบวนการให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและตรวจสอบความถูกต้องได้

4. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชน มีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นต่อการตัดสินใจขององค์การ คุ้มครองสิทธิในการมีส่วนร่วมกับรัฐ และการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

5. หลักความรับผิดชอบ (Responsibility) คือ การสำนึกในความรับผิดชอบต่อสาธารณะ และเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง

6. หลักความคุ้มค่า (Cost – effectiveness or Economy) คือ การบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม

สรุปได้ว่า องค์ประกอบหลักของธรรมาภิบาล ประกอบด้วย หลักนิติธรรม (The Rule of Law) หลักคุณธรรม (Morality) หลักความโปร่งใส (Accountability) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) หลักความรับผิดชอบ (Responsibility) และหลักความคุ้มค่า (Cost – effectiveness or Economy) การบริหารบ้านเมืองและสังคมที่ดีเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมภาคประชาชนสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขมีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนและเป็นส่วนเสริมสร้างความเข้มแข็งขึ้น

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ (2558) กล่าวปาฐกถาพิเศษ เรื่องจริยธรรมของการบริหารภาครัฐเมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2558 ที่สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) ในการจัดงานครบรอบ 50 ปีคณะรัฐประศาสนศาสตร์กล่าวว่า การบริหาร ต้องพูดถึงผู้บริหาร เพราะเป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงกัน บางกรณีเป็นเรื่องเดียวกัน จริยธรรมของการบริหาร ภาครัฐจะไม่มีทางเกิดผลสำเร็จได้ถ้าผู้บริหารไม่มีจริยธรรม การใช้จริยธรรมและคุณธรรมในการ บริหารงานภาครัฐและภาคเอกชน ผู้บริหารจะต้องมีจิตสำนึกที่จะนำ สิ่งที่ดีไปใช้และขจัด สิ่งที่ไม่ดี ให้หมดไป สิ่งเหล่านี้คือ

1. ความซื่อสัตย์เป็นจริยธรรมทั้งของการบริหารภาครัฐและภาคเอกชนของผู้บริหารความซื่อสัตย์ไม่ได้ หมายถึงการประพฤติปฏิบัติถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้น แต่ต้องตามจริยธรรมและศีลธรรมด้วย

2. กฎหมาย เป็นที่ยอมรับกันว่ากฎหมายไม่สามารถอุดช่องโหว่การบริหารที่ผู้บริหารจะแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ กฎหมายวางมาตรฐานขั้นต่ำ ของการประพฤติมิชอบไว้เท่านั้น แต่มาตรฐานทางจริยธรรมในเรื่องของการประพฤติชอบและความซื่อสัตย์ นั้นสูงกว่ากฎหมาย

3. ความเป็นธรรม บอกยากกว่าความเป็นธรรมคืออะไร บ้างว่าความเป็นธรรมอยู่ที่จิตสำนึกของผู้บริหาร ก็ไม่น่าจะถูกนักเพราะผู้บริหารลำเอียงได้ถ้าคนส่วนใหญ่ได้ประโยชน์สูงสุดถือว่า เป็นธรรม

4. ประสิทธิภาพเป็นเรื่องเข้าใจง่ายและจริยธรรมของการบริหารที่ถกเถียงกันเกี่ยวกับเรื่อง นั้น คือ ในตัวประสิทธิภาพเองอาจไม่สอดคล้องกับจริยธรรมกรณีนี้ จริยธรรมมีความสำคัญ มากเราสามารถ หาหนทางที่จะให้ประสิทธิภาพไปด้วยกันได้กับจริยธรรมไม่ว่าจะเป็นเรื่องความซื่อสัตย์ ความโปร่งใส หรือความเป็นธรรม

5. ความโปร่งใส เป็นเรื่องเข้าใจง่ายและเป็นจริยธรรมของการบริหารเช่นเดียวกัน ปัจจุบัน มีการเรียกร้องหาความโปร่งใสกันมาก เพื่อให้ประชาชนตรวจสอบการบริหารภาครัฐได้เรามี บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญและในพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร บัญญัติให้รัฐเปิดเผยข้อมูลอันเป็น สาธารณประโยชน์แก่ประชาชน การหลีกเลี่ยงไม่เปิดเผยข้อมูลถือได้ว่าขัดจริยธรรม

6. ความมั่นคงของรัฐเราใช้จริยธรรมในการบริหารงานเพื่อผลประโยชน์ของรัฐความมั่นคงของรัฐคือผลประโยชน์ของรัฐอย่างหนึ่งการใช้จริยธรรมการบริหารความมั่นคงอาจกระทบสิทธิ และเสรีภาพของประชาชน จึงหาความสมดุลให้ได้

7. ค่านิยมของคนไทยส่วนใหญ่ยังเชื่อว่าความร่ำรวยสร้างชื่อเสียง เกียรติยศ และฐานะได้ จึงมีคนจำนวนไม่น้อยรีบสร้างความร่ำรวยโดยไม่แยแสต่อจริยธรรม สิ่งที่คิดว่าไม่มีในตำราคือ ความรัก มีคำกล่าวว่าความรักเป็นสิ่งที่ศักดิ์สิทธิ์เป็นความปรารถนาเป็นความห่วงหาอาทรใครก็ตาม ที่มี ความรักย่อมมุ่งพยายามที่จะให้สิ่งที่เรารักมีความสุข มีความเจริญ มีความมั่นคง

หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารภาครัฐ ปัจจุบันประเทศไทยยังคงให้ความสำคัญกับการปฏิรูปประเทศให้ปราศจากการทุจริตคอร์รัปชันทั้งจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนโดยคำนึงถึงหลักธรรมาภิบาลซึ่งเป็นการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมรัฐภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชนสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขมีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนและเป็นส่วนเสริมสร้างความเข้มแข็งหรือสร้างความภูมิคุ้มกันให้แก่ประเทศสาเหตุที่มีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานภาครัฐหรือมาใช้ในการปฏิบัติงานของราชการภาครัฐมีหลายสาเหตุเช่นภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจของประเทศ การทุจริตการไม่ตอบสนองความต้องการของประชาชนการทำงานต่างคนต่างทำยึดกฎระเบียบเป็นหลักขาดการยึดหยุ่นประชาชนขาดศรัทธาต่อข้าราชการและต่อหน่วยงานภาครัฐนอกจากนี้ยังมีสาเหตุสำคัญคือมีการแทรกแซงทางการเมืองเกิดขึ้นซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติว่า “บุคคลผู้เป็นข้าราชการหน่วยงานของรัฐลูกจ้างของหน่วยงานราชการหน่วยงานของรัฐรัฐวิสาหกิจหรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐมีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวมอันรวมความสะดวกรวมไปถึงการให้บริการแก่ประชาชนตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี” สอดคล้องกับงานวิจัยดังนี้

งานวิจัยของ เตือนใจ ฤทธิจักร. (2560) ได้ศึกษา “ธรรมาภิบาลในการบริหารสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ตามทัศนะของบุคลากรสถาบันนิติวิทยาศาสตร์กระทรวงยุติธรรม” พบว่าบุคลากรสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่แตกต่างกันมีทัศนะต่อธรรมาภิบาลในการบริหารสถาบันนิติวิทยาศาสตร์โดยภาพรวมแตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยกลุ่มที่ปฏิบัติงานในสายงานสนับสนุนมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงกว่ากลุ่มที่ปฏิบัติงานในสายงานหลักอาจเป็นเพราะกลุ่มสายงานหลักและกลุ่มสายงานสนับสนุนของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์มีหน้าที่ความรับผิดชอบต่องานแตกต่างกันแต่ทั้งสองสายงานต้องประสานการทำงานร่วมกัน.

นันทพร รัฐถาวร. (2556). ได้ศึกษาการพัฒนาคุณภาพการบริการของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดพบว่าสภาพปัญหาและความต้องการการบริการของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดสาเหตุเกิดจากการขาดการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องขาดคู่มือบริการประทับใจสำหรับเจ้าหน้าที่ขาดคู่มือประชาชนในการติดต่อราชการกับเทศบาลขาดวัสดุอุปกรณ์เจ้าหน้าที่ขาดขวัญและกำลังใจผู้รับบริการใช้สิทธิและนโยบายของผู้บริหารไม่ชัดเจน. ผาสุก ไพจิตรและคณะ. (2557) ได้ทำการศึกษาคอร์รัปชันในภาครัฐ/ความเห็นและประสบการณ์ของครัวเรือนโดยการสำรวจความเห็นกลุ่มหัวหน้าครัวเรือนพบว่าคอร์รัปชันเป็นปัญหาระดับชาติที่สำคัญอันดับสามรองจากปัญหาเศรษฐกิจปัญหาค่าครองชีพสูงพบในหมู่บ้านการเมืองมากกว่าหมู่บ้านข้าราชการหน่วยงานที่ไม่ซื่อสัตย์มากที่สุดได้แก่ตำรวจและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรร้อยละ 10 ของครัวเรือนถูกเรียกรับสินบนวงเงินที่ถูกเรียกรับกระจุกอยู่ในหน่วยงาน 3 แห่งคือที่ดินตำรวจและสรรพากร

สรุปได้ว่า ธรรมนูญบาลมีความสำคัญต่อการบริหารภาครัฐ ช่วยส่งเสริมให้บุคลากรในภาครัฐมีเป้าหมายอยู่ที่การยึดประโยชน์สุขของประชาชนและประเทศชาติ ช่วยส่งเสริมให้บุคลากรภาครัฐให้ความสำคัญกับผลสำเร็จ ช่วยให้ระบบการบริหารภาครัฐ มีความโปร่งใสตรวจสอบได้มากขึ้น ทำให้การบริหารกิจการธรรมาภิบาลได้รับความสะดวกรวดเร็ว มากขึ้นส่งผลให้การแข่งขันเชิงธุรกิจดำเนินไปได้ด้วยดี ทำให้ต้นทุนทางธุรกิจเป็นไปตามต้นทุนที่แท้จริง และทำให้ประเทศชาติสามารถแข่งขันทางธุรกิจในเวทีการค้าโลกได้อย่างไม่เสียเปรียบจะเห็นได้ว่าแนวคิดการกระจายอำนาจการปกครองและแนวคิดการปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นแนวคิดที่ เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นต่าง ๆ มีอำนาจในการจัดการท้องถิ่นเองได้ โดยให้คนในท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองด้วย ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดธรรมนูญบาล เนื่องจากธรรมนูญบาลก็สนับสนุนให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองเช่นกัน จะเห็นได้ว่าแนวคิดทั้งสองเป็นแนวคิดที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยแนวคิด ธรรมนูญบาลจะเข้าไปเสริมให้เกิด การปกครองที่ดียิ่งขึ้น ดังนั้นการนำแนวคิดนี้มาประกอบการศึกษาจะช่วยให้ เข้าใจ เรื่องที่ทำการศึกษได้เป็นอย่างดี

3. ตามทัศนะของผู้เขียนบทความวิชาการ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรภาครัฐที่มีการเปลี่ยนแปลงด้านการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการบริหารจัดการท้องถิ่นจำเป็นต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงการบริหารจัดการอยู่ตลอดเวลาเพื่อสอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชนตลอดจนการตรวจสอบและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่นตามหลักของธรรมนูญบาล (Good Governances) การสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือธรรมนูญบาลให้เกิดขึ้นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งจะยังคงให้มีการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีเป็นหลักปฏิบัติซึ่งส่งผลต่อการสร้างภาพลักษณ์อันดีงามขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจนทำให้ประชาชนมีความยอมรับนับถือและสามารถเชื่อมั่นได้ว่าผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาทำหน้าที่บริหารท้องถิ่นมีความตั้งใจเข้ามาบริหารเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนอย่างแท้จริงไม่ใช่เข้ามาเพื่อตักตวงผลประโยชน์เพื่อตนเองและพวกพ้อง

การสร้างธรรมนูญบาลคือการสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารงานตามหลักธรรมนูญบาลเช่นหลักความโปร่งใสและหลักการมีส่วนร่วมเป็นต้นนอกจากนั้นองค์ประกอบอีกอย่างหนึ่งที่สำคัญคือระบบการควบคุมภายในที่ดีมีการวางระบบไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลและเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องพิจารณาดำเนินการสร้างเสริมระบบที่ดีสร้างสภาพแวดล้อมภายในที่ดีและพัฒนาบุคลากรให้มีคุณธรรมจริยธรรมอย่างแท้จริงเสริมสร้างและพัฒนาทักษะอย่างเพียงพอในการปฏิบัติหน้าที่ให้แก่พนักงาน

แนวทางการสร้างธรรมนูญบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐภาคประชาชนและองค์กรท้องถิ่นเช่นการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนทราบอย่างสะดวกและทั่วถึงการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการจัดทำบริการสาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพดังนั้นการบริหารงานภาครัฐและการพัฒนาองค์กรภาครัฐ

มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องขับเคลื่อนอย่างเป็นระบบโดยอาศัยเครื่องมือกลไกที่สำคัญที่เรียกว่า “ธรรมาภิบาล” องค์การภาครัฐควรตระหนักถึงความสำคัญต่อการนำ หลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานภาครัฐทั้ง 6 หลักการประกอบด้วยหลักนิติธรรมหลักคุณธรรมหลักความคุ้มค่าหลักความโปร่งใสหลักความรับผิดชอบและหลักมีส่วนร่วม

4. การสรุป

หลักธรรมาภิบาล เป็นหลักการบริหารจัดการที่ดีเพราะมีการปรับวิธีคิด วิธีการบริหารราชการ ของประเทศไทยใหม่ทั้งระบบ โดยกำหนดเจตนารมณ์ของแผ่นดินขึ้นมาเพื่อทุกคน ทุกฝ่ายในประเทศ ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันจัดการ ร่วมกันรับผิดชอบ แก้ปัญหา พัฒนานำพาแผ่นดินนี้ไปสู่ความมั่นคง ความสงบสันติสุข มีการพัฒนาที่ยั่งยืนและก้าวไกลดังพระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มหाराชา ที่ว่า "เราจะครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม" ดังนั้นธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการภาครัฐ จึงหมายถึง ปทัสถาน ค่านิยม และกติกา ในการแข่งขันที่การจัดการภาครัฐจะได้รับ การจัดการภาครัฐด้วยรูปแบบที่โปร่งใส มีส่วนร่วม ครอบคลุมอย่างทั่วถึงและรับผิดชอบต่อสาธารณะ ซึ่งทำให้ได้รับความไว้วางใจจากประชาชน สร้างความเชื่อมั่นต่อสาธารณะ และส่งเสริมการสร้างวัฒนธรรมความไว้วางใจในสังคม โดยการแสดงข้อมูลที่เปิดเผยต่อสาธารณะ การรายงานความรับผิดชอบต่อสาธารณะ การบังคับใช้กฎหมายที่เป็นธรรม และการบริหารงานสาธาณที่มีคุณภาพและเสมอภาค

ภาครัฐ ต้องมีการปฏิรูปบทบาทหน้าที่โครงสร้างและกระบวนการท งานของหน่วยงาน/กลไก การบริหารให้สามารถบริหารทรัพยากรของสังคมโปร่งใส ซื่อตรง เป็นธรรม มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีสมรรถนะสูงในการนำบริการของรัฐที่มีคุณภาพไปสู่ประชาชน โดยจะต้องมีการเปลี่ยนทัศนคติ ค่านิยม และวิธี ทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐให้ทำงานโดยยึดถือประชาชนเป็นศูนย์กลาง และสามารถร่วม ทำงานกับภาคประชาชนและภาคเอกชนได้อย่างราบรื่นและเป็นมิตร ภาคธุรกิจเอกชน ต้องมีการปฏิรูปและกำหนดกติกาในหน่วยงานของภาคธุรกิจเอกชน เช่น บริษัท บริษัท ห้างหุ้นส่วนฯ ให้มีกติกากการท งานที่โปร่งใส ซื่อตรง เป็นธรรมต่อลูกค้าความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้นและต่อสังคม รวมทั้งมีระบบติดตามตรวจสอบการให้บริการที่มีมาตรฐานเทียบเท่าระดับสากล และร่วมทำงานกับภาครัฐและภาคประชาชนได้อย่างราบรื่นและเป็นมิตรมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ภาคประชาชน ต้องสร้างความตระหนักหรือสำนึกตั้งแต่ระดับปัจเจกบุคคลถึงระดับกลุ่มประชาสังคม ในเรื่องของสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเองและสาธารณะทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองเพื่อเป็นพลังของประเทศที่มีคุณภาพ มีความรู้ความเข้าใจในหลักการของ การสร้างกลไกการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีและทำนุบำรุงรักษาให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นต่อไป

5. เอกสารอ้างอิง

- กิตติรวี เลขะกุล. (2561). *ธรรมาภิบาลวัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพองค์กรของเทศบาลในเขตภาคใต้ของประเทศไทย*. ดุษฎีนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2556). *การคิดเชิงอนาคต*. กรุงเทพมหานคร: ชัคเชสมิเดีย.
- เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ. (2558). *เรื่องจริยธรรมของการบริหารภาครัฐ*. กรุงเทพฯ: บริษัท รุ่งศิลป์การพิมพ์ (1977) จำกัด, 2558. มุลนิธิรัฐบุรุษ
- ธีรยุทธ บุญมี. (2551). *ธรรมรัฐแห่งชาติยุทธศาสตร์ก็หายนะประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร: สายธาร.
- เตือนใจ ฤทธิจักร. (2560). *ธรรมาภิบาลในการบริหารสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ตามทัศนะของบุคลากรสถาบันนิติวิทยาศาสตร์กระทรวงยุติธรรม*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชารัฐศาสตร์การพัฒน. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- นันทพร รัฐถาวร. (2556). *การพัฒนาคุณภาพการบริการของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด*. วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พระปีย์วัฒน์ ปิยสีโล. (2557). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่จังหวัดแพร่*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พิสมัย หมกทอง.(2558). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย* กรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ และบุญมี ลี. (2554). *ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล*. (พิมพ์ครั้งที่ 2.) กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ปธาน สุวรรณมงคล. (2559). *การบริหารงานภาครัฐกับการสร้างธรรมาภิบาล*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- ผาสุก ไพจิตรและคณะ. (2557). *คอร์รัปชันในภาครัฐ : ความเห็นและประสบการณ์ในครัวเรือน*. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท..
- สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย. (2557). *หลักการสากลของธรรมาภิบาล*. กรุงเทพมหานคร : สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย.
- สันต์ชัย รัตนะขวัญ. (2556). *การบริหารจัดการที่ดีในการปกครองท้องถิ่น*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- แสงชัย อภิชาติธนพัฒน์. (2559). *หลักธรรมาภิบาลในการบริหารองค์กร*. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยรัฐธรรมนุญ.
- อานันท์ ปันยารชุน. (2541). *มุมมองนายอานันท์*. กรุงเทพมหานคร: มติชน.
- Pierre, I. (2000). *Debating governance*. New York: Oxford University Press.
- Rhodes, R. A. W. (1997). *Understanding Governance: Policy Networks, Governance, Reflexivity, and Accountability*. Maidenhead: Open University Press.